Coperta de Ioana Dragomitescu Mardare

Fotografia de pe copertă:
Ion Pillat la 45 de ani

Ion Pillat

OPERE

(Poezii 1927-1944)

3

Studiu introductiv de
MONICA PILLAT

Ediție îngrijită, tabel cronologic, tabele sinoptice
Din laboratorul creației, note, variante şi comentarii de
CORNELIA PILLAT

1986
Editura Eminescu
BUCUREŞTI, PIAȚA SCINTEII 1

ION PILLAT ŞI POETICA FIINŢEI ÎNTREDESCHISE

\ . . . . .

Opera de artă, gîndea Ion Pillat, este un *ţărm pierdut* pentru acela care o contemplă. Ţărmul figurat de creator, ca stavilă împotriva neantului, ne cheamă din valurile disoluţiei şi ne sustrage timpului.

Privind coloanele templelor eline, te poţi pătrunde de nemurirea lor şi, pentru un moment, încetezi să mai luneci pe panta vremelniciei. Pe de altă parte, ceva din mesajul lor îţi scapă continuu şi ajungi să te întrebi cît anume umbreşti din adevărul lor pur cu imaginara ta substituire. De asemenea pierdută e identitatea autorului în toată lucrarea sa şi încercarea recompunerii din ecouri a sunetului genuin e sortită de la bun început eşecului.

Şi totuşi, la rîndul nostru, neputîndu-ne lecui de optimismul lui Sisif, vom căuta să desprindem din mărturiile despre sine şi din scrierile despre artist, imaginea ţărmului poetic care a fost fiinţa lui Ion Pillat.

Să privim aşadar prin ochii acelora care l-au văzut de aproape, spre a înţelege apoi deschiderea oferită de perspectiva distanţării.

„Domol şi blînd ca un vînt de amiază printre coloanele albe ale unui templu", scrie Al. Philippide în 1932, Ion Pillat are „talent descriptiv şi calm, detaşat de viaţa de toate zilele", iar Const. D. Ioncscu observa, în 1934, că temperamentul poetului „este apolinic — niciodată n-a crezut în frămîntările dionisiace. Totdeauna l-a călăuzit claritatea" şi a căutat să se descătuşeze de impur[1].

în 1937, Şerban Cioculescu revelă „clasicismul apolinic şi surîzător" al artistului. „în fericita sa alcătuire morală, sentimentele se pacifică înainte de a-şi fi schiţat intenţia de zbucium"[2].

[1] *Ion Pillat — Scutul Minervei,* rev. *Hamuri,* mai 1934.
[2] *Ion Pillat — Ţărm pierdut. Revista Fundaţiilor,* nr. 7, 1937.

Dar, remarcă G. Călinescu în 1941, „el nu e propriu-zis nici sentimental, ci un afectat superior, care prin naştere, prin educaţie, e capabil să fie mişcat cu toată clasa lui, de anume aspecte fine"[1].

în acelaşi an, Basil Munteanu îl surprinde pe Ion Pillat „amical şi niţel distant", evoluînd „printre oamenii epocii sale cu vădită înţelepciune, fără patimi, fără nădejdi indiscrete, fără exaltări juvenile, dar şi fără bitrîneşti renunţări. Ce vîrstă să poţi da acestui statornic contemporan al tuturor generaţiilor, pe care fluctuaţia modelelor şi a opiniilor nu-1 poate atinge?"[2]

Caracterizat chiar de fiul său, Dinu Pillat (1965) drept „un fin epicureu, împăcat cu destinul şi neagitat problematic"[3], poetul a fost unanim apreciat de criticii vremii lui, începînd cu Pompiliu Constant inescu[4], (1925) ca fiind moştenitorul serenităţii senioriale a lui Vasile Alecsadnri şi al îngîndurărilor horaţiene.

Ţinuta clasică a lirismului pillatian, linia necurmat melodică *a* mesajului au putut da impresia multor cititori de atunci că ele provin din muzica temperată a unui suflet netulburat, care n-a coborît niciodată în abisurile fiinţei deoarece structural i-a lipsit deschiderea spre neliniştile fenomenului existenţial.

în plină epocă de grave seisme sociale, de surpare haotică a valorilor, cînd sentimentul relativităţii, adus şi amplificat pînă la paroxism de apropierea războiului, punea sub semnul tragicului identitatea lumii, calmul poetic al lui Ion Pillat putea părea lui Mihail Sebastian, G. Călinescu, Octavian Şuluţiu, Vladimir Streinu sau altora cel puţin incongruent, distonant, dacă nu cumva chiar depăşit prin „monotona"[5] sa limpezime formală.

Totodată, însă, Şerban Cioculescu, Al. Philippide, Basil Munteanu găseau în atitudinea aceasta oarecum insolită un exemplu reconfortant.

„Fără grave înfrigurări aparente, fără declaraţii senzaţionale, minat de instinctul său de artist pe care nimic nu-1 poate abate de la căile sale, Pillat cîntă. El cîntă chiar astăzi, cînd mai toate lirele au amuţit"[6], observa Basil Munteanu, descoperind în con-

[1] *Tradiţionaliştii,* în *Istoria literaturii române de la origini piuă in prezent.* Fundaţia regală pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1941.

[2] *Ion Pillat, poet tînăr,* re'/. *Universul literar,* 3 aprilie 1941.

* Scrisoare către sora sa, Pia, Bucureşti, 1965.

• *Scrieri* - Edit. Minerva, 1970, voi. 4, p. 365-369, 392-393.

[5] Mihail Sebastian, *Ion Pillat. Caietul verde,* în rev. *Reporter,* Y, 193[7], nr. 11, în *Eseuri. Cronici. Memoriale,* ed. Minerva, 1972, p. 263—267.

[5] *Ion Pillat, poet tînăr, art. cit.*

stanţa creaţiei pillatiene lucirea unei „stele fixe" ridicată deasupra valurilor de incertitudine ale momentului.

S-a recunoscut oare scriitorul în portretul pe care i l-au făcut contemporanii lui?

Din dramatismul reţinut al replicilor cuprinse nu numai în poemele *Alesul, Patinorul, Menire,* ci şi în toată opera sa lirică, precum şi din tonul polemic al confesiunilor de crez poetic, se încheagă un alt Ion Pillat. Autoportretul artistului vine să corecteze portretul alcătuit de public.

„Comunicăm mai uşor cu tenebrele decît cu lumina a cărei esenţă ne e străină" \ arată el, atrăgînd atenţia cititorilor că scrisul lui „tăinuitor de clar"[2] tinde să dea seninătate genunilor şi să tragă o cortină de linişte asupra cataclismelor interioare.

De ne-am imagina, privind alături de poet, acest eu în oglinda, am vedea că netezimea suprafeţei, pe care o bănuiam plană şi întinsă, se reduce la îngustimea unui fir de sîrma suspendat, vibrînd sub graţia încordată a acrobatului ce sfidează golul de dedesubt. Sau poate am descifra în dansul pur al verbului flacăra unei vitalităţi care se izbăveşte numai printr-o rigoare a mişcării.

„Echilibrul poeziei lui Pillat, sublinia Al. Dima[3], în 1941, ascunde dimensiunea de totdeauna a marelui clasicism care e umbra discretă a sbuciumului sufletesc.. . o eleganţă sufletească deosebită înăbuşe la vreme orice barbară cutremurare, şi arta alină cu degetele ei fine convulsiuriile inestetice."

Iar Al. Philippide *, într-o evaluare postumă a poetului, nota în 1946:

„Nu poţi să ştii cît de adîncă este o apă, dacă ea nu e cu totul limpede. . . Cultivînd adîncimea formei, Pillat a ajuns la o adîncime de ton şi de conţinut, în care răsună multe întrebări şt multe nelinişti. Seninătatea lui e adesea aparentă şi ascunde, pentru cine ştie să vadă departe în dosul ei, acel fior al invizibilului, pe care toţi marii poeţi l-au simţit".

Aşadar, pentru a-l înţelege pe Ion Pillat, sugerează AI. Philippide, avem nevoie de timp, de distanţare. Căci ceea ce la primul contact ne dă senzaţia imediat accesibilului, la al doilea, ne transmite îndoiala, ne cufundă în enigmatic.

[1] Vezi în acest sens N. Balotă: *Ion Pillat. Ars poetica* în *Labirint,* Edit, Eminescu, 1970, p. 45.

* Vezi poemele *Patinor şi Menire.*

[3] *Experienţa spirituală a lui Ion Pillat,* rev. *Universul literar, 29* martie 1941.

[4] *Ion Pillat si adîncimea formei,* în voi. *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet,* Edit. Publicom, Bucureşti, 1946, p. 149 şi 153.

Pe de altă parte, întoarcerea poetului spre clasicism într-o perioadă cutremurată de război, ne apare cu mult mai simptomatică azi.

în fața dezastrului, poetul s-a descris în ipostaza lui Saadi:

Tătari veneau cu mugete de taur
Pe cînd intr-o grădină, tainic sol,
Păzind pe lume singurul tezaur,
Saadi privea o floare şi un stol.

Nu e aici, în această atitudine, o închidere în turnul de fildeş al închipuirii, nici nu răzbate frigul indiferenței poetului cu privire la prezentul precar al vremii sale. E mai curind un protest, 0 negare a dezordinii, prin aplecarea ființei către fragilul de aur al clipei lăuntrice. întîlnim la el poate ceva din ținuta morală a lui BeVanger, eroul lui Eugen lonescu, înfruntind solitar primejdia rinocerizării.

Astfel, seninătatea lui Ion Pillat nu s-ar dovedi a fi o dimensiune nativă a firii lui, ci produsul final al unui act de voință, sau, în termenii poetului, o *cumpăna dreaptă* între forțe antagonice egale.

. . . Pentru a lămuri şi ilustra natura polemică a echilibrului pillatian, să pătrundem în opera sa. Ceea ce ne uimeşte dintru început e mobilitatea cu care Ion Pillat traversează cele mai diverse spații şi epoci culturale, modulîndu-şi timbrul şi schimbînd registrele muzicale cu uşurința unui virtuoz.

Debutează ca modernist, unind în traiectoria sa spleenul romantic cu stilizarea parnasiană a simțirii, „barochizează" [1] (după cum observă Cristian Livescu, 1980) pentru a ajunge la vagul de-.lumini şi umbre al simbolismului, apoi renunță la exotismul primei faze, spre a deveni tradiționalist şi a descinde în esențele autohtone, ca în final să descopere limpezimile artei antice greceşti şi să viseze la puritatea idealului clasic.

Poezia lui Ion Pillat ar fi livresc eterogenă dacă spiritul artistului s-ar deplasa liniar, aidoma unui personaj picaresc, de la punctul zero al identității la terminusul cultivării de sine prin alții. El însă descrie cu opera sa un cerc cu care, aşa cum revela Alv Dima, „europenizează autohtonia şi autohtonizează europe-

[1] *Introducere în opera lui Ion Pillat,* Edit. Minerva, Bucureşti, 1930, p. 38.

ismul" [1] (demn de reținut în acest sens este şi comentariul din 1927 al lui Eugen Lovinescu [2]).

Aceeaşi circularitate se remarcă în atenția" pe care o acordă poetul valorilor spiritului oriental, în dualitatea pagîn/ascetic, şi crizei sufletului modern din arta occidentală, cele două experiențe de cultură ducîndu-1 pe Ion Pillat la evaluarea folclorului şi literaturii naționale din perspectivă universală.

Pe de altă parte, fascinația resimțită de poet pentru plastică, 1-a făcut adesea să se surprindă în ipostaza pictorului de cuvinte, a arhitectului şi ctitorului de semnificații. De la tehnica detaliului din tablourile primitivilor şi renascentiştilor italieni, a trecut la o artă poetică preluată din impresionism, pentru a se întoarce la pictura românească naivă a meşterilor anonimi şi la gravura în lemn, sfîrşind prin a aspira, în fața coloanelor antice, la geometria formei pure, pe care în muzică o tălmăcea Enescu, şi la care ajungea, traversînd alte spații, Brâncuşi.

Din cauza acestei predilecții pentru figurativ, poezia lui Ion Pillat pare în prima clipă atît de accesibilă. Sîntem primiți numaidecît. Vedem stepe, insule, păduri şi dealuri, naturi moarte, obiecte de interior, biserici, sate, cimitire şi temple, grădini şi moschee. Chipuri şi locuri, ieşind aievea din atlasele de geografie şi din istoria lumii, ni se perindă sub ochi şi ne leagănă auzul cu sonoritățile cînd străine, cînd familiare ale numelor lor.

Varietatea modelelor, dezinvoltura deghizărilor poetice, disponibilitățile proteice ale artistului trădează „un neastîmpăr. . . un nomadism incurabil" [3] (loan Adam, 1984) al spiritului care „a experimentat toate formele expresiei poetice, scrutînd şi cîntărind vocalele şi consoanele pe toată gama instrumentației lor sonore. A scris în toate genurile, în forme fixe, în versuri albe, în distihuri, terține, catrene, elegii, sonete, poeme descriptive, narative, dramatice, epigramatice, marine, bucolice, a inventat poemul într-un vers"* (Şerban Cioculescu, 1971).

Am putea înşirui, aşa cum s-a mai făcut deja, numele şi cărțile care au constituit izvoarele livreşti ale inspirației lui Ion

[1] *Experiența spirituală a lui Ion Pillat, op. cit.*

* *Ion Pillat* in *Istoria literaturii române contemporane.* Edit. Ancora., Bucureşti, 1927, voi. III, p, 97-106.

[3] *Paradisul regăsit,* în voi. *Ion PUlat — Pe Argeş in sus,* Edit. Minerva, 1984, p. 209.

* *Ion Pillat, poetul slrălimpezimibr noastre,* rev. *RoTttănia literară,* 8 aprilie 107»

Pillat, ara putea recompune din autorii şi titlurile operelor lor acea „bibliotecă a sufletului" poetului. Iată: Enăchiţă Vacărescu, Gheorghc Asachi, Vasile Alecsandri, Mihail Emincscu, Duiliu Zanv firescu, Nicolae Filimon, Şt. O. Iosif, Dimitric Anghel, George Coşbuc, Alexandru Macedonskî, Ion Minulescu, George Bacovia, Tudor Arghczi, Ion Barbu, Lucian Blaga, Nichifor Crainic, Adrian Maniu, Ion Vinea, Vasile Voiculescu, baladele *Mioriţa* şi *Meşterul Manole,* basmul *Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă jără de moarte* din literatura română, iar din cea străină: J. du Bellay, Ronsard, Racine, V. Hugo, A. de Vigny, Lcconte de Lisle, He>£dia, M. de Regnier, M. Guerin, Verlaine, Baudelaire, Samain, Moreas, Gide, Pdguy, Barr^s, Jules Romains, Fr. Jammes, Toulet, H. Bergson, Mallarme\ ValeYy, Claudel, St.-John Perse, Giraudoux, D'Annunzio, Goethe, Holderlin, Rilke, St. George, Trakl, Hugo von Hofmannsthal, Chaucer, Milton, Marvell, Donne, Shakespearc, Wordsworth, Shelley, Keats, Wilde, Browning, D.G. Rossetti, Swinburne, T.S. Eliot, Yeats, E.A. Poe, Emily Dickinson, Whitman, Lafcadio Hearn, C A . Robinson, R. Frost, Sandburg, Edgar Lee Masters, Vachel Lindsay, Amy Lowell, Ruben Dario, Antonio Machado, Juan Ramon Jimcnez, Omar Khayam, *0 mie şi una de nopţi* etc.

De asemenea, am putea deschide imaginar un vast salon de pictură şi desen din sugestiile plastice ale poeziei lui Pillat, cu tablouri Cimabue, Giotto, Fra Angelico, Leonardo da Vinci. Fra Filippo Lippi, Botticelli, Watteau, Monet.Mattisse, Turner, Grigorescu, Luchian, Iser, Dărăscu, Theodorescu-Sion, Arnold, Pallady, Steriadi, Şirato, Ştefan Popescu, Petraşcu, Ressu etc.

„în ciuda aparenţelor de disparat", această „atmosferă compozită. . . de muzeu fantezist" al minţii ne va revela treptat „o stranie armonie interioară" [1] (Dinu Pillat, 1966).

Mobilitatea de suprafaţă a lirismului pillatian acoperă imaginea unei fundamentale constante care poartă în adîncul ei o mişcare nevăzută. Pentru a-i surprinde complexitatea, sl ne oprim asupra derutantelor travestiuri poetice ale lui Ion Pillat, urmărind culorile „magistralului cimelcon" [2] (George Călinescu) şi sensurile labilităţii sile.

[1] *Ion Pillat în intimitate,* rev. *Gazeta literară,* anul XIII, 22 aprilie 1966, nr. 17.

[2] *Tradi/ionalistii in Istoria literaturii române, op cit.*

în *A treia Elegie* (CAIETUL VERDE), Ion Pillat mărturiseşte:

Pe vremea, de-altădata, copil, am zărit visul
Era la panorama dinţii, mi-aduc aminte
Un măscărici uşure ca un balon ce suie
Şi cade iar să sară mai sus şi-n ceruri scapă.
Purta pe faţa-i albă de clovn o mască toată
De aur. . .

între cei doi poli ai spiritului: candoarea şi disimularea, se încheagă mişcarea pendulatorie a unei personalităţi care va fi deopotrivă animată de imboldul fixaţmnii prin revenirea la *terra maier*[1] (Şerban Cioculescu) şi de instinctul migraţiunii, culminînd în exotica „plăcere de a trăi prin alţii" [2] (Nicolae Manolescu, 196S).

Cele două extreme s~ întîlnesc chiar din primele cicluri de versuri: CASA AMINTIRII şi VISĂRI PĂGÎNE, în cuprinsul unui spaţiu care prefigurează identitatea eului ca *ţărm pierdut: pe de o parte — nostalgia revenirii, provocată de inexorabila îndepărtare a fiinţei de malurile originare, pe de alta — frenezia pornirii în aventura don-juanescâ a căutării de sine.*

Ambele disponibilităţi comunică însă acelaşi dramatism al imposturii, căci străinul nu mai poate ajunge la Edenul consumat al copilăriei decît prin înscenarea de o clipă a itinerariului parcurs de data aceasta în sens invers — de Ia sosire la plecare, iar în cealaltă direcţie, inconstanţa lirică a minţii în nesaţiul înnoirii presupune de asemenea o întreagă regie a mişcării de cucerire, asumare şi abandonare a unei forme pentru alta, în afirmarea carnavalescă a spiritului.

în c?a dintîi ipostază, *masca de aur* va fi trecutul nealterat al poetului, în puritatea sa primordială, trecut sub care vine să. se ascundă *faţa de var* a prezentului confuz şi întinat de patimi, în cea de-a doua perspectivă, strălucirea suprafeţei e dată de imobilitatea de fond a adîncului.

Reducerea la esenţă a multiplicităţii, din faza de întoarcere spre sine a fiinţei, tşi găseşte contraponderea în celebrarea pluralităţii prin descompunerea singularului în variante. Complementare în experimentul poetic al cunoaşterii, ambele operaţii vizează totalitatea şi implică în acelaşi timp ideea unui spectacol de oglin-

[1] *Ion Pillat, poetul strălimpezimilor noastre, op. cit.*
[2] *Metamorfozele poeziei. E.P.h.,* 1968. p. 93.

diri şi Proiectări imaginare, unde plinul şi golul, lumina şi umbrele fac şi desfac alcătuirea.

O foame de spaţii deschise, însoţită de beţia străbaterii în etern a infinitului, creează în poezia de tinereţe a lui Ion Pillat (VISĂRI PĂGÎNE, AMĂGIRI, ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ) premisele unor travestiuri exotice.

„Dorinţa", care „cere trup" pe măsura-i, se conturează în imagini hibride ţinînd de miezul conflictual al eului. Centauri, sirene şi fauni, dincolo de încărcătura livrescă, vin să dea culoare tensiunii crescînde între visul artistului şi tiparul teluric al expresiei. Poetul aspiră la ubicuitatea forţei lui Proteu şi la imobilitatea lui Buddha care îşi contemplă nemuritoarea inconstanţă.

O vitalitate jefuitoare se deghizează în barbari, piraţi, vînători care sfîrşesc funebru în braţele supremelor iubite: stepa, marea, pădurea.

De la baudelairienele siluete: trecătoarea, necunoscuta, necredincioasa, pînă la cadînele, baiaderele şi hetairele cs umplu de dor mintea poetului, se observă deplasarea atenţiei de la efect la idee, de la detaliile trăsăturilor •— la mişcare. Făptura femeii de o seară nu e o entitate ci un dans, o flacără în care trupul descrie spirala albă a unei armonii ce transcende chiar prin teluric pămîntescul substanţei sale.

Nestatornicia devine un principiu poetic interior după care chipurile iubitelor capătă unduiri de valuri, ştergînd, prin fluidul expresiei, hotarul dintre *aceeaşi* şi *alta.* De aici şi pînă la Minerva, *dansatoarea în arme,* cum o numea Platon, nu e decît un pas.

Zeiţa înţelepciunii, invocată de creatorul bîntuit de himere, se defineşte în contrast cu perfecţiunea visată de Baudelaire în versul: „Je hais le mouvement qui d^place Ies lignes", căci la Pillat se pare că puritatea formei nu e dată de o împietrire în statuar a simţirii, ci dimpotrivă, de incandescenţa trăirilor lăuntrica.

Vitalitatea dionisiacă a artistului aspiră la rigoarea apolinică a intelectului. Ce altceva este *scutul Minervei* dacă nu o *mască de aur,* în spatele căreia poetul descoperă cutremurat patima şi sfîşierea? Numai că seninătatea cugetului zeiesc nu c formală, ea semnifică superioritatea ţinutei spirituale ce face din întunericul haotic al cărnii o punte spre lumină, din înlănţuirea mundană — o premisă a descătuşării, iar din sentimentul eşecului singular — o cale de rezolvare în multiplu. îngîndurarea Minervei pilla ticne imprimă astfel idealului de stabilitate un ritm interior, realizînd

o conciliere a opoziţiilor. Această *anima* a scriitorului e surprinsă lapidar în *Stela de dansatoare:* „Cu vălul tras pe faţă se depărtează stînd."

Aici e tot misterul poeziei lui Ion Pillat care îţi transmite senzaţia de răceală dacă o cercetezi de aproape, şi te arde cînd o contempli de la distanţă. în acelaşi timp, „vălul tras pe faţă", sugestie la enigma identităţii, e şi o aluzie la ţinta urmărită de creator prin strategia disimulării. *Apelul la modelele culturale şi la nenumăratele experimente poetice, deschide drum originalităţii. Travestiurile lărgesc aria fiinţei diversifieînd-o şi lâmurindu-i virtualităţile, iar pe de alta parte, îi dau putinţa fixării reperului central. în raza perspectivei figurate apare paradoxul fluctuaţiei ca interpretă a statorniciei, substanţa poetică menţinîndu-sc asemeni unui „organism viu" numai în schimburile continue cu mediul ambiant.*

„Poetul avea nevoie, pentru a se dezvălui", arată Ion Biberi în 1946, „de o incitaţie permanentă, de un ferment exterior, întîlnirea cu un om, cu o carte sau o privelişte răsfoiau astfel jerba imensă a viziunilor sale lirice. Nu ne aflam în faţa unei receptivităţi plastice, a urmelor unor influenţe directe, ci a nevoii de contact spiritual pentru a se putea defini pe sine"[1].

Apreciind fericirea drept „umbra unui vis ce pierzi" *(A opta elegie)* şi visul ca înflorind „sub semnul despărţirii" *(Sonetul XIII,* SCUTUL MINERVEI), Ion Pillat face din poezie un spaţiu reverberant, unde imediatul cheamă vagul, iar palpabilul deschide orizonturi de neatins. Se profilează morgana *iubitei de departe,* a cărei anticipare transformă concretul în înveliş al inefabilului.

Poetul e fascinat de stările de tranziţie, de praguri: curtezana pierdută în somnul pur, dansatoarea solemn dăltuită in marmura morţii, tăcerea în care se închid amanţii pentru a naviga fiecare în propriile singurătăţi, întristarea pămînteană a zeiţei, apar în aceeaşi lumină a plutirii nemişcate dirijînd spre conul de taină al sufletului. îndrăgostit tocmai de acest inaccesibil, pe fondul clar-obscur al secundelor intrate în evanescenţă, Ion Pillat construieşte o *poetică a clipei netrăite*[2] (Cristian Livescu, 1980), ceea ce determină atît o punere în scenă a virtualului, prin scindarea carnavalescă a eului în roluri, cît şi o explorare a originilor.

[1] *Treptele liti Ion Pillat, în* voi. *Ion Pillat. Mărturii despre om si poet, op. cit.,* p. 107.

* *Introducere în opera lui Ion Pillat, op-, cit.,* p. 54.

Maleabilii a tea, dedusă din resursele ființei ca sumă a posibilelor, păstrează universalitatea dar revelă neantul particularului. Iată de ce întrebarea *ce anume sînt din cîic sînt?* smulge din potențialitate răspunsul individualizant, prin apelul la biografie.

Nostalgia plecărilor din sine în exotic e complementară cu dorul întoarcerii acasă. Expansiunii i se replică prin concentrarea în finitudine. Marea devine cîmpie vălurată, întinderile se strîng în dimensiunile *grădinii între ziduri,* care arată stabilirea rătăcitorului, cu tot haremul ispitelor livrești, la vatră.

Investigarea interiorului intim din ţferspectiva obîrşiei nu denotă o părăsire a predilecției anterioare pentru larguri. Deschiderea se produce acum din adînc: poetul ascultă valurile în golul sonor al scoicii, regăsește pădurea în imaginea răsturnată a rădăcinilor, surprinde fuga imobilă a centaurilor în rotirea morilor de vînt şi în arcul descris de copaci între pămînt și cer, universul tot se adună între pereții *casei amintirii,* care trimite mai departe în timpul reversibil la semicercul cuibului și în final la pacea de nemaiatins a increatului.

în contrast cu poetica lui Ion Barbu vizînd puritatea formei printr-o implozie a cuvintelor in logos (vezi *Oul dogmatic),* rațiunea de a exista a lirismului pillatian și de aici însuşi dramaticul viziunii, este întredeschiderea ca ipoteză a zborului dar şi ca neputință a refacerii întregului în absolutul circumscris.

Această întoarcere pe jumătate a ființei spre pacea albă a începuturilor e însoțită de conștiința iremediabilului produs prin spargerea oului. Cercetînd natura încăperilor din poezia lui Ion Pillat, observăm imaginea obsedantă a fisurii, a golului lăsat în urmă de izbucnirea afirmării vitale. Poemele din PE ARGEŞ ÎN SUS, SATUL MEU, BISERICA DE ALTĂDATĂ, LIMPEZIMI, CAIETUL VERDE, UMBRA TIMPULUI, vorbesc despre deteriorarea ambianței primordiale, prin pierderea sacralității sinelui. Metafora *pasării de lut* care zboară invers, din înalt spre imposibilul nadir al depășitelor liniști, se asociază ideii că vestigiile pot fi utilizate de creator în sensul recompunerii imaginare a ansamblului. Dar orientarea poetului diferă atît de scrupulele colecționarului de antichități, cît și de interesul istoricului pentru stabilirea autenticității. El tinde să îmbrățișeze trecutul, prezentul și viitorul într-o singură privire, în cuprinsul căreia realul să se virtualizeze, iar abstractul să reintre în concret.

Prilej de reverie dar și de cataclisme lăuntrice, experimentul poetic pillatian urmărește, pc de o parte, recuperarea inocenței limbajului, nealterat de rafinamentul matur al verbului echivoc.

pe de alta, propune o decantare a eului care a traversat lumescul. La conjuncția livrescului cu spontaneitatea, a păcatului cu nevinovăția înflorește o stare de spirit incomodă atît pentru artist cît și pentru cititorii săi. Inadecvarea ființei la propriile opțiuni este însă condiția mișcării către totalitate.

Străinul nu ar reveni la matcă dacă nu ar cunoaşte în prealabil aventura desprinderii, estetul nu s-ar pătrunde de farmecul naiv al meșterului anonim de n-ar avea termenul de comparație al artei culte, nici păgînul n-ar bate la poarta ascetului dacă n-ar fi gustat mai înainte din drojdia sațiului. Setea de limpezime a celui tulbure provoacă însă o pîngărire a neclintirii visate. Intrusul, care se crede încă unul de-ai casei e respins de *a Iter-ego-ui* copil, și chiar și atunci cînd ceremonia gesturilor e reluată, în vederea substituirii, repetabilitatea scenariilor acuză în final impostura.

Cristalul structurii inițiale își pierde transparența în contact cu vizitatorul, dar în vreme ce ambianța se alterează, spiritul pribeagului se curățește, vindecat, pentru un moment, de rău. Transferul de energie nu se oprește însă aici. Aflat la polul candorilor redeșteptate, poetul va desluși din nou chemările și ispitele lumii, deplasîndu-se către extrema de-abia părăsită. Și iarăși, văzută de departe, *casa din deal* își va redobîndi puritatea, pe cînd mintea fostului eu locuitor se va coborî în întuneric spre a face calea întoarsă de acolo către lumină.

Variantele *oului spart* apar chiar din primele poezii, de la imaginile încăperilor goale ale așezării bătrinești la peisajele — ecou ale orizontului infantil, de la *hanul cu rîndunici,* deschis vîntului și părăginirii, la penumbrele care învăluie arhaica simplitate a satului de odinioară, de la catedralele pustii la *biserica de altădată,* unde prezentul nu mai găsește decît pulberea uitatelor datini.

Ce alege Ion Pillat din textul biblic pentru a alcătui POVESTEA MAICII DOMNULUI? Nașterea și copilăria Măriei, Bunavestire, Nașterea pruncului, închinarea Magilor, Bejenia, Plecarea fiului. Bocetul maicii. Adormirea, înălțarea. în centrul acestui ciclu poetic se află miracolul sufletului de copil în care locuiește nemărginirea și taina logosului neîmpărtășit încă lumii. Fiul e periferic ca importanță, maturizarea sa echivalind cu îndepărtarea de familie și de locurile natale.

Jalea Măriei după feciorul pierdut se întîlnește cu tristețea poetului care nu-și mai poate găsi nicăieri ființa sacră. Curmarea sfîșierii se face prin regresiune: maica suie ca o pasăre la ceruri pentru a-și reafla copilul în eternitate. Simptomatic, raiul e un

cuib în care stau sufletele, asemuite cu nişte „pui golaşi". Spre acest tărîm privesc fără speranţă ochii artistului, apelînd totuşi la femininul mîntuitor. Nu este oare *mreaja,* pe care o aşteaptă „de ani" înstrăinatul, însăşi calea de aur către nevinovăţie, întoarcerea fiului în paradisul matern?

în traiectoria de revenire la origini, Ion Pillat descrie, cu fiecare tentativă, un cerc tot mai amplu, pînă cînd ajunge să cuprindă, în mişcarea către posedarea absolută a identităţii, trecutul propriu, atmosfera ambianţei argeşene, satul, neamul, spiritualitatea naţională, spirala viziunii lirice înşurubîndu-se la un capăt în singularitatea specificului românesc, iar la celălalt capăt deschizîndu-se spre universalitate. Se realizează astfel un circuit continuu între individual şi general, o creştere pulsatorie în care eul poetic se ipostaziază în hartă a lumii, iar grafia ansamblului se strînge în nucleul absorbant al punctului.

Iată logica interioară ce dă coerenţa de fond unor cicluri atît de disparate cum sînt Cîntecele stepei, PE ARGEŞ ÎN SUS, BISERICA DE ALTĂDATĂ, ŢĂRM PIERDUT. Incursiunile in exotic lărgesc intimitatea etnică pentru ca aceasta din urmă să ofere deplasării o constanţă, iar călătorului — un mal de linişte.

Nomadul ce visează unduirile protectoare ale stepei, ctitorul care ar cuprinde părinteşte infinitul între zidurile clădirilor sale, copilărindu-i misterul, zbuciumatul privitor al coloanelor antice — îşi proiectează cu toţii nostalgiile în acelaşi climat lăuntric românesc, străbătut de fiorul mioritic al cosmicizării fiinţei.

Numai că dilema pillatiană nu-şi află rezolvarea ^ într-o deschidere completă. în viziunea poetului, ciobanul apare în imaginea arhetipală a eului postum. Deşi răpus, el nu poate muri, dar aceasta nu pentru că sufletul său a căpătat întinderea totului, ci pentru că dobîndirea funebră a universalităţii l-a făcut să-şi piardă limita minunată a clipei. Adormirea vremelnicului trezeşte în etern dorul de mărginire (vezi *Elegie în pădure. Primăvară, Vechime, Transhumantă, Post-morlem)* şi privirea se întoarce, asemeni *păsării de lut,* din abstracta libertate spre polul pămîntesc al originii.

E interesant de observat cum pelerinajul adultului, către începuturile sacre ale fiinţei, însoţit de îndoitul sentiment al speranţei şi zădărniciei, îşi atinge ţinta în circularitate.

în poemul *Jucăriile,* artistul îşi închipuie descinderea eului postum în perimetrul experienţei consumate. Aici, printr-o acrobaţie sufletească unică, poetul pune faţă în faţă don-juanismul

rafinamentului livresc cu nevinovăţia analfabetă a percepţiei infantile. Moartea echivalează cu uitarea sinelui profan, ceea ce duce la imaculare, fapt care permite aflarea purităţii pierdute în inocenţa postumă. Cu limpezimea luminoasă a ochilor ce nu înţeleg patimile lumescului, reînnoita spiritualitate contemplă *de departe* silueta iubitei adormite, cărţile din bibliotecă, volumele de versuri lăsate de autor, cuvintele scrise pe pagini. Lucrurile, care văzute de aproape, păreau indispensabile poetului, fixindu-l într-o raţiune de a exista, se diminuează acum, estompîndu-şi sensul. Pilonii de susţinere ai minţii mature se revelă, din unghiul distanţării, a fi nişte ciudate jucării pe care candoarea vizitatorului le înregistrează cu uimire.

Pentru identitatea postumă, spaţiul pragmatic al adultului s-a transformat într-o gratuitate în care s-ar putea relua jocul pur al copilului. Inocenţa eului funebru denunţă impostura dar nu o desfiinţează cu totul, căci însăşi imaginea judecătorului e produsul unei disimulări.

Descoperim că transparenţa finalei apariţii nu e aidoma strălucirii iniţiale. Suind spirala decantărilor, sufletul artist face din experienţa. maturităţii o treaptă necesară în dramaticul proces al înseninării. Iubita, oglinda şi cărţile „care încuie perfecte amăgiri", rămîn în urmă, dar viziunea ca atare, rigoarea logosului poetic nu pot fi ignorate, de vreme ce prin asceza artei sale a ajuns estetul la cristalul acestei ultime neîntinări.

Privitorul absolut, care nu mai ştie să citească, se uită la scrisul mărunt al *alter-ego~u\ui* relativ. Cuvîntul cunoscut devine straniu, sensurile discreditate de întrebuinţare se umplu de taina unor înţelesuri virgine, iar neputinţa descifrării textului rămas se preschimbă în virtute creatoare.

Limbajul e aşezat pe muchia de contact şi despărţire a două lumi diferite. De aceea, in poezia lui Ion Pillat e mai totdeauna toamnă.

Acest anotimp, reunind „fragilitatea virstelor, preaplinul roadelor şi apusurile maiestuoase"[1] (Cornel Ungurcanu, 1975) e climatul sufletesc in care se desăvîrşeşte ctitoria lirică pillatiană. Spaţiu al ecourilor, unde prezentul se inserează în amintire, iar trecutul se umple de penumbrele actualului, toamna e pentru poet „madelaina lui Proust[2]" (Ov.S. Crohmălniceanu, 197-4, vezi şi

[1] *Poezia, nemărturisita aventură* în *Contextul operei,* Edit. Cartea Românească, 1978, p. 86.

[2] *Poezia chtonică* în *Literatura română între cele două războaie mondiale,* voi. II, Edit. Minerva, 1974, p. 112.

Adrian Anghelescu[1], 1983), calea spre „anamnesis"[2] (Aurel Martin, 1971), iar în planul expresiei poetice — strategia întoarcerii de la romantism la clasicism.

„Orice împlinire", arată Ton Pillat, „tinde la despuiere: peisajul ca şi poetul. Sub romantismul multicolor al Orientului, clasicismul dezgropat îşi impune temeliile, şi marea veşnică, legile ei eterne. Particularul se rotunjeşte în simbol şi formele pămîntului frămîntat în liniile senine ale ţărmului clasic"[3].

Pe de o parte delir al culorilor în apogeu, pe de alta, înaintare către statuarul alb al iemii, toamna figurează regresiunea cuvintelor către „minunea primei lor întrebuinţări. Din şterse şi tocite ca banii prea des mînuiţi, îşi recapătă strălucirea stelară şi neîncepută"[4].

Senzualismul percepţiei legat de bucuria roadelor, de plinătatea formelor şi de sevele telurice, se conjugă cu asceza spiritului care se reculege pe pragul ultim al trăirii, pregătindu-se pentru suprema transparenţă.

„Fiinţa", notează Heidegger în 1926, apelînd la aceeaşi metaforă a toamnei, „e ca un fruct, e acea necoacere care înaintează în pîrg. Atîta vreme cît durează. Fiinţa este în acelaşi timp un deja şi un nu încă"[5].

în mod asemănător, cuvintele sînt dirijate către o rotunjire în care puritatea sensului circumscris să coexiste cu evanescenţa muzicală a învelişului sonor:

Pieri coloarea verii: foc şi fum —
Răsar arhitecturile eterne —
Din rămurişul alungat de ierne
Rămîn coloane trainice de-acum.

(Regăsire)

[1] *Farmecul evanescent al melancoliei,* Studiu introductiv la *Ion Pillat. Poezii,* voi. I, Edit. Eminescu, 1983, p. XIV-XXIII.
[2] 17» *singur idol: poezia. Ion Pillat, 25 de ani de la moarte,* rev. *România literară,* 16 aprilie 1970.
[3] Interviu de N. Roşu — *Sub „Scutul Minervei"* — cu d. Ion Pillat despre clasicism şi poezie. — 1938.
* *Procesul de creaţie* — fragment — în *Ion Pillat. Mărturii despre om si poet, op. cit.,* p. 295.
[5] *Sein undZeit,* Baden, 1926. *Being and Time,* translated by John Macquarrie; Edward Robinson, Oxford, Basil Blackwell, 1967, p. 288.

în acelaşi timp, revenirea la sacralitatea primordială a logosului, după contactul cu varietatea policromă a limbajului artistic (vezi BĂTRÎNII), presupune o investigare a înţelesurilor epuizate în vederea orientării verbului poetic spre adevărurile nerostite încă.

„Viitorul însuşi" e transformat „tot în amintire — convertirea în amintire a ceea ce va să vie"[1] (Octav Şuluţiu, 1934).

Regresiunea, ipostaziată în imaginile zborului invers şi ale urnei ce dă seninătate de contur perisabilului, se manifestă, în planul expresiei, printr-o reducere a comunicării lirice la esenţial. De la cultivarea cu predilecţie a formelor fixe — în special a sonetului, Ion Pillat ajunge la concentrarea maximă a POEMELOR ÎNTR-UN VERS.

Poetul visează, înaintea lui Borges, la cuprinderea într-un singur gest verbal a pluralităţii şi în această direcţie *poemul într-un vers* e autoreflexiv.

După cum observă Cristian Livescu[2], liniaritatea trimite la cerc, sau altfel spus, poemul fixează opera într-un punct iniţial care generează harta itinerariului parcurs, iar acesta se strînge din nou în centru.

Conştient că „poezia e în acelaşi moment cea mai temporală şi cea mai în afară de timp din toate artele"[3], Ion Pillat îşi întemeiază crezul pe o poetică a metamorfozelor. Opoziţiile trup-spirit, rostire-tăcere, vinovăţie-inocenţă, cultură-spontaneitate, timp-eternitate, relativ-absolut îşi pierd rigiditatea printr-o evaluare reciprocă. Pămîntul se face suflet, „tăcerea dă cîntecului glas"[4], sîngele clocotind de patimi e totodată drumul ce uneşte prezentul cu duhul virgin al trecutului, originalitatea e dobîndită prin cultivare, arta, ca „adormire a durerii de a trăi", oferă vieţii putinţa extragerii din amorful cotidian a cristalelor de sens, veşnicia devine accesibilă efemerului în perimetrul clipei, fragmentul e străbătut de durerea întregului din care s-a rupt.

Viziunea asupra limbajului se defineşte pe fondul pendulării între amintirea virtuţilor explorate ale verbului şi uitarea experienţelor livreşti, ceea ce determină orientarea cuvîntului cînd

[1] *Ion Pillat. Pasărea de lut,* rev. *Azi,* anul III, nr. 3, mai 193[4].
[2] *Introducere în opera lui Ion Pillat, op. cit.,* p. 190.
[3] *Procesul de creaţie, op. cit.,* p. 296.
* vezi *Artă poetică* în POEME ÎNTR-UN VERS.

spre alte zone de exprimare artistică: pictură, arhitectură, muzică şi sculptură, cînd spre logosul vegetal:

Ce n-am ajuns cu mii de versuri — iată
O împlineşte din belşug o creangă
întinsă, tremurîndu-şi umbra peste
Odihna turmelor, ce vor să fie.

(De voi muri)

şi spre mesajul păsării în zbor:

Poet al cerului pur.
Lumina ta suie şi sună
Cu ţipăt profetic, prea dur
Ca omul să-1 spună.

(Pescăruşul)

Dirijarea verbului poetic spre *memento-vl* cultural transformă cuvîntul într-un *obiect de interior,* într^o *natură moartă,* reconfortabilă, prin imuabilul ei, pentru omul sortit dispariţiei. *Căprioara de porţelan, peştii roşii pictaţi, frizele* şi *coloanele templelor greceşti* alcătuiesc insule de linişte, dîndu-i iluzia spectatorului că prin artă limbajul îşi pierde versatilitatea, căpătînd inocenţa sensurilor unice. Dramatismul provine din întîlnirea între apetitul tulbure al receptorului şi singularul pur al opţiunii creatoare. Mişcarea cuvintelor sugerează dorul fiinţei de a se întoarce în obiectul care mimează viul încremenindu-1 în contur.

Pe de altă parte, Ion Pillat năzuieşte să-şi şteargă din minte memoria abecedarului, deoarece oprirea în literă a fluidului existenţial duce la artificializarea trăirii. în această accepţie, cuvîntul poetic e văzut ca *obiect de exterior* şi reperat la două nivele: în prima ipostază, lăuntricul, ce se livrează publicului, înfruntă riscul autotrădării, adîncul fiind redus prin exprimare la orizontalitatea suprafeţei; în cea de a doua interpretare, mărginirea e datul seminţei care germinează deschiderea.

Ni se propune astfel o ambivalenţă lirică unind idealul clasic al decantării conţinutului prin formă cu arta poetică simbolista de deturnare a limpezimii în clarobscur, antrenînd frîngerea liniai în labirint, a inteligibilului — în enigmatic.

Contrară atitudinii artistice a lui Lucian Blaga, ce nu vrea să „strivească" prin verb „corola de minuni a lumii", poezia lui Ion Pillat tinde atît către o civilizare a percepţiei prin cultură, cît şi spre o înnoire a artei prin natură.

Această dublă contaminare duce pe de o parte la sedimentarea emoţiei în idee, pe de altă parte, umple de sevă şi parfum speculaţia. Artistul crede în forţa cuvîntului poetic capabil sa schimbe faţa lumii, dar totodată revelă şi puterea primitivului de a împrospăta şi lărgi căile de exprimare ale culturii. De aceea, Ion Pillat nu poate lăsa lucrurile aşa cum îi sînt oferite iniţial, nici nu se poate înfiora în faţa simplităţii elementare, deoarece pe el îl „îmbată" numai „precizia strictei busole"

Acolo unde Blaga înregistrează plinul. Ion Pillat surprinde absenţa; ceea ce pentru unul e primordială desăvîrşire, pentru celălalt e punct dc plecare şi loc de construcţie, iar dacă primul urmăreşte traiectoria ascensională a spiritului din relativ în absolut, cel de-al doilea e atent la demersul invers, la descinderea absolutului în relativ.

Şi unul şi altul sînt poeţi ai luminii, numai că spiritul lui Blaga posedă lumina în mod nativ, pe cînd Pillat trebuie s-o dobîndească, şi din această cauză, artistul ardelean se deplasează progresiv de la răsăritul solar al intelectului către penumbră şi problematizare, în vreme ce scriitorul muntean, posedat de himerele asfinţitului, se mişcă regresiv spre zonele *clipei netrăite,* căutînd să-şi soluţioneze dilemele şi sfîşierile interioare prin „tematizare"[2].

Apolinic, Blaga se cufundă tot mai adînc în fîntîna de întuneric a sufletului, pe cînd Pillat visează să facă din tenebre o deschidere către clarul transparent[3] (vezi Laurenţiu Ulici, 1970).

Amîndoi[4] se întîlnesc în acelaşi spaţiu al solarului incert, dar Blaga respiră aerul tare al începuturilor care au în faţa lor nemărginirea, iar Pillat se îndreaptă crepuscular către ultimul ţărm, copleşit de miresmele grele ale întregului său trecut. Ascensiunea poetică a lui Blaga va tulbura apele, înserarea lui Pillat le va limpezi:

M-aplec pe oglinda fără hotar.
Cu paşii luminii m-afund şi dispar.

(Seară pe ape)

[1] Vezi poemul *Sonetul* în *Cartea mărturiilor* — ÎMPLINIRE.
[2] Basil Munteanu — *Ion Pillat, poet tînăr, op, cit.*
[3] Laurenţiu Ulici — *Ion Pillat,* în rev. *Contemporanul,* 24 aprilie, 1970.
[4] Revelatoare comparaţii între poezia lui Ion Pillat şi cea a lui Lucian Blaga au fost făcute de Dumitru Micu: *Ion Pillat,* rev. *Luceafărul,* 1 febr. 1969, şi în *Ion Pillat — „Gîndirea" şi gînâirismul,* Edit. Minerva, Bucureşti, 1975, p. 465; de Laurenţiu Ulici, *Ion Pillat, op. cit.,;* de Cornel Ungureauu — *Poezia, nemărturisită aventură, op. cit.,* p. 77; 85 — 86.

„Cu cîteva luni înainte de a muri, notează pictorul Ştefan Popescu (1946), „Ion Pillat a avut suprema bucurie să-şi vadă opera tipărită în ediţie definitivă. Pentru un artist, nimic mai măreţ: să pui punctul final la opera ta, să te înclini şi să dispari"[1].

Dar ce înseamnă pentru creator *definitivul}* Unde se află locul de închidere al scrierilor sale?

„Atunci cînd avea de gînd să publice un volum", povesteşte fiul poetului, „Ion Pillat se apuca să pregătească materialul din timp, cu o grijă circumspectă. Mai întîi îşi grupa poeziile pe cicluri. Stabilea în urmă sumarul, într-un asemenea fel, ca numărul bucăţilor cuprinse să reprezinte un multiplu al cifrei nouă, simplă superstiţie pentru simbol. . . Un volum publicat nu era şi pe dată uitat, cum se întîmplă celor mai mulţi autori. Cu timpul, în perspectiva de ansamblu a operei mereu sporite, Ion Pillat începea să aibă impresia că volumul în cauză nu mai corespunde pe deplin ca organizare ciclică. Aceasta îl făcea să treacă la o grupare nouă, combinînd adesea serii de poezii din volume separate, pe baza unei similitudini de motiv sau atmosferă"[1].

Tudor Vianu[3] remarca în această direcţie că „Ion Pillat şi-a întocmit volumele în aşa fel încît prin unele din motivele lor, ele se leagă cu cele trecute, pe cînd prin altele le anunţă pe cele viitoare. Cariera sa poetică n-a cunoscut niciodată surpări de teren, tranziţii neaşteptate, evoluţii bruscate. Dezvoltarea sa a rămas tot timpul organică, incit de la o manifestare la alta există totdeauna firul unei continuităţi, pe de altă parte, felul logic al lucrării sale n-a lăsat niciodată nedezvoltată vreuna din înmuguririle sale poetice. Un volum viitor o va relua neapărat şi va conduce pînă la sfirşit mersul înfloririi".

Caracterul de sinteză al viziunii pillatiene, precum şi rigoarea compactă a edificiului său liric sînt surprinse de Basil Munteanu[4] şi Al- Dima[6] în 1941 şi explicitate mai apoi printre alţii de Aurel Râu[6] (1965), Aurel Martin[7] (1970), Al. Pini[8] (1968),

[1] *In jurul unei colaborări.* — in *Ion Pillat. Mărturisiri despre om şi poet op. cit.,* p. 35.

[2] *Ion Pillat, in Mozaic istorico-lilerar, Secolul XX.* E.P.L., 1969, p. 262.

[3] *Poezia lui Ion Pillat* — in *Ion Pillat. Mărturii despre om si poet, op. cit.,* p. 146-147.

* *Ion Pillat, poet tînăr, op. cit.*

[5] *Experienţa spirituală a lui Ion Pillat, op. cit.*

[6] *Prefaţă* la volumul antologic: *Ion Pillat. Poezii.* E.P.L., Bucureşti, 1965.

[7] *Un singur idol: poezia — Ion Pillat. 25 de ani de la moarte, op. cit.*

[8] *Ion Pillat* în *Panorama deceniului literar românesc 1940—1950,* E.P.L., Bucureşti, 1968, p. 41-45.

Serbau Cioculcscu[1] (1971), Ov. Papadima[2] (1974), D. Micu[3] (1975), Cristian Livescu[4] (1980), Z. Ornea[5] (1980), D. Şerban Drăgoi[6] (1984) etc.

Pe de altă parte, Cornel Regman subliniază în 1942 „efectul de isteaţă regie" ce permite organizarea creaţiei „în etape, cupolă de cupolă"[7].

Polemizînd cu obiecţia lui Mihail Sebastian privitoare la uniformitatea poeziei lui Pillat, loan Adam[9] replică în 1984: „Omogenitatea (viclean şi eufemistic echivalent al monotoniei !) se confirmă la scara unei cărţi sau a alteia, căci poetul tinde să se « desfacă» infinitezimal pe sine într-o anumită ipostază, dar se destramă la nivelul operei ca însumare de etape. Complicitatea e darul natural al experimentatorului statornic" şi de aici „dificultatea de a-i afla" creaţiei „nucleul unificator, elementul propriu, ireductibil".

Descoperim din oglindirile operei în chiar imaginea sa, din dirijarea fragmentului către întreg, aceeaşi mişcare circulară prin care artistul caută să unească în spirala construcţiei începutul cu sfîrşitul, detaliul cu perspectiva ansamblului, momentanul rostirii lirice proprii cu permanenţa de fond a limbajului poetic românesc, mlădiat de contactul cu posibilităţile universale de exprimare ale creatorului.

Demersul nu este însă lin curgător, izvorînd direct din preaplinul minţii. Aflarea logicii interioare nu este numai o problemă de cuprindere şi organizare a varietăţii după criterii formale, ci şi o încordată scrutare de sine a artistului care îşi mută treptat fiinţa în operă, asemeni Meşterului Manole (vezi Mircea Tomuş[9] (1967), Cristian Livescu[10] (1980), loan Adam[11] (1984).

[1] *Ion Pillat, poetul slrălimpezimilor noastre, op. cit.*

« *Ion Pillat,* Edit. Albatros, Bucureşti, 1974.

[3] *Literatura în „Gîndirea". Poezia Ion Pillat,* în *Gtndirea şi gindirismul,* Edit. Minerva, Bucureşti, 1975, p. 456—491.

[4] *Introducere în opera lui Ion Pillat, op. cit.*

[5] *Tradiţionalism si modernitate în deceniul al treilea,* Edit. Emmescu, Bucureşti, 1980, p. 151-154, 418-421, 547-585.

[6] *Ion Pillat,* Edit. Albatros, Bucureşti, 1984.

[7] *Ion Pillat, poet al tradiţiei, Revista Fundaţiilor* nr. 9, 1 septembrie 1942.

[8] *Paradisul regăsit, op. cit.,* p. 214.

[9] *Prefaţă* la voi. *Ion Pillat. Poezii.* E.P.L., Bucureşti, 1967.

[10] *Introducere în opera lui Ion Pillat, op. cit.*

[11] *Paradisul regăsit, op. cit.*

Tumultul lăuntric, dureroasa derută a omului de toate zilele, expus hazardului şi ameninţat de însuşi neprevăzutul neliniştitor al firii lui, sînt disciplinate prin tehnică poetică într-o structură armonioasă ce nu lasă sa se întrevadă, decît la o a doua lectura, hăurile sufletului sub *masca de aur.*

„Facilitatea versului" lui Ion Pillat, atrage atenţia Mircea Tomuş [1], „este o cursă pe care ne-o întinde sintaxa lui ortodoxă şi imagistica aparent accesibilă. Adîncirea lecturii însă ne aduce în faţa unor rafinamente de expresie în domeniul imagisticii şi a unui zid aproape de netrecut în acel al concepţiei. Chiar cînd sensurile poeziei pillatiene se desfoliază pînă la ultimul, rămîne aburul nelămurit al emoţiei dată de apropierea unor înţelesuri profunde, grave şi vechi ca nişte mistere".

Dar ajunge oare Ion Pillat „la hotarul acelei realităţi în cuprinsul căreia nu mai are nici un sens sa pui întrebări şi să aştepţi răspunsuri — căci toate lucrurile vorbesc şi tac deopotrivă, fiind în acelaşi timp elocvente si tăinuitoare" [2] (Traian Chelaru, 1946)?

Victoria Ana Tăuşan [3] (1972) precizează că ceea ce este cu adevărat dramatic în poezia lui Pillat nu ţine de substanţa ci de evoluţia ei.

Condiţia'; seninului cere ca experienţa, consumată şi „reclamată în linişte" [4] (formula e preluată de Ion Pillat din poetica romanticului englez William Wordsworth), să fi fost „abisală". Astfel, claritatea care luminează adîncul ar fi expresia triumfului artistic asupra omenescului.

Tulburarea ce agită suprafaţa nu permite revelarea străfundurilor, după cum nici clocotirea subterană nu îngăduie perceperea curată a orizontalităţii. între puritate şi întunecare, între lumina şi penumbră trebuie păstrată o *cumpăna dreaptă.* Dar titlul ultimului volum, ca şi titlurile unor cicluri anterioare LIMPEZIMI, ÎMPLINIRE, nu consemnează rezultatul atingerii unor perfecţiuni, ci constituie deziderate ale poetului în veşnic neliniştita căutare a idealei stabilităţi.

De aceea, *definitivul* pentru Ion Pillat îşi găseşte raţiunea din nou în circul aritate.

[1] *Prefaţă, op. cit.,* p. XXVI.
[2] *Elegiile,* în vo!. *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet, op. cit.* p. 176.
[3] *Ion Pillat — Ceremonia naturii,* In voi. *Ion Pillat, contemporanul nostru,* Edit. Albatros, 1972, p. 13.
[4] *Procesul de creaţie, op. cit.*

„Absolutul neputînd fi atins", notează Nicolae Manolescu [1], „poezia se întoarce asupra gestului, a tensiunii ca atare spre absolut".

De aici, afirmaţia lui Nicolae Balotă [3] (1970), după care Pillat „e poetul care se vede scriind poeme", deschide perspectiva unei duble reflexivităţi a actului artistic.

Pe de o parte scriitorul pune într-o relaţie de interdependenţa poemele de debut cu cele de la sfîrşit, imprimînd, aşa cum ar fi spus E.A. Poe „un aer de finalitate începutului" [3]. întoarcerea în timpul exprimării poetice trecute, în vederea alcătuirii versului următor, are ca ţintă reluarea unor motive, teme şi modele, din unghiul permanentei perfecţionări a limbajului, ce devine cu atît mai pur cu cît se adînceşte, întinerind pe măsura maturizării poetice. Aşa se şi explică dramaticele dimensiuni ale laboratorului de variante, proiectele de antologii şi listele scrise pînă în ultima clipă, testamentul literar, urmat de o „addenda", în care artistul revine asupra *ediţiei definitive,* propunînd o regrupare a volumelor prin reducerea la esenţial a fiecărui ciclu.

Pe de altă parte, scrupulozitatea exemplară a poetului e însoţită de o îndoită curiozitate. El se întoarce în operă pentru a descifra propriul mister al procesului creator, pe care îl teoretizează în eseuri şi îl face sensibil în lirică. Poezia vorbeşte despre poezie, dar nu pentru a-şi celebra autonomia, ci pentru a dezvălui procedeul prin care vitalul se poate transforma în artă, iar „arta — în soluţie de viaţă" (I. Lugoşanu [4], 1946, şi N. Balotă [6], N. Manolescu [6], Lucian Valea [7], 1971).

Totodată, opera lui Pillat se contureazӑ ca dialog cu citi--torul, conţinînd în esenţa ei chiar propria receptare.

[1] *Metamorfozele poeziei, op. cit.,* p. 93.
[2] *Ion Pillat — Ars poetica, op. cit.,* p. 61, vezi şi comentariul lui Lucian Valea; *Ion Pillat şi literatura universală,* rev. *Convorbiri literara,* nr. 9, septembrie 1971.
[3] *Filozofia compoziţiei,* în voi. E.A.Poe: *Principiul poetic,* ed. Univers, 1971, trad. Mira Stoiculescu.
[4] *Gînduri pentru Ion Pillat.* în voi. *Ion Pillat. Mărturii despre om si poet,* •*op. cit.,* p. 30.
[6] *Ion Pillat — Ars poetica, op. cit.,* p. 69.
[6] *Metamorfozele poeziei, op. cit.,* p. 93.
[7] *Ion Pillat şi literatura universală, op. cit.*

Procedeul dublei raportări (I. Cantacuzino[1], 1934) şi *paralelismul situaţiilor*[2] (T. Vianu, 1938) pot fi extinse de la analiza intrinsecă a textului la fenomenul interpretării sale ca mesaj către public.

Consecventă aspiraţiei spre limpezime, apare dorinţa poetului ca opera să-i fie înţeleasă în totalitate de către cititori, înţelegere cu putinţă numai în cadrul aceleiaşi spirale care dă planului verticalitate şi liniei unduiri de sferă.

Ion Pillat îi cere receptorului să epuizeze încărcătura de semnificaţii a întregului, ceea ce ar duce la absoluta identificare a trecutului cu prezentul şi viitorul, la suprapunerea lecturii peste scriitură.

Să admitem realizarea imposibilului deziderat prin care publicul ajunge la creator şi i se substituie. în ce va consta revelaţia finală?

În acord cu specifica strategie pillatiană de dispunere a ecourilor, poemul *Unui cititor peste veacuri* reverberează mişcarea definitorie a ansamblului. Opera autorului-cititor nu trimite însă către limanul clasic al finitului visat, ci comunică dorul, sfîşierea fără de leac a minţii care, în momentul cînd întrevede malul, e deposedată de repere.

Noi, cei de acum, care deschidem cartea lui Ion Pillat cu sentimentul acut al depărtării, vom zări oare ieşind din *umbra timpului,* pentru o clipă, *ţărmul pierdut* al fiinţei sale?

Şi poate atuncea din nou voi trăi
In tremur de versuri năluca...
Şi glasu-ţi s-o frînge fără să ştii
Ce sete cumplit îl usucă.

MONICA PILLAT

[1] *Note despre poezia lui Ion Pillat,* în *Revista Fundaţiilor,* 1 septembrie 1934, p. 592.
[2] *Pocii lui Ion Pillat, op. cit.,* p. 139.

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

îmi amintesc de farmecul locuinţei din Bucureşti a lui Ion Pillat, din str. Olga Bancic nr. 9, fostă Pia Brătianu, vrajă care te cuprindea cu totul mai ales în camera sa de lucru.[1]

M-ara întrebat îndelung în ce consta ambianţa de neuitat a acelui interior rămas în memoria celor ce l-au frecventat, din ce în ce mai puţini, pe zi ce trece. După ce am vizitat muzee şi case memoriale, unele ocazional aranjate, şi am privit stăruitor albumul de fotografii cu aspectele somptuoaselor odăi din casa mamei poetului, Măria Pillat, — cu mobile franţuzeşti de epocă, broderii de Bukara, tapiserii de Renaştere şi covoare orientale, cu porţelanuri de Sevre, persane şi extrem-orientale, interior elegant şi artistic, conceput spre a fi arătat şi destinat mai degrabă reuniunilor mondene decît unei împlinite vieţi familiale, — nii-am dat seama că înlăuntrul casei lui Ion Pillat erai supus, fără să ştii, unei incantaţii rezultată din aranjamentul obiectelor corespunzînd unor cerinţe şi raţiuni artistice vii, tălmăcind, nu preferinţele unui colecţionar de artă, sau ale vreunui calcul material ci unei necesităţi sufleteşti şi unei psihologii creatoare. Fiecare obiect avea destul de mult spaţiu în jur pentru a putea fi privit în sine, dar părea cerut de ideea sau aspectul celui alăturat, care-1 punea in valoare şi fără de care şi-ar fi pierdut din frumuseţe, iar subtilele acorduri ale culorilor alcătuiau o discretă dar pătrunzătoare seducţie. Atunci, eclectismul mobilierului, selecţia tablourilor, a covoarelor şi obiectelor mă încmtau căci privirea lor îmi aţîţa şi diversifica imaginaţia şi îmi plăceau pentru frumuseţea lor în sine şi Sn ansamblu, dar acum, — după ce am parcurs poemele lui Ion Pillat, — îi regăsesc sufletul şi poezia în acel interior pe care-1 schiţez din memorie, propunind cititorului un rebus pe care îmi închipui că l-am dezlegat. Acesta este motivul pentru care, în mod cu totul insolit, mi-am permis să încep nota asupra ediţiei ultimului tom de poezii, cu evocarea acelui decor ale cărui achiziţii erau de fapt corespondenţe adînci, sufleteşti.

[1] Vezi şi: Dinu Pillat, *Contribuţiuni la biografia lui Ion Pillat* în *Itinerarii istorico-literare,* ediţie îngrijită de George Muntean, Editura Minerva, Bucureşti, 1978, p. 19—20; Ionel Teodoreanu, *Grădina între ziduri* în *Ion Pillat, Mărturii despre om şi poet,* ed. Publicom (Bucureşti), 1946, p. 9—12; Cella Uelavrancea, *Evocare, ibidem,* p. 79—83.

în afară de un scrin Bidermaycr, mobilele aparţineau stilului rustic şi fuseseră aduse din călătoriile din ţară şi străinătate, iar din moştenirea de la Ionel Brătianu. Ion Pillat şi-a păstrat două măsuţe italieneşti strunguite cu mina şi prinse în cuie formate la foc prin bătaie cu ciocanul. Masa din sufragerie şi bibliotecile, simplu băiţuite, fuseseră concepute şi desenate de Măria Pillat-Brateş, soţia poetului.

Chiar iu micul intrînd, în care pătrundeai prin uşa din stradă, şi din care se înălţa scara de lemn, în spirală ce conducea la primul etaj, privirea era oprită de o bancă-laviţă ale cărei ghirlande de flori pictate abia mijeau din verdelc-fumuriu al fondului, întunecat de vreme. Lemnul unui scaun ţărănesc, cu spătarul în formă de frunză, cioplit de mînă, căpătase în timp luciul mierei brune. Pe peretele alb, deasupra băncii se detaşau: un tablou de Teodorescu-Sion cu un bătrîn ţăran cu pletele albe ieşind de sub pălăria de pislă cu boruri largi, şezînd cu mîinile odihnite pe cirja bastonului, şi un altul, de Petre Ghiaţă, reprezentînd *o* sondă primitivă din uluci, alcătuind un trunchi de piramidă (Muzeul de artă R. S. România).

Treptele înguste, acoperite cu o scoarţă basarabenească de culoarea pămîntului, pe care erau întreţesuţi spini stilizaţi în verde stins şi ocru, conduceau în vestibulul ridicat ca o platformă deasupra casei scării. Sus, pe peretele din stînga» atîrna impunătorul tablou al lui Camil Ressu: *Odihnă la cîmp.* Ţăranii aşezaţi, istoviţi de seceriş, aplecaţi de oboseală, reculegîndu-se ca după o luptă ce trebuie reîncepută, demnitatea cămeşilor albe, straiele brune cu lumina soarelui pe ele, liniile domoale ale miriştilor reieşeau perfect reliefate din rama aurie ce tăia suprafaţa peretelui spoit cu var (Muzeul de artă R. S. România).

Pe peretele din faţă un masiv dulap breton, împodobit cu figuri geometrice adînc crestate, impresiona prin monumentalitatea sa aspră, funcţională. Lîngâ. intrarea în apartament o acuarelă de Măria Pillat-Brateş a casei cu coloane albe de la Miorcani (Cabinetul de stampe al bibliotecii Academiei R.S. România), iar în alte odăi, un ulei de Rodica Maniu, reprezentînd ţărăuci tinere culcgînd struguri „în vie", şi un altul, de Ştefan Popcscu, avînd ca model uriaşii copaci mărginind şoseaua Piteştilor, aminteau de privelişti iubite.

Uşa cu geamuri de cristal, prinse în rame de lemn vopsit în alb, se deschidea pe un hol întunecat unde lumina se furişa prin deschiderea odăii galbene, prin arcada către sufragerie şi peretele de geam al bibliotecii. în penumbra încăperii, pe scrinul cu colonete, rotunzimea lămpii pîntecoase din faianţă verde capta lumini,, iar pe poliţa unei biblioteci scunde luceau cîteva bronzuri chinezeşti. Deasupra scrinului, acel tablou de Nicolae Pătraşcu reprezentînd femeia cu rochie albastră cu faţa umbrită de pălărie, întoarsă cu spatele la privitor, aşezată pe stînca falezii, mă impresiona prin misterul acelei singurătăţi în faţa mării. Un „Balcic" de Pârâscu, un altul de W. Arnold şi acuarele marine de Iser îmi sugerau mişcarea valurilor şi plecarea vapoarelor. Pe unul din zidurile mărginind intrarea în bibliotecă un pastel reprezentînd un autoportret hirsut al lui Pallady şi un altul — caricatură.

de Jean Steriade se alăturau de portretele lui Ion Pillat, tînăr, executate de Rodica Maniu, şi de Petre Georgescu-Rahetivanu.

Semiobscuritatea holului, în care conturele obiectelor se desprindeau fantomatic, mărea surpriza camerelor adiacente, pline de lumină. Liniştea odăii înguste, galbene, venea poate din claviatura cărţilor aliniate impecabil pe rafturile ce căptuşeau pînă la tavan pereţii laterali. Sau poate din contemplarea fragmentului de stelă funerară a tînărului vînător păşind zvelt şi elegant spre moarte, fixat la mijloc între rafturi. Sau poate din atitudinea solemnă a Minervei gînditoare, sprijinită cu capul de lance, o copie în gips după marmora grecească, încastrată de cealaltă parte, în corpul bibliotecii. Pe poliţă surprindea miniatura caravelei lui Cristofor Columb, cumpărată de Ion Pillat de Ia buchiniştii de pe malurile Senei. Peşti fantastici alunecau pe luciul turcoaz a două bucăţi de faianţă prinse, în rame, printre cărţi. Perdelele de la fereastra din capătul odăii, îmbrăcămintea fotelurilor joase, incadrînd măsuţa italienească, aşezate dedesubtul ferestrei, canapeaua îngustă încastrată într-una din biblioteci erau în brocart de un auriu stins iar pe parchet era aşternută o scoarţă basarabenească de culoarea ierbii veştejite şi uscate pe care erau răspîndite crengile negre ale spinilor cu muguri de un roşu decolorat. Reminiscenţe dintr-un „ţărm pierdut" pluteau în odaia c« părea făcută pentru mărturisirea unor taine, într-un tîrziu de toamnă.

Intrînd prin arcada sufrageriei eram izbită de lumina făţişă a ferestrelor înalte ce perforau în întregime pereţii faţadei. Culorile vii ale scoarţei macedonene, roşie ca cireaşă coaptă, cu ramaje albastre, atîrnată pe peretele opus, cromatica pestriţă a crengilor înflorite şi a păsărilor, presărate pe covorul albastru, oltenese, aşternut pe mijlocul rămas liber al odăii, se estompau treptat in ocrurile tivite cu roşu-brun şi in griurile caligrafiate cu negru ale arabescurilor celor două carpete „sine" prinse deasupra celor două biblioteci scunde ce încadrau deoparte şi de alta fereastra. Fişii de scoarţă veche din Muntenia ale cărei desene geometrice abia mijeau din ţesătura de culoarea frunzelor de toamnă, mărgineau, în partea superioară şi pe de-alături, fereastra. Jerba garoafelor de Luchian, prinse în rama grea de epocă, se aprindea pe fondul roşcat al chilimului din dreapta (Muzeul de artă al R. S. România). Pe cel gri se detaşa, somptuos, portretul unei fetiţe în rochie roz cu malacov, împodobită cu panglici de catifea neagră. Ochii mari, cu pupilele rotunde, negre, care-i mîncau faţa suptă şi tristă, erau puşi in valoare de acel costum de infantă spaniolă. Era portretul Piei, fiica lui Ion Pillat, pictat de prietenul Jean Steriade, drept consolare că, îmbolnăvindu-se, fetiţa nu a mai putut lua parte la un carnaval organizat de şcoală. (Tabloul se află la Muzeul din Cluj.) Pe scoarţa roşie atîrna un straniu peisaj de G. M. Cantacuzino. De la frunzişul pomilor ars de toamnă, de pe primul plan, se desfăşoară o priveliște ondulată d» pămînt roşu, ars, invălurare stearpă presărată ici-colo de petice de iarbă şi da luminile Întrerupte ale unei ape, şi, care era oprită inexorabil de lanţul munţilor din fund. Icoane pe sticlă, ceramică transilvăneană, o farfurie cu desenul unei oăprioare erau aşezate pe o poliţă deasupra scoarţei. Pe lărgimea peretelui dio

stînga ferestrelor se afla un dulap de sacristie breton, fin sculptat cu împletituri geometice, festoane, frunze şi păsări stilizate, atît de bine potrivit cu lada olte-nească pe care era aşezat serviciul de ceai. Pe peretele din dreapta dulapului atîrna un tablou de Ştefan Dumitrescu, reprezentînd crengile răşchirate ale unor pomi fructiferi, ce se profilează pe un zid văruit al cărui alb este îndulcit de soarele de primăvară şi care îmi evoca liniştea unei incinte de mînăstire (Muzeul de artă R. S. România). „Bucătăria" de Tonitza amintea soba monumentală de zid pe care se gătea la Miorcani şi te putea duce cu ghidul la bucătăria din casa lui Goethe de Ia Weimar. (Muzeul de artă R. S. România.) Mere şi gutui pîrguite pictate de Teodorescu-Sion se adăugau ansamblului.

Portretul lui Ion Pillat, în plină maturitate, cu ochii săi smoliţi, plini de ardoare, ameninţaţi de melancolie, era fixat deasupra unui brocart roşu închis (Acuarelă de Măria Pillat-Brateş se află în Cabinetul de stampe al Bibliotecii Academiei R. S. România). Dedesubt, pe masa neagră spaniolă, pe un postament lucind negru, un tors elin din marmoră albă râspîndea lumină. (Muzeul de arheologic din Bucureşti.) De-a lungul peretelui care avea ca fundal scoarţa roşie se afla masa largă, primitoare, în jurul căreia Ion Pillat îşi ospăta prietenii, îndestulîndu-i mai degrabă cu căldura exuberanţei inteligenţei şi imaginaţiei sale decît cu bogă-ţia bucatelor căci contrar, a ceea ce s-ar crede, soţii Pillat trăiau cumpătat iar gar-deroba lor era modestă. Sub ferestrele care se deschideau pe o stradă bucureşteană, pe o masă foarte îngustă şi înaltă, vase orientale din aramă, cumpărate la Balcic, îşi profilau siluetele feminine şi graţioase pe lumina geamurilor.

Şevaletul Măriei Pillat îşi schimba mereu locul în odaie, părindu-mi de aceea ca un personaj activ, în continuă mişcare, şi sprijinea mereu alte acuarele pe care ea le picta în grabă între îndatoriri, Dintre tablourile Măriei Pillat, răspînditc prin casă, trei mă reţineau în mod deosebit. *Bujorii albi şi roşii* revărsîndu-se din oala brună-verde de pămînt, cei albi imaculaţi şi tandri, cei roşii întristaţi de umbre violete, dar moi şi voluptuoşi pe punctul desfolicriî, plini de parfumul greu de sfîrşit, un tablou dăruit de ea în 1915 cu ocazia logodnei. *Lalele galbene* pictate in 1946 şi dăruite mie, cu potirele puternice şi tulpinile unduind, prinse în capti-vitatea vasului verde-jad din ceramică chinezească, aşezat pe măsuţa acoperită cu o stofă orientală verde-aurie. Dar în special eram fascinată şi inexplicabil întristată de o natură moartă pe care o pictase Măria Pillat la Balcic şi copiată apoi pentru poemul *Prinos* (BALCIC). Un desen esenţial, pasionat pînă la uscă-ciune reproduce forma plină dar graţioasă a unui urcior cenuşiu de cositor, ce-şi înalţă mîndru gîtul zvelt, încoronat cu un capac ce se ascute treptat. Mînerul sub ţire subliniază conturul formei elegante iar de cealaltă parte ţinuta ţurloiului înalt, arcuit scurt, este perfectă.

Urciorul aşezat pe pervazul ferestrei şi profilat pe o mare cu valuri deco-lorate, îmi sugera o hieratică şi însingurată prinţesă bizantină. în jurul vasului din metal cenuşiu, sînt îngrămădite fructe. Relieful plastic al gutuilor galbene

contrastează cu frăgezimea şi transparenţa strugurilor verzi-aurii şi cu ciorchinii negri. Migdale verzi cu umbre vineţii sînt şi ele adunate în jur, pe poliţa ferestrei,

Odaia de culcare a lui Ion Pillat avea un aspect aproape monahal. Un pat îngust alături cu o măsuţă de noapte iar pe peretele opus o bibliotecă cu geam, largă cît peretele şi înaltă pînă în tavan, iar în colţul dinspre fereastră un scrin bătrinesc cu oglindă în ramă de lemn, singura oglindă din casă, pe care am văzut-o acoperită cu un cearşaf la moartea lui şi apoi a dispărut,

în schimb odaia sa de lucru mi se părea minunată. Superba policromie şi aurirea cărţilor, preţios legate, aliniate pe un perete întreg, pe rafturi simple din lemn băiţuit, produceau mirifice şi blînde sclipiri.

O arcadă deschisă în peretele opus bibliotecii era astupată cu rafturi pe care erau potrivite cărţi şi lexicoane de artă în ediţii complete. Largi şi moi jilţuri, în vechi brocart italienesc dc un roşu-roz obosit; canapeaua şi alte foteluri din piele de un verde spălăcit aşteptau primitoare in liniştea lor îmbătrinită.

Pe peretele de lîngă fereastră prezenţa unui jilţ-strană, băiţuit negru, îmi părea atunci stranie printre fotelurile în catifea şi piele şi pe fundalul armonios şi somptuos al cărţilor. Cu braţele largi şi primitoare, cu spătarul dintr-o seîndură unind prelungirile celor două picioare din spate şi scindura nu prea lată pe care te aşezai, şlefuită de vechime, cu stinghii legînd şi dînd astfel stabilitate picioarelor zvelte şi subţiri, jilţul părea in acelaşi timp generos dar şi sever, im-pnnîndu-ţi o ţinută dreaptă, comodă dar în anumite limite. în mod ciudat acea mobilă funcţională, sobră şi elegantă în acelaşi timp, creaţie a unui meşter popu-lar spaniol, părea că priveşte şi domină acel interior ca raţiunea care ţine în frîu fermecătoarele pasiuni. Ceea ce găseam altădată straniu şi nepotrivit în acea biblio-tecă mi se pare acum firesc şi semnificativ. Căci arhitectura logică şi clară a jil-ţului, ţinuta care o impunea celui care se aşeza pe el, avea ceva din arhitectura logică şi indestructibilă a operei pillatiene şi în acelaşi timp se potrivea firii reţi-nute a Măriei Pillat, soţia poetului, generoasă şi austeră totdeodată. Ea alesese jilţul în 1929 cu ocazia călătoriei in Spania. Roşul stins al covorului brunit de vreme, aşternut pe parchetul auriu veşted, şi verdele închis al perdelelor de catifea, ce încadrau fereastra largă, completau decoraţia acestui interior în care ardea lumina cărţilor. Preţiozitatea culorilor era amplificată de stampe colorate ilustrind scene dintr-o poveste persană şi din Sah-name (cabinetul de stampe al biblio-, tecii Academiei R.S. România), o procesiune de pelerini la umbra lui Fuji-Yama executată de Hokusai (1760-1849) şi o stradă orientală pictată de Iser. O gravură reprezentînd fin şi pitoresc autoportretul pictorului japonez Fujita (1886—1968) era contrabalansată de litografiile lui Jean Steriade arătindu-1 pe Luchian bolnav şi pe Alexandru Macedonski. Garoafe proaspete în oala de pămînt, pictate de Luchian, înfloreau pe fondul stins al unui covor de rugăciune (se pare că tabloul a fost achiziţionat de Banca Naţională a R. S. România). Un tablou de Pallady reprezentînd un nud cenuşiu de femeie, stînd în picioare, rezemată de o consolă, părea că strînge în el oboseala şi delăsarea unei vieţi. Nu-mi amintesc de natura

moartă a lui Pallady de care pomeneşte Dinu Pillat. Un fragment dintr-o „înmormîntare la ţară" de Camîl Ressu finaliza imaginile distribuite echilibrat pe pereţii încăperii rămaşi liberi între uşe, fereastră şi biblioteci.

Pe o rustică măsuţă italienească un vas de cristal de Boemia, cu feţele aurite şi incizate cu scene din viaţa Sf. Eustaţiu, concentra în el lumina, răsfirlnd corolele mereu proaspete ale florilor, iar pe o vitrină scundă şi mică, în care erau strînse ediţiile princeps ale operei lui Ion Pillat, era aşezat capul de marmoră roşcată al unui bătrîn faun trist. (Dinu Pillat 1-a dăruit drept omagiu lui G. Călinescu.) Un cap mic de Minerva se afla pe raftul bibliotecii din spate.

Pe masiva masă de lucru, alături de căprioara de porţelan, se afla o mapă mare a cărei copertă era împodobită cu ornamente şi scene dintr-un basm persan, înlăuntrul ei erau îngrămădite invitaţii la diverse manifestaţii culturale, ceremonii sau evenimente mondene.

In arhiva familiei au fost păstrate proiectele de organizare a volumelor, liste de poezii nepublicate sau care urmau să fie trecute dintr-un volum într-altul, achite de antologii, situaţia publicării volumelor sau numărul celor care urmau să mai apară, toate scrise pe dosul unor asemenea invitaţii. La început nu am Înţeles pentru ce poetul nu înregistra toate acestea într-un caiet anume. Răsucindu-le de pe o parte pe alta mi-am dat seama că aceste cartonaşe erau lesne de mînuit, ca nişte fişe, era plăcut de scris pe suprafaţa lor tare şi netedă şi se puteau păstra uşor. Fără a întoarce paginile unui caiet unde să cauţi o anumită însemnare se putea reveni asupra ei doar prin simpla răsfoire a cartonaşelor. Notele scrise pe invitaţiile primite cotidian mai dovedesc şi faptul că pentru Ion Pillat organizarea ouprinsului volumelor, in cea mai expresivă formă, nu a fost un lucru îndeplinit şi lăsat apoi la o parte, ci o preocupare zilnică, obsedantă, care 1-a însoţit pînă la moarte. La lumina lămpii, în întunericul odăii în care clipeau cărţile, în timp ce In celelalte odăi lumina era înăbuşită de abajururi iar umbrele deveneau neliniştitoare începînd să te apese densitatea de vechi energii latente închise în lucrurile oe-şi pierduseră culoarea, Ion Pillat scria ţinînd trează arta, în acei ani, în care Gel de-al doilea război mondial prăbuşea valorile în care el crezuse. Este impresionant de urmărit modul în care Ion Pillat construia arhitectura operei sale, din respectul pentru desăvîrşirea creaţiei artistice şi din dragoste pentru cititorul căruia i se dăruia cu totul.

Din mulţimea însemnărilor lăsate se vede că, începînd cu anul 1940, Ion Pillat îşi reconsideră întreaga sa operă în vederea organizării ei, în ediţie definitivă. Diversele proiecte de grupări au sfîrşit prin a încercui poemele scrise în epoca tinereţii (1906— 1918) — ale etapei parnasiene şi simboliste — şi acelea din epoca maturităţii (1918—1927), — ale etapei tradiţionaliste, şi care au format volumele I şi II ale ediţiei definitive, publicate de Fundaţia regală pentru literatură şi artă. Poetul păstrează, în linii mari, cronologia poemelor cu cîtcva excepţii pe

care le-am semnalat la locul cuvenit, in ediţia critică publicată de Editura Eminescu.[1]

In asocierea poemelor şi alăturarea lor, în afară de faptul că se urmărea ca ele să se întregească unele pe altele, să contureze şi să amplifice o anumită atmosferă poetică, avem impresia că poetul asculta o muzică interioară pe care el o-nota prin propriile sale poezii.

Aşadar, în afară de înţelesul fiecărei poeme şi a semnificaţiei ciclului din care face parte, există o poezie superioară, o melodie sfîşietoare, aspirînd deznădăjduit spre lumină şi armonie biruitoare. Ea se desprinde din ansamblul poeziilor lui IOD Pillat a cărui supremă străduinţă şi împăcare era de a ne-o comunica.

Volumul al III-lea al OPERELOR lui Ion Pillat este format din poeme scrise intre anii 1927—1944, repartizate în volumele: CAIETUL VERDE; ŢĂRM PIERDUT; SCUTUL MINERVEI; BALCIC; POEME ÎNTR-UN VERS; VERSURI REGĂSITE; UMBRA TIMPULUI; ÎMPLINIRE; CUMPĂNĂ DREAPTĂ şi INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE.

A fost aşadar respectată ordinea şi alcătuirea acestui tom, hotărîtă de Ion Pillat în POEZII voi. III (1927-1940), publicat în 1944 în Ediţie Definitivă la. Fundaţia pentru literatură şi artă, îndeplinindu-se şi recomandările *fân Testamentui literar* din *sept. 1943,* prin care poetul amplificase volumul adăugîndu-î CUMPĂNĂ-DREAPTĂ (1940 – 1944) şi INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE, poeme nepublicate în volum dar care — unele din ele — au apărut în cîteva din antologiile, postume dedicate operei poetului.

Volumele care alcătuiesc cel de al treilea tom de poezii ne derutează complet deoarece aproape nici unul dintre ele nu păstrează integral cuprinsul său de la. data primei apariţii. în urmărirea variantei definitive a volumelor aparţinînd. ultimei etape, aceea a neo-clasicismului şi poeziei pure (1927— 1944) sîntem ghidaţi însă de Ion Pillat care nu ne-a lăsat să rătăcim în labirintul creaţiei sale.. Indicaţiile lăsate în manuscrisele păstrate sau însemnate pe cartonaşe ne-au ajutat să intrăm în circuitul poemelor şi în trama operei.

în capitolul *Din laboratorul creaţiei* am desfăşurat acest întreg proces al alcătuirii volumelor, care este el însuşi o creaţie. Procedeul nu-i aparţine lui Ion Pillat în exclusivitate, dar în literatura noastră el 1-a dus pînă la desăvîrşire.

Armonizîndu-şi neîncetat şt raţional structura operei sale, poetul realiza inconştient o incantaţie a cărei vrajă era răspîndită pînă şi în interiorul casei în care trăia.

în afară de capitolele: *Din laboratorul creaţiei* şi *Comentarii critice,* ediţia critică a volumului: Ion Pillat, OPERE 3 — are aceeaşi organizare ca şi celelalte volume de poezii, publicate de Editura Eminescu, Atragem atenţia ca nu an fost consacrate studii speciale poemelor din VERSURI REGĂSITE, adunate în volum

[1] Ion Pillat. *Poezii* (1906-1918), voi. I, Bucureşti, Editura Eminescu, 1983.
[1] Ion Pillat. *Opere* (1918-1927), voi. II. Bucureşti, Editura Eminescu, 1984.

doar in E.D.1II, din CUMPĂNĂ DREAPTĂ şi INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE nepublicate în volum şi de aceea nu au nici bibliografie şi nici comentarii critice. Dar a fost semnalată apariţia poemelor in periodice şi selectarea lor in antologiile postume.

Stabilirea textului

După cum a fost expus in: Ion Pillat, OPERE 2, in transcrierea poemelor au fost respectate normele ortografice stabilite de Academia R. S. România *dreptar ortografic, ortoepicşi de punctuaţie. Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1983).*

Particularităţi de limbă respectate: *întunerec* {385, v. 37); *mîni* în loc de *mtini* (411, v. 14; 436, v. 8; 480, v. 6; 665, v. 4; 689, v. 8 ; *mine* în loc de *mîine,* cerut de rima cu: *ramine* (456, v, 14; 615, v. 25; 627, v. 1); *chihlibar* în loc de *Chihlimbar* (387, . 12) dar: *chihlimbar* în 425 v. 14; *Octomvrie* în loc de *octombrie* (404); *umerile tn* Ioc de *umeri* (423, v. 8); *Grechiei* în loc de *Greciei* (442, v. 1); *Ado* în loc de adă sau adu (416, v, 3; 444, v. 7); *papagai* în loc de papagali (469, v. 22); *Cucoşi* în Ioc de *cocoşi* (314, v. 3 şi 4); *abajur* în loc de *abat-jour* (314, v. 1); *vest-mintul ia* loc de *veşmţntul* (462, v. 6); *Egipanul* în loc de *Egipteanul* (462, v. 6); *Viea* în loc de *via* (460, v. 6; 482, v. 9, v. 13); *răzimat* în loc de *rezemat* (461, v. 2);, *fopotea* în loc de *şoptea* (472, v. 6; v. 12, v. 18, v. 24); *viers* în loc de *vers* (424, v. 10; 428, v. 16; 441, v. 27); *sălbatec* în loc de *sălbatic* (483, v. 23; 602; 678 *v.* 8); *molatec* în loc de *molatic* (490, v. 3); *colori* în loc de *culori* (504; 652, v. 1); *coloare* în Ioc de *culoare* (715, v. 5); *nesaţiu* în loc de *nesaţ* (655, v. 66); *sameni* in loc de *semeni* (655, v. 68); *smaranăe* în loc de *smaragde* (652, v. 16); dar *smaragd* (669, v. 9) şi *smarald* (752, v. 1); *rănii* în Ioc de *rănii* (651, v. 10); *îndestui* în Ioc de îndestulezi (657, v. 16); *ascunsă în* loc de *ascundă* (658, v. 12); *şivoaie* în loc de *şuvoaie* (665, v. 10); *lebezi* în loc de *lebede* (677, v. 11 şi 158, v. 6); *stins* în Ioc de *stins* pentru rima cu *strîns* (636, v. 10); *jîlf* în loc de *jilţ* (687, v. 2); *despoiat* în loc de *despuiat* (715, v. 9); *patinor* în loc de *patinoar* (715); *ascunzd In* loc de *ascundă* (447, v. 3).

Au fost redate conform normelor ortografice în vigoare: *chemări (chiemări)* (431, v. 6); *cheamă (chiamă)* (407, v. 13; 434, v. 8); *chema (chiema}* (425, v. 6); *claie (clae)* (631, v. 1); *cvadrigele (quadrigele)* (652, v. 35); *dezamăgire (desamăgire)* (525); *dezgrdniţează (desgrăniţeasă)* (415, v. 3); *dezlege (deslege)* (428, v. 12); *dezmeticit (desmeticit)* (392, v. 19); *dezvelind-(desvelind)* (431, v. 11); *Dionysos (Dionisos)* (435, v. 5); *Dionysopolis (Dionisopolis)* (479); *Don Quichote (Don Quichotte)* (714, v. 1, 11); *fazani (fasani)* (507); *femeie (femee)* (397, v. 19); *femeia (femea)* (442, v. 10); *gheare (ghiare)* (464, v. 10; 685, *v.* 9); *gheaţă* şi derivatele subst. *(ghiaţă)* (614, v. 11; 622, v. 12; 624, v. 5; 632, v. 13; 641, v. 7; 653, v. 21; 669, v. 11; 692, v. 9; 705, v. 1; 718, v. 6; 719, v. 41 şi 52; 732, v. 14; *gheena (ghehena)* (655, v. 80); *ier' în* rimă cu *fier [452,* v. 10 şi v. 13); *irizată (irisată)* (445, v. 16); *luminii (luminei)* (418, v. 47); *mausolee (mauzolee)* (695, v. 4); *noi (nuoi)* (729, v. 7); *pîraie (ptrae)* (645, v. 6); *pîraiele (pîraele}* (474, v. 5); *puzderii (pusderii)* (474, v. 9); *răzleţe (răsleţe)* (399, v. 9); *troieniţi (troeniţi)* (400, v, 5); *zbor* şi derivatele *(sbor)* (407, v. 3; 414, v,22; 416, v. 33; 418, v. 46; 419, v. 5); *zvon (svon)* (497); *altădată (altă dată)* (655, v, 49); *acuşi* în rimă cu *făcuşi* (445, v, 1); *al cărei (al carii)* (411, v. 2 la I. Pillat şi A. Rău) ; *care (cari } (669,* v. 2); *de ta* (dela) (404, v. 4); *de-a pururi (deapururi)* (459, v. 12); *l-aş (l-aşi)* (626, v. *9);deasupra (de-asupra)* (715, v. 12); *fiecare (fie-care)* (711, v. 10); *amiaza vremii (amiaza verii* la A. Rău) (727, v. I); *peş-terilor (peştilor* la A. Rău) (731, v. 14); *veghe (veghie)* (412); *veghez (veghiez)* (412, v. 15); *sînt (sunt)* (385, v. 7; 388, v. 9; 397, v. 13; 404, v. 9; 409, v. 17; 417, v. 15, 31, 40; 418, v. 12. v. 13; 427, v. 15; 453, v. 6; 466, v. 15; 469, v. 28; 488, v. 17, 611, v. 9; 633, v. 8; 643, v. 6; 653, v. 7; 654, v. 11; 689, v. 5; 732, v. 1, v. 2; 743, v. 6; 760, v. 3).

Corecturi tacite: *pipăe (pipăie)* (396, v. 10); *fulgerător (fugerător)* (418, v.46); cu (că) (403.V.2); amazoanei *(asmazonei)* (614v. 17); *tinereţea (tinetefea)* (655, v. 60); *parcul (parul)* (636, v. 2); *ca (cu)* (480 v. 4, corectură în ED III făcută cu creionul de Ion Pillat).

CORNELIA PILLAT

Ion Pillat la cincizeci de ani. Acuarelă de Măria Pillat-Brateş.

CAIETUL VERDE

1927-1936

385. *Scrisoare*

Se lasă iar amurgul pe parcul din Miorcani
Şi zgomotul pe care l-am auzit de ani.
Cu pulberea luminii ajunge pîn-la mine:
E mugetul cirezii ce-ncet cu seara vine.
Sînt scirţîiri de care pe drumul greu de rod.
E tunetul căruţii ce trece peste pod.
Sînt chiote dc oameni ... Ce stranie prelungire
Le face să se piardă deodată-n amintire.

O toaca bate tainic. Un clopot suna lung.
Sîntă Măria mică e mîine. Să te-ajung
Nu pot decît cu slova, cu gîndul şi cu dorul.
Pe chipul tău, pe timpul ce fuge, trag zăvorul
Să mi te prind aicea, tu, cea de ieri, de azi.
Tu, pururea aceeaşi la cuget, la obraz.
In parcul vechi şi unde nimica nu se schimbă
Ci numai anotimpul cu pas pustiu se plimbă,
Cum vrei să măsur ziua cu bietul nostru ceas.
De ce apuc condeiul sa-ţi scriu, cînd mi-ai rămas!
Intiia frunză cade, întîia barză pleacă.
Vor da alţi muguri mîine şi păsări noi pe cracă
S-or legăna. Tu însă vei sta cînd s-or fi dus.
In juru-mi înserarea pe ţarini a apus.
Cenuşa înnoptării pe mîna mea se Iasă.
O lampă cu-o privire a luminat în casă

Ca sufletul tău darnic, deschis şi liniştit,
în drumul vieţii mele Miorcanii m-au oprit.
A înnoptat: oraşul şi-aprinde cafeneaua.
Aici la cîmp sting lampa să se apropie steaua
Ce-a licărit stingheră la margine de sat.
Pe-aleea nevăzută se-aude apăsat
Unitul pas al tatii şi-al mamii melc, pasul
Ce-1 auzeam pe vremuri, copil, cînd suna ceasul
Culcării, aşteptîndu-i să mă sărute-n pat.
O rază albă ramul din geam I-a dezgropat:
Din umbră mii de ramuri misterios se lasă
Cu crengi catifelate pc pajişti de mărtasă
Şi bolţi de întuncrec se farmă şi se fring.
Ce-a fost adînc in noapte se face mai adînc
Sub arcuri nesfîrşite ce tremură-n lumină,
Cind se revarsă luna ca o fîntînă plină.
Deschid fereastra: pace, părere şi pustiu.
Doar inima mi-o roade ceva ca un burghiu
Şi o fărîmiţează cu fiecare clipă.
Pe iarbă cade-o poamă, prin frunză o aripă.

Şi mă gîndesc departe, la tine, la copii.
La moartea tuturora ce vine cînd nu ştii.
La viaţa care curge cu murmure de apă...

Ion Pillat *cu* soţia sa la Miorcani.

386. *Adormind*

X Ţi-ai dezbrăcat de haine ca de-o coajă
Migdala trupului cu gust amar,
Şi patul jos ca valul de pe plajă
Primeşte alb nepreţuitul dar.

Răcoarea inului îţi dă o tremurare
Uşoară, ca o boare peste iaz.
Pleoapele se lasă. Cu mirare
Iţi recunosc un alt al tău obraz.

O clipă tai cu mina moartă valul
Imaginar la ţărmul rătăcit,
înotătoare, părăsindu-ţi malul
Cu puf uşor de. perini vătuit.

Dar ape moi în juru-ţi parcă sună
în zvonul surd cu legănări de somn.
Alunecă.. .Ascultă... Te adună
Pe alt tărim, supusă altui Domn.

Tot trupul mlădios te părăseşte
Şi mnnile legate pînă-n zori.
Ce singură îmi stai, copilăreşte,
Din vîrf de frunte pînă la picior!

înlănţuito, ce priveşti? Şi unde
Liane, vise, o păstraţi de-acum?
Zadarnic. Mîine n-o să-mi poţi răspunde.
Statuie, răsărind din ţări de fum.

387. ***Odaia ei***

Cînd am intrat tîrziu în casă, totul
Păstrase clipa ultimei vederi.
Pe canapea rochița rămăsese
Sculptînd molatec trupul tău de ieri.

Deschisă cartea. Nici o mină nouă
Nu întorsese pagina de-atunci
Pe ornicul oprit aceeaşi oră.
Prin storul tras aceleaşi raze lungi.

Pe masă încă stăruiau alături
Tacîm de-argint şi cupă de cleştar.
Doar perele păreau acum de piatră.
Doar strugurii stăteau de chihlibar.

De porțelan albastru pudriera
Tot mai ningea parfumul tău pe scrin.
Am tresărit că n-a uitat mănuşa
Nici brațul gel, nici degetul tău fin. -

Tu singură lipseai. Ascunsă unde?
Cînd totul după ani e neclintit.
Ori poate colo-n umbrele oglinzii
Obrazul tău, plăpîndul, mi-a zîmbit

388. ***Sonet***

Oriunde îmi duc paşii, icoana ta urmează;
Oriunde stau, în suflet lumina îşi opreşte.
Ca steaua care încă la Bethlcem porneşte.
Din umbra îndoielii mă scoate cu o rază.

Durerea şi nădejdea la fel mi le veghează
Şi orice fericire de-o clipa mi-o sporeşte.
Prin ochii mei, deschişii, privirea ta priveşte;
Prin genele-mi plecate, vederea ta visează.

Sînt deseîntat şi vorba-ți din zori şi pînă-n seară
îmi sună ca un cîntec prin vrăjile urechii.
Iar noaptea, ca o apă în şoaptă sună iară.

Priviri'şi glas zăloage mi le-ai lăsat perechii.
Trăiesc aieve-n taina lor dulce şi amară —
Doar inima departe mi-o ții, la mii de leghii.

389. *Stanțe pe un motiv de Ronsard*

Cînd peste ani vei fi bătrina care
Zbîrcită stă şi toarce la cămin,
In visul tău ieşi-vor din uitare
Toți cei ce te-au iubit pînă la chin.

Toți cei ce te-au poftit şi te avură
Şi n-au uitat pierdutul tău tipar:
Un trup născut pe-a Venerei măsură
Din spuma mării, brun mărgăritar.

Şi tu vei sta zbîrcită: o bătrină.
Vei tremura din cap şi vei ofta,
Cînd chipul tău de astăzi nici o zînă
în stare nu va fi să ți-1 mai dea.

Un singur om, el singur, îl mai are
închis adînc în suflet ca-ntr-un scrin.
Ca timpul şi ca moartea e mai tare
Doar versul lui, eternul tău suspin.

390. *Recuerăo*

Grădină, unde tînăr am învățat iubirea,
Copaci înalți pe care şi vara şi-amintirea
îşi țes in taină mreaja de gînduri şi de foi,
Şi tu, fîntînă: undă şi nimfă, umeri goi
De nori în dezvelire, oglinzi întunecate...
Ce darabană seara spre porți închise bate?
Reginele de piatră rămîn, dar noi, dar noi?
Colunul de-altădată oprit din zbor greoi,
Şi risul tău, copilă, iubind întîia oară,
Şi apa care plînge şi pasărea ce zboară.

Jardin dtt Luxembourg. Paris.

391. *Sînge străbun*

Cînd noaptea mi s« lasă pe pleoapă,
Ursita zilei de-astăzi de-a apus,
Vuind mă fură vremea ca o apa
Şi-o iau pe firul sîngelui în sus.

Mijesc din umbră stepe nesfirşite...
Nechează-n vîntul zorilor un mînz.
Scad focuri. Corturi cad. Se zbat copite.
Deodată soarele pe sulîți, dîrz!

Deodată-n mine tot virtejul stepii,
Tot dorul meu în vintul ei răpit!
Vultanul, cînd l-au deşteptat sirepii,
Din ierburi, cu-aripi aprigi a zbucnit.

Strunindu-mi murgu-n loc, rămas cu palma
Deasupra ochilor, îi văd ureînd
în soare aripa de foc, de-a valma
Cu sufletu-mi năvalnic şi ne-nfrint.

Şi-n urma lor, cînd i-am pierdut în zare,
Un chiot am zvirlit aşa păgîn
Că peste țări şi veacuri tot îmi pare
Că îmi aud năpraznicul stăpîn.

392. *Scitul*

Cînd pînă-n zori e cîmpul numai iarbă
în jocuri de lumină şi de vînt,
Cînd herghelia se repede oarbă
Şi-1 vîntură cu coama la pămînt.

De-mi sună-n cer întiiul tunet goarna
Şi bubuie din depărtări in depărtări,
în sînge mi se dezmorțeşte iarna
Şi ce-a fost mort învie din uitări.

Pe roib călare o pornesc cu zorii.
Oprit cu ochii roată pe gorgan.
Adulmec vîntul şi aud cocorii
Vestind din cer sămînța altui an.

Atunci înfricoşat descalec iute
Lipind urechea de pămîntul viu.
Şi din afund de lumi răspund pierdute
Popoare răscolite din pustiu.

Aud prin vreme scirțîit de care.
Galop adînc vuind spre răsărit.
Şi inima îmi bate tot mai tare
Chemîndu-mă cu sîngele meu scit.

393. *Vrăjitorul de şerpi*

Herencheu,
Berendcu,
Grozăvior, stai pe loc!

Sub soarele-n amiază e Iacul de platină
Şi joardele luminii il bat cu vergi de foc.
Stă lopătam! oacheş, tăiat într-o tulpină
Străveche cum e lotca greu pironită-n loc.

Pe luciul apei, negru, un sfirc de bici in plăsnet
Străfulgera topirea,.. Pescarul 1-a simțit.
Se-apleacă, mormăieşte descîntecul: de trăsnet
Atins, un şarpe-şi lasă inelul despletit.

S-a răsturnat şi țeapăn pluteşte buturugă.
Dar omul mişcă buza şi vorba veche iar
Se duce, ca jivina deplin să-i fie slugă.
Din ape se ridică un cap triunghiular.

Alunecă în luntre năpîrca blestemată.
Pe brațe e brățară şi măr rotund in sîn,
Şi omul giugiulind-o ca pe-un copil, i-arată
Şerpoaicele bătrine cu şuierul păgîn,

Ce-şi cheamă seminția ieşind la gol de baltă.
Din milă iar şopteşte cuvinte de hrisov:
Şi şarpele, deodată dezmeticit, tresaltă
Şi scapă ca săgeata pe Iacul din Snagov.

394. *Mortul*

Deodată s-au rupt norii şi deodată
Zbucniră-n ceruri munții toți de piatră.
Se depărta furtuna. Rar, un tunet
Venea rostogolit de-a lungul văii
Lovindu-se din stei în stei, năvalnic.
Se-nsenina. îşi scutura brădetul
Broboanele de apă sclipitoare
Şi pe poiană au ieşit oierii
Din poalele pădurilor cu turma
Să-ncremenească iar, proptiți în bită.

Cînd seara umbra lor s-a făcut lungă.
Ciobanul nalt în cuşmă brumărie
A coborit in vale unde rîul
Umflat de ploi, rotindu-sc-n bulboane,
Goneşte orb ducînd vîrtej butucii
Şi plutele sfărmate sus la cheie.
Acolo, la poiana de pe ape,
îl aştepta Măria lui, o fată
Dintr-un sătuc sărăcăcios. Venise
în mîini cu legătura de merinde,
în ochi cu o iubire încă nouă.
Cu păr bălai şi trup subțire-n mladă,
Cum se stringea sfioasă de grumazu-i
Şi-i se lipea de piept copilăreşte

Şi se-anina cu braţele de gitu-i,
El neclintit, ea numai tremurare,
Păreau aşa un brad şi un mesteacăn
Cu crengile unite de furtună.
Cînd s-au trezit, pe vale înnoptase
Şi rîul ce scădea mereu, ca leşuri
Lăsînd pe prund butuci de brad şi trunchiuri,
A părăsit pe-o limbă de nisipuri
Sub un arin cu ramurile joase
Un trup de om cu ochii plini de ceaţă.
Nu l-au văzut, nu mai vedeau nimica.
îmbrăţişaţi trecură lingă dînsul
De tot aproape. Fata deodată
Rîzînd s-a rupt din braţe dragi. Ciobanul
A stat puţin privind-o cum se pierde
De umbrele pădurii alintată.
Vîrî apoi merindea in desagă,
îşi trase peste ochi căciula sură
Şi o porni la munte cu nevoia.

Se înnoptase bine. Cîte una,
Ca oile-n poiană, stele, stele
Ieşeau din ce în ce mai mari. Departe
Prin toancele de piatră, vijiitul
Nahlapilor în spumă era groaznic.
Dar Bistriţa la marginea fîneţei
îşi liniştise val cu val mînia
Şi murmura un cîntec vechi de leagăn,
Pe cînd arinul, tînăr ca şi mortul,
îl mîngîia cu ramuri aplecate
Şi frunze verzi, uşor de tot, pe frunte.

395. *Ornic*

Prin somnul care-mi scapâ in noa^ea ce revme
Un ceas in depărtare răsuna W>t
Bătăile lui limpezi vîslesc mcetţ. P'me
De vremi murmuratcare se cern la ncslirş.t.

în încăperi de suflet trezind ecouri, parcă
De pretutindeni zile pierdute Ie răspund.
Dar tu legat de patul cu legănări de barcă
Porneşti pe firul nopţii cu stelele ca prund.

Te duci, purtat de apa din ce in ce mai rară
La fiece nălucă de sunet măsurat.
Cu gene lungi pe umbra pleoapelor de ceară.
Străin şi sfint şi singur, de visul tău durat.

396. *Călătorite*

Un călător grăbit cum se deşteaptă
Nedumerit, pe-a visurilor treaptă.
De care ţară astăzi are parte;
Şi stă buimac şi nu mai ştie unde
A mai zărit odaie, jilţ şi masă;
Şi dureros, chinuitor l-apasă
Străinul ce-n oglinda lui pătrunde.
Aude-n gară trenurile grele,
Şi tot se-ntreabă cine o să plece.
Şi pipăie şi mîna lui e rece
Şi calendaru-n zid îşi uită anul...
Şi tot mai dorm în miezul vieţii mele.

397. *Oglinda fermecată*

într-un conac de ţară părăsit
Şi unde nu venisem niciodată,
în toamnă şi-n tăcere ţi-am găsit
Ovalul pur ca un obraz de fată.

Oglindă, tu, purtînd argint pe tîmple
Şi-n ochii limpezi un trecut întreg,
Cu ce adîncuri sufletu-mi se umple.
De ce vîrtej turburător mă leg.

Răsar din vremi pe apa jucăuşă,
Atît de viu şi totuşi mort de mult,
în faţa mea — şi n-am deschis o uşă,
Şi umbra unei umbre o ascult.

Sînt eu,"sînt eu, eşti tu de altădată!
Ecoul de-azi nu poate da cuvînt.
Şi stau înlănţuit şi vinovată
Privirea mi se-ndoaie la pămînt.

Ştiam un om într-un local de noapte,
Adus puţin de umeri, aplecat
Nu pe-o femeie stearpă, ci pe şoapte
Pierdute din iubirea ce-a uitat.

398. *Cocorii*

Pe şesul peste care seara cade
Cenuşa şi pustiul se întind.
Tot mai luceşte-n zare apă albă
De toamnă fumurie cînd, foşnind
Din aripi ridicate, se coboară
Cocorii cerului. întregul stol
Se stringe să-şi ia masul pentru noapte
Şi, umbre din trecut, pe cîmpul gol
Nostalgicul lor cînt şi-opreşte goana.
Dar călăuza veche, -ntr-un picior
Veghează, somnul morţii să nu-i prindă.
Spre stele ţipă ea sfişietor
Şi cirdul speriat de glasul mare.
Cu freamăt lung de zbor se pierde-n neguri.
Tăcerea urcă. Se deschide-n zare.
Mijind a zori de zi, o apă albă.

399. *Ţara*

Cînd una după alta iubirile de tină
Şi-or desfoia obrazul în somnul meu de veci,
Cînd trupurile calde de dor şi de lumină
Din braţe mi s-or smulge lăsindu-mi-le reci,

în marea părăsire din mine şi din groapă,
Sub lacătele morţii eu tot voi auzi
Un freamăt lin de frunză, un murmur lung de apă
Tălăngi suind la munte ca şi în vechea zi.

Răzleţe m-or ajunge ca şi odinioară
Un drum in pacea serii cu plopii Iui subţiri,
Sub sălciile boltite o straşină de moară
Şi munţii de zăpadă in toamna cu rodiri.

O troiţă uitată, un piersic plin de floare,
Un schit tăcut, poiana cu turmele de mici
Şi pe cîmpie taina apusului de soare,
Icoana ţării mele din *suîlei* nu mi-o ici.

400. *Primăvară nouă*

7 în apa cerului de primăvară
încearcă ramul solzi de frunze noi.
Cimpia-n urma omului ce ară
îşi adumbreşte valurile moi.

Nori albi par munţii troieniţi din zare.
Par turme aîbe pomii din livezi.
Un cuc în codrii cîntă o uitare
Vrăjind în amintire tot ce vezi.

401. *Piersicul*

1 Grădina-n straturi îşi aşază
alături floare lîngă floare.
Uitînd de amorţeala iernii,
lungindu-şi ramul nou la soare,
Un piersic zvelt ridică fruntea
şi, ruşinos de-atlta cer,
Roşeşte-n Mai să se arate
in haină strimtă de Prier.

Zarzăr la marc. Acuarelă de Maria-Pillat-Hrateş,

402. *De Paşti*

Peste noapte a
înflorit mălinul.
Peste noarite s-a
Luminat seninul.

Rîndunele mici
Ciripesc în ţară.
Pluguri ca furnici
Au ieşit pe-afara.

Puişori de puf
A clocit găina.
Berzei cuib de stuf
A-ntocmit vecina.

în zăvoaie au
Coborît sitarii.
Pe Ia hanuri s-au
Cuibărit cobzarii.

Zmeii pe uluci
Zbirnîind se-nalţâ.

Raţele-n papuci
Galbeni se incalţă.

Peste cîmp o iau
Cîinii ca nebunii.
Peste cap se dau
Vîntul şi lăstunii.

Rîuri mici şi mari
Spun de ape-albastre
Sate date-n var
Kîd privirii noastre.

Flori de ghiocel
Vind ţigănci cu coşu,
Dă-mi de Paşti un miel
Alb şi un ou roşu.

403. *De-o fi sa fie raiul.*

De-o fi să fie raiul, să fie un zăvoi
Cu sălciile-n muguri şi ierburile moi,
Cu miei priori — tot îngeri albi, plăpînzi şi goi —
Şi apa pe sub ramuri să cînte ca un roi
De-albine nevăzute ce cată miere-n flori.

De-o fi să fie raiul, să fie-un lan de griu.
In vîntul dimineţii să mişte ca un rîu,
în soarele de-amiază să ardă aur greu.
Să intre-n el arhangheli cu secera în brîu
Şi umbra lor albastră să dăinuie tîrziu.

De-o fi să fie raiul, să fie-un deal cu vii,
Cu prune cum e bruma şi mere arămii,
Deasupra lui să zboare cu frunza cea dinţii
Un stol de păsări albe vislind prin zări pustii,
Ţipînd a toamnă lungă ca dorul meu să-1 ştii.

De-o fi să fie raiul, să fie-un cîmp de nea.
Să scînteie zăpada aprinsă stea cu stea
Şi zurgălăi de sănii să sune cum suna
în ţara mea pe vremuri copilăria mea
Cînd toată tinereţea, iubire, te-aştepta.

404. *Octomvrie*

Rodit se-ndoaie ramul şi mina se ridică
Deschisă ca o cupă sfinţită pentru har,
Căci vine iarăşi vremea cînd frunza cea mai mică
Primeşte de la Domnul al aripelor dar,

Se leagănă prin aer ce-a fost sortit ţarină.
Ce-a fost pe sus lumină se lasă la pămînt.
De-acuma sună ceasul să mergem mînă-n mină
Şi ce privim să fie blagoslovit şi sfînt.

Şi aerul şi-amurgul sînt numai amintire.
E vinul de-altădată al anilor din noi.
Mă leagă raza toamnei de tine cu dulci fire
Atît de vechi că-n umbra privirii Ie cred noi.

Dar pasărea căzută pe iarbă ca o frunza
Sub paşii tăi se-naltă în tremur lung de zbor
Şi frunza de pe vînturi coboară să se-ascunză
C u foşnet surd sub pasu-mi îngreuiat de dor.

405. *Seară pascală*

Pe griul nou al primăverii
Se-ntinde noaptea tot mai mare
Cînd stele încolțesc din taina
Semănăturilor cereşti.
Plutind se lasă porumbieii
Şi rugi prind aripi la altare
De Paşti în mănăstiri păstrate
Prin flori de pruni şi de cireşi.

Ce-a fost in zare zid de flăcări
Se face aur de lumină
Şi ce-a fost rază tremurată
Se stinge-n zvon de clopot lung.
In drumul vremii, gîrbovite
Stau sălciile de se-nchină
La piatra crucilor săpată
Pe la fîntîni cu cer rotund.

Deodată pe livezi în floare
S-aştertie înflorirea lunii.

Pe axa lui rotind, pămîntul
Ți-aduce ziua lui Hristos
Şi-n casa cu pridvor şi straşini
Sub care cuibăresc lăstunii.
Cu ou încondeiat te-aşteaptă
Copilul ei, cel mai frumos.

406. *Icoana de sticlă*

Pe-accastă sticlă clară ca fața unui iaz,
Voi așeza sus cerul cu stele pe grumaz.
Voi strînge jos: zăpadă, pirîuri de cleștar,
Copaci de promoroacă și pirtii de hotar.
Voi zugrăvi în zare, albi, munții. Pe un dîmb
Păstorii plini de spaima și steaua cu zbor stflmb.
In colțul dimpotrivă, voi însemna — să-i știi —
Trei Crai pe trei cămile ca umbre albăstrii,
în inima icoanei un staul voi picta
Și-ntr-însul Preacurata pe Prunc s-o apleca:
O salcie prin ape cu frunzele pe-o stea.
De-o parte și de alta un bou și un asin
Vor aștepta la iesle minunile ce vin.
Și voi lăsa să pice pe-acoperiș de stuh
Porumbul alb ce-aduce în aripi Sfîntul Duh.

407. *Assisi*

Se-naltă chiparosul, columbele coboară.
Din cer albesc näframe pe-albastre amintiri.
Assisi. Angelusul prin seara sfîntă zboară.
Deschide-te în mine fîntînă de iubiri.

Tu, Umbrie, din unda tăcerii franciscane,
Iar tu, în piatră dură și-n vis puternic prins,
Vas cu trei punți legate de ceruri prin otgoane
De raze ce în aur amurgitor s-au stins.

Vas-cruce, San Francesco, tras la liman de rugă,
Stigmatele în trupu-mi imprimă-le: sărut
Mistuitor, din care păcatele să fugă.
Prin zori de lumi cu Giotto aicea m-am născut.

De prin măslini și astăzi mă cheamă Santa Chiara.
O turlă sună salbe de binecuvîntări.
Din San Rufin pogoară pioasă înserarea.
Spre porumbarul crucii revin pierdute zări.

Senină pace, miere a zilei care moare,
înmărmurind, pe munte și-n mine singur schit.
Voi *carceri* în focul săgeților de soare,
Tu, inimă străpunsă de fierul fericit.

408. *Toledo*

7 în soarele amiezii rotesc încet ereţii.
Prin stînci adoarme Tagul cu ape de metal.
Pe munţi pleşuvi asinii pasc praful şi scaieţii.
Din stînca vremii creşte Toledo vertical.

Un gînd de piatră-nfruntă viaţa pe vecie.
Tot verdele din lume aicea a pălit.
Credinţa din cenuşe uluitor învie
In suflet singuratic pe-un munte pustiit.

O, numai suflet şi blocuri de tăcere,
Toledo, numai piatră, încremenit auz,
Cînd inima-n cunună de spini pe Dommi-1 cere
Pe crucea răstignirii de veci, în Santa Cruz.

în umbra mănăstirii El Greco iţi dă harul:
Toledo reînvie în contele Orgaz.
Dar un monah şi-a mistuit tot jarul
Din ochi. Şi te priveşte cu moartea pe obraz.

409. *Norul*

7 Tot cerul în amurg îşi limpezise
Albastrul ud, acuma mai adînc.
Se liniştise vîntul. Era pace
Pe ţărmul dintre ape şi cîmpii.
Iar ploaia cu o mic dc fuioare
Foşnindu-şi fuga peste lanuri verzi
Lăsase doar să tremure departe
Ţesut dintr-o urzeală de lumină
Un curcubeu tîrziu care sfirşea.
Pe drumul strimt ce duce pe nisipuri
Tăceam mergînd spre casă cu copiii.
Şi ne-am oprit miraţi cum nu se poate.
Căci zborul lui puternic ii purta
Pe mare şi cu aripe tivite
De soare roş, venea vîslind văzduhul.
„Un nor" am spus „e doar un nor". Dar sigur
Nu sînt nici azi, căci vîntul era mort.
Zbura greoi şi parcă da din aripi
Rotindu-se domol în cercuri rare,
Şi i-am văzut atunci sub piept o rană
Prin care raze roşii se scurgeau
Prelinse-ncet ca picături de sînge.
Deodată se opri stingher şi mare,
Atît de singur că părea un zeu.
Apoi lăsîndu-şi gîtul alb pe spate,
Cu capul moale aplecat în moarte,

Alunecă învolburat pe mare.
Şi spuma mării se făcu de purpur
Cînd aripa lui frintă o atinse,
Şi valul se făcu de aur vinăt
Strălucitorul trup cînd se topi.
Iar noi încremeniți priveam apusul,
Albastrul sfint al cerului adînc.
Se liniştise totul. Era pace.
Din pleoapa zării luneca pe ape
O lacrimă de-argint, întîia stea.

410. *Dansatoarea*

Pe plaja unde valurile joacă,
într-un vîrtej de soare cum a stat
Ca o coloană vie îşi îmbracă
în raze trupul încordat.

Apoi c-un singur gest lasînd să cadă
Lumina ca un văl uluitor
Din împietrirea coapsei de zăpadă
La degetul de la picior,

Desfăşurîndu-şi şarpele mişcarea
Deodată o cuprinse pîn-la gît.
Dar ochii ei păstrindu-şi nepăsarea.
Străini de joc, n-au coborit.

411. *Inscripție votivă*

La groapa celei albe sub văl de dansatoare
Al cărei pas ușure n-ar fi culcat un crin.
Nu vreau cernind cenușă de strofe pieritoare
Să las pioase lacrimi, nici limpede suspin.

Un sarcofag în piatră s-o învelească rece.
Ca orice ritm de gînduri piciorul ei mai sfînt,
Să-și joace nemișcarea prin veacul care trece,
Cînd umbra umbrei noastre va fi suflată-n vînt.

Să se cufunde-n vreme, în apele-i verzuie,
Ca pîn-la visătorul dintr-un muzeu tăcut,
Cu vraja împietrită clar forma ei să suie.
Dar tremurata umbră pe umărul pierdut ?

Dar părul? legănarea de soare a privirii?
Obrazul ca o floare de nufăr prins în mîni?
Ce marmură, ce piatră e-n stare nemuririi
S-o dee, cînd țarinii de-a pururea rămîn!

Nu cîntece, nici lacrimi, nici marmură — ci doară
Un pumn de micșunele plăpînde voi zvîrli.
Parfumul lor să-I țină cenușa ei ușoară
Precum în gol de suflet năluci de bucurii.

412. *Veghe*

înveți cu greu răcoarea zăpezii ne-ncepute.
Cald părul tău prin perini mai lasă tremurat
Lumină pe odihna pleoapelor căzute
Și umbre moi pe brațul ce încă n-a-nghețat.

Pe degete, pe mînă mai pică o căldură
De lacrime spuzite în doruri și iubiri.
Dar uită-le: sînt ceață pierdută pe măsură
Ce intri în statuia pustie de-amintiri.

Reci limpezile liniști te-ncearcă și prind coajă
Pe frăgezimea feții cu flori de mărgărint.
Adormi azi adormirea cea mare, ca-ntr-o vrajă
Mi te-ai schimbat la față suflată în argint.

Desăvîrșit profilul tău cel etern îmi scapă.
Reintră sfînt în lumea pe care n-am puteri.
La țărmul meu zadarnic te mai veghez. O apă
Tot mai deplin te fură de chipul tău de ieri.

413. *Elegie în pădure*

în vale iar tălăngile răsună
Şi pier sunînd a vremuri vechi pe drumul
De toamnă, ce coboară către țară...
Rămîne muntele pustiu şi singur.
Făgetul e de aur, numai brazii
Stau pururi verzi pe cerul mai albastru.
în codru ghionoaia bate toaca
Grăbit, şi toaca schitului răspunde.
Şi nu mai ştii de-6 vreme: e monahul
Sau pasărea ce-şi spune rugăciunea.
Dar au tăcut ca să înceapă vîntul.
Ca un izvor cu ape şopotite
El curge tot mai lin, tot mai departe
în liniştea înaltă care-1 soarbe.
Amurgul a intrat în codru, calcă
Pe foi uscate paşii de lumină.
Şi un ecou deodată se trezeşte
Din somn adînc ca să adoarmă-n vale.

De-acuma Iasă-ma să sui la munte.
Păstor de zile grele şi de gînduri,
Să mă opresc la stîna părăsită,
Să-mi număr turma grijilor în tihnă,
Să sun domol din fluier să-mi adoarmă
Durerea, o mioară. Ia picioare.

Să-mi pun urechea la pămînt s-audă
Surd inima pămîntului cum bate,
Şi ochii să-i ridic pe culmi să vadă
întîia stea crescînd mereu lumina
Ce tremură aprinsă la icoana
De sticlă şi de taină a tăriei.
Şi mai tîrziu, rotindu-se, să prindă
Sus zodiile cerului în care
Stă scris de cînd e lumea soarta lumii
Şi soarta pasării şi soarta frunzei.
Şi soarta muntelui şi soarta mea.

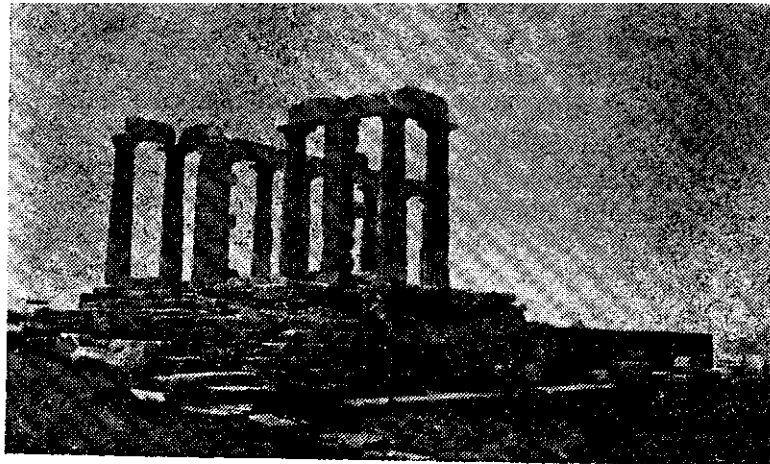
414. *Elegie în toamnă*

Stă vîntul deodată pe iazuri, şi stelele toamnei..
Vîslind din aripe bătrine ca ziua şi noaptea.
Un stol se înşiră de ducă sub zodii, dar nimeni
Nu ştie să răstălmăcească azi semnele firii.
Şi fumul rămîne albastru pe sate şi frunza
Ramîne pe umăr uşor ca o mina uitată
Şi timpul se-adună, cenuşă. In ornicul serii.
Aleea cotită te-aduce de unde plecase.
Bătrînul găseşte într-insul flăcăul din vremuri.
Pastori au venit de la munte, proptiţi în toiege
întreabă luceafărul care luceşte pe staul.
Dulăii cu botul pe labe le stau la picioare
Şi turmele lor, împietrite, s-au str'îns pentru noapte
O lampă se-aprinde în casă şi omul deschide
Tar cartea cea sfîntă, citeşte iar slovele sfinte.
Femeia întinde pe masă o pînză curată
Şi frînge iar pîinea şi varsă iar vinul. Copilul
Priveşte icoana, icoana priveşte copilul.
în poartă aşteaptă ologul şi orbul şopteşte:
„La cină am stat în Emaus şi astăzi cu Domnul"..
Dar nimeni nu vede minunea, n-aude cuvîntul,
Şi totul rămîne în lume, doar aripa zboară.

415. *Elegie în faţa mării*

în faţa mării iată-mă, în faţa
Desăvîrşirii cerului pe ape
Fără sfîrşit... Dezgrăniţarea iat-o
Şi sufletul cu aripa de spumă
Pe valuri vii vestind vuirea verde-a
Furtunilor sub norul de cerneală
Venind din zări. în faţa mării stau ca
Un stîlp de lut. Pe tălpi purtind ţarina
Ogorului, pe frunte praful holdei,
în sînge neamul morţilor ducîndu-1.
Aici pe ţărmul vechi de unde-ncepe
Sămînţa vîntului pe brazda apei
Şi jocul norilor şi zbor de stoluri
în unghi deschis cu vremea şi cu visul.
Ce-mi poate aicea secera şi sapa
Şi plugul tras de opintirea vitei?
Aici ce-mi folosesc grîu şi secară?
Stau şi privesc, ajuns Ia căpatîiul
Pămîntului din mine. Singur, fără
Moştenitor ca să-mi adune sarea
Durerii de pe apele amare.
Stau şi socot, înfipt cu rădăcina
Piciorului în humă grea, cu frunza
Mea slobodă pe vînturi. Pescăruşii

Furtunilor se duc tipînd. — Stau stîncă
In murmur lung de valuri prăbuşite
Şi tot ascult, pe ţărmul cel din urmă
La glasul morţii şi la glasul mării.

Snium... Pe stîncă templul tău ureînd... (p. 53)

I

416 " Ele£ie Pmtru mine

Amurgul cade. Toamna şi ornicul se-ntoarce.
Viaţa îşi răstoarnă nisipul vremii. Totul
Se-ntunecă, se-nchide. Da, ado lampa. Prinde
De geana umbrei ochiul luminii. Dă privirii
Ce-mi scapă, alta care să-mi tremure pe suflet
Cum tremură o rază de soare în aleea
De u Îmi primăvăratici pe piatra ce aşteaptă
In umbră, clipa albă.

Ia-mi cartea. Ia-mi ierbarul
De buchii moarte. Masca tiparului mi-o smulge.
Sub care îmi tînjeşte ca un obraz fiinţa
Curată a simţirii. Abecedarul rupe-1.
Văratec cum e cerul cu zodii ne-nţelese,
Ce-aduc de sus norocul sau prăvălesc năpasta,
Pe pagină să crească neîncepute semne.
Abecedarul uită-I, I-a împietrit cititul.
Vreau proaspăt, viu, cuvîntul, şi gol, aşa cum sare
Din spuma mării sprinten băiatul cu sirena
Pe braţe. Sperioasă, o clipă mai păstrează
Minunea unei naşteri străină de dorinţa
Ce-o cheamă. Pe nisipuri se zbate un delfin.
Şi un băiat îşi pleacă urechea iar pe scoică
Să mai audă-n suflet vecii. Atît rămîne.

în suflet, mai departe — în zarea lui, acolo
Privesc din umbră jocul duvîntului. Vocala
O văd, şi văd consoane, aşa cum prinzi cu spaimă.
Copil fiind, în codri, împerecherea stranie
A unor zei de care n-ai bănuit nimica.
Acolo văd cuvîntul, nu umbra lui: conturul
Acela de cerneală, ci miezul tainei însuşi:
Un art întins de sunet să săgeteze fuga
Ce-şi profilează forma pe stîncile simțirii,
Un pas, un zbor, un dor, un vas *Cu* amintire,
O urnă... Nu. Mai bine o dansatoare alba,
Marame lungi țesute cu socoteli subțiri.
Ca să răsară goală şi iar să se-nvelească,
O statuie în umbre, în melodia vie
Ce-o poartă-n mine.

Vino cu lampa-n mînă. Prinde
De geana umbrei ochiul luminii. Dă-mi privirea.
Nici un cuvînt. Dă-mi sufletul. Atît rămîne.

în fața mea, la masă, băiatul meu citeşte
Cu fruntea încrețită puțin de încordarea
Ce-1 face să urmeze povestea. Raza lămpii
Uşure îl atinge pe păr bălai şi geana
Lui lungă dă o umbră. E fiul meu. Deasupra-i
Mă văd copil, de-o vîrstă, în cadrul de-altădata.
Citesc şi eu la lampă. Mi-e fruntea încrețită
Puțin de încordarea povestei începute.
Am păr bălai. Am gene prea lungi, umbrind privirea.
în ape limpezi ramul mai bine nu-şi răspunde
De cum viața nouă oglindă poza veche.
Sînt eu acel din față? E el cel din perete?
Cum? Glasul meu de-atuncea, îmi spune astăzi: tată.
Dar vremea? Unde-i vremea? O caut şi e lipsă.
Sînt ca un om ce urcă pe munte şi se-opreşte
Sub zid de stînci să strige ecoului un nume,
Şi-nfricoşat aude ecoul că-i aruncă
Alt nume.
Unde-i vremea? Unde s-a dus? Să vie.
Cenuşa să i-o scurgă clepsidra. Calendarul
Să-şi lase-n vîntul toamnei iar foile foşnite
în drumul ei. Tic-tacul ceasornicului bată
Cu inima-i de-a valma în pieptul meu. In sînge
Vuiască valu-i vajnic. Dar unde e? Să vie.

Cu păr bălai în fața-mi, copil, citesc sub lampă,
în poza din perete, cu păr bălai, citeşte
De-atiția ani băiatul meu mic. Să vie vremea !
Să izvorască tainic şi turbure să curgă
între copilul de-astăzi şi cel de ieri. Ce singur,
Ce nesfîrşit de singur, aştept aici. Ştiu: totul
M-a părăsit. Sînt singur în trupul meu, cum singur
Sta Robinson Crusoe într-un ostrov pe mare.
Chiar fiul meu cu ochii-mi nu poate să-mi zărească.
în vîrful de prăjină semnalul nalt, de pînză,
Cum flutură, cum cheamă. în zare nimeni. Vremea.
Cu fumul ei de-o clipă pe cerul veşnic. Marea
Şi marea, iarăşi marea, şi marea pretutindeni.
Zadarnic. Nici o punte. Dă-mi mîna. Ce departe
Mai tremuri. Ține-mi mîna.
                                        E mîna mea. Sînt singur-

418. *A treia Elegie*

Deodată seara. Poarta deschisă: cîmpuî, cerul
Şi-n umbră, colo, steaua de-amurg. Deodată seara
Albastră, cum e apa albastră din acvarium,
Umplînd odaia. Curge pe mobile, pe umăr,
Pe mînă. Valu-i mişcă în unduiri prin gînduri,
Se sparge-n zid, revine, se sparge iar, nălucă,
Departe, pretutindeni. Rămîne în oglindă
Prin apă fruntea albă alunecînd... Se-nchide
Pleoapa, se deschide, recade iar. Pesemne
S-a înecat acolo un om tăcut. Departe
Cu inima în mine mai bate surd. Să intre.
Eşti tu? Sînt eu. Ia-mi trupul. E mut. E o păpuşă
De pîslă părăsită pe un divan. Sînt rupte
Doar sforile. Primeşte-1 de-acuma pentru noapte.
Ți-1 dau, să faci cu dînsul ce vrei. Eşti regizorul.

Pe vremea dc-altădată, copil, am zărit visul.
Era la panorama dintîi, mi-aduc aminte,
Un măscărici uşure ca un balon ce suie
Şi cade iar să sară mai sus şi-n ceruri scapă.
Purta pe fața-i albă de clovn o mască toată
De aur. Era luna? Nu ştiu. Era de sticlă
Şi strălucea ca luna de sfînt şi era vară
Cu greieri mulți. Comete încălecau pe noapte.
Şi el juca pe-o rază. De sîrmă? Nu, Pe-o rază

De aur în lumină încolăcit. Ştiu bine:
întiiul vis.
Stai. Nu vreau astfel. Vreau altfel, altfel.
Aceasta nu-i măsura de-atunci, nici jocul nu e,
Nici cintecul. E tactul cel trist de cînd e lumea
Al inimii, al morții. Ascultă-mă, nu-i visul.

în haina ta de piele ce vrei, burghez cuminte,
Cu gestul frînt din leagăn şi calcule tocite
De veacuri ca prundişul de ape repezi? Spune.
Nu mai zîinbi în valsul grotesc; cu mulțumire
Nu mă privi ca dintr-o fotografie ştearsă-
în laturi! Dar rînjeşte. în lături! Dar rămîne.
Se-nchină şi se-nclină, se stringe şi se plînge.
Salută şi sărută, iubeşte şi boleşte,
Şi dă din cap ca mine şi dă din mîni ca mine,
în pantomima oarbă.

Destul, Destul. Opreşte.
— Cîndva la panoramă, copil, am zărit visul.
Purta pe fața-i albă... lumina lunii... albe...

Deodată ziua. Poarta deschisă: cîmpuî, cerul
Şi-n umbră, colo, gîndul dintîi atins de-o rază
Fulgerător deodată. Un zbor de ciocîrlie
Din praştia luminii în suflet săgetînd.

419. *A patra Elegie*

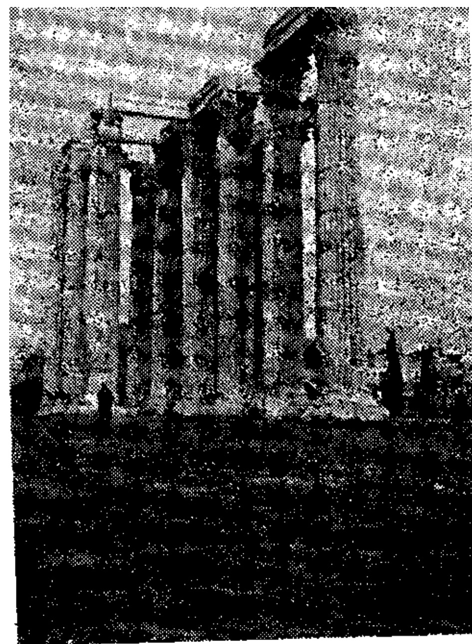
Pe drumul vechi pe care se lasă toamna: fumul
Sătucului din vale urcînd la dreapta, fumul
La stingă mea pe ceruri al unui stol, departe.
Şi eu aici în golul vieții. Singur între
Pămîntul ce rămîne şi zilele ce zboară
în anotimpul tainic. Cu greul meu, cu pasul
Ce sună surd de parcă mă urmăreşte pulsul
Străvechiului meu sînge foşnind a veşnicie,
Gonindu-mă din astăzi spre nicăieri. Cu gîndul
Cules de mult, cum este cules tot cîmpu~n toamna:
Tîrzie unde stărui. Aud prin ceața serii,
Din sat, lătratul jalnic al cîinelui in lanțuri.
Din cer, tot mai în zare, sfîşietorul țipăt
Al păsării pornite spre pribegie. Unde
Sa merg de-acuma? Pe cine să mai aştept? în iarnă.
La staul se întoarce asin şi bou s-aştepte
Pre Domnu-n scutec. Singur pe pragul îndoielii.
Pe pragul veşniciei şi-ai vremilor mai singur,
M-opresc să-mi aflu calea adevărată; fumul
Sătucului din vale pierind la dreapta, fumul
Topindu-se la stînga cu stolul meu în zare.
Şi cu aici. Dar umbra se-ntinde, ziua scade.

420. *fărm sudic*

Nisipul cald oprise luntrea. Valul
Se trase înapoi şi legănatul
Adormitor pieri treptat pe plaja.
Din țărm la piscu-n nouri, sub frunzişul
Pădurilor de palme, nesfîrşite
Tăceri pîndeau. Şi coborind cu frică.
Străinii au îmbrățişat pămîntul.
Şi răsturnînd din luntre împletitul
Şirag de flori trandafirii şi fructe
De purpură cu miezul de migdală,
Cu lemnul bun mirositor din insuli.
Şi rînduind, ce au adus, pe frunze,
S-au aşezat cu fața către apă
Privind cum fumul jertfei îşi înalță
Palmierul încărcat de mirodenii,
Sa-i ştie zeul. Seara se pogoară:
Un văl de foc aşterne peste mare.
Tot aurul topit pe ape arde,
Se stinge în cenuşa înnoptării.
Dar ei ca umbre stau să vie zeul.
Au tresărit. O nucă grea de cocos,
Căzînd din foi, s-a descojit cu zgomot.
Tăcerea creşte iar. Stau iar ca idoli

Străvechi, adînc înfăşurați în taină
Cu golul larg al liniştei în suflet.

Plutirea unei aripi se aude
Abia. Luna se revarsă albă,
Şi fără vint o adiere trece.
Se mişcă straniu umbra unei palme.

Helladă... Coloane trupuri netede de zei... (p. 52)
Ion Pillat la Athena în 1937,
în fața templului lui Jupiter.

ȚĂRM PIERDUT

1927-1941

421. *Helladâ*

Stă marea ca o treaptă de senin
Pe care urcă insula-n lumină.
Şi templul din pădurea de măslin
Se-nalță gol şi viu ca o tulpină.

Coloane, trupuri netede de zei
în care sîngele s-a făcut soare,
Colunii lingă ele îmi sînt grei:
Nu pasărea ci piatra o să zboare.

Lăsați-mă să vin iar la părinți.
Doar clipa mea se cerne cenuşie,
Doar lutul meu se surpă-n suferinți.
Aici lumina dăruie vecie.

Pe friza vieții unde în alai
Fecioare vin cu vas rotund pe umăr
Şi călăreți semeți strunează cai
Şi dansatoare saltă-n tact şi număr,

Pe stela morții unde un bătrîn
Senin întinde dreapta împăcată
Flăcăului răpus rîzînd păgin —
Pe marea ca o liră încordată.

422. *Sunium*

Vaporul nostru alb plutea
Ca pasărea pe val,
Un cer albastru se-oglindea
Pe marea de cristal,

O, Sunium, cînd ți-am aflat,
Sus, pe un țărm abrupt,
De-un neam senin în alb sculptat,
Aerian şi rupt,

Pe stîncă templul tău urcînd
Cu tot trecutul viu.
Cum se înalță sfîntul gînd
Pe un altar pustiu.

De mări viorii, de ceruri vii
Unite-n mintea mea,
Vor străjui, vor stărui
Coloanele de nea.

423. *Himet*

Profanat de nici o casă,
Umilit de nici un templu.
Munte gol, te rog mă lasă
Forma pură să-ți contemplu.

Zeii n-au voit s-ascundă
Cu păduri şi umbră moale
Fruntea naltă şi rotundă,
Umerile tale goale.

Bar lipsit de vreo podoabă,
Soarele il ai şi cerul
Şi Athena ca o roabă
Să-ți învăluie misterul.

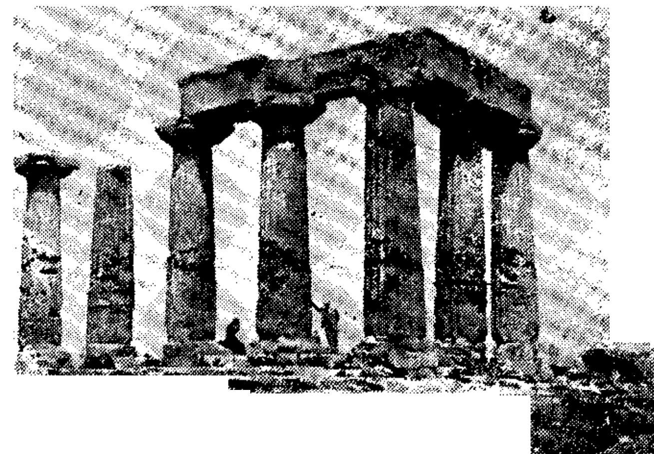
Lasă barbarii să vină,
Din țări triste, de departe *l*
De durerea ta senină
Cum vrei tu să aibă parte?

Cum vrei tu să înțeleagă
Luminoasa-nvățătură,

Cînd în suflet bezna-i leagă
Tot de patimi şi de ură.

Dar îngăduie-mi doar mie,
Carecred în cer cu soare,
Sa-ți aştern o poezie
Ca şi umbrele uşoare

Cînd amurgul mi le scoate
Şi le-ntinde pe-ndelete
Pînă noaptea le ia toate.
Munte, plin de violete!

Ion Pillat si soția sa, în anul 1937, la Corint.

424. *Da/ni*

Minăstire ancorată pe pămîntul lui Apollo,
Dafni, sfinte cărămizi,
Cine va reda vreodată sufletului meu de-acolo
Umbrele de chiparizi,

Cerul dimineţii clasic centurat cum e o cupă
De lumină cu argint.
Şi în inimi călătoare dorul primăverii după
Eleusis şi Corint!

Cine va suna talanga turmelor de pe coline
Ca-ntr-un viers de Theocrit,
Şi in curte printre dafini va lega-o, Dafni! — cine
Maci de sînge pe granit?

Mai trăiesc ca altădată zeii veşnici, mînăstire,
Şi zadarnic ai cuprins,
Ca s-o răstigneşti sub cruce, o coloană. Stă subţire.
Pururi vie, cu trup nins,

Cu trup neted, cu trup tînăr în divină nepăsare
Ca pe vremea cînd purta

Peste frunte o metopă şi o friză pe spinare —
Dă-mi, coloană, pacea ta!

Şi-nflorită printre pietre, floarea morţii, asfodelă.
Mă învaţă cum să fiu
Ca să seamăn după moarte cu sculptaţii pe o stelă
Din Cheramicul pustiu.

Iar tu zeu al poeziei, o, Apollo, mă îndrumă
Ca să scap biruitor,
Căci în naos, ce patetic, cu durerea-i mă sugrumă
Tragicul Pantocrator.

425. *Acrocorint*

Clopoțeii caprelor sunau răcoare
De ape vii printre măslini şi eucalipți,
Pe cînd pe golf ardeau ca portocale
în legănare pmzele fierbinți...

Patriarhal platanul pentru oaspe
Chema în frunze umbra la ospăț.
Pe foi de brustur: brînză, în blid: lapte,
Ne-au dat păstori străvechi cu port seine}:.

Băiatul oacheş lua de coarne țapul negru —
Se arcuiau pe zarea altui veac.
Trosnea uscat din ace pin şi cedru
Sau zvon de greier sub frunziş sărac.

Din coaja inimii rănite da răşină,
Prelinsă vreme, lacrimă de chihlimbar...
O singură coloană în lumină
Purta pe cap amiaza ca un dar.

426. *Epidaur*

Teatrul antic

Pe cer se perindă lin nourii şi
Azurul adine, spălat de lumină.
Pe trepte se-aşază tăcute, pe rînd,
Cînd umbra, cînd raza senină.

Pădurea în juru-mi şi-adună şi ea
Un fraged obraz de ramură verde.
Şi trunchiul şi muşchiul şi frunza privesc,
Doar veacul privirea îşi pierde.

Eschile, Sofocle, aici nu s-au stins
Şi glasul le tremură-n aer —
Şi mierlele fluieră coruri de mult
Şi vîntul, străvechiul lor vaer.

Teatrul pustiu e umplut azi de zei
Cu trup străveziu de vecie.
în piatră, in plantă şi-n pieptu-mi la fel
Fierbintele suflu adie.

427. *Olimpia*

Albe coloane, zei reci.
Trupuri fără de pată.
Frunză cu freamăt de veci.
Vreme nedczlegată.

Ram dc măslin milenar,
Umbre plăpînde şi azi,
Ape şoptind în cleştar,
Nu v-aţi schimbat Ia obraz.

Stai ca o stană şi tu —
Lepezi om şi viaţă,
Totul cînd straniu stătu
Tînăr, plin de verdeaţă.

Mieii priori i-au păscut
Fluiere fără de moarte.
Albe coloane sînt scut
Celor ce vin de departe.

428. *Delfi*

în spate zid de stîncă arde-n cer
Pc care torc cununi vulturii,
în faţă, prăvălită-n golful clar.
Umbrirea verde stinsă a pădurii.

Sfinţită dc oracol şi altar,
Pieziş o rază taie înserarea.
Şi cum coboară caprele şi pier,
Cresc clopoţei din vreme, ca izvoare.

Lumina peste marmure dă maci,
Dar grabnic înnoptarea le culege
Şi trupuri de coloane stau ca magi
Să-nfrunte visul, veacul să-1 dezlege.

E umbra timpului, pe care şed
Sub Fedriadele nemuritoare.
Teatru, stadiu, temple — nu-i mai văd
Apollo sună-n mine viers dc soare.

429. *Asfodela*

Pe culme trei coloane de porfir
Şi printre ele cerul pînă-n zarea
întinsă de lumină ca un fir.
Şi — ca o lespede — departe, marea.

încremeniţi, toţi munţii violeţi.
Nici un copac şi văi pustii de apă.
Iubită şi de morţi şi de poeţi,
O asfodelă printre stînci ce crapă.

O asfodelă singură stă scut
Şi tainei şi credinţelor surpate.
Cu rădăcina prinsă în trecut.
Ea înfloreşte în eternitate.

Barbar, venit aicea să mă-ncbin.
Din tot ce-a fost am mai găsit o floare
O las să înflorească. Şi senin
Reiau toiagul vremii călătoare.

430. *Insula*

Amurgul lăsase pe ape lungi plete de aur şi umbră
Cînd ii zărirăm măslinii şi munţii albaştri pe cer,
Cînd adieri cu mireasma răşinei şi algei uscate,
Vestind egeica stîncă, vrăjită născare de zei.
în zborul ei luntrea cu pînză legase ca pescăruşul
O aripă albă de pacea cleştarului neţărmurit —
Şi iată şi plaja, pirîul sărind de pe prunduri Ia vale
Cu murmur umbrit de milenii pierind în imense tăceri.
Şi fete in alb spălau lina în apă curată de munte,
Şi una, bălaie ca luna, mai mîndră ca toate, zîmbi
Şi glasul melancolic îmi spuse: „De eşti prea vicleanul Ulisse
Sosit din Troada, Ia mine, străine, fii bine venit".
Şi glasul tăcu ca prin farmec, de parcă nicicînd nu sunase.
Dar unde e nimfa Calipso? dar unde, fecioarele ei?...
Pasc linişti nemaivisate pe ţărmul zărilor clare
Din care vinete piscuri brumate de visuri răsar.
Un nor cu pene de flăcări mai fîlfiie foc pînă cade
Departe, ca pasărea stinsă de dor, istovită dc drum.
Pe cînd izvorînd din legende mai vechi decît vremea,
Tăcutele stele se duc cu paşi de lumină pe mări.

431. *Păstor ionian*

Pe plaja-n arc de soare, unde marea
Cu val rotund de mii de ani a stat,
îi văd, lungit pe-o rină, doar spinarea
Şi trupul gol în bronz turnat.

Din naiul dus la gură, apriline
Chemări se pierd cu sunet de izvor.
Pasc capre pe uscatele coline
Dc piatră sub azur dogoritor.

Şi vremea a încremenit sculptată,
Dar trunchiul unui pin a tresărit,
Sub coajă dezvelind un piept de fată
Şi un suspin cu plîns înăbuşit.

Pe cînd în marea limpede, în care
Prin scoici şi alge peştii fug şi vin,
Misterios din umbre vii răsare
Un zeu tăcut, ca un delfin.

432. *Centaurul bătrîn*

Cînd soarele pieziş se lasă-n mare
Şi umbrele alunecă pe munte.
Din patul lui de frunză şi de cetini.
Centaurul bătrîn sc-nalţă-n codrul
De aur al amurgului. E singur.
îi curge barba peste piept cum curge
Pe pieptul stîncii un şuvoi de apă.
Sprintenele stufoase îi acopăr
Lumina ochilor ce altădată
Zăriră neamul zeilor dc-un sînge,
De-un grai cu neamul lui. Acum zadarnic
Urechea iscodeşte să audă
în vîntul cald plăpînda răsuflare
De nimfe-nlănţuite pentru-o noapte.
încet copita lui se depărtează
Suind greoi Ia munte cu uitarea.

Păstorii din Olimp, cînd vine toamna
Şi cînd în caravane lungi coboară
Pe drumuri povîrnite de pădure
Măgarii lor şi oile şi cîinii,
Prin frunzele rărite îi ghiciră
Făptura-i uriaşă. Primăvara
Copiii care vin la fragi văzură
în frica lor o namilă de spaimă.

Dumbrava îl ascunde. Prin desişuri
Dihaniile, doar ele, îi urmează
Cu teamă urma şi se trag din cale-i.
Şi-1 pomenesc în satele din vale,
în mînă cu fuiorul alb de lînă,
Nevestele muntenilor în şoaptă.
Şi tot mai rar se-aude de Centaur,
Şi tot mai mult se înveleşte-n umbra
Legende-i şi-n Olimp se risipeşte.

433. *Prinos*

Din jgheabul nalt al şipotului pînă
Pe stîncă învelita cu muşchi verde,
Legîndu-şi arcul apa săgetează
Lumină prin penumbrele pădurii.
Alăturea altarul. Piatra veche
Din săpătura ştearsă mai păstrează
Doar păcurarul tînăr care duce
Pe braţe mielul alb cu lînă creaţă,
Doar fata mlădioasă care suflă
în două fluiere prelungi şi fata
Ce poartă în mers lin un coş cu poame.
Lung vălul le mai flutură pe şolduri.
Şi nimeni altul.
Sub frunză apa nouă se perindă.
Pustiul altor vremuri se aşterne.

434. *Bust antic*

De peste coama veacurilor iată-1
Ieşit din spuma vremii pîn-la mine,
Un singur cap de marmură gălbuie
Făstrînd lumina cerului, seninul
Lăuntric al făpturilor Helladei.
Poseidon e, un Faun sau Socrate.
în părul inelat cornița crește,
Dar fruntea larg boltită cheamă gîndul.
Sub nasul rupt puțin ce gură-amară!
De mult iertară ochii. Barba curge
Pe pieptul spart, în valuri împăcate
De zeii ce-au păzit Arhipelagul,
Acum pe scrinul negru stă-n odaia
în care-am strîns pe rafturi ani de-a rîndul
Pe toți poeții dragi în cărți iubite.

435. *Țărm pierdut*

Mai suflă-n scoici prelung tritonii mării,
Sirena îşi mai stoarce păr de alge.
Zei goi şi mai frumoşi ca muritorii
Adastă încă pe un țărm cu soare.
Dionysos tot mai culege vița, tainic
Mai duce Pan o trestie la gură
Şi tot mai cade binecuvântarea
Lor grea de rod pe floare şi pe turmă.
Ce a legat odată pururi leagă —
Şi cîntccul ce I-au pomit pe aripi
De vinturi nu-1 opreşte nici o vrajă...

Stau munți cu chiparoşi pe cer, pe mare.
Păstorii de milenii zic din fluier.
Fecioare la fîntînă tot aşteaptă,
De mii de ani, urciorul să se umple.
De mii de ani, pescarii mai ridică
Pe luntre pînza lor triunghiulară...
Şi valul vechi nu cade niciodată,
Dar alb de spume murmură întruna.
Nechează caii soarelui pe mare:
întinereşte lumea şi lumina —
Şi limpezită linişte se lasă
Cînd ei tăcuți se pierd sub cerul zării
în umbre potcovite cu lumină

Şi pretutindeni fumul se ridică
Crescînd în tremur paşnic de tulpine
Din ruguri pentru jertfa hotărită.
Dar trei flăcăi ţinîndu-se de mină,
Pe cînd deoparte unul cîntă-n frunză,
în armonia zilei şi a umbrei,
Pios ritmează pasul fericirei.
Şi altul dintr-un laur rupînd ramuri.
Stă singur şi senin se încunună,
Privind cu ochi eterni la cer, la mare,
La jocul fără seamăn al luminii
Pe dimineaţa ne-ncepută-a lumii.

Şi zei cuminţi păzesc Ia stăvilare
Ca vremea potolită să rămînă.
Cu val curat purtînd pămînt şi ceruri;
Veghează zei puternici să nu scape
Fugara şi nebună să mi-nfrîngă
Eterne legi, surpînd în haos totul.

Ţărm pierdut... Şi iei cuminţi păzesc la stăvilare
Ca vremea potolită să rămînă... p. (70)

436. *Insulă*

Cu fruntea ei tăiată-n marmor clar.
Cu păru-ntunecatelor păduri,
Sibilă murmurînd din mii de guri
Oracole uitate de pescar.

Stă insula pe marea din batrini.
Pîraiele de munte îşi dau brînci,
Alunecă şi cad şi rid pe stînci
Şi duc trupşorul nimfelor pe mini.

Sonor fîntîni în amfore mai curg,
Tot spală pînza fetele la mal,
Şi-n ape limpezi prinsă în cristal
Nausicaa sc scaldă în amurg.

Ulissc, unde e corabia ta
Să ancoreze-n golful ăsta mic?
Sub cerul clasic n-a murit nimic
Si ce-a cîntat Homer va mai cînta.

s

437. *Cicladele*

Cu limpedea-ncreţire a mărilor revine
Lin primăvara lumii pe vînturi înapoi,
Şi prin oglinzi cu sare, purtînd panere pline
De foc de oleandri, de rodii şi de foi,
Surorile ridică iar frunţile, senine
Păşind cu tălpi de stîncă pe valurile moi.

Corabia străveche cu pînza ei pătrată,
O căutaţi zadarnic, zeiţelor, prin zări.
Dau ramuri şi dau muguri din puntea îngropată
Pe plaja unde valul vrăjeşte a uitări.
Dar unde e Ulisses, ce v-a fost drag odată,
Şi Troia unde este, stăpîna peste mări?

S-a prăpădit Helena, frumoasa pentru care
Atîţia regi căzură, în floarea vîrstei lor.
Prin vînturi pescăruşii tot ţipă a pierzare —
Surd valul se răstoarnă prin vremuri vuitor
Şi una cîte una solemn reintră-n zare
Cicladele cu trup nemuritor...

438. *Mit*

Insulă, pierdută colo-n mări
De micşunele, aur şi amurg,
Insulă, vrăjită din visări,
Deasupra-ţi vînturile curg
în melodii murmurătoare de pîrîu.
Insulă, în loc de griu
Măslinu-ţi tremură sub munţi argintul
Aerian şi oleandrul floarea, unde
Mireasma pipărată terebintul

Şi albe aripi pescăruşi pe unde
în lunecări fugare ţi le lasă.
Insulă, te ascunzi ca într-o leasă
De viţe atîrnate şi glicine
Cu flori plăpîndc peste ţărmul frînt.

Din piscuri vezi oglinzile senine,
Auzi al mării veşnic cînt.
Insulă, aicea nici un pas
De om sau fiara urma nu şi-a tras.
Pe plaja seînteind prundiş de stele,

Doar trupul Venerii crescu din mări —
Şi desfăcînd desişurile grele
Diana doar, în albe desfătări
De raze, a pătruns pe muşchiul unde
Endimion în codrul ei se-ascunde.

Primăvăratic, pretutindeni suie
Din foi şi valuri tăinuită pace.

Tot ce priveşti e vis si totuşi nu e:
Un zvon de-albine zumzăie si tace
Din nai plîngînd cu picături de lună,
Suspină-n umbră Faunul şi sună
Departe surd, din funduri de ponoare,
Cu inima pămîntului,
Copite de Centauri călătoare...
Rămîi pe veci! Pe pana vintului
Nu piere ! Tu, clădită în terase ca
Altarul anului rotund, nu îmi seca
înaltul corn de-mbelşugare; ia-1,
Răstoarnă-1 tot în noaptea care cade,
S-ajungă darul tău din val în val
La umul cela trist ce şade
Pe țărm pustiu de zei, cu fața
Şi jalea mea. . .

439. *Ovidiu*

întîia stea clipi în zare. Vîntul
Porni prin stuf cu aripă de păsări.
Apoi stătu. Se auzi deodată
Rostogolirea valului, departe,
Urcînd mereu din partea dinspre mare —
Cînd l-am zărit venind încet şi singur.
Cu capul aplecat puțin ca unul
Ce stă de mult de vorbă cu pustiul.
Prin bălți, în care triste păpurişuri
Oftează lung cu şoaptă omenească,
Vînasem toată ziua şi cu puşca
Pe umăr, mă-ntorceam înspre cetatea
Ce-a fost odată Tomis şi-azi e alta.
Pe cîmpul ars de toamnă al Dobrogei,
.Ştiam că va veni mult aşteptatul
Poet, ce-şi plîngc peste morți durerea.
Dar ochii lui, bătrini de zeci de veacuri.
Nu m-au văzut. Sub albele lor gene
Priveau adînc spre țărmul undc-n noapte
Se desluşea neptunic glasul mării.
Atunci din stuful ghiolului o albă
Aripă şi-a-nălțat, străină, zborul
Şi lebăda sălbatică, în taina
Acestui cer, prin stelele de toamnă,
S-a legănat o clipă ca ținută
De tremurate fire dc-ntuneric;

Apoi s-a dus țipînd atît de jalnic
Că vîntul speriat s-a strîns în baltă
Şi sufletul în mine, cînd pe zare
A lunecat cu aripe întinse
în noapte, spre o țară de lumină
Cu soare cald sub care cresc coloane
Ce-şi înfloresc zăpada cu acantă.

Pierise zborul alb in umbră. Pasul
Meu singur stînjenea singurătatea.
Un far clipi departe. Dinspre mare
Sirena unui vas mugi să plece,
în gara din Palas locomotive
Rar pufăiau. Un tren trecu în goană.
Pe stepa înnoptată uruirea
Vagoanelor se stinse. Numai marea
Rămase să-şi ridice glasul antic,
Sub zodiile toamnei, numai marea.

440. *La un poet*

Poete drag Minervei şi drag Mediteranii,
Fiu tainic al Provansei şi-al cerului latin.
Din urma veşniciei zadarnic pică anii —
De-argint îți creşte versul ca frunza de măslin.

Tu ai cintat păstorii, pescarii şi țăranii
în graiul lor cel simplu cu ritmul larg şi lin,
Şi ai adus pe cimbrul colinelor Maillanii
Albinele Helladei cu zumzetul divin.

Ca un stăpin ce şade în paza holdei sale,
Ca un oier ce vine din Alpi pe Rh&ne Ia vale,
Aşa te văd: alături de zei, privind din deal

în seara ce coboară la ceata care suie
Puțină dar senină pe-aceeaşi cărăruie
Din umbra lui Virgiliu spre umbra ta, Mistral.

441. *Păstorul şi faunul*

Păstorul tinăr sta pe piatra albă
Pe care dăltuit sc mai vedea
Un chip de faun tinăr; capre albe
Păşteau printre coloane iarba rea.

Pe nai, stîngaci se tot trudea să spună
Şi dorul Iui şi marea dimprejur,
Dar trestiile sub buze nu mai sună,
7adarnic cearcă vechile măsuri.

Tăcut acuma stă atît de singur!
Lin soarele alungă umbre lungi
Pe templul risipit prin stînci şi crînguri,
Pe vremi la cari cu mintea nu ajungi.

Amurg sau somn îi picură prin gene?
Pe-aproape o făptură s-a mişcat.
Un faun calcă tinăr pc poiene,
La fel cu cel în marmură săpat.

Alături de băiat mi se aşază.
De faun teamă n-a simțit —

Privea uimit doar cum o rază
S-a prins în cornul ascuțit.

Erau de-o seamă — îşi aflară graiul
S-au înțeles deodată amîndoi!
Şi faunul i-a luat în mină naiul
Şi cum la gură i 1-a dus: un roi

De-albine zumzairă surd şi marea
Vuind pe-un țărm pustiu se auzi.
In freamăt de păduri pierea chemarea
Şi re-nvia in viers de ciocîrlii...

Cît timp au stat să cînte, cin-să ştie?
Sub luna plină parcă i-a văzut —
Cînd s-a trezit flăcăul — fața vie,
Dar în penumbra lunii s-a pierdut...

Din nai spunea păstorul pe o piatră
Pe care dăltuit se mai vedea
Un chip de faun trist cu cap de capră
Amurgul vînăt peste ei cădea.

442. *Capre*

Pe munții arizi ai Grechiei cu miros de dafin şi cimbru.
De unde privirea cuprinde azururi de mare în zări,
Vă văd nostalgica turmă răzlcață întotdeauna,
Voi, capre cu ochi de muiere, voi, țapi cu bărbi de monahi.
Oierul să-şi pască alene poporul de oi uniforme,
Sunînd din fluier, la umbră, sub fagul bucolic, prelung.
Prin stînci potopite de soare, pe rîpe bătute de valuri,
Sa pot păstori fantezia în voie, căprar mă doresc.
Talazul a dat pe-Afrodita, să fie ca marea cu toane
Femeia şi nu, cum ne minte, ieşită din coastă de om.
Dar capra, izvorul acesta de atice grații şi salturi,
Ce aeriană zeiță, jucmd pe ce val, o n5scu?
Sau poate chiar tu, Poezie, i-ai fost şi mamă şi doică,
Din piatră în piatră de sare mai sprintenă ca un dactil,
De stă cu ochii ei galeşi, vicleni şi adinei ca Amorul,
Privindu-mă epigramatic cu duh de străvechi elegii,

443. *Moartea păstorului*

Prin ramuri vîntul şi în zare marea
Rotundă şi albastră şi brăzdată
De prora insulelor violete
Bătute-n cearcăne de-argint, cu golfuri
Ferite de furtună unde singuri
Delfinii vin jucîndu-se. Deasupra
C^r limpede ca apele de munte
Ce prin poiană trec săltînd la vale
Cu pas uşor de calcă parcă zeii
Pe lume iar. De sus cad linişti. Vulturi,
Rotind cununi, se-naltă şi coboară.
Mioarele s-au grămădit la umbra
Tulpinilor. Sub bolți de aur veşted,
Cu botul pe spinarea celeilalte,
Se-ndeasa toate la movila unde
Sub frunza toamnei stă întins păstorul
Lor tinăr doborît de mîini viclene,
înfipt alături îi veghează pacea
Doar fluierul de soc. Şi ziua fuge.
Şi vîntul bate. Lung din fluier plinge
Făptură nevăzută. Rar răspunde
Din fund pierdut de sihla jalea frunzei.
Şi vîntul bate... Behjăie mioara...
Răsună fluierul din alte timpuri.
Deodată ramuri se desfac şi fața.
Străină nouă, faunul şi-arată:

O față mai bătrînă decît coaja
Pămîntului, mai tristă decît toamna
Pămîntului... Surd bate vîntul. Spune
Tot mai departe gura de lumină
A înserării; piere și sc lasă
Pc marea violetă și rotundă
Cu insule de umbră unde zeii
Au dus cu ei păstorul să lc cînte.

Păstor ionian. ..
Pasc capre pe uscatele coline..; **(p. *61)***

444. *Stela*

7 Tu, ce treci în tînară lumină.
Rupe pentru umbra mea un ram
Proaspăt înflorit pe ceruri roze,
Rourat de limpezi zori.

Tu, ce rizi cum am rîs eu odată
Și săruți o gură de copil —
Ado-mi, albe, două turturele
împreună prinse-n laț.

Umbrei mele-n Hades să-i adie
Primăvară și să-i vie guruit,
Umbra mea din Hades să cunoască
Iar că Eros a sosit.

445. *Sirena*

Pescare, stai, nu-ți arunca năvodul.
Mai Iasă-mă talazului de-azur!
Nu-mi strînge în rețele brațul pur
Şi sinului meu nou nu-i strivi rodul.

De-mi scînteiază-n ape solzi solari,
Nu-s pește și în razele difuze
Nu-i legănare moale de meduze
Ci adumbrit se-nchează în cleştar

Profilul frumuseții fără moarte.
Ascultă-mi tinerețea din străvechi —
Deschide-ți asurzitele urechi
Şi ochii plini de amăgeli deşarte.

Pescare fără suflet, ce făcuşi!
M-ai prins. Rastorni în barcă prada rară
Scoici sidefii, subțire algi, amara
Şi irizată spumă sînt acuşi...

446. *Insula*

Insula mică era
Albă de anemone.
Amurgul cu aur podea
Plaja pustie.

Pas omenesc pînă-atunci
Pacea n-o turburase —
Ecoul vrăjise din stînci"
Murmurul vremii.

Tumba delfinul venea
Cu amurgul pe ape,
Marea tăcută purta
Aripe albe.

Zeii goniți ca pe-un roi
Strălucitor îi primise
Seara cu umerii goi
Ai Afroditei.

Zeii uitați ca un fum
Prins de marmura clară..

Umbre prin umbra de-acum
Stăpînitoare.

Prora noastră lovi
Lung țărmul minunii.
Pasăre albă pieri
în nemurire.

POEME ÎNTR-UN VERS. *Friza. Struninău-si calul sare prxn veacuri nemişcat.* Friză a Parthenon'uluț. ' Athena — Muzeul Acropole.

447. *Alesul*

Mi-am dezlegat sandala ca o frunză
Ce cade moartă la piciorul meu,
Mi-am limpezit făptura să n-ascunză
Nimic din ce nu duce pîn-la Zeu.

Pe țărmul mării mă înalț: o urnă
în care doar lumină am turnat.
Nu plîng, nu chem tot ce-am lăsat în urmă.
Stau singur, pentru jertfă împăcat.

Din pietre albe i-am durat altarul,
Din lemne scumpe flăcări i-am ivit —
Şi cerul nalt cum îmi primeşte darul,
Urc rugul împlinirii, fericit.

Minerva gînditoare. Muzeul Acropole din Athena.

SCUTUL MINERVEI

1933

448. /

Ajuns acum pe culmea vieții, înainte
De a descrcşte-n umbra ținutului tăcut.
Zeiță înarmată cu lancie şi scut,
Stăpîn deplin pe cuget, înalț o rugăminte.

De ani destui Diana cu raza ei mă minte
Şi, falsa ca şi valul din care s-a născut,
Cithereenei pradă destui ani am zăcut
Plătindu-i vama chinul şi lacrima fierbinte.

Cu mai păzită grijă îmi voi păstra odorul.
Spun crinului şi rozei un veşnic bun-rămas:
Măslinul şi un dafin să-mi străjuie ogorul.

Nu-ți dau, de patimi arsă, o inimă pustie,
Dar gînditorul suflet ce singur mi-a rămas.
Tu încunună-1, Dreapto, cu verde poezie.

449. / /

Deoarece, Senino, mireasa mi-eşti şi soră
Şi călăuză-naltă pc valul ce-am urcat,
Cuminte şi-ndrazneață, cu capul ridicat
Să-mi stai spintecătoare de veşnicii. Ia proră.

Iar eu din întuneric intrînd în auroră
Şi limpezit cu totul de patimi şi păcat.
Voi cerceta cu ochii părerea de uscat
Pe umăr de talazuri, albind ca o amforă.

Strălucitoare-n suflet e țara ta. Zeiță!
Bacchantele în fața-i prin noapte se ascund.
Fug speriați Silenii încununați cu viță.

Apollo însă tainic pc fruntea-ți cum răsare,
în razele răsfrînte de scutu tău rotund,
îmi naşte nouă Muze maree la picioare.

450. *III*

Acelaşi zeu profetic cutremură stejarii
l>odonir*şi la Delos înaltul palmier
Rămîne mărturie legînd pămînt şi cer,
Dar au tăcut de-atuncea Homerii şi Pindaric

în temple profanate au năvălit barbarii
Şi viersul lor răsună strident şi adulter,
Dar n-au să se ridice pe piscul auster
Nicictnd, al poeziei cu strictele fruntarii.

De lauda, de ura lor oarbă azi nu-mi pasă.
M-am depărtat de-un laur ce-n fiecare zi
Pe altă friinte-ngustă mai veştejit se Iasă.

Căci tu îmi creşti în suflet — la fel cum altădată.
Din creştetul lui Joe destinul te trezi —
Senina fericire puțin îngindutată.

451. *IV*

Adăpostit sub scutul Minervei stau deoparte
I-a umbra unui dafin ce n-afe vestejiri.
De gloria lumească, de secile vrăjiri
A vremh-nşelătoare totuna de departe.

Adun pămînt şi plante şi oameni intr-o carte
înaltă în simțire, bogată-n zugrăviri.
Din vechile otrăvuri făcut-am izbăviri.
Din turbure viată, armonioase arte.

Dar sarcofagul poarta îngemănate roade:
In juru-i saltă-n soare al zeilor alai,
Năuntru zace mortul cu viermele ceT roade.

Nu-i nimeni deznădejdea din gînd să mi-o ghicească.
Doar tu, Zeiță clară ca flacăra, îmi dai
Puterea să-mi torn chinul în marmura cerească.

452. *V*

Precum prin crîng, în umbră, o pasăre ațipă
Din zborul ei rănită de vechiul vînător
Şi te ajunge glasu-i sunînd sfîşietor
Cînd vrea şi nu mai poate să-nalțe o aripă,

în sîngcle-mi departe se tînguie şi țipă
Iubirea încolțită de rănile-i ce-o dor;
Sleită se mai zbate cînd nu e ajutor
Să-i dea o vlagă nouă in neguroasa clipă.

De prin afund de mine, aud cum se prelinge
în liniştea de astăzi neliniştea de ier'.
Zeiță prinsă-n zeaua luminii ce învinge,

în sufletu-mi noptatic în arme te coboară.
Străpunge-o fără milă cu suliță de fier,
Dă-i moarte bietei inimi cc n-a putut să moară.

453. *VI*

Neptun pe mări în spume şi-a aşezat domnia;
Zefir, pe-o adiere; Boreu, pe-un aprig vînt.
Cibela 'mpărățeşte pe rodnicul pămînt
Şi Ceres leagă spicul şi Bacchus creşte via.

Şi-mpart nemuritorii: văzduhul, apa, glia
Şi tot ce-a fost pe lume şi toate cîte sînt.
Un zeu ne duce-n leagăn şi altul în mormînt;
Ei ne trimet păcatul şi nevinovăția.

Veghează zei, zeițe pe orişice făptură —
în arbore: Driada; la vatră: zeul Lar.
Sîntem ca fire prinse în vasta țesătură.

Nu pot să lupt cu zeul: el dă şi el culege;
De el nebunu-ncearcă să fugă în zadar.
Eu mă supun, cuminte, la ne-ndurata lege.

454. *VII*

Cu armonie simplă de linii şi lumină
Trezindu-ne comoara gîndirilor adinei.
In tragica splendoare prin dezolate stinci.
Se profilează templul tău vechi pe o colină.

Dar veac de veac frontonul îl crapă; se înclină
Coloana albă-n vremea ce-o surpă stînd pe brînci;
Şi-n țara pustiită de barbari: tufei şi frînci,
Prin pietrele de-acantă dau tufe de sulfină.

Cînd vremile şi omul, Minerva mea, te lasă,
Cînd slava ta n-o ține granitul cel mai dur,
Din paisprezece versuri ți-oi făuri o casă.

Dar dă-mi, Zeiță, harul şi legile-nțelepte.
Sonetul meu să suie în veşnicul azur
O vrajă de pilaştri şi dc proporții drepte.

455. *VIII*

Sub rod se-ndoaie pomul cînd seva îl pătrunde.
El ce sfida Prierul cu verzile lui frunți,
Şi rîul fără-astîmpar ce spumega prin munți.
La vale poartă paşnic corăbiile pe unde.

Departe jocul fraged al anilor se-ascunde
Şi iată-i, rari pe tîmplă, întîii peri cărunți,
Cînd patimi împlinite s-au arcuit în punți
Şi fecundate doruri s-au liniştit profunde.

Ca şarpele de-acuma îmi schimb noroc şi piele
Căci soarta nu-mi apleacă viața în zadar
Cu versuri care-atirna din ce în ce mai grele

In toamna unde darul se pîrguie-n tăcere
Aştept să vii şi, rece, cu dreptul tău cîntar.
Să-mi hotărăşti măsura de-amaruri şi de miere-

456. *IX*

La Roma, cînd Horaţiu prindea nemuritoare
Cadenţa ta in Odă, cînd verbul suveran
îl mlădia-n Eglogă poetul mantuan,
La noi ziceau din frunză păstori pe la izvoare.

Dar să-ţi înalţ primeşte Sonetul la picioare,
Ca să înfrunte ritmic al vremilor noian —
Cînd simt sub mină lira, pe fiecare an
Mai pură, mai pioasă şi mai învingătoare*

Din lutul -ţării mele mi-am ridicat spre tine
Un suflet ca un codru adînc şi nepătruns;
l-ai dat desăvîrşirea coloanelor eline.

Nici azi nu-1 va pricepe ilotul şi nici mîne,
Dar versul meu în slujba-ţi purificat şi uns
Şi logodit în taină cu Muzele, rămîne.

457. *X*

Pe mări nu poate vasul să zboare, dacă vîntul
în pînze chibzuite nu-şi frînge vlaga Iui,
Şi drumului s-aşterne în goana gîndului
Fugarul, doar cînd frîul i-a stăpînit avîntul.

Din liră ca să-nvie, deplin şi proaspăt, cîntul
Pe coarde numărate eşti nevoit să-1 sui
Şi nu se schimbă piatra informă în statui
De n-o loveşti cu dalta. La fel e şi cuvîntul.

Năuci, să creadă Sciţii că bîlciul e-un spectacol,
Că-n lire nestrunite dorm melodii adinei,
Că vorbe ne-nţelese adună un oracol.

Adevărata artă de alte minţi sc-alege:
Nu pilpîie în noaptea desişului, pe stinci
în soarele Minervei seînteie alba-i lege.

458. *XI*

Abia sosi Prierul cu-ntîia rindunică
Şi-l strînse galben vara la pieptu-i însorit
Şi iată peste dealuri lumina şi-a oprit
Din toamnă raza lungă prin fulgii care pică.

Tot ce-am legat de suflet cu aripi se ridică;
Ce mi-a fost drag pe lume, în ochi mi s-a umbrit
Şi-n amintire suie cu fumu-i albăstrit
Iubirea cea mai mare, dorința cea mai mică.

Cu trecerea rotundă a lunilor roteşte,
Schimbat pe bolta nopții, străvechiul zodier
Şi steaua ca şi visul in zori se veştejeşte.

Nimic nu se re-ntoarce la fel a doua oară;
Nici anotimp, nici suflet, nici pasăre, nici cer...
Eternă doar Minerva cu lira le măsoară.

459. *XII*

Icar cum îl sfidase cu aripe de ceară,
L-a prăbuşit Apollo pe-al mărilor podmol.
Şi pe Acteon care-i pîndise trupul gol.
Prin ciinii lui, Diana l-a osîndit să piară.

Chiar Prometeu, cînd slăvii a smuls un foc în pară.
El ce s-a vrut năpraznic al omenirii sol.
Pe stinci legat de Joe, cu vulturii ocol,
Hrăni flămînde ciocuri din fierea lui amară.

Şi totuşi nu mi-e teamă, în nalta mea trufie,
Comoara ta în versul sonetelor s-o fur,
în suflet cînd eroii Helladei îmi învie.

De-a pururi în lumina senină urcă zborul.
Pe veci văd ochii minții tiparele de-azur,
Cînd focul fără moarte îl ține răpitorul.

460. *XIII*

Din toate, numai roza ce-n moarte mai încheagă
0 inimă de flăcări pe palidul stufiş,
Prin seara prelungită de soarele pieziş
Cum tremură în purpur, îmi este cea mai dragă.

Şi numai tămîioasa ce s-a păstrat întreagă
în via pustiită de-al toamnei luminiş.
Acuma cînd scinteie de brumă prin frunziş.
Mai tare mă incintă şi locului mă leagă.

Ni-e dor de ce-nfloreşte sub semnul despărţirii
Şi braţele ce albe de gîtul meu s-au prins
Mă ţin cînd ştiu că mîne s-or şterge iar privirii.

Minerva-mi spune: — Uită ce-n pulbere se cerne.
Ciorchini de stele setea ţi-o sting şi am întins
Iubirii tale cupa petalelor eterne.

461. *XIV*

Nespovedită mie ce grijă îţi apleacă
Profilul pur pe braţul în lance răzimat?
Ce chin tăcut, Zeiţă, în marmură săpat,
îţi adumbri pleoapa de lacrimi pururi seacă?

Credeam că numai omul cu mintea lui săracă,
Divino, se frămîntă de patimi turburat.
Ce săgeta re-a scunsa un zeu duşman ţi-a dat?
Chiar rănile lui Eros cu vremea au să treacă.

Mi-a spus nemuritoarea: — Grăieşti ca muritorii.
Sub alte legi stă neamul din care m-am ivit,
El n-are-amurg, nici noapte şi nu cunoaşte zorii.

Ce m-a durut odată, mă doare pe vecie...
Dar din senina pace şi chinul otrăvit.
Mi-a învăţat cuvîntul înalta-i simetrie.

462. *XV*

Din Helicon coboară iar cele nouă Muze
înconjurînd altarul cu pasul lor pios.
în număr şi-n cadenţă suind armonios
Eterna poezie li s-a desprins din buze.

Vin cîte trele Graţii în cîntec de cobuze:
Un singur vînt le umflă vestmîntul unduios
Din care, pentru tine crescînd misterios.
Curat răsare ritmul din formele confuze.

Orfeu te părăseşte pe veci, Euridice!
El lira şi-o consacră Minervei ca un dar
Şi imnul proslăvirii dă cerul să-l despice.

Chiar Egipanul tainic, ducînd la colţul gurii
Un nai de trestii, lasă cînd repede, cînd rar,
Lung lauda să sune în liniştea pădurii.

463. *XVI*

în căutarea prăzii de aur a cîntării.
Spre tainele Colhidei, nou Iason, am pornit.
De hiperboreene furtuni nebiruit,
Scăpai de valuri teafăr şi de urgia mării.

Iar astăzi cînd din neguri răsar pe clina zării
Şi dafinul şi templul tău alb, ce liniştit
îmi trag la ţărm trirema cu rostrul ei proptit
De plaja aurie în raza înserării.

Acum veniţi, tovarăşi! Juncanul nou la coarne,
Juncana fără pată, să-i ducem la altar —
Ca jertfa lor norocul spre noi să ni-l întoarne.

Şi tu, Zeiţă, lasă din falnicul tezaur
Ce l-a purtat Berbecul divin, să smulg măcar
Pe liră o fărîmă din lîna lui de aur.

464. *XVII*

7 Nu-s vindecat cu totul, Senino, de Himeră.
Pe buze tot îmi arde sărutul blestemat
Şi-n ochiul rău şi verde, pe care l-am urmat
Atît de mult pe vremuri, iubirea mea tot speră.

De nimeni dezlegată şi astăzi îmi oferă
Enigma-i dureroasă un Sfinx neindurat
Şi sufletul ce-n gheare atît i-a tremurat
Mai tremură privindu-1 şi-acum, din alta sferă.

Nu-s vindecat cu totul, Minerva mea. Simt încă
Harpiile pe frunte cu zborul lor nefast.
Mai simt străvechea spaimă şi vraja ei adîncă.

Iar glasul de Sirenă tot mai suav îmi sună
în cîntecele morţii, amăgitor şi vast
Ca marea care-şi mişcă argintul viu sub lună.

465. *XVIII*

7 Te-am regăsit, de mintea-mi cu-atîta mai aproape
Cu cît credeam, Ascunso, mai mult că te-am pierdut.
Erai aici, în suflet. Profilul cunoscut
Mă lumina cu umbra lăsatelor pleoape.

Cum am putut să-ţi caut pe cer, pe cîmp, pe ape.
Nepieritoarea urmă, cînd trebuia tăcut
Doar să m-aplec în mine puţin, să fi văzut
înalta strălucire ce-n lume nu încape.

Te-am regăsit aceeaşi de ieri, de totdeauna,
Cu chip de muritoare şi gînd nemuritor.
Ce laudă mai sfintă să născocească struna?

Şi-acum, cînd ştiu că viersul din suflet nu-mi mai pleacă
Şi-n albia lui cîntă curatul său izvor.
Pe veci de-acuma poate şi lira mea să tacă.

BALCIC

1929-1939

466. *împlinire*

Copilăria mea privea pe riul
Rodit cu cerul toamnei argeşcne.
Copilăria mea privea pe griul
De aur greu din lanuri moldovene.

Acum privesc la marea ce rodeşte,
în umbră şi lumină, doar cu spume.
La pescăruşi, la pînza ce albeşte
Pe țărmul vrăjii regăsit în lume.

Copilăria mea era lăstunul
Din cuibul prins sub streşini de colină.
Copilăria mea era cătunul
De pe cîmpii cu unduire lină.

Acum sînt valul nesfîrşit cc tună,
Purtind pe spate ceruri schimbătoare,
Sînt pasărea ce țipă prin furtună
Cu aripi arcuite peste mare.

467. *Balcic biblic*

Pe piatra asta veche Ia care vii, cadină.
Cu vasul de aramă în seară la cişmea.
Şedea Samarineanca tăcută la fîntînă
Aşa cum stă de veacuri in Evanghelia mea.

Din luntrea asta veche culcată peste plajă,
De care-ai prins Ia soare, pescare, un năvod,
Apostolii, odată zvîrlită largă mreajă
Pe apele sfințite în vremea lui Irod.

Şi sub smochinul ăsta bătrîn ca amintirea,
Sub care stai de pază, pîndar cu cap de sfînt.
Grăia Galileeanul, cum spune povestirea,
Cînd pilduia Scriptura cea bună pe pămînt.

Şi pe asinul ăsta pe care, grădinare,
Ți-aduci la tîrg harbujii şi poama, azi ca ieri,
Venea Mîntuitorul aşa încet, călare,
Pe drumuri înverzite cu foi de palmieri.

468. *Balcic de seară*

Cînd soaiele stropeşte cu jaru-i alb Balcicul
Şi marea argintie şi coasta de argint,
Migdalii dorm pe dealuri şi pe nisip caicul
Şi sculptural adoarme cetatea ce-o alint.

Dar marea cînd îşi trage pe faţă vălul serii
Ţesut în borangicuri albastre-vişinii
— Cum biblic la fîntînă văzui pe drumul verii
Cadîne adumbrindu-şi privirile pustii —

Atunci însomnorata trezindu-se ridică
Un umăr alb de stîncă pe ape tremurat.
De-acuma pînza fie pe barcă rîndunică
Şi valul să-mi arate obrazul tău curat.

Iubire, pentru care va creşte minunată
Cetatea ce-o zărisem, copil, in Halima.
Priveşte cum se-oglindă, de val cutremurată,
Din plaja cu murmure la muntele cu stea.

469. *Cîntecul lui AU*

Jos în portul cu caice
Adumbrit de chiparoşi.
Ca să stau trei nopţi aice
Cumpărai doi ochi frumoşi,

Doi ochi mari şi-o gură mică
Şi în zumzet de cobuz.
Cu picior de rîndunică
Şi cu pîntec de harbuz,

Jocul leneş de mă fura
Ce s-ascunde sub cearceaf.
Anii mei de foc şi zgură
Se aşază ca un praf.

Şi pe cînd ca o lamiie
Mi se prinde de catarg
Luna galbenă, rămîie
Ţie, ce-am adus din larg:

Fildeş vechi, sidef ca spuma,
Ţeasta broaştei cu bagă.

Chihlibare — cere numa
Şi de vrei, mai mult, ţi-oi da

Şi maimuţă şi mătăsuri,
Peruzele, papagai —
Bogăţiile să-mi măsuri
N-ai putere, zile n-ai

Şi tot bînd trei nopţi de-a rîndul
Vinul alb cules pe stinci.
Marea, cine-i ştie gîndul?
Ochii tăi îmi sînt adinei.

Şi să pltngă geamandura
Valul verde, norul sur —
Griji şi minţi le pierd de-a dura
Pe al sinului huzur.

470. *Sarcofag*

Pe coasta ce coboară lină
Purtînd smochini, migdali şi duzi,
Spre marea de-un albastru negru
Pe care-o vezi şi n-o auzi.

Prin pietrele cu flori săpate
Din vremi păgîne stînd şi azi,
Răsună limpede fîntîna
în liniştea de la amiazi.

Măgarul turcului se-opreşte
La jgheab de marmură să bea.
Pe vechiul sarcofag o formă
Mai flutură un val de nea.

Obrazul şters al jucăuşii
N-o să-1 cunosc în veci de veci.
Unde-a tăcut ieri gura-i caldă,
Acuma cîntă ape reci;

Unde-a lăsat piciorul, saltă
Sub cuta spumei nimfa doar.
Pe urmele desavîrşirii
Se-ntinde-al zeilor hotar.

471. *Balcic*

Balcic, nostalgic cum e luna.
Albind pereții ripelor pustii.
Podind pe valuri licărite bruma.
Veghind cu basme moarte vremuri vii.

Balcic, încins cu ziduri de cenuşă,
Balcic, cuprins cu murmur de fîntini,
încununat cu ceruri de brînduşă,
împodobit cu semne din pagini.

Cu dealurile surelor cămile,
Cu case vechi: încremenite oi,
Balcic, păstorule din alte zile,
Cobori pe țărmul biblic pîn-la noi.

Cetate mai bătrînă decît morții,
Loc sfînt, ca tinerețea de senin:
Migdalii să-nflorească pragul porții
Cînd în lumina ta mă-nchin.

V

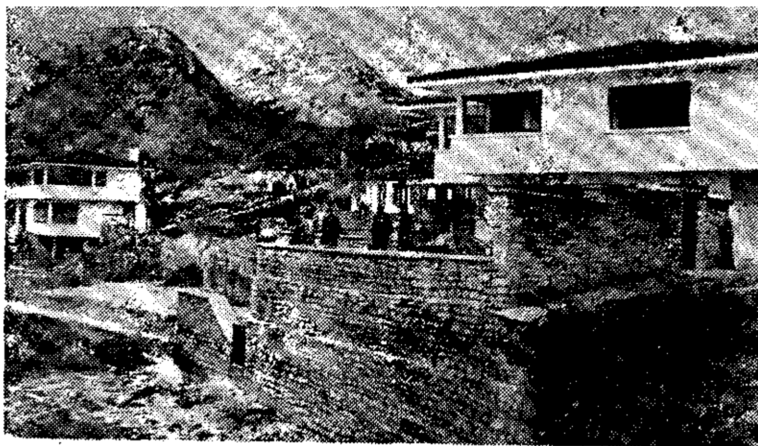
472. *Balcic lunar*

Am regăsit fîntîna.
Turcoaicele cu vase de aramă.
Asinii biblici,
Lumina serii
Şi umbra care-aşteaptă luna.
Fîntîna şopotea încet...

Am regăsit cetatea
Smochinilor şi-a pietrii.
Cu ziduri peste ziduri dărimate,
Cu ripe albe şi mai vechi,
CU marea mai bătrînă decît toate.
Fîntîna şopotea încet...

Cu suflet greu, pe-o piatra grea.
Am stat în drum.
Am stat s-aud o apă din pămînt,
Ce cîntă lin şi piere liniştit
Cu umbra trecătorului pe drum.
Fîntîna şopotea încet...

O pasăre veni să bea
Cu zborul alb din apa lunii.
Argint neroditor pe dealul sterp.
Argint pustiu pe mări pustii.
Şi eu pe piatra vremii.
Fîntîna şopotea încet...

Casa de la Balcic-"a Un Ion Pillat. Pe terasă,
Tudor Vianu, dr.*Vasile Voiculescu, Elena Vianu, Măria Pillat.

473. *Cină cu peşti*

în sfeşnice lumini de ceară
Cum tremurau cu roşii dungi.
Pe mare luna-ntinse iară
Năvod de-argint cu fire lungi.

Ne-aduse-n talgere pe masă,
Cu ochi brumînd talaz străbun.
Veniți din verdea lui mătasă:
Lufar, guvidii şi barbun.

Priveam uimiți cum odihneşte
Lumina sfîntă peste ei,
Cum lumii noastre îi răpeşte.
De taina mării tot mai grei.

474. *Stella Marts*

La plaja liniştită cînd stelele înnumeri
Coboară pe poteca pustie sub smochin
Colina, cumpanindu-şi izvoarele pe umeri.
Ca o fecioară greacă purtind urciorul plin.

Piraie în şoptire ascund prin seara sură
Străvechile tulpine cu tinere mişcări;
Treptat mai şters amurgul in ritmică măsură
Sandala de lumină o joacă peste mări.

Oglinzi se sparg cu zgomot şi se refac puzderii,
Colina se ridică pe cerul tot mai clar,
Cînd le aştern pe piatră poverile durerii.
Privind cum creşte steaua pe valul solitar.

475. *Lună pe mare*

Taci — totul nu e decit
O slabă cutremurare.
Taci — suie numaidecît
Păunii lunii din mare.

îşi lasă cozile lungi
Pe înflorirea de valuri
Şi tot mai adinei, mai prelung
Se-ncheagă albe portaluri.

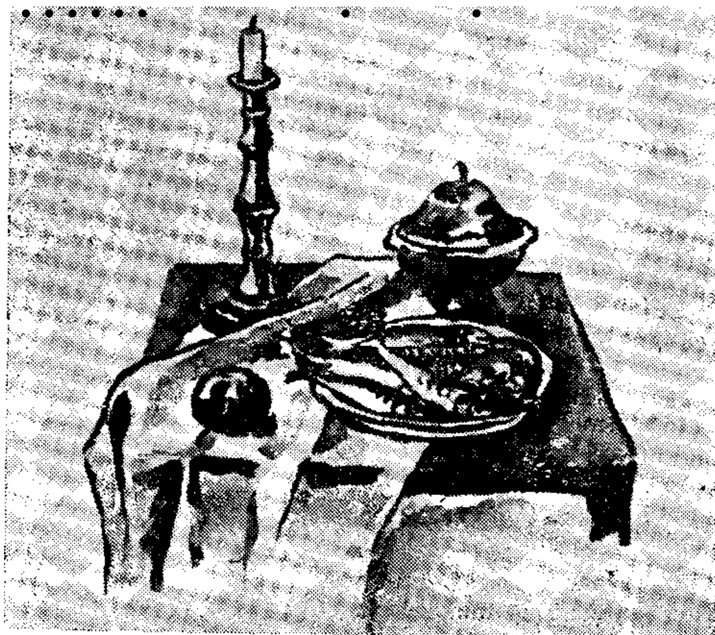
Şi stelele, boabe de-argint
Cad lin din fluier de lună.
Şi sufletul tău în argint
Departe pe ape mai sună.

Dar tot mai adînc lunecind,
Se surpă albe portaluri
Şi floarea penelor blind
Se ofileşte pe valuri.

Taci — duşi sînt numaidecît
Păunii lunii în mare.
Taci — totul nu e decît
O slabă cutremurare...

476. *Casă la Balcic*

Îi cîntă marea, soarele îi cîntă
Viers rumenit în suflete latine.
Tu, care treci, oprește-te și sfîntă
Să-ți fie clipa, împăcat cu tine.

Cină cu pești. .. în sfeșnice lumini de ceară.. . (p. 19)
Ilustrație dc Măria Piîîat-Brateş la poemul astfel intitulat din voi. BALCIC-

477. *Floarea din fereastră*

Pe geamul inserării văd o floare,
Tulpina ei e prinsă în pahar.
Stă legănată între cer și mare,
Păstrînd minunii tainicul lor har.

Amurgul o atinge de departe:
Plăpîndul chip adînc a tremurat. ..
De ce să-1 plîng? S-a mîntuit de moarte,
Cu două veșnicii îngemănat.

478. *Seară la țărm*

Cişmele cîntă, marea Ie răspunde.
Amurgu-şi strînge pînzele în port.
De ce ecoul umbrelor pe unde
In mine cînd lumina o mai port?

Un singur paltin stă de strajă mării,
Un singur dor şi singură o stea.
Mă-mbată vinul negru al uitării
Cînd toate pier în umbra tot mai grea

De-acuma ochii stelelor păgîne
Răsar cu înecate licăriri,
De-acuma trec în văluri de cadîne,
Prin pacea înnoptării, amintiri.

479. *Dionysopolis*

Terasele coboară către mare
Cu pasul de-armonie împlinit
Purtînd pe tava de aramă floare
Şi rodul sudic toamnei ce-a venit
Cu pînze roşii pe străvechea mare.

în cinstea zeului dc altădată,
A săditorului dc viță pe-aste locuri.
Strivesc pios ciorchini cu boabă-nvoaltă.
Privind în larg delfinii prinşi de jocuri,
Visînd la zeii ce-au trăit odată,

La valul despicat de luntrea Argo,
La spuma dăruind pe Afrodita.
Lung îmi descîntă-n suflet şi mai larg o
Descîntă-n clipe vremea, nesfîrşita,
Cu murmure sub prora luntrei Argo !

Şi sub smochinul ce aruncă umbră
Fugară pe vecia unui val,
Las ceasul cel mai sfînt să mă pătrundă,
înalț, zîmbind uitării, un pocal —
Pc cînd Dionysos pîndeşte-n umbră.

480. *Sarcofag tracic*

Pe drumul de la vii de unde marea
Se vede ca un lan de stînjenei
Purtînd lumina serii peste ei,
Răsare sarcofagul sur ca zarea.

Doar greierii vrăjesc tăcerea vie —
Pagîne mini cu trudă l-au purces,
Cu vremea ei ce-n pulbere s-a şters,
O barcă grea de veşnicii să-nvie.

Dar un măceş în piatra despicată
Cu rădacina-n moarte a-nflorit
Şi creşte floarea primăverii, toată
împărăția morții biruind.

481. *Plajă pustie*

Şi val şi barcă au atins nisipul
Deodată şi deodată mi l-au dat
Umbritul țărm şi-n depărtare chipul
Balcicului de-amurguri înălțat.

Izvorul, alergînd cu unde repezi.
Pe sub finapi m-a prins", pe povîrniş
A smuls din soare horbote pe lespezi
Sărind, păgîn şi gol, în vînturiş.

Pe mări țesute-n firele luminii,
Nori vişinii mi-au înflorit şi duşi
De aur viu, s-au arcuit delfinii
Şi-n peruzeaua zării, pescăruşi.

Iar eu tăcut am aşteptat pe plajă
Hotărîtoare zodii pe tării,
Căci scrie-n cartea lor să stau de strajă:
Corăbii cu minune vor veni!

482. *Cules de zi*

Pe un caic cu pînza cum e luna
în zori de zi cînd palidă se-apleacă-n
Apus; pe golful: un smaragd în tremur
Prin care zboară umbre de legenda
Spre țărmul alb şi rupt cu nume doric —
în toamna dulce ca o primăvară
Purtînd în ea puterea amintirii
Şi vraja rodului sfios; acolo
Te-aşteapta viea de pe plajă. Tainic
Nisipul viței lui Dionysos valul
îl mîngiie cu binecuvîntarea
Luminii ce pătrunde pînă-n suflet.
Acolo-n viea cu migdali şi piersici,
La umbră de smochin bătrîn, ai coasta
De-argint în ochi; aşează-te cu mine
Privind cum ziua — poamă grea de aur
Rodeşte peste ape, cum Balcicul
Iar turmele de case le adună
La mare de pe rîpe şi cum scara,
Cu amfora amurgului pe umăr.
O sprijină de zare peste apa
Cc-şi stinge rodiilc-nsîngerate
în miezul tot mai vînăt al smochinei.

E noapte-acum. în zări caicul lunii.
în noi murmur de valuri şi dc vremuri,
Lovind nostalgic țărmul unde zeul,
Păşind od^tă, ni se-opri în suflet.

Prinos... Ia strugurele galben de. gînd greu... :p- 1331
Ilustrație tlf; Măria Pillat-Brateş la poemul astfel intitulat din voi- HALCTC

483. *Pe țărm*

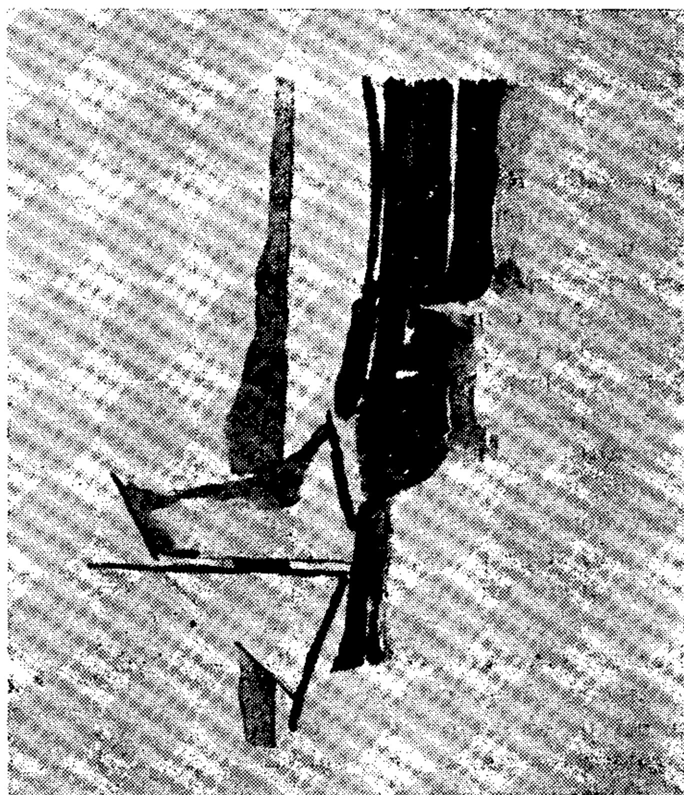
Pe țărmul Mării Negre, cînd în toamnă
Şi în amurg se pîrguieşte rodul
Luminii pentru tine, suflet, aprig
Spălat de vreme şi rotund ca piatra
Rostogolită lung. Pe plaja singur.
Privind in larg, ce cauți? Pentru care
Serbări sosit in ceasul cel din urmă?
Tu, păstrător de strămoşeşti privelişti.
Tu, paznic credincios al altor datini,
Tu, preot la altarele uitate.
Oprit aici, pe un nisip cu spuma
Amarelor milenii şi cu vîntul
Din veacuri ne-ncepute peste dînsul.
Oprit aici: în spate purtînd țara
Cu văi pustii şi stepe şi gorgane.
Cu pîetre-n slove şi mai vechi săpate.
Cu vulturi mari, gheboşi de-atita strajă,
Pleşuvi de-atît surghiun pe țărmul lumii.
Oprit aici: în față cu lumina
Amurgului şi-a toamnei peste ape
întărîtate, îmbulzind sălbatec
Năvalnica lor haită. Singur numai
Cu tine, suflet, urnă de argilă.
In golul tău mai tremură cenuşa
De zei păgîni cînd valul ce se sparge
Pe țărm pierdut îmi strigă lung: Thalassa!

484. *Țărm pontic*

Cu oase uriaşe, povîrnişuri
Căscate-n gura iadului, legendă
De țări pietrificate de-un descîntec
Necruțător. Rîpi albe şi surpate
In bolovani, văi strînse-n văgăună
Scoțindu-şi la iveală stîncă sură
Prîn prăvăliri. Rostogolită marea
Urcînd albastră-neagră cu lucire
Pe-alocurea de-argint străvechi cînd soare
Pieziş o prinde, străbătînd prin norii
îngrămădiți în chip de munți, fantastic
Răstălmăcind pe cer ce jos pe coastă
A înghețat teluric. Singuratic
Mergeam trezind cu pasul numai țipăt
De pescăruşi pe valuri, numai zboruri
De vulturi grei păzind bătrîni gorgane
în care dorm cu cai şi arme regii
Veniți prin stepe din străfundul lumii,

De cînd nu ştie nimeni. Cîteodată
îmi năzărea că văd pe ape pînză
De luntre; cîteodată, că prin tufe
De mărăcini zăresc cum se resfiră
O turmă de oi negre sau de capre
Sus cățărate-n stîncă. Dar pustiul
Fără sfîrşit al malului şi-al apei

Mă pridideа şi tînguirea mării
Tomnatice şi nesfîrşirea stepei
Deasupra, presimţită pe podişul
Golit de rod ce-aşteaptă vîntul iernii
Cu vuiet surd în sufletul Dobrogii.
Umblam pe ţărm. Departe în şir tainic
Porneau tăcut movile migratoare
în nemişcare stranie către Asia.

Seară pe ape... Seara şi-a tras aur pur sub bărci de pescar... (p. 138)
Ilustraţie de Maria Pillat-Brateş la poemul astfel intitulat din vol BALCIC.

485. *înserare*

Stau privind şi azi cum ţărmul
Braţ rotund încet aduce
Ca pe el amurg şi mare
Frunte-n frunte să se culce.

Tot mă uit de pe terasă
Cum răsar în soare-apune
Pe rîpi sterpe maci de flăcări.
Pe talazuri micşunele.

Urmăresc, pe cînd Balcicul
De pe cap dezleagă-alene
Vînătul turban al serii,
Păsări negre peste mare.

Cu aripile întinse
Cad pe ape înnoptate —
Greu coboară gînduri negre,
Gînduri negre, umbra vieţii.

486. *Prinos*

Ți-aduc migdale verzi ca cehii tăi,
Ca inima smochine pîrguite
De patimile verii: să le iei
Plocon în palma mînilor lipite.

Ia strugurele galben de gînd greu
Din fagurii amurgului
Și rodii sîngerînd ca dorul meu:
Le soarbe răcoroasa lor durere.

Le bea lumina vie ca un vin,
Le stoarce sucul anilor pe plajă.
Și-au îndulcit amarul lor deplin
Să guști învolburato, zi de vraja.

Nu vreau în schimb șoptiri, nici legămînt
Puțină spumă doar să-mi dai simbrie:
Din cer o duse valul pe pămînt
îmi lasă-n mîni comoara ei pustie.

487. *Piatră*

Mai albă ca brațul ales.
Brăzdată de-o vînă viorie,
Pe plajă in zori am cules
O piatră rotundă și vie.

De unde adusă nu știu
De val, din ce peșteri străine,
De poartă un smalț străveziu
De vis dezgolit pentru tine.

De unde venită, de simt
In juru-i ostroave cu palme
Și zări cu amurguri de-argint
Pe apele calde și calme.

Din ea voi ciopli idol sfînt.
Zeu tînar ce crește din mare,
Lovind-o cu daltă de vînt,
Spălind-o cu spume amare.

Privește-mi copilul din flori.
Născut din credință și sînge:

Ard ochii ca marea în zori
Şi părul în valuri se fringe.

Ţi-1 dau! Nu te-atinge de el
Cu mîna semeaţă, că scapă
Topit într-o piatră la fel
Cu cele uitate de apă.

488. *Cimitir tătăresc*

Printre rîpi trandafirii în zori de zi,
Dc mărgean şi de-argint vînăt în apus.
De jar alb la focul zilei, pe deal sus,
Pietre sure pe mormintele pustii.

Printre ele cenuşii ca iarba rea,
Cu urechile pleoştite, măgăruşi.
Peste ele sinilie marea ca
O velinţă cu chenar de pescăruşi.

Din colibe de lut ars şi dat cu var,
Ţigăncuşe cu basma şi în şalvari
Vişinii, portocalii, de-un roşu mat,
Joacă-n pîntec pe un viers tărăgănat

Şi aleargă şi se bat pentr-o para.
Trec prin praf în harabale turci bătrîni,
Pe cînd seara s-a făcut de peruzea
Pentru somnul cimitirului păgin.

Măgăruşi şi ţigăncuşe nu mai sînt.
Cortul nopţii urcă-n stepe pîna-n cer.
Un mînz negru rătăceşte şi stingher
Lung necheaza Ia tătarii din pămînt.

489. *Seară pe ape*

Murmurul apei tot mai
Moale s-a stins împrejur.

Seara şi-a tras aur pur
Sub bărci de pescar.

Păsări se duc în lumină.

Turma de fluier legată
Leneş cu-amurg se adapă.

Insulă, pace deplină.

Cîntecul suie stingher
Pe brațe fluide la cer.

Linia țărmului ca un tăiş
Sus, ostrov de humă.
Jos, ostrov de vis.

Intre mine şi sufletul meu
Cumpăna stelei pe ape mereu.

M-aplec pe oglinda fără hotar.
Cu paşii luminii m-afund şi dispar.

Seară la țărm. . . Un singur paltin stă de strajă mării... (p. 124).
Ilustrație de Măria Pillat-Brateş la poemul
astfel intitulat din voi. BALCIC.

490. *Insulă, toamna*

Insulă, toamnă şi iar
Apă cuprinsă de şoapte.
Marea, molatec cleştar, —
Mierla şi viile coapte.

Seara cu stelele mari,
Cerul plin de primejdii,
Alge cu miros amar.
Vinul străvechi al nădejdii.

Insulă, toamnă şi iar
Marea îşi joacă delfinii.
Suflete, veşnic hotar —
Fluierul mierlei cîntă luminii.

Valul cu umerii goi,
Pasăre, poamă şi frunză,
Totul se trage-napoi.
Pe alt tărîm să se-ascunză.

491. *Scoica*

Trandafirii petale,
Cristal plăpînd şi dur,
Zori încă siderale
Prin zarea de azur.

Perfectă simetrie,
Desăvîrşit contur,
Păzind, fără sa ştie,
Poemul cel mai pur.

S-o smulgă marii mîna
De om n-a cutezat.
Din raza spumei, zînă,
Ea singură s-a dat.

Nisipul ce o poartă
Privirii mi-a propus,
în vasul fără toartă,
Un vis fără apus.

Misterioasă doică
A veşnicului cînt,

Urechea mea pe scoică
Ii cere val şi vînt.

Şi marea părăsit-a
Seninul, straniul sol.
Să-mi cheme iar ursita
Adîncului ei gol.

492. *Pescăruşul*

Zbucnită spumă de val
Cu pene pîlpîitoare:
Zbor alb pe verde cristal.
Zbor negru în soare.

Pe mări de cazi îndrăzneț.
Eşti zarul nemărginirii.
In seara curată dai preț
Şi taină gîndirii.

Plăpînd ca floarea de prun
Pe zări şi totuşi în stare
Sa-nfrunți talazul nebun
Cu aripă tare.

Poet al cerului pur,
Lumina ta suie şi sună
Cu țipăt profetic, prea dur
Ca omul să-1 spună.

Hulubul iubirii nu eşti,
Nici buha înțelepciunii,

Ci solul cumplitelor veşti
Prin țările spumii.

Cum treci pe furtuni voievod,
Dezlegi a destinului carte
Şi sufletul, peşte nărod,
îl furi sus în moarte.

POEME ÎNTR-UN VERS

1935-1936

493. ***Poemul într-un vers***

Un singur nai, dar cîte ecouri în păduri.

494. ***Păstorul mării***

•Copilul gol mai cîntă din fluier la delfini.

495. ***îmbrățișare***

Suia o viță de-aur pe negrul chiparos.

496. ***Pan***

Prin frunza rară țapul privește, faun trist.

497. ***Zvon***

E roiul de albine sau numai amintiri?

498. ***Stelă funerară***

O umbră joacă ramul pe piatra unei umbre.

499. ***Stelă de mim***

Cu plîns și rîs de mască în mîini, nepăsător.

500. ***Groapă nouă***

Pășește lin, drumețe, pe moartă să n-o scoli.

501. ***Stelă de dansatoare***

Cu vălul tras pe față, se depărtează stînd.

-502. *Trup de fată*

O salcie mlădie cum e tulpina ei.

-503. *Dorința*

Iubire nu fi veşnic al inimii tăun.

504. *Colori*

Zambilele, nori vineți, şi cerul flori purta.

505. *întîlniri*

O piersică pufoasă şi fraged un obraz.

506. *Veghe*

La gura sobei gîndul, tovarăş călător.

507. *Pasărea din basm*

Zburau fazani de aur în focul din cămin.

508. *Iarnă*

în zare zurgălăii de sănii. .. Suflet nins

509. *Artă poetică*

Nu vorbele, tăcerea dă cîntecului glas.

510. *Amurg*

Iubirea ta m-ajunge cu umbre tot mai lungi.

511. *Melancolie*

Foşniră împuşcate lungi aripi. Dor tîrziu.

512. ***Logodna***

Pe mal un singur paltin, pe ape doar o stea.

513. ***Pasărea mării***

Un nor de taină zboară pe-o insulă-n amurg.

514. ***Calea nopții***

Prelungul drum al lunii pe mare pînă-n zori.

515. ***Mare sudică***

Pe mări de micşunele ning pescăruşii fulgi.

516. ***Insula de mirodenii***

Mireasma ei pe valuri venea, ea niciodată.

517. ***Navigatorii***

Pe zări amurgul singur cu dorul lor pustiu.

518. ***Marinarul***

Din larg zăream pămîntul, pe țărm privesc în larg.

519. ***Trecutul***

în ochii verzi porți marea spălată de furtuni.

520. ***Plaja***

Nisip, talazuri, spume şi scoici — tu, nicăieri.

521. ***Tinerețe***

Pe frunza toamnei pasul sfios al căprioarei.

522. ***Apă neîncepută***

Mi-ai dat să beair din cană iubire de izvor.

523. ***Dezamăgire***

Ai spart oglinda: chipul din țăndări nu-1 culegi.

524. ***Seara Ia Voroneț***

La sfinții-n zugrăveală, amurgu-ngenunchea.

525. ***Vecernie***

Ca stropi de ploaie toaca, şi clopotul furtună.

526. ***Heraclit***

Priveam cum fuge ziua pe apele ce curg.

527. ***Tipar***

Nisipul poartă încă. plâpîndă urma ta.

528. ***Artă poetică***

Iubiri, dureri, amurguri, un vers, în scrum de

529. ***Portret***

Durere cu ochi negri sub părul azi mai alb.

530. ***Floarea vremii***

Pe pajişti stinjeneii, în suflet toamna iar.

531. ***Stol coborît***

Cad frunzele, pămîntul e plin de rindunele.

532. *Murmur etern*

în golul scoicii marea; în suflet nemuriri.

533. *Darul*

Dă-mi pacea înserării pe care-o ții in mini.

534. *Poetul trădat*

Un vers cu plîns de ape, cînd îl credeai cleştar.

535. *Vasul lovit*

Urciorul crapă, suflet rănit, de plînset gol.

536. *Belşug*

Am întîlnit azi toamna venind în car cu boi.

537. *Castana*

Din ghimpii amintirii trecutul l-am cules.

538. *Drum de noapte*

Ne învelise luna în colb de amintiri.

539. *Nocturnă*

Mai ştii în noapte plopul cu luna, galben cuib?

540. *Casa copilăriei*

Sub lună casa albă: o piatră de mormînt.

541. *Menire*

Un clopot peste lanuri şi vremuri te chema.

542. *Reîntoarcere*

Am pribegit cu zeii, la oameni să mă-ntorc.

543. *Asemănări*

Viaţa-i fum — şi fumul căminului ţi-e drag.

544. *Păreri*

Brotacul: frunză verde; sitarul: frunziş mort.

545. *Amurg în crîng*

Albinele luminii prin frunze se jucau.

546. *Casă la Balcic*

Şi sufletul şi casa mi lc-am deschis pe mări.

547. *Fată la fîntîna*

Coboară, legănată, din frizele greceşti.

548. *Turc bătrîn*

îşi numără mătănii de-o mie şi-una nopţi.

549. *Măgăruşul*

Sta cu urechi pleoştite, jupitul înţelept.

550. *Cimitir tătăresc*

Prin pietre ceruri albe şi marea-n zări, argint.

551. *Golful*

A strins albastru-n braţe şi-1 leagănă mereu.

552. ***Camee***

Prin piatra străvezie ca un talaz: Sirena.

553. ***Driada***

De trunchi lipeşti urechea s-auzi cum plîng şi azi.

554. ***Mare pămînteană***

Desfăşurarea verde a griului în zări.

555. ***Ciocîrlia***

Din praştia cîmpiei lumina cîntă sus.

556. ***Norii***

Albastru clătinate, aeriane culmi.

557. ***Popor nomad***

Cu norii şi cu vîntul porneam, pămîntul sta.

558. ***Popor nomad***

Foc stins, cort strîns, pustiul şi pulberea plecării.

559. ***Sclave***

Femei cu trup de noapte şi miez de soare-aprins.

560. ***Popas***

Proptiţi în lănci, cu hăţul pe braţ, la focuri mari.

561. ***Descălecătorii***

Intîiul fum de sate şi-n vale glas de cîini.

562. ***Crăciun***

Se-oprise steaua, finul în staul strălucea.

563. ***Artă poetică***

Din teascurile vremii pling lacrima dc vers.

564. ***Zile şi nopţi***

Trecură ciute albe şi-ntunecaţi ogari.

565. ***Hanul vechi***

Cu zeghea amintirii Ia foc de cărăuşi.

566. ***Prevestire***

în codrul numai muguri, un sunet de topor.

567. ***Copilărie***

O jucărie spartă găsită într-un pod.

568. ***Toamna copilăriei***

Mireasmă de gutuie într-un iatac bătrîn.

569. ***Părăsire***

Pe orice cărăruie dau iarbă amintiri.

570. ***Conac de altădată***

La scări părăginite de suflet, surugii.

571. ***Singur***

Prin pulberea de aur cu toamna în zăvoaie.

572. ***Veverița toamna***

O **frunză roşie suie pe ramuri, alte cad.**

573. ***Poetul***

Stă încărcat de versuri ca toamnele de rod.

574. ***Vînătoare***

în zori prin ceața roza un sunet surd de moarte.

575. ***Inima***

O viață-ntreagă bate la poarta liniştirii.

576. ***Templul antic***

încremeniră patru coloane, cerul, marea.

577. ***Marmură greacă***

Sub cuta caldă-a pietrii simți trupul unui zeu.

578. ***Friză***

Strunindu-şi calul, sare prin veacuri nemişcat.

579. ***Friză***

De cînd îți legi sandala, s-au dezlegat milenii.

580. ***Friză***

Pe piatră stau eroii, în ea dorm zei ascunşi.

581. ***Păstorul***

Cu fluierul la gură cum tace, codrul cîntă.

592. ***San Francesco net deserto***

Din cerul apei moarte cresc seara chiparoşi.

583. ***Amintirea***

La cuib, o rîndunică prin suflet zboară lung.

584. ***Gorgane pe Bărăgan***

Î

Cămile-ngenuncheate venite din Altai.

585. ***Sfîrşit de iarnă***

Cocorii țipă. Gheața din suflet mi se sparge.

586. ***Primăvară pastorală***

Din zare munți albaştri trezesc pe văi tălăngi

587. ***Primăvară***

Livezi în floare, cucul, munți ninşi, alt cuc, departe.

588. ***Cetatea din mare***

Prin valuri limpezi, toamna, vezi temple licărind.

589. ***Stăpînul mării***

în plasa lor pescarii au prins un zeu străin.

590. ***Cățelul pămîntului***

Auzi-1 cum te latră de pe un alt tărim.

591. ***Țara***

Balauri, munții vineți, păzeau cetăți de-argint.

592. ***Lacrimi***

De plîngi; o primăvară s-o scutura de flori.

593. ***Luntraşul***

Spre moarte mă tot duce, lin, inima vîslind.

594. ***Floare tîrzie***

A nins pe munți. O roză a tremurat în parc.

595. ***Cer răsturnat***

In apele strălimpezi zvîrl undița, prind umbre.

596. ***Nemuriri plâpînde***

Migdalul meu în floare şi tu zîmbind sub ci.

597. ***Clopot de taină***

La pasul tău îmi sună vecernii inima.

598. ***întoarcere***

în toamna desfrunzită m-am întîlnit, copil.

599. ***Cimitir tătăresc***

Pasc moartea capre straniu încremenind pe ripă.

600. ***Cimitir turcesc***

Prin pietre părăsite, cireşul: înger alb.

601. ***întîile micşunele***

Copilul primăverii deschide ochi albaştri.

602. *Bujori sălbatici*

Pe ruguri verzi ard flăcări în inima pădurii.

603. *Lalele*

Oştirea cu turbane sta şiruri în grădină.

604. *Prier*

Oprit în drum, migdalul ne-ntinde flori sfios.

605. *Pescăruşi*

Din valuri spume albe au început să zboare.

606. *înserare*

Pe-oglinda legănată a sufletului: norii.

607. *Zarzăr la mare.*

Prin ramuri înflorite bărci tremură petale.

608. *Despăduriri*

Se duc pe rîul vremii toţi anii mei, buşteni.

609. *Sîngele vieţii*

Că vremea nu se-opreşte, ca moartea nu-l aud.

POEME ÎNTR-UN VERS. ***Friză - De cînd îți legi sandala s-au dezlegat milenii.*** **Atheua — Muzeul Acropole.**

610. *Vînâtorul de himere*

Sub lampa de faianță cu verde abajur
Visez tihnit în iarna ce viscolește-n jur.

E-n zori: trag cu băgare de seamă de cucoşi —
în brazi, de ziua cîntă sălbaticii cucoşi.

Aştept cu puşca-n mîna să iasă găinuşa
Pe cerul care-n zare își schimbă-n jar cenuşa-

Larg îmi deschide poarta din cap de sat, jitarul:
Acum ochesc în zboru-i înşelător sitarul.

Pe bărăgan, cu Geantă şi Vlad cu păr cărunt,
M-opreşte Odobescu de-amiazi la Dor-Mărunt —

în car cu rogojină, cînd cîmpu-şi strînge snopii.
Să dau, în dulce leagăn, cu carabina-n dropii.

Şi vînători nostalgici, cu Iermalai prin lunci,
Turgheniev ne tot mină să doborim ierunci.

Pe creasta Ciomahorei, pe Stogul şi pe Sturul,
Cu Dragoş-Voievodul am urmărit bourul

Şi-n plaiul Bucovinei, îmbălsămat cu cimbru,
Cu suliță dc moarte răpunem mîndrul zimbru.

Cu Freiherr von Munchhausen, sosit din Țara Balta,
Trag broasca-n virf de codru şi iepurele-n baltă.

Cu Tartarin la-ntreceri în țara lui Ovid,
Vînez pantera neagră şi crudul leu numid.

Gonind prin stinci, nălucă, din Cema-n Vatra Dornii,:
Mi-am repezit ogarii pe urmele Licornii.

Lăsînd să-mpuşte alții prin munții noştri linxul,
Ucis-am, pe nisipul Egipetului, Sfinxul —

Şi printr-un fără seamăn şi minunat noroc,
Cu Simbad marinarul am prins vulturul Roc. . .

— Trezeşte-te! Hai, scoală ! Vînatul e pe masă
Pilaful tău de vrăbii şi-un iepure de casă.

611. *Circ planetar*

începe muzica de sfere ca o fanfară şi pe pistă.
Pe care căile lactee au nins nisipul cel mai fin,
în fracu-i roş director Febus salută cerul şi insistă
în libertate să-i prezinte planetele cu joc divin.

Pe calu-i alb se-avîntă Venus într-un costum de baletistă,
Mercur, pe calu-i murg, împarte înflăcăratul ei destin.
Galopul lor se depărtează şi Marte vine, după listă,
Minind cu biciul Sateliţii: doi ponei mici cu mersul lin.

Fanfara stă: sint acrobaţii. Saturn se-ntoarce prin inele;
în salt mortal Neptun şi-Uranus se-aruncă dincolo de stele;
Cometele, paiaţe proaste, încurcă tumbele cereşti.

Deoparte Terra, stea uitată, cu fard spălat de lacrimi, şado
Pe braţe cu trupşorul rece al Lunii moarte — pe cînd cade
Pe-arena lumilor furtuna aplauzelor îngereşti.

612. *Fagul*

La margine de codru stătea, aşa de-o parte.
Ca unul care frunza şi umbra nu-şi împarte
Cu alţii. Singuratic se bucura de «ir.
Şi turma care suie la munte în Prier.
Şi turma ce coboară cînd negura e joasa,
Le aduna în roată coroana maiestuoasă.
Din cînd în cînd un vultur venit de pe Paring,,
I se oprea pe ramuri. Furtunile, ce frîng
Stejari şi brazi, pe dînsul nu l-au răpus nici una
în nopţile de vară strîngea în braţe luna
Şi, ca o soră, ploaia i se plîngea la piept.
Zbucnit din rădăcină, adînc şi înţelept,
Creştea tăcut cum creşte pe ceruri Carul Mare —
Şi frunza lui de aur în lină scuturare
Cădea, din toamnă-n toamnă lăsîndu-1 tot mai tare.

O bună dimineaţă, călcînd cu pasul greu.
Doi bieţi creştini urcară purtînd un ferăstrău —
Şi umbra le întinse copacul cu iubire.

Abia cînd fu să pice avu o tresărire —
îşi clătină pe ceruri frunzişul fără vînt
Şi, prăbuşit pe spate la pămînt,
Le dărui, în cruce, tulpina preacurata.

613. *Prolog la un poem părăsit*

în casa veche, părintească
Stau iarăşi, singur, la Miorcani,
Dă tot trecutul să m-oprească,
Dar vremea fuge ani de ani.
Ce am făcut — o, Doamne, spune -
Cu ziua mea, cu ziua Ta?
Ca mîine sufletu-mi apune
Şi umbra morții va fi grea.
In miezul vieții mele, iată,
Smerit, eu vreau să ctitoresc
Lăcaş de slavă-adevărată
în grai curat şi cîmpenesc.
Ştiu bine. Doamne, n-o să vie
Să calce pragul ce-1 visez
Decît puțini — e nerozie
în stihuire să mai crezi,
în ea tot cred cu-nverşunare!
Otravă dulce mi-a turnat
Şi boala sfîntă leac nu are...
De secetă a fost crăpat
Pămîntul lanurilor mele
Şi-acuma nori aduşi de vînt
Revarsă ploaia-n picuri grele
Sorbită lacom de pămînt.

O, Doamne, îți adună norul
Şi fulgeră în pieptul meu,
îmi luminează drumul, dorul, .
De-aicea pîn-la Dumnezeu.
Dă-mi graiul ce-1 vorbesc ciobanii
Şi cei ce merg cu plugu-n pas,
Dă-mi cîntecul ce-1 spun tufanii
Cînd vîntu-n frunză le-a rămas.
Atît îți cer şi mai cer încă
— Eu slab şi păcătos zidar
Să pot zidi cu viers de stîncă —
Drept ajutor să-mi dai în dar
Tot ce-am iubit în ea năpraznic
De cînd întîi o am privit
Pe masa lumii ca un paznic
Dumnezeiesc şi liniştit:
întreaga țară pîn-la mare
Şi pîn-la munții ei bătrîni —
Să-mi fie-n suflet vin şi soare,
Să-mi fie pită caldă-n mîni!

De-acum cu seara lîngă lampă,
Cînd zilele în toamnă scad,
Cînd stă la geam ca într-o stampă
Pustiul parc cu foi ce cad,
Mi-oi duce vremea doar cu dînsul,
Cu Dinu Arbore megieş —
Şi pomenindu-i păsul, plînsul.
Voi spune viața-i de răzeş.
Iar cititorule de versuri.
Prietene neaşteptat

Ce crezi in bietele eresuri
Ce-n sufletu-mi au tremurat.
Eu te poftesc cu cinste multă
în casa mea să-ți iai cvartir —
Te-aşează, bea tutun, ascultă
Cum leg povestea fir cu fir,..

614. ***Sini***

Sîn mic şi crud de piersică pietroasă,
Sîn brun, bătut cu efigia vieții.
Obraznic sîn de fata sănătoasă,
Sîn aplecat pe fuga tinereții.

Sîn nou la joc ce tremură în mînă
Ca porumbelul alb prins sub maramă,
Sîn otrăvit de-o patimă bătrînă,
Sîn rece de fecioară, cald de mamă;

Sîn, plosca, unde sugem, prunci, viața,
Viață, unde bem, bărbați, pieirea,
Pierire,-n care, -mbătrinînd, gheața
Mormîntuluî ne-o sparge iar simțirea;

Sîn, piatra amintirii pentru moarte,
Sîn, pernă a uitării pentru vii,
Sîn, nebunia celui prea cu carte,
Sîn, cuminţenia minților pustii...

Dă-mi bustul Amazoanei de-altădata
Şi fără toarta goală-a brațelor.
Da-mi forma în perfecție ancorata
A sinului ce-nvinge timp şi dor!

615. *Prund*

îmi stai în mugurul ființei tale
Cu sînii mici și tari ca piersici crude
Și te-arcuiești din creștet pînă-n șale
în jocul nou ce-ai învățat cu trude.

Din soarele care-a trecut prin tine
Păstrezi păgîn un pîrg de primăvară
Și rîzi, in brațul ce te strînge bine,
Cu dinții albi și ascuțiți de fiară.

Ești numai trup, dorință și-mplinire,
De tine nici un gînd nu s-a legat
Și vremea — lipitoare azi subțire —
N-o simți de piept rotund cum te-a mușcat.

Dar eu o simt, simt clipa cum te schimbă.
N-am împlinit întîiul tău sărut,
Mireasma Iui e încă pe-a mea limbă,
Cînd trupul tău prierul și-a pierdut.

Amanții sînt sculptori sculptînd în apă.
Iubirea niciodată nu se-ncheagă.

Ce-i pieritor ca fum albastru scapă.
Sînt blestemat să te doresc întreagă.

Din tine vreau să fac în piatră frîntă
Un torso sfint, strălucitor prin timp
Doar ce-i etern în sufletul meu cîntă;
E praf al morții tot ce nu-i Olimp.

Te vei topi, sîn al iubirii, mîne !
Tu, sîn al artei, vei trăi rotund.
Prin apa vremii bustul clar rămîne
Cum vezi prin valul rîului un prund.

616. *Ispita frumuseții*

Ispita frumuseții n-o-nvinge nici o moarte.
Pe-altaru-i îndărătnic renasc şi mă distrug
Ca Fenixul din basme, cu aripe deşarte,
Arzînd ca să învie din propriul său rug.

617. *Cupa*

Iți dau o sferă de cristal:
In soare arde clar şi recej
De ea se frînge vînt şi val.
Prin ea lumina lumii trece.

Privind la raza ei nu ştii
Genunea ce-o născu grozava
Şi patima ce-i limpezi
Seninul izvorît din lavă.

618. *Poteca din pădure*

Sub bolți de ramuri goale, singur, peste
Cărarea desfundată unde care
Cu boi în toamnă coborîră lemne.
Urc greu priporul printre trunchiuri negre
Ce-aşteaptă încă mugurii zadarnic.
Sub paşii mei uscat foşneşte frunza
Din alte veri şi tot aud departe
Cum bate în trunchi mort cioc surd de păsări
Sus printre crengi cer înnorat bolteşte
Tot plumb şi-n mine plumb pustiu -adună.
Merg singur, apăsat, pe drumul umed
în care urma pasului rămine.
Şi trist mi se intipăreşte-n minte
Obrazul tău mereu, aşa cum dorul
Nealinat mi l-a păstrat în suflet.
O clipă-l văd şi iarăşi mi se şterge
Cu forma pasului lasată-n urmă.
Dc-acuma piere şi cărarea, numai
Poteca din pădure mă îmbie
Spre genele poienii. Fără vrere
M-opresc uimit. Eşti tu in alb, aievea?
Ba nu, un prun sălbatic stă în floare
Şi peste groapa iernilor mai cheamă
Plăpîndul chip al tinereții tale.

619. *La iaz*

Lîngă iaz se-opreşte boul
Răzlețit de la cireada—
Mîngîie cu botul fața
Norilor tiviți cu sînge.

Luciul iazului se-aprinde.
Stol de grauri, salt de mrene,
Scînteieri de libelulă,
Joacă-n trestii şi pe ape.

O căruță ține drumul
Peste deal şi-o ia la vale.
Chiotă prelung flăcăul,
Cailor speriați dînd bici.

Oile se mişcă negre,
Vin pe miriştea de aur.
Sună fluier — şi tăcerea
Cîmpului sporeşte iarăşi.

De pe Prut, din luncă suie
Seară sură şi se culcă
Pe-o căpiţă; o-nveleşte
Noaptea cu plocat de umbre.

Floarea-soarelui mirată
Nalţă fruntea. Unde-i stîrcul?
Chipul i-a rămas pe apă
Oglindit într-un picior.

*

Cîmp pustiu şi vînăt. Cerul
îşi deschide geana largă;
Tot mai străveziu e ochiul
Lui cel verde plin de stele.

Colo-n stuf un zbor de raţe.
Cade fîlfîind din aripi.
Lung foşneşte păpurişul,
Se cutremură de spaimă.

Jos la iaz domol coboară
Chemînd cîinele la dînsul,
Purtînd puşcă grea pe umăr.
Cu pas rar, un vînător.

*

Pe sub sălcii stă la pîndă.
Tot măsoară şi măsoară

Tava iazului suflată
în arginturi de poveste.

Bubuie cu fulger puşca.
Prăbuşiri de pene, plescăt.
Negru zugrăvit pe ceruri
Cîrdul îşi deşiră zborul.

Pe cînd sus, în zare, singur
Un erete dă tircoale
Peste ţarini înnoptate
Şi se pierde-n roate mari.

620. *Seară la Siînca*

Pe-aleea ulmilor amurgul
Cum plouă cu bănuți de soare.
Ne cheamă șipotul sub stîncă
Din glas de umbră și răcoare.

Pe ramuri nalte turturele
Tot guruie prin frunza rară,
Pe apa Prutului mai cîntă
Un cîntec adormit, o moară.

Nimic nu s-a clintit — nici satul
De peste Prut, cu case albe:
Aceiași nuci stufoși, aceleași
Căsuțe înflorind cu nalbe.

Mai toacă-n seară cocostîrcul,
îl știm — și cîinii care latră...
Și apa vremii tot ne duce
Din mal în mal, din piatră-n piatră.

621. *Cules*

Vin fetele cîntînd la vie,
Pe cap în coșuri duc amurg.
Toți strugurii striviți de soare
în raza purpurie curg.

în urma lor, purtînd la cramă
Copăile cu rod, flăcăi
Țin cerul toamnei greu pe umăr
Și steaua nopții, cea dintîi.

622. *Drumul din basme*

înalţii arbori ai aleii
Prin scăpărările zăpezii
Uitînd de frunza de-astă vară
Mi-alungă paşii in trecut,
Şi umbra lor vrăjind albastru
în razele după-amiezii
Ridică pe cleştar de ape
Palat de-argint neînceput.

De chiciură îşi sună ramuri
In limpezime clopoţeii
Cînd soarele-nserării bate
Cu aripi roşii pe gheţuş
Şi cînd Crai nou prin zări încearcă,
în clipa cînd scînteie teii.
Patina lui rătăcitoare
Pe-al sufletului lunecuş...

623. *Viersul ţârii*

E graiul tău cu frunza verde
Cu freamăt tînăr de pădure:
Grai de cioban noptînd pe plaiuri
Cu turmele la foc de stîni,
Grai de plăieş pornind la munte
Cu cal, desagă şi săcure,
Grai de pirîu legînd luceferi
în zori, prin clăile de fîn.

624. *Terține*

Oglinda pudruită cu polei
Purta pe alba-i filă descîntată,
Drept pană de oțel, patina ei —

Şi versul ce-1 scria înaripată
Pe pagina de gheață, în scîntei
De raze dezvelea tot mai curată,

Sub chiciura din suflet, para ce-i
Zbucnea — foc pur — iubirea tremurată
Ca pe zăpezi argint de clopoței...

625. *Cîntec*

Coboară, dorule înfrânt.
De plumb o aripă rănită
Şi taci. Nu plîngă nici un cînt
Credința pururi izgonită.

în lut te culcă, dorul meu.
Dormi somn adînc, înfăşurat
în aripi aprige de zeu —
Pe scutul vremii fulgerat.

626. *Crez*

Cu versul meu n-am vrut să plac mulțimii,
Nici snobilor puțini să țin isonul;
Am zis doar pentru mine jocul rimii
De mi-a venit, curat în suflet, tonul.

Nu m-am silit să cînt pe marii zilii,
Nici să slăvesc mereu ce-aduce anul.
Las altora să facă pe abilii —
Doar graiul românesc mi-a fost tiranul.

Cum ar putea, de l-aş uita o clipă,
Ca el mai vrednic alt stapîn să-mi fie,
Cu rădăcini de sînge, o aripă
Cînd mi-ai legat de umeri, Poezie !

627. *Pe o alegere proprie din George, Hofmannsihal şi Rilke*

Din sufletul a trei poeți rămîne
Acest prinos de versuri pe altar.
Trei flăcări se înalță, tot mai clar
Chemînd în noi porunca lor de mîne.

Ce vor mai mult? Ce pot dori mai mult?
Cînd morților le vîntură cenuşa,
Ei singuri cîntă. Dezlegînd cătuşa
Destinului: învie — şi-i ascult.

Chiparoşii. Acuarelă de Măria Pillat-Brateş.

UMBRA TIMPULUI

1934-1939

628. *Zodier*

Trec vulpile toamnei furiş prin păduri.
Roşcate, gălbuie şi sure.
înalță poditul grăbit pe trăsuri
Şi pocnet de bici să ne fure.

Aleargă la dreapta şi stingă cîmpii,
Lungi lanuri arate şi mirişti.
Mai iute aleargă Brumarul, nu-1 ții.
Nici iama cu albele linişti.

Copitele scapără-n noapte scîntei,
Gonesc telegarii nălucă —
Şi soarele verii se-arată prin tei
Şi vița în floare pe-ulucă.

Şi iar vulpea toamnei prin codri şi iar
De roți repezite vuire,
Din an vechi în an nou, din hotar în hotar,,
Prin zodii în lină rotire.

629. *în toamnă*

Lumina caldă de pe frunze
De aur şi de purpură,
Lumina vie de pe mirişti
E amăgeală, soarele
Nu se întoarce de pe drumul
Pe care pier cucoarele.

în parc pustiu de visul verii
Zadarnic bate inima.
Zadarnic te apleci pe urma
De pe nisip a paşilor.
Ascultă bine: pe alee
Cu zgomot surd cad nucile.

Te du în casa bătrînească
Ce-şi nalță-n timp coloanele
Şi ia bastonul vechi cu capul
De fildeş, al bunicului.
E vremea să pornim, iți cheamă
Şi anii morți şi sufletul.

De treci prin porumbişti la iazul
Pe care-I taie lişița,

Un plop mai tremură o frunză
Drumeață ca şi dragostea.
Opreşte-te să te mîngîie
Cu razele amurgului.

Zîmbirea caldă de pe buze
Şi brațul gol şi degetul
Ce-ți netezea pe vremuri fruntea
Sînt nălucire... Zilele
Nu se întorc din drum, nici fumul
Ce-l lasă-n zare toamnele,

630. *Umbre pe iaz*

Toamna urcase pe cer
Fum lung de zboruri deşarte.
Iazul sub sălcii stingher,
Seara mai ştearsă pe zări şi tot mai departe.

Ce căutam noi aici?
Anii pierduți sau obrazul
Nostru de-atunci? Licurici,
Stele sclipind pe oglinzi uitate cu iazul.

Fugi, nu privi în adînc
Vrajă de vremuri cernute.
Timpul de-l prinzi de oblinc.
Fața lui albă te vrea din apele mute.

Stai, nu căta ochii morți:
Ard amintiri pe sub geană.
Trec prin tremur de porți
Zilele tale mai stins ca umbre de mreană.

631. *Ceas pierdui*

Pe claie văd leneş cum timpul se duce
De-a dura ca piatra de rîu,
Cu-amurgul aprins ce-n nori mai străluce.
Cu glasuri de greieri prim mirişti şi-n grîu
Cu cîntec de pitpalac.

îl vad cum piere pe aripi d-erete
Rotind şi plutind tot mai sus;
Tălăngile turmei pe îndelete
Cu sunet nostalgic l-au dus
La tîrlă, pe-o coastă de deal.

Hoinar o porneşte din nou şi mă lasă
Cu înserarea pe fîn.
L-aud cum foşneşte din păr de mătasă
Prin porumbişte stăpîn.
L-aud cum tot umblă şi nu-i.

Dar unde-i moşia şi turma şi iazul?
Dar unde-s şi eu, cel de azi?
Tăria tăcută îşi nalţă grumazul.
Şi luna cu palid obraz
Se duce cu ceasul pierdut.

632. *Cîntec de vremelnicie*

Suflet: cer întins pe-o seară
Tristă ca un zvon de-argint.
Prin ce magic labirint
Păsările-n tine zboară?

Zile cu obraz de moarte
Şi cu zîmbetul fugar.
Vreme, fumuriu ogar!
Ce aproape, ce departe...

Dau să scap — de tine nu pot.
De-nflorire şi de spini
Stau legat cu rădăcini
Trainic ca de cer, un clopot.

Scriu — şi litera îngheaţă.
Cînt — şi sunetele pier.
în cenuşe doruri cer
Veşnicie şi viaţă.

Cresc prin foile uscate
Viorele, flori adinei.

Primăvara să n-o plingi,
Nici iubirile brumate.

Suflete, prin tine zboară
Toamne, frunze, amintiri...
Au fost vis şi ispitiri:
Fă-le aripa uşoară.

633. *Cîntec*

7 Timpul care piere n-o să-1 prind.
Dragostea ta mare cum s-o țiu?
Vremea ce ne poartă n-are grind,
Drumul ce ne duce nu-1 mai ştiu.

Mîna ta întinsă ca un dar,
Glasul tău în seară ca un cint.
Fața ta întoarsă e de var,
Ochii tăi închişii na mai sînt.

Raza se întunecă în crîng,
Viața-şi Iasă umbrele în noi.
Dragostea ta mare cum s-o frîng
Moartea ne pîndeşte pe-amîndoi.

634. *Cra-ro-ra-ra*

Păşteau ciulinii turmele la şes,
Fierbea-n podgorii mustu-n zăcători,
îşi întinsese codrul covor des
Şi munţii albi se arătau prin nori.
De nu ştiu unde straniu o pasăre ţipa
Sub frunza moartă-a inimii: cra-ro-ra-ra.

Era de cînd e lumea, de mult, de nu ştiu cînd:
Se lumina de ziuă... cu ţara cot Ia cot,
Se depărta chervanul din clopote sunînd,
Ne tot purta pe drumuri ce le-am uitat de tot.
Pierdute pe vecie... Dar pasărea ţipa
Cu glasul ei de toamnă tîrzie: cra-ro-ra-ra.

Cădeau fulgi mari şi albi din cerul sur,
Priveam tăcut la jarul din cămin
Şi însera albastru în parcul dimprejur
Ţesînd pe geamuri ceaţă, pe gînd zăbranic fin,
Uitare peste toate... Şi tot mai trist ţipa
Lung pasărea din suflet: cra-ro-ra-ra.

635. *Din ramele iatacului vechi*

Ornicul alb de pe comoda bătrînă
Sună subţire şi straniu ceasul străin...
Picură timpul adînc din fîntîna
Peste iatacul străbun cu divan şi cu scrin.

Şi cine uşa deschide cu teamă, nu ştie
Că fata in crinolină din ramele vechi
Şi-aşteaptă sfioasă şi astăzi iubitul să vie:
Romantic, cu barbă şi plete, joben pe urechi-

Şi cine uşa o crapă, cum o să creadă
Că jupîniţa din ramă cu ochiul viclean
Tot mai pîndeşte la scară să vadă
Calpacul blănit cu samur al Marelui Ban.

636. *An mort*

Casa veche cu coloane albe.
Parcul şi mai vechi ca ea;
Cerul vînăt peste care salbe
Pier cocorii-n seara grea.

Nucii negri, pajiştea deşartă
Şi pustie, ca şi parc şi nuci,
Amintirea care-mi bate-n poartă
Lung, în sufletul de tuci.

Miros jilav de trecut şi ploaie -
Şi mai putred şi mai strîns
Calendarul veşted ce-n odaie
Stîrvul timpului l-a strîns.

637. *Elegie*

Pe aleea naltă de castani
Taina, toamna, timpul mi se joacă.
Simt: m-ajung din urma vechii ani,
Zurgălăii lor o să mă-ntreacă,
Sună pe aleea de castani.

Vii de unde? din ce veac? din ce mormînt?
în berlina foşnind surd pe frunza moartă.
Nimănuia ori a mea ? pe vecie ori nicicînd ?
Timpul, toamna, taina mi te poartă
Blînd in zori, greu în amiaz, lin în mormînt.

Pe aleea veche nici un om.
Nici o frunză pe castanii de cărbune,
Doar trecutul: cucuvaie într-un pom.
Und-ți-e rîsul? unde plînsul? să mai sune
Pe alee în surdină ca prin somn.

Albă casă, neagră frunză, putred parc:
Roata timpului îşi pierde uruirea.
Taina vremii mînă umbrele în țarc.
Numai toamna mi-a rămas şi amintirea
Albă-n zare, sură-n casă, neagră-n parc.

638. *înnoptare*

Cîmpuri din Miorcani: lungi lanuri
De porumb şi de secară,
Iaz de-argint din care seara
Stuf întunecat înalță.

Stepe nesfîrşite, triste
Drumuri rătăcind prin zare,
Dor pustiu gemînd în osii
De căruțe pe tarlale.

Sat albind la țărmul nopții
Turlă de biserici unde
Stăruie aprins amurgul.
Cocostîrc cu zbor albastru.

Aducînd din cer pe aripi
Mari deschise, ca o umbră
Ce se lasă şi se strînge.
Scrumul zilelor apuse.

639. *Pînâă*

Cade umbra timpului pe lan.
Unde-s arăturile de an?

Griul creşte des cu spic crestat
Unde fio ar ea-soarelui ne-a mîngîiat.

Stolul de hulubi cu zborul lin.
El să fie cel de an, de la vecin?

Brațul morilor de vînt ori mîna ta
Azi sau ieri semn de adio flutura?

în amurgul adumbrit de linişti mari
Caut pasărea căzută în zadar

Pe colina iazului ceresc
Fața mea de an n-o mai găsesc.

640. *Panta Rhei*

Spumă, fulg, vînt, val, nisip şi ploaie,
Clipe uitate, ceasuri pierdute, zile şi ani —
Totul se scurge, totul mă lasă, fuge şi moare
în necuprinsul, în nesfîrşitul tău ocean.

Cum s-opresc faţa mea în oglindă?
Seara brumată, apa viorie, mi-o fură din ochi.
Vremea nălucă mă prinde în tindă.
Doruri uscate foşnesc prin vechile rochi.

Braţul iubitei, zîmbetu-i, păru-i,
Mîna le-atinge şi trece prin fum.
Visul subţire în care mai stărui
Vraja de astăzi, zorii, amurgul: flăcări şi scrum.

Versul acesta îl vrei pe piatra veciei —
Ştearsă, tocită, nu ţine nici vorbă, nici pas;
Ard numai ochii sfinţi ai Măriei
Tainic pe-al lumilor iconostas.

641. *Soarta*

Decît sa fiu cu gîndul piatră grea,
Mai bine aripa fiinţei pure.
Şi-n loc de jocul sterp cu vorbe sure.
Logodna faptei vii aş vrea.

Din uscăciunea pielei moarte lin
Un şarpe nou alunecă spre soare
Şi peste-a gheţii aspră renunţare
Foşneşte-al mărilor destin.

642. *Suflet*

Ecou necunoscut al cărnii mele,
Din care lumi pierdute vii zălog
Precum pe bălți coclite cheamă stele
Făr-de păcat. Și tainic inorog,
Ce vrajă mi te-a dăruit să-mi fii
Sol și stapîn din mare pînă-n munte
Logodnic alb prin negre veşnicii
Și peste moartea trupului o punte.

643. *Zori*

Cine-mi loveşte-n inimă mereu?
La poarta ei închisă cine bate
Atît de surd, atît de greu —
Cînd noaptea s-a oprit la jumătate,
Cine-mi loveşte-n inimă mereu?

0, Doamne, porțile sînt ferecate
Cu lanț şi lacăt de păcatul meu.
Zadarnic bați în noapte, nu mai bate
Atît de surd, atît de greu —
La porțile din suflet ferecate.

Pe umbra toamnei zorile-s aproape;
Lumini de-argint se joacă-n heleşteu.
Bătaia ta tot sufletul să-mi sape
Atît de surd, atît de greu —
Prin nopți de toamnă zorile-s aproape.

O, Doamne, Dumnezeul meu!
Se-aprind în aur tînăr cer şi ape,
Atît de clar sporesc mereu;
Lumina lor în suflet îmi încape
Cu Tine, Dumnezeul meu !

644. *Tipar*

în toamnă valea se deschide lină
Sub ochii mei ca un ceaslov iubit.
M-aplec, citind colină de colină,
Pe pagini cu chenarul ruginit.

Desenul ei mă fură cu o vrajă
Ce n-a ieşit din mina de zugrav
Culoarea ei mă prinde într-o mreajă
De-azur topit în aur de seraf.

Tot sufletul îmi pîlpîie ca jarul,
Surd amintiri trosnesc din orice vreasc,
Cînd Domnul însuşi i-a sfinţit hotarul
Şi clipele scăpate de sub teasc.

în toamnă ţara se deschide plină
De înţeles ca un ceaslov străbun
Şi buchii negre joacă în lumină
Cu împletite aripi de lăstun.

645. *Rod*

Pămînt umbrit de brazde cît duc ochii,
în zare munţii mai bătrîni ca ţara
Lui Lerui-Ler şi a zeiţei Dochii.
Din cer cocori coboară primăvara.

Din foişor se-aud tălăngi cum suie
Tirînd spre culmi pîraiele de oi.
în suflete, vechi doruri se descuie
Şi înfloresc pe merii încă goi.

Sămînţă grea de grîu şi de secară
Din mii de mîni se varsă din belşug.
Dar visului cîntînd sub sălci la moară
Nu-i trebuie, să rodească, nici un plug.

646. ***Amurg pe Prut***

Cum coboram spre apa limpezită
De soarele tot mai pieziş pe Prut,
Ai regăsit frunzarele mai rare
Şi liniştea poienii de demult.

Lumina verii se lăsa spre toamnă,
Lumina după-amiezii da-n amurg.
Sta crîngul verde şi pătat de aur.
Poiana se-ncheia cu umbre lungi.

Pe ţărmul dimpotrivă unde satul
Alb prin livezi se odihnea şi el.
Sta pînza Ia ghilit pe prund întinsă,
Cînd nori subţiri se-nvăpăiau pe cer.

Nu se clintea o frunză în pădure,
în sat nu se mişca un om.
Cu roata molcum strălucind la soare,
Bătea o moară apele domol.

Pe firul apei se ducea o plută,
Pe apa cerului aluneca un nor:

Era de-argint ca sunetul tăcerii
Şi-i tremura lumina peste tot.

Stam jos Ia rădăcina unei sălcii,
în jurul meu priveliştile vechi.
Priveam înmărmurit, cum într-o carte
Copil privisem ţara din poveşti.

Amurgul îmi intrase în poiana.
Priveliştea, tot stînd mi s-a părut
Că-o fură-n zări un stol de rîndunele
Ce tot mai mic în ceruri se pierdu.

647. *Iarnă târzie*

Neguri se lasă greoi
Pe cîmp, pe sub dealuri şi lingă
Lungi ape-ngheţate-n zăvoi.
Sălciile mugur n-au încă,
Nici floare zarzării goi.

Gerul dc munţi tot se leagă
Pe zarea cu dungă de nea.
Din ceruri o barză pribeagă
Greşind anotimpul şi ea,
Mai cade în iarnă, buimacă.

Stă scocul împotmolit
La moara sub maldăr de frunză.
In cuibul de mult părăsit
Revin anii vechi să-şi ascunza
Nostalgicul lor sfîrşit.

648. *înserare*

în vîrful carului cu snopi
Amurgul cum se-ntoarce,
îşi vîră cerul noru-n plopi
Şi fir de stele toarce.

Văzduhul se-adînceşte clar
De parcă-i luna plină ;
Priveşti zburind spre porumbar
Hulubii de lumină.

Şi-n tine, suflet, schit de-argint,
Pe aripi de tăcere
Se-ntorc arhangheli, prelungind
Un ceas de mir şi miere.

Şi cum uşoare umbre-n dungi
De sunet surd le măsuri,
Lin evantaiul aripi lungi
Şi-1 strîng, foşnind mătăsuri.

649. *Scamatorul*

Doamnelor, Domnilor, de-mi dați voie
Cu un femur v-arăt pe Tata Noe.

C-un ochi de sticlă prinsă de ochean,
V-aduc din ceruri pe Aldebaran.

Pe fir şi fără fir, din Sud şi Nord,
Ce glas voiți să sune, vi-1 acord.

Caruso mort va mai cînta pe disc,
Vorbeşte Faraonul pe-obelisc.

C-un hîrb de vas rotund, c-un ciob cu toartă,
Vă-nalț din altădată Theba moartă.

— Cu ele ce să-ncep, bătrîne vrac ?
Cu oase şi-oale sparte ce să fac!

Ia-mi trandafirul ăsta veştejit
Şi daca poți redă-mi-1 înflorit.

Ia-mi inima brumată fără timp.
Redă-mi-o proaspătă, de poți s-o schimbi.

Şi dă-mi din apa vremii doar un strop,
Să-mi vină tinerețea în galop.

650. *Roza din urmă*

Cu drag am deslușit-o cea din urmă
în parcul plin de frunze seci.
Mai mîndră de-a fi singură nu turmă:
O roză cu petale reci.

Ascunsă în deplina-i frumusețe
Sub învelișuri purpurii,
Parc-ar fi vrut în toamnă să mă-nvețe
Că-n moarte chiar poți înflori.

651. *Aloes*

înalt și dur, în ghimpi legat,
El singur viu din zare-n zare.
Stă candelabru verde^n soare.

Nisipuri ard în lung, în lat —
Sub za de țepi nu-i umbră, nici răcoare
Scot ramurile săbii tăietoare.

Dar cînd sleit de sete un drumeț
înfige crunt cuțitu-n coaja tare.
Din inima străpunsă-i dă ca preț
Al rănii seva ei izbăvitoare.

652. *Poetul*

Nu voi ara cu plug de lemn pămîntul
Strămoşilor în pas de bou. Sămînța
N-oi azvîrli de orz şi nici porumbul
Nu l-oi sădi. De talpă îmi lipeşte
Țărîna şi de umeri colbul gliei
Şi ochii mei sînt turburi de nisipul
Adus de vlnt. Dar sufletul mi-e slobod.
Dar sufletul îmi cere tot mai aprig
Adinca brazdă-a mărilor. Pe buze
Cu sarea spumei albe, cu amara
înțelepciune a valului voi merge.
Voi semăna pămîntul pînă-n zare,
Cădelnițînd pe holde Vorbe grele
De legănări dc ape şi de sterpe
Vuiri de valuri. Voi lega strălimpezimi
Comori de matostate şi smarande,
Iar peste ele norii, vechi vîntrele
De foarte vechi corăbii către țărmul
Helladelor. Şi voi suna din scoica
Scobită ca din tulnicul de munte,
Cînd păcurarii îşi adună turma
De oi cc-a răzlețit pe culmi departe.
Sirenele să vină şi tritonii
Şi zeii mărilor cu ochii încă

Păienjeniți de somnul lor prin ape,
încremenind legendele în blocuri
Tremurătoare. Voiniceşte, singur
Voi trage-un chiot pînă-n zarea lumii —
Şi desfăcută de mătasea verde
A valului se va sui vicleană
Ca marea, Afrodita pentru care
Zadarnic ar cu dorul meu întinderi
De vis deşert... Şi-n răsărit deodată.
Un nechezat de soare roş pe mare,
Mă va fura cvadrigele ce creşte
Furtuna măsurată a luminii,
învolburind în aur armăsarii
înaripați, struniți de zeu din liră.

653. *Primăvară*

Ce foloseşte frumuseţea ta? Ce este
0 primăvară fragedă, de nu e
Lumină rourată peste ramul
Plăpînd şi-n sufletul cel nou ca firul
De iarbă verde, raza jucăuşă
A dragostei curate? Sau la ce bun
Sint ochii tăi izvoare liniştite
De ape proaspete şi dinţii, pietre
Marunte-n prundul străveziu al gîrlei,
De nu coboară soarele iubirii
Nicicînd să le aprindă cu seninul
Biruitor umbrirea mohorîtă?
Deschide-te din muguri! Fii o floare
De piersic, de cais şi de migdală
Ce tremură fior de fericire
Pe golful pur al mărilor azure.
De mii dc ani te-au plămădit în taină
Zei înţelepţi: înseninează-mi clipa!
Pe ochi îţi Iasă genele iubirii
Să cadă ca orbind să vezi mai bine.
N-auzi în munte cum îşi surpă gheaţa
Dorinţele, cum se topeşte neaua
Atîtor ierni, cum vin desferecate
Şi spumegînd şuvoaie? Ce vechi faun

îşi dezmorţeşte-n mine nemurirea?
Ce zeu elin se naşte iar cînd trupul
Tău zvelt de oleandru îl atinge?
Ce foloseşte frumuseţea ta? la ce bun
întinderea lumii, dacă nu e
Un sol iubirii! Peste marea caldă
Talazul primăverii înfloreşte
Amară spumă ca şi dorul meu.

654. *Versuri*

Mai mult era în ele — dar precum
Din florile culese de-a ta mină
Pe scrin în vase n-o să mai rămînă
Decît părere, oglindire, fum.

Deşi petale fragede duc încă
Pe ele rouă şi lumini de zori —
Buchete, amintire de colori.
Fac umbra din pridvor şi mai adîncă

Mai mult era în ele — dar le ia
Aceste vorbe rupte în neştire.
Sînt încă rourate de simţire.
Mai poartă-n ele încă vraja ta.

655. *Stanțe*

Cu sculptorul stă piatra, ia pictorul coloarea
Să-ți faure tiparul şi trupul să-1 redea,
Dar eu am doar cuvinte să-ncerc fermecătoarea
Minune ce mi-o dărui s-o prind pe lira mea.

Din şoaptele suflării vreau să-ți cioplesc conturul,
Din cîntec vreau să-ți aflu un har nemuritor.
Din sunet de mătase îți voi croi condurul
Şi din silabe limpezi şi coapsă şi picior.

Cu rîsete de rimă albi dinții tăi ii număr;
Cu ritmuri de suspine îți farmec sînul plin ;
Cu rotunjimea strofei răsare braț şi umăr
Şi ca o alăută tot pîntecul senin.

*

Atît ți-am privit trupul că l-am furat cu ochii;
Atît ți-am sorbit glasul, că vorba ți-am răpit.
Doar umbra ta rămîne să mişte vis de rochii
Şi ce mai spui răsună ca un ecou slăbit.

String vînt şi string cenuşă la pieptul lor de-o seară
Acei cu care poate credeai că m-ai înfrînt,
Cînd pătimaş în suflet adun ca-ntîia oară
Lumina linii tale curate ca un cînt.

Dar dacă tot mai sufăr şi încă sînger, nu e
Cum crezi că plîng făptura cu buzele de lut —
Plîng vremea care-n mine nimicitoare suie
Cu moartea mea smulgîndu-ţi eternul tău sărut.

*

Precum de orice lucru în zilele cu soare
O umbră îşi anină făptura de-amăgeli —
De tine mi-am prins dorul, reţea tremurătoare
De patimi, de suspine, de spaime că mă-nşeli.

Supus el te urmează oriunde-ţi duce pasul,
Nu poţi scăpa de dînsul oricît de mult ai vrea.
Chiar şi în somn alături de tine îşi ia masul —
Aşa va fi să fie cît ţine viaţa mea.

Dar cînd eu, mort, doar viersul acesta va rămîne.
Lumina lui chema-va de-acuma umbra ta.
Oriunde şi-n tot locul cuvintele-mi stăpîne
Vor şti să mi te lege şi tu le vei urma.

*

Cînd rîzi îşi scutur salba de rouă crengi în tremur,
Cu-o şoaptă chemi izvoare şi iernile dezlegi.

La pasul tău, ca iarba pe cimpuri, mă cutremur
Şi cu privirea floare de primăvară legi.

O taină mă-nrudeşte cu tot ce te-nconjoară.
Din mine pîn-la tine duc mii şi mii de punţi.
Obrazul tău ma-nvaţă pamîntu-ntîia oară.
în ochii mari porţi noaptea şi ziua-n dinţi mărunţi.

Eşti cheia ce deschide comorile iubirii,
Eşti zidul ce păstrează refugiul cel mai drag.
De ai muri, se pierde tot înţelesul firii
Cum pier, de le rupi firul, mărgelele şirag.

Izvorul unde tînăr băusem altădată
Mi-ntinde iarăşi ceruri din alte primăveri —
Mi-e vara împlinită şi toamna numărată;
Ce vrea cu mine soarta? Şi tu ce mai îmi ceri?

Iubire aprilină cu zîmbete şi cîntec —
La jocurile tale nu pot să mă mai prind.
Ce mi-a fost viers pe buze în suflet mi-e descîntec,
Cînd pătimaşe vînturi vin totul pustiind.

Mai bine lasă spinul cu floarea lui de sînge
Stingher să înflorească şi-n toamna lui sa stea.
Tu, care crezi că vremea şi moartea se înfrînge,
Şi treci înfăşurată în tinereţea ta.

*

Nu-mi pasă dacă-n juru-mi urzesc din ură oameni
Priviri iscoditoare şi vorbe cu venin,
Cit timp în ochi şi-n cuget cu nimeni alta sameni
Şi din adîncuri oarbe îmi nălucești senin.

Nu-mi pasă de e blestem sau har pe a ta buză,
în care cu nesațiu din plin m-am adăpat.
De eşti un demon fraged sau o plăpindă muză.
De porți în piept cenuşe sau foc învolburat.

Eşti tu — şi îmi ajunge să fii cum eşti: unică.
Din sutele de veacuri, doar unul te-a născut;
Din miile de stele, doar o planetă mică;
Din toată omenirea doar sufletu-mi tăcut.

*

Pe rugul ce mă arde te vei urca odată,
în flacăra iubirii şi tu te-i mistui.
Privirea ta de piatră, azi dură şi curată,
îşi va topi seninul şi se va adumbri.

Mîndria frunții nalte se va lăsa umilă
Pe pieptul unde jarul dorinței va fi strîns.
Şi limpedele zîmbet, ce n-a ştiut de milă,
L-o turbura gheena fierbintelui tău plîns.

în vîlvătăi de patimi cadea-vor în cenuşă
Trufaşe brațe albe şi visuri, la un loc.

Căci n-o să poți — ca mine — prin tainica ei uşă.
S-ajungi la nemurire, cu aripe de foc!

*

Aşa cum în furtună loviți trosnese tufanii
Şi-şi clatină tulpina şi-o surpă la pămînt.
Iubirea ta cumplită îmi prăvăleşte anii
Şi-mi spulberă frunzişul de amintiri în vînt.

Cu sila îşi deschide o neînfrîntă cale;
Dă jos credinți de-o viață şi indrăgiri de-o zi.
Cu jertfa lor sporeşte puterea slavei tale.
Pe inima-mi pustie să poți în veci domni.

De-acuma eşti stăpîna! Din mine pînă-n zare
Nu zboară o dorință, nu tremură un gînd,
Să nu ți se închine cucernic la picioare —
Şi-ți sînt o alăută de laude sunînd.

Să-ți pot uita făptura fugii în codru verde.
Şi-am strîns în brațe, albă, tulpina unui fag —
Dar am simțit cu spaimă copacul că se pierde
în trup de fată, fraged şi despuiat şi drag.

Să-ți pot uita privirea, ascunsu-m-am in noapte.
Dar stelele cu ochii tăi galeşi m-au găsit

Şi glasul tău din umbră, în cîntcce şi şoapte
De ape nevăzute, revine desluşit.

Atunci cu îndîrjire m-am sihăstrit în mine,
Durai o mînăstire pe temelii de gînd.
Dar la altar, în locul icoanelor străine.
Mă aştepta obrazu-ți şi îmi zîmbea plăpînd.

656. *Cîntec pentru tine*

Vrei sa vii puțin
Numai pînă-n cîmp?
Stelele mi-1 țin.
Cornul lunii strîmb.

Vrei să uiți un pic
Inima ce-o porți?
Strînge-ți-o în plic
Cu zîmbiri şi morți.

Vrei să-mi dai în schimb
Lutul pînă-n zori?
Dorul tău îl plimb
Pe cărări surori.

Vrei să-1 port stăpîn
Prin vîrtejuri sus?
Lasă-mi-1 pe mîni,
De căpăstru dus.

Lasă-mi-te lasă
Daca mai vrei tu,
Tînără mireasă
Cine te făcu?

De mai crede-n mine
Roşul tău sărut,
Patima din vine
Cine ți-a păscut?

Vineți ochi ca pruna,
Ochi cu negre pungi,
Pîntec cum e luna
Printre ramuri lungi.
Brațe reci ca şerpii
Lunecînd pe prund.
Şi în floarea ierbii
Scutul tău rotund.

Lasă-mi-te lasă
Peste pieptul meu,
Viță mlădioasă.
Rod cu bobul greu.
De mai crede-n mine
Părul tău de tuci,
Zumzăie albine
Viersuri, de-1 usucl

*

Apa de izvor
Ia-mi-o din urcioare
Şi să-mi dai şi tu,
Adiind răcoare,
Cerul cu prigori
în apus de soare.

Ți-am cules frunziş,
Mladă de răchită;
Dăruie-mi şi tu
Pace amurgită,
Raza pe furiş
Prutului tivită.

Ți-am adus un rug
Negru, tot de mure
Ca să-mi dai şi tu
Seara din pădure.
Apele ce curg
Nori cu clipe sure.

657. *Cîntec pentru lumină*

Lumina, lumină, de ce
în toamnă tîrzie te duci?
Amară e coaja de nuci
Şi floarea-soarelui e
Tăciune cînd tu ne-o usuci.

Lumină, lumină, mai stai, —
Spre iarnă nu te grăbi!
Ce-or face în vînturi pustii
Foşnitele frunze şi mai
Mihnite de nu le mîngîi?...

Lumină, lumină, n-ai nici
O milă de flori şi furnici.
Dar greierii, bieţii, ce strîng
Doar bobul de soare din crîng,
Ce-or face la iarnă şi cui
Să ceară de nu-i îndestui?

Lumină, lumină, mai stai
La mine măcar pînă-n Mai!

658. *Pasăre de lut*

Pasăre galbenă-n cioc
Bate uşor la fereastra.
Umbrele nopţii n-au loc
în dimineaţă albastra.

Oblon pe suflet căzut
De mult — spre cer se ridică
Şi zburătoarea de lut
Pătrunde-n tarii fără frică.

Prin geam de cleştar brumăriu
Pasăre de-aur sau frunză
Sau rază pierdută, nu ştiu,
Vine la piept să se-ascunză.

659. *Buratec lunar*

Buratec pe foaia de nufăr
Pluteşte pe ceruri de iaz.
întîile stele cînd sufăr,
Pe pajişti de ape şi-atlaz,

Drac verde al verii, buratec,
Priveşte cu ochii holbaţi
Cum suie in dom de jăratec
Lung luna prin plopi tremuraţi...

Cînd clopot din funduri de baltă
Răsună în schitul pierdut,
Buratec, lin scara te saltă
Pe ceru-n paftale bătut.

660. *Veveriţă*

Veveriţă care n-ai
Casă, curte şi alai,
Legănîndu-te îmi stai
Sus pe ramură ca-n rai.
C-o alună-n gheare mici
De nimic nu-ţi pasă, nici
De paftale şi mărgele
Scumpe-n ochii dragii mele.
Nici de rublele de-argint
Pentru cari se bat şi mint,
Linguşindu-se avan,
Toţi boierii din Divan...

Stai pe ramură de tei
Şi te uiţi de sus la ei,
Stai pe creangă de stejar
Şi de nimeni n-ai habar.

661. *Şarpele casei*

Nod din adîncuri.
Şarpe al casei,
Lapte ca spuma
Ia-mi-1 din blid.

Lapte muls noaptea
Pe lună nouă.
Miere de-albine
Scoasă din stup.

Lasă poiana,
Umbra pădurii:
Casa te-aşteaptâ.
Şarpe bătrîn.

Casa trosneşte
Din temelie:
Vatra te cheamă,
Şarpe bătrîn.

Noaptea de friguri
Pruncul boleşte;

Galben te strigă
Şarpe bătrîn.,

Boii pe brazda,
Oile-n ţarcuri.
Pier de-a-n picioare.
Şarpe bătrîn.

Vraja de babă,
Rugă de preot.
Leacuri şi ierburi.
Nu pot nimic.

Lasă pădure,
Lasă poiană,
Şarpe al casei
Vino la cuib.

662. *Frații*

De frații mei creştini m-am săturat.
De răutatea lor cea bună.
De tîrg, de casă şi de sat.
De adevărul lor minciună.

De sora mea păgînă m-am scîrbit.
De sărutarea ei ce muşcă,
De patul ca mormintul adîncit.
De dragostea-i îngustă cuşcă.

Vreau să mă duc la frați adevărați,
M-aşteaptă-n munți părinți de totdeauna.
Din leagăn de copil îmi stau visați
Ca soarele de dragi, frumoşi ca luna.

în funduri de păduri şi de coclauri
Şi peste vremi, ca om să nu străbată,
Păzită de poveste şi balauri
Stă semința lor curată.

663. *Tăcere*

Cintecul păsării sus,
Cîntecul apei jos
Şi eu ca un trunchi de stejar
Prins între ele:

— Pasăre dă-mi
Trilul tău, clar
Murmurul tău.
Apă, mî-1 dă!

— Aripă n-ai
Să desfăşori
Aerian
Rîsul solar.

— Nu eşti cristal
Pribegitor,
Neturburat
Plînsul să-mi furi.

— Aripi şi val
Dacă-mi lipsesc,

Tainic îmi duc
Zeii senini.

Cîntecul păsării sus,
Cîntecul apelor jos
Şi eu ca o grea
Stană-ntre ele.

ÎMPLINIRE

1939-1940

664. *Poetul*

Cînd unul spumă de săpun
Suflînd în jocuri irizate
Văzduhul visului străbate
Cu pieritoarele minuni,

Un altul în granitul dur
Cu dalta îndărătnic bate
La gîndul că-n eternitate
Va sta desprins de-un lut impur.

Păstoru-şi zice-n fluier dorul
De care fuge călătorul.
Dar pe simetrice cîntare

Poetul cumpănindu-şi versul.
Mai cheamă-n suflet o cîntare
Şi naşte tainic universul.

665. *Nomadul*

Gorgane, taine unde îşi dorm regii
Un dor neogoit de pribegiri —
Sub iarba stepei vâlurind umbriri,
Călare stau cu arcu-n miini vitejii.

Adinei seminţe în bătaia vrăjii
Recheamă roiul slobod de simţiri;
Vin călăreţii vremii-n năpădiri —
Pe tot pămîntul tremură betegii.

Puhoiul plopilor cum umflă iazuri,
Pornesc şivoaie şi se sparg zăgazuri —
în mine bate valul lor săpînd.

Opreşte-te ! movila n-o deschide !
Să nu trezeşti iar sufletul flămînd
De ceruri vii, sub glie şi obide.

666. *La moara rea*

La moara rea vin care la făină
Şi nu e grîu curat ci e neghină
De suflete ce au trăit haină
Viaţă neagră de păcat şi vină.

La moară stă în poartă Necuratul
Şi omului îi macină păcatul
Bob după bob, la rînd aştepte satul
Un an bătut că nu-i încurcă leatul.

Draci pirpirii în cîrcă umflă sacii,
Coboară scări prin beciuri fără fund.
Aluatul sec să-1 plămădească dracii.

Şi pe lopeţi ce-n guri de jar răspund,
Piini rumenesc mai roşii decît racii
Răscopţi de vii, într-un cuptor rotund.

667. *Cină*

Deschide poarta. Intră. Şezi la masă —
Acoperită e cu in curat.
Ia caşul alb şi proaspăt strecurat,
Şi fringe pita cea dospită-n casă,

Livezile de pruni sub frunza deasă
Goldane rourate ţi-au păstrat.
Din via mea bea vin întunecat,
Din faguri gustă miere luminoasă.

Cînd seara dă de ramuri sa se prindă
Şi luna-şi lasă razele pieziş,
Ţi-oi dărui priveliştea din tindă.

Sînt dealuri argintate ca icoane
Şi văi de ulmi sfinţiţi în luminiş.
De care ştiu, străine, că ţi-e foame.

668. *Pastorală*

Pe sunet de fluier în sus
Prin veac izvorît din vecie
Se intră în țara pustie
A mitului ce ni l-a dus.

Cu luna, cu stelele sus
In nalta lui cununie
Păstorul se leagă să fie
De-o turmă de zodii sedus.

Şi jos pe o gură de rai
Trei baci în Prier reiau drumul
Povestci spre verdele plai.

Mioara mai plînge şi azi —
Cînd toamna fîşii lasă fumul
Să cadă pe fagi şi pe brazi.

669. *Viziune polară*

Banchizele, diamante şlefuite
Pe cari zăpada lunii ninge clar,
îşi duc solemn spre zarea ce le-nghite
Fantastice corăbii de cleştar.

Pe cer de-opale gerul pironit e
Cu reci sclipiri astrale şi arar
Răsfrînge cataracte împietrite,
Aprinde bolți din basmul selenar.

In peşteri de smaragd loveşte marea
Vuind a moarte cu adîncu-i glas,
Sculptind în țărm de gheață nemişcarea.

Şi cînd tăcînd din nou şi-a tras pologul
Pe spuma sclipitoare a rămas,
C-un singur corn în lună, inorogul.

670. *Hokusai*

Lăptos şi roz un cer de dimineață.
Sub care— inundate — abia vezi
Pătratele plantației de orez
Cu sate mici în pilcuri de verdeață,

Şi-aprinde luminoasele dovezi
Şi, săgetat pieziş de un zbor de rață,
Rupînd închipuirile de ceață,
îți suie-n minte piscul ce-1 visezi.

Furnici, pe cap cu mari ciuperci de paie,
îți pare-n zări un şir de peregrini —
Dar tu, chemînd priveliştea-n odaie

Şi Ia măsura ta lărgindu-i rama,
Cu-o trăsătură de penel senin
Culegi din nori eternul Fuji-Yama.

671. *Port breton*

Căsuțele cetăților bretone,
Cu spate-adus şi şoapte guturale,
înghesuite-n şiruri monotone,
Se-nchină-n umbra naltei catedrale.

Bat clopote blajine în surdină...
în zori de zi e împînzită marea.
Prin neguri zăbrelite de lumină
Simțind prelung cum se goleşte zarea.

Nevestele pescarilor ce pleacă
Nu se bocesc, nu flutură batiste —
Tăcutele, cînd sufletul le seacă.

Şi in amurg purtmdu-şi pruncul, triste,
Mai stau pe țărmul mărilor bretone
Ca pe vitralii ştersele Madone.

672. *Natură moartă*

Lin trandafirul din pahar
Lăsînd petala lui să cadă
Sărută roza de zăpada
Din apa cu albastru har.

La doi păstori de porțelan
De Saxa: mică și pudrată,
Marchiza-n Sevres își arată
în alb disprețul suveran.

Și pe un scrin din vremea-n care
Trăia și Goethe și Voltaire:
în lungi bătăi crepusculare

Străvechiul ornic sună rar
Prin timpul cu brumat cleștar
Vecia ceasului ce moare.

673. *Zori de primăvară*

Cu vălu-i roz pe ceruri azurii
A-ncremenit aerian migdalul —
Sineala golfului își frînge valul
Molatec peste scoici trandafirii.

E-atît de clar văzduhul că nu știi
Ce proaspăt vis și-a limpezit cristalul
Balcicul își descoperă tot malul
Și-n soare norii se topesc fîșii.

Pe plaja potopită de lumina
Un turc bătrîn vopsește un caic.
Pescari cîrpesc năvod cu plasă fină.

Și piersicul, ieri gol, e azi în floare!
Pe cînd — petala albă — tot mai mic
în zări catarg cu pînze stă pe mare.

674. *Hellas*

Măslini străvechi, munţi numai stinci, şi colo
Culcată: marea ca un cer mai clar
Orice atingi e rugă ori e dar,
Şi pini în vînt sînt lira Iui Apollo.

Sau, de preferi, coloanele acele
Dormind la umbra crîngului sfinţit,
Bucolica talangă-n asfinţit
Şi mieii păşunînd prin asfodele.

Vrei sarcofagul alb în foc de maci
Sau stela-n drum a dansatoarei moarte
Şi vîntul viu în marmură încins?

Dar mie dă-mi, deplin să mă împaci,
In rama ei de-argint fluid, departe,
O insulă de-azur pe valul stins.

675. *Răsărit de soare*

Cu coamele de flăcări ies din mare,
Suflînd prin nări învăpăiate zori.
Tuspatru caii soarelui, prin nori
Trăgînd un car cu osii arzătoare.

Şi zeul aplecat pe-ntinsa zare,
înflăcăratul, îmboldind cu zor
Innebuniţii roîbi nechezători.
Goneşte aprig alba arătare

A lunei lunecmd înspre apus
în scaun de ninsoare şi de nacru,
De ciute negre către noapte dus.

Şi mîna de lumină de-o atinge,
Pe-al morţii ei zadarnic simulacru,
Clar aurora roze roşii ninge.

676. *Eniimion*

Plîngi, nimfă, ziua stinsă în izvoare...
Pier oile luminii pe prundiş.
Păstorul gol ți-ascunde sub frunziş.
In somn destins, un trup rodit de soare.

Dar peste linişti pururi călătoare
Chemînd talazuri noi la luminiş.
Imensul dor al lunii, drum pieziş
întinde scînteind ca o ninsoare.

Pătrunde-n guri de peşteri gol de munte,
Aprinde ape-n tăinuite chei
Şi prin păduri adinei durează punte.

Cu ochi de rază crengile desface
Şi lacrimi prind în arzător polei
Tot visul celui adormit în pace.

677. *Faunul*

Ivit cu luna intră în livezi,
Cînd răsunînd în magica tăcere.
Din crengi pe selenarele zăpezi
In troieniri de vis cad grele mere.

Stă împietrit de taină, ca-n obezi,
Pindit de nemuriri şi de mistere.
In pîrguirea sevei parcă vezi
Cum creşte-n el pămîntul în putere.

Un nor. Iar luna. Şi din umbră sare
Răpind la piept plăpinda înnodare
De nimfe — lebezi albe sau păreri.

Se sparg pe căi lactee rodii coapte
Şi, îmbătat de trupul lor de lapte.
Un faun soarbe luminosul cer.

678. *Centaurul*

Vuiră stinci câzînd în rostogol
Şi pietre scăpărară sub copită,
Cînd răsări cu umbra lui lungită
De-amurg, Centaurul pe vîrful gol.

Cu bust de zeu şi trup vînjos de vită,
Se înălța trufaş şi trist: simbol
Credințelor uitate, aspru sol
Gonind sălbatic inima-i rănită.

I se-arcuise fruntea, grea de gînd,
Ca bolta cerului purtînd tăria
Şi cu tăceri solemne munți umplînd.

Privirea lui de stea păstra vecia —
Doar nechezat de iepe-n văi vibrind
Cu surd ecou ii turbura stihia.

679. *Lui Atlas*

Proptești în van cu umărul Pămîntul,
Uriaşule — nu scapi de tăvălug.
Cu chică grea de bivol ros de jug,
Puterea ta nu-i apără mormîntul.

Loc Terpsichorei! Lasă-i ei avîntul.
Uşoara țină-n deget ca un fulg
Rotunda tavă cu întins belşug
De țări şi mări — să nu răstoarne vîntul

Năframei ei de raze şi azur:
Platourile Asiei din care
Curg fluviile sfinte împrejur.

Pustiurile Libiei arzătoare
Şi, lin sunînd de țărmuri valul pur,
Ciclade albe în surîs de soare.

680. *Narcis*

îţi pleci pe linişti de ias
Prin umbre profunde
Nostalgica sete şi azi.
Amurg de-o pătrunde.

Te chemi. Luminos ca-n pervaz
în taină răspunde
Misteriosul *£braz
Ascuns pe sub unde.

Cu mîna încerci să-I atingi
Din vis cum răsare.
Dar chipul pe ape îl stingi.

Grumazul şi faţa îţi pier
Şi raze şi stele şi cer
Cu o tremurare...

681. *Basorelief*

Şi-au prăbuşit imperii înflorirea.
Cetăţi din slăvi s-au scufundat în lut.
Nisipul dus de vînt e aşternut
Pe unde-au fost Niniva şi Palmira.

Cîţi regi şi cîte neamuri în trecut
Şi-au înfruntat puterea şi oştirea:
Pustiul i-a înghiţit şi risipirea
Ca nouri de lăcuste i-a păscut.

Dar tu rămîi pe-un soclu de muzeu,
Ca o sfidare veşniciei oarbe,
în frumuseţea ta de tînăr zeu.

Pe duşmănia veacului hain
Şi peste timp, ce lacom ne tot soarbe,
A biruit profilul tău elin.

682. *Ctitorul*

De greu păcat să aflu mîntuire
Şi sufletul să mi-1 aşez în rai,
Punîndu-i hram pe Sfîntul Niculai,
Smerit durez din viață minăstire.

Ales^Stm o poiană cu alai
De brazi bătrini să-i stea împrejmuire
In miez de munți, de ea să n-aibă ştire.
Tătarii, să mi-o calce-n trap de cai.

Am tras în juru-i zid cu meterez,
I-am întărit cu drugi boltita poartă
Şi Preacuratei în cucernic crez

I-am îmbrăcat icoana cu-argint greu.
Acum aştept, încrezător în soartă,
Pe-Arhanghelul trimis de Dumnezeu.

683. *Prevestire*

M-aplec pe tine ca pe arătură
Plugarul însetat de verde grîu —
Va creşte spicul galben pîn-la brîu,
Cînd totul m-amăgeşte şi mă fură?

Ce n-am putut eu spune, prins în frîu
De zile grele, oare altă gură,
Destăinuind un suflet de răsură,
Va limpezi-o-n glas curat de riu?

Mi-eşti, fiule, un clopot sfînt în care
Aştept să sune ceasul meu deplin
Cînd voi porni spre umbră şi uitare

Cum stă legat de cer un peregrin,
M-aşez şi eu cu sufletul în zare,
Chemîndu-ți limba grea ca un destin.

684. *Frate iconar*

Cu mintea-n zare ziua stă năuc,
Slab, cu octii stinşi şi turburi cum e iazul.
Nu-i ştie nimeni păsul vechi, necazul,
Ce trupu-n post şi veghe îi usuc.

Dar cînd amurgul sare clar zăplazul
Şi albe aripi prin livezi se duc —
Monahului încremenit sub nuc.
Arhanghel tînăr i-a deschis obrazul.

A prins albastru nou din ceruri pure
Şi aur viu din lanul greu de spic
Şi verde crud din muguri de pădure.

Şi toată noaptea zornic, în chilie.
Pe lemnul ceruit după tipic
Fecioara Preacurată o învie.

685. *Pustnic*

De-atit amar de vremi se sihăstrisc
Că talpa îi prinsese rădăcină.
In iască putrezită barba i se
Schimbase, lacrămile în răşină —

Atît de-adînc în munţi că nu suise
Acolo gînd de om să-i ducă vină
Că rugile Ie-a dat pe brazi şi tise,
Că schitul l-a pierdut pentru-o tulpină.

I-aduc în gheare veveriţe hrană,
L-adapă norii; codrul îi e strană
De-odihnă, cerul larg: iconostasul.

Ceaslov de n-are, de-i lipseşte clopot:
ll cheamă la vecernii ape-n ropot,
Cu stele — buchii — tălmăceşte ceasul.

686. *Toamnă*

Tîrziul luminiş de foi gălbuie
îmbracă ulmii in odăjdii vechi.
Tăcerile din codru ies perechi.
Treziți prin silişti paşii mei ce suie

In anotimp... Şi nalta mmastire
Cu tîmplă aurită de lumini,
Aduna la icoane fagi senini
Sub ceruri ruginii de patrafire.

In strana mea de umbra m-am oprit
Şi linişti cu evlavii mă-mpresoara,
Singurătăți din veacul împietrit —

Şi am zărit, sfioasă şi uşoară
Venind în sihlă la izvor ferit
Să se cuminece, o căprioară.

687. *Heruvim*

Cînd seara țese umbră prin odaie.
Din jilț de vremi privind oglinda, stai
Un singur fulger o cuprinde mai
înfricoşat ca ochii de văpaie.

Şi cum adînc pîndeşti, se întretaie
Pe ger de ape aripe de rai...
Să fie El, solia ce-aşteptai?
Aşa lumină-n inimă ce grea ei

De slăvi orbit te fringi făr-de putere,
Biet îndrăzneț, la rindu-ți fulgerat
De flacăra cumplită ce te cere.

Oglinzi se-nchid şi suflete, pustii —
Din noaptea lor brumată a zburat
Foc alb prin înstelatele domnii.

688. *înger rămas*

Dăduse iarna-n primăvară iar
Şi sub un piersic scuturat de floare
Lăsase nea de scoici ca în Brumar
Şi mic un înger înghețat Ia soare.

Părea o rîndunică de cleştar
Uitată jos de toamna migratoare —
Cu aripii e-n cruce, tainic dar
Căzut din cer şi care-n suflet doare.

Avea doi ochi ca boabe de mărgean,
Pe cap purta un cerc de albă lună
Ca o icoană dintr-un schit muntean.

Fetița cea mai mică l-a văzut;
Plîngînd fugi in casă să Ie spună —
Şi toți au ris şi nimeni n-a crezut.

689. *Roză*

Desăvirşire-ascunsă-n mii de gînduri,
Şi-ntr-o petală fiecare glnd;
înşiruire de chilii păstrînd
Tot duhul lor chiar de Ie smulgi din rinduri

Schit tăinuit ai cărui fluturi sînt
Anahoreții duşi de vis şi vînturi;
Psaltire de culori, ceaslov de cînturi —
Dai mînei cui te-a rupt tot mirul sfînt.

Văd fruntea-ți grea de rouă cum se pleacă
Pe un boboc deplin, ce-1 strîngi în craci —
Marie-a florilor, n-ai alt destin!

Cînd sora ta din ceruri mă învață
Prin jertfă vie ca să scap de chin,
Dă-mi sihăstria ta să uit de viață.

690. *Spectrul rozei*

Roza pe masă sta
Ruptă tulpinii —
Alba ca mîna ta
Piere grădinii.

Moartea o prinde ca
Zborul albinii.
Vîntul floarea îi ia —
Umbrele, spinii.

Fețele ei de acum
Numai cenuşe,
Albă părere de fum

Tremur prin tremur de zori,
Fără cătuşe
Aripi, arhanghel de flori.

691. *Vînâtoare*

Ogarii Tăi, o Doamne,-mi dau de urmă,
I-aud chefnind ne-nduplecat prin zări.
Zadarnic fug în mine şi-n uitări
Adînc m-ascund de apriga lor turmă.

Bătaia lor cumplită nu se curmă,
îngenunchează — ciută-n tremurări —
Tu, inimă,-ncolțită de-ntrebări
La ape vii cînd colții buni de scurmă.

Pe apele curate iți apleacă
Şi setea pătimaşe şi fiorul
Iubirii care-n veci de veci nu seacă.

Ogarii Tăi, o Doamne, mi-au rupt lutul
Acuma poți, Părinte, să-mi fii scutul
Şi, pradă, îmi prind singur Vînătorul.

692. *Joc de flăcări*

Copilul adormind priveşte focul.
Sar veveriţe roşii pe podele.
Alungă aur granguri prin perdele
Şi lupii umbrei suri îşi mută locul.

Şi el, legîndu-şi dorul de norocul
Luminii jucăuşe şi rebele.
Îşi vinde viaţa pe-nsoriri: rubiele
Şi galbeni fără preţ de-ai pierdut jocul.

Se lasă seara pe grădini de gheaţă.
Nu-1 Încălzeşte scrumul vetrei sale
Pe cel cu noaptea timpului pe faţă —

Dar cum pe geam ning iarăşi zodii vii,
Ard aripi şi il fură siderale
închipuiri de jar prin veşnicii.

693. *Priveghi*

La căpătîi i-au pus o luminare.
O viaţă împietreşte, şi o ceară
Cînd umbra cade paşnică în seară,
învie steaua ei pîlpîietoare.

Din mugur flacăra s-a făcut floare;
Obrazul e de zgură. De afară
Prin geam deschis albine glonţ zburară
Şi rîset de copil jucind la soare.

Gindesc la tine, ceară de altar,
La florile de unde te-au ales
Albine-n stupi de lut şi de şovar,

Să te prefaci lumină de eres —
Şi mă gîndesc la moartea ce-ai cules.
Tu, omule, cu masca ta de var.

694. *Calendar*

O foaie cade, zboară-o zi
Pe albe aripi de hîrtie —
Nu încerca s-o mai reții
Viața ta ce se subție.

Copil rîdeai cînd filfîi
întîiul vînt ce-n gol adie.
Acum începi a te sfii
De-a calendarului stafie.

Pe apa timpului nu poți
Urca-napoi cu nici o luntre.
Și inima — un ceas cu roți

Cum dă vecia s-o înfrunte,
Lăsîndu-ți tîmplele cărunte.
Ne culcă în sicriu pe toți.

695. *Cimitir*

Revin în cimitir cum intri-n casă
Alți oaspeți dragi să-i însoțești mereu —
Sunînd a plumb iubirea mea îi lasă
Pe scări de mausolee tot mai greu.

Cad peste cruci seri putrede de ploaie.
Rugină prin coroanele de fier.
Sub neguri reci castanii se îndoaie —
Scheletul lor trosneşte mai stingher.

In cimitir revino, primăvară!
Dau muguri, cîntă păsări şi plăpind
Din gropi ies flori pe cei ce le uitară.

Dar eu nu uit de vechea mea oştire.
Cernit sub prapuri, gîrbov, merg la rînd,
Cînd sună veşnica lor pomenire.

696. *Chiparoşii*

In plin azur cresc negri chiparoşii
Sus pe colină-n albul cimitir;
Cu rădăcina-n moarte stau setoşii.
Sorbind lumină fără de umbriri.

Sub piatra ce nc-acoperă strămoşii
încheagă glia vaste înrudiri;
Tot sîngeră-n tulpini răşine roşii
Şi rîvne vechi înalță nemuriri.

Nu-i văd tremurătorii plopi, nici ulmii
Păstorilor, nici sălciile ce plîng.
Şi unde e stejarul, strajă culmii?

Cireşii au rămas să ne-nțeleagă.
Ei ce-n azur fuiorul sfînt şi-1 fring
Şi, drepți şi duri, de morți adînc se leagă.

097. *Timpul*

în sticlă nu-i, în ceasul cu nisip
Ce curge lin şi sec aceeaşi oră.
Nu-i în apus şi nici în auroră
Şi urma-i pe pămînt nu are chip.

Dar îl aud tîrziu, la foc de sobă.
Cum pasu-i apăsat îşi face drum
Venind din țara umbrelor şi cum
în inimă îmi bate ca-ntr-o tobă.

Recheamă tot ce-a fost şi o să fie;
Toți anii mei cu clipa lor învie
Din totdeauna, fără ieri şi azi.

Simt mîna-i cum m-atinge ca o moarte
Şi în oglindă stă un alt obraz
îngălbenind ca fila dintr-o carte.

698. *Eternități, vremelnicii*

Eternități, vremelnicii —
Le ține moartea în balanță.
Zadarnic te trudești să știi
De ești de bronz sau de faianță.

Suflați cu fulgi de păpădii.
Părtași cu munții în constanță.
Din fruntea noastră la tării
Sau la schelet nu-i vreo distanță.

Tot ce sculptăm, tot ce clădim,
Le-nghit veciile ce curg
Pe-al veacurilor țintirim.

Și pe un cer proteic norii,
Topindu-și zborul în amurg,
Rămîn — doar ei — nemuritorii.

699. *Stele*

Lumini pe limpezimi de veșnicie
Stînd pironite-n loc ori călătoare,
închipuiți deplina geometrie
Sau zar scăpat din mîni nemuritoare?

De mii de veacuri pentru cine oare
Deschideți cale vremii ce-o să vie?
Cristal plăpînd pe ceruri de ninsoare.
Ființe de foc alb și armonie.

Perfecte ca un cerc închis și totuși
Nostalgice ca florile de lotuși
Pe-oglinzi în tremur, ați rămas fecioare

Legînd de valuri văluri argintate.
Pe mări urcați și, reci scînteietoare,
V-aprindeți taina în singurătate.

700. *împlinire*

**Ne-nvinsul vers în care inspirarea
îmi bate ca un peşte in năvod.
Mi-o ţine poezia de uitarea
Obştească, dăinuind-o în norod.**

**în vînt se duc mîndrii de voievod
Şi orice slavă-n veac o spală marea
Cînd, încheindu-mi tainic cugetarea.
Mă copleşeşte-n suflet greul rod.**

**în anii mei moşiile fecunde
Ridică holdele de griu etern,
Sub mana lor pămîntul se ascunde.**

**Şi singur din pridvorul casei mele.
Privind la cerul toamnei, îmi aştern
Pe alt tărim recoltele de stele.**

701. *Sonetul*

**încerc şi eu corabia cu minuni
înfrigurat, încrezător să-mi fie
Catarg înalt, severă armonie
Şi punte arcuită pe genuni.**

**Cu prora ei ce clasic sc subţie:
Săgeată şlefuită de furtuni.
Cu suflet singuratic din străbuni,
Semeţ înfrunt talaz şi veşnicie.**

**La cîrmă simt sub mină trainic vasul
Cum se cutremură înaripat
Şi cum deodata-şi domoleşte pasul —**

**Clarvăzător şi buimăcit de basme,
De stricta mea busolă îmbătat
Pe-un ocean de vis şi de fantasme.**

702. *Cristal*

Din neagra culme — mumă care poartă
în pîntecul de taină prunc ursit —
Milenii împietrite ți-au urzit
Curatul chip descătuşat de soartă.

Tulpini de orgă — jocul împlinit
Doar pentru ochi pe a tăcerii poartă —
Prind soarele în urme fără toartă,
Scot stele strălucind la infinit.

Minunea ta e dură şi fragilă,
Cleştar, de care mi-am legat şi eu
Un suflet clar, un trup opac de-argijă;'

Prin tine îmi învăț arhitectura
Divină şi, desăvtrşind natura,
Rasfrîng senin vecia în vers greu.

703. *Har*

Ce-ți veni de sus, nu-1 lăsa să cadă,
Ține-ți-1 adînc în pămîntul bun.
Ți-a blagoslovit griul un străbun.
Crezul îngropat tainic sub zăpadă.

Lasă-te ca-n somn zodiilor pradă,
Va veni Prier înverzind păşuni,
Sufletul va fi zboruri de lăstuni.
Vei uita umbririi, nori cumpliți şi sfadă.

Ce-i născut întreg, moartea nu-1 sfărimă,
Veşnicia-i stă sîmbure în dar
Şi din nalte vrăji duce o fărimă.

Lasă-1 aruncat pămîntescul zar —
Cerul, el ne dă stele bune, rele,
Cîntecul deplin, gîndurile grele.

704. *Potir amar*

Potir amar... viață, băutură
Cu tot mai mult venin cînd anii scad:
Iubirea otrăvită prinde ură,
Paradisiacul vin se face iad.

Cînd josnici frați de la altar decad.
Credința sfîntă de le-a fost sperjură:
Zadarnic cerci, împotmolit in vad.
Tu singur să te speli de neagra zgură.

De ce nu poți ca ei nepăsător
Trădîndu-ți sufletul să urci pe scara
Cleioasă a îngenuncherilor?

Ci tot ții piept puhoiului nătîng —
Stăpîn pe tine, surghiunit în țara
înaripărilor ce nu se fring.

705. *Chemare*

M-apasă seara, sufletul mi-e gheață
Şi ce pustiu căminul stins sub nea.
Dă-mi jarul ochilor tăi mari, să stea
în flăcări dorul dătător de viață.

,întind, flămînd, mîini reci spre clara față,
O cheamă din adînc nevoia mea.
Eşti raza caldă după iarna grea,
Lumina primăverii ce mă-nvață

întinerirea lumii şi îndemnul
De zbor al ciocîrliei spre tării.
Aprinde focul cerului cu semnul

Privirii tale. Dă-mi învolburarea
Iubirii, ca în patime pustii
Prin rai şi iad să-mi aflu împăcarea.

706. *Pegas*

Pe cînd in geambaşlîc de iarmaroc
Toţi poetaştrii noştri vînd mirţoage
Şi umflă inspiraţii slăbănoage,
Schimbindu-şi lira-n lire cu soroc —

Neaşteptmd ca nimeni să mă roage
Să mă amestec in murdarul troc
De-njurături şi laude, nu joc
în tumbe, dind în tobe şi în doage.

Clădindu-mi din cuvint de fildeş turnul,
Nu-mi pasă dacă singur am tăcut,
Păstrind senina mască şi coturnul.

Căci zi de zi tot mai cumplit mă paşte.
Cu gîtul încordat ca şi un scut,
înaripatul cal, ce mă cunoaşte.

707. *Părere*

De-ai suferi cumplit, n-ai ţipa tare;
Adîncul tău cu umbre nu-I sporeşti;
Decît luceafărul pe bolţi cereşti.
Un foc de tîrlă, noaptea, e mai mare.

Preferi — o ştiu — deplina-ntunecare;
E greu in miez de zi să ne orbeşti;
Prin umbră doar eşti mit, de te-nveleşti
In ea întreg: viers, patimi, cugetare.

Eu, unul, voi rămîne azi ca ieri
Dăltuitor de vorbe vii in soare.
Limpezitor de rodnice tăceri —

Sau în umbriri albastre de nopţi clare.
Cu sufletul pe apele din cer,
Adunător de rîuri de cleştare.

708. *Farmec*

Cu ape vcrzi-albastre, fără. teama.
Foşnind prin ierburi, izvorind pe prund.
Ies şerpii — cînd din fluierul rotund
Intăritarea lor umbrit o cheamă.

Urmînd in modulare strania gamă,
tnmlădieri viclene îi răspund —
Şi el, pierdut în iaduri fără fund,
Se-mbracă-n piei de vis ca-ntr-o năframă.

Stau, spice-n snop, înlănţuiţi de cîntec,
Şerpii săgetînd venin şuierător —
Şi iar învinşi alunecă pe pîntec.

Pe cînd stăpîn pe limba lor grozavă.
Cu meşteşug înalt, un vrăjitor
Alege viers de miere din otravă.

709. *Trepte*

Cu legănări de pîntec ca o lună
Alunecînd sub gingaş văl de nor,
îşi mişcă rar, din umăr la picior.
Perfectul arc ce ritmic se înstrună

Şi se destinde iar, turburător,
Cind surd tambura monoton răsună.
In juru-i gloata hanului s-adună
Cu pofte şi sudălmi de călător.

Dar cîntăreţul orb cu turban verde,
Cum suflă lung în flaut ascuţit,
Grozavul alb al ochilor nu-1 pierde

Pe faţa ei, ci-1 lasă,-ntors, să-1 fure
Prin suflet scări de sunet, adîncit
în jocuri de imagini tot mai pure.

710. *Saadi*

Cădea-n Şiraz 6 seara de safir.
Urcau cipreşi, havuzuri, minarete...
Columbe albe se lăsau încete.
Saadi ținea în mîini un trandafir.

Plutea rotind, poemul: un erete—
Petală de petală, fir cu fir.
Al rozei har şi al luminii mir
înaripau un vers pe îndelete.

Sus, pe Şiraz, ardea un cer de aur.
Dar la hotar, pe stepe da ptrjol:
Tătari veneau cu mugete de taur.

Pe cînd într-o grădină, tainic sol,
Păzind pe lume singurul tezaur,
Saadi privea o floare şi un stol.

711. *Grădinarul*

Le ştie. Cîntarind uscate cepe
Din ochi numai, a şi văzut în zori:
Albastre, roşii albe, mii de flori
Pe strat, cînd anotimpul lor începe.

Cu mintea el îmbracă țarini, stepe —
A florilor oştire n-o masori:
Zambilele, turbane de ninsori.
Lalelele, paşale trase-n țepe.

Cunoaşte cu migăli de fîntînar
Cît dor de apă duce fiecare.
Şi cerului o cere ca un dar.

Cu el pornesc purtînd o stropitoare,
Cădelnițînd belşug, cu pasul rar
Visind la truda florii din răzoare.

712. *Basm*

Cînd suie caldă primăvara.
La piersicul cu frunze mici
Slujind din zori şi pînă seara,
De-omizi îl apăr, de furnici.

II scap de grindină, de para
Vipiei, de-al furtunii bici.
Cu grijă îmi păzesc comoara,
Ca, zmeule, să nu mi-o strici.

Cu-obrazul ei plăpind de fată
Stă piersica îmbujorată
De dorul soarelui păgin.

Dar zînele zvîrliră zarul —
Şi mîna mea culege darul
Rotund al micului ei sîn.

713. *Navigatorul*

în geam îşi desfăşoară pînza clar
Pe ape înnoptate bricul lunii,
Lăsînd să-i joace stelele prin funii —
Pe punte sufletul veghează iar.

Deschide stranii hărţi cu vechi chenar,
Pe care zugrăviră şters străbunii:
Sirenele, Tritonii şi Neptunii
Pe continentul încă legendar.

Să-şi suie alţii turma-n transatlantic,
Debarce liniştit sub zgîrie-nor
Pe ţărmuri fără zei şi vis baccantic.

Prin globuri străvezii ca porţelanuri.
La Antipod te văd, nou Christofor
Columb, ivindu-te din oceanuri.

714. *Don Quichote*

Fantastic deşirîndu-şi lung umbra din perete.
Se înălţa din perne şi boală Don Quichote.
Ardeau ca jarul ochii bătrînului netot.
Dur se-arcuia profilul său aprig de erete.

In cuşca îmbîcsită în care, cot la cot
Cu Sancho, cu mojicii, sfîrşea pe îndelete.
El — ce slăvită luptă cu morile o dete —
Spre-amurgul din fereastră se întinsese tot.

Căci dorul său din urmă îi arăta prin zare,
Strălucitor de tînar in zale sunătoare
Alt Don Qhichote, mai mindru, de-acelaşi vis atras.

Ce părăsind pămîntul şi răii toţi şi bunii,
Schimbîndu-şi Rosinanta pe-naripat Pegas,
Cu lancea poeziei lovea în scutul lunii.

715. *Legende*

Aud prin veacuri zborul lor înalt
Şi de pe ţărmul rotunjit al mării
Mă fură-n depărtarea frematârii
Adinei vîrtejuri, suitor asalt.

Şi-a stins cenuşa-n vis văpaia zării.
Acum le văd pe ceruri de cobalt
Tremurător, alunecînd pe alt
Tărîm al lumii şi al deseîntării.

Dar arcul meu a săgetat vecia:
îmi cad rostogolite la picioare.
Cu stropi de stele împroşcînd tăria.

Şi aplecat pe fabulosul chip
Al marilor legende migratoare.
Culeg cu spaimă spumă *pe* nisip.

716. *Regăsire*

**Ating cu anii toamna şi, precum
Pădurea mea din suflet îşi aşterne
Frunziş brumat pe veştedele perne.
Tot ce mi-a fost străin s-a stins în drum.**

**Pieri coloarea verii: foc şi fum -
Răsar arhitecturile eterne.
Din rămurişul alungat de ierne
Rămîn coloane trainice de-acum.**

**M-am despoiat de lume şi de mine,
Ca să-mi găsesc prin jertfă bogăţia
In marmura cu-nfiorări senine.**

**Deasupra turmei ce grăbeşte-n moarte
Primind cununi de-o zi, eu am tăria
Să-mi hotărăsc nemuritoarea parte.**

716. *Patinor*

**Prin suflet îngheţat în nemurite
Ca lacul sub sclipirile de ger,
Un patinor, despoleind tăceri,
înscrie-n zodii semnul său subţire.**

**în sticla siderală taie spire
Şi linii albe ninse de mister.
Şi sub călcîî înaripat îi pier
Năluci — duşmane vremuri in neştire.**

**Nu-1 văd din ţara lor încununaţii
Acestui timp haotic şi barbar,
Cum suie-n simetrii de constelaţii —**

**Cum creşte jar lucid pe alba cale,
Dezvăluind tăinuitor de clar
Deschisul cerc al patinarii sale.**

1

Floarea din fereastră.. . Pe geamul inserării văM o floare **f** **1231**
Acuarelă de Măria Pillat-Brateş.

CUMPĂNĂ DREAPTĂ

1941-1944

717. *Unui cititor peste veacuri*

Din filele vremii uitate-n ierbar.
Din vorbe străine şi sure,
Vei şti să rechemi lumini de cleştar,
Vuiri şi umbriri de pădure.

Din graiul pierdut peste veacuri pustii,
Primindu-le-n suflet parfumul,
Pe drepte cîntare le vei cumpăni
Cînd eu voi fi una cu fumul.

Şi poate atuncea din nou voi trăi
în tremur de versuri nălucă...
Şi glasu-ţi s-o frînge, fără sa ştii
Ce sete cumplit îl usucă.

718. *Din fluier ciobănesc*

Cîntece de dor

I

Foaie verde micşunea,
Fă-ma, Doamne, iarnă grea
Apele să Ie încheg.
Oltul să-I podesc întreg,
Badea roibul să-şi gonească,
Gheaţa piatră să pocnească.
Oltul tot şi inima
De-o loveşte dragostea.

II

Foaie verde măr rotat,
Dorul a picat în sat
Pe aripi de rîndunele.
Jos Ia casa dragei mele.
Draga dacă l-a văzut,
Dorul nu l-a cunoscut.
Că era golaş la pene —
Şi-1 goni peste poiene.
Mîndro, mîndro, ce făcuşi
Unde-i dorul meu acuşi?

III

Păpădie, păpădie.
Fulgul tău cine să-1 ție!
Dorul mi l-a vînturat,
Mindra mea cînd te-a suflat.

IV

Foaie verde de răchită,
Bate murgul din copită
Că pe aripi de cocor
Mi-a trimes răvaş de dor
Primăvara şi un sturz.
Să nu stau aşa ursuz.
Primăvara şi un cuc
Iar Ia mindra să mă duc.

Floarea, floare-a-soarelui.
Ce duci dorul mirelui
Cînd apune soarele
Şi se şterg ogoarele?
Fruntea nu ți-o apleca.
Fruntea grea şi inima,
Că, în zori, cînd stelele
îşi închid ploapele.
Soarele iar s-o ivi,
Şi pe placul inimii
înaintea altuia
Raza lui te-o lumina.

VI

Foaie verde şi-o lalea,
Dorul meu e iarnă grea,
Dorul tău, o rindunea.

De ți-aduce dorul iară
Cer senin de primăvară
Doru-mi, bietul, moare-n țară.

De învie dorul meu
Din fulgi reci şi viscol greu.
Dorul tău prin zări mereu..,

VII

Brindusă, brinduşă,
Floare jucăuşă,
Toamna pe poiene
Toarce-n pas alene
Şi tu stai şi stai
S-o alini pe plai
Şi nu te gîndeşti
Şi nu socoteşti
Că frunziş de ceară
Nu e o comoară.
Că frunziş de pică
Nu e rîndunică
Şi că mîine vine
Iarna peste tine,
Vine iarna rea,
Albă mi te ia.

VIII

Stele, stele şi tot stele
Pasc albastrele vîlcele
Şi le mină luna lină
Cu fuiorul de lumină.

IX

Ţipa cucuvea pe şură
Moartea intră-n bătătură.
Ţipă cucuvea pe casă.
Moartea bate la fereastră.
Cucuvea, nu mai ţipa
Că adoarme mindra mea.
Cucuvea, te du departe
Că-i sînt genele brumate
Cu rouă din alte zori
Ce pălesc la cîntatori.

X

9 ţări şi 9 mări,
9 zări fără cărări,
9 lanuri de griu nou
Şi un lan de păpuşoi,
Am umblat, am răsfirat.
Urma ei de am aflat.
Am aflat-o la un riu
Limpede ca un pirîu.
La un lan curat de griu
Ce crescuse pîn-la briu.
La un drum uitat de care.

Plin de iarbă şi răcoare.
La o margine de luncă
După umbra cea mai lungă.
Am aflat-o şi-nflorea
Luminoasă ca o stea.
Am lăsat-o, să mai dea
Flori ferite dragostea.

XI

Peste deal la ţintirim.
De o vară ne iubim.
Numai morţii şi-o viorea
Ne ascultă dragostea.
Mîndro, nu mă săruta,
Că de somn s-or sătura.
Mîndro, ne-ndrăgim în şoapte
Că de dor nu mai au parte.

XII

De gindesc la ochii tăi,
Dau să ardă-n vîlvătăi
Nouă sate, nouă şuri
Şi pe munţi nouă păduri.
De gîndeşti şi tu la mine
Nici nu prind să ardă bine
Trei surcele cît trei fire
Cu fum nalt şi foc subţire.

719. *Stîna părăsită*

7 ^Foaie verde foi de nuc.
Se duc oile, se duc
Şi se duc şi nu mai vin
Pin-Ia Sfîntul Constantin..."

Şi s-au dus cu turmele
De le-au pierit urmele
Şi s»-au dus cu verile
De-au golit poienile
Şi pe drumul oilor
Ne-au lăsat nevoilor.
Şi ne-au dus şi soarele
De-au tăcut izvoarele,
De-au pălit păşunile.
Cerul şi pădurile.

Stînă părăsită,
Inimă cernită.
Strungă fără oi,
Suflet cu nevoi...
N-or mai zice-n tulnic
Fetele cu vîlnic.
Şi nici din tilinci
Flăcăii-n opiniei;

N-or chema oierii
Dorul primăverii
Din fluier de fag
Cu răsunet drag.
Din fluier de soc,
Să tot stai pe loc..
Ţi-or sufla vintoase
Din caval de oase.
Vifore păgîne
Singure ţi-or spune
De zăpezi şi brume..
Şi vor păstori
Alte turme, mii,
Cu lînă de nea
Ce la tuns or sta.
Gerul să le tundă
Iarna-şi facă tundră,
Tundră pentru ea.
Albă ca gheaţa.
Şi vor păstori
Alte turme mii
Pe nalte stihii,
Ce la muls or sta
Cu copită grea.
Cu ugere grele,
în ocol de stele,
Crivăţ să le mulgă
Iernii să-i ajungă
Caşul cit nămeţii
Pin-la moartea gheţii

720. *Legănat cu~tine.*

Albă dimineață —
Apele îngheață.
Chiciure pe ramuri
Prin lumină-n lamuri
Şi pe rămurele
Dau polei de stele.
Legi de talpă bine
Arcuri de patine
Şi în zbor de lebezi
Pieri pe pîrtii repezi —
Tai şi eu olmazul
Gerului pe iazul
Apei cristaline.
Legănat cu tine
Pe stihii străine.
Cu aripi alunec —
Sunet lung de tulnic
Surpă in cleştare
Bolți cu-o tremurare:
Crengi neprihănite.
Sălcii pudruite,
Reci mărgăritare.
Glasul tău adună
Clopoței de lună.
De argint sînt teii.
Sună clopoțeii..

Ce prin zări păşuna
Stelele din strungă,
Şi ieşind din luncă.
Pe omăt oprită,
Căprioară mică
— Sora ta sfiită —
Capul şi-1 ridică.

721. *Horoscop*

Stă scris de veci că-n ceruri fiecare
Din muritori să-şi aibă cite-o stea
Ce-i hotărăşte fericiri sau grea
Năpastă, cu aceeaşi nepăsare.

Mi-a fost ursit şi mie ca să-mi stea
Destinul sub lumina ce răsare
Ce din a genii lungă tremurare
Privirea ta aprinsă m-ajungea.

Şi de abia m-atingi cu alba mînă,
Legat mă simt de ne-ndurate legi —
Cu nici o rugă nu mi le dezlegi.

Străina socoteală mi-e stăpînă.
Zadarnic mă tot cerţi, cînd nu-nţelcgi
Astronomia tainei ce mă mînă.

722. *Transhumantă*

Suie cu iarba pe plaiuri străvechi
Turmele. Ploua lumină pe ele.
Ape de munte le cîntă-n urechi,
Sună amurgul fluier de stele.

De ziua de azi, de jalea de azi.
De zbuciumul lumii, lor ce le pasă !
Suie în pacea poienii sub brazi —
Stau cu potopul ce crîncen m-apasa.

Păsul meu, păsul vremii de lut.
Pasul lor, pasul zodiilor clare.
Ceasul meu, ceas în nisip desfăcut,
Veacul lor, veac cu vecii în izvoare.

Turme coboară din plaiuri străvechi.
Galbenii toamnei plouă pe ele.
Foşnet de frunză le-adoarme-n urechi,
Sună sub fluier brumă de stele.

723. *Cîntecul verii*

Şi-a strîns în muşchiul crud, în cuib de foi.
Sfiosul zbor cu aripi noi —
In ciripit de zori tremurători
S-a risipit de-atîtea ori.

Din holde coapte soarele de jar
Pecete pune pe hotar —
Sui şi el, zbucni pînă-n tării.
Cu viers curat de ciocîrlii.

Acum în seară carele cu rod
Spre şură sună peste pod —
Şi cîntecul din slavă tot mai greu,
Mai rar se lasă-n pieptul meu.

724. *Ceas tainic*

Ceas tainic, bătăile tale egale
Ca vîsle lovite pe mări,
Mă duc din uitări în uitări
Spre mine, agale.

Copilul revine în casele sale,
Şi vremea cu vechi îmbătări
îmi cheamă trecutul în ţări
De-acuma natale.

Ceas tainic, mi-aşez sub umbrarele tale
Şi zile trăite, şi zări —
Reda-mi din schimbări in schimbări
Un suflet de zale.

725. ***Toamnă***

Sclipea pe zid şopîrla de smarald.
Se aplecau deasupra tămîioşii.
Aramă tremura în aer cald
Pe nucii galbeni şi pe vițe roşii.
Ca într-un port sub viile-n terase.
Cu soare-n pînze anul ne uitase.

Reînflorea pe dealuri liliacul
Şi piersica prin foi se rumenea
Şi vara iar îşi deschisese sacul
Balşugului, şi rodul nu pălea
Şi-n suflet zilele de jar ca-n sită
Suflau o fericire aurită.

Mai stăruiau pe ceruri rîndunele.
Mai guruiau hulubii prin păduri,
Privighetori spărgeau cleştar de stele —
Dar cu zăbranic de tăceri în jur.
Cu melodii sunînd a altădată
Şi vorba ta şi-a mea sta descîntată.

Ce-a dat de-a dezlegat ce se legase?
Cum s-a făcut că vremea ne-a venit
Că păsări, pomi ca pînze de mătase
Umflat e-n vîntul iernii au pornit.
Că a brumat şi nu cum ninge luna -
Că toamna ni s-a dus pc totdeauna.

726. *Regăsire*

Din noi doi cine oare
Te vede-adevărat?
Oglinda ce te are
Sau eu ce te-am păstrat?

E fața împietrită
De-al anilor pustiu?
E fata înflorită
Din timpul pururi viu?

îmi spui de griji, de trude,
Cu glas înăbuşit —
Urechea mea ți-aude
Zglobiul rîs țîşnit.

Ce stins te uiți cu ochii
De vreme fumurii!
Ce foc îți arde-n ochii
Ce nu mi s-or umbri!

Oglindă, suflet, care
Mă minte-adevărat?
E chipul ce te are
Sau cel ce te-a păstrat?

727. *Oglindiri*

Amiaza vremii doarme in odaie
Şi ceasul a tăcut.
Cu umbra lui fereastra iar o taie
Un ram, de ani nemaivăzut.

M-am deşteptat sau somnul tot mă ține?
Odaia n-o mai ştiu.
Din apele oglinzii îmi revine,
Uitat, acest iatac pustiu.

Invers şi clar trecutul în oglindă
Sfidează omul de-azi —
Şi în cleştar vrînd viața lui s-o prindă
Răspunde mut cu alt obraz.

Tu ce-n oglindă ai rămas aeve
Cînd dibuiesc prin vis,
Nu mă privi sub ramul fără seve.
In limpezi nemuriri închis.

Nu mă privi nostalgic — fără veste
M-oi şterge ca-n oglinzi
De ape, norul dacă trece peste
Străinul chip ce nu-1 cuprinzi.

728. *Narcis*

Ascuns după oglinda apei clare,
Ți-apleci din vis misterios obraz
Străin și geamăn mie din născare,
Trăgîndu-mă cu ziua mea de azi.

Spre alt tărîm — O, taină, tremurare
De lebezi, roză coapsă sau grumaz !
Lumină unduind o legănare
De brațe înflorite în ohnaz...

Ce translucide liniști te opriră?
în cale-mi cin-te scoase? în ce somn
Ce zvon te întrupa din vînt pe liră
Să-mi fii, în gol de suflet, rob și Domn!

Și aripile toamnei, frunza, dorul,
Privirea ta le soarbe sau izvorul?

729. *înserare*

E ceasul umbrei lungi și-al vremii scurte
Cînd soarele și sufletul îi simți
Că se grăbesc s-ajungă vechea curte
în zări cu plopi și case din părinți.

E anotimpul rodului sub seceri
Cînd grînele foșnesc ca sub sărut,
Cînd chemi în tine vaduri noi de treceri
Spre alt obraz acum necunoscut.

E anul turburat de zile-amare
în care pîcla ți-o vei limpezi —
E ceasul scurt al umbrei lungi din care
Lumina cea din urmă te-o trezi.

730. *Solie*

Pe ceardacul meu foşni sfios
Lung o aripă în tremur —
Rîndunea din stol picată jos
Ori un înger cu îndemnuri?

Bate-n lemnul porţilor uşor
Sau in inima din mine?
Stau cu mîna pe zăvor —
Azi din ceruri cine-mi vine?

E doar zborul unei frunze seci..
A suit cu seara-n tindă
Şi-n tăceri de umbre tot mai reci
Se afundă în oglindă.

Turburindu-mi sufletul pe veci.

731. *Zeu marin*

La lumina lunii vreau la noapte
Să-ţi arunci năvodul de pe ţărmul
Insulei, de unde marea poartă
Argint viu pe tava peste care
Licăresc în jocuri de sidefuri
Solzii apelor ca o mătase
Unduindu-şi moale foşnitura.
Şi de tragi de plasa grea, s-aducă
Pe nisipul ud de spuma Urnii,
Străveziu de vis un straniu peşte,
Zeu marin născut din îndrăgirea
Valului cu raza într-o scoică
Ce-şi deschide miezul roz pe prundul
De mărgean al peşterilor mării.
Cu ochi turburi încă de vedenii
Şi smuls lor, la tine să se uite
Ca prin ceaţa altor lumi — cu ochii
Incleiţi de sarea nemuririi,
Tu să-1 ierţi de moarte, dîndu-i drumul.
Şi de-atunci în fiecare noapte,
De e lună, să cobori pe plajă
Şi scoţînd din sîn nostalgic fluier
Să-1 rechemi la ţărm — şi El să vină
Desfăcindu-se de ape, să răsară

Chipu-i proaspăt rupt din veşnicie,
Ochii turburi încă de vedenii
Şi să stea sub seînteierea lunii
împietrit de viersu-ţi pînă-n zori.

732. *Necunoscutei*

I

Cînd alţii te privesc sînt singur orb.
De tine stînd aproape sînt departe,
Cînd slobod toţi cu ochii lor te sorb,
De frumuseţea ta n-am nici o parte.

Ţi-e părul negru, roşu sau bălai?
Aprinsă ţi-e privirea sau senină?
Eşti tînără zăpadă? Brună, ai
Carnaţia rumenită de lumină?

Cum eşti la trup şi faţă n-o să ştiu,
Mi-o spune numai inima, nebuna.
Obrazul să-1 descopăr n-o să viu!
Şi totuşi îl presimt de totdeauna.

Necunoscută mie cum să-mi fii
Cînd glasul tău îmi cîntă prin vecii.

II

Ţi-e numele străin ca bucuria
Ce-n viaţă doar o dată o găseşti.
Ţi-e numele senin ca poezia
Cînd, izvorind în suflet, biruieşti

în zile neguroase să-mi revie
Fierbintea raza care o aştept?
Şi-n limpezi zări, uitînd de nostalgie.
Pe visul meu stăpîn să mă deştept?

Minunea primăverii o recheamă
Cu viers de ape tînărul tău grai —
Şi coaja mea de gheaţă cu ce teamă
Cu ce fior tinjesc ca să mi-o iai.

Cînd plin de apă vie-mi dai urciorul,
Cum vrei omătul să nu-l spargă dorul?

III

Cînd zorii tăi se-aprind în dimineaţă,
îmbrac tăcut o noapte tot mai grea.
Şi văl de stele dacă tragi pe faţă.
Un soare sec şi sterp e soarta mea.

La Antipod ne-a rînduit destinul
De-mbătrinesc, întinereşti în schimb.
Plăcerea ţi-e părtaşă, mie, chinul.
Adormi zîmbind, cînd otrăvit mă plimb.

Ce-mi pasă ! Către tine, ca Apollo
Pe Dafne fugărind-o pas cu pas,
M-azvîrl, îmi scapi, te prind — cînd iată colo,
în verde dafin, veşnic mi-ai rămas.

Dar dacă pieri, iubire neatinsă.
La ce bun fruntea mea de lauri prinsă!

733. *Prezență*

Intre oglinzi şi umăr lingă umăr
Cu mine, mă privesc Ia infinit:
Multiplicat ecou ce m-a orbit
Sau adevăr, pe-acelaşi cînd îl număr.

In transparențe reci de teoreme
.Oglinzile opuse îmi deschid
Pe oceane legănate-n vid
O geometrie vie de poeme.

O, timp invers ! O, clar afund de ape
Lovite-n digul sufletului dur!
O, val lăuntric, sare şi azur,
în care numai lacrima încape!

Cu gemenii din mine pribegiți,
Oglinzi pustii, de ce să mai mințiți?

734. *Singur*

Limpede suflet, turbure sînge al meu.
Cum puteți oare trăi împreună?
Gemeni din naştere, duşmani mereu.
Duhul şi lutul pieziş vi se-adună.

Cum puteți, vajnic pe moarte-ncleştați,
Ține această strîngere stranie?
Taci şi te miră — poate sînt frați!
înfricoşată taină şi danie.

Turbure sînge, unde mă duci?
Valuri de neguri, blestem, otravă.
Limpede suflet: cîntec de cuci,
Rîs de copil, lumina suavă!

Veşnică navă, vamă de-o zi,
La țărm peste vreme cine v-aşteaptă?
Sînge şi suflet, cine-o primi
Strimba osîndă, cumpăna dreaptă?

735. *Destin*

Timp îngheţat şi lacăt fără cheie
La poarta universului,
Ovalul tău, oglindă, vreau să-mi steie
Simbolul pur al versului.

Cu stranii limpezimi de-nfiorare
Ca apele văzduhului
Adîncul ţi-I sporeşti din zare-n zare
tn necuprinsul duhului.

Răsfrîngi din foc de patimi numai rază
Senină cum e soarele.
Se frîng de farul tău, de mai cutează
Şi vîntul şi viitoarele.

Orb veacul stă sub negura ce-1 leagă
Să-şi suie-n slăvi clipitele,
Dar tu pe veci te şlefuieşti întreagă
Cum te-au menit ursitele.

736. *Cuc ul şi privighetoarea*

Cucul şi-o privighetoare
Au pus gînd să mă omoare:
El îmi fură ziua toată.
Ea în noapte mă deşteaptă.
Cucuie cu pană sură.
Tu de mine te îndură!
Tu, privighetoare, taci,
Cuib în suflet să nu-mi faci!
Nu mai spune, nu mai spune
De-alte vremuri, de-altă lume.
Nu mai zi şi nu mai zi.
Vremea veche n-o vrăji.
Sufletul nu e tufan
Să-nverzească an de an,
Sufletul nu e răchită —
Din trecut nu se ridică.

737. *Vechime*

Au pălit tăjăncilc oilor la. perdele...
Mi-au liniştit viitoare şi tumxilt.
Rămîn la foc de tîrlă, pe sub stele,
Şoptirea stufărişului s-ascult.
Aştept la focul inimii prea grele
întoarceri de cucoare, vremi de mult,
în desluşiri de zile tot mai rele.

Aicea de cînd ţara şi gorganul,
Tînjesc de greaţa veacului meu slut,
Mi-nşel sub semnul cerului aleanul.
Străin în propriu-mi sînge, am şezut
Cum odihneşte oaia şi ciobanul.
Am suflet din vechime — 1-a-ncăput
Cu zeghe fără margini, bărăganul.

Pierdut, arar, tălăncile se-ngînă...
Mai pîlpîie din jar un foc scrumit.
Cad zodii în adîncuri de fîntîna
Pe-o cumpănă de suflet părăsit —
Mi-am strîns nevoi şi griji în ţarc de stîna
A fulgerat tot ceru-n răsărit
Şi trimba vremii vînt de spaimă mînă.

Răzbat potop furtunile-n puhoaie.
Sub bici de foc fug norii herghelii,
în bezna vijeliilor şiroaie
Ogor şi sat se sting de pe cîmpii.
Stă sufletul sub vremi şi se îndoaie
Şi-n scîrba lui se-ntreabă de-o să vii
Iar soare sfînt, pe turma cu cioaie.

S-au mistuit, s-au dus în lumea largă!
O geană de lumina crapa-n zări,
S-a şters din leat ce scris e să se şteargă
Dă iarba-n cîmp, sub cer se-ntind uitări.
La stuful din perdele miei aleargă
Şi aripi prind seninu-n fremătari. . .
Tălanci de oi dau inima să-mi spargă —

Vecia mea mă striga peste zări.

738. *împăcare*

Oh! cucul şi un curcubeu
— Credeam că-n veci n-o să mai vie!
Şi grîul verde pe moşie
Şi barza albă cu zbor greu
Şi-un ram de piersic roz în vie
Şi-azur cît vrei in heleşteu —
Răscumpără la Dumnezeu
Război şi ură şi urgie.

739. *Terține*

Cu păru-n ochi şi soarele în păr.
Era ca un pîriu într-o pădure
De mladă nouă: taina şi-adevăr.

Şi aplecat pe trupu-i să mă fure
Şuvoiul timpului, lăsam setos
Tot sîngele ei tinăr să murmure.

In jocul nebunatec şi sfios
Cu doi falcoi vinai sărind călare.
Pe strimte căi, prin crîng de abanos,

O roză porumbiță în pierzare
Şi singele-i cu focuri de rubin
Pătă un pat de nori deschis în zare

Cînd steaua Venerii se-aprinse lin.

740. *Umbra*

Tot ce-am trăit mă prinde cu blestem
Ca după ploaie crengi îh picurare.
De groaza vremii de-astăzi nu mă tem
Ci, peste ani, de umbra-i prin uitare

Cînd cer, pămînt şi ape s-or clădi
Din nou cu trăinicie de altare,
Cînd sufletul cernit s-o limpezi
Din haos liniştindu-se-n hotare.

Cutremurul atunci va fi sfîrşit:
Va creşte pacea griului în zare.
Voi regăsi în mine ce-a pierit —
Dar umbra zilei de-azi în tremurare?

741. *Mărturie*

S-au ouat cu moarte păsări diavoleşti
Unde sinteţi ceruri? Suflet unde eşti?

Negre ziduri arse, neagră mărturie...
Ce vrei printre ele floare purpurie?

Tot atît de clară, tot atît de pură.
Cum in zorii lumii zeii te născură.

Azi văpăi de iaduri din văzduh se lasă —
De a ta minune, floare, cui îi pasă?

Forma ta deplina cine s-o-nţeleaga ?
De alt veac vecia-ţi singură se leagă.

742. ***Menire***

Au spus că-i rece şi n-au bănuit
Ce patimă îi clocotea în vine.
Au spus că nu-i adînc şi n-au simţit
Genunile ce dorm sub limpezime.

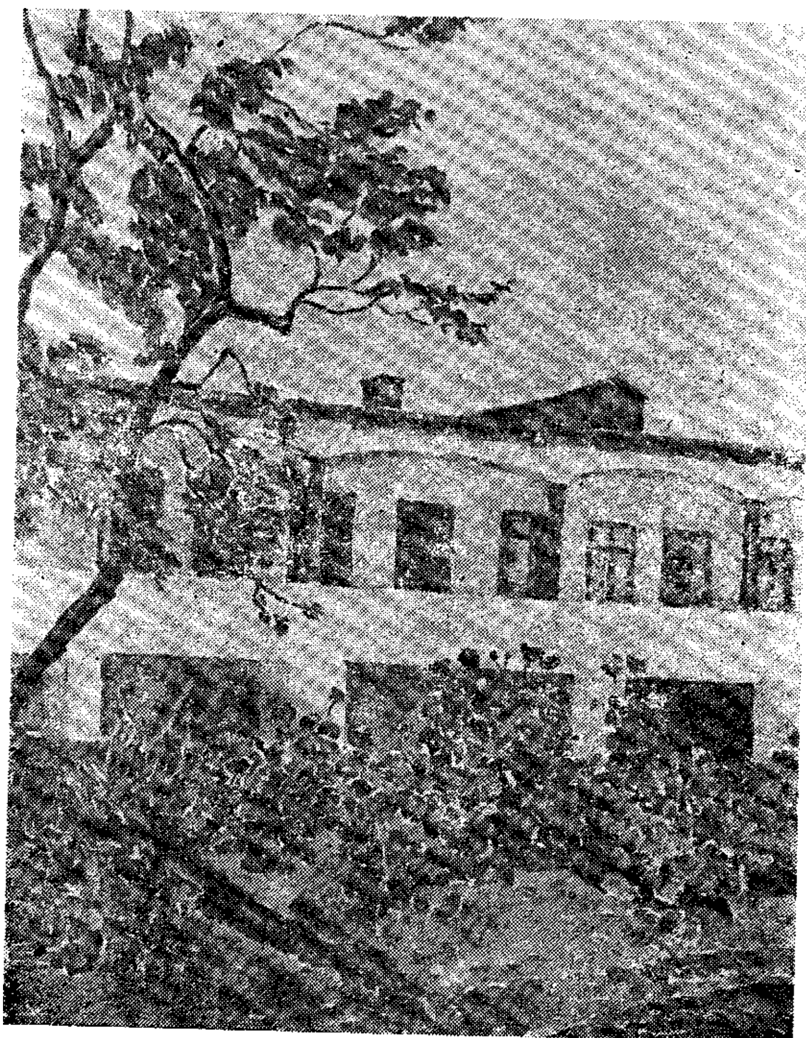
Un răsfăţat al soartei l-au ţinut
Cînd încordat şi dur şi-a dus destinul,
Stăpîn pe fericire l-au crezut
Cînd pe furtuni şi-a aşezat seninul.

E doar un om, şi-a suferit şi el,
Dar n-a vrut plîns şi bocet de muiere.
Să fii sortit desăvîrşirii-i greu;
O cumpănă în zile de durere.

743. ***Post-mortem***

M-a părăsit azi lumea, ca şi haina
Uitată colo-n cui.
Şi singur stau împărtăşit cu taina
Ce n-o pot spune nimănui.

îmi las toiagul, praful şi sandala
Nici umbră nu mai sînt
Din alt tărîm privesc în zări petala
Luminii ce mi-a fost pămînt.

lajzvorani. Acuarela **dc** Măria Pillat-Brati

INSCRIPȚII PENTRU CĂRȚILE MELE

versuri

București 1941

744. *[Visări păgîne, Eternități de-o clipă, Amăgiri.]*

1 Cum în gogoașă viermele urzește
închis și orb — în ele poezia
Mea aștepta. Mătase, aripi, ceruri
Mi-a dat din plin. Pricepe-le solia

745. *Grădina intre ziduri*

7 Sta intre ziduri poate fericirea
Pe iarba verde cu plăpînde flori...
Miros de brazdă nouă e mai tare
Cînd glasul țării cheamă Ia cocori.

746. *Pe Argeș în Sus*

1 Cu apa Voevodul coborise
Să-ți poarte-n țară slava, ctitorie.
Oprit-am vremea. Am întors cîntarea
Pornind-o iar spre culmi și spre tărie.

747. *Satul meu*

1 Oglinda cea mai mică dă tot cerul.
Un om cuprinde toată omenirea.
Nevoie n-am de falnice orașe:
Pe Prut, Miorcanii mi-au ursit menirea.

748. *Florica*

1 Din deal privind la lunca de pe Argeș,
Cînd rădăcini din moarte m-au născut,
Am învățat că versul se zidește,
Ca sufletul, dintr-un etern trecut.

749. *Biserica de altădată*

1 Poveștile din vremi și Legea veche
Mai înfloresc în inimi pustiite,
Așa cum cresc sălbatec trandafirii:
Pe bolți de mănăstiri părăginite.

750. *Întoarcere*

1 Cu capu-ntors înspre trecut, las plugul
Să tragă brazdă intre ieri și azi.

Privind la fumul jertfii de pe rugul
Pe care stau întins cu alt obraz.

751, *Limpezimi*

7 Cînd alții dibuiau prin întuneric,
Am îndrăznit clădirea în lumină.
Mai draga mi-a fost raza decît umbra.
Şi cerul meu, ca negura străină.

752. *Caietul verde*

7 La bîiciuri se-mbulzea mulțimea. Singur,
Sfios ca un copil, am cutezat
S-ascult cum cîntă zeii din Hellada
In țara mea, pe-un fluier fermecat.

753. *Scutul Minervei*

1 Mi-ai fost, Helladă, mamă şi iubită:
M-ai învățat minunea armoniei —
Cu trăinicia marmorei, în fuga
Luminii, înalță-mi scutul poeziei.

754. *Pasărea dc lut*

7 Cînd calul aripat îşi frînse zborul.
Cu nări de foc din ceruri de-a apus —
Lăsîndu-i alba coamă, fără teamă,
Mai sus mă duse Pasărea, mai sus.

755. *Poeme într-un vers*

7 C-un singur vers ani încercat să farmec
In tine-o lume de simțiri şi vis —
Pătrunde-1 cum patrunde-n zori lucirea
Priveliştii prîntr-un oblon deschis.

756. *Țărm pierdut*

7 Un zeu mi-a uns pe vremuri fruntea. Încă
Ascult în juru-mi glasurile cari
Sunau adînc la Delfi, Ia Dodona,
în vîntul nemuririi prin stejari.

757. *Umbra timpului*

7 Se-ntoarce toamna, bruma ei sporeşte
Pe-oglinda unde caut al meu chip.

Ne lasă timpul, pasul lui s-aude
în suflet ca-ntr-un ornic de nisip.

758. *Balcic*

1 Surpări de soare alb pe mări albastre,
Şi seara foc de maci pe val de-argint:
Balcic, de care mi-am legat iubirea —
De ce şi dor şi granițe ne mint?...

759. *împlinire*

1 Să-mbrac un suflet fără mărginire,
Cînd cea mai strînsă forma mi-o aleg —
E ca prin jocul clasic de coloane
Mai viu, mai cald încape ceru-ntreg.

760. *Asfodelă*

1 Prin veacul searbăd îmi tîrăsc surghiunul,
Tînjesc strivit de tonți şi de barbari
Cînd azi sînt zei: tractorul, tancul, tunul.. -
Redă-mi Helladă, patrie şi-altar I

761*. *Drum lăuntric*

1 Mi-am rătăcit pe drumuri multe anii
în vremuri însorite de izbînzi.
Acum prin adumbriri şi în pierzanii
Pătrund tăcut sub ape de oglinzi.

* *Cumpănă dreaptă.*

Amurg pe Prut... Cum coboram spre apa limpezită / De soarele tot mai piezis pe Prut... (p. 218) Acuarelă de Maria Pillat-Brateș.

BIBLIOGRAFIE

LISTA DE ABREVIERI

Abrevierile titlurilor de cărţi care alcătuiesc tomul al treilea de poeme:

CV. - CAIETUL VERDE.
Ţ.P. - ŢĂRM PIERDUT.
Sc.M, - SCUTUL MINERVEI.
B. - BALCIC.
P.V. - POEME ÎNTR-UN VERS.
V.R. - VERSURI REGĂSITE.
U.T. - "UMBRA TIMPULUI.
ÎMP. - ÎMPLINIRE.
CD. - CUMPĂNĂ DREAPTĂ.
I.C. - INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE.
E.D.UI — POEZII, voi. III. 1927-19-11, Ediţie definitivă, 194-1, Bucureşti, Fundaţia regală pentru literatură şi artă.
mss. B.A.R.S.R. — volum-manuscris păstrat in Cabinetul de manuscrise al Bibliotecii Republicii Socialiste România,
f. mss. B.A.R.S.R. — foaie-manuscris păstrată în Cabinetul de manuscrise B.A.R.S.R.
mss. M.L.R. — volum-manuscris păstrat în Muzeul Literaturii Române,
f. mss. M.L.R. — foaie-manuscris păstrată in Muzeul Literaturii Române,
mss. B.C.S. — volum-manuscris păstrat în Colecţiile speciale din Biblioteca Centrală de Stat.
f. mss. arh. fam. — foaie-manuscris păstrată în arhiva familiei*,
c. — ciornă,
vt. — variantă.

* în prezent predate Cabinetului de manuscrise al Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România.

EDIŢII ORIGINALE

Ion Pillat, CAIETUL VERDE. Versuri, 1928- 1932, Bucureşti, Editura „Cartea Românească", /1932/, 86 p. + 1 f. Pe ultima foaie îa colofoniu: „S-a tras la Institutul de arte grafice Cartea Românească S.A. Bucureşti, în luna octombrie 1932, ediţie originală a acestui caiet de versuri, 503 exemplare şi anume 3 pe hirtie van Gelber Zoonen, numerotate de la A—C, iscălite dc autor, în afară dc comerţ, iar celelalte pe hîrtic velină mată, numerotate de la 1—500." /Volumul *B*, exemplarul autograf al autorului/. Cuprinde: I. Poeme dedicate lui N.I. Herescu: *Helladă;Asfodela: Insulă [Cu fruntea ei.. ,J Păstor ionian; Lui Mistral; Stanţe (Aeriană zare...)* /Traducere din Jean Moreas/. II. Poeme dedicate lui Perpessicius: *Recuerdo; Octomvrie; De~o fi să fie raiul: Adormind; Odaia ei; Răsunet* /Traducere din Goethe/. III. Poeme dedicate lui V. Voiculescu: *Vrăjitorul de şerpi; Un nor; Centaurul bătrîn; Mortul; Scitul,* IV. Poeme dedicate lui AI. A. Philippide: *Călătorire* (celui plecat); *Oglinda fermecată.* V. Poezii dedicate lui Ilarie Vorotica: *Primăvară (în apa cerului...); De Paşti; Piersicul (Orădina-n straturi işi aşază).* VI. Poeme dedicate lui Lucian Blaga: *Icoană pe sticlă; Seară pascală; Drumul magilor* /Traducere din T.S. Eliot/. VII. Poeme dedicate lui M. Rosenkranz: *Assisi; Fîntîna romană* /Traducere din Conrad Ferdinand Meyer/; *Fîntîna romană* /Traducere din Rainer Măria Rilke/; *Stăpînul insulei* /Traducere din Ştefan George/; *Versuri pentru un copil mic* /Traducere din Hugo von Hofmannsthal/; *Toledo.* VIII. Poeme dedicate lui Dragoş Protopopescu: *Cîntecul lui AU; Balcic de seară; Balcic biblic.* IX. Poem dedicat Măriei Pillat: *Scrisoare.* X. Poeme dedicate Iui Ion Barbu: *Elegie în toamnă; Elegie în pădure; Părăsit pe munţii din suflet* /Traducere din Rainer Măria Rilkc/; XI. Poeme dedicate lui Ştefan Neniţescu: *Elegie pentru mine; A doua Elegie; A treia Elegie; A patra Elegie.*

Ion Pillat, SCUTUL MINERVEI. /Bucureşti/, /Editura „Luceafărul"/, /1933/, 18 p. + If. /Colecţia „Pleiada"/.

în colofoniu pe verso, ultima pagină: „Aceste XVIII Sonete, presimţit» în 1927 pe Acropole, în preajma Parthcnonului,şiscrisc la Miorcani în august 1933, au fost tipărite in noiembrie, acelaşi an, de tipografia „Luceafărul"

pentru colecţia dc poezie şi artă „Pleiada", în 150 exemplare de lux numerotate şi semnate de autor".

Cuprinde: I. *Ajuns acum pe culmea..-* **II.** *Deoarece, Senino...* **III.** *Acelaşi zeu pro/etic...* **IV.** *Adăpostit sub scutul. •.* **V.** *Precum prin crîng...* **VI.** *Neptun pe mări...* **VII.** *Cu armonie simplă...* **VIII.** *Sub rod se-ndoaie pomul...* **IX.** *La Roma, cînd Horaţiu...* **X.** *Pe mări nu poate vasul...* **XI.** *Abia sosi Prierul...* **XII.** *Icar cum îl sfidase...* **XIII.** *Din toate-numai roză...* **XIV.** *Nespcveăită mie...* **XV.** *Din Helicon coboară...* **XVI.** *în căutarea prăzii...* **XVII,** *Nu-s vindecat cu totul.. .* **XVIII.** *Te-am regăsit...*

Exemplarul 11, **păstrat dc famili?, are dedicaţia autografa:** *„Iubiţilor mei Părinţi în amintirea frumoaselor nlc de ta Miorcani de astă-vară cu toată dragostea, ion, 27 ianuarie 193-î".*

în *Ion Pillat, bibliografie,* **Biblioteca Centrală** *Universitară* **„M. Eminescu" serviciul bibliografic, Iaşi, 1980, Georgeta Oniscu reproduce următoarele dedicaţii autografe: Exemplarul nr. 25** *„D-lui Profesor Cezar Papacostea, adîncului cunoscător al antichităţii clasice omagiu de prietenie. Ion Pillat, 9 feb. 1934".* **Exemplarul nr. 25:** *„Lui Mihail Codreanu, Maestrului sonetului românesc omagiu. Ion Pillat, feb. 1934".*

Ion Pillat, PASĂREA DE LUT, /Bucureşti/, /Editura „Adevărul"/, /1934/, 2-ÎOp. în colofoniu, la p. 240: „Cartea dc faţă menită să dea marelui public o privire unitară asupra liricei lui Ion Pillat, cuprinde — într-o ordine nouă, cu omisiunea tălmăcirilor şi cu un text cîteodată revăzut — materia volumelor: *Pe Argeş în Sus, Satul Meu, Limpezimi, Caietul Verde,* **la care s-au adăugat un număr de poezii inedite scrise în urmă.** *Biserica de altădată,* **concepută de autor ca un tot aparte şi de-sine-stătător, a rămas în afară, precum şi** *Scutul Minervei* **care nu-şi află locul aici. Poemul** *Bătrînii* **apare acum într-altă versiune mult prescurtată. Pentru uşurarea cititorului** *Elegiile* **din** *Limpezimi* **şi-au redobîndit titlurile de la apariţia lor în reviste. Poeziile din volum au fost scrise între anii 1918— 1933".**

Cuprinde: *Elegie în pădure* **/CV. (1932)/;** *Scrisoare* **(CV. (1932)/;** *Hetladă* **/CV. (1932)/;** *Centaurul bătrîn* **/CV. (1932)/;** *Vremea* **(L. Elegia IV/;** *Cina cea de taină* **/G.Z., P. Ag. S./;** *Cocorii,* **CV (1932)** *înserare* **/L./;** *Octomvrie,* **/CV. (1932)/;** *Cîntec de leagăn jL.j; Metamorfoză; Lumina Lunii* **/L./;** *Primăvară* **/CV. (1932)** *în apa cerului... }; Recuerdo* **/CV. {1932)/;** *Odaia ei* **/CV. (1932)/;** *Somn curat* **/CV. (1932)/;** *Călătorire* **/CV. (1932)/;** *Cîntecul lui Ali/B.}; Balcic biblic* **/B./,** *Toamnă la Miorcani* **/L. Elegia VI/;** *Miniatură persană jL.j; Suleimanie* **/L./; Sunium /L. şi apoi Ţ.P./;** *Hymet* **/L. şiapoiŢ.P./;** *Păstor ionian* **/CV. (1932)/;** *Dafni* **/L./; Lalele /L./;** *Bust antic* **PL** *Vrăjitorul de şerpi* **/CV. (1932)/;** *Cişmigiu de toamnă }L.j; Peştii roşii* **/L./;** *Toamna}. Se clatină galbene păsări... jtj*; *Căprioara de porţelan* **/L/;** *Fîntîna cu platani* **/L./;** *Cleştar }L.};Vrajâ* **/L. Elegia X/;** *Ţară;* **Calendarul viei:** *Mărţişor* **/L./;** *Pricri* **/L./;** *Florar jL.j; Cireşar* **/L./;** *Cuptor jL.j; Gustar* **/L./;** *Vinicer* **/L./;** *Rrumărel* **/L./;** *Brumar* **/L./;** *Undrea* ***/L./*** *Ghenar* **/L./** *Făurar* **/L./** *Timpul* **/P.Ag.S./** *Cloşani* **/L. Elegia 1/** *Limpezimi }L.} Moara uitată jL.j Drumuri* **/L./** *Pluta* **/L./ SATUL MEU** *Harta; Lumina; Moş Gheorghe Jitarul; Proprietarul; Vlad Plugarul; Ilie Baciu ; Vasile Bultoc; Ion Pescaru ; Ştrul Leiba; Secretarul Primăriei ; Florea Herghelegiu; Hinca lui Ion; Anisia; Joldea Contrabandistu; Baba Visa; Iliuţ, orbul satului; Popa Breazu; Părintele Niculai; Curtea boierească ; Parcul; Meşter Toader ; Uliţa Satului ; Clopotul; Cimitirul; Copacii din sat; Biserica; Rateşul vechi; Iazul; Crîşma; Hora; Morile de vint; Pădurea de la Stîncă; Prutul; Pîrîul; StîlpH de telegraf; Oile; Rîndunelele ; Stupul; Gîştele; Brotacul; Iepurele; Vinătorul; Amurgul; Umbra; Tăcerea; Luna ; Noaptea ; Stelele ; Primăvara ; Nori de vară; Toamna ; lama ; Poetul; Darul; în pădure;* **/L./** *Piersicul* **/CV. (1932),** *Grădina-n straturi îşi aşează. ..} Copil de-odinioară* ***[G.Z.,*** **P.Ag.S./** *Ornic; Fericirea* **/L. Elpgia VIII/** *La un poet* **/Ţ.P./** *Toamnă* **/G.Z., P.Ag.S.,** *Au vuit prelung.../ Acuarelă* **/P.Ag.S./** *De-o fi să fie raiul...* **/CV. (1932)/** *Piersicul* **/L.** *La cotitura drumului din vie...j Casa cu liliac* **/L./** *Jucării* **/G.Z., P.Ag.S./** *în cramă* **/P.Ag.S./** *Inscripţie pentru nucul din vie* **/L. apoi P.Ag.S. (B.P.T.) P.Ag.S in E.D.II/** *Ctitorii* **/P.Ag.S./ Florica:** *închinare; Florica; Mormîntul ; Vîrful dealului ; în vie ; Castanul cel mare ; > Rădăcini; Cireşul; Spre Izvorâţii ; Pădurea din Valea Mare ; Cucul din Valea Popii; La zăvoi; în luncă ; Parcul Golsşlilor; Lumina iarna; Biserica lui Horia; Căsuţa din copac; Casa din deal; Cămara de fructe ; Odaia Bunicului; Ochelarii bunicii; Capela ; Odihna tatii; Străinul; Comoara; Adio la Florica. Inscripţie pentru o fîntîna }L.j Altă inscripţie* **/L./ /Republicate în P.Ag.S. (B.P.T.)/**

Elegia copacilor **/L. Elegia VII:** *Copacilorj; Primăvara* **/L. Elegia II/;** *Septemvrie }\j* **/G.Z., P.Ag.S./;** *Inscripţie pentru o fintîna* **/L./ Republicată în P.Ag.S. (B.P.T.)/;** *Septemvrie* **/II/ /G.Z., P.Ag.S./;** *Marinarul* **/L. Elegia V/;** *Septemvrie* **/III/ /P.Ag.S./** *Cîntec de toamnă jDe aur vechi s-a făcut frunzarul}; Aci sosi pe vremuri* **/G.Z., P.Ag.S./. BĂTRÎNII în forma prescurtată la fel ca în P.Ag.S. (B.P.T. şi E.D.II).** *De voi muri* **/L. Elegia XII/;** *Poetul* **/L.** *Zidarul daruri tari aşează}; Mortul* **/CV. (1932)/;** *Sălcii* **/L./;** *Amurg în Deltă }L.j; Ceamul albastru /!-./; Căluşarii* **/L./;** *Ţărm sudic; Ouidiu; Noapte pe ţărm* **/L./;** *Dansatoarea;* **CV (1936)** *Proiect* **/L./;** *Eyub* **/L;/.** *Rugă* **/L./;** *Vraciul jh.j; Seară pascală* **/CV. (1932)/;** *Icoană pe sticlă* **/CV (1936)** *De Paşti* **/CV. (1932)/;** *Icoana cu busuioc; Balcic de seară* **/B./;** *Primăvară* **/L./** *Din tren, în zori, văd cerul ca o apă .../; Dor }L.j; Hanul cu rîndunici* **/L./;** *Drum de seară* ***}L.j****; Scitul* **/CV. (1932)/;** *Stele* **/L./;** *Pasărea toamnei* **/L,/;** *Cîntec de leagăn* **/L./;** *Interior* **/L./;** *Adormind* **/CV. (1932)/;** *Sonet; Oglinda fermecată* **/CV. (1932)/;** *Elegie în toamnă* **/CV. (1932)/;** *Assisi* **/CV. (1932)/;** *Toledo* **/CV. (1932)/;** *Sarcofag; Strofă* **/L./ Elegia XI:** *S-au pierdut; Stanţe jStanţe pe un motiv*

de Ronsardj; Inscripție votivă; Insulă /CV. (1932), *Cu fruntea ei tăiată-n marmor clar.../; Elegie pentru mine* /CV. (1932)/; *A doua Elegie* /CV. (1932)/; *A treia Elegie* /CV. (1932)/; *A patra Elegie* /CV. (1932)/; *Norul* /CV. (1932)/; *Asfodelă* /CV. (1932}/; *Prinos* Ț.P. *Veghe* CV. (1936).

POEME ÎNTR-XJN VERS de Ion Pillat, București, Editura Cartea românească /1936/, p. 102 + 1 f.

în colofoniu, pc ultima foaie: „S-au tras la Institutul de arte grafice Cartea românească S-A. București, în luna februarie 1936, ediție originală a acestei cărți de POEME ÎNTR-UN VERS scrise în noiembrie—decembrie 1935, pe hîrtie velină mată, numerolate de la 1—500. La p. 6 dedicația: *Lui Ștefan Nenițescu.* I-a p. 7—10 se află prefața considerată de autor necesară volumului și reprodusă în E.D.III.:

„Lămuririle sînt poate inutile cînd e vorba de poezie însă cu poemul într-un vers încereînd un gen nou, nu le mai cred de prisos.

Poemul într-un vers nu trebuie confundat cu epigrama greacă, rubaiul persan sau hai-haiul japonez. Cîte trei corespund unui sentiment de concentrare lirică și cel mai descriptiv e și cel mai extrem oriental. Poemul într-un vers duce această concentrare la limită. El se prezintă față de un poem obișnuit ca o picătură de parfum față de un coș de flori. E o esență capabilă de nesfîrsite disocieri; dintr-un singur vers, in care ca sugestie intră și titlul, se pot dezvolta poeme întregi după puterea de realizare a fiecăruia.

Ideea acestei forme mi-a venit recitind, în vederea unei conferințe, poeme din Victor Hugo. Vrînd să citez cîteva versuri din Le Pape *am fost izbit că unele din ele se izolau de la sine ca adevărate poeme într-un vers;*
Une imeraude ou semble errer toute la mer. . .
propun ;
Smaragd în care parcă se rătăcește marea.

Paul VaUry numește „versuri dăruite" *acele versuri care izvorăsc spontan ca hărăzite nouă de soartă. Ele se opun altora, construite de poet și care doar desăvîrșesc ceea ce primele ne-au indicat printr-o străfulgerare adtncă a conștiinței.*

Un singur vers, născut și nu făcut, purtat ani de zile, adesea inconștient, filtrînd poate ani de patimi, rezumînd în el versuri multe, nescrise, și atîtea fețe și locuri — să ne poată reda taina călătoare a poeziei redusă la unica ei bogăție de a fi goală și eternă.

O atare poezie, prin însăși substanța ei, riscă să rămînă prea individuală, să devie intransmisibilă și obscură, grație unui grai poetic sigilat, a cărei cheie o posedă numai poetul. M-am străduit să fie cît se poate de limpede ca expresie și mi-am ales drept măsură dc vers cel dc 14 silabe ca fiindu-mi întotdeauna mai la indemînă; căci un vers, și îndeosebi cînd e izolat, ar trebui să aibă maximum de simplitate și de rezonanță sufletească.

Poemul Intr-un vers ar fi acela in care unul singur e scris, cel dătător de mif care, iar celelalte rămîn sugerate pînă la sfîrșitul poemului presimțit. Ca foaia strălucitoare a lintiței de baltă care acoperă foile neieșite încă la fața apei. S-ar putea să se creadă că aceasta este o facilitate pentru autor. Și firește că trebuie să recunoaștem că poezia ajunsă la o asemenea despuiere, dacă permite cititorului înalte delectări, îi cere in schimb o mai susținută și intimă colaborare. Pe cît poetul a scris mai puțin, pe atît cititorul e nevoit să citească mai mult. Colaborare, ce se obține Cu o citire cît mai liniștită a fiecărui poem în parte.

Un poem lung se poate citi mai repede, căci fiecare vers ajută la pătrunderea și la gustarea celuilalt. Un singur vers se vrea citit mai încet. Scrisorile se parcurg iute. Telegramele insă ne opresc.

O astfel de poezie mai cere din partea cititorului un efort de imaginație și fantezie creatoare. Așa Cum concep versul-poem ; ar fi o sămînță, căreia îi trebuie neapărat ca să germineze și să-și dea toate roadele, ca o humă fertilă, o a doua înțelegere sufletească.

Dar odată regulile jocului însușite, amatorul de poeme într-un vers va găsi in fiecare din ele materia unor lungi poeme, sporind Cu linii și colori pururi "Ițele și căpătînd noui perspective de cîte ori le va reciti ;
Sau cel puțin o nădăjduiesc.

193S

{Numărul 3 exemplarul autograf al autorului.)

Cuprinde: *Poemul într-un vers; Păstorul mării; îmbrățișare; Zvon; Stelă funerară; Stelă de mim; Groapă nouă; Stelă de dansatoare ; Trup de fată ; Dorința; Colori ;întîlniri* /Dat în bibliografia Georgetei Oniscu sub titlul greșit; *întîlnirej; Veghe; Pasărea din basm; Iarnă; Artă poetică; Amurg; Melancolie ; Logodna ; Pasărea mării ; Calea nopții ; Mare sudică ; Insula de mirodenii; Navigatorii; Marinarul; Trecutul; Plaja; Tinerețe; Apă neîncepută; Dezamăgire; Seara la Voroneț; Vecernie; Heraclit; Tipar; Artă poetică; Portret; Floarea vremii ; Stol coborît; Murmur etern ; Darul; Poetul trădat ; Vasul Iovit; Belșug; Castana; Drum de noapte; Nocturnă; Casa copilăriei; Menire," Reîntoarcere ; A semanări; Păreri >' A murg în crîng ; Casă la Balcic ; Fată la fîntîna; Turc bătrîn ; Măgărușul; Cimitir tătăresc ; Golful; Camee ; Driada ; Mare pămînteană ; Ciocîrlia ; Norii; Popor nomad ; Sclave ; Popas ; Descălecătorii; Crăciun; Artă poetici; Zile și nopți; Hanul vechi; Prevestire ; Copilărie; Toamna copilăriei; Părăsire; Conac de altădată; Singur ; Veveriță, toamna; Poetul; Vînătoare; Inima; Templul antic; Marmură greacă; Friză; Friză; Friză; Păstorul; San Francesco nel deșerta.*

Ion Pillat, CAIETUL VERDE. Versuri, 1928-1934. Ediție nouă înregistrată. București, Editura „Cartea românească", /1936/, 126 p. + 1 f.

In oolofoniu, pe foaia do U sfirşit: „Această nouă ediţie a CAIETULUI VERDE, revizuită, şi adăogită, cuprinde — cu excepţia *Tălmăcirilor* păstrate pentru un volum ad-hoo — pe lingă textul ediţiei originale şi acel» poeme, 12 la număr care scrise după apariţia ei, de Ia 1932 la 1934, îi aparţin ca inspiraţie şi factură".

Ultima foaie, verso, tn colofoniu: Acest volum s-a tipărit In atelierele Cartea Românească In luna decembrie anul 1936.

Cuprinde: I. Poeme dedicate lui N. I. Herescu: *Helladă* /CV. (1932)/; *Centaurul bătrfn* (in CV. (1932) poemul fusese dedicat lui V. Voiculescu/; *Insulă /Cu frunlra ei...* CV. (1932)/; *Păstor ionian* /CV. (1932)/; *Norul* /în CV. (1932): *Vn nor,* poem dedicat lui V. Voiculescu/; *Prinos* /P.L./; *Dansatoarea* /P.L./; *Inscripţie votivă* /P.L./; *Sarcofag* /P.L./; *Asfodela* /CV (1932)/; *La un poet* / CV. (1932)/; *Bust antic* / P.L./; II, Poeme dedicate lui Perpessicius: *Adormind* /CV. (1932)/; *Odaia ei* /CV. (1932)/; *Sonet* /P.L./; *Stanţe* /P.L./; *Recuerdo* /CV. (1932)/. III. Poeme dedicate lui V. Voiculescu: *Scitul* /CV. (1932)/; *Vrăjitorul de şerpi* /CV. (1932)/; *Mortul* /CV. (1932/. IV. Poeme dedicate lui Al. Philippide: *Ornic* /P.L./; *Călătorire* /CV. (1932)/; *Oglinda fermecată* /CV. (1932)/; *Cocorii* /P.L./; V. Poeme dedicate lui «arie Voronca: *Ţara* /P.L./; *Primăvară* /CV. (1932); *Piersicul* /CV. (1932)/; *De Paşti* /CV. (1932)/; *De-o fi să fie raiul* /în CV. (1932) poemul fusese dedicat lui Perpessicius/. VI. Poeme dedicate lui Lucian Blaga: *Octomvri** /in CV. (1932) poemul fusese dedicat Iui Perpessicius/; *Seară pascală/* CV. (1932)/; *Icoană pe sticlă* /CV. (1932)/. VIL Lui M. Rosenkranz: *Assisi* /CV. (1932)/; *Tvlcdo* /CV. (1932). VIII. Lui Drago? Protopopescu: *Cîntecut lui Aii* /CV. (1932)/; Balcic de seară /CV. (1932)/. IX. Poem dedicat Măriei Pillat: *Scrisoare.* X. Poeme dedicate lui Ion Barbu: *Elegie in pădure* /CV. (1932)/; *Elegie în toamnă* /CV. (1932)/; *Veghe* /P.L./. XL Poeme dedicate lui Ştefan Neniţescu: *Elegie pentru mine: ttiflia Elegie* /CV. (1932)/; *A doua Hegie* /CV. (1932J/M *treia Elegie* / CV. (1932)/; *A patra Elegie* / CV. (1932).. XII. Poem dedicat în memoria Marinetei Stănculean,: *Ţărm sudic* /P.L./. Volumul pe care a lucrat Georgeta Oniscu fusese dedicat *„Lui Lucian Bot iubitorului pasionat si pătrunzător al Poeziei, toată preţuirea lui Ion Pillat. 15 ianuarie 1937 Bucureşti".* (Georgeta Oniscu, *op. cit.* p. 13.)

Ion Pillat, ŢĂRM PIERDUT. Versuri 1934- 1936. Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, Bulevardul Lascăr Catargi, 1937. *96* p. + 1 f.

Prima pagină, verso, în oolofoniu: S-au tras din această carte, pe hirtio Vidalon vărgată, treizeci şi cinci de exemplare nepuse în comerţ, numerotate de la 1 la 33. Volumele nr. 27 şi 35 sînt exemplarele autorului. ŢĂRM PIERDUT este închinat: *Fiului meu Dinu.* Exemplarul nr. 33 are următoarea completare adăugată dedicaţiei şi scrisă de poet cu oerneală: *Cu toată dragostea de Sfîntul Constantin 1937.*

Pe ultima foaie în colofoniu: Monitorul oficial şi Imprimeriile statului Imprimeria Statului, Bucureşti, 1937.

Cuprinde: Ţărm pierdut: Ţărm pierdut. Versuri pentru o insulă: *Insula; Insula mică era.../ Mit; Cicladele.* Versuri pentru Balcic: *împliniri; Balcic; Balcic lunar; Cină cu peşti ; Stella maris; Lună pe mare; Casă la Balcic ; Floarea din fereastră ; Seară la ţărm ; Dinonysopolis ; Sarcofag tracii ; Plajă pustie.* Popas: *Fantazie de seară* /Traducere din Holderlin/. Cîntec pentru lumină: *Cîntec pentru lumină; Pasăre de lut; Buratec lunar; Veveriţă.* Stanţe: *jCu sculptorul stă piatra, ia pictorul culoarea/;* I. */Atît ţi-am privit trupul, că l-am furat Cu ochii/1* II. */Precum de orice lucru în zilele Pu soare;;* III. *jCind rîzi îşi scutur salba de rouă crengi în soare/;* IV. *Izvorul unde tinăr băusem altă dată/;* V. */Nu-mi pasă dacă-n juru-mi urzesc din ură oameni/;* VI. */Pe rugul ce mă arde te vet urca odată/;* VIL */Aşa cum in furtună loviţi trosnesc tufanii/;* VIII */Să-ţi pot uita făptura fugii în codru verde/.* Versuri pe trunchiul vremii: *Versuri / Tăcere; Amurg pe Prut; Singe străbun.* Cîntec de vremelnicie: *Cîntec de vremelnicie;* Păstor şi Faun: *Păstorul şi faunul; Ziua păstorului* /Traducere din Ştefan George/; *Moartea păstorului ,* Scoica: *Scoica; Elegii marine: Cules de zi; Pe ţărm; în faţa mării.* Alesul: Alesul.

Ion Pillat, UMBRA TIMPULUI, Bucureşti, „Colecţia Universul literar". Tipografia şi Editura ziarului „Universul", 78 p. + 1 f. Pe verso p. 73 se află nota: Poeziile din acest volum au fost scrise în anii 1937—39. In colofoniu, pe ultima foaie, verso: Acest volum al XXIV-lea din Colecţia „Universul Literar" s-a tipărit în luna aprilie 1940.

Pe exemplarul care a aparţinut lui Dinu Pillat se află următoarea dedicaţie: *Mult iubitului tneu fiu în ziua terminării celor opt clase liceale şi a intrării sale intr-o nouă perioadă a vieţii — cu toată dragostea mea părintească şi urarea să-şi păstreze şi acolo sufletul său frumos de azi, aceste versuri la făurirea cărora a asistat. Ion Pillat, 30 mai 1940.*

Cuprinde: *Zodier ; în toamnă ; Umbre pe iaz ; Ceas pierdut; Cîntec ; Cra-rora-ra; Din ramele iatacului vechi; An mort; Elegie; înnoptare; Pîndă; Panta rhei; Soartă; Suflet; Zori; Tipar; Rod; înserare; Iarnă tîrzie ; Şarpele casei; Fraţii; Scamatorul; Roza din urmă ; AloeS : Cîntec I; Cîntec II; Cîntec III; Primăvară; Poetul; Prinos; Piatră; Ţărm pontic; Cimitir tătăresc; Seară pe ape; Insulă, toamna; Pescăruşul.*

Ion Pillat, BALCIC. Ilustraţii de Măria Pillat-Brateş. Craiova, „Scrisul românesc". 1940, 70 p.

Volumul poartă dedicaţia: *închin această carte Măriei Pillat-Brateş, tovarăfei mele de viaţă şi de artă.*

Pe ultima pagină, verso, în colofoniu: S-a tipărit acest volum în atelierele Scrisul Românesc în una mie exemplare pe hîrtie 3pecială de ratograsură

Landers, numerotate de la l— 1000. 1940 iulie. Nr. 101 este exemplarul autorului.

Cuprinde: *Balcic* /introducere, text în proză/. BALCIC: *împlinire* /Ț.P. (1937)/; *Smochinul neroditor* /B.A. (1925)/; *Balcic biblic* /CV. (1932), CV. (1936)/; *Balcic de seară* /CV. (1932), CV. (1936")/; *Cîntecul lui Aii* /CV. {1932), CV. (1936>/; *Sarcofag* /C.V.(1932), CV. (1936)/; *Balcic* /Ț.P./; *Balcic lunar* /Ț.P-/; *Cină cu peşti* /Ț.P./; *Stella maris* /Ț.P./; *Lună pe mar» jJ.V.I.Casă la Balcic* /Ț.P./; *Ftoarea din fereastră* /Ț.P./; *Seară la țărm* /Ț.P./ *Dionysopolis* /Ț.P./; *Sarcofag* (rocie/Ț.P./; *Plajă pustie* /Ț.P./; *Cules de zi; Pe țărm; Țărm pontic; Zori de primăvară; Prinos* /U.T,/; *Seară pe ape* /U.T./; *Insulă, toamna* /U.T./; *Pescăruşul* /U.T./.

Ion Pillat, ÎMPLINIRE. Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1942, 79 p. Prima pagină, verso, în colofoniu: S-au tras din această carte pe hîrtie Vidalon, douăzeci şi şase de exemplare nepuse în comerţ, numerotate de la 1-26.

Numărul 22 este exemplarul poetului.

Pe ultima pagină în colofoniu: „PURTATE şi frămîntate timp de 30 de ani în sufletul şi cugetul autorului, poeziile din acest volum, afară de trpi din ele care datează din primăvara şi vara anului 1939, au fost toate scrise cu o întrerupere de o lună, de Ia 20 noiembrie 1939 la 22 martie 1940. Tot atunci volumul şi-a căpătat titlul şi ordonanţa definitivă.
Buoureştî, 18 februarie 1942".

La p. 8 indicația autorului: ACESTE SONETE ALCĂTUIESC UN SINGUR POEM.

Cuprinde: *Datoria* /traducere din Vincent Muselli/; Cartea priveliştilor: *Poetul; Nomadul; La moara rea; Cină; Pastorală; Viziune polară; Ho/tusai; Port breton; Natură moartă; Zori de primăvară; Hellas; Răsărit de soare; Endimion; Faunul; Centaurul; Lui Atlas; Narcis; Basorelief.* Cartea tăriilor: *Ctitorul; Prevestire* (Fiului meu); *Frate iconar; Pustnic; Toamnă; Heruvim; înger rămas; Roză; Spectrul rozei; Vînăioare; Joc -de flăcări; Priveghi; Calendar; Cimitir; Chiparoşi; Timpul; Eternități, vremelnicii; Slele.* Cartea mărturiilor: *împlinire; Sonetul; Cristal; Hat; Potir amar; Chemare; Pegas; Părere; Farmec; Trepte; Saadi; Grădinarul; Basm ; Navigatorul; Don Quichote ; Legende ; Regăsire ; Patinor.*

Ion Pillat, ASFODELĂ, Bucureşti, Edițiile „Ausonia" 1943, 93 p. + 1 f. Cu o prefaţă de N. I. Herescu.

Pe ultima foaie in colofoniu: Alegerea poeziilor, orînduirea lor, ca şi înfăţişarea cărţii aparţin lui N. I. Herescu. Autorul s-a mărginit să revadă corecturile şi, in puţine locuri, textul original. La cuprins sînt indicate, după titlul fiecărei poezii, volumul sau, în lipsă, publicaţia unde a apărut mai întii.
Pe ultima foaie, verso, în colofoniu: Monitorul oficial şi Imprimeriile Statului. Imprimeria naţională Bucureşti — 1943.

Cuprinde: Prefaţă de N. I. Herescu; *Asfodelă* /CV. 1932/; Hellada: *Hellada* /G.Z./; *Unei amfore* /G.Z./; *Sunium jL.f; Uimei* /L./; *Dafni* /L./; *Acrocorint /Revista Fundațiilor* ian. 1943/; *Epidaur jRevista Fundațiilor* ian. 1943/; *Olimpia jRevista Fundațiilor* ian. 1943/; *Delfi /Revista Fundațiilor* ian. 1943/; *Hellada* /CV./; *Păstor ionian* /CV./; *Centaurul bătrîn* /CV./; *Prinos* /P.L./; *Bust antic* /PX./; *Țărm pierdut* /Ț.P./; *Insulă* /CV./; *Cicladele* /Ț.P./; *Dionysopolis* /Ț.P./; *Mit* /Ț.P./; *Ovidiu* yL./; *Păstorul şi faunul* /Ț.P./; *Capre jRevista Fundațiilor* ian. 1943/; *Moartea păstorului* /Ț.P./; *Stelă /Revista Fundațiilor* ian. 1943/; *Insula* /Ț.P./; *Alesul* /Ț.P-/. Scutul Mioervei (SCUTUL MINERVEI, 1933). I. *Ajuns acum pe culme...;* II. *Deoarece, Senina...;* III. *Acelaş seu profetic. . .* ; IV. *Adăpostit sub scutul...* ; V, *Precum prin crîng...* ; VI, *Neptun pe mări. . .*; VIL *Cu armonie simplă...*; VIII. *Sub rod se-ndoaie pomul... ;* IX. *La Roma cînd Horafiu...*; X. *Pe mări nu poate vasul...;* XI. *Abia sosi Prierul... ;* XII. *leat cum îl sfidase. .. ;* XIII, *Din toate numai roza.*
XIV. *Nespovedită mie...* Alte sonete: *La un poet* /C.V./; *Hellas* /ÎMPLINIRE/; *Răsărit de soare* /ÎMPLINIRE/; *Endimion* /ÎMPLINIRE/; *Faunul* /ÎMPLINIRE/; *Centaurul* /ÎMPLINIRE/; *Lui Atlas* /ÎMPLINIRE/; *Narcis* /ÎMPLINIRE/; *Basorelief* /ÎMPLINIRE/.

Ion Pillat, POEZII 1906—1941. Ediţie definitivă îngrijită de autor. Voi. III 1927—1941 Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1944, p. 449-845 + 1 f. La p. 502, verso, în colofoniu: 1. Pillat „Poezii" este al doisprezecelea volum din colecţia „Scriitorilor români contemporani, ediţii definitive". Versurile strînse în prezentul volum au fost alese de autor, iar textul lor revizuit de -dînsul. Această primă ediţie s-a tras în trei mii două sule douăzeci şi şase de exemplare pe liîrtie velină Verge", numerotate de la 1 la 3226. Justificarea tirajului. (Iscălitura lui Ion Pillat în facsimil). Nr, 2 este exemplarul autorului.

La p. 837-838 autorul reproduce prefaţa la POEME ÎNTR-UN VERS, pe OATe noi am dat-o la descrierea volumului respectiv.
La p. 839 se aflâ următoarea *Postfață* care priveşte toate cele trei volume ale ediţiei:

LĂMURIRE

Poezia n-are nevoie de pre sau postfețe ; orice justificare, explicație sau comentar e de prisos fi turbură supărător puritatea textului însuşi. Aici însă, câteva lămuriri sînt necesare.
Ediția de față, dorită definitivă, se străduie să mențină in general înfățişarea şi succesiunea volumelor familiare cititorului, să urmeze, cel puțin în linii mari, pe epoci de creație, principiul cronologic şi să respecte, în marginea posibilului, unitatea de stil şi de inspirație a operei întregi.
De aceea ea se deschide £u primele dibuiri poetice şi cu CASA AMINTIRII (anunțată o dată cu publicarea VISĂRILOR PĂGÂNE şi anterioară ca dată

de compunere), a adăugat volumelor originare cartea BALCIC, iar din ASFODELA — atit de fericita şi competenta alegere a lui N. I. Hcrescu — a împrumutat ciclul Hellada, *cu mici modificări şi cu titlul mai vechi de ŢA RM PIERDUT.*

în ce priveşte aspectul formal al poeziilor din înliile volume în special, prin uncie revederi, retuŞări, cotrtprimări Şt suprimări, mergînd citeodată ţină la variante noi, dar fără a altera inspiraţia iniţiala ca şi prin însuşirea mai întotdeauna a textului ulti?nei publicări, s-a căutat stabilirea unei lecţiuni mai pure şi, sperăm, autentice.

Numai în două caturi s-au păstrat ambele versiuni ale aceluiaşi poem, cîrtd ele difereau prea mult ca formă şi intenţie.

Pe Ungă poeziile tuturor volumelor, de la VISĂRI PĂGÎNE (1912) *ţină la* ÎMPLINIRE (1942) şi ASFODELA (1943), *apar aici mai multe inedite ca volum, între altele: cele două din* Prima Verba, *cele 27 poeme de la sfirşitul* POEMELOR ÎNTR-UN VERS *şi cele* 18 POEME REGĂSITE, *aceste din urmă constituind o grupare nouă, aşezată aproape cronologic, din poeziile publicate mai toate prin reviste şi uitate acolo.*

Lipsesc din volum doar două încercări de tinereţe, in vers liber şi alb: Nocturnă şi: Ultima nox, *amîndouă din* CASA AMINTIRII, *apărute în* AMĂGIRI *şi intîia din ele retipărită în* ÎNTOARCERE. *Din prima versiune a poemului* BĂTRÎNII, *în 12 părţi autonome, versiune mai dezvoltată decît cea păstrată aici, a rămas, ca poezie de-sine-stătătoare, doar* Ursul lui Donici.

Dedicaţiile, prefeţele fi însemnările din ediţiile originare, au fost lăsate volumelor respective, de care sînt legate şi unde cititorul curios le va putea uşor regăsi. O excepţie o fac reproducerea prefeţei de la POEME ÎNTR-UN VERS *şi nota inedită, la poezia* Turla, *din Voi. I.*

Necesităţi tehnice au împiedicat tipărirea pe o singură pagină a fiecărui poem într-un vers, aşa cum apăruseră în 1936 şi cum genul nou al acestei poezii îl cere imperios.

Sonetele din ÎMPLINIRE *alcătuiesc un singur poem ca şi cele din* SCUTUL MINERVEI *unde unitatea e evidentă.*

Cuprinde: CAIETUL VERDE (1927—1936): *Scrisoare; Adormind; Odaia ei; Sonet (Oriunde îmi duc paşii,..)', Stanţe pe un motiv de Ronsard; Recuerdo ; Sînge străbun; Scitul; Vrăjitorul de şerpi; Mortul; Ornic; Călătorire: Oglinda fermecată; Cocorii; Ţară; Primăvară nouă* /în C.V.: Prt*măvară: în apa cerului de primăvara...!; Piersicul]Grădina-n straiuri îşi aşazi.../; De Paşti; De-o fi să fie raiul...; Octomvrie; Seară pascală; Icoană pe sticlă; Assisi; Toledo; Norul; Dansatoare; Inscripţie votivă ; Veghe; Elegie în pădure; Elegie in toamnă; Elegie în faţa mării jŢ.F.:* în ciclul Elegii marine: *în faţa mării/; Elegie pentru mine/* în C.V.: *Elegie pentru mine: întiia Elegie/; A doua Elegie; A treia Elegie; A patra Elegie; Ţărm sudic.*

ŢĂRM PIERDUT (1927- 1941). Cuprinde: *Helladă; Suttium* /L./; *Himet* /L./; *Dafni ; Acrocorint; Epidaur; Olimpia ; Delfi; Asfodela ; Insulă (Amurgul lăsase pe ape lungi...); Păstor ionian* /C.V./; *Centaurul bdtrîn ; Prinos ; Bust antic; Ţărm pierdut; Insulă /Cu fruntea ei/...; Cicladele; Mit ; Ovidiu; La un poet; Păstorul şi faunul; Capre; Moartea păstorului; Stelă; Sirena; Insula; /Insula mică era.../; Alesul.*

SCUTUL MINERVEI (1933). Cuprinde: I. *Ajuns acum pe culmea vieţii;* II. *Deoarece, Senino mireasă mi-esti. .. ;* III. *Acelaşi zeu profetic cutremură;* IV. *Adăpostit sub scutul Mineri'ei;* V. *Precum prin crîng, in umbră...;* VI. *Neptun pe mări în spume;* VII. *Cu armonie simplă de linii;* VIII. *Sub red se-ndoaie pomul cînd seva...;* IX. *La Roma cînd Horaţiu prindea nemuritoare...* ; X. *Pe mări nu poate vasul să zboare...;* XI. *Abia sosi Prierul...;* XII. *Icar cum îl sfidase...;* XIII. *Din toate numai roza...;* XIV. *Nespovediiă mie...* ; XV. *Din Helicon coboară. ..* ; XVI. *în căutarea prăzii;* XVII. *Nu-s vindecat Cu toiul...;* XVIII. *Tc-am regăsit...*

RALCIC (1929- 1939). Cuprinde: *împlinire; Baltic biblic: Balcic de seară; Cîntecul lui AU ; Sarcofag ; Balcic ; Balcic lunar ; Cină cu peşti; Stella maris / Lună pe mare; Floarea din fereastră; Casă la Balcic; Seară la ţărm; Dionysopolis; Sarcofag tracic; Plajă pustie; Cules de zi: Pe ţărm; Ţărm pontic; înserare ; Prinos; Piatră; Cimitir tătăresc; Seară pe ape ; Insulă toamna ; Scoica ; Pescăruşul.*

POEME ÎNTR-UN VERS (1935- 1936): *Poemul într-un vers; Păstorul mării: îmbrăţişare; Pan; Zvon; Stelă funerară; Stelă de mim; Groapă nouă ; Stelă de dansatoare ; Trup de fată ; Dorinţa ; Colori ; întîlnire ; Veghe ; Pasărea din basm; Iarnă; Artă poetică; Amurg; Melancolie; Logodna; Pasărea mării; Calea nopţii ; Marc sudică; Insula de mirodenii; Navigatorii," Marinarul; Trecutul; Plaja; Tinereţe; Apă neîncepută; Dezamăgire; Seara ta Voroneţ ; Vecernie ; Heradit; Tipar ; Artă poetică; Portret: Floarea vremii ; Stol coborît; Murmur etern; Darul; Poetul trădat; Vasul lovit; Belşug; Castana ; Drum de noapte ; Nocturnă; Casa copilăriei ; Menire ; Reîntoarcere; Asemănări; Păreri; Amurg în crîng; Casă la Balcic; Fată la fintînă ; Turc bătrîn; Măgăruşul; Cimitir tătăresc; Golful; Camee; Driada; Mare pământeană ; Ciocîrlia; Norii; Popor nomad; Srlove; popas; Descălecătorii ; Crăciun ; Artă poetică ; Zile şi nopţi; Hanu vechi; Prevestire ; Copilărie ; Toamna copilăriei ; Părăsire; Conac de altădată; Singur; Veveriţă, toamna; Poetul; Vînătoare ; Inima ; Templul antic ; Marmură greacă ; Friză (Struniţi-du-si calul...) ; Friză (De cînd îţi legi sandala. ..) ; Friză (Pe piatră staueroii...)(Păstorul; San Francesco nel de;trto ; Amintirea; Gorgane pe Bărăgan ; Sfirşit de iarnă ; Primăvara pastorală ; Primăvară ; Cetatea din mare ; Stăptnul mării; Căţelul pămintului; Ţara ; Lacrimi; Luntraşul: Floare tîrzie ; Cer răsturnat; Nemuriri plâpînde; Clopot de taină; întoarcere." Cimitir tătăresc; Cimitir turcesc; întîiele micşuneU ; Bujori sălbateci,- Lalele; Prier ; Pescăruşi ; înserare ; Zarzăr la mare ; Despăduriri : Sîngele vieţii.*

VERSURI REGĂSITE (1927*1941): *Vinătorul de himere; Circ planetar; Fagul; Prolog la un poem părăsit; Sinii; Prund; Ispita frumuseții; Cupa; Poteca din pădure; La iaz; Seară la Stîncă; Cules; Drumul din basme; Viersul țării; Terține; Cîntec; Crez; Pe o alegere proprie din George, Hofmannsthal şi Rilke.*

"UMBRA TIMPULUI (1934- 1939): *Zodier; în toamnă; Umbre pe taz; Ceas pierdut; Cîntec de vremelnicie; Cîntec; Cra-ro-ra-ra; Din ramele iatacului vechi; An mort; Elegie; înnoptare; Pîndă; Panta rhei ; Soartă ; Suflet; Zori; Tipar; Rod; Amurg pe Prut; Iarnă tîrzie; înserare; Scamatorul; Roza din urmă; Aloes; Prutul; Primăvară; Versuri; Stanțe \Cu sculptorul stă piatra,..}; jAtît ți-am privit trupul); jPrecum de orice lucru}; /Cînd rîzi îți scutur salbaj; /Izvorul unde lînărj; /Nu-mi pasă dacă-n juru-mij; /Pe rugul ce mă arde/; /Aşa cum in furtună lovite... /; /Să-ți pot uita făptura... j Cîntec pentru tine, Cîntec pentru lumină; Pasăre de lut; Buratec lunar ; Veveriță; Şarpele casei; Frații; Tăcere.*

ÎMPLINIRE (1930— 1940): Cartea priveliştilor: *Poetul; Nomadul; La moara rea; Cină; Pastorală; Viziune polară; Hokusai; Port Breton; Natură moartă ; Zori de primăvară ; Hellas ; Răsărit de soare ; Endimion ; Faunul; Centaurul; Lui Atlas; Narcis; Basorelief;* Cartea tăriilor: *Ctitorul; Prevestire ; Frate iconar; Pustnic ; Toamnă ; Heruvim ; înger rămas ; Roză; Spectrul rozei; Vinătoarea ; Joc de flăcări ; Priveghi; Calendar; Cimitir ; Chiparoşii; Timpul; Eternități, vremelnicii; Stele;* Cartea mărturiilor: *împlinire ; Sonetul; Cristal; Har ; Potir amar ; Chemare; Pegas ; Părere ; Farmec; Trepte; Saadi; Grădinarul; Basm ; Navigatorul; Don Quichote, Legende; Regăsire; Patinor.*

ANTOLOGII POSTUME

Ion Pillat. Poezii. Antologie şi prefață de Aurel Rău. Bucureşti, Editura pentru literatură, 1965, 446 p. Coperta de Crîstea Muller. Cu portretul autorului. CAIETUL VERDE 1927- 1936: *Scrisoare; Adormind; Odaia ei; Stanța Pe un motiv de Ronsard; Recuerdo; Scitul; Vrăjitorul de şerpi; Mortul; Călătorire ; Oglinda fermecată ; Țara ; De Paşti; Octomvrie; Norul; Dansatoarea; Inscripție votivă; Veghe: Elegie în pădure; Elegie în fața mării; Elegie pentru mine: A doua Elegie; A patra Elegie.*

ȚĂRM PIERDUT, 1927- 1941: *Hellada; Himet; Acrocorint; Asfodelă: Păstor ionian; Centaurul bătrîn: Bust antic ; Țărm pierdut; Insulă; Cicladele; Ovidiu; La un poet; Păstorul şi faunul.* SCUTUL MINERVEI, 1933: I, */Ajuns acum pe culmea vieții, înainte/;* III. */Acelaşi zeu profetic cutremură stejarii/;* IV. */Adăpostit sub scutul Minervei, stau deoparte/;* VIL */Cu armonie simplă de linii şi lumină/;* VIII, */Sub rod se-ndoaie pomul cînd seva îl pătrundeț;* IX. */La Roma, cînd Horațiu prindea nemuritoare/;* XI. */Abia sosi Prierul cu-ntiia rîndunică/;* XV. */Din Helicon Coboară iar cele nouă muze/;* XVII. *jîn căutarea prăzii de aur a cîntării/;* XVII. */Nu-s vindecat cu totul, Senina de Himeră/.* BALCIC, 1929— 1939: *împlinire; Balcic de seară; Cîntecul lui AH; Cină cu peşti; Stella maris; Lună pe mare; Seară la țărm ; Dionysopolis ; Sarcofag tracic ; Pe țărm ; Prinos ; Cimitir tătăresc ; Pescăruşul.* POEME ÎNTR-UN VERS, 1933— 1936: *Poemul într-un vers; Pan; Stelă de dansatoare; Trup de fată; întîlniri; Iarnă; Artă poetică; Amurg: Navigatorii: Plaja; Tinerețe; Scara la Voroneț; Portret; Castana; Nocturnă; Reîntoarcere; Turc bătrîn; Ciocîrlia; Popor nomad; Popas; Descălecătorii ; Zile şi nopți ; Conac de altădată; Veveriță, toamna, Templu antic; Friză /I/; Friză /IIj; Păstorul; Țara; Luntraşul; Cimitir tătăresc; Bujori sălbateci; Pescăruşi.* VERSURI REGĂSITE, 1927-1941: *Vinătorul de himere ; Prolog la un poem părăsit; Sîni; Prund ; Cupa; Poteca din pădure; Seară la Stîncă; Viersul țării.* UMBRA TIMPULUI, 1934—1939: *Zodier, în toamnă; Cîntec de vremelnicie; Cîntec; Elegie; înnoptare; Pîndă; Rod; Amurg pe Prut; Scamatorul; Primăvară; Stanțe; Cîntec pentru tine; Cîntec pentru lumină; Buratec lunar; Veveriță.* ÎMPLINIRE, 1939— 1940: Cartea priveliştilor: *Poetul; Cină; Natură moartă; Hellas;* Cartea tăriilor: *Toamnă ; Joc de flăcări ; Timpul;* Cartea mărturiilor: *împlinire ; Părere ; Trepte; Grădinarul; Basm; Don Quichote.* CUMPĂNĂ DREAPTĂ, 1941—1944: *Unui cititor peste veacuri;* Din fluier ciobănesc: *Cîntec de dor* I—XII; *Stînă părăsită; Legănat cu tine...; Transhumantă; Cîntecul verii; Ceas tainic; Toamnă; Regăsire; Oglindiri ; Solie; Zeu marin ; Necunoscutei; 1. /Cînd alții te privesc};* II. *Ți-e numele străin ca bucuria};* III. */Cînd zorii tăi se-aprind în dimineață/; Prezență; Singur; Destin ; Vechime; Terține ; Mărturie; Post mortem.*

Poezii, voi. 1—2. Antologie de Dinu Pillat. Prefață de Mircea Tomuş, Bucureşti. Editura pentru Literatură, 1967. CAIETUL VERDE, 1927— 1936: *Scrisoare ; Adormind; Odaia ei; Recuerdo; Sînge străbun; Scitul; Vrăjitorul de şerpi; Mortul; Călătorire ; Cocorii; Țara ; Norul; Dansatoarea ; Elegie în pădure ; Elegie în toamnă; Elegie tnfața mării ; A doua Elegie ; A treia Elegie ; A patra Elegie; Țărm sudic.* ȚĂRM PIERDUT, 1927-1941: *Hellada; Dafni;Acrocorint; Epidaur; Olimpia; Delfi; Asfodelă; Insula; Păstor ionian; Țărm pierdut; Cicladele ; Mit; Ovidiu ; Păstorul şi faunul >' Moartea păstorului ; Sirena; Insula; Alesul.* SCUTUL MINERVEI, 1933: I. */Ajuns acum pe Culmea vieții, înainte. . .};* II. */Deoarece, Senino, mireasă mi-eşti şi soră... /;* III. *{Acelaşi zeu profetic cutremură stejarii.../;* IV. */Adăpostit sub scutul Minervei stau deoparte.., /;* V. *}Precum în crîng, în umbră, o pasăre ațipă... {;* VI. *jNeptun pe mări în spume şi-a aşezat domnia.../;* VII. */Cu armonie*

simpli de linii şi lumină.../; VIII. *(Sub rod se-ndoaie pomul cînd stva U pătrunde. .,/;* IX. */La Roma cînd Horaţiu prindea nemuritoare.../;* X. *(P» mări nu poate vasul să zboare, dacă vîntul.../;* XI. *jAbia sosi Prierul fu-n-tîia rîndunică.. ./;* XII. *jlcar cum îl sfidase cu aripa de ceară...(;* XIII. */Din toate, numai roza ce-n moarte mai încheagă.../;* XIV. */Nespoveditd mit ce grijă îţi apleacă.../;* XV. */Din Helicon coboară iar cele nouă muze.../;* XVI. */în căutarea prăzii de aur a cîniării.../;* XVII. *jNu-s vindecat cu totul, Senino, de himeră...!;* XVIII. */Te-am regăsit de mintea-mi cu-atîta mai aproape.../.* DALCIC, 1929- 1939: *împlinire; Balcic; Bahic lunar; Cină cu peşti; Stella maris; Lună pe mare; Floarea din fereastră; Seară la ţărm; Ţărm pontic; înserare ; Prinos; Piatră ; Cimitir tătăresc; Seară p» ap» ; Insulă, toamna; Scoica; Pescăruşul.* POEME ÎNTR-UN VERS, 1935— 1936: *Poemul într-un vers ; Păstorul mării; îmbrăţişare ; Pan ; Zvon ; Stelă funerară; Stelă de mim; Groapă nouă; Stelă de dansatoare; Trup de fată; Dorinţa; Colori; întîlniri; Veghe; Pasărea din basm; Iarnă; Artă poetică;Amurg; Melancolie; Logodna; Pasărea mării; Calea nopţii; Mare sudică; Insula de mirodenii; Navigatorii; Marinarul; Trecutul; Plajă; Tinereţe; A pi neîncepută; Dezamăgire; Seara la Voroneţ; Vecernie; Heraclit; Tipar; Artă poetică; Portret; Floarea vremii; Stol coborît; Murmur etern; Darul; Poetul trădat; Vasul lovit; Belşug ; Castana; Drum de noapte; Nocturna ; Casa copilăriei; Menire; Reîntoarcere; Asemănări; Păreri; Amurg in crîng; Casă la Balcic; Fată la fintîna; Turc bătrîn; Măgăruşul; Cimitir tătăresc ; Golful; Camee; Driada; Mare păminteană ; Ciocîrlia; Norii; Popor nomad /Cu norii şi cu vîntul.. ./; Popor nomad /Foc stins, cort strîns.../; Sclav»; Popas; Descălecătorii; Crăciun; Artă poetică; Zile şi nopţi; Hanul vechi; Prevestire; Copilărie; Toamna copilăriei; Părăsire; Conac de altădată; Singur; Veveriţă, toamna; Poetul; Vînătoare; Inima; Templul antic ; Marmură greacă, Friză /Strunindu-şi calul... /; Friză /De cînd îţi legi sandala . . ./; Friză /Pe piatră stau eroii. . ./; Păstorul; San Francesco del Deserto; Amintirea; Gorgane pe Bărăgan; Sfîrşit de iarnă; Primăvară pastorală; Primăvară /Livezi în floare.../; Cetatea din mare; Slăpînul mării; Căţelul pămîntului; Ţara jBaluri, munţii vineţi.../; Lacrimi; Luntraşul; Floar» tîrzie; Cer răsturnat; Nemuriri plăpînde; Clopot de taină; întoarcere jîn toamna desfrunzită.../; Cimitir tătăresc /Pasc moartea. . ./; Cimitir turcesc; întîiele micşunele; Bujori sălbatici; Lalele /Oştirea cu turbane.../; Pri»r jOprit în drum.../; înserare /Pe-o oglindă legănată. ../; Zarzăr la mar»; Despăduriri; Sîngele vieţii.* VERSURI REGĂSITE. 1927— 1941: *Vînătorul de himere; Poteca în pădure.* UMBRA TIMPULUI, 1934— 1939: *Zodier • în toamnă; Umbre pe iaz; Cîntec de vremelnicie; Cîntec; Cra-ro-ra-ra; Din ramele iatacului vechi; An mort; Elegie; Pîndă; Panta rhei; Soartă; Zori; Amurg pe Prut; înserare; Scamatorul; Stanţe; Cîntec pentru lumină; Fraţii; Tăcere.* ÎMPLINIRE, 1939- 1940: *Nomadul; Cină; Pastorală; Hokusai; Naturi moartă; Zori de primăvară; Hellas; Endimion; Faunul; Centaurul; Narcis; Prevestire; Toamnă; înger rămas; Spectrul rozei; Vînătoare ; Priveghi; Calendar; Timpul; Eternităţi, vremelnicii; Stele; Har; Saadi; Navigatorul; Don Quichote ; Legende ; Regăsire ; Patinor.* CUMPĂNĂ DREAPTĂ, 194 I— 1944: *Menire; Legănat cu tine...; Transhumantă; Ceas tainic; Toamnă; Oglindiri; Solie; Zeu marin; Necunoscutei (III); Prezenţă; Singur; Destin, Vechime; Terţine; Post-mortem.*

Versuri. Cuvînt înainte de Al. Piru. Bucureşti, Editura tineretului, 1968, 269 p. Ion Pillat, desen de Bardocz Ludovic. (Colecţia „Cele mai frumoase poezii".) Din CAIETUL VERDE: *Scrisoare; Recuerdo; Scitul; Vrăjitorul de şerpi ; Cocorii ; Icoană pe sticlă; Norul; Elegie in pădure; Elegie în toamnă; A doua elegie; A patra elegie.* Din ŢĂRM PIERDUT: *Hellada; Acrocorint; Olimpia; Delfi; Asfodelă; Ovidiu.* Din SCUTUL MINERVEI: VII. */Cu armonie simplă de linii şi lumină/.* Din BALCIC: *Lună pe mare ; Plajă pustie ; Ţărm pontic ; Cimitir tătăresc ; Seară pe ape ; Insulă, toamna.* Din POEME ÎNTR-UN VERS: *Poemul într-un vers; Melancolie; Tinereţe; Ciocîrlia; Zile şi nopţi; Vînătoare; Friză* II. */De cînd îţi legi sandala.../.* Din UMBRA TIMPULUI: *în toamnă; Umbre pe iaz; Cîntec de vremelnicie; Cîntec; An mort; Elegie; Panta rhei; Soarta; Amurg pe Prut; Scamatorul.* Din ÎMPLINIRE:, *Zori de primăvară ; Narcis ; Prevestire ; înger rămas ; Spectrul rozei ; Timpul; Stele; Har; Saadi; Don Quichote; Regăsire.* Din CUMPĂNĂ DREAPTĂ: *Transhumantă; Toamnă; Solie; Vechime; Terţine; Post mortem.*

Ceremonia naturii /Antologie şi studiu/ dc Victoria Ana Tăuşan. Bucureşti, Editura Albatros, 1972, 223 p. (Seria „Contemporanul nostru"). Din CAIETUL VERDE: *Mortul; Cocorii; De-o fi să fie raiul... ; Octomvrie jRodit se-ndoaie ramul şi mina se ridică/; Norul; Veghe; Elegie în toamnă; Elegie în faţa mării; Elegie pentru mine; A patra Elegie.* Din ŢĂRM PIERDUT: *Ţărm pierdut; Ovidiu; Alesul.* Din SCUTUL MINERVEI: I. */Ajuns acum pe Culmea vieţii.../;* XI. */Abia sosi Prierul.../;* XIV. *Nespovedită mie.../;* XVII. */Nu-i vindecat cu totul.. •/.* Din BALCIC: *Lună pe mare; Pe ţărm; Seară pe ape.* Din POEME ÎNTR-UN VERS: *Poemul într-un vers ; Păstorul mirii; îmbrăţişare; Pan; Pasărea din basm; Artă poetică; Amurg: Mleancolie; Pasărea mării; Trecutul; Seara la Voroneţ; Reîntoarcere; Ciocîrlia; Norii; Crăciun; Templu antic; Stăpînul mării; înserare; Sîngele vieţii.* Din VERSURI REGĂSITE: *Ispita frumuseţii; Viersul ţării; Cîntec.* Din UMBRA TIMPULUI: *Umbre pe iaz; Cîntec; Elegie ; Pîndă; Primăvară; Pasăre de lut; Tăcere.* Din ÎMPLINIRE: *Cini; Pastorală; Viziune polară; Narcis; Sttle; împlinire; Legende; Registre.* Din CUMPĂNĂ DREAPTĂ: *Menire; Post-mortem.*

Ptetii: **Antologie, postfaţă şi bibliografie de Cornel Ungureanu, Bucureşti, Editura Minerva, 1973, 307 p. (Arcade).**

Din CAIETUL VERDE: *Scrisoare; Adormind; Recuerdo; Scitul; Vrăjitorul de şerpi ; Călătorire; Ţara; Icoană pe sticlă; Dansatoarea ; Elegie in toamnă ; Elegie în faţa mării ; A doua elegie ; A treia elegie ; A patra elegie* Din ŢĂRM PIERDUT: *Helladă; Dafni; Ţărm pierdut; Ovidiu; Moartea păstorului; Insula.* Din SCUTUL MINERVEI: I. *{Ajuns acum pe culmea vieţii, înainte.. .j;* II. *Deoarece, Senino, mireasă mi-eşti ţi soră... j;* III. */Acelaşi zeu profetic cutremură stejarii.../;* IV. */Adăpostit sub scutul Minervei stau deoparte.../;* V. *Precum prin crîng, în umbră, o pasăre aţipăj. .. ;* VI. */Neptun pe mări în spume şi~a aşezat domnia.../;* VIL */Cu armonie simplă de linii şi lumină.../;* VIII. */Sub rod se-ndoaie pomul cînd seva îl pătrunde.../;* IX. */La Roma cînd Horaţiu prindea nemuritoare. . ./;* X. */Pe mări nu poate vasul să zboare, dacă vîntul.../;* XI. */Abia sosi Prierul cu-ntîia rîndunică.../;* XII. *jlcar cum îl sfidase cu aripe de ceară.../;* XIII. */Din toate numai roza ce-n moarte mai încheagă.../;* XIV. */Nespovedită mie ce grijă îţi apleacă.../;* XV. */Din Helicon coboară iar cele nouă muze.../;* XVI. *în căutarea prăzii de aur a cîntării. ../;* XVII. */Nu-s vindecat Cu totul, Senino, de Himeră.../;* XVIII. */Te-am regăsit, de mintea-mi cu-atîta mai aproape.../.* Din BALCIC: *împlinire; Balcic lunar; Lună pe mare; Floarea din fereastră; Plajă pustie; Pe ţărm; Ţărm pontic; înserare; Seară pe ape; Insulă, toamna; Pescăruşul.* Din POEME ÎNTR-UN VES: *Poemul într-un vers; Pan; Artă poetică; Castana; Conac de-altădată; Ţara; Lun-traşul.* Din VERSURI REGĂSITE: *Vînătorul de himere.* Din UMBRA TIMPULUI: *Zodier; în toamnă; Umbre pe iaz; Cîntec de vremelnicie; Cîntec ; Cra-ro-ra-ra ; Elegie ; Panta rhei; Scamatorul; Poetul; Stanţe* /fragmente/; *Cîntec pentru lumină.* Din ÎMPLINIRE: Cartea priveliştilor: *Cină; Pastorală; Natură moartă; Narcis; Basorelief;* Cartea tăriilor: *Prevestire; Spectrul rozei; Timpul; Eternităţi, vremelnicii;* Cartea mărturiilor: *Potir amar; Don Quichote; Patinor.* Din CUMPĂNĂ DREAPTĂ: *Singur: Vechime ; Mărturie; Post-mortem; Menire.*

Ion Pillat. Pe Argeş în Sus. Antologie, postfaţă şi bibliografie de loan Adam, Bucureşti, Editura Miner/a, 1984, 247 p. (Arcade). Din CAIETUL VERDE: *Scrisoare ; Odaia ei Ornic ; Oglinda fermecată; Ţara ; Piersicul; De-o fi să fie raiul; Elegie pentru mine ; A doua Elegie ; A treia Elegie. A patra Elegie* Din BALCIC: *împlinire ; Pe ţărm.* Din POEME ÎNTR-UN VERS: *Belşug ; Castana ; Casa copilăriei ; Reîntoarcere ; Toamna copilăriei ; Conac de altădată ; Singur; Veveriţă, toamna; ^Poetul; Amintirea; întoarcere.* Din VERSURI REGĂSITE: *Fagul; Prolog la un poem părăsit; Seară la Stinca ; Cules ; Viersul ţării; Crez.* ÎN UMBRA TIMPULUI: *Zodier; în toamnă; Ceas pierdut; Din ramele iatacului vechi; An mort; Elegie; înnoptare ; Tipar ; Rod; Amurg pe Prut; Roza din urmă.* Din ÎMPLINIRE: Cartea priveliştilor: *Cină.* Cartea tăriilor: *Vînătoare; Cimitir; Chiparoşi.* Cartea mărturiilor: *împlinire ; Părere; Regăsire.* Din CUMPĂNĂ DREAPTĂ: *Unui cititor, peste veacuri; Cîntecul verii; Ceas tainic ; Toamnă ; Oglindiri ; Prezenţă ; Singur ; Vechime ; Post-mortem ; Menire.*

POEME SCRISE ÎNTRE 1927-1978
ÎN ANTOLOGII SI 'VOLUME COLECTIVE

Antologia poeţilor de azi de Ion Pillat şi Perpessicius, Bucureşti, „Cartea Românească", 1928, voi. II. De I. P.: *Ovidiu,* p. 163— 164 (L.) in ED III la voi. CV.

Generaţiile ţării. Biblioteca Catedra Galaţi nr. 11— 12. Galaţi „Catedra", /1937/. De I.P.: *Ţara,* p. 8, (CV.)

Ilustraţii pentru Arghezi, Bacovia, Blaga... I. Pillat... de E. Drăguţescu. Cu o prefaţă de T. Vianu, Bucureşti, Tipograf. Ateneu, 1937. De I.P.: *Păstor ionian* (Ţ.P.)

Literatura română Contemporană, antologie de V, Streinu, Bucureşti, Dacia, 1943. De I.P.: *Odaia ei,* p. 138, (CV.); *Insulă,* p. 139—140, (Ţ.P.); *Artă poetică* (P.V.); *Friză* p. 140, (P-V.); *îmbrăţişare,* p, 140, (P.V.); *Poemul într-un vers,* p. 140, (P.V.); *Pan,* p. 140 (P.V.).

Mama şi copilul şi căminul familiar în poezia românească. Antologie cu o prefaţă de Ion Breazu, Sibiu „Dacia Traiană", 1943.
De I.P.: *A doua Elegie,* p. 67—68 (CV.); *Prevestire* p. 68.

Poeţi în rugăciune aleşi şi adnotaţi de loan Georgcscu, Oradea, Edit. „St. Nichila", 1943. De I.P.: *Icoană pe sticlă,* p. 207, (CV.).

Poezia noastră religioasă. Antologie însoţită de un studiu introductiv de Pan M. Vizirescu, Cluj, Edit. Episcopiei ortodoxe romane, 1943. De I.P.: *Zori,* (U.T.).

Estetica poeziei lirice de Liviu Rusu, Sibiu „Casa Şcoalelor" 1944. De I.P,: *Balcic biblic,* p. 110 (BALCIC); *Stanţe,* p. 171, (Ţ.P. în E.D.III la U.T.)

Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet. Bucureşti „Publicom", 1946. De I.P.: *Post ruortem* p. 297, (CD.); *Cîntec {Timpul care piere.../* (U.T.) (facsimil).

Din lirica mării. Antologie, prefaţa, text îngrijit de Vasile Nicolescu, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1964. De I.P.: *Ţărm pierdut,* p. 14—16, (Ţ.P.); *Pescăruşul* (U.T. în E.D.III la BALCIC), *Pe ţărm,* p. 65-66, (BALCIC); *Ovidiu,* p. 139- 140, (CV.); *Stella maris,* p. 14 \. (B.); *Sarcofag tracic,* p. 141—142, (B.); *Luna pe mare,* p. 212—213, (B.); *Insula,jInsula mică era.../* p. 213-214, (Ţ.P.).

Gîntecul iubirii (Din lirica românească de dragoste). Antologie, text îngrijit, prefaţă de Vasile Nicolescu. Bucureşti, Editura pentru literatură, 1966. De

I.R: *Veghe, p.* **196. (CV.);** *Prund,* **p. 196-197, (V.R.);** *Poteca din pădure,* **p. 197-198, (V.R.);** *Stanțe,* **p. 198-199, (U.T.).**

Antologia poeziei simboliste româneşti **de Lidia Bote. Bucureşti, Editura pentru literatura, 1968. De I.P.:** *Asfodela,* **p. 443, (Ț.P.)-**

Poezia română modernă **de la G. Bacovia la Emil Botta. Antologie, prefaţă şi note deNicolae Manolescu. Voi. 1—2 Bucureşti, Editura pentru literatură, 1968. De I.P.:** *A patra* ***elegie,*** **p. 172- 173, (CV.);** ***Acrocorint.*****p. 173, (Ț.P.};** *Timpul,* **p. 174.**

Efigiile naturii. **Antologia pastelului românesc de Petre Stoica şi M. Tomuş. Voi. I, Bucureşti, „Minerva", 1971. De I.P.:** *Cimitir tătăresc,* **p, 405, (B.);** *Balcic de seară,* **p. 406, (B.};** *Păstor ionian,* **p. 406—407, (Ț.P.);** *Sarco-fag,* **p. 407 (B.);** *Toledo,* **p. 407-408, (CV.).**

O sută de ani de sonet românesc. **Antologie de Gli. Tomowi, Bucureşti, Editura Albatros, 1973. De I.P.:** *Don Quichote,* **p. 126, (ÎMPLINIRE).**

Poezia cu formă fixă. **Ediţie îngrijită, prefaţă, note şi bibliografie de Gh.Cardaş- Bucureşti, Editura Albatros, 1973, De I.P.:** *Terține,* **p. 364-365, (V.R.).**

Antologia poeziei româneşti **de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1974. De I.P.:** *Transhumantă* **(CD.);** *Amurg,* **p. 282,** ***{P.V.)***; *Balcic de seară,* **p, 282, (B.);** *Ciocîrlia,* **p. 282, (P.V.);** *Plaja.* **p. 283, (P.V.);** *Poemul într-un v.rs,* **p. 283, (P.V.);** *Țara,* **p. 283 (CV.);** *Tinerețe* **(P.V.)**

Arghezi, Bacovia, Rarbu, Blaga, Pundoianu, Pillat, Voiculescu, **prezentaţi de Laurenţiu Ulici. Cronologie de Emil Mânu, Bucureşti, Editura Enciclopedică română, 1974. De I.P.:** *Elegie pentru minep.* **311—312, (CV.);** *A doua Elegie,* **p. 312-313, (CV.);** *A treia Elegie,* **p. 313-315, (CV.);** *Păstorul si faunul,* **p. 313—316, (Ț.P.); Din Poeme într-un vers:** *Amurg; Artă poetică; Iarnă; Pan ; Poemul într-un vers ; Stelă de dansatoare; Ciocîrlia ; Conac de altădată ; Descălecătorii; Navigatorii; Popor nomad; Popas; Seara la Voroneț; Tinerețe; Veveriță, toamna; Zile şi nopți,* **p. 317;** *Bujori sălbateci; Cimitir tătăresc; Friză* **(II);** *Luntraşul; Pescăruşi,* **p. 318;** *Cîntec de vremelnicie,* **p. 318 — 319,** ***{V.T.);*** *Cîntec, ¸ .* **319, (U.T.);** *Pîndâ, p.* **320, (U.T.);** *Scamatorul,* **p. 320-321, (U.T.);** *Ceas tainic,* **p. 321,** *Singur, p.* **321—322.**

Constelație a poeziei române moderne **de Dinu Pillat. Selecţii din Tudor Arghezi, G. Bacovia, Ion Rarbu, Lucian Blaga, B. Fundoianu, Adrian Maniu, Ion Pillat, Ion Vinea, V. Voiculescu, Bucureşti, „Cartea Românească", 1974. De I.P.:** *Elegie in pădure, p.* **272, (CV.);** *A doua Elegie,* **p. 271-272, (CV.);** *A patra Elegie,* **p. 272, (CV.);** *Helladă, p.* **273, (Ț.P.);** *Acrocorint,* **p. 273-274, (Ț.P.);** *Norul,* **p. 274-275, (CV.);** *Insulă, toamna,* **p. 275-276, (B.);** *In toamnă, p.* **275—276, (U.T.);** *Cîntec de vremelnicie,* **p. 277—278, (U.T.);** *Cîntec,* **p. 278-279, (U.T.).**

O *flacără străbate veacurile.* **Bucureşti, Editura militară, 1974. De I.P.:** *Țara,* **p. 218, (CV.).**

Poezii *patriotice.* **Culegere de Constanța Iliescu- Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1976. De I.P.:** *Țara, p.* **151, (CV.).**

Poezii *patriotice şi revoluționare.* **Antologie, Bucureşti. Minerva, 1974. De I.P.:** *Țara,* **p. 237, (CV.);** *Viersul țării,* **p. 238, (V.R.).**

Simbolism, *modernism, avangardism.* **îndrumări metodice de I. Mihuț, Bucureşti Editura didactică şi pedagogică, 1976. De I.P,:** *împlinire, p.* **147,** *(E.)*

Lună *pe mare, p.* **147— 148, (B.);** *Seară pe ape,* **p. 148-149, (B.)**

Niciodată toamna nu fu mai frumoasă. **Antologie lirică de Simion Dănilă. Cuvmt înainte de Al. Jebeleanu, Timişoara, „Facla", 1978. De I.P.:** *Cocorii,* **p. 91 (C.V.).**

PERIODICELE ÎN CARE AU FOST PUBLICATE POEMELE. (ÎN ORDINE CRONOLOGICĂ)

Vrăjitorul de şerpi. **(Pentru I. Al. Brătescu-Voineşti).**

Adevărul literar si artistic, **IX (1928), nr. 374, 5 feb-, p. 5.**

Cîntecul lui AU.

Adevărul literar şi artistic, **IX (1928), nr. 375, 12 feb., p. 5;** *Viața literară,* **IU (1928), nr. 74, 18 feb., p. 4;** *Arta,* **Bucureşti, I (1941), nr. 8, 9 iul., p. 3.**

Ovidiu

Gindirea, **VIII (1928), nr. 4, apr., p. 156- 157.**

Pseudoftinegeticos (Vînătorul de- himera) Lumea, Bazar Săptărmînal **1/1923/, nr. 24. 29 apr., p7,**

Un nor.

Gindirea **VIII (1928). nr. 6-7, iun,-iul,, p. 261-262.**

Mortul.

Ibid.. **VIII (1928), nr, 10, oct., p. 397-398;** *Românul Cleveland,* **XXVII (1929), nr. 5, 3 feb., p. 1.**

Scrisoare.

(Măriei Pillat). *Gindirea,* **VIII (1928), nr. 12, dec, p. 487-488:** *Universul,* **XLIX (1932), nr. 355, 25 dec, p. S.**

De-o fi să fie raiul...

Gindirea, **IX (1929), nr. 1—2, ian. — feb., p. 12.**

Fagul.

Gindirea, IX (1929), nr. 4, apr., p. 125.

Recuerdo

Ramuri, XXIII (1929), nr. 5, mai, p. 156; *Muguri,* Rîmnicul Vîlcea, II (1929). nr. 6—7, iun.—iul., p. 28—29 (Reprodusă din *Ramuri); Revista Scriitoarelor si Scriitorilor români.* IV (1930), nr. 6—7, iun.—iul-, p. 80; *Adevărul literar şi artistic,* X (1931). nr. 561, 6 sept., p. 1; *Vremea,* VI (1933), nr. 270, 8 ian-, p. 7.

Oglinda fermecată. Celei rămase.

Gîndirea, IX (1929), nr. 8-10, aug.-oct., p. 288.

Călătorire- Celui plecat.

Ibid., IX (1929), nr-8-10, aug.—oct., p. 289.

Balcic de seară /Cînd soarele stropeşte.../

Revista Scriitoarelor şi Scriitorilor români. UI (1929), nr. 10, oct-, p. 1; *Viaţa literară,* IV (1929), nr. 122. 21 dec, p. 1; *Vremea.* VI (1933), nr. 270, 8 ian., p.7; *Familia,* V (1938). nr. 8, sept., p. 56; *Gîndirea,* XIX (1940). nr. 10, dec, p. 676.

Elegie in pădure.

Viaţa literară, IV (1929), nr. 112, 5 oct., p. 1.

Hellada. [Prima versiune)

Viaţa literară, IV (1929), nr. 112, p. 1.

Asfodelă (Lui N. I. Herescu).

Viaţa literară, IV (1929), nr. 117, p. 1; *Cele trei Ctişuri,* XII (1931), nr. 3-4. mari.—apr., p. 41; *Calendarul Bucureşti,* I (1932), nr. *8,* p. 3; *Viaţa literară,* VIII (1933). nr. 140, ian-, p. 2.

Balcic biblic (Lui fi. D. Mugur).

Gîndirea, IX (1929), nr. 12, dec, p, 375.

Elegie /Stă viatul deodată pe iazuri.../. *Elegie în toamnă*

Gîndirea, X (1930), nr. 3, mari., p. 78.

Adormind. . .

Rampa, XV (1930), nr. 3664, 7 apr., p. 3; *Viaţa românească,* XXII (1930), nr. U - 12, nov.-dec, p. 26-27.

Stanţe.

Pleiada, I (1930), nr. 3, 15 apr., p. 2.

Mistral. La un poet

Gîndirea, X(1930), nr. 8-9, aug.—sept., p. 260; *Junimea literară,* XXI (1932), nr. 7-12, iul.-dec, p. 342.

Octomvrie.

Gîndirea, X (1930), nr. 10, oct., p. 340; *Universul,* XLIX (1932), nr. 300, 31 oct., p. 4; *Calendarul,* Bucureşti, 1 (1932), nr. 207. 2 nov. p. 2 (Reprodusă din *Universul).*

Circ planetar.

Gîndirea, X (1930), nr. 12, dec, p. 433.

Centaurul bătrîn.

Duminica Universului, 1(1931), nr. 1, p. 4.

Primăvara \în apa cerului. . ./.

Duminica Universului, I (1931), nr. 18, 3 mai, p. 277.

Prolog. {Prolog la un Poem părăsit)

Viaţa românească, XXIII (L931), nr. 9-10, sept.—oct., p. 288-289.

Icoană pe sticlă.

Universul, XLIX (1931), nr. 349, 25 dec, p. 9; *România,* 1 (1938), nr.207, 25 dec, p. 3.

Elegia singurătăţii în vreme.

Gindirea, XII (1932), nr. 1, ian., p. 6-7.

Elegia cuvîntului.

Gindirea, XII (1932), tir. 1, ian., p. 7-8.

Cocorii.

Datina, X (1932), nr. 7- 12, iul.—dec., p. 81; *Universul,* LI (1934), nr. 90, 2 apr., p. 6.

Prinos.

Datina, X (1932),nr. 7— 12, iul.—dec, p. 81; *Calendarul,* I (1932), nr. 266, 25 dec. P- 2.

Hellada (A doua versiune). */Stă marea ca o treaptă.../.*
Datina, X (1932), nr. 7—12. iul.—dec., p. 102.

Stni, La un tors antic-
Adevărul literar si artistic. XI (1932), nr. 604,*3* iul., p. *$; Viața literară,* VII (1932), nr. 138, iul.-sept., p. 4.

Insulă /Cu fruntea «.../.
Cele trei Grișuri, XIII (1932). sept.—oot., p. 93.

Odaia ei.
Adevărul literar și artistic, XI (1932), nr. 622. 6 nov., p. 1; *Vremea,* VI (1933), nr. 270. 8 ian., p. 7; *Reporter,* V (1937), nr. 11, 14 mart., 103T, p. *t.*

Scitul.
Adevărul literar și artistic-, KI (1932), nr, 622, 6 nor., p. 1.

Assisi.
Gîndirea, XII (1932), nr. 12, dec., p. 34T.

Toledo.
Ibid., XII (1932), nr. 12, dec, p. 345.
Elegie /Deodată seara. Poartă deschisă.../. (A trOUl Elegie)
Ibid., XII (1932), ur. 12, dec, p. 348-349.

Stanțe. /Cînd peste ani vei fi.../.
Ifniversul, XLIX (1932), nr. 333, 5 dec, p. 4.

A patra Elegie /Pe drumul vechi.../.
Adevărul literar și arlistio, XI (1932), nr. 628, 18 dec, p. 1.

Păstor ionian.
Adevărul literar și artistic, XI (1932), nr. 62*, 18 dec., p. 1; *Viața literară,* VIII (1933), nr. 140, 1-30 dec, p. 3.

Țărm sudic.
Vremea. 1933, nr. 316, p. 20-21.

Dansatoarea.
Revista Scriitoarelor și Scriitorilor romani, VII (1933), mr. 1—*t*, iam. —fefe., p. 6] *Universul.* L(19j3), nr. 166, 19 iunie, p. 4.

Vgh.
Viața romăntastă, XXV (1933), nr. 5, mai, p. 149.

Seară pascală.
Universul, L (1933), nr. 103, 16 apr., p.4; *Acțiunea.* IV (1933), nr. 794, 24, 23 apr., p. 2.

Țara.
Catedra, Galați, VII (1933), nr. 1-2, sept.-oct., p. 1; *Ibid.,* X (1937), nr. 97, mart., p. 1; *Luminița,* XIX (1968), nr. 3, mart., p. 13.

Sarcofag.
Universul. L(1933), nr. 318, 20 nov., p.4.

Stutul Minervei: I */Ajuns acum pe Culmea.../.*
Pleiada, București, 1 (1934), nr. 1, ian., p. 29.

Scutul Minervei; II. */Deoarece, Senino.../.*
Ibtd., 1 (1934), nr. 1, ian., p. 30.

Scutul Minervei: 111. /Același zeu profetic.../.
Ibid.. I (1934), nr. 1, ian., p. 31.

Scutul Minervei: IV. */Adăpostit sub scutul.../.*
Ibid., I (1934), nr. 1, ian., p. 32.

Scutul Minervei: V. */Precum prin crîng.../.*
Ibid., I (1934), nr. 1, ian., p. 33.

Scutul Minervei: VI. */Neptun pe mări...[.*
Ibid., I (1934), nr. 1, ian., p. 34.

Scutul Minervei: VII. */Cu armonie simplă.../.*
Ibid., I (1934), nr. 1, ian., p. 35.

Scutul Minervei; VIII. */Sub rod se-ndoaie pomul.../.*
Ibid., I (1934), nr. 1, ian., p. 36.

Scutul Minervei: IX. */La Roma, cînd Horațiu. ../.*
Ibid., I (1934), nr. I, ian., p. 37.

Scutul Minervei: X. */Pe mări nu poate vasul. . ./.*
Ibid., I (1934), nr. 1. ian-, p. 38.

Scutul Minervei: XI. *{Abia sosi* Prier»!.../.
IU4., I (1934), nr. 1, ian., p. 39.

Scutul Minervei: XII. */Icar cum îl sfidase...}.*
Ibid.. 1(1934), nr. 1, ian., p.40.

Scutul Minervei: XIII. */Din toatt-această roză.../.*
IM., I (1934), nr. 1, ian., p. 41.

Scutul Minervei: XIV. */Nespovedită mie.../.*
Ibid., I (1934). *tir.* 1, ian., p. 42.

Scutul Minervei: XV. *jDin Helicon coboară...).*
Ibid.. I (1934), nr. 1, ian., p. 43.

Scutul Minervei: XVI. //« *căutarea prăsii...f.*
Ibid., I (1934), nr. 1, ian-, p. 44.

Scutul Minervei: XVII. *jNu-s vindecat cu totul.../.*
IUd.. 1 (1934), nr. 1, ian-, p. 43.

Scutul Minervei, XVIII. *fTe-am regăsit...(.*
Ibid., l (1934), nr. 1, ian., p. 46.

Sonet /Oriunde îmi duc paşii.. .j.
Universul, LI (1934), nr. 13, 13 ian., p. 4.

Ornic.
ibid., IA (1934), nr. 34, 3 feb., p. 4.

Ceruri străine,
însemnări, III (1934), nr. 16, mart., p. 7-8.

Inscripţie votivă.
Vitrina literari, II (1934), seria 2, nr. 6, 18 mart., p. 1.

Tăcere.
Viaţa literară, IX (1934), nr. 163, 23 dec, 1935, 10 ian., p. 1; *Lanuri.* Media?, 111 (1936), nr. 5-6, p. 244-245.

Stanţe I. *jAtît ţi-am privit trupul...}.*
Revista Fundaţiilor II (1935), nr. 4, apr., p. 30.

Stanţe II. */Precum de orice lucru.../.*
Ibid.. 11 (1935), nr.4, apr., p. 31.

Stanţe III. */Cînd rîzi îşi scutur.../•*
Ibid., 11 (1935), nr.4, apr., p. 31.

Stanţe IV. */Izvorul unde tînâr.../.*
Ibid., 11 (1935), nr.4, apr., p. 31.

Stanţe V. */Su-mi pasă...}.*
Ibid., 11(1935), nr.4, apr,, p. 32.

Stanţe VI. *\Pe rugul ce mâ arde.../.*
Ibid., 11(1935), nr.4, apr,, p. 32.

Stanţe VIL */Aşa Cum în furtună. . ./.*
Ibid., 11(1935), nr. 4. apr., p. 32-32; *Rampa,* XVIII (1935), nr. 5169, 4 apr., p. 1.

Stanţe VIII, */Să-ţi pol uita făptura.../.*
Revista Fundaţiilor, 11 (1935), nr.4, apr., p. 33.

Stella maris.
Convorbiri literare, LXVIII (1935), nr. 9— 12, sept.—dec-, p. 404 ; *Revista Fundaţiilor,* nr. 11, nov., 1942, p. 247.

Cicladele.
Gtndirea, XIV (1935), nr. 7, sept,, p. 347.

Salcie lunar /Am regăsit fintinaj.
Junimea literară. XXIV (1935), nov., 10—11, oct.—dec, p. 309; *Revista Fundaţiilor,* 111 (1936), nr. 11, nov., p. 245; *Lumea turistică,* 111(1937), p. 11 (nesemnat).

Cîntec de vremelnicie. (în memoria lui Gib) [Mihăescu],
Gindirea, XIV (1935). nr. 10, dec, p. 494; *Vremea,* XI (1938), nr. 531, 27, mart- p. 10.

Veveriţa.
Lanuri, Mediaş, 111 (1936). nr. 3—6, p. 244; *Calendarul gospodarilor, pe 1939,* de I. Simtonescu. Bucureşti, Cartea Românească, 1939, p. *79.*

POEME ÎNTR-UN VERS

Groapă nouă.
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 18.

Îmbrățișare.
Ibid., XV (1936), nr. 1, p. 12.

Naiul.

Ibid., XV (1936), nr. 1, p. 12,

Pan.

Ibid., XV (1936), nr. 1, p. 12.

Păstorul mării.

Ibid., XV (1936), nr. 1, p. 12; *Țara Șipenițului,* 1 (1936), nr. 2, sept., p. 70.

Zvon.
Gindirea, X(1936), nr. 1, p. 12; *Țara Șipenițului,* 1 (1936), nr. 2, sept., p. 70.
Trup de fată.
Gîndirea, X(1936), nr. 1, p. 12.
Amurg. /Iubirea ta m-ajunge.. ./.
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 13; *Universul,* LUT (1936), nr. 1, ian., p. 13.
Artă poetică: I */Nu vorba, ci tăcerea.../.*
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 12.

Colori.

Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.

Dorință.

Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.

Foșnet.
Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.
Fumul [Asemănări].
Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.
Iarnă. /In zare zurgălăi de sânii.../.
Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13; *Universul,* LIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4.

întilniri.
Gîndirea. XV (1936). nr. 1, ian., p. 13.

Portret. /Durere cu ochi negri.../.
Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13; *Universul,* LUI (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10

Singurătate.
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.

Veghe. /în gura sobei gîndul.../.
Ibid., XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.

Casă la Balcic. /Şi sufletul şi casa.. ./,
Ibid., XV (1936), nr. 2, ian., p. 72; *Familia,* V (1938), nr. 8, sept., p. 63.

Castana.

Gîndirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 72.

Fata la fintîna.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 72; *Ramuri,* XXVII (1936), nr. 5—6, mai, p. 151.
Marinarul.
Gîndirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 72.

Reîntoarcere.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 72.

Turc bătrîn.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 72.

Zile şi nopți.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb-, p. 72.

Camee.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 73.

Cimitir tătăresc. /Prin pietre ceruri albe.../.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 73.

Ciocîrlia. /Din praştia cîmpiei. ../.
Ibid., XV (1936), nr. 8, feb-, p. 73; *Universul,* LIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4.

Driadă-.
Gindirea, XV (1936), tir. 2. feb., p. 73.

Friză. fPe piatră stau eroii...J,
Ibid., XV (1936). nr. 2, feb., p. 73.

Golful. }A strtns albastru-n brațe...!.
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 73; *Viața literară,* XI (1936), nr. 6, 25 mart..p. 2.

Hanul vechi.
Gindirea, XV (1936), nr. 2. feb-, p. 73; *Ramuri.* XXVII (1936), nr. 5-7, mai.-iul-, p. 151.

Măgărușul.
Gindirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 73.

Prevestire, /în codrul numai muguri.../.
/«rf„ XV (1936), nr. 2, feb., p. 73.

Veveriță, toamna. jO frunză roșie suie.../
Ibid., XV (1936), nr. 2, feb., p. 73; *Viața literară,* XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.

Vinitoare.
Gindirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 73.

Artă poetică. /Iubiri, dureri, amurguri.../.
Revista Fundațiilor. HI (1936), nr. 2, feb., p. 324; *Universul* LIII (1936). nr. 126, 9 mai, p. 10.

Belșug. /Am întîlnit azi toamna.../.
Revista Fundațiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 324; *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 mat, p. 10. *Viața literară,* XI (1936). 25 mart. p. 2.

Friză. /De cînd iți legi sandala.../. în revistă poemul intitulat: *Altă friză.*
Rwista Fundațiilor. III (1936), nr. 2, feb., p. 325.

Darul. (Dd-mi pacea înserării.../
Revista Fundațiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 325; *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.

Floarea vremii.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), 2 feb., p. 324.

Friid de templu. /Strunindu-și talul...}.
Revista Fundațiilor, III (1936), nr. 2, feb-, p. 323; *Universul,* LIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4.

Heraclit.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), nr. 2, feb., p. 324; *Țara Șipenifului,* 1 (1936), nr. 2, sept., p. 70.

Murmur etern /în golul scoicii marea...}.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), nr. 2, feb-, p. 324.

Păreri. {Brotacul: frunză verde____/.
Revista Fundațiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 324.

Pasărea din basm.
Ibid.. III (1936), nr. 2, feb., p. 324; *Viața literară,* XI (1936). nr. 6, 25 mai, p. 2.

Păstorul. /Cu fluierul la gură.../.
Revista Fundațiilor. III (1936), nr. 2, feb., p. 325.

Poetul trădat.
Ibid.. III (1936), nr. 2, feb-, p. 325.

Rodia iubirii.
Ibid., 111 (1936), nr. 2, feb., p. 325.

Stol coborît.
Ibid.. 111 (1936), nr.2, feb., p. 325.

Tinerețe. }Pe frunza toamnei.../.
Ibid., 111 (1936), nr.2, feb., p. 324.

Tipar. /Nisipul purta încă,../.
Ibid., 111 (1936), nr.2, feb-, p. 324.

Vasul lovit.
Ibid., III (1936), nr. 8, feb., p. 324.

Vecernie.
Ibid., 111 (1936), nr.2, p. 323; *Țara Șipenițului,* 1(1936), nr.2, sept., p. 70.

Casa copilăriei. /Sub lună casa albă.../.
Luceafărul, II (1936), nr.2, mart-, p. 115.

Descălecătorii, fintîiul fum de sate...}.
Ibid., II (1936),"rir. 3, mart., p. 117; *Universul,IAU* (1936). nr. 89, 30 mart., p. 4.

Drum de noapte. {Ne învelise luna...j.
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p- 117.

Inima.
Ibid., II (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Logodna. {Pe mal un singur paltin.. .{
Ibid., 11(1936). nr. 3, mart., p. 117.

Mare pădminteană.
Ibid., 11 (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Mare sudică.
Ibid., II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Ramuri,* XXVII (1936), nr. 3-7, mai.-iul., p. 150.

Menire. {Un clopot peste lanuri.../.
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Navigatorii. {Pe zări amurgul singur...
Luctafărul, 11 (1936), nr. 3, mart-, p. 117; *Universul,* V (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.

Nocturnă. {Mai ştii în noapte plopul.. .}.
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Viaţa literară,* XI (1936), 25 mart., p. 2.

Norii. {Albastru clătinate.../,
Luceafărul. 11 (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Pasărea mării. /Un nor de taină. . .}.
Ibid., 11 (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Plajă. {Nisip, talazuri...}.
Viaţa literară, XI (1936), nr. 6, 5 mart., p. 2.

Poemul într-un vers. jUn singur nai...}.
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Ţara Şipeniţului,* I (1936), nr. 2, sept., p. 70.

Popas.
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Popor nomad. jCu norii şi cu vîntul...}.
Ibid., II (1936) nr. 3, mart., p. 117.

Seara la Voroneţ.
Ibid., 11 (1936), nr. 3, mart., p. 117.

Singur. jPrin pulberea de aur...}.
Ibid., II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.

Stelă de dansatoare. }Cu vălul tras pe faţă...}.
Luceafărul, 11 (1936), nr. 3, mart., p, 117.

Amurg în crîng.
Viaţa literară, XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.

Melancolie.
Ibid.. XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.

Sclave.
Ibid., XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.

Poetul. }Stă încărcat de versuri...}.
Universul, LIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4.

Alesul. }Mi-am dezlegat sandala.../.
Gindirea, XV (1936), nr. 7, sept., p. 330.

Ţărm pierdut. }Mai suflă-n scoici...}.
Ibid,, XV (1936), nr.7, sept., p. 330-331.

San Francisco nel Deserto.
Ţara Şipeniţului, I (1936), nr. 2, sept., p. 70.

Stelă funerară.
Ibid., I (1936), nr. 2, sept., p. 70.

Sînge străbun.
Gînd românesc, IV (1936), nr. 10—11, oct.—nov., p. 523.

Versuri. jMai mult era în ele...(.
Pagini literare, 111(1936), nr. 10- II, oct.—nov-, p. 462.

Insula. IInsula mici era...].
Ibid., 111(1936), nr. 10-11, oct.-nov., p. 462-463.

Amurg pe Prut. {Seară la Stîncaj
Gindirea, XV (1936), nr. VIII, oct., p. 397; *Pagini Basarabene,* 1 (1936), nr. 9, p. 1; *Rampa,* XIX (1936), nr. 5675, 10 dec, p. 1.

Cîntec pentru lumină.
Gîndirea, XV (1936), nr. 8, oct., p. 396.

împliniri. {Copilăria mea privea pe rîul.../.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), nr. 11, nov., p. 243; *Viitorul,* XXVIII (1936), nr. 3650, 8 nov., p. 2; *Almanahul ziarului Timpul,* Buc. 1939, p. 117.

Balcic.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), nr. 11, nov., p 244; *Gazeta,* III (1936), nr. 805, 13 nov., p. 2; *Lumea turistică,* III (1937), /nesemnată/.

Cina eu pești.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), nr. 11, nov., p 246.

Lună pe mare. {Taci totul nu £.../.
Revista Fundațiilor, III (1936), nr. II, nov., p. 248; *Vremea,* XI (1938), ar. 531, 27 mart., p. 10.

Casă la Balcic. {îi ctntă marea, soarele îi cîntd. ..{.
Revista Fundațiilor, UI (1936), nr. II, nov., p. 249.

Floarea din fereastră.
Ibid., III (1936), nr. 11, nov., p 250.

Seară pe țărm.
Ibid., 111 (1936), nr. ti, nov., p231.

Dionysopolis. {Terasele coboară către mare...{.
Ibid., III (1936), nr. 11, nov., p252; *Lumea turistică,* III (1937), nr. 11, /nesemnată/.

Sarcofag traciz. {Pe drumul de la vii...f.
Revista Fundațiilor, 111 (1936), nr. 11, nov., p. 253.

Plajă pustie. {Şi val şi barcă.../.
Ibid., III (1936), nr. 11, nov-, p. 254.

Cules de zi. {Pe un caiac cu pînză___
Viața literară, XI (1936), nr. 9, 15-30dec, p. 1.

POEME ÎNTR-UN VERS, serie nouă, dedicate lai Mircea Streinul și publicate în:

Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1—2, ian.—apr.

Amintirea.
Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1-2, p. 62.

Cățelul pămîntului.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2., ian.-apr., p. 62.

Cer răsturnat.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62.

Cetatea din mare.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62,

Clopot de taină.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 68.

Floare tîrzie.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62-

Gorgane pe Bărăgan.
Ibid., 11 (1937), nr. 1—2, ian.-apr., p. 62.

Lacrimi.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.—apr., p. 62.

Luntrașul.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62.

Nemuriri plăpînde.
Ibid., 11 (1937), nr. 1—2, ian.-apr., p. 62.

Primăvară. /Livezi în floare.. ./.
Ibid., II (1937). nr. 1—2, ian.-apr., p. 62.

Primăvară pastorală.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62.

Sfîrşit de iarnă.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62.

Stăpînul mării.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 62.

Ţara. /Balauri munţii vineţi.../.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2., ian.-apr., p. 62.

Bujori sălbatici.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Cimitir tătăresc. /Pasc moartea capre.../.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Cimitir turcesc. /Prin pietre părăsite...'/.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Despăduriri.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

înserare. /Pe oglindă legănată.../.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

întiiele micşunele.
Ibid., 11 (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

întoarcere.

Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Lalele.

Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Pescăruşi.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Prier.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Sîngele vieţii.
Ibid., 11(1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Zarzăr la mare.
Ibid., II (1937), nr. 1-2, ian.-apr., p. 63.

Păstorul şi faunul.
Gîndirea., XVI (1937), nr. 1, ian,, p. 10-11.

Stanţe. /Cu sculptorul stă piatra.../.
Lanuri, IV (1937), nr. 2, p. 85.

în faţa mării.
Gînd românesc. V (1937), nr. 4, apr., p. 193; *Vremea,* XI (1938), nr.531, 27 mart p. 10.

Pasărea de lut.
Gîndirea, XVI (1937), nr. 5, p. 212.

Buratec lunar.
Ibid., XVI (1937), nr. 5, p. 212-213.

Moartea păstorului.
Ibid., XVI (1937), nr. 5, p. 213.

Elegie marină. /Elegie în faţa mării/.
Pagini literare, IV (1937), nr. 5, mai, p. 234—235.

Fraţii.
Gîndirea, XVI (1937), nr. 10, dec, p. 482; *Viaţa literară,* XII (1937), nr. 13, 23 dec, p. 4.

Roză tirzie.
Gindirea, XVI (1937), nr. 10, dec, p. 482-483.

Cîntec. /Timpul care piere.../.
Ibid., XVI (1937), ar 10, dec, p. 483.

înserare, jîn vîrful carului cu snopi.../
Ibid., XVI (1937), nr. 10, dec, p. 483.

In toamnă.
Ibid.. XVI (1937), nr. 10, dec. p. 484.

Zori.
Ibid., KVI (1937), nr. 10, dec, p. 484.

Şarpele casei.
De strajă, II (1938), nr. 1 ian.

Zodier.
Junimea literară, XXVII (1938), nr. 1—12, ian.—dec, p. 16; *Universul literar*, XLVII (1938), nr. 36, 22 oct., p. 1.

Inserare. jCimpuri din Miorcani.../ /înnoptare/ (Lui T. Păunescu—Ulmu). *Ramuri*, XXX (1938), nr. 4, apr., p. 115.

înserare. /Stau privind si azi...}.
Universul literar. XLVII (1938), nr. 11, 30 apr., p. 3; *Familia*, V (1938). nr. 8. sept., p. 55 (fragment).

Seară la Stinca.
Gind românesc, VI (1938), nr. 5— 12, mai.—dec., P- 273; *Gazeta cărţilor*, VIII (1939), nr. 10-12, 15-31 ian., p. 2.

Rod.
Universul literar, XLVII (1938), nr. 11, 30 apr,, p. 4 ; *Viaţa româneasca*, caietul 8, XXII (1969), nr. 8, aug-, p. XXI.

La iaz. (Lui G. Topîrceanu in memoriam).
Viaţa românească, XXX (1938), nr. 5, mai, p. 33-34.

Primăvară. /La ce bun frumuseţea ta.../.
Gindirea. XVII (1938), nr. 6, iun., p. 290.

Poetul, /Nu voi ara cu plug de lemn.../.
Ibid., XVII (1938), nr. 6, iun., p. 291.

Primăvară. /Sub bolţi de ramuri goale.../ jPoteca din pădure/.
Viaţa românească, XXX (1938), nr. 12, dec, p. 291.

Delfi. (Lui lovan Ducici).
Universul literar, XLVII (1938), nr. 45, 24 dec., p. I.

An mort.
Gîndirea, XVIII (1939), nr. I, p. 17; *înnoirea*, Arad, II (1939), nr. 8, 15 ian., p. 7.

Ciwtiir tătăresc. /Printre ripi trandafirii.../.
Revista Fundaţiilor, VI (1939), nr. 1, ian., p. 38.

Ţărm pontic.
Ibid., VI (1939), nr. 1, ian., p. 39-40.

Pe ţărm.
Ibid, VI (1939), nr. 1, ian., p. 40.

Piatră.
Ibid., VI (1939), nr. 1, ian., p. 41.

Prinos. /Ţi-aduc migdale verzi ca ochii tăi.,./
Ibid., VI (1939), nr. 1, ian., p. 42.

Pescăruşul.
Ibid., VI (1939), nr. 1. ian., p. 43.

Soartă.
Universul literar, XLVIII (1939), nr. 3, 21 ian., p. I.

Tipar. /în toamnă valea se deschide tin...j.
Artă şi tehnică grafică, 1939, nr. 7, mart.—iun., p. 17— 18.

Sufletul. /Ecou necunoscut.../.
Suceava. I (1939), nr. 64, p. 3; *Gîndirea*, XIX (1940), nr. 1, ian., p. 8.

Aloes.
Convorbiri literare, LXXII (1939), nr. 5, mai. p. 535-536; *Universul*, LVII (1940) nr. 90, 1 apr., p. 4.

Elegie. /Pe aleea naltă de castani.. ./.
Gîndirea. XVIII (1939), nr. 5, mai, p. 233.

Cîntec. /Lasă-mi-te lasă.../.
Universul literar, XLVIII (1939), nr. 18, 6 mai, p. 1.

Umbre de iaz.
Ibid., XL(1939), nr.23, 10 iun., p. t.

Din ramele iatacului vechi.
Ibid., XL (1939), nr.23, 10 ian., p. 1.

Scamatorul.
Ibid.. XL (1939), nr.23, 10 ian-, p. 1.

PindS.
Preocupări literare, IV (1939), nr. 9, nov., p. 385.

Insulă, toamna...
Universul literar, XLVIII (1939), nr. 40 (50), 16 dec, p. 1; *Moldavia,* ţ (1939), nr. 4 — 5, nov.—dec, p. 12.

Ga-ro-ra-ra. (în volum cu titlul: *Cra-ro-ra-ra.)*
Universul literar, XLIX (1939), nr. 1, 30 dec, p. 1.

Panta rkei.
Gindirea, XIX (1940), nr. 1, ian., p. 8.

Suflet.
Ibid,, XIX (1940), nr, 1, ian., p. 8.

Seară pe ape.
Ibid., XIX (1940), nr. t, ian., p. 9.

Iarnă tîrzie.
Preocupări literare, V (1940), nr. 1, ian., p. 1; *România,* III (1940), nr. 592, 25 ian. p. 6.

Ceas pierdut.
Universul, LVII (1940), nr. 27. 29 ian., p. 4.

Cules.

Ramuri, XXXII (1940), nr. *2,* feb., p. 42.

Din Bretania.
La vie liiteraire et artistique, VII (1940), nr. 26, mart., p, I.
Lui *Nichifor Crainic.*
Gindirea, XIX (1940), nr.4, apr., p. 228.

Primăvară.
România literară, I (1940), nr. 52, 7 apr., p. 13.

Cîntec. jApa de izvor.../-
Universul literar, XLIX (1940), nr. 18, 27 apr., p. 1; *Seara,* III (1940), nr. 762, 7 mai, p- 2.

Zori de primăvară.
Pontica, II (1940), nr. 5—8, mai, p. 15.

Cina.
Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 9, sept., p. 488; *Flamura,* Brăila, IV (1940), seria 3, nr. 1, 1 nov., p. 8.

Port breton.
Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 9, sept., p. 489.

Centaurul. /Veniră stînci căzînd în rostogol. ../•
Ibid., VII (1940), nr. 9, sept., p. 490.

Hellas.
Ibid., VII (1940), nr. 9, sept., p. 491.

Grădinarul.
Gîndirea. XIX (1940), nr. 9. nov., p. 591.

Pastorală.
Ibid., XIX (1940), nr. 9, nov., p. 591-592.

Timpul. /în sticlă nu-i în Ceasul cu nisip.../.
Ibid., XIX (1940), nr. 9, nov., p. 592.

Vinătoare. /Ogarii tăi.. ./•
Ibid., XIX (1940), nr. 9, nov., p. 592.

Prevestire. (Fiului meu).
Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 12, dec, p. 488); *Familia,* LXXVII (1942), nr. 7-8, iul.-aug-, p. 87-88.

Priveghi.
Revista Fundaţiilor, VII (lţ>40), nr. 12, dec., p. 489.

Chiparoşii.
Ibid., VII (1940), nr. 12, dec, p. 490.

înger rămas.
Ibid. VII (1940), nr. 12, dec, p. 491; *Credinţă şi muncă,* VII (1943), nr. 9—10 oct., p. 9.

Cupa-
Universul literar, XLIX (1940), nr. 52, 21 dec, p. 1.

Ispita frumuseții.
Ibid., XLIX (1940), nr.52, 21 dec., p. 1.

Pustnic.
Etknos, I (1941/1942), nr.2, p. 20.

Toamnă. jTîrsiul luminiş de foi gălbuie... /.
Ibid.. I (1941/1942), nr.2, p. 21.

Stina părăsită.
Gindirea, XX (1941), nr. I, ian-, p. 9-10.

Nomadul. \Gorgane, taine unde îşi dorm regii...}.
Revista Fundațiilor, VIII (1941), nr. 1, ian-, p- 155.

Endimion-
Ibid., VIII (1941), nr. I, ian., p. 156.

Faunul.
Ibid., VIII (1941), nr. 1, ian., p. 157.

Basorelief.
Ibid.. VIII (1941), nr. 1, ian., p. 158.

Spectrul rozei.
Preocupări literare, VI (1941), nr. 1, p. 709; *Familia,* LXXVII (1942). nr. 7-8, iul.—aug-, p. 89.

Legănat cu tine...
Universul literar, L(1941), nr. 5, 25 ian., p. 1; *Steaua,* XIV (1963), nr,6, iun., p. 17.

12 cîntece de dor (Din fluier ciobănesc),
Universul literar, L (1941), nr, 78, 8 feb. p. 1.

Ctitorul. }De greu păcat...}.
Familia, LXXVI(1941), nr. 2-3, feb.-mart., p. 17.

Frate iconar.
Ibid., LXXVI (1941), nr. 2-3, feb.-mart., p. 17—18.

La moara rea
Ibid., LXXVI (194 1), nr. 2-3, feb. mart., p. 18,. *Curentul literar* III (1941), nr. 111, 17 mai, p. 10-

împlinire. jSă-mbrac un suflet fără margini.-.j.
Universul literar, L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 1.

Inscripții pentru cărțile mele: VISĂRI PĂGÎNE; ETERNITĂȚI DE-O CLIPĂ; AMĂGIRI.
mi.. L (1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: PE ARGEŞ ÎN SUS.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: SATUL MEU.
Ibid., L (1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: BISERICA DE ALTĂDATĂ.
Ibid., L (1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: FLORICA.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: LIMPEZIMI.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: ÎNTOARCERE,
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mar., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: CAIETUL VERDE.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: SCUTUL MINERVEI.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: PASĂREA DE LUT.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: POEME ÎNTR-UN VERS.
Ibid., L (1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: ȚĂRM PIERDUT.
Ibid., L (1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: UMBRA TIMPULUI.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

Inscripții pentru cărțile mele: BALCIC.
Ibid., L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 3.

, *Inscripții pentru cărțile mele:* ÎMPLINIRE.
Ibid., (1941), nr. 17, 24 mai.

Drumul din basme.
Viața literară. XV (1941), nr. 2, 13-27 apr., p. 1; *Tribuna Avîntenilor,* VI (194 1), nr. 2, p. 54.

De Paști.
Curentul literar (magazin), III (1941), nr. 107, 19 apr., p. I; *Vremea,* XIII (1941), - nr. 598, p. 1.

Poetul, jCînd unul spumă de săpun.../.
Revista Fundațiilor, VIII (1941), ni. 5, mai, p. 273; *Gazeta cărților,* XI (1941), nr. 1—2, 15—20 sept., p. 3.

Lui Atlas.
Revista Fundațiilor, VIII (1941), nr. 5, mai, p. 273.

Narcis.
Ibid., VIII (1941), nr. 5, mai, 275; XI (1944), nr. 1, ian., p. 123.

Stele. /Lumini de limpezimi de veșnicie.../.
Ibid., VIII (1941), nr. 5, mai, p. 276.

Calendar. /O foaie cade.../.
Cetatea Moldovei, 11(1941), nr. 8, 1 mai, p. 128; *Calendarul Universul,* 1942, p, 131.

Hokusai.
Viața literară, XV (1941), nr. 5, 18 mai, p. 1.

Viziune polară
ibid. XV (1941), nr. 5, 18 mai, p. 1.

Heruvim.
Gîndirea. XX (194 1), nr. 6, iun., p. 289.

Roză.
Ibid., XX (1941), nr. 6, iun., p. 289-290.

Har.
Ibid., XX (1941), nr. 6, iun., p. 290.

Natură moartă.
Ibid., XX (1941), nr. 6, iun., p. 290.

Saadi.
Ibid., XX (194 1), nr. 6, iun., p. 201.

Răsărit de soare.
Universul literar, L(1941), nr. 28, iul., p-3.

Don Quichote.
Universul literar, 1.(1941), nr. 39, 9 aug., p. 3.

Transhumanță.
Gîndirea, XX(!941), nr. 7, sept., p. 348; *Calendarul Universul,* Buc, 1944, p. 113; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 9.

Patinor.
Universul literar, L (1941), nr. 52 (nr. de Crăciun), p. 1.

Toamnă. /Sclipea pe zid șopîrla de smarald,../.
Gîndirea, XX (1941), nr. 10, dec., p. 528; *Ramuri,* XXXIV (1942), nr. 1-2, ian.-fcb., p. 38; *Săteanca,* nr. 10, 1967, oct., p. 7.

Părere. /De-aî suferit cumplit.../.
Revista Fundațiilor, IX (1942), nr. 1, ian., p. 50.

Farmec.
Ibid., IX (1942), ian., p. 51.

Sonetul. /încerc și eu corabia cu minuni.../.
Ibid,, IX (1942), nr. 1, ian., p. 52.

Pegas.
Ibid., IX (1942), nr. 1, ian., p. 53; *Gîndirea,* XXI (1942), nr. 6, iun., p. 350.

Metamorfoză.
Galeria, București, 1 (1942), nr. 20, 7 ian., p. 1.

Horoscop.
Universul literar 10(1942), nr. 7-8 feb., p. 2,

Ceas tainic.
Universul literar, LI (1942), nr. 11, 14 mart. p. 3.

împlinire. jNe-nvinsut vers în eare inspirarea., ./•
Ctndirea. XXI (1942), nr.4, apr., p. 117; *Familia.* LXXVII {1942), nr. 7-** iul.—aug., p. 88.

Eternități, vremelnicii.
Preocupări literare, VII (1942), nr. 4, apr., p. 134 : *Revista Fundațiilor,* IX ţl?42), nr. 4, apr., p, 149,

Cristal,

Revista Fundațiilor. IX (1942), nr.4, apr., p. 130.

Trepte.

ibid.. IX (1942), nr.4. apr-, p. 131.

Regăsire.

Ibid.. IX (1942), nr.4, apr., p. 152; *Revista Română,* II (1942), nr. 1-3, iaa.-mart.. p. 18; *Viața,* București, H (1942), nr.421, 20 iun., p- 2.

Legende.
Universul literar, LI (1942), nr. 14, apr., p. 3.

Joc de flăcări.
Ibid.. LI (1942), nr. 18, 2 mai, p. 3.

Primăvară, jîn apa cerului de primăvară.../.
Vremea, XIV (1942), nr. 647. 10 mai, p. 9.

Cîntecul verii.
Universul literar, LI (1942), nr. 33, 15 aug-, p- 1; *Viața,* II (1942), nr. 480, 18 aug., p. 2; *Steaua.* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 18.

Solie, jîn ceardacul meu foşni sfios.../.
Revista Fundațiilor. IX (1942), nr. 11, nov., p. 409.

înserare. (E *ceasul umbrei* lungi fi *vremii scurte.../.*
Revista Fundațiilor, IX (1942), nr. 11, nov., p. 410.

Vestitorul.

Jtomânic viitoare. II (1942), nr. 81, 1 nov., p. 2.

Oglindiri.
Universul literar, LI (1942), nr. 30, 30 dec, p. 1; *Revista Fundațiilor,* XI (1942), nr. 1, ian-, p. 124; *Viața românească,* XVI (1963), nr. 6—7, p. 74-73.

Unui cititor peste veacuri.
Calendarul Universul, 1943, p. 146; *Vremea,* XVI (1943), nr. 695, 18 apr., p. *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 16.

A crocorint.
Revista Fundațiilor, X (1943), nr. 1, ian., p. 39.

Epidaur — Teatru antic —
Ibid., X (1943), nr. 1, ian., p. 60.

Olimpia.

Ibid., X (1943), nr. 1, ian., p. 61.

Deifi.
Ibid., X (1943). nr. 1, ian., p. 62-

Insulă. /Amurgul lăsase pe ape lunii.. ./.
Ibid., X (1943), nr. 1, ian., p. 63.

Stelă.

Ibid., X (1943), nr. 1, p. 64.

Capre.

Ibid., X(1943), nr. 1, ian., p. 65.

Zeu marin.
Gindirea, XXII (1943). nr. 3. mart., p. 120; *Acțiunea,* IV (1943), nr. 774. p. 2; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 18.

Vechime.
Gindirea, XXII (1943), nr. 6, iun., p. 305-306.

Cucul şi privighetoarea.
Ibid., XXII (1943), nr. 6, iun., p. 306.

împăcare.
Ibid., XXII (1943). 6 iun., p- 306.

Către Cleobul. /Pe Acropole/.
Vremea, XV (1943), nr.705. 4 iun., p. 7.

Destin.
Gîndirea. XXII {1943), nr. 8, oct., p. 433.

Singur. /Limpede suflet, turbure sînge al meu.../.
Revista Fundațiilor, X (1943), nr. 10, oct. p. 15.

Necunoscutei I. /Cînd alții privesc...}.
Ibid., X(1943), nr. 10, oct., p. 16; *Seara,* VII (1943), nr. 1S05, 28 oct., p. 2; *Viața românească,* XVI (1963), nr. 6—7, iun.—iul-, p. 73.

Necunoscutei II. jȚi-e numele străin ca bucuria...}
Revista Fundațiilor, X (1943), nr. 10, oct., p. 17.

Necunoscutei III. }Cind sorii tăi se-aprind în dimineață...}.
Ibid., X(1943), nr. 10, oct., p. 18.

Sirena.
Vremea, XV (1943), nr. 729, 25 dec., p. 18.

Post mortem.
Revista Fundațiilor, XI (1944), nr. 1, ian., p. 125; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 19; *Cateta literară,* XII (1965), nr. 17, 22 apr., p. 6; *Almanahul literar* Buc, 1977, p. 151.

Prezență.
Revista Fundațiilor, XI (1944), nr. 1, ian., p. 125.

Terține.
Gîndirea, XXIII (1944), nr. 2, feb., p. 65.

Umbra
Ibid., XXIII (1944), nr- 2, feb, p. 65-66

Crez.
Ibid., XXIII (1944), nr. 2, feb., p. 66.

Pe o alegere proprie din George Hofmannsthal şi Rilke
Ibid. XXIII (1944) nr. 2 feb. p. 67.

Sfîrşit de toamnă. (Toamnă)
Revista Fundațiilor, XI (1944), nr. 2. feb., p. 279.

Chemare
Ibid., XI (1944), nr. 2 feb., p. 281.

Menire.
Universul literar, LIV (1945), nr. 14—15, 20 mai, p. 7.

Zori de primăvară ,
Pontice, 11(1950), nr. 2, mai—aug,

Mărturie.
Steaua, XIV (1963), nr. 6, iun., p. 19; *Viața românească,* XVI (1963), nr. 6. iun.—iul., p. 76.

Cîntec. /Coboară dorule infrînt.../.
Steaua, XX (1969), nr. 12, dec, p. 40; *Argeş,* 1975, nr. 2, iun,, p. 6.

FRECVENȚA PUBLICĂRII FIECĂREI POEZII ÎN: PERIODICE, VOLUME, ANTOLOGII ŞI VOLUME COLECTIVE.

CAIETUL VERDE

Scrisoare, Gîndirea, VIII (1928), nr. 12, dec; *Universul,* Xl.IX(1932), nr. 355. 23dec; CV. (1932), P.L.; CV. (1936): E.D.III; Aurel Rău, *Ion Pillat, Poezii, Antologie...;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *Ion Pillat, Poezii, Antologie...;* AI. Pim, *Ion Pillat, Versuri;* Cornel "Ungureanu, *Ion Pillat, Poezii, Antologie. .. ;* Ion Adam, *Ion Pillat, Pe Argeş în sus, Antologie.*

Adormind, Rampa. XV (1930), nr. 3664, april.; *Viața românească,* XXII (1930); nr. 11-12, nov.-dec, CV. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Aurel Rău. *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.,* Cornel "Ungureanu, *op. cit.*

Odaia ei. Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr. 622, nov., *Vremea,* VI (1932), nr.270, 8ian.; CV. (1932); P.L.; CV. (1936); *Reporter,* V (1937), nr. II, 14 mart.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.,* Ion Adam, *op. cit.*

Sonet, /Oriunde îmi duc paşii.,.}, Universul, LI (1934), nr. 13, ian.; P.L.; CV. (1936); E.D.III.

Stanțe pe un motiv de Ronsard, Universul, XLIX (1932), nr. 335, 5 dec; P.L.; CV. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.*

Recuerdo, Ramuri, XXIII (1929), nr. 5, mai; *Muguri,* II (1929), nr. 6—7, iun.-iul; *Revista Scriitoarelor şi Scriitorilor români,* IV (1920), nr. 6—7, iun.—iul-; CV. (1932); *Vremea,* VI (1953), nr.270, 8 ian.; P.L.; CV. (1936);

*E.D.!H: Aurel Rău, *of. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Singe străbun, Gind românesc. IV(1936), nr. 10—11, oct.-nov.; Ţ.P.; CV. în E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.*

Scitul, Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr. 622, 6 nov.; C.V. (1932); P.L; CV. (1936); E.D.IH. Aurel Rău, *op. cit.*; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Vrăjitorul de şerpi, Adevărul literar şi artistic, IX (1928). nr. 374, 5 feb.; CV. (1932); P.L.; C.V. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* AI. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Mortul. Gindirea, VIII (1928), nr. 10, oct.; *Românul Cleveland.* XXVIII (1929), nr. 5, 3 feb.; C.V. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op.cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tâuşan, *Ceremonia naturii...*

-*Ornic, Universul,* LI (1934), nr. 34, feb.; P.L.; CV.(1936); E.D.III; loan Adaml *op. cit.*

<*Călătorire, Gindirea,* IX(1929), nr. 8—10, aug.—oct.; CV.(1932); P.L.; C.V. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M.Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

^*Oglinda fermecată, Gindirea,* IX (1929). nr. 8—9, aug.—oct., CV. (1932); P.L/: C.V. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

•*Cocorii, Datina,* X (1932), nr. 7, 12. iul-dec.; P.L.; C.V. (1936); E.D.UI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* A. Piru. *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit. ; Niciodată toamna nu fu mai frumoasă,* Antologie...

Ţara. Catedra, VII (1933), nr. 1-2, sept.-oct.; P.L.; C.V. (1936); E.D.III; Aure Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit. ;* loan Adam, *op. cit.; Generaţiile ţării, Antologie. .. ; Antologia poeziei româneşti. ..; O flacără străbate veacurile... ; Poezii patriotice...; Poezii patriotice şi revoluţionare...*

.*Primăvară nouă, Duminica Universului,* 1(1931), nr. 18, 3mai; C.V. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III.

-*Piersicul,* C.V. (.1932); P.L.; C.V. {1936); E.D.III; loan Adam, *op. cit.*

-*De Paşti, Curentul literar* (magazin), III (1941); CV. (1932); P.L.; C.V. (1936); *Vremea,* XIII (1941), nr. 598; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.*

De-o fi să fie raiul. Gindirea (1929), nr. 1-2, ian.-feb.; CV. (1932); P.L.; C.V (1936); E.D.III; Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Octomvrie, Gindirea, X (1930),nr. 10,oct.; *Universul,* XLIX (1932), nr. 300,31 oot.; *Calendarul,* I (1932), nr. 207, 2 nov.; C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); E.D.III-Aurel Rău, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Seară pascală, C.V. (1932); *Universul,* L (1933), nr. 103, 16 april.; P.L.; C.V. (1936); E.D.III; *Acţiunea,* IV (1943), nr. 794, 24, 25 april.

Icoană pe sticlă, Universul, XLIX (1931), nr. 349, 25dec; C.V. (1932); P.L.;. C.V. (1936); *România,* I (1938), nr. 207, 25 dec.; E.DTJI; Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Poeţii în rugăciune, Antologie...*

Assisi, Gîndirea, XII (1932), nr. 12, dec; C.V. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.in„

Toledo, Gîndirea, XII (1932), nr. 12, dec; C.V. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; *Efigiile naturii. Antologie...*

Norul, Gîndirea, VIII (1928), nr. 6-7, iun.-iul. *[Un nor];* C.V. (1932); P.L.;. CV. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;.* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Dansatoarea, Revista Scriitoarelor şi Scriitorilor români, VII (1933), nr. 1—2 ian.-feb.; *Universul,* L (1933), nr. 164, 19iun.; P.L.; C.V. (1936); E.D.III;: Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu* *op. cit.*

Inscripţie votivă, Vitrina literară, II (1934), seria 2, nr. 6, 18 mart.; P.L.; C.V.. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.*

Veghe, Viaţa românească, XXV (1933), nr. 5, mai; P.L.; C.V. (1936); E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.; Cîntecul iubirii. Antologie...*

Elegie în pădure, Viaţa literară, IV (1929), nr. 112, 5 oct.; C.V. (1932); P.L.; C.V.. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit-;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*; Al. Piru,. *op. cit.;* Dinu Pillat, *O Constelaţie a poeziei române moderne...*

Elegie în toamnă, Gîndirea, X (1930), nr. 3, mar.; CV. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *Antologie* II...; Al. Piru, *op. cit.;* Victoria. Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Elegie tH faţa mării. Pagini literare, VJ (1937), nr. 5, mai; Ţ.P.; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat â M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Elegie pentru mine. Gindirea, XII (1932), nr. 1, ian.; CV. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* loan Adam, *op. cil.*

A doua Elegie, Gindirea. XII (1932), nr. 1. ian.; CV. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op- cit.; Mama, copilul şi căminul familiar în poezia românească, Antologie...* ; Dinu Pillat, *O Constelaţie. .. Ant*

A treia Elegie, Gîndirea, XII (1932), nr. 12, dec; C.V. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *Ion Pillat, Antologie... II:* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

A patra Elegie, Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr. 628, 18 dec ; CV. (1932); P.L.; CV. (1936); E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.* Victoria Ana Tăuşan, *op- cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.; Poezia română modernă... Antologie...*, *Dinu Pillat, O Constelaţie...*

Ţărm sudic. C.V. (1932); *Vremea,* 1933, nr. 318; P.L.; C.V. (1936); E.D.III; Dinu Pillat, *op. cit.*

ŢĂRM PIERDUT

Hellada. Datina, X (1932), nr. 7-12, iul.-dec; CV. (1932); P.L.; C.V. (1936); in E.D.III trecută la Ţ.P.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*; Cornel Ungureanu, *op. cit.;* Dinu Pillat, *O Constelaţie. . .-*

Sunium, Viaţa Românească, XIX (1927), nr. 10— 12, oct.-dec.; L.; P.L.; în E.D.III trecut la Ţ.P-

Himet, Viaţa românească, XIX (1827), nr. 10- 12, oct.—dec.; L.; P.L.; în E.D.III trecut la Ţ.P.; Aurel Rău, *op. cit.*

Dafni, Buletinul Societăţii Academice de turism „România", 1 (1927), nr. 4—5, april.—mai; L.; P.L.; în E.D.III trecut la Ţ.P.; Dinu Pillat şi M. Tomuş *Antologie-.. II;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Acrocorint. Revista Fundaţiilor X (19-13); nr. 1, ian.; ASFODELĂ; Sn E.D.XH trecut Ia Ţ.P.; Aurel Rău, *op. cit.* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.; Poezia română modernă, Antologie...*; Dinu Pillat, *O constelaţie...*

Epidaur, Revista Fundaţiilor X (1943), nr. 1, ian.; ASFODELĂ; in E.D.III trecut la Ţ.P.; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *Antologie... II.*

Olimpia, Revista Fundaţiilor X (1943), nr. 1, ian.; ASFODELĂ; în E.D.III trecut la Ţ.P.; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*

Delfi, Revista Fundaţiilor X (1943), nr. 1, iau.; ASFODELĂ; în E.D.III trecut la Ţ.P.; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* AI. Piru, *op. cit.*

Asfodelă, Viaţa literară, IV (1929), nr. 117; *Cele trei Crişuri,* XII (1931), nr. 3-4. mart.—april; *Calendarul,* Bucureşti, I (1932), nr. 8; *Viaţa literară,* VIII (1933), nr. 140, ian.; CV, (1932); P.L.; CV. (1936); în E.D.III trecură la Ţ.P,; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.; Antologia poeziei simboliste româneşti.*

Insulă, /Amurgul lăsase/, Revista Fundaţiilor X (1943), '-nr. 1, ian.; ASFODELĂ; în E:D.III trecut la Ţ.P.; Dinu Pillat şi M. Tornuş, *op. cit.; Literatura română contemporană, Antologie...*

Păstor ionian. Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr, 628, 18 dec.; *Viaţa literari,* VIII (1932), nr. 140, 1—30 ian.; C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); ASFODELĂ; în E.D.III trecut Ia Ţ.P.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit. ; Ilustraţii pentru... Efigiile naturii. Antologie...*

Centaurul bătrîn, Duminica Universului, I (1931), nr. 1; C.V. (1932); P.L.; CV. (1936); ASFODELĂ; în E.D.IH Irecut la Ţ.P.; Aurel Rău, *op. cit.*

Prinos, Datina, X (1932), nr. 7-12, *Clevcland,* 1 (1932), nr. 256, 25 dec.; P.L.; C.V. (1936); ASFODELĂ; în E.D.III trecut la Ţ.P.

Bust antic, P.L.; C.V. (1936); ASFODELĂ; în E.D.III trecut la Ţ.P.

Ţărm pierdut, Gindirea, XV (1936), nr. 7, sept., Ţ.P.; ASFODELĂ; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op, cit.;* Victoria Ana Tăuşan *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Insulă, /Cu fruntea ei.../. Ceh trei Crişuri, XII (1932), nr. 9—10, sept.—oct. C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); ASFODELĂ; în E.D.III trecut la Ţ.P. Aurel Râu, *op. cu.*

Cîcladele, Gîndirea, XIV (1935), nr. 7, sept.; Ț.P.; ASFODELA; în E.D.HI trecut la Ț.P.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Mit, Ț.P.; ASFODELA; E.D.HI; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Ovidiu, Gîndirea, VII(1928), nr. 4, april; în L. cu titlul *Elegia XIII;* PX.; ASFODELA; în E.D.ni trecut la Ț.P.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit,;* Al. Piru, *op. cit-;* Victoria Ana Tăușan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Din lirica mării, Antologie...*

La un poet, în *Gîndirea,* X (1930), nr. 8-9, aug-sept.; *Mistral; Junimea Literară,* XXI (1932), nr. 7 - 12, iul.-dec- *Idem;* C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); ASFODELA; în E.D.III trecut la Ț.P.; Aurel Rău, *op. cit.*

Păstorul și faunul, Gîndirea, XVI (1937), nr. 1, ian.; Ț.P.; ASFODELA; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Capre. Revista Fundațiilor, X (1943), nr. 1, ian.; ASFODELA" în E.D.III trecut la Ț.P.

Moartea păstorului, Gîndirea, XVI (1937), nr. 5, mai; ASFODELA; E.D.HI; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Stelă, Revista Fundațiilor, X (1943), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.HI.

Sirena, Vremea, XV (1943), nr. 729, 25 dec-; E.D.HI,

Insula, /Insula mică era.../, Pagini literare, III (1936), nr. 10-11, oct.-nov.; ASFODELA. E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Alesul, Gîndirea, XV (1936), nr. 7, sept.; ASFODELA; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Victoria Ana Tăușan, *op. cit.*

SCUTUL MINERVEI

I. *Ajuns acum pe culmea...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat și M. Tomuș *op. cit.;* Victoria Ana Tăușan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

II. *Deoarece Senino...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1934). nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.III; Dinu Pillat și M Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *cp. cit.*

III. *Același zeu profetic...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1934). nr. 1, ian.; ASFODELA, E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș *cp. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

IV. *Adăpostit sub scutul...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada.* 1 (1934). nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș. *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

V. *Precum prin crîng...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1. ian.; ASFODELA; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

VI. *Neptun pe mări...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1933), nr. 1 ian.; ASFODELA; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

VIL *Cu armonie simplă...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1933), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

VIII *Sub rod se-ndoaie pomul...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

IX. *La Roma cînd Horațiu...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

X. *Pe mări nu poate vasul...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.HI; Dinu Pillat și M. Totuuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XL *Abia sosi Prierul...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA, E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.:* Victoria Ana Tăușan, *op. cit.* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XII. *Icar cum îl sfidase...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.HI; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XIII *Din toate numai roza...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada.* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELA; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XIV. *Nespovedită mie-.* . SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian.; ASFODELĂ; E.D.iri; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.:* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.:* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XV. *Din Helicon coboară...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1934) nr. 1, ian.; ASFODELĂ; E.D.III; Aurel Râu, *op.cit.;* Dinu Pillat şi M.Tomuş *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XVI. *în căutarea prăzii...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1934), nr. 1, ian.; ASFODELĂ; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M-Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XVII. *Nu-s vindecat cu totul. . .* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* I (1934). nr. 1, ian.; ASFODELĂ; E.D.IIT; Aurel Rău, *op. cit.,* Dinu Pillat şi M-Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

XVIII. *Te-am regăsit...* SCUTUL MINERVEI (1933); *Pleiada,* 1 (1934), nr. 1, ian. ; ASFODELĂ ; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

BALCIC

împlinire, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 11, nov.; *Viitorul,* XXVIII (1936),' nr. 8650, 8 nov.; Ţ.P.; *Almanahul* ziarului Timpul, Buc, 1939, p. 117; BALCIC; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tom.ş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.; Simbolism, modernism, avangardism...*

Balcic biblic, Gîndirea, IX (1929). nr. 12; C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); BALCIC; E.D.III; *Estetica poeziei lirice..* .

Balcic de scară, Revista Scriitoarelor şi Scriitorilor români, 111(1929), nr. 10, oct.; *Viaţa literară,* IV (1929), or. 122; *Vremea,* VI (1933), nr. 270, 8 ian.; *Familia,* V(1938). nr.S, sept.; *Viata literară,* IV(1929). nr. 112, 5 oct.; C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936), BALCIC; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.; Efigiile-naturii... ; Antologia poeziei româneşti. . .*

Cîntecul lui Aii, Adevărul literar şi artistic, IX (1928), nr. 375, 12 feb-; *Viaţa-literară,* III (1928), nr. 74, 18 feb.; C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); BALCIC; *Arta,* Bucureşti, I (1941), nr. 8, 9 iul.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.*

Sarcofag, Universul, L. (1933), nr. 318, 20 nov.; P.L.; C.V. (1936); BALCIC; E.D.HI; *Efigiile naturii...*

Balcic, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 11, nov.; *Gazeta,* III (1936), nr. 805, 13 nov.; *Lumea turistică,* 111(193), p. 11; BALCIC; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Balcic lunar. Junimea literară, XXIV (1935), nr. 10—11, oct.-dec, p. 309; Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 11, nov.; BALCIC; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit, ;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Cină cu peşti, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 11, nov.; BALCIC ; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Stella maris, Convorbiri literare, LXVIII (1935), nr. 9. 105ept.; *Revista Fundaţiilor,* IX (1936), nr. 11, n.v.; BALCIC; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.; Din lirica mării...*

Lună pe mare, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936),nr. 11,nov.; *Vremea,* XI (1938), nr. 531, 27 mart.; BALCIC; E.D.III; Aurel Rău. *op. cit..* Dinu Pillat şi M, Tomuş, *op. cit,;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan. *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Din lirica mării... Simbolism, modernism, avangardism . . .*

Casă la Balcic, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 11, nov.; BALCIC; E.D.III.

Floarea din fereastră, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 11, nov.; BALCIC ; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op, cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Seară la ţărm, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 11, nov.; BALCIC; E.D.III: Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Dionysopolis, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* 111(1936), nr. 11, nov.; *Lumea turistică,* III (1937); BALCIC; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit.*

Sarcofag tracic, Ţ.P.; în *Revista Fundaţiilor,* 111 (1936), nr. 11; *Sarcofag trac;* nov.; BALCIC; E.D.III; Aurel Râu; *op. cit.; Din lirica mării...*

Plajă pustie, Ţ.P.; *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. II, nov.; BALCIC; E.D.III; Al. Piru, *op, cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Cules den, Ț.P.; *Viața literară,* XI (1936), nr. 9, 15-30 dec; BALCIC; E.D.III.

Pe țărm. Revista Fundațiilor, VI (1939), nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC; E.O.HI; Aurel Râu, *op. cit,;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Țărm pontic, Revista Fundațiilor, VI (1939), nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit. ;* Cornel Ungureanu, *op. cit-*

înserare, Universul literar, XLIII (1938); *Familia,* V (1938), nr. 8, sept.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Prinos, Revista Fundațiilor, VI (1939), nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC; E.D.IH, Aurel R&u, *op. cit-*; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Pieriră. Revista Fundațiilor, VI (1939), nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Cimitir tătăresc, Revista Fundațiilor, VI (1939), nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC ; E.D.m; Aurel Râu, *op. cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op, ; cit.* Al. Piru, *op. cit.*

Seară pe ape, Gîndirea, XIX (1<M0). nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* AL Piru, *op. cit. ;* Victoria Ana Tâuşan, o^. *cit. ;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Simbolism, modernism, avangarditm...*

Insulă, toamna, Universul literar, XLVIII (1939), nr.-48—50, 16 dec.; *Moldova** I (1939), nr.4-5, nov.-dec.; U.T,; BALCIC; E.D.III; Al. Piru. *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Scoica, Gindirea, XVI (1937), nr.5 Ț.P.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M.Tomuş, *op. cit.*

Pescăruşul, Revista Fundațiilor, VI (1939), nr. 1, ian.; U.T.; BALCIC; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu* *op. cit.*

POEME ÎNTR-UN VERS

Poemul într-unvers, Luceafărul, 11(1936), nr. 3, mart.; *Țara Şipenițulw.* 1(1936),. nr.2, sept.; P.V.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit;* Cornel Ungureanu, *op. cit. ; Antologia poeziei româneşti...; Arghezi, Bacovia, Blaga, Fundoianu» Pițlat, Voiculescu...*

Păstorul mării, Gindirea. XV (1936), nr. 1. ian.; *Țara Şipenițului,* I (1936), nr. *Z,* sept., P.V.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

îmbrățişare, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.HI; Dinu Pillat, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.; Literatura română contemporană —*

Pan, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu *Pillat* şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit. ;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu. Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Zvon. Gîndirea. XV(1936), nr. 1, ian.; *Țara Şipenițului,* 1 (1936), nr.2, sept,; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Stelă funerară, Țara Şipenițului, I (1936), nr. 2, sept.; P.V.; E.D.IH; Dinu Pillat *op. cit.*

Stelă de mim. P.V.; E.D.III; Dinu Pillat, şi M. Tomuş. *op. cit.*

Groapă nouă. Gîndirea. XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

SUtă de dansatoare. Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.DJH; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.: Arghezi, Bacovia, Barbu. Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Trup de fată. Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit,/* Dinu Pillat şi M. TomuŞ, *op. cit.*

Dorința, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V,; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Colori, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.*

Intilniri, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dina Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

*V*ghe, Gîndirea,* XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

. *Pasărea din basm. Revista Fundațiilor,* III (1936), nr. 2, feb.; *Viața românească,* X(1936), nr. 6, 25 mart.; P.V.; E.D.IH; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;*

Iarnă, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; *Universul* LIII (1936). nr. 89, 30 mart.; P.V.; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.* Dinu- Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Artă poetică /Nu vorbele.../, Gindirea, XV (1936), nr. 1, ian.; P.V.; E.D.rH; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op, cit.* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*; Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Amurg, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian.; *Universul,* LUI(1936), nr. 89. mart.; Aurel Rău, *op. cit.*; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cil.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.; Antologia poeziei româneşti..,*

Melancolie, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian. (cu titlul: *Foşnet(; Viaţa literară* XI (1936), nr. 25, mart.; P.V.; E.D.III; Dimi Pillatşi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Logodna, Luceafărul, 11(1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şiM. Tomuş, *op. cit.*

Pasărea mării, Luceafărul, 11(1936), nr.3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cil.;* Victoria Ana Tăuşan, *ap. cit.*

Calea nopţii. P.V-, E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Mare sudică, Luceafărul, 11(1936), nr. 3, mart.; *Ramvrx,* XXVII (1936), nr. 5—7, mai.-iul.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Insula de mirodenii, P. .; E.D.III; Dinu Pillat şi M- Tomuş, *op. cit.*

Navigatorii. Luceafărul, 11(1936), nr.3, mart.; *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 mai; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat, *op. cit.; Arghezi. Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Marinarul, Gindirea, XV (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Trecutul, P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Plaja, Viaţa literară, XI(1936), nr 6, 25 mart.; P.V.; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.; Antologia poeziei româneşti...*

Tinereţe, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit, ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.; Antologia poeziei româneşti...; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat. Voiculescu..* .

Apă neîncepută, P.V.; E.D.III.

Dezamăgire, P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit-*

Seara la Voroneţ, Luceafărul, II (1936), *nr.* 3, mart.; P.V., E.D.III; Aurel Rău, *op. cit,;* Dmu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cil.; Arghezi, Bacovia, Barbu. Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Vecernie, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2; *Ţara Şipeniţului,* I (1936), nr. 2, sept.; P.V.; E.D.III, Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Heraclit, Revista Fundaţiilor, III (1936); P.V.; E.D.III Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.*

Tipar, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Artă poetică, /Iubiri, dureri, amurguri.../, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr, 2, feb.; *Universul,* XLIII (1936), nr. 126; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M, Tomuş, *op. cit.*

Portret, Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian. *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9mai; P.V.; E.D.III, Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Floarea vremii, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2, feb.; P.V. E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Stol coborît, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, leb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Murmur etern. Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Darul, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb.; *Universul,* XLIII (1936), nr. 126; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Poetul trădat. Revista Fundaţiilor III (1936), nr. 2, feb. P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Vasul lovit, Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tofnuş, *op. cit.*

Belşug, Revista Fundaţiilor, 111 (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat si M. Tomuş, *op. cit.*

Castana, Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Aurel Rău; *op. cit.:* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Drum de noapte, Luceafărul, II (1936), nr, 3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Nocturnă, Luceafărul, 11 (1936), nr. 3, mart.; *Viaţa literară,* XI (1936), nr. 6, *23* martie; P.V.; E.D.III Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu PiUat şi M. T.m.?, *op. cit.*

Casa copilăriei. Luceafărul, 11 (1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*; Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Menire, Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart. Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.*

Reîntoarcere, Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit. ;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*; loan Adam, *op. cit.*

Asemănări, Gindirea, XV (1936), nr. 1, ian. P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Păreri, Revista Fundaţiilor, IU (1936). nr.2, feb, P.V. E.D.IH; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Amurg în crîng, Viaţa literară, XI (1936),nr. 6, *25* mart.;F.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Casă la Balcic, Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M, Tomuş. *op. cit.*

Fata la fîntînă, Gîndirea, XV (1936). nr. 2, *ic* ; P.V.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Turc bătrîn, Gîndirea, XV (1936), nr. 2. feb.; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Măgăruşul,Gindirea, XV (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.ni; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Cimitir tătăresc, Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu. . .*

Golful, Gindirea, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş *op. cit.*

Camee, Gindirea, XV (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş *op. cit.*

Driada, Gîndirea. XV (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.IH; Dinu PiUat şi M. Tomuş *op. cit.*

Mare pămînteană. Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Ciocîrlia, Gîndirea, XV {1936), nr. 2, feb.; *Universul,* XLIII (1936), nr. 89, 30mart.; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tom.ş, *op. cit.;* Al. Pir., *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.; Antologia poeziei româneşti. ..*

Norii, Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Popor nomad. Luceafărul, II (1936), nr. 3. mart.; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit. ; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu. . .*

Sclave, Viaţa literară, XI (1936), nr, 6, 23 mart.; P.V.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Popas, Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart.; E.DJII; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Descălecătorii, Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Crăciun, P.V.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Artă poetică /Din teascurile vremii.. ./, P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op.. cit.*

Zile şi nopţi, *Gîndirea*, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu.. .*

Hanul vechi, *Gîndirea*, XV (1936), nr. 2, feb.; *Ramuri.* XXVIII (1936). nr. 5-7, mai—iul; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Prevestire, *Gindirea*, XV (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Copilărie, P.V,; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Toamna copilăriei, P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Părăsire, P.V.; E.D.III; Dinu Pillat, *op. cit.*

Conac de altădată, P.V.; E.D.ni, Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Toniu?, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Singur, *Luceafărul*, 11 (1936), nr.3, mar.; *Universul*, XUI1(1936), nr. 126, 9 mai; P.V.; E.D.ni; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Veveriţă, toamna, *Gindirea*, XV(1936), nr 2, feb.; *Viaţa literară*, XLIII (1936), nr. 126, 9 mai; P.V.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Poetul, *Universul*, LIII (1936), nr. 89, 30 mart.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Vînătoare, *Gîndirea*, XV (1936), nr. 2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.; Al.* Piru, *op, cit.*

Inima, *Luceafărul*, II (1936), nr. 3, mart.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.*

Templu antic, P.V.; E.D.III; Aurel Rău. *op. cit.*; Dinu Pillat şi *U.* Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Marmură greacă, P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Friză /Strunindu-şi calul...!, *Revista Fundaţiilor*, 111 (1936), nr.2, feb.; *Universul*, LIII (1936), nr. 89, 30mart.; P.V.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Friză /De cînd îţi legi sandala. ..j; *Revista Fundaţiilor*, III (1936), nr, 2, feb.; P.V.; E.D.ni; Aurel Rău, *op. cit.*; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit. ; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Friză /Pe piatră stau eroii...!; *Gîndirea*, XV (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit. ; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga. Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Păstorul, *Revista Fundaţiilor*, III (1936), nr.2, feb.; P.V.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

San Francesco nel deserto, *Ţara Şipeniţului*, I (1936), nr.2, sept.; P.V.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Amintirea, *Ţara Şipeniţului*, II (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.HI; Din* Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Gorgane pe Bărăgan, *Ţara Şipeniţului*, II (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Sfirsit de iarnă, *Ţara Şipeniţului*, II (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Primăvară pastorală, *Ţara Şipeniţului*, II (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Primăvară /Livezi în floare.. ./, *Ţara Şipeniţului.* II (1937), nr. 1—2, ian.—april; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Cetatea din mare. *Ţara Şipeniţului*, 11 (1937), nr. 1—2, ian.—april,; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Stăpinul mării, *Ţara Şipeniţului*, II (1937), nr. 1 — 2, ian. —april.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Căţelul pămîntului, *Ţara Şipeniţului*, II (1937), nr. 1-2, ian.—april.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Țara, *Țara Șipenițului,* 11 (1937). nr. 1—2. ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș. *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op, cit.; Antologia poeziei românești, op. cit.*

Lacrimi, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Luntrașul, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Arghezi, .Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Floare tîrzie. Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu PÎUat și M. Tomuș, *op. cit.*

Cer răsturnat. Țara Șipenițului, 11(1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Nemuriri plăpînde, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Clopot de taină, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian. —april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Întoarcerea, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș. *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Cimitir turcesc, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian. —april.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Cimitir tătăresc, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

întîiele micșunele, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Bujori sălbatici, Țara Șipenițului, 11 (1937), nr. 1—2, ian,—april.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu. ..*

Lalele, Țara Șipenițului, II (1937). nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.HI; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Prier, Țara Șipenițului, II (1937). nr. 1-2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Pescăruși, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1-2, ian.—april.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *cp. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

înserare. Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1—2, ian.-april,; E.D.HI; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*," Victoria Ana TâușAn, *op. cit.*

Zarzăr la mare, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1—2, ian.-april.; E.D.IH; Dinu Pillat și M. Tomuș, *cp. cit.*

Despădurire, Țara Șipenițului, II (1937), nr. 1 — 2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.*

Sîngele vieții, Țara Șipenițului, 11 (1937), nr. 1—2, ian.—april.; E.D.III; Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Victoria Ana Tăușan, *op. cit.*

VERSURI REGĂSITE

Vinătorul de himere, în *Lumea, Bazar săptămtnal,* I (1928), nr. 24, 19 april. Apare cu titlul: *Pseudohinegeticos,* E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat și M. Tomuș, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Circ planetar. Gindirea, X (1930), nr. 12, dec; E.D.III.

Fagul, Gîndirea, X (1929), nr. 4, april.; E.D.HI; loan Adam, *op. cit.*

Prolog la un poem părăsit, Dinu Arbore in *Viața românească,* XXIII (1931), nr. 9—10, sept.—cot., intitulat: *Prolog;* E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Stni, Adevărul literar fi artistic, XI (1932), nr. 604, 3 iul.; *Viața literari.* VII *(Wi2)* nr. 138, iul.—sept.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.*

Prund. E.D.IH; Aurel Rău, *pp. fit.*

Ispita frumuseții, Universul literar, XLIX (1940), nr, 32, 21 dec, E.D.HI; Victoria Ana Tăușan, *op. eit.*

Cupa, Universul literar, XLIX (1940), nr. 52, 21 dec; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.*

Poteca din pădure, în *Viața românească,* XXX (1938), nr. 12, dec, p. 21, intitulată *Primăvara,* E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

La iaz, Viața românească, XXX (1938), nr. 5, mai, cu titlul *Amurg la cîmp* /E.D.III.

Sepră la Stinca, intitulată *Amurg pe Prut,* in *Gîndirea,* XV (1936), nr. 8, oct.; *Pagini basarabene,* -1(1936), nr. 5675, 10 dec; cu titlul *Seară la Slînca* în *Gînd românesc,* VI (1938), nr. 5— 12, mai—dec.; *Gazeta cărților,* VIII (1939), nr. 10— 12, 15—31 ian.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat şiM. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Cules, Ramuri, XXXII (1940), nr.2, feb.; E.D.III; loan Adam, *op. cit.*

Drumul din basme. Viața literară, XV (1941), nr. 2, 13—27 april.; *Tribuna avîntenilor,* VI (194 1), nr.2; E.D.III.

Viersul țării, E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Terține, Gîndirea, XXIII (!944), nr.2, feb.; E.D.IH.

Cîntec (Coboară dorule...), E.D.III; *Steaua,* XX (1969), nr. 12, dec; *Argeş,* 1975; nr.2, iun.

Crez, Gîndirea, XXIII (1944), nr.2, feb.; E.D.IH,

Pe o alegere proprie din George, Hofmannsthal şi *Rilke, Gîndirea,* XXIII (1944) nr. 2, feb.

UMBRA TIMPULUI

Zodier, Junimea literară, XXVII (1938), nr. 11— 12, ian.—dec; *Universul literar,* XLVIII (1938), nr. 36, 22 oct.; U.T.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit,;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

În toamnă, Gîndirea, XVI (1937), nr. 10 dec; U.T.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op., cit.;* Dinu Pillat: *O constelație. ..*

Umbre pe iaz, Universul literar, XLVIII (1939), nr.23, 10 iun.; U.T.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Ceas pierdut, Universul, LVIII (1940), nr. 27, 29 ian.; U.T.; E.D.HI; loan Adam, *op. cit.*

Cîntec de vremelnicie, Gindirea, XIV (1935), nr. 10, dec.; *Vremea,* XI (1938), nr. 531, 27 mart.; Ț.P., în E.D.III la U.T.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...;* Dinu Pillat, *O constelație. ..*

Cîntec \Timpul care piere. . ./, Gîndirea, XVI (1937), nr. 10, dec; U.T.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...;* Dinu Pillat *O constelație ...*

Cra-ro-ra-ra, Universul literar, XLIX (1939), nr. 1, 30 dec; U.T.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Din ramele iatacului vechi, Universul literar, XLVIII (1939), nr. 38, 23 sept.; U.T.; E.D.IH; Dinu Pillat, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

An mort, Gîndirea, XVIII (1939), nr. 1. ian,; U.T. şi E.D.IH; Dinu Pillat *şi* M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Elegie, Gîndirea, XVIII (1939), nr. 15, 5 mai; U.T.; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op, cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Înnoptare, Ramuri, XXX (1938), nr. 11, 30 april.; U.T.; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Pîndă, Preocupări literare, IV (1939), nr. 9, noiemb.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cil.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.; Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Fundoianu, Pillat, Voiculescu...*

Panta rhei, Gindirea, XIX (19-10), nr. 1, ian.; U.T.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Soartă, Universul literar, XLVIII (1939), nr. 3, 21 ian.; U.T.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Suflet, Gindirea, XIX (1940), nr. 1, ian.; U.T.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *cp. oii.*

Zori, Gindirea, XVI (1937), nr. 10, dec.; Dinu Pillat şi M. Tomuş *op. cit.; Poezia noastră religioasă...*

Tipar, Artăşi tehnică grafică, 1939 nr. 7, mart.—iun.; U.T. şi E.D.III; loan Adam, *op. cit.*

Rod, Universul literar, XLVIII (1938), nr. 11, 30april.; U.T. şi E.D.III; Aurel Rău. *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Amurg pe Prut, Gîndirea, XV (1936), nr. 8, oct.; *Pagini basarabene,* 1 (1936), nr. 9, sept.; *Rampa,* XIX (1936), nr. 5676; 10dec; Aurel Rău, *op., cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Iarnă tirzie, Preocupări literare, V (1940), nr. I, ian.; *România,* III (1940), nr. 594, 25 ian.; U.T.; E.D.HI.

înserare, Gîndirea, XVI (1937), nr. 1, dec; U.T.; E.D.III; Din, Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Scamatorul, Universul literar, XLVIII (1939), nr. 41, 14 oct.; U.T.; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Roza din urmă, Gîndirea, XVI (1937), nr. 10, dec; U.T.; E.D.III; loan Adam, *op. cit.*

Aloes, Convorbiri literare, LXXII (1939), nr. 5, mai; *Universul,* LVII (1940), nr. 90, 10 april.; U.T.; E.D.IH.

Poetul, Gindirea, XVII (1938), nr. 6, iun.; U.T.; E.D.HI; Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Primăvara, Gindirea, XVII (1938), nr. 6, iun.; U.T.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Versuri, Pagini literare, III (1936). nr. 10-11, oct.-nov.; Ţ.P.; E.D.HI.

Stanţe, Revista Fundaţiilor, II (1935), nr. 4, april., 30.1. *Lanuri,* IV (1937), nr. 2, p. 85; Ţ.P. (n E.D.HI la U.T.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit. ;* Cornel Ungureanu *op. cit. ; Estetica poeziei lirice... Cîntecul iubirii...*

Cîntec pentru tine jVrei să vii puţin.../, Universul, LVII (1940), nr, 129, 13 mai; *lLasă-mi-te lasă.. .l, Universul literar,* XLVIII (1939), nr. 18, 6 mai; */Apa de izvor...j, Universul literar,* XLIX(1939), nr. 18; 27 april.; în *Seara,* III (1940), nr. 762, 7 mai cu titlul *Cîntec;* U.T.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.*

Cîntec pentru lumină, Gîndirea, XV (1936), nr. 8, oct.; T.P. în E.D.IH la U.T.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Pasăre de lut, Gîndirea, XV (1937). nr. 5, mai; Ţ.P.; E.D.ni la U.T.; Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Buratec lunar, Gîndirea, XVI (1937), nr. *5,* mai; Ţ.P.; E.D.HI la U.T.; Aurel Rău, *op. cit.*

Veveriţă, Lanuri, Mediaş, III (1936), nr. 5—6: *Calendarul gospodarilor* pe 1939 de I. Sîmionescu, Bucureşti, 1939; Ţ.P. în E.D.HI la U.T,; Aurel Rău, *op. cit.*

Şarpele casei, De strajă, II (1938), nr. 1, ian.; U.T.; E.D.III.

Fraţii, Gîndirea, XVI (1937), nr. 10, dec; U.T.; E.D.IH, Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Tăcere, Viaţa literară, IX (1934), nr. 165, 25 dec— 10 ian., 1935; *Lanuri,* Mediaş, III (1936), nr. 5-6; Ţ.P.; E.D.III la U.T.; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op, cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

ÎMPLINIRE

Poetul, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai; *Gazeta cărţilor,* XI (1941), nr. 1-2, 15-30 oct.; iMP.; E.D.ni; Aurel Rău, *op. cit.*

Nomadul, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 1, ian.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

La moara rea. Familia, LXXVI 1941), nr.2—3, feb.-mart.; *Calendarul literar,* III (1941), nr. 111, 17 mai.

Cină, Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 9, sept.; *Flamura,* Brăila, VI (1940), seria 3, nr. 1; ÎMP.; E.D.IH; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş,

Of. cit.; Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit. ;* loan Adam, *op. cit.*

Pastorală, Viaţa literară, XV (1941), nr. 5, 18 mai; tMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Viziune polară. Viaţa literară, XV (1941), nr. *5,* 8 mai; ÎMP.; E.D.III; Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Hokusai. Viaţa literară, XV (1941), nr. 5, 18 mai; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Port breton, Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 9, sept.; IMP.; E.D.III.

Natură moartă, Gîndirea, XX (1941), nr. 6, iun.; ÎMP.; E.D.HI; Aurel Rău, *op- cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Zori dc primăvară. Pontice, II (1950), nr. 2, mai—aug.; IMP.; E.D.HI; Dinu Pillat şiM. Tomuş, *op. cit.."* Al. Piru, *op. cit.*

Hellas, Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 9, sept.; ÎMP.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Răsărit de soare, Universul literar, L (1941), nr. 28, 5 iul.; ÎMP.; E.D.III.

Endimion, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. J, ian.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Faunul, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 1, ian.; ÎMP.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Centaurul. Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 9, sept.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.; O sută de ani de sonet românesc...*

Lui Atlas, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai; ÎMP.; E.D.III.

Narcis, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai; ÎMP.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*; Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.* ; Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Basorelief, Revista Fundaţiilor. VIII (1941), nr. 1, ian.; ÎMP.; E.D.HI; Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Cartea tăriilor

Ctitorul, Familia, LXXVI (1941), nr. 2-3, feb.-mart.; ÎMP.; E.D.II.

Prevestire, Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 12, dec; *Familia,* LXXYTI (1942), nr. 7—8, iul.-aug.; ÎMP.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cil.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Frate iconar, Familia, LXXVI (1941), nr. 2—3, feb.-mart.; ÎMP.; E.D.HI.

Pustnic, Ethnos, 1(1941/1942), nr.2, ÎMP.; E.D.IH.

Toamnă, Ethnos, I (1941/1942), nr.2; ÎMP.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Heruvim, Gîndirea, XX (1941), nr. 6, iun.; ÎMP.; E.D.III.

înger rămas. Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 12, dec; *Credinţă şi muncă,* VII (1943), nr. 9— 10 oct.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*

Roză, Gîndirea, XX (1941), nr. 20, 6 iun.; ÎMP.; E.D.III.

Spectrul rozei, Preocupări literare, VI (1941), nr. 1, ian.; *Familia,* LXXVII (1942), nr. 7—8, iul.—aug.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;.* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Vinătoarea, Gîndirea, XIX (1940), nr. 9, nov.; ÎMP.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Joc de flăcări. Universul literar, LI (1942), nr. 18, 2 mai; ÎMP.; E.D.III; Aurel Rău, *op- cit.*

Priveghi, Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 12, dec; ÎMP.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op- cit.*

Calendar, Cetatea Moldovei, 11(1941), nr. 8, 1 mai; ÎMP.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Cimitir, ÎMP.; E.D III; loan Adam, *op. cit.*

Chiparoşii, Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 12, dec.; ÎMP.; E.D.III; loan Adam, *op. cit.*

Timpul, Gîndirea, XIX (1940), nr. 9, nov.; IMP.; E.D.III; Aurel Rău, *op. cit. :* Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Eternităţi, vremelnicii. Preocupări literare, VII (1942), nr. 4, april.; *Revista Fundaţiilor,* IX (1942), nr.4, april.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Stele, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai; ÎMP.; E.D.III; Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.*

Cartea mărturiilor

împlinire, Gîndirea, XXI (1942), nr.4, april.; *Familia,* LXXVII (1942), nr. 7-8, iul. —aug.; ÎMP.; E.D.HI; Aurel Rău, *op. cit.*; Victoria Ana Tăuşan, *op. cit. ;* loan Adam, *op. cit.*

Sonetid, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 1, ian.; ÎMP.; E.D.HI.

Cristal, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 4, april.; ÎMP.; E.D.HI.

Har, Gîndirea, XX (1941), nr. 6. iun.; ÎMP.; E.D.in; Dinu Pillat şi M. Tomuş» *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*

Potir amar, ÎMP.; E.D.HI; Cornel Ungureanu *op. cit.*

Chemare, ÎMP.; E.D.HI; *Revista Fundaţiilor,* XI (1944), nr.2, feb.

Pegas, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 1, ian.; *Gîndirea,* XXI (1942), nr. 6, iun.; ÎMP.; E.D.III.

Părere, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 1, ian.; ÎMP.; E.D.IH, Aurel Râu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Farmec, Revista Fundaţiilor, IX (1942),nr. 1, ian.; ÎMP.; E.D.II.

Trepte, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr.4, april.; ÎMP.; E.D.III.

Saadi, Gindirea, XX (1941), nr. 6, iun.; ÎMP.; E.D.HI; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*

Grădinarul, lMP.; E.D.III; Aurel Râu, *op. cit.*

Basm, lMP,; E.D.HI; Aurel Rău, *cp. cit.*

Navigatorul, ÎMP.; E.D.IH; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Don Quichote, Universul literar, L (1941), nr. 28, 3 iul-; Aurel Rău, *op. cit.*." Diriu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*

Legende, Universul literar, LI (1942), nr. 14, 4 april.; ÎMP.; E.D.III; Dinu Pillat. şi M. Tomuş, *op. cit.;* Victoria Ana Tăujan, *op. cit.*

Regăsire, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr.4, april.; *Revista română,* II (1942), *nr.* 1—3, ian.—mart. *Viaţa,* Bucureşti, II (1942), nr. 421, 20 iun.; Aurel Râu, *op. cit.;* Diu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.* loan Adam, *op. cit.*

Patinor, Universul, L(1941), nr. 52; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *cp. cit.;* Cornel Ungureanu. *op. cit.*

CUMPĂNĂ DREAPTĂ

Uiiiti cititor peste veacuri. Calendarul Universul, 1943; *Vremea,* XVI (1943), nr. 695 ; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun.; Aurel Rău, *op. cit.;* loan Adam. *op. cit.*

Din fluier ciobănesc. Universul literar, L (1941), nr. 7—8, 8 feb.; Aurel Rău, *op. cit. ;*

Stina părăsita, Gîndirea, XX (1941), nr. 1, ian.; Aurel Rău, *op. cit.*

Legănat cu tine. Universul literar, L (1941), nr. 5, 23 ian.; *Steaua,* XIV (1963)' nr. 6, iun.; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op, cit.*

Horoscop, Universul literar, LI (1942), nr. 7—8, leb.

Transhumantă, Gîndirea, XX (1941), nr. 7, sept.; *Calendarul Universul, Buc,* 1944, *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun.; Aurel Râu, *op. cit.;* Dinu PiUat şi M. Tomuş, *op. cit.* Al. Piru, *op. cit.*

Cîn'ecul verii. Universul literar, LI (1942), nr. 33, 15 aug.; *Viaţa,* 11 (1942), nr. 480, 18 aug.; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun.; Aurel Râu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Ceas tainic, Universul literar, LI (1942), nr. 11, 14 mart.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Toamnă, Gindirea. XX (1941), nr. 10, dec.; *Ramuri,* XXXIV(1942), nr. I—2, ian.—feb.; *Sdteanca, 1967,* nr. 10, oct.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.;* loan Adam, *op cit.*

Regăsire, Revista română, 11 (1942), nr. I—3, ian.—mart.; *Viaţa,* Bucureşti 11 (1942), nr.421, 20iun.; Aurel Rău, *op. cit.*

Oglindiri, Universul literar, LI (1942), nr. 50, 30 dec.; *Revista Fundaţiilor,* XI (1944), nr. 1.; *Viaţa românească,* XVI (1963), nr. 6—7, iun.-iul.*I* Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit-;* loan Adam, *op. cit.*

Narcis, Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai; *ibid.,* XI (1944), nr. 1, ian,

Inserare, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 11, nov.

Solie, Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 11, nov.; Aurel Rău, *op- cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş. *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*

Zeu marin, Gîndirea, XXII (1942), nr.3, mart.; *Acţiunea,* IV (1943), nr. 774, 10 april.; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6. iun.; Aurel Martin, *op. cit.,* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Necunoscutei (I), *Revista Fundaţiilor,* X (1943}, nr. 10, oct.; *Seara,* VII (1943), nr. 1809, 28 oct., p.2; *Viaţa românească,* XVI (1963), nr. 6—7, iun.—iul.; Aurel Rău, *op. cit.*

Necunoscutei (II), *Revista Fundaţiilor,* X (1943), nr- 10, oct.; Aurel Rău, *op. cit.*

Necunoscutei (III), *Revista Fundaţiilor,* X (1943), nr. 10, oct.; Aurel Rău, *op. cit. ;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Prezenţă, Revista Fundaţiilor, XI (1944), nr. 1, ian.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Singur, Revista Fundaţiilor X (1943), nr. 10, oct.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

Destin, Gindirea, XXII (1943), nr. 8, oct.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.*

Cucul şi Privighetoarea,
Gîndirea, XX (1943), nr. 6, iun.

Vechime, Gîndirea, XXII (1943), nr. 6, iun.; Aurel Rău, *op. cit.;* Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit. ;* Cornel Ungureanu, *op. cit.;* loan Adam, *op. cit.*

împăcare, Gîndirea, XXII (1943), nr. 6, iun.

Terţine, Gindirea, XXIII (1944); Aurel Rău, *op- cit.;* Dinu Pillat şi M. Tom,ş, *op. cit.;* Al. Piru, *op. cit.*

Umbra, Gindirea. XXIII/1944/, nr.2, feb., p. 65—66.

Mărturie, Steaua, XIV (1963), nr. 6, iun.; *Viata Românească,* XVI (1963), nr. 6-7 iun.; Aurel Rău, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *cp, cit.*

Post-mortem. Revista Fundaţiilor, XI (1944), nr. 1, ian.: *Steaua,* XIV (1963) nr. 6, iun.; *Gazeta literară,* XII (1965), nr. 17, 22 april.; *Almanahul literar* Buc-, 1977; Dinu Pillat şi M. Tomuş, *op. cit,;* Al. Piru, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* Cornel Ungureanu, *op. cit.*." loan Adam, *op. cit.*

Menire, Universul literar, LIV (1945), nr. 14—15, 20 mai; Cornel Ungureanu *op. cit.;* loan Adam, *op. cil.*

INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE

Inscripţii pentru cărţile mele: VISĂRI PĂGÎNE, ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ; AMĂGIRI. *Universul literar,* L (1941), nr. 14, 20 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI. *Ibid.* L (1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: PE ARGEŞ ÎN SUS. *Ibid.,* L (194 1), nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: SATUL MEU. *Ibid.,* L (1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: BISERICA DE ALTĂDATĂ. *Ibid.,* nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: FLORICA. *Ibid.,* L(1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: LIMPEZIMI, *Ibid.,* L (1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: ÎNTOARCERE. *Ibid.,* L(1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripţii pentru cărţile mele: CAIETUL VERDE. *Ibid.,* L (1941), nr. 14, 29mart.

Inscripții pentru cărțile mtlt: SCUTUL MINERVEI. *Ibid.,* L(1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripții pentru cărțile mele: PASAREA DE LI'T. *Ibid..* L {194 1), nr. 14, 29 mait.

Inscripții pentru cărțile mele: POEME ÎNTR-UN VERS. *Ibid.,* L{1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripții pentru cărțile mele: ȚĂRM PIERDUT. *Ibid.,* L(1941).

Inscripții pentru cărțile mele: UMBRA TIMPULUI. *Ibid.,* L (194 1), nr. 14,29mart.

Inscripții pentru cărțile mele: BALCIC- *Ibid.,* L (1941), nr. 14, 29 mart.

Inscripții pentru eărtyh mele: ÎMPLINIRE. *Ibid.* L{1941), nr. 17.

COMENTARII DESPRE POEMELE LUI ION PIU iT CUPRINSE IN ACEST TOM

(Bibliografie selectivă)

CAIETUL VERDE, ed. 1932 - ed. 1936; E.D.III {Poezii: 1927- 1936).

Pajera, Andrei /Streinul, Mircea/, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri.* Cartea Românească, în *Junimea literară,* XXI (1932), nr. 7— 12, iul.-dec, p. 341 — 343.

Perpessicius, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* 1928— 1932. Editura Cartea Românească, în *Mențiuni critice,* voi. 5, București, Fundația pentru literatură şi artă, 1946, p. 77-83; *Opere,* voi-6, Bucureşti, Editura Minerva, 1973, p. 60-64.

Philippide, AL, *Ion Pillat: Caietul verde, poeme.* Editura Cartea Românească în *Adevărul literar şi artistic,* XI (1932), nr. 628, 18 dec, p. 7.

Robot, AL, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* în *Rampa,* XV (1932), nr. 4484, 24 dec, p. 1.

Constantinescu, M . C , *Caietul verde, versuri* (1928— 1932} *de I. Pillat* în *Universul,* XLIX {1932), nr. 355, 25 dec, 1932, p. 8; *Literatura tn 1933, Universul,* LI (1934), nr. 1, ian., p. 8.

Botez, Demostene, *Ion Pillat: Caietul verde,* în *Adevărul,* XLVI (1932), nr. 15.028 29 dec, p. 1-2.

Ioiiescu, Corist., D., *Ion Pillat: însemnări pe marginea Caietului verde,* in *Calendarul,* 11(1933), nr.275, p. 1-2; nr. 276, p. 1-2.

Rozenkranz, M., *Caietul verde de Ion Pillat,* în *Gindirea,* XIII (1933), nr. 1 — 2, ian.-feb., p. 48-52.

Călinescu, G., *Ion Pillat: Caietul verde,* în *Viața românească.* XXV (1933), nr. 1 — 2. ian.-feb., p. 62; *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* 1928—1932, în *Adevărul literar şi artistic,* XII (1933), nr. 633, *ian.,* p 7; *Ulysse,* Buc Editura pentru literatură, 1967, p. 143—149; *Istoria literaturii române, de la origini pînă în prezent,* Fundația pentru literatură şi artă. Bucureşti, 1941, p. 778.

Petraşiticu, Dan, *Anul literar 1932,* în *Discobolul,* nr. 5, ian. 1933, p. 13, *I. Pillat, cu Caietul verde.*

Struțeanu, Scarlat, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* Cartea Românească, în *Convorbiri literare,* LXVI (1933), nr. 1, ian., p. 86-90.

Valerian, L, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri* 1928—1932 in *Viața literară,* VIII (1933), nr. 140, 1-30 ian., p. 3.

Cioculescu, Şerban, *Anul literar. Poezia,* în *Adevărul,* XLVII (1933), nr. 15.031, 1ian.; *Ion Pillat: Caietul verde, versuri* 1928— 1932. *Adevărul,* XLII (1933), nr. 15.039, 12 ian., p. 1 — 2.

Ciurezu, D., *An literar,* în *Țara noastră,* XI (1933), nr. 213, 1 ian., p. 2.

Scbastian, Miliail, *Literatura in 1932,* in *Cuvîntul,* IX (1933), nr. 2764, 2 ian., p. 3, *Eseuri. Cronici. Memorial,* Ediție îngrijită de Cornelia Ştefănesou, Bucureşti, Editura Minerva, 1972, p. 263—267.

Theodoresou, Cicerone, *Anul 1932. Literatura,* în *Facla,* XII (1933), nr. 580, 2 ian., p. 5.

Cantacuzino, Ion. I. *Parada unui an literar,* în *Viitorul,* XXV (1933), nr. 7486, 6 ian., p. 3; *Ion Pillat: Caietul verde, versuri, 1928—1932,* în *Viitorul,* XXV (1933), nr. 7508, 3 feb., p. 1-2.

Constantinescu, Pompiliu, *Ion Pillat: Caietul verde. Scrieri,* voi. 4. Ediție îngrijită de Constanța Constantinescu, prefața de V. Felea, Bucureşti, Editura Minerva, 1970, p. 375-380; p. 386-390.

Petronius /Tăuşan, Gr./, *Poetul I. Pillat/* cu ocazia voi. *Caietul verde/,* în *Viitorul,* XXV (1933), nr. 7510, 5 feb., p. 1.

Vintilă. I-, *Caietul verde de Ion Pillat, versuri 1928—1932,* în *Ion Maiorescu,* III, (1933), nr. 3-5, mart.-mai. p. 79-81.

Streinu, Mircea, *Cronici literare* /Ion Pillat scoate a doua ediție *„Caietul verde"/, în Iconar,* II (1937), nr. 5, p. 6.

Constantin, Stelian /Stelian/, *Caietul verde de Ion Pillat. Lanuri,* Mediaş, IV (1937). nr. 1, p. 51-53.

Milian, Ciaudia, [Minulesou]. *Caietul verde de Ion Pillat,* în *Adevărul,* LI (1937), nr. 16.260, 29 ian., p. 1.

Minăescu, N., *Fragmente de critică literară.* Bucureşti, Editura Casa Şcoalelor, 1936», p. 233-236.

Bârna, Vlaicu, *Caietul verde. Rampa,* XX (1937), nr. 5718, 4 feb., p. 1.

Roşu, Nicolae, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri.* Cartea Româneasca, in *Curentul,* X(1937), nr. 3239, 7/eh., p. 1-2.

Biberi, Ion., *Ion Pillat: Le cahier vert, țoemes,* în *Le moment,* IV (1937), nr. 597, 15 feb., p. 4.

Papadima, Ovidiu, *Ion Pillat: Caietul verde,în a doua ediție în Gîndirea,* XVI (1937), nr. 4, april., p. 196—197. *Ion Pillat.* Editura Albatros, 1974.

Demctrescu, Romulus, *Ion Pillat: Caietul verde,* in *însemnări critice.* Cluj-Napoca, 1939, p. 119- 121.

Streinu, Vladimir, *Ion Pillat: Caietul Verde,* in *Pagini de critică literară,* Bucureşti, Editura Fundației pentru literatura şi arta, 1938, p. 65—70; *Pagini de critică literară,* voi. I- Bucureşti, Editura pentru literatură, 1968, p. 57—60.

Vîanu, Tudor, *Studii şi portrete literare,* Craiova, 1938, p. 83—84.

Chelariu, Traîan, *Elegiile* (Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet. Bucureşti. Ed. Publicom, p. 175- 180).

Rău, Aurel, *Ion Pillat. Poezii.* Antologie. Editura pentru literatură, Bucureşti, p. XXI-XXXIII.

Crohmălniceanu, Ov. S, *Literatura română între cele două războaie mondiale,* voi. II, Bucureşti. Editura Minerva, 1974. p. 119-121.

Micu, Dumitru, *Gîndirea şi Gindirismul.* Bucureşti, Editura Miucrva, 1975, p. 488-489.

Livescu, Cristian, *Introducere în opera lui Ion Pillat.* Bucureşti, Editura Minerva, 1980, p. 162- 169.

ȚĂRM PIERDUT, ed. 1937 şi E.D.III (POEZII, 1927- 1944)

Amintim Gă mjlte din pacmsle volumului au apărut mai întîi în CAIETUL VERDE, ed. 1932 şi 1935. *Di* aoeea recenzarea unora dintre ele face parte din cronicile la acest prim volum al celui de al treilea tom de poezii. Aşa se explică pentru ce vor mai fi încă o dată citate unele din referințele critice la CAIETUL VERDE.

P.ijeră, Andrei /Streinul, Mircea/, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* Cartea Românească în *Junimea literară,* XXI (1932), nr. 7—12.

Perpessicius, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri, 1928—1932.* Editura Cartea Românească în *Cwîntul,* VIII (1932), nr. 2745; în *Mențiuni critice,* voi. V... 1946; *Opere,* voi. 6... 1973.

Robot, Al., *Ion Pillat: Caietul verde,* în *Rampa,* XV (1932), nr. 4484.

Botez, Demostene, *Ion Pillat: Caietul verde,* in *Adevărul,* XLVI (1932), nr. 15.028.

Ioii3SCu, Constantin, D., *Ion Pillat: însemnări pe marginea Caietului Verde,* în *Calendarul,* 11 (1933), nr. 275.

Rosenkranz, M., *Caietul verde* de *Ion Pillat,* în *Gindirea,* XIII (1933), nr. 48—32.

Călinescu, G. *Ion Pillat: Caietul verde* în *Adevărul literar şi artistic,* XVIII (1937), nr. 850.

Valerian, I., *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* 1928— 1932, în *Viața literară,* VIII (1933), nr. 140.

Sebastian, Mihail, *Ion Pillat: Caietul verde,* in *Reporter,* V (1937), nr. 11, *Eseuri. Cronici. Memorial...* 1972, p. 263—267.

Cantacuzino, Ion, *Ion Pillat: Caietul verde, versuri,* 1928—1932, In *Viitorul,* XXV (1933), nr. 7510.

Constantin, Stelian /Stelian/, *Caietul verde de Ion Pillat,* in *Lanuri,* IV (1937), nr. 1.

Perieţeanu, Gr., *Ion Pillat poetul mării noastre,* în *Revista Fundațiiler* Vil (1940). nr.3, 1 mart. p. 647—650.

Vasile, Netea, *Poetul Ion Pillat,* în *Vremea,* XV (1943), nr. 705. p. 7,

Demetrescu, Romulus, *Ion Pillat: Țărm pierdut, versuri 1934—1936,* în *Pagini literare,* IV (1937), nr. 6-8, p. 334-338.

Stelian Constantin, *Ion Pillat: Țărm pierdut.* Editura Fundației în *Atkeneum,* 11 (1937), or. 2, apr.-iun., p. 239-240.

Papadima, Ovidiu, *Ion Pillat: Țărm pierdut* In *Gîndirea,* XVI (1937), nr. 6, iun., p. 307—308.

Niculescu, Minai, *Ion Pillat: Țărm pierdut (Versuri 1934—1936),* Fundația „Regele Carol", 1937, *Universul,* LIV (1937), nr. 187, iul., p. 8.

Ionescu, Constantin, D., *Un clasic; Ion Pillat cu prilejul volumului „Țărm pierdut"* in *Ramuri,* XIX (1937), nr. 6, iun., p. 364-368.

Călinescu, G„ *Ion Pillat: Țărm pierdut,* în *Adevărul literar şi artistic,* XVIII (1937), nr. 862, 13iun.,p.2; *Istoria literaturii române..* • p. 780.

Mihăescu, N., *Ion Pillat: Țărm pierdut, versuri, în Fragmente de critică literară^* Bucureşti, Editura Casa Şcoalelor, 1939, p. 227—232.

Ciocuîescu, Şerban, *Ion Pillat: Țărm pierdut, versuri, 1934—1936, in Revista Fundațiilor* IV (1937), nr. 7, iul., p. 167—169; *Aspecte lirice contemporane.* Bucureşti; Editura Casa Şcoalelor, 1942, p. 214—216; *Aspecte literare contemporane* 1932— 1947, Bucureşti, Editura Minerva, 1972, p. 153—154; *Ion Pillat poetul strălimpezimilvr noastre* în *România literară,* IV (1971)_ nr. 15, p. 5.

Biberi, Ion. *Ion Pillat: Rivages Hoignis — Poimes,* în *Le Moment,* V (1937), nr. 764, 5 sept., p. 1, 2.

Cbinezu, Ion, *Ion Pillat: Țărm pierdut,* în *Pagini de critică,* Bucureşti, Editura pentru literatură, 1969, p. 50—52.

Constantinescu, Pompiliu, *Ion Pillat: Țărm pierdut, versuri 1934—1936, Vremea.* XI{1938), nr.53I. 27 mart., p. 10; *Scrieri,* v.1.4... p. 391-394.

Streinu, Vladimir, *Ion Pillat: Țărm pierdut,* în *Pagini de critică literară.* Bucureşti, Fundația pentru literatură şi artă, 1938, p. 70—74; *Pagini de critică literară,* voi. I, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1968, p. 61—64.

VI. B. /Blrna, Vlaica/, *Ultima carte de poezie a d-lui Ion Pillat* în *Societatea di mîine,* XVI (1939), nr. 3, iul,—sept., p. 82.

Herescu, I., N, *Prefaţă* la volumul ASFODELA *de Ion Pillat.* Bucureşti, ediţiile „AUSONIA" - 1, 1943.

Voinescu, Alice, *Motivul morţii,* in *Ion Pillat. Amintiri despre om şi poet.* Bucureşti, 1946, p. 162— 167.

ZamfirPscu, Mariana, *Grecia in opera lui Ion Pillat,* în *Ion Pillat. Amintiri despre om şi poet...* p- 197— 199.

Rău, Aurel, *Prefaţă la Ion Pillat. Poezii, Antologie de...* p. XXXIV-XXXV.

Zimfirescu, Ion, *Pillat şi ideea de timp,* în *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet. . .* p. 181.

Balotă, Nicolae, *Ion Pillat — Ars poetica,* in *Labirint* /Bucureşti/, Editura Eminescu 1970, p. 45-69.

Crohmălniccanu, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale...* p. 121 urm.

Micu, Dumitru. *Gîndirea şi gindirismul. . .* p. 121.

Livescu, Cristian, *Introducere în opera lui Ion Pillal...* p. 169— 178.

SCUTUL MINERVEI, ed. 1933 şi E.D.III (Poezii. 1933).

Cantacuzino, Ion, I., *O problemă de poezie jCu ocazia apariţiei voi. Scutul Minervei,* în *Convorbiri literare,* XLVIII (1934), nr.2, feb-, p. 151-161.

Boz, Lucian, *Ion Pillat: Scutul Minervei,* în *Cuvîntul liber,* scria 3, I (1934), nr. 13, 3 feb., p. 2.

Călinescu, G., *Ion Pillat: Scutul Minervei,* în *Adevărul literar si artistic,* VIII (1934), nr. 687, 4 feb., p. 7; *Viaţa românească,* XXVI (1934), nr. 3, 15 feb., p. 41-43, *Istoria literaturii române...* p. 779.

Cioculescu, Ş^rban, *Ion Pillat: Scutul Minervei, sonete,* în *Adevărul,* XLVIII (1934), nr. 13.385; 1 mart., p. 1-2.

Rapa, Ghs., *Ion PUlat: Scutul Minervei. Sonete,* Ediţie restrinsa, în *Facla,* XIII (19J4), nr. 930, 4 mart.

Herescu, N.I., *Ian Pillat: Scutul Minervei,* în *Universul,* LI (1934), nr. 69, 12 mart., p.4.

Ionescu, Const. D., *Ion PUlat: Scutul Minervei,* în *Ramuri,* XXVI (1934), nr. 1, mai, p. 41—47.

Giurgiu, Felicia, *Aspecte stilistice ale poeziei lui Ion Pillat.* Teză de doctorat-*Universitalea din Timişoara.* Facultatea de filologie, 1974; *Observaţii stilistice asupra ciclului „Scutul Minervei"* de /. *Pillat* în *Limbă şi literatură.* III (1973), p. 473-484.

Crohnaălniceanu, Ov. S-, *Literatura română între cele două războaie mondiale...* p. 122.

Micu, Dumitru, *Gindirea şi Gindirismul...* p. 486.

Livescu, Cristian, *Introducere in opera lui Ion Pillat. ..* p. 178— 184.

BALCIC, cd. 1940, E.D.III (Poezii, 1929- 1939)

Apărute mai întîi în CAIETUL VERDE ed. 1932 şi ed. 1936, apoi regrupate ca ciclu aparte in ŢĂRM PIERDUT, poemele închinate BAIXICULUI au fost trecute în revistă îu recenzii referitoare la aceste volume.

Robot, AL, *Ion Pillat. Caietul verde, versuri* 1928—1932, în *Viaţa literară,* VI11 (1933), nr. 140.

Constantinescu, M.G., *Însemnări pe marginea Caietului verde, versuri* 1928— 1932! în *Universul,* XLIX (1932), nr. 365.

Valerian, I., *Ion PiUat. Caietul verde, versuri,* 1928- 1932, în *Viaţa literară,* VIII (1933), nr. 140.

lociescu, Constantin, D., *însemnări pe marginea Caietului verde,* in *Calendarul^* II (1933), nr. 275; *Un clasic fon Pillat cu prilejul volumului. Ţărm pierdut, în Ramuri,* XXIX (1937), p. 364-368.

Ohinezu, Ion, *Ţărm pierdut,* în *Pagini de critică.* Bucureşti, Editura pentru lite* ratură, 1969, *p.50—52.*

Cioculeseu, Serban, *Ion Pillat. Ţărm pierdut, versuri* 1934—1936, în *Revista. Fundaţiilor,* IV (1937), nr. 7; *Aspecte lirice contemporane.* Bucureşti, Editura Casa Şcoalelor. 1942, p. 214-216.

Demetrescu, Romulus, *Ţărm pierdut, versuri,* 1934—1936, în *Pagini literare^* IV (1937). nr. 6-8.

VI., B, /Vlaicu Bârna/, *VHima carie de poezii a d-lui Pillat. Ţărm pierdut,* în *Socie-tatea de mîine,* XVI (1939), nr. 3, i„L—sept., p. 82.

Bacîu, Ştefan, *Ion Pillat. Balcic.* Ilustraţii de Mari» Pillat-Brateş in *Gindirea^* XIX (1940), nr. 10, dec, p. 675-676.

Pâunescu-UImu, T., *Ion Pillat şi V. Voiculescu* /Cu ocazia voi. *Balcicj,* în *Revista Fundaţiilor,* VII (1940), nr. 12, dec, p. 683-685.

Niqulescu, Mibai, *Ion Pillat şi Balcicul,* în *Universul literar.* L (194 1), 29 martie^ nr. 14, p. 1, 6.

Streinu, Vladimir, *Troiţă poetică... \I. Pillat: Balcic\.* tn *Revista Fundaţiilor^* VIII (1941), nr. 5, mai, p. 389-392; *Pagini de critică literară,* voi. 5. Ediţie, alcătuită de George Muntean, Bucureşti, Editura Minerva, p. 49—53.

Mica, Dumitru, *Gindirea fi Gindirismul...* p. 487.

Livescu, Cristian, *Introducere in opera lui Ion PiUat...* p. 185.

Eoacie, Puiu, *Motivul mării la Ion Pillat* în *Steaua.* XXXV (1983). nr. 8, aug., p. 34 şi p. 39,

POEME ÎNTRAJN VERS, ed. 1936; E.D.III (Versuri: 1935-1936)

Demetrescu, Romulus, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Pagini literare,* III (1936), nr. 10-11, p. 528-532.

Alexandrescu, Matei, *Poeme într-un vers,* în *îndreptar,* 1 (1936), nr.2, 21 feb-, p. 1,3.

Val. /Valerian I-/, *Poeme într-un vers* de *Ion Pillat,* în *Viaţa literară* XI (1936), nr. 6, 25 inart., p. 2.

Perpessicius, la Radio: *Cărţi noi,* 27 sau 28 martie, 1936.

Niculcscu, M., *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Universul,* LIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4.

Mihăescn, N., *Ion Pillat: Poemeîntr-un vers.* în *Viitorul,* XXVIII (1936), nr. 8468. 3 april., p. 1. *Oameni şi idei.* Bucureşti, Casa Şcoalelor, 1937, p, 99— 104.

Constantin, Stelian /Stelian/, *I, Pillat: Poeme într-un vers,* în *Convorbiri literare,* LXIX (1936) april.-iul., p. 262-263.

Petronius /Tăuşan, Or./, *Versul unui creator de poeme. Poezia nouă a d-lui Ion Pillat,* în *Viitorul,* XXVIII (1936). nr. 8470, 5 april., p. 1.

Biberi, Ion, *Ion Pillat: Poemes en un stul vers,* în *Le Moment,* IV (1936), nr. 342, 6 april., p. 1—2.

S^Iten, Gheorghe. *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *România,* IV (1936), nr. 153, 6 april., p. 1, 3 şi *Gazeta Dorohoiului.* 16 april., 1936.

Erasm /ManoKu Petru/, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Credinţa,* IV (1936), nr. 714, 8 april-, ,. 4.

MiUian, Gaudia. [Minule-scu] *Poeme într-un vers dc Ion Pillat,* în *Dimineaţa,* XXXII (1936), nr. 10.521, 8 april., p. 13.

Flaminius /Sebastian, M./, *Quelques livres de poesie,* în *l'Indipendance roumaine,* LXI (1936), nr. 18.332, 11 april., p. 1; *Poeme într-un vers* în *Rampa,* XIX (1936). nr. 5488, 1 mai.

Călinescu, G., *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Adevărul literar şi artistic,* XV (1936), nr. 801. 12 april., p. 11; *Cronica literară \Ion Pillat* st *Emm. Lochacf; Adevărul literar şi artistic,* XV (1936), nr. 807, 24 mai 1936, p- 10; *Istoria literaturii române...* p. 779— 780.

Cioculescu, Şerhan, *Ion Pi'.lat: Poeme într-un vers,* în *Adevărul,* L (1936), nr. 16.029, 25 april., p. 1—2.

ConstanţinesCu, Pompilin, *Ion Pillat: Poeme într-un vers.* Editura CArtea Românească. *Vremea,* IX (1936), nr. 434, 2S april., p. 10; *Scrieri,* voi. 4... p. 381-385..

Streinu, Vladimir. *Ion Pillat:* Poeme *intr-un vers,* în *Gazeta,* III (1936), nr. 637, 28 april., p. *1,* 3; *Pagini de critică literară,* Bucureşti, Editura Fundaţia pentru literatură şt artă, 1938, p. 78—82; *Pagini de critică literară,* voi. I, Bucureşti, Editura pentru literatură şi artă, 1968, p. 64—70.

Cosma, Aurel, *Ion Pillat: Poeme intr-un vers,* în *Viitorul,* XXVIII (t936), nr. 8485, 28 april., p. 2.

Chelaru, Traian, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Glasul Bucovinei,* XIX (1936), nr. 4802, 29 april., p. 3.

Şuluţiu, Octav, *Ion Pillat: Poeme intr-un vers,* în *Familia,* III {1936), nr. 5, mai—iun., p. 93-94.

Păunescu-UImu, T., *O încercare nouă: Poeme intr-un vers* de *Ion Pillat,* în *Hamuri* XXVII (1936), nr. 5-7, mai—iul., p. 149-151; *Poetul Ion Pillat. Contribuţii critice,* Craiova, Editura Ramuri, 1947, p. 18—20.

Constantinescu, M.G., *Poeme într-un vers de Ion Pillat,* în *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 hm., p. 10.

Boz, Lucian, *Ion Pillat: Poeme intr-un vers,* în *Cuvîntul liber,* seria 3, III (1936), nr. 29, 23 mai, p. 7.

Tudoran, George, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Freamătul şcoalei,* II (1936), nr. 6-7 iun.—iul., p. 318-319.

Chinezu, L, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* Bucureşti, Cartea Românească, 1936, în *Gînd românesc.* IV (1936), iun.—iul., p. 390—391; *Pagini de critică literară...* Bucureşti, Editura pentru literatură, 1969, p. 47—49.

Voronca, Harie, *//. Pillat: Poemes en un seul vers},* în *Le Mvis,* 1 iul.— 1 aug., 1936, p. 168.

Theodorescu Cicerone, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *Floarea de foc,* III (1936), nr. 22, 2 iul.

Streinul, Mircea, *Comentarii lirice la citeva „Poeme intr-un vers"* de I. Pillat, in *Ţara Şipeniţului,* 1(1936), nr.2, sept., p. 70; *Comentarii lirice la Poeme într-un vers de Ion Pillat* cu 12 gravuri de Rudolf Rybczka. Cernăuţi,,. George Drumnon", 1936, 104 p.; *Comentarii lirice la poeme într-un vers de Ion Pillat* in *Suceava.* I (1939), nr. 70, 27 mart., p. 9; nr. 187, 19aug-, p. 2; nr. 194, 27 aug., p. 2; nr. 200, 3 sept., p. 2: nr. 206, 10 sept., p. 3; 212, 17 sept., p. 2; 232, 5 nov., p. 2; *Comentarii lirice la poeme într-un vers de Ion Pillat,* ia *Universul literar,* L(1941), nr. 14, 29 mart., p. 6.

Caprile, Esterlich-Mărgărita Abclla. *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* în *La Nacion,* 1936, 7 sept.

M.M.R. /Romniceanu/, *Poeme într-un vers,* în *Vlăstarul,* XII (1936), nr. 5—6.

Demctrcscu, Romulus, *Ion Pillat: Poeme într-un vers,* in *Pagini literare,* III (1936), nr. 10-11, oct,-nov., p. 528-532.

Roşu Nicolae, *Anul literar* în *Curentul,* X (1937), nr. 3203, 1 ian., p.,;. *Un nou gen literar: Monostihul. Critică şi sinteză.* Bucureşti, „Universul literar", 1939, p. 208-215.

Nenişor, Gh., *Cronique de la vie liltiraire,* în *L'annee litteraire 1936* in *L'Indepcndance roumaine,* LXII (1937), nr. 18.551, 8 ian., p. 2.

NIculescu, M-, *Comentarii lirice la poeme într-un vers de Ion Pillat,* în *Universul,* LIV (1937), nr. 31, 1 feb., p.4.

Papadima, Ovidiu, *Mircea Streinul... Comentarii lirice la poeme tnir-un vers de Ion Pillat,* în *Gindirea,* XVI (1937), nr. 3, mart., p, 142.

Pillat Ion, *Poemes en un seul vers,* în *La Roumanie d'aujourd'hui,* 1968, nr. 6, iun., p. 32, în *liumänien heute,* 1968. nr. 6, iun., p. 32; *Rumania de Noy,* 1968, nr. 6, iuu.. p. 32; *România today,* 1968, nr. 6, iun., p. 32.

Tohăneanu, G.I., *„Punerea în pagină" a textului poetic,* în *Limba români,* XX (197 I) nr. 3, p. 241-242.

Tăuşan, Victoria, Ana, *Ion Pillat. Ceremonia naturii...* p. 27—27.

Robu, Cornel, *Haiku — poezia de la frontierele tăcerii,* în *Steaua,* XXV (1974), nr. 11, nov. p. 46—48.

Martin. Aurel, *Metonimii,* Bucureşti, Kditt;ra Eminescu, 1974, *Ion Pillat şi poezia pură,* p. 228—230.

Beniuc, M., *Poeți fi prozatori.* Bucureşti, Editura Minerva. 1975, p. 17.

Mîcu, Dumitru, *Gîndirea şi Gindirismul• • •* p. 490.

Crohmâlniceanu, Ov. *S., Literatura română intre cele două războaie mondiale...* p. 122.

Livescu, Cristian, *Introducere în oPera lui Ion Pillat...* p. 187— 194.

Drăgoi, Dumitru, Şerban, *Ion PUlat...,* p. 191—192.

UMBRA TIMPULUI, ed. .1940; E.D.III (1934- 1939)

Comentarea unora dintre poeme a apărut în cronicile referitoare la ŢĂRM PIERDUT, volum ce le cuprindea la început în sumar de unde au fost scoase pentru a intra în configurația UMBREI TIMPULUI.

Demetrcscu, Romulus, *Țărm pierdut,* versuri, 1834—1936, îu *Pagini literare,* IV (1937), nr. 6-8, p. 334-338.

lonescu. Constantul, D.. *Un clasic Ion Pillat cu prilejul volumului Țărm pierdut* în *Ramuri,* XXXIX(1937). nr... p. 364-368.

Niculcscu. Mihai, *Ion Pillat: Țărm pierdut,* versuri 1934—1936..., îa *Universul.* LIV (1937), nr. 187, i„L, p. 8.

Cbine2u, Ion, *Ion Pillat: Țărm pierdut,* în *Pagini de critică...* 1969, p. 50—52.

Streinu Vladimir, *Țărm pierdut, în Pagini de critică literară...* 1968, p. 62—64.

Cioculescv, Şerban, *Aspecte literare contemporane...* 1972, p. 153. *Ion Pillat, ȚânH pierdut.*

Portunescu, C.D., *Umbra timpului, poezii de Ion Pillat,* în *Arhivele Olteniei,* XIX (1940). nr. 107-112, ian.-dec. p. 250-253. P.L 6597 M. 245.

Piunescu-Ulmu, T., *Umbra timpului,* in *Universul,* 1940 în *Buletinul cărții romanеții,* XII (1940), nr.6, iun., p. 10.

Streinu, Vladimir, *Ion Pillat: Umbra timpului,* în *Viața românească,* XXXII (1*40), nr. 6, iun,, p. 81—82; *Versificația moderni,* Bucureşti,- Editura pentru literatură 1966; *Pagini de critică literară,* voi. 5, Ediție alcătuită de George Muntean, Bucureşti, Editura Minerva, 1971, p. 46—49.

Damaschin, Vasile, *Noul volum de versuri,* în *Seara,* III (1940), nr. 786, 5 iun., p. 2.

Fântăneru, Constantin. *Ion Pillat: Umbra timpului, poezii,* în *Universul literar,* XLIX (1940), nr. 26, 22 iun., p 2.

Nicolescu, G.C.. *Ion Pillat: Umbra timpului,* în *Chemarea vremii,* XIV (1940), seria 2, nr. 9, 1 aug., p. 4.

P. Corn. /Comarnescu, Petru/, *Note: Ion Pillat: Umbra timpului,* în *Revista Fundațiilor,* Vtl(1940), nr. 9. sept., p. 719 - 720-

Pop, Aug. Z.N., *Ion Pillat: Umbra timpului, poezii,* în *Convorbiri literare,* LXXIV (1941), nr. 7, iul., p. 922-923.

Livescu, Cristian, *Introducere în opera lui Ion Pillat...* 194—198.

ÎMPLINIRE, ed. 1942, E.D.III (Poezii: 1939- 1940)

Roşu, Nicolae, *Ion Filial: împlinire.* Bucureşti, Editura Fundațiilor în P.II 6243. *Gîndirea,* XXI (1942), nr.6. iun.-iul. p. 348-350.

Constantinescu, Pompiliu, *Ion Pillat: împlinire* în *Vremea.* XIV (1942), nr. 654, P. IV 9262, 28 iun., p. 7. *Scrieri* voi. 4... p. 397-402.

Niculescu, Mihai, *împlinire de Ion Pillat,* în *Universul literar,* LI (1942), nr. 23, P. II III IV 735, 6 iun., p. 5.

Petraşincu, Dan, *împlinire, poeme de Ion Pillat,* în *Viața, 11* (1942), nr.4 19, 18 iun., P. IV 17 565, p. 2.

Buzdugan-Haţeganu. Cornelia, *Ion Pillat: împlinire.* Fundația pentru literatură şi artă, 1942, în *România tinără* 1 (1942), nr.2—3, iun.—iul. p. 19—22.

Constantin, Stelian /Stelian/, *Ion Pillat: împlinire.* Editura Fundației pentru literatură şi artă, in *Familia,* LXXVII (1942), nr. 7-8, iul.—aug-, p. 87-89.

Şiugariu, Ion. *Ion Pillat: împlinire,* în *Reviast Fundațnlor,* X (1943), nr. 5, mai. p. 423—426.

Rău, Aurel. *Ion Pillat: Poezii. Antologie..* . p. XXXIII.

Crohmălniceanu, Ov.S., *Literatura română între cele două războaie mondiale,* Voi. II p. 123- 124.

Papadima, Ov. *Ion PiUat...* p. 145.

Livescu, Cristian. *Introducere în opera lui Ion Pillat...* 199—200.

Drăgoi, Şerban, Dumitru. *Ion Pillat...* p. 190.

Ordinea cronologică a elaborării pieselor din volumele:

CAIETUL VERDE; ŢĂRM PIERDUT; SCUTUL MINERVEI; BALCIC; POEME ÎNTR-UN VERS; VERSURI REGĂSITE; UMBRA TIMPULUI; ÎMPLINIRE; CUMPĂNĂ DREAPTĂ.

1020 *Vînâtorul de himere* (V. R)

1927 *Dafni,* Bucureşti, 7 mai, (Ţ.P.); *Himet,* Bucureşti, 21 mai, (Ţ.P.); *Sunium,* Bucureşti, 21 mai, (Ţ.P.).

1928 *Ovidiu,* Bucureşti, 14 — 15 ian-, (Ţ.P.); *Cîntecul lui AU,* 20 ian., (B); *Vrăjitorul de şerpi,* Bucureşti, 24 ian., (C.V.); *Norul,* Tekirghiol-movilă, 11 iunie, (C.V.); *Călătorire,* Paria, 11 iul., (C.V.); *Scrisoare,* Miorcani, 7 aug., (C.V.); *Mortul,* Miorcani, 7 aug., (C.V.).

1929 *De-o fi să fie raiul.* Bucureşti, ian. —feb., (C.V.); *Fagul,* 16 april., (V.R.); *Recuerdo,* Bucureşti, 16 april., (C.V.); *Oglinda fermecată.* Predeal, 7 iul., (C.V.); *Hellada,* Predeal, 7 sau 8 iul., (Ţ.P.); *Balcic de seară,* Balcic, 26-27 iul., (B.); *Balcic biblic,* Balcic, 27 iul., (B.); *Prolog la un poem părăsit,* Miorcani, 7 aug-, (V.R.); *Elegie în pădure.* Bucureşti, sfîrşit aug, început sept., (C.V.); *Asfodelă,* Bucureşti, 6 noiemb., (Ţ.P.), *Elegie în toamnă.* Bucureşti, 8-9 dec, (C.V.).

1930 *Adormind,* Bucureşti, april., (C.V.); *La un poet,* Predeal, 26 aug., (Ţ.P.): *Octomvrie.* Predeal, 14 april., (C.V.); *Insulă,* Predeal, 14 sept., (Ţ.P.); *Circ planetar,* 23 noiemb., (V.R.); *Centaurul bătrîn,* Bucureşti, 19 dec, (Ţ.P-);

1931 *Primăvară nouă,* Bucureşti, 8 april., (CV.); *De Paşti,* Bucureşti, april., (C.V.); *Elegie pentru mine,* Miorcani, 29—30 aug., (C.V.); *A doua Elegie,* Miorcani, 12 sept., (CV.); *Icoană pe sticlă,* Bucureşti, 19 dec, (CV.); *A treia Elegie,* Dîrvari—Ilfov, 28 dec, (CV.).

1932 *Prund,* mart., (V.R.); *Sini,* mart., (V.R.), *Seară pascală,* Dîrvari—Ilfov, 1 mai, (CV.); *Piersicul,* Bucureşti, mai, (CV.); *Assisi,* Bucureşti, 1 oct,, (CV.); *Păstor ionian,* Bucureşti, 5 oct., (Ţ.P.); *Odaia ei.* Miorcani, 9 oct., (CV.); *Scitul,* Miorcani, 9 oct., (C.V.); *A patra Elegie,* Miorcani, 9 oct., (CV.); *Toledo,* Bucureşti, 20 oct., (CV.); *Prinos,* Bucureşti, 8 oct., (Ţ.P.); *Cocorii,* Bucureşti, 29 dec, (CV.); *Ţărm sudic,* Bucureşti, 25—30 dec, (C.V.); *Stanţe pe un motiv de Ronsard,* Bucureşti, 1932, (CV.).

1933 *Veghe,* Paris, 2 mart. şi Bucureşti, 7 april., (CV.); *Ţara.* Bucureşti, 6 april., (CV.); *Bust antic,* Bucureşti, 26 iul., (Ţ.P.); *Ornic,* Bucureşti, 23 iul., (C.V.); *Inscripţie votivă.* Bucureşti, 23 iul., (CV.); *Sarcofag,* Miorcani, 3aug-, (B.); *Ajuns acum pe culmea...* Miorcani, 4 aug., (Sc.M.); *Deoarece*

Senino... Miorcani, 4 aug., (Sc.M.); *Acelaşi zeu profetic...* Miorcani, 5 aug. (Sc.M.); *Adăpostit sub scutul...,* Miorcani, 5 aug., (Sc.M.); *Precum prin crîng...* Miorcani, 5 aug., (Sc.M,); *Neptun pe mări...* Miorcani, 5 aug. (Sc.M.); *Cu armonie simplă...* Miorcani 6 aug., (Sc.M.); *Sub rod se-ndoaie pomul...* Miorcani 6 aug., (Sc.M.); *La Roma cînd Horaţiu...* Miorcani, 6 aug., (Sc.M.); *Pe mări nu poate vasul...* Miorcani, 8 aug., (Sc.M.); *Abia sosi Prierul...* Miorcani, 8 aug-, (Sc.M.); *Icar cum îl sfidase...* Miorcani, 8 aug., (Sc,M.); *Din toate numai roza. . .* (Sc.M.); *Nespovedită mie.. .* Miorcani, 9 aug., (ScM.); *Din Helicon coboară...* Miorcani, 9—10 aug., (Sc.M.); *Nu-s vindecat cu totul...* Miorcani, 10 aug., (Sc.M.); *în căutarea prăzii.. .* Miorcani, 10 aug-, (Sc.M,); *Te-am regăsit...* Miorcani, 10 aug., (Sc.M.); *Sonet,* Bucureşti, 19 noiemb., (C.V.); *Dansatoarea,* Bucureşti, (CV.).

1934 *Tăcere,* Bucureşti, primăvara, (U.T.); *Stanţei,* Bucureşti, noiemb., (U.T.); *Stanţe* II, Bucureşti, 15 noiemb., (U.T.); *Stanţe* III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, Bucureşti, 18 noiemb., (U.T.); *Ispita frumuseţii.* Bucureşti, noiemb., (V.R.).

1935 *Cicladele,* 21 april., (T.P.); *Cină cu peşti,* Balcic, iunie, (B.); *Balcic lunar,* iun.—oct., (B.); *Stella maris,* noiemb., (B.); *Cîntec de vremelnicie,* Bucureşti, 19 noiemb., (U.T.)'. POEME ÎNTR-UN VERS, Bucureşti, 19-20 noiemb.: *Poemul într-un vers; Păstorul mării; îmbrăţişare; Pan; Zvon; Stelă de mim; Groapă nouă; Trup de fată; Dorinţă ; Colori; întîlniri ; Veghe; Pasărea din basm; Iarnă; Artă poetică* (I)/ *Amurg; Melancolie; Logodnă; Calea nopţii; Navigatorii; Trecutul; Tinereţe; Apă neîncepută; Dezamăgire; Mare sudică; Artă poetică* (II)," *Portret; Floarea vremii; Stol coborît; Darul; Poetul trădat; Vasul lovit; Belşug; Castana; Drum de noapte; Nocturnă; Casa copilăriei; Menire; Asemănări; Păreri; Amurg în crîng ; Turc bătrîn ; Măgăruşul; Cimitir tătăresc ; Golful; Camee ; Driada ; Ciocîrlia; Norii; Artă poetică* (III); *Zile şi nopţi; Hanul Vechi; Prevestire; Copilărie ; Toamna copilăriei; Părăsire ; Conac de altădată ; Singur ; Veveriţă, toamna ; Vînătoare ; Păstorul.*

1936 *POEME ÎNTR-UN VERS. Bucureşti, ian.: Stelă funerară; Stelă de dansatoare ; Pasărea mării ; Marinarul; Plaja ; Seara, la Voroneţ; Insula de mirodenii ; Vecernie ; Heraclit; Tipar ; Murmur etern ; Casă la Balcic ; Fată la fîntîna ; Mare pămînteană ; Popas; Descălecătorii; Crăciun ; Poetul; Inimă ; Templu antic; Marmură greacă; Friză* (I); *Friză* (II); *Friză* (III); *Veveriţă,* Bucureşti, 22 mart (UT.)

Balcic, Paşti, 1936. *Amintirea; Gorgane pe Bărăgan; Sfîrşit de iarnă; Primăvară pastorală; Primăvară; Cetatea din mare • Stăpînul mării; Căţelul pămîntului; Ţara; Lacrimi; Luntraşul; Floare tîrzie; Cer răsturnat; Nemuriri plăpînde; Clopot de taină; Întoarcere; Cimitir tătăresc ; Cimitir turcesc ; Întîiele micşunele ; Bujori sălbatici ; Lalele ; Prier; Pescăruşi; înserare; Zarzăr la mare; Despăduriri; Sîngele vieţii.* Nedatate; *Insula de mirodenii, Stelă funerară; Stelă de mim; Stelă de*

dansatoare; Pasărea, mării; Seata la Voronft: Popor nomad: Popas; Sclave; Descălecătorii; Crăciun; Inima; San Fiancesco nel deserto.
Țărm pierdut, Balcic, 10 iutiie, (Ț.P.); *Alesul.* Balcic. 10 iunie, (Ț.P.); împlinire, Balcic, 10 iunie. (B.); *Balcic.* Balcic, 10 iunie, (B.); *Lună Pe mare,* Balcic, 10 iunie, (B,); *Casă la Balcic,* Balcic, 10 iunie, (B.); *Floarea din fereastră,* Balcic, 10 iunie, (B.); *Seară lă țărm,* Balcic, 10 iunie, (B.); *Dionysopolis,* Balcic, 10 iunie, (B.); *Sarcofag tracic,* Balcic, 10 iunie, (B.); *Plajă pustie.* București, 13 iul., (B.); *Veveriță,* București, 22 mari., (U.T.); *Amurg pe Prut,* Minrcani, 5 sept. (B.); *Versuri,* Miorcani, 14 aug., (U.T.); *Cîntec pentru lumină,* Miorcani. 6 sept-, (U.T.); *Pasăre de lut,* Bucureștii, 13 noiemb., (U.T.); *Buratec lunar,* București, 13 noiemb., (U.T.); *Păstorul și faunul,* Miorcani, 6 sept., (Ț.P.); *Sînge străbun,* Miorcani, 6 sept., (C.V.); *Insula,* Balcic, 22 sept., (Ț.P.); *Cules de zi,* Balcic, II oct-, (B.); *Pe țărm.* București, 23 uct., (B.); *Moartea păstorului.* București, 20 dec, (Ț.P.)-

1937 *Elegie în fața mării,* Balcic, toamna 1936, București, 6 mart. 1937, (C.V.); *Mit,* București, 29 mart., (Ț-P-); *Scoica,* București, 31 mart. (B.); *înserare,* Miorcani, 23 iul., (B.); *Șarpele casei,* Miorcani, 23 iul., (U.T.); *Cules,* Miorcani, 23 iul., (V.R.); *La iaz,* Miorcani, 23 iul-, (V.R.); *înnoptare,* Miorcani. 23 iul., (U.T.); *Cîntec,* Miorcani, 30 iul., (U.T.); *Frații,* Miorcani, 23 iul., (U.T.); *Zodier,* Miorcani, 29 iul.. (U.T.); *în toamnă,* Miorcani, 29 iul., (U.T.); *Poza din urmă,* Miorcani, 29 iul.. (U.T,); *Seara la Stînca,* 29 iul., (V.R.); *Zori,* Miorcani. 5 sept.; *Poteca din pădure.* București, 30 oct,, (V.R.); *înserare,* Miorcani, sepl,, 1937, (U.T.).

1938 *Rod,* București, 4 april., (U.T.); *Primăvara,* București. 4 april., (U.T.); *Cîntec, 5* april.. (V.R.); *Poetul,* București, 5—14 april., (U.T.); *Pescărușul,* Balcic, 18 oct., (B.); *Țărm pontic,* Balcic, 19 oct., (B.); *Prinos,* Balcic, 19 oct., (B.); *Piatră,* Balcic. 19 oct., (B.); *Cimitir tătăresc,* Balcic, 20 oct., (B.), *Delfi,* București. 15 dec, (Ț.P.); *An mort,* București, 15 dec, (Ț.P.)\ *Umbre pe iaz,* București, 27 dec, (U.T.). *Cîntec pentru tine* /II *Vrei să vii puțin* /București; 27 dec (UT).

1939 *Tipar,* București, 8 ian. (U.T.); *Soartă,* București, 13 ian.. (U.T.); *Aloes.* București, 13 ian., (U.T.); *Suflet,* București, 18 ian., (U.T.); *Iarnă tîrzie.* București, 27 mart., (U.T.); *Don Quichote.,* București, 27 mart. (ÎMP.); *Elegie,* București, 29 mart,, (U.T.); *Seară pe ape,* București, mai (B.); *Insulă toamna.* București, 5 iun., (B.); *Stele,* Balcic, 5 iun.; (ÎMP.); *Panta rhei,* Miorcani, 31 iul., (U.T.); *Ceas pierdut,* Miorcani, 2 aug., (U.T.): *Acrocorint,* Miorcani, 2 aug., (Ț-P-); *Cra-ro-ra-ra,* Miorcani, 1 aug., *Pîndă,* Miorcani, 9 aug-, (U.T.); *Timpul,* Miorcani, 9 aug., (ÎMP.); (U.T,); *Cîntec pentru tine* (I *Lasă-mi-te la.iăJMiorcarti^ 9aug.* (UT) *Scamatorul,* Miorcani, 10 aug-, (U.T.); *Din ramele iatacului vechi,* Miorcani, 10 aug., (U.T.); *Cinter pentru tine* /HI *Apa de izvorj* Miorcaui 24 aug (UT)

Prevestire. București. 20 noiemb., (ÎMP.); *Patinor,* București, 20 noiemb., (ÎMP.); *Saadi,* București, 21 noiemb., (ÎMP.); *Basorelief, 2* \ noiemb., (ÎMP.); *Roză,* București, 22 noiemb., (ÎMP,); *Pegas,* București, 22 noiemb., (ÎMP.); *Grădinarul,* București, 22 noiemb., (ÎMP.); *Părere,* București. 22 noiemb., (ÎMP.); *Endimion,* București, 25 noiemb-, (U.T.); *Farmec,* București, 25 noiomb-, (ÎMP.); *Faunul,* București, 27 noiemb., (UT)., *Jo§ de flăcări* Bucrreșli 27 noiemb. (ÎM)
Navigatorul, București, 30 noiemb., (ÎMP.); *Cimitir,* București, 30 noiemb., (ÎMP.); *Frate iconar,* București, 1 dec. (ÎMP.).

1940 *Cină,* București, 5ian., (ÎMP.); *Centaurul,* București, 5 ian., (ÎMP.); *Lui ,Atlas,* București, 5 ian., (ÎMP.); *Priveghi,* București, 5 ian., (ÎMP.); *La moara rea,* București, (ÎMP.); *Hellas,* București. 6 ian., (ÎMP.); *Pustnic,* București, 12 ian,, (ÎMP.); *Toamnă,* București. 13 ian-. (ÎM.); *Port breton,* București, 28 ian., (ÎMP.); *Trepte,* București. 31 ian., (ÎMP.); *Spectrul rozei,* București. 31 ian., (ÎMP.); *Chemare,* București, 31ian., (ÎMP.); *Viziune polară,* București, 3 I ian., (ÎMP.); *Narcis,* Bucurc-ști, 1 fib., (ÎMP.); *Heruvim,* București, 7 feb., (ÎMP.) ; *înger rămas.* București, 8 feb., (ÎMP.); *Sonetul,* București, 8 feb., (ÎMP.); *Potir amur,* 16 feb., (ÎMP.); *Legende,* 16 feb., (ÎMP.): *Cristal,* București, 24 feb., (ÎMP.); *Zori de primăvară,* București, 24 feb., (ÎMP.); *Regăsire,* București. 24 feb., (ÎMP.); *Natură tnoartă.* București, 27 feb., (ÎMP.); *Poetul.* București, 28 feb., (ÎMP.); *Chiparoșii,* București, 28 feb., (ÎMP.); *Basm,* București, 28 feb., (ÎMP.); *Eternități, vremelnicii,* București, 28 feb., (ÎMP); *împlinire,* București, 1 mart., (ÎMP.); *Hokusai,* 1 mart., (ÎMP.); *Ctitorul,* București, 1 mart., (ÎMP.); *Har,* București, 7 mart., (ÎMP.); *Rătă-, rit de soare.* București, 7 mari., (ÎMP.); *Nomadul,* București, 17 mar*., (ÎMP.); *Vhiâtoare,* București, 18 mart., (ÎMP.); *Pastorală,* 20 mart., (ÎMP.); *Calendar,* București, 28 mart., (ÎMP.); *Cupa,* București, 15 april., (V.R.); *Ispita frumuseții* București, n.iemb.ie (V.R.) *Drumul din basme.* București, 3 dec, (V.R.); *'Viermi țării.* București, 30 dec, (V.R.) ; *Din fluier cicbănc:c.* București noapte 31 dec. (CD)

1941 *Din fluier ciobănesc.* București, 31 dec, Î940 — 1 ian., 1940; *Stîna părăsită,* București, 2— 3 ian., (CD.); *Legănat Cu tine.* București, *2*— 3 ian., (CD.); *Insula.* București, 18 mart., (Ț.P.); *Epidaur,* Grecia, 23 mart,, (Ț.P.); *Capre,* 25 mart.. *{Ț.V.); Olimpia,* București, 25 mart., (Ț.P.); *Stelă,* 12 april., (Ț.P.); *Horoscop,* București, 2! iun., (CD.); *Transhumantă,* București, 25 iun., (CD.); *Cîntccul verii,* București, 28 iul., (CD.); *Ceas lainic, 22* sept-, (CD.); *Toamnă.* București; 2 oct. (CD.) *Regăsire,* București, 27 dec, (CD.) * *Unui cititor peste veacuri,* București, 29 dec, (CD.). *Inscripții pentru cariile mele,* București; 19 41 (I.C)

1942 *Oglindiri,* București, 21 mart., (CD.); *Narcis,* București, 7 april., (CD.) *Crez,* București, (V.K.); *înserare,* Miorcani, 10 aug., (CD.); *Solie,* Miorcani

lOaug-, (C.D.); *Zeu marin.* Bucureşti, 10.11 nov., (C.D.); *Necunoscutei {I,* II, III), Bucureşti, 3—4 dec, (C.V.); *Prezentă,* Bucureşti, 3—4 dec, (C.D.).

1943 *Post martem.* Bucureşti. 16 dec, (C.D.); Curul *ți privighetoarea,* Miorcani, 19 mai, (CD.); *Singur,* Miorcani, 19 mai, (C.D.); *Vechime,* Miorcani, 19—20 mai, (C.D.); *împăcare,* Miorcani, 24 mai, (C.D.); *Destin,* Miorcani, 24 mai, (C.D.); *Sirena,* Miorcani. 12 aug., (Ț.P.).

1944 *Mărturie,* Izvorani, 14 mart-, (C.D.); *Terține,* 23 mart., (C.D.); *Menire,* Bucureşti. 6 dec, (C.D.); *Terține,* Bucureşti, f.d. (V.R.), nedatată. *La o alegere proprie din George, Hofmannsthaî, Rilke* (V.R.J

DIN LABORATORUL CREAȚIEI

Alcătuirea volumelor

CAIETUL VERDE (1927-1936)

Mss. din 15 ianuarie 1933 al volumului de versuri CAIETUL VERDE, proprietatea familiei, este format dintr-un caiet (13 x 25), cu foile din hirtie velină, cu coperțile îmbrăcate în piele maron deschis şi fcrecătură de metal Cu cheiță. Coperta de deasupra este împodobită cu linii punctate, aurite, ce se taie în romburi. Grosimea filelor este, dc asemenea, aurită. Pe pagina de titlu este scris în partea de sus: *Caietul Verde,* iar jos: *Ion Pillat.* între titlu şi autor este desenat un motiv decorativ, format dintr-o cruce înscrisă în două romburi concentrice.

Pe prima pagină se află dedicația: *Acest manuscris a fost întocmit pentru fiica mea Pia şi început la Bucureşti in ziua de 15 ianuarie 1933.*

Manuscrisul este frumos, caligrafiat cu dragoste, iar poemele sînt înscrise pe pagină cu un deosebit simț artistic Fiecare poem este copiat cu cerneală neagră şi peniță subțire. Primul cuvînt este scris cu cerneală roşie. Dacă poezia nu a încăput pe o singură pagină, — luîtid ca model incunabulele, — poetul notează cu cerneală roşie, în colțul din stingă paginii, primul cuvînt al versului ce începe strofa trecută pe pagina următoare. Titlurile poemelor sînt subliniate, la mijloc, de un scurt ornament format dintr-o linie roşie între două linii trase cu negru, motiv pus şi la sfîrşitul versurilor. Datarea fiecărei poeme, notată în colțul din stingă paginii, pe care se află ultima strofa, este însemnată cu cerneală roşie, iar notele explicative, respective, cu cerneală neagră.

Poemele sînt copiate în următoarea ordine care nu este aceea din CAIETUL VERDE ed. 1932, ed. 1936 siu E.D.HI 1944.

Vrăjitorul de set pi; Cîntecul lui Aii ; Călătorire ; Un nor ; Scrisoare.; Mortul; De-o fi să fie raiul... ; Recuerdo ; Oglinda fermecată; Hellada; Balcic de seară; Balcic biblic. • ,

Poemele au fost deci alese, din întregul volum şi dedicate fiicei • poetului selectarea lor datoriiidu-se, probabil gustului acesteia.

Pînă în momentul de față nu a fost găsit manuscrisul complet al volumului CAIETUL VERDE. La Muzeul literaturii române se află mss. 17,3 10/1—23, care reuneşte de fapt 20 de poeme scrise pe foi volante, adunate într-o copertă, improvizată, de hîrtie velină (21 x 17), pe care Ion Pillat a scris: *Caietul-verde. Manuscris de Poezii. I.P.* şi a notat data: *Bucureşti, .noiembrie, 1929.*

Toate acestea ne determina să presupunem că Ion Pillat alcătuise manuscrisul volumului după cum procedase şi cu AMĂGIRI, reunind poemele, copiate in forma lor aproape definitivă, la diferite date pe foi volante şi araujîndu-Ie apoi în ordinea voită de el. Din manuscris lipsesc multe poeme. Cele rămase.sînt astfel numerotate: 2, *Asfodelă ; 3, Insulă ;* 4, *Păstor ionian,"* 6, *Stanță jAeriana zare. ..)* de Jean Moreas; 7, *Recuerdo ;* 8, *Septemvrie ;* 10, *Adormind* ,"11, *Odaia ei*; 13, *Vrăjitorul de şerpi;* 16, *Mortul;* 18, *Călătorire;* 19, *Oglinda fermecată;* 20, *Primăvară* (veche); 22, *Piersicul;* 27, *Fîntîna romană* de Conrad Frederic Meycr; 28, *Fîntîna romană* de Rainer Măria Rilkc; 38, *Părăsit pe munții din suflet* de Rainer Măria Rilke; 39, *întîia elegie pentru mine;* 42, *A patra elegie pentru mine.*

Poemul 8, *Septemvrie, csic* de fapt *Octomvrie,* litiu ales ca definitiv-la. publicarea în volum.

La Biblioteca Centrală de Stat se mai află următoarele manuscrise cu poeme din C.V. şi ele numerotate: mss. 28.200 un dublet al poemului: 4, *Păstor ionian;* mss. 21.421: 15, *Centaurul bătrîn;* mss. 28.201: 32, *Cîntecul lui AH;* mss. 11.516: 36, *Elegie în toamnă,*

în arhiva familiei se păstrează *Seară Pascală* cu numărul 24 şi *Scrisoare.* Se observă că numărul de ordine al fiecăreia din poezii este acelaşi dat de Ion Pillat in sumarul volumului C.V. (1932).

La pag. 355 a volumului de față a fost descrisă atît ediția din 1932 a CAIETULUI VERDE cit şi aceea din 1936. în ambele cazuri Ion Pillat a împărțit poemele în grupuri distincte, dedicate fiecare unor poeți pc carc-i admira. Ne place să reținem generozitatea lui Ion Pillat care şi-a strîns poemele în buchete dăruindu-lc celor pe care îi iubea sau numai îi prețuia. Poemele astfel repartizate formează unități distincte căci sînt polarizate în jurul unei preocupări sau teme anume, ele fiind legate între ele prin atmosfera elegiacă mai puțin vădită la început, dar din ce în ce mai învăluitoare cu cît ne apropiem de *Elegiile* care sfîrşesc volumul,

Cercetînd şirul poemelor din PASĂREA DE LUT (1934) care cuprinde, în afară de PE ARGEŞ ÎN SUS, SATUL MEU, LIMPEZIMI, vedem că în el figurează şi poemele ediției din 1932 ale CAIETULUI VERDE dar şi citeva scrise ulterior şi care vor fi adăugate ediției din 1936. Acestea sînt: *Prinos ; Dansatoarea; Inscripție votivâ; Sarcofag; Sonet; Stanțe; Ornic; Cocorii; Țara; Veghe; Țărm*

sudic. Modul de alcătuire a celei de a doua ediţii este pasionant de urmărit, nu numai din curiozitatea de a vedea în ce context anume au fost plasate noile poeme, dar şi pentru că Ion PiUat înţelege să schimbe dedicaţiile din prima ediţie, inchinînd poeziile altor persoane în cea de-a doua ediţie. Pe de altă parte, în cadrul diferitelor grupări, poetul schimbă de Ia o ediţie Ia alta, local poeziilor. El se arată astfel obsedat de căutarea şi găsirea celei mai potrivite gradări de sentimente şi impresii, în vederea obţinerii unui anumit efect al ansamblului de poeme strînse isub acelaşi titlu.

Este vădit că între poeme şi personalitatea celor cărora le-au fost dedicate există corespondenţe. Analize subtile pot deosebi fina împletire de afinităţi şi sentimente, astfel mărturisite, dintre cei aleşi şi virtualităţile sufleteşti ale lui Ion Pillat. Astfel, în E.D.III, unde Ion Pillat va renunţa Ia toate dedicaţiile, păsrrînd-o doar pe aceea către soţia sa la poemul *Scrisoare,* subtila legătură dintre poeme, care par a se împlini unele prin altele, amplificată de legăturile sufleteşti dintre poet şi prietenii săi, va da volumului o căldură aparte. Urmărirea jocului duce la o firească finalitate, de care Ion Pillat nu era conştient Ia data primei alcătuiri a CAIETULUI VERDE, dar pe care o putem prevedea, cunoscînd devenirea volumelor deja prezentate, a grupării poemelor armonizate pe motive, afinitate de atmosferă poetică, gîndire şi sentiment. Atrase astfel intre ele, acestea se ordonează coerent pe volume şi înlăuntrul acestora — în unele cazuri — într-un •crescendo final. întreaga operă pillatiană creşte şi sc împlineşte treptat, asemeni unităţi indestructibile a unui organism viu.

Revenindu-se la ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE, se observă că poetul dedică lui I, N. Herescu, specializat in limbă şi cultură greacă şi latină antică, poemele: *Helladă; Asfodcla; Insula; Pastor ionian; Lui Mistral* şi *Stanţe (Aeriana zare. ..* Llraducere din Jetui Moreas, toate inspirate din patima sa, presimţită în tinereţe şi evoluată la maturitate, pentru peisajul grecesc, rămas în timp acelaşi, în care a fost posibilă crearea idealităţii miturilor eline, şi de atracţia sa pentru poeţii ataşaţi tradiţiei literare clasice antice, printre care şi Frederic Mistral $i Jean Moreas.

în ediţia din 1936 a CAIETULUI VERDE, Ion Pillat simte nevoia să adauge acestui grupaj alte poeme avînd acelaşi izvor de inspiraţie, şi care fuseseră tipărite în 1934 în volumul PASĂREA DE LUT şi anume: *Prinos; Dansatoarea; Inscripţie votivâ; Sarcofag; Bust antic.* Din acelaşi motiv el scoate poemul *Centaurul bătrîn* din seria poemelor dedicate lui V, Voiculescu şi-1 adaugă primului ciclu. Dar ataşarea poemului: *Un nor,* în grupajul închinat lui I. N. Herescu, pare la prima vedere insolită. în contextul acestor poeme, imaginea norului plutind la apusul soarelui ca o imensă lebădă însîngeratâ şi topirea sa, dramatic regizată. între cer şi mare, simboliza amurgirea miturilor zeităţilor greceşti atît de apropiate de sufletul poetului. Asociat însă poemelor dăruite lui V. Voiculescu şi anume: *Scitul; Vrăjitorul de şerpi* şi *Mortul,* inspirate de figuri istorice devenite mit, de eresuri populare şi unele aspecte ale vieţii păstoreşti, aceleaşi astăzi ca

şi acum o mie de ani, subiecte proprii universului poetic voiculescian — poemul *Norul* simbolizează efemeritatea în timp a duratei oricăror lumi şi credinţe.

în ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE, — in cinstea poetului şi criticului Perpessicius, — Ion Pillat grupase heteroclit poemele: *ReCuerdo,* în care-evoca grădina Luxembourg, decor al tinereţii sale pariziene şi replică a poemului *Jardin du Luxembourg,* publicat în 1912- 1914 în volumul ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ, *Octomvrie,* alt poem inspirat de dureroasa frumuseţe a ultimelor zile de toamnă, stirnind în suflet dorul şi nostalgia, *De-o fi să fie raiul,* — sanctificare a meleagurilor natale, — idee conducătoare in volumul BISERICA DE ALTĂDATĂ, şi in sîîrşit: *Adormind şi Odaia ei* care trimit la Sonetele pariziene, de înrîurire baudeleriană, din ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ. Amintirea interiorului locuit de o iubită de altădată care, poate era moartă de mult, se eterizează în supravieţuirea-parfumului amărui şi dulce al iubirii trecute. Ciclul se încheia cu ţîşnţtul de dor din poezia *Răsunet,* o traducere din Goethe.

In ediţia din 1936 a CAIETULUI VERDE, Ion Pillat omogenizează grupajul scoţîud *De-o fi să fie raiul, Octomvrie* şi *Răsunet.* El adaugă în schimb poemelor: *Odaia ei* şi *Adormind,* un *Sonet* de statornicie a dragostei în timp şi *Stanţe* inspirate de sonetul lui Konsard: *Quand vous serez bien vieille...* Parafrazindu-1 pe Ronsard, poetul nostru dă alt sens orgoliosului sfîrşit al poemului francez. El îşi exprimă credinţa în arta versului în stare să tezaurizeze pentru veşnicie farmecul iubitei.

în schimb, *De-o fi sa fie raiul* şi *Ţară,* — poem de fierbinte dragoste de patrie, apărut în 1944 în volumul PASĂREA DE LUT, sînt atrase firesc în sfera poemelor dedicate în 1932 poetului Ilarie Voronca şi anume: *Primăvara, De Paşti şi Piersicul,* idilice evocări şi oglindiri sufleteşti, în vraja peisajului românesc De asemenea, în ediţia din 1936 Ion Pillat alătură *Octomvrie* poemelor destinate în 1932 lui Lucian Blaga: *Seară pascală* şi *Icoană pe sticlă* dar elimină traducerea din T. S. Eliot, *Drumul magilor,* o interpretare realistă a idilicului episod biblic împlinirea roadelor, acceptarea sfîrşitului, aduse ca prinos neîncetatei săvîrşiri şi treceri a ciclurilor naturii, din poemul *Octomvrie,* învăluie permanenţa miturilor creştine integrate naturii româneşti din poemele *Seară pascală* şi *Icoană pe sticlă.* Ele readuc atmosfera volumului BISERICĂ DE ALTĂDATĂ atît de repudiat de Lucian Blaga, căruia Ion Pillat înţelege sâ-i răspundă în acest mod.

în prima ediţie a CAIETULUI VERDE Ion PiUat grupase pentru AL Philippide: *Călătorire,* poem sugerind înstrăinare de sine şi sufletul înţepenit de zădărnicie al „celui plecat", obosit de goana călătoriilor fără sens, şi *Oglinda fermecată,* regăsită în conacul de ţară părăsit, în apele căreia se reflectă fumul amintirii „celei plecate". în 1936 Ion Pillat sporeşte grupajul cu *Ornic,* a cărui cadenţă nesfirşită şi mers înainte trezesc „ecoul zilelor pierdute" în trecut, şi cu *Cocorii,* poem al zborurilor fără de oprire.

Lui M. Rosentranz, poet de limbă germană şi traducător al lui Ion Pillat, îi fuseseră dedicate în ediţia din 1932, a CAIETULUI VERDE, in afară de *Assisi*

şi *Toledo.* inspirate de moduri atît de diferite de a exterioriza, sentimentul religios creştin, şi traducerile făcute de Ion Pillat: *Fîntîna romană* de Conrad Frederic Meyer, *Fîntîna romană* de Rainer Măria Rilke, *Stăpinul insulei* de Ştefan George şi *Versuri pentru un copil mic* de Hugo von Hofniannsthal.

în ediţia din 1936 traducerile sînt eliminate.

Pentru Dragoş Protopopescu, Ion Pillat asociase poezii inspirate de Balcic: *Cîntecul lui AH, Balcic de seară, Balcic biblic,* grupaj rămas identic în cele două ediţii.

Scrisoare dedicată Măriei Pillat, soţia poetului, rămîne în cele două ediţii, iar în E.D.HI, poemul începe volumul CAIETUL VERDE. Tonul de surdă melancolie al volumului este vădit în poemele închinate lui Ion Barbu: *Elegie în toamnă, Elegie în pădure* şi *Părăsit pe munţii din suflet, o* traducere din Rainer Măria Rilke la care poetul renunţă în ediţia din 1936, înlocuind-o cu *Veghe.* Cele mai conffc&ive e'egii, dezvăluind intimitatea sufletului: *Elegie pentru mine, A doua Elegie, A treia Elegie* şi *A patra Elegie,* dedicate Iui Ştefan Neniţescu, sînt păstrate, ca atare, în ambele ediţii ale CAIETULUI VERDE.

Amintim că în notă asupra ediţiei din: *Ion Pillat.* OPERE, voi. II, Editura Eminescu, Bucureşti, 1984, au fost expuse pe larg diferitele etape prin care a trecut gîndirea lui Ion Pillat în lucrul de repartizare a operei in volume. Am reprodus de aceea toate planurile alcătuite in timp, pînă la ultimul, acela descris în *Testamentul literar* din 2 septembrie 1943. Astfel, în prima schiţă de plan, din *9* martie 1940, primul volum era alcătuit din poemele anilor 1918— 1927 cuprinse în: PE ARGEŞ ÎN SUS; SATUL MEU; BISERICA DE ALTĂDATĂ şi LIMPEZIMI. Cu CAIETUL VERDE începea al doilea volum (1927- 1939) care mai conţinea; SCUTUL MINERVEI; POEME ÎNTR-UN VERS; ŢĂRM PIERDUT; BALCIC şi UMBRA TIMPULUI. La acea dată nu fusese terminat încă în forma ga definitivă volumul ÎMPLINIRE deşi poemele fuseseră compuse, şi nici nu fusese conceput DRUM LĂUNTRIC (CUMPĂNĂ DREAPTĂ), inedit ca volum. Volumul al treilea aduna poemele din perioada tinereţii (1910— 1918) din CASA AMINTIRII, VISĂRI PĂGÎNE; ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ; AMĂGIRI; GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI. La 29 decembrie 1940 Ion Pillat întocmeşte un alt plan al OPERELOR COMPLETE, poezia distribuind-o în patru volume în succesiune cronologică. Volumul al treilea cuprindea: LIMPEZIMI (trecut ulterior la E.D.HI); CAIETUL VERDE; ŢĂRM PIERDUT şi BALCIC, iar volumul al patrulea - SCUTUL MINERVEI; POEME ÎNTR-UN VERS; UMBRA TIMPULUI; ÎMPLINIRE şi INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE, /toate trecute ulterior la E.D.HI/. în aprilie 1940 Ion Pillat nota următoarele: „CAIETUL VERDE. *Textul şi ordinea Ediţiei a Il-a (Cartea Românească, 1936) fără dedicaţii. Poeziile: Sarcofag; Cîntecul lui AH; Balcic de seară* şi *Balcic biblic trec la* BALCIC *(din acelaşi volum II al* OPERELOR,/; *Ţărm sudic (cu dedicaţia păstrată) trece* la ŢĂRM PIERDUT *(idem). în schimb volumul primeşte poeziile: Sini — ta un tors antic — (inedită ca volum) /după Adormind şi înainte de Odaia ei]; Venuri* din ŢĂRM PIERDUT) *jdupă Recuerdo}; Amurg pe Prut (idem) }după De-o fi să fie raiul}* şi *Sînge străbun (idem) jdupă Scitul}. Dedicaţia «Măriei Pillat* se menţine la Scrisoare".*

Total 46 — 5 + 4 — 45 poezii. Din cuprins fuseseră eliminate, conform ediţiei din 1936, toate traducerile.

Şirul poemelor din PLANUL OPERELOR COMPLETE din 29 dec. 1940— 26 mart.—12 aprilie 1941 — era întmcîtva diferit.

Astfel, ordinea poemelor din CAIETUL VERDE era următoarea:

I. : 1. *Scrisoare* (Măriei Pillat).

II. : 2. *Adormind;* 3. *Odaia ei ;* 4. *Cupa* (inedit); 5. *Sonet (Oriunde îmi duc...) ;* 6. *Stanţe (Cînd peste ani. . .); 1. Recuerdo;* 8. *Versuri* (Ţ.P.).

III. : 9. *Sînge străbun* (Ţ.P.); 10. *Scitul;* 11. *Vrăjitorul de şerpi;* 12. *Mortul.*

IV. : 13. *Ornic;* 14. *Călătorire;* 15. *Oglinda fermecată;* 16. *Cocorii.*

V. : 17. *Ţara;* 18. *Viersul ţării* (inedit); 19. *De-o fi să fie raiul...*

VI. : 20. *Octomvrie;* 21. *Seară pascală;* 22. *Icoană pe sticlă.*

~~VII. :~~ 23. *Assisi;* 24. *Toledo.*

VIII.: 25. *Cîntec pentru lumină* (Ţ.P.); 26. *Pasăre de lut* (Ţ.P.); 27. *Buratec lunar* (Ţ.P.); 28. *Veveriţa* (Ţ.P.)

IX. 29- *Stanţe — Cu sculptorul stă piatra...* (Ţ.P.)

30- — *Atît ţi-am privit trupul____„ „*

31. „ — *Precum de orice lucru...* (Ţ-P-)

32. „ — *Cînd rîzi îşi scutur salba. ..*

33. „ — *Izvorul unde tinăr...*

34. „ — *Nu-mi pasă dacă-n juru-mi..*

35. „ — *Pe rugul ce mă arde...*

36. „ — *Aşa cum în furtună...*

37. „ — *Să-ţi pot uita făptura,..*

X.: 38. *Elegie in pădure;* 39. *Elegie în toamnă;* 40. *Veghe.*

X L : 41. *Elegie pentru mine: întiia Elegie;* 42. *A doua Elegie;* 43; *A treia Elegie;* 44. *A patra Elegie.*

XII,: 45. *Dinu Arbore— Prolog pentru un poem părăsit* (inedit).

ÎN PLANUL OPERELOR COMPLETE din 29 dec 1940—26 mart.— 12 april. 1941, din cuprinsul indicat în aprilie 1940 lipsesc poemele: *Sîni — la un tors antic* — şi *Amurg pe Prut,* dar au fost adăugate: *Viersul ţării* (inedit); *Cîntec pentru lumină* /Ţ.P. (1937)/; *Pasăre de lut* /Ţ.P. (1937)/; *Buratec lunar* /Ţ.P. (1937)/; *Veveriţa* /Ţ.P. (1937)/; Cele 9 *Stanţe* /Ţ.P. (1937)/ şi *Dinu Arbore - Prolog pentru un poem părăsit* (inedit), dar pe care lc elimină în E.D.HI, omologîndu-Ie unor contexte mai potrivite.

Viziunea configuraţiei volumelor: CAIETUL VERDE, ŢĂRM PIERDUT şi BALCIC a avut-o Ion Pillat cînd a alcătuit în 1940- 1941 planul OPERELOR COMPLETE. EI asociază poemele pe teme, procedeu care a stat şi la bâza anto-

logiei lui I. N. Herescu: ASFODELA, o culegere de poezii *pe linia motivelor clasice,* publicată în 1943. în CAIETUL VERDE din: E.D.III au fost scoase pentru a fi trecute la ŢĂRM PIERDUT următoarele:

Helladă ; Centaurul bătrîn, 'Insulă; Păstor ionian; Prinos; Sarcofag; Asfodela; Bust antic; La un poet; şi la BALCIC: *Cînlecul lui Aii; Balcic de seară; Balcic biblic.*

Fără poemele în care Ion Pillat se mărturisea prin intermediul vestigiilor şi peisajului antichităţii clasice, şt fără acelea inspirate de BALCIC, tonul volumului CAIETUL VERDE devine din ce în ce mai personal confcsiv, ca o spovedanie.

Iată cum apare el în E.D.III, într-o ordine pe care-o vom respecta:

Scrisoare /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Adormind* /C.V. (1932). P.L., C.V. (1936)/; *Odaia ei* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Sonet* /P.L., C.V. (1936)/; *Stanţe pe* wn *motiv de Ronsard* /P.L., C.V. (1936)/; *Recuerdo* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Sînge străbun* /Ţ.P.,'; *Scitul* /C.V. (1932 P.L., C.V. (1936)/; *Vrăjitorul de şerpi* /C.V. (1932). P.L., C.V. (1936)/; *Mortul* C.V. {19.16), P.L., C.V. (1936)/; *Ornic* /P.L,, C.V. (1936)/; *Călătorire* /C.V. (1932). P.L., C.V. (1936)/; *Oglinda fermecată* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Cocorii* /P.L., C.V. (1936)/; *Ţara* /P.L., C.V./ *Primăvară nouă* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Piersicul* /P.L., C.V. (1936)/: *De Paşti* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *De-o fi să fie raiul/* C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Octomvrie* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Seară pascală* /C.V. 1932), P.L., C.V. (1936)/; *Icoană pe sticlă* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Assisi* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Toledo* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Norul* /C.V. 1932), P.L.. C.V, (1936)/; *Dansatoarea* P.L., C.V. (1936)/; *Inscripţie votivă* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Veghe* ,'PX., C.V. (1936)/; *Elegie în pădure* /P.L.. C.V. (1936)/; *Elegie in toamnă* /C.V. (1932). P.L., C.V. (1936)/; *Elegie in faţa mării* /Ţ.P./; *Elegie pentru mine* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *A doua Elegie* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *A treia Elegie* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *A patra Elegie* /C.V. (1932), P.L., C.V. (1936)/; *Ţărm sudic* /P.L., C.V. (1936), Ţ.P./.

Ultima formă a CAIETULUI VERDE hotărîtă în E.D.III este deci îmbogăţită cu *Sînge străbun* (Ţ.P.). poem plasat fericit lîngă *Scitul* şi cu *EUgie in faţa mării* (Ţ.P.), integrată *ElegUlor-*

ŢĂRM PIERDUT (1927—1941)

între cuprinsul volumului ŢARM PIERDUT, apărut în 1937, descris la p 360 . . şi cel selectat in E.D.III este o diferenţă atît de mare încît parcă nu ar fi vorba de aceeaşi carte. în primul caz sînt adunate poeme scrise între anii 1934 — •1936. înşiruite — la fel ca în celelalte volume — nu în ordine cronologică, ci grupate în cicluri, după motive sau teme. în Ţărm pierdut *(Ţărm pierdut}* şi Insulă

(Insulă; Mit; Cicladele) dialogul dintre sufletul poetului şi peisajul grecesc, sculptural şi pur, pătrunderea corespondenţei dintre natură eternă şi miturile eline, dau poetului, — ce le descoperă cu fervoare şi le contemplă pînă la pierderea de sine, — iluzia continuităţii. Expansiunea sufletească este însoţită, paralel, de surda melancolie a conştientizării dispariţiei acestei lumi de epopee şi a oricărei iluzii de supravieţuire. Urmează Versuri pentru Balcic cu poeme compact grupate evocînd ţinutul cu conture uscate şi relief monumental scăldat de o mare strălucitoare, refugiu fericit pentru sufletul poetului, ars de nostalgia ţărmurilor sud-estice mediteraneene. În Clntece pentru lumină *(Cîntec pentru lumină ;Pasăre de lut; Veveriţă)* în mod direct sau simbolic poetul îşi confesează setea şi dorul inimii de a zbura în lumină.

Cele 9 Stanţe sînt poeme de dragoste, strunite de drama înaintării în virstă şi de conflictul dintre presimţirea morţii şi gingaşa tinereţe a iubitei.

Versuri pe trunchiul vremii *(Versuri, Tăcere, Amurg pe Prut, Sînge străbun)* sînt incursiuni sufleteşti glosind pe marginea timpului sau a dualităţii eului. Regăsim pe rind: vasul cu flori culese de mina iubitei şi vraja farmecului ei, reţinută în vers *(Versuri);* zbaterea fiinţei poetului, pironite de pămînt, aspirînd la zborul dintre cer şi ape *(Tăcere) ;* retrăirea gravei îneîntări a copilului de altădată de către poetul de azi care redescoperă priveliştile, — atît ,de cunoscute de pe malul Priitului, — şi care i se par acum imaginile unei cărţi de basrri *(Amurg Pe Prut)* şi, în sfîrşit, vîrtejul popoarelor nomade ale stepei, zvîcnind" încă în sîngelc său moştenit din vechime *(Sînge străbun),* motiv de inspiraţie frecvent în poemele din tinereţe (Vezi: Cîntecele stepei din ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ).

Cîntec de vremelnicie, poem de-sine-stâtător, scos astfel în evidenţă, concentrează în versuri de o gravă muzicalitate cu rime ce se deschid şi se închid alternativ, dureroasa condiţie a existenţei ale cărei expansiuni şi doruri înţepenesc şi pier în nefiinţă.

în ciclul Păstor şi faun, înrudirea dintre personaj şi mit,'dualitate deci a personalităţii păstorului, arc în paralel ca'fond muzical, bocetul „mioriţei",' ca o-predestinare *(Moartea păstorului).* Ion Pillat a adăugat ciclului şi traducerile din Ştefan George *Ziua. păstorului-* şi *Omul şi Faunul,* lărgind asftel atmosfera poetică a aceloraşi motive. ' •

Elegiile marine *(Scoica; Cules de zi; Pe ţărm; în faţa mării; Alesul)* aînt străbătute de Jîlfiirea aripii morţii, căreia poetul îi opune puterea de a risipi în spiritualitate inexorabila ei realitate.

Deşi poemele astfel grupate au o secretă legătură între ele şi împlinesc înţelesul „ţărmului pierdut", Ion Pillat se arată nemulţumit de structura volumului iniţial. în planul de organizare din aprilie ,1940 el înţelege să-i aducă substanţiale transformări recomandînd: ŢĂRM PIERDUT *cu textul şi titlurile- volumului, de la „Fundaţii". Fără subîmpărţiri şi pagini albe.* Versuri .pentru Balcţc, *precum şi din* Elegii marine; *Cules de zi* şi *Pe ţărm trec la* BALCIC. *Sînge străbutt. Versuri, Amurg pe Prut îşi reiau, într-o atmosferă mai prielnică, locul,* f« CAIETUL-

VERDE". /Atragem atenţia că în afară de *Sînge străbun* trecut într-adevăr la C.V. în E.D.III, poemele: *Versuri* şi *Amurg pe Prut* au fost adăugate volumului U.T. din E.D.III/. *De asemenea cele trei traduceri: Fantasie de seară (Holderlin), Ziua păstorului* şi *Omul şi Faunul (Ştefan George), trec ta volumul aferent de tălmăciri.'în schimb,* ŢĂRM PIERDUT *primeşte Ţărm sudic de la* CAIETUL VERDE *şi Poetul de la* UMBRA TIMPULUI.

Total 44 — 20 + 3= 27poezii".

Ordinea poemelor: 1. *Ţărm pierdut;* Versuri pentru o insulă; 2. *Insulă; 3. Mit;* 4. *Cicladele; 5. Ţărm sudic* (din CAIETUL VERDE) Clntece pentru lumină; 6. *Cîntec pentru lumină; 7. Pasăre dc lut;* 8. *Buratec lunar;* 9. *Veveriţa.* Stanţe: 10— 18 cele 9 *„Stanţe" ;* 19. *Tăcere;* 20. *Cîntec de vremelnicie;* 21. *Păstor şi Faun;* 22. *Moartea Păstorului;* 23. *Scoica;* Elegii marine: 24. *în faţa mării; 25. Primăvară; 26. Poetul; 27. Alesul.*

Ion Pillat presimte în&ă unitatea volumului şi notează la 25 aprilie 1941: ŢARM PIERDUT — *o ediţie cu totul nouă, grupind — aşa cum am făcut-o cu volumul* BALCIC *poeziile cu motiv clasic sau elin, de atmosferă sudică sau marină, dintre care multe inedite.*

ÎN PLANUL OPERELOR COMPLETE din 29 dec. 1940, 26 martie-12 aprilie 1941, cuprinsul este următorul:

Ţărm pierdut: 1. *Ţărm pierdut.* Versuri pentru o insulă: *2. Insulă ;* 3. *Mit; Insulă* /C.V./; 5. *Cicladele;* 6. *Centaurul bătrîn* /C.V./; 7. *Insulă* /inedită/. Mituri eKae: 8. *Hellada* /C.V./; 9. *Păstor ionian* /C.V./; 10. *Norul* /C.V./; 11. *Prinos* /C.V./; 12. *Asfodelă* /C.V./; Itinerar: 13. *Sunium* /L./; 14. *Hymet* /L./; 15. *Dafni •JL./;* 16. *Acrocorint (Sud)* /in/; 17. *Epidaur* /in/; 18. *Delfi* /in/; 19. *Olympia fitil;* Pietre vii: 20. *Dansatoarea* /C.V./; 21. *Inscripţie; 22. Sîni* /in/; 23. *Bust mim* /C.V./; 24. *Stelă* /CV./; Păstor şi faun: 25. *Păstorul şi Faunul;* 26. *Capre* jŞn/; 27. *Naiul /Tăcere/;* 28. *Moartea păstorului;* Ţărm sudic: 29. *Aloes* /U.T./; *ţttta* ludic *ţCW.f; Scoica.* Elegii marine: 32. *Ovidiu;* 33. *Poetul* /U.T./; 34. *în /Xţa IHării;* 35. *Primăvară; 36. Alesul.*

O altă notiţă din 32 aprilie i&42 repetă acelaşi cuprins al volumului ŢĂRM PIERDUT — *ediţie nouă, întregită ţi jdefinitivă,* dar ca rectificarea imperativă: *..Renunţat in favoarea ordinei şi textului din antaloffa.* ASFODELĂ (partea I-a.) tfelladă. Poetul înseamnă apoi «ţmăioruL deziderat: „ŢĂRM PIERDUT *va cuprinde:* Hel)a4&, Scutul Minervei #i Balcic. Pentru ca pînă la urmă. să facă trimiterea: Vesi ŢĂRM PIERDUT *-din.voi. III al Ediţiei Definitive tipărit la Fundaţii, (1944). I.P."*

Pentru E.D.III Ion PHlat aseoăazi poemele cu aahiect clasic, elin, culegîndu-le <3in LISfPEZSWI, CAIETUL VEfiDE, - ambele ediţii, - şi ŢĂRM PIERDUT. EI adaogă acestei culegeri şi poezii BCWBC după poHicarea volantului Ţ.P. şi care mi anmrs^Pîri UMBRA TIMPULUI, BALCIC şi ÎMPLINIRE, dar care fuseseră selectate/<îe î. N. Herescu în antologia ASFODELĂ.

Hellada, Sunium /L.P.L. ASFODELĂ/; *Dafni* /P.L./, CV. (1932) ş C.V <1936); *Himet* (L.P.L., ASFODELĂ); Dafni (L.P.L., ASFODELĂ); *Acrocorint* (ASFODELĂ); *Epidaur* (ASFODELĂ); *Olimpia* (ASFODELĂ); *Delfi* (ASFO, DELA); *Asfodelă* CV. (1932), P.L., C.V. (1936), ASFODELĂ; *Insula (Amurgul lăsase]* (ASFODELĂ); *Păstor ionian* (CV. (1932), P.L., ASFODELĂ); *Centaurul bătrîn* (C.V. (1932), L„ C.V. (1936), ASFODELĂ); *Prinos* (P.L., C.V. (1936)-ASFODELA); *Bust antic* (P.L., CV., (1936), ASFODELĂ); *Ţărm pierdut* (Ţ.P., ASFODELĂ); *Insulă [Cu fruntea ei...]* CV. (1932), P.L., C.V. (1936), ASFODELĂ); *Cicladele* (Ţ.P., ASFODELĂ); *MU* (Ţ.P., ASFODELĂ); *Ovidiu /Elegia XIII:* L., P.L./; *La un poet* (CV. (1932), P.L., C.V. (1936); *Păstorul si faunul* Ţ.P-, ASFODELĂ); *Capre* (ASFODELĂ); *Moartea păstorului* Ţ.P., ASFODELĂ); *Stelă* (ASFODELĂ); *Sirena; Insula (Insula mică era...* Ţ.P., ASFODELĂ); *Alesul* (Ţ.P., ASFODELĂ); Aşadar itinerariul priveliştilor mediteraneene şi sudice care au inspirat pe poet în prima sa călătorie în Grecia, din anul 1927, începe cu poeme publicate prima oară în volumul LIMPEZIMI (1923 — 1927). Acestea sînt: *Sunium; Himet; Dafni;* la care se alătură şi *Ovidiu,* elegia poetului latin exilat la Tomis. î:i sfera acestor poeme sînt atrase şi cele din CAIETUL VERDE, în care răzbate vraja aceleiaşi lumi antice greceşti: *Hellada; Asfodelă; Păstor ionian; Centaurul bătrîn; Insulă; Prinos; Bust antic* şi *La un poet,* poem închinat lui Frederic Mistral. în călătoria din anul 1937 din Grecia expansiunea revelaţiei sufleteşti dă naştere la poemele: *Ţărm pierdut; Insulă; Cicladele ; Mit; Păstorul şi faunul; Moartea păstorului; Insulă ; Alesul,* publicate în volumul ŢĂRM PIERDUT (1937) şi la: *Acrocorint; Epidaur; Olimpia; Insulă; Delfi; Capre; Stelă; Sirenă;* scrise după apariţia acestui volum şi apărute în afară de *Sirena,* în 1943 în antologia ASFODELĂ. Din prima ediţie a ŢĂRMULUI PIERDUT au fost eliminate: Versuri pentru Balcic: *împlinire; Balcic; Balcic lunar ; Cină cu peşti ; Stella maris ; Lună pe mare : Casă la Balcic ; Floarea din fereastră; Seară pe ţărm; Dionysopolis; Sarcofag tracic; Plajă pustie;* Popas: *Fantazie de seară;* Cîntece pentru lumină: *Cîntec pentru lumină; Pasăre de lut; Buratec lunar; Veveriţă;* Cele 9 Stanţe; Versuri pe trunchiul vremii: *Versuri; Tăcere; Amurg pe Prut; Sînge străbun.* Cîntec de vremelnicie: *Cîntecul de vremclnicie:* Păstor şi Faun: *Ziua păstorului; Omul şi faunul;* Elegii marine: *Cules de zi; Pe ţărm ; în faţa mării.* Poemele au fost trecute în mod fericit la alte volume, în acest fel, ŢĂRM PIERDUT in E.D.IH concentrează confesiunea unicei trăiri şi regăsiri dc sine pe care Ion Pillat a avut-o în contact cn descoperirea, — miraculoasă pentru el, — a luminii peisajului grec şi a vestigiilor artei antice.

SCUTUL MINERVEI (1923)

în cabinetul de manuscrise al Bibliotecii R. S. România se păstrează manuscrisul, cu cota 5923, al volumului dc sonete SCUTUL MINERVEI. Este vorba de un caiet (19,5 mm *x.* 15 mm) cu coperţile din carton maron. Caietul cu foile

din hîrtie velină a fost întocmit de Ion Pillat. Fiecare pagină manuscris a fost lipită de cotor în ordinea decisă de poet. înaintea paginii de titlu el a lipit o foaie de dimensiuni mai mici (17,5 mm x 10,5 mm} pe care a scris: *Sonetele Minervei — A doua schiţă.* în coltul sting şi-a însemnat iniţialele numelui. Pe pagina de titlu el a scris: *Scutul Minervei — Sonetele Minervei — Miorcani 5—10 august 1933. Prima schiţa,* iar în colţul stîug şi-a notat încă o dată iniţialele.

Manuscrisul conţine atît ciornele (prima schiţă), scrise cu creionul cit şi variantele sonetelor (a doua schiţă), copiate cu cerneală.

De la pag- 1— ÎS Ion Pillat a trecut cu cerneală, pe curat, cele 18 sonete inspirate şi închinate mitului zeiţei Minerva. Cele mai multe din poeme prezintă corecturi şi doar puţine apar in forma lor definitivă. De la pg. 19—97 se află înşirate, cronologic, ciornele Sonetele: I; IX; X; XI şi XIII au imediat, după ciornele respective şi copiile lor cu cerneală, variantele, dar care au fost barate de poet cu două linii încrucişate, ceea ce înseamnă că nu le-a considerat finisate.

Ni s-a părut interesant sâ cercetăm elaborarea fiecărui sonet în parte şi perfectarea a fost urmărită de la ciornă la varianta I, aceea copiată cu cerneală dar barată de poet, şi, în sfirşit, la varianta a Il-a, copiată la începutul caietului, pe care am confruntat-o cu sonetul respectiv, retipărit în E.D.III în forma sa definitivă.

Ion Pillat nu şi-a legat manuscrisul SCUTUL MINKRVEI m ordinea cronologică a creaţiei, de la ciorna la forma definitivă. El a prezentat mai întîi sonetele în versiunea lor aproape perfectă şi a aşezat ciornele — cazna lucrului — la sfîrşitul caietului.

Amintim că în planul OPERELOR COMPLETE în 9 volume, din 9/IV/1940 Ion Pillat repartizase SCUTUL MINERVEI la voi. II de POEZII, iar în planul în 8 volume din 29 dec 1940, revăzut la 29 dec 1940-26 mart.—12 april. 1941, sonetele fuseseră hărăzite volumului al IV-lea.

La anexa planului din 1940, cu privire la *Sonetele Minervei,* Ion Pillat recomanda: SCUTUL MINERVEI. *Cele* 18 *sonete cu textul şi ordinea volumului de la „Luceafărul" şi cu corecturile din exemplarul autorului.*

în planul din 29 dec—26 martie—12 april. 1941 indicaţiile sînt mai amănunţite: SCUTUL MINERVEI. *Ordinea şi textul sonetelor ca-n placheta tipărită la „Luceafărul" in 1933. Cu următoarele schimbări:*

(Sonetul VIII, versul 1)... *„cînd seva îl pătrunde".*
(idem versul 5)... *„al anilor se-ascunde"*
(Sonetul XIII, versul 1) *„Din toate numai roza..."*
(idem versul 5) *„Şi numai tămîtoasa ce..."*
1—18 Sonete

/Schimbările de mai sus au fost operate de autor in SONETELE MINERVEI E.D.III./

BALCIC (1929-1939)

BALCIC descris la p. 361 — 362 a fost alcătuit din poeme inspirate de „coasta de argint" a Marii Negre şi care apăruseră deja in alte volume, de unde au fost culese.

în planul OPERELOR COMPLETE în 9 volume din 9/1V/1940, Ion Pillat repartizase BALCIC la volumul al Il-lea de poezii, alcătuit astfel: CAIETUL VERDE; SCUTUL MINERVEI; POEME ÎNTR-UN VERS; BALCIC; ŢĂRM PIERDUT şi UMBRA TIMPULUI. Acestui plan poetul u anexează o notiţă explicativă (păstrată tn arhiva familiei): „BALCfC. *Cu textul şi ordinea poeziilor din volumul de la Scrisul românesc cu ilustraţii de Măria Pillat-Brateş,* /apărut în iulie 1940/ *şi bătut la maşină în april 1940. Total 27 poezii luate volumelor mele:* BISERICA DE ALTĂDATĂ *(Smochinul neroditor);* CAIETUL VERDE (4); ŢĂRM PIERDUT (14); UMBRA TIMPULUI *(7) si* ÎMPLINIRE *(volum inedit* 1)".

O însemnare datată: 16/IV/1940 (păstrată în arhiva familiei) detaliază astfel cuprinsul volumului BALCIC: 1} *Smochinul neroditor* (BISERICA DE ALTĂDATĂ).
2) *Sarcofag;* 3) *Cîntecul lui Aii;* 4) *Balcic de seară;* 5) *Balcic biblic* (CAIETUL VERDE).
6) *împlinire;* 7) *Balcic; 8} Balcic lunar; 9) Cină cu peşti;* 10) *Stella Maris;* 11) *Lună pe mare;* 12) *Casă la Balcic;* 13) *Floarea la fereastră;* 14) *Seară pe ţărm;* 15) *Dionysopolis;* 16) *Sarcofag tracic;* 17) *Plajă pustie;* 18) *Cules de zi;* 19) *Pe ţărm* (ŢĂRM PIERDUT). 20) *Prinos;* 21) *Piatră; 22} Ţărm pontic;* 23) *Cimitir tătăresc;* 24} *Seară pe ape;* 25) *Insulă toamna;* 26) *Pescăruşul* (UMBRA TIMPULUI). 27) *Zori de primăvară* (ÎMPLINIRE).

în planul OPERELOR COMPLETE în 8 volume, proiectat la 29 dec. 1940, revăzut între 29 dec 1940— 12 april 1941, BALCIC era hărăzit volumului al III-Iea de poezii format din: LIMPEZIMI; CAIETUL VERDE; ŢĂRM PIERDUT;. BALCIC.

Ordinea poemelor este următoarea: 1) *împlinire; 2) Balcic biblic ;* 3) *Balcic de seară;* 4) *Cîntecul lui AU; 5) Sarcofag;* 6) *Balcic;* 7) *Balcic lunar;* 8) *Cină cu peşti; 9) Stella Maris;* 10) *Lună pe mare* ; 11) *Casă la Balcic ;* 12) *Floarea din fereastră;* 13) *Seara pe ţărm;* 14) *Dionysopolis;* 15) *Sarcofag tracic; 16} Plajă pustie;* 17) *Cules de zi;* 18) *Pe ţărm;* 19) *Ţărm pontic;* 20) *Zori de primăvară;* 21) *Prinos;* 22) *Piatră;* 23) *Cimitir tătăresc;* 24) *înserare* (inedită); 25) *Seară ţe ape;* 26) *Insulă toamna;* 27) *Pescăruşul.*

Spre deosebire de volumul BALCIC tipărit în iulie 1940 la „Scrisul românesc", din cuprinsul de mai sus, lipseşte *Smochinul neroditor* dar s-a adăugat *înserare,* poem scris după apariţia volumului.

în Cabinetul de manuscrise B.A.R.S.R. se păstrează mss. 4220 un caiet, 22,5/21 cu foile din hîrtie velină, coperţile din carton maron şi cotorul legat In piele. Ion Pillat copiază cu scrisul său deosebit de îngrijit poemele volumului

BALCIC. După două foi de gardă, nenumerotate, urmează foaia de titlu, p. 1: *Ion Pillat, Balcic. Monografie poetică, Bucureşti 1941.* /Data transcrierii volumului/. La p. 2 se repetă dedicaţia apărută în ed. din iulie 1940: *„închin aceasta, carte Măriei Pillat tovarăşei mele de artă şi de viaţă".* La p. 3—4 Ion Pillat a copiat exact prefaţa volumului original. Poemele se succed în următoarea ordine: I. *împlinire;* 2. *înserare;* 3. *Balcic biblic;* 4. *Balcic de seară;* 5. *Cîntecul lui Aii;* 6. *Sarcofag;!. Balcic;* 8. *Balcic lunar;* 9. *Cină cu peşti* ; 10. *Stella Maris;* II. *Lună pe mare;* 12. *Casă la Balcic;* 13. *Floarea din fereastră;* 14. *Seară pe ţărm;* 15. *Dionysopolis;* 16. *Sarcofag tracic;* 17. *Plajă pustie;* 18. *Cules de zi;* 19. *Pe ţărm;* 20. *Ţărm pontic;* 21. *Zori de primăvară;* 22. *Prinos;* 23. *Piatră;* 24. *Cimitir tătăresc;* 25. *Seară pe ape;* 26. *Insulă toamna;* 27. *Pescăruşul.*

La p. 25 Ion Pillat simte nevoia sa atragă atenţia asupra schimbărilor survenite: *„Ediţia originală a volumului BALCIC, apărută în Editura Scrisul Românesc. Craiova, 1940 cu ilustraţii de Măria Pillat-Brateş, cuprindea în tocul poeziei a doua, ea însăşi inedită ca volum, din acest caiet; poezia Smochinul neroditor care îşi reia locul ei firesc din volumul:* BISERICA DE ALTĂDATĂ *unde apăruse în ciclul* Chipuri pentru o Evanghelie".

„La ediţia definitivă a volumului BALCIC, sonetul: Zori de primăvară, reintegrat la volumul ÎMPLINIRE va fi înlocuit de poezia Scoica (din ŢĂRM PIERDUT) *intercalată înainte de Pescăruşul". I.P. 1943.*

Iar mai departe poetul completează: *„Pentru ordine şi text a se vedea ediţia definitivă a POEZIILOR în 3 volume apărute in Editura Fundaţiilor în vara anului 1944. Volumul III".*

I.P. 21X111944.

în ordinea poemelor din E.D.III, în afară de schimbările menţionate de poet in 1943, observăm că poemul *înserare* (scris după publicarea volumului BALCIC şi care ocupa locul al doilea în configuraţia ediţiei plănuită în 1943) este inserat înspre sfîrşit, între *Ţărm pontic* şi *Prinos.*

In acest context, *înserare* contribuie la amplificarea atmosferei vrăjite a amurgurilor pe ape, momente unice, de limpezime cînd poetul simte şi acceptă nostalgic propriul său crepuscul.

POEME ÎNTR-UN VERS (1935-1936)

Volumul POEME ÎNTR-UN VERS, apărut în W februarie 1936 a fost descris la p.... în planul OPERELOR COMPLETE din 9/IV/1940, care ar fi trebuit să aibă IX volume, POEME ÎNTR-UN" VERS, intrau în alcătuirea volumului al doilea, şi erau plasate după BALCIC (1940) şi înainte de ŢĂRM PIERDUT (1937), neţinîndu-se deci seama dc cronologia volumelor. în planul OPERELOR COMPLETE în 8 volume din *20* dec. 1940-26 martie-12 aprilie 1941, POEME ÎNTR-UN VERS erau destinate volumului IV, urmînd

după SCUTUL MINERVEI (1933) şi înainte de UMBRA TIMPULUI (1940). Ion Pillat anexase Planului din 9/IV/1940 următoarea recomandare:

Poeme într-un vers. Reproducerea ediţiei originale cu adaosul celor 27 poeme intr-un vers, scrise la Balcic de Paşti 1936 şi publicate in revista Ţara Şipeniţului din Bucovina. Total 117 + 27= 144 /în realitate este vorba doar de 90 poeme din ediţia 1936/.

în Planul din 29 dec. 1940—12 april. 1941 poetul revine cu următoarele precizări:

Poeme într-un vers.

Ordinea şi textul poemelor ca-n volumul original. Se păstrează la fel prefaţa. Separate printr-o pagină albă cu titlul fals: Poeme într-un vers — serie nouă — se adaogă la sfîrşit cele 27 Poeme, scrise la Balcic de Paşti 1936 (publicate în revista « Ţara Şipeniţului » Cernăuţi. Anul II, no. 1 — 2, Ianuarie—Aprilie 1937) păstrînd crdinea de acolo.

90 Poemele din volum + 27 Poemele din revistă. 1—117. Poeme într-un vers.

în ediţia de faţă am respectat *Testamentul literar* al poetului păstrînd plasamentul volumului POEME ÎNTR-UN VERS la fel ca în E.D.IH.

În prefaţa volumului. Ion Pillat relatează etapele experienţelor sale de cititor de poezie şi de poet care l-au dus la revelaţia şi crearea acestui nou gen de poezie.

Manuscrisele păstrate în Bibliotecile de stat exemplifică modul de elaborare a poemelor a căror teorie literară este expusă de Ion Pillat. Astfel f. mss. 11.010 B.C.S. are notate, fără titlu, următoarele POEME ÎNTR-UN VERS pe care le-am identificat astfel: *Păstorul mării ; îmbrăţişare ; Pan ; Zvon ; Groapă nouă ; Trup de fată ; Dorinţa ; Colori; întîlnire ; Veghe ; Portret.* Aşadar versurile au luat naştere în urma unei îndelungi şi inconştiente plutiri deasupra unor noţiuni, sentimente sau impresii ce se cereau eliberate prin cuvinte.

Mss. 11.011 B.C.S., şi el nedatat, are scrise *Poeme într-un vers* dintre care doar următoarelor li s-au fixat şi titlurile: *Despărţire; Singurătate; Fumul; Iubire trecută ; Castana ; Zi si noapte /Zile şi nopţi/; Marinarul; A murg jSeara î« pădureţ.*

Celelalte poeme nu au titlu dar au fost astfel identificate: *Despărţire ; Singurătate; Melancolie; Fumul; Iubire trecută; Navigatorii; Plaja; Calea nopţii; Dezamăgire; Apă neîncepută; Tinereţe; Poemul intr-un vers; Belşug; Păreri; Heraclit; Tipar ; Murmur etern ; Pasărea din basm ; Stol coborît; Floarea vremii / Darul; Poetul trădat;Vasul Iovit; Nocturnă; Castana; Zi şi noapte; Drum de noapte; Casa copilăriei; Menire; Reîntoarcere; Marinarul; Amurg (Seara in pădure/.*

Mss. 21.436 B.C.S. este alcătuit din 10 foi (19 X 13) în aşa fel potrivite încît să formeze un caiet. Pe copertă poetul a scris: *Ion Pillat. Poeme într-un*

vers. 19—20 noiembrie București și dedicația: *Lui Alexandru Teodor Măria Stamatiad.* Datarea de mai Sus este completată dc notița din colofoniu ediției din februarie 1936 a POEMELOR ÎNTR-UN VERS in care se precizează că ele au fost scrise intre 19—20 noiembrie 1935. Succesiunea celor 68 de versuri, de sine stătătoare este următoarea, dar s-au încins în paranteze drepte titlurile inițiale, scriindu-se alături titlurile respective, hotărîtc ulterior ca definitive:

Păstorul mării; {Chiparosul! îmbrățișare ; j Faunul j Pan; j Roiul! Zvon ; Groapă nouă; Trup de falã; /Tăunul/ Dorința; Colori; întilniri; Veghe; Portret; /Apus/ Amurg; /Singurătate/ Logodnă; /Foșnet/ Melancolie; Iarnă; /Fumul/ Asemănări; Trecutul; Mare sudică; Calea nopții; Navigatorii; /Oglinda/ Dezamăgire; Apă ne-ncepută; /Floare și rod, ncpublicat în volum/; */Căprioara/ Tinerețe ; /Naiul/ Poemul într-un vers ; /Toamna/ Belșug ; Păreri; /Goana/ Fuga zilei; /Vremelnicie/ Heraclit; /Amintirea/ Tipar; Murmur etern; /Pasărea din basm/ Pasărea de foc; /Toamnă/ Floarea vremii; /Stol căzut/ Stol cobovît; /Pace/ Darul; Poetul trădat; fVasul gol} Vasul lovit; /Plouă,* nepublicat în volum/; *Castana; /Cuibul/ Nocturnă ; Zile și nopți ; /Colb de lună/ Drum de noapte ; Casa copilăriei; /Clopot/ Menire; Amurg tn crîng; Turc bătrin; Măgărușul; Cimitir tătăresc; Golful; Artă poetică [/]; Artă poetică {II]; Artă poetică [III]; Ciocîrlia; /Vers de Hugo,* nepublicat în volum/; *Camee; Driadă; /Munții amurgului/ Norii; Prevestire ; Hanul vechi ; /Copilăria moartă/ Copilărie ; Toamna copilăriei; /Parcul părăsit/ Părăsire; Conacul de altădată; Veverița toamna; jDorință/,* nepublicat în volum/; *Vînătoare; Păstorul; Singur.*

Mss. 22.028/19—33 M.L.R. este: *Ciorna,și primul manuscris publicat în Gîndirea* a POEMELOR ÎNTR-UN VERS, după cum înseamnă pe copertă Ion Pillat.

Prefața scrisă pe paginile 19—23 este semnată cu inițialele autorului: *I.P.* și este datată: „ianuarie 1936". Dedicația: *„Lui Alexandru Teodor Măria Stamatiad"* este ștearsă. După cum s-a arătat la descrierea volumului POEME ÎNTR-UN VERS, ediția din 1936 a fost închinată poetului și prietenului *Ștejan I. Nenițescu.*

În mss. 22.028/24-33 M.L.R. numărul POEMELE ÎNTR-UN VERS a crescut la *81.* Nu toate au titlurile definitive și s-au închis în paranteze drepte cele propuse inițial.

Cu mici deosebiri față de mss. 21.436 E.C.S. și cu noile adăugiri, înșiruirea Jor este următoarea;

/Naiul/ Poemul într-un vers; Păstorul mării; /Chiparosul/ îmbrățișare ; /Faunul/ Pan; /Roiulj Zvon; Groapă nouă; Trup de fată; /Tăunul/ Dorința; Colori; întilniri; Veghe; Artă poetică I; Portret; /Amurg/ Amurg în crîng ; /Singurătate/ Logodnă; /Foșnet/ Melancolie; Iarnă; /Fumul/ Asemănări; Trecutul; Mare sudică; Plaja /pustie/; Calea nopții; Navigatorii; /Oglinda/ Dezamăgire; Apă neîncepută; /Floare și rod, nepublicat în volum; */Căprioara/ Tinerețe; Belșug; Păreri; Heraclit; Tipar; Artă poetică [II]; Pasărea din basm:*

Floarea vremii ; Stol coborît; Murmur etern ; DaruX ; Poetul trădat; Vasul lovit; /Rouă, nepublicat în volum/; *Castana; /Cuibul/ Nocturnă; Zile și nopți: Drum de noapte: /Casa amintirii/ Casa copilăriei; /Chemare/ Menire; Reîntoarcere ; Marinarul; Amurg în crîng ." Casă la Balcic ; Fată la fîntînă ; Turc bătrin; Măgărușul; Cimitir tătăresc; Golful; Camee; Driada; Mare pdmînteani; Ciocîrlia; Norii ; Prevestire ; Artă poetică III; Copilărie ; Hanul vechi; Toamna copilăriei ; Părăsire; /Bunica,* nepublicat în volum/; *Conac de altădată: Veverița toamna; Poetul; Singur; /Dorință,* nepublicat în volum/, *Vers de Hugo,* nepublicat în volum// *Vînătoare; Păstorul; Vecernie; /Rodia iubirii,* nepublicat in volum/; *Templu antic; Friză [/] ; Friză [II], Friză [III]; Marmura greacă.*

Comparîndn-se înșiruirea *poemelor* din mss. 21.436 B.C.S. cu aceea din mss. 22.028/24 — 33 M.L.R. și cu orînduirea din ediția 1936 se observă că ea este — în linii mari — aceeași.

în mss. 22.028/24 — 33 M.L.R. și în ediția 1936 s-a dat la început, așa cum se cuvenea, definiția *Poemului într-un vers.* De asemenea cele trei poeme închinate Artei poetice, strîns grupate în mss. 21.436 B.C.S., au fost împrăștiate în mss. 22.028/24—33 M.L.R. și dc asemenea pe parcursul volumului printre celelalte poeme. Plasarea lor la distanță, orînduirea lor gradată, în crescendo și încărcarea lor treptată de sens și esență de viață și artă marchează trecerea timpului însuși și etapele împlinirii unui destin de poet.

în mss. 22.028/24 — 33 M.L.R. numărul *poemelor* a crescut cu: *Plaja ; Reîntoarcere ; Marinarul; Casă la Balcic; Fata la fîntînă; Mare pămînteană; Poetul; Vecernie: Marmură greacă ; Templu antic ; Friză jlj; Friză [t 1/', Friză IIHf.*

In POEME ÎNTR-UN VERS, ed. 1936 s-a renunțat la următoarele poeme din mss. 22-028/24 — 33 M.L.R.: *Floare și rod; Rouă; Bunica; Vers de Hugo; Rodia iubirii.* Au fost însă adăugate următoarele 14 poeme ale căror manuscrise nu au fost găsite: *Stelă funerară; Stelă dc mim; Stelă de dansatoare* — grupate după primele cinci poeme. *Pasărea mării* și *Insula de mirodenii* sînt asociate unor poeme evocînd marea. *Seara la Voroneț* este plasată lîngă *Vecernie. Popor ncmad/Ij; Popor nomad/II/; Popas; Sclave; Descălecătorii* sînt inspirate de un trreut foarte îndepărtat și sînt încadrate de poeme concentrînd farmecul etern al cîmpiilor țării. *Crăciun,* vers care amintește atmosfera din Drumul magilor, (BISERICA DE ALTĂDATĂ} pare între acestea, disparat, dacă nu ar sugera împletirea legendei cu trecutul istoric, la fel ca și *Arta poetică* ,/IH/, poem legat însă de celelalte prin înțeles: *Din teascurile vremii plîng lacrimă de vers,* — poemul fiind deci generat de însumarea unui trecut nu numai personal dar și istoric. *Inimă* este așezat înaintea celor șase *poeme,* dedicate artei Greciei antice, și, în sfîrsit, *San Francesco nel Deserto,* poem al nesfîrșitei renașteri din moarte, încheie ediția din 1936.

în Cabinetul de manuscrise al Bibliotecii Academiei R. S. România se păstrează manuscrisul: Arh. I. Pillat I mss. II, format din 4 foi din hîrtie velină (21 x 30), legate împreună. Pe copertă poetul a scris: *Poeme într-un vers—*

Serie nouă — Ion Pillat (Publicate in Ţara Şipeniţului, Cernăuţi, anul II, no 1 — 2, ian.-april. 1927), Balcic, Paşti, 1936.

în colţul sting al copertei se află însemnarea: *De adăogat Poemelor într-un vers.* Cele 27 de poeme, cu titlurile lor definitive se succed astfel: *Amintirea; Gorgane de pămînt; Sfirşit de iarnă; Primăvară pastorală; Primăvară; Cetatea din mare; Stăpînul mării ; Căţelul pămîntului ; N emuriri plăpîndc ; Lacrimi; Luntraşul; Floare tîrzie; Cer răsturnat; Ţara; Clopot de taină; întoarcere; Prier; Cimitir turcesc; Cimitir tătăresc; întîiele micşunele; Despăduriri; Bujori sălbateci; Pescăruşi; Lalele; înserare; Zarzăr la mare; Sîngele vieţii.* Toate aceste poeme au fost adăugate în E.D.III la sfîrşitul POEMELOR ÎNTR-UN VERS, ediţia din 1936.

O însemnare aflată în arhiva familiei indică *poemele într-un vers* inspirate de coasta de argint a Balcicului. Ion Pillat notează mai întîi pe cele publicate in 1936 şi anume: *Logodnă; Pasărea mării; Calea nopţii; Mare sudică; Plaja; Casă la Balcic; Fată la fintîna; Turc bătrîn; Cimitir tătăresc (Iţ; Golful.* Urmează apoi *poemele într-un vers,* serie nouă: *Prier ; Cimitir turcesc ; Cimitir tătăresc jllj ; Bujori sălbateci; Pescăruşi; Lalele; Zarzăr la mare.*

Din etapele de elaborare a *poemelor într-un vers* se poate deduce ca titlurile acestora au luat naştere, ulterior, din concentrarea lirică a poemului respectiv, titlul întregindu-i la rîndul său înţelesul şi mărindu-i puterea de sugestie. în unele cazuri poetul ezită între două alternative, hotărîndu-se pentru acordul cel mai potrivit. Pe de altă parte este cert că poemele nu au fost înşiruite la intîmplare şi că multe din ele se completează unele pe altele sau se amplilică unele prin altele, dezvoltînd simfonic ecoul gîndirii şi poeziei, pe care viaţa l-a provocat în imaginaţia şi sufletul poetului şi care se transmite din poem în poem.

VERSURI REGĂSITE

După publicarea volumelor: ŢĂRM PIERDUT, UMBRA TIMPULUI şi ÎMPLINIRE, Ion Pillat găseşte păstrate prin sertare poezii mai vechi şi mai noi, râmase în afara operei sale deja publicate. Este interesant de urmărit, şi de această dată, itinerariul parcurs de fiecare din poeme pînă la găsirea celei mai potrivite plasări în angrenajul diferitelor volume.

în mss. 6076 B.A.R.S.R., caiet cu hirtie velină (23/20,5) cu coperţile din carton maron şt cotorul legat în piele maron. Ion Pillat copiază, — în anul 194 1 —, volumul său UMBRA TIMPULUI — *versuri — Ediţie nouă îngrijită şi definitivă,* unde introduce şi poemele: *La iaz; Seară la Stîncă; Vînătorul dc himere* şi *Circ planetar,* care vor face parte ulterior din volumul VERSURI REGĂSITE.

La p. 47, la 14 martie 1943, Ion Pillat mai adaugă volumului UMBRA TIMPULUI şi alte poeme care vor trece şi ele, mai tîrziu, la VERSURI REGĂSITE.

Acestea sînt: *Drumul din basme* şi *Cîntec (Coboară ăorule...).* Poetul indică, de data aceasta, ca *Vînătorul de himere,* scris în 1920 să treacă la ÎNTÎIELE POEZII: GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI (Ediţia definitivă a Fundaţiilor). Dar noul sumar al volumului UMBRA TIMPULUI, î se pare că a devenit prea stufos şi fără armonie şi de aceea scoate din el poeme care în 1944 vor fi repartizate la volumul BALCIC, aducînd altele din ŢĂRM PIERDUT şi dîndu-şi seama că poemele rămase pe dinafară formează nucleul unui viitor volum: DRUM LĂUNTRIC.

Mss. 17309/1—49 M.L.R. (20/16), este de asemenea un *Maculator de Poezie 1938—1939,* copiat de Ion Pillat. La p. 1 poetul dă explicaţii despre conţinut: *„Acest caiet cuprinde, împreună cu caietul legat în piele verde şi Maculatorul II, pe lingă alte cîteva, toate poeziile şi sonetele din volumele mele UMBRA TIMPULUI şi ÎMPLINIRE."* Pe penultima pagină a caietului poetul înseamnă: *„Poeziilor scrise şi publicate după apariţia volumului meu* ŢĂRM PIERDUT *în ordine cronologică, cele Cu x fac parte din* UMBRA TIMPULUI".

Dintre acestea rămase în afara volumelor şi asociate volumului VERSURI REGĂSITE sînt: *„Cules* (Florica); *La iaz* (republicată fără strofele 9, 10 şi 11 şi sub titlu *Amurg la cîmp); Seară la Stîncă; Poteca din Pădure — Elegie* (Publicată sub titlul *Primăvara); Cîntec (Coboară dorule infrînt...)".*

în mss, 4218 B.A.R.S.R., — caiet din hirtie velină, 22 X 17, legat în antilopă verde, cu o floare de crin gravată în aur în colţul drept al coperţii, sînt copiate *Versuri din Miorcani,* scrise în vara anului 1937. Printre poeme se află: *Cules, La iaz* şi *Seară la Stîncă.*

Din cîteva însemnări răzleţe păstrate în arhiva familiei se descifrează mai uşor fazele prin care va trece închegarea volumului- Astfel, din anii 1940— 1941 au rămas de la Ion Pillat trei notiţe şi ele înregistrînd poeziile rămase în afara volumelor ŢĂRM PIERDUT, UMBRA TIMPULUI, BALCIC şi ÎMPLINIRE, apărute în diverse reviste şi pe care poetul plănuieşte să le incorporeze la OPERE COMPLETE. Acestea sînt:

1. „Poezii mai vechi:

Ultima fugă (fragment dintr-un poem neisprăvit: *Sfîrşitul Pămîntului,* scris în 1912 în colaborare cu Horia Furtună), [poem repartizat în POEZII voi. III E.D.1944]; *Vînătorul de himere [Pseudchinegheticos,* scris prin 1920); *Dinu Arbore (Prolog la un poem părăsit) ; Circ planetar* — sonet; *Prund,* inedit (martie 1932); *Sini* (martie 1932); *Ispita frumuseţii* (noiembrie 1934); *înserare* (Balcic); *Cules* (Florica); *La iaz* (apărută în *Sfarmă Piatră* sub titlul *Amurg la cîmp); Seară la Stîncă* (variantă posterioară poeziei *Amurg pe Prut* din ŢĂRM PIERDUT); *Poteca din Pădure — Elegie* (apărută în *Viaţa românească* sub titlul: *Primăvara); CinteC-.-Coboară dorule...* (ultimele două strofe din *Cîntec jDin aripi ăorule mai lin...}* Inedit); *Delfi; Acrocorint jSudj".*

2. „Poezii scrise după publicarea volumului UMBRA TIMPULUI:

Cupa; Lui Nichifor Crainic — **sonet — ; [...]**; *Drumul din basme* **(pe o strofă din iarna 1929—30—30 dec. 1940);** *Viersul ţării* **(pe un motiv din iarna 1929—30— 30 dec. 1940);** *Legănat Cu tine* **(ianuarie 194 1);** *Stina părăsită* **(ianuarie 194 1);** *Insulă* **(hexametru) (18 martie 194 1);** *Olimpia* **(25 martie 194 1);** *Epidaur* **(25 martie 1941);** *Capre* **(hexametru) (25 martie 1941);** *Stelă* **(12 aprilie 1941);** *Horoscop* **— sonet — (21 iunie 1941);** *Transhumantă* **(25 iunie 1941);** *Cîntecul verii* **(23 iulie 194 1); [...]** *Ceas tainic* **(23 sept. 194 1);** *Toamnă* **(2 oct. 194 1);** *Sonet:* **al 97-lea —** *Shakespeare* **(5 oct. 1941);** *Hegiră* - **Goethe- (8 oct. 1941).**

în total 47 de poezii".

3. La 9 aprilie 1942, în Bucureşti, Ion Pillat plănuieşte un nou volum: DIN RODUL VREMII — Versuri — 1937-1942, format din 54 de poeme pe care le grupează astfel:

„I **Itinerar grec:** *Acrocorint; Epidaur; Olimpia; Delfi; Insula; Stelă; Capre.*

II **Ispita frumuseţii:** *Cupa; Prund; Sîni; Ispita frumuseţii.*

III **Vînătorul de himere:** *Vînătorul de himere; Circ planetar; Horoscop; Cîntec (Coboară dorule...).*

IV **Anotimp:** *Poteca din pădure; La iaz; Seară la Stîncă; Viersul ţării; Cîntecul verii; Cules; înserare* **(Balcic);** *Drumul din basme; Legănat cu line.*

V **Din fluier ciobănesc: 25 — 37)** *12 eîntece de dor* **I — XII;** *Stîna părăsită.*

VI **Oglindiri:** *Ceas tainic; Regăsire; Peste veacuri — unui cititor; Oglindiri; Narcis.*

VII **Credinţă: [. . .j [...]** *Transhumantă.*

VIII **Din Goethe:** *Wesl-ostlicher Divan:* **4 poezii.**

IX **5 sonete:** *Petrarca- Ronsard, Shahespeare, Gongora, Mallarme, Camcens* **(3 scrise)."**

Ion Pillat dă următoarele explicaţii:

„Aceste poezii au fost scrise toate sau desăvîrşitc (Drumul din basme; Viersul ţării) **in** *1937— 1942, /afară numai de Vînătorul de himere* **(1919 sau 1920),** *Circ planetar (23 noiembrie 1930), Sini (martie 1932) şi Ispita frumuseţii (noiembrie 1934). Ele toate sînt inedite ca volum. Fac excepţie cele 7 bucăţi din* **Itinerar grec** *culese de I. N. Herescu in volumul ASFODELĂ căruia i-am dat bunul de tipar si care va apare in cur Sul anului curent, precum şi poeziile de Goethe: Nădejde fericită (Setige Sensucht); Răsunet (Nachklang); Lâsaţi-mi plînsul (Lasst mich weinen), apărute în volumul: DIN POEZIA GERMANĂ, dar care-şi regăsesc aici locul firesc. Sonetele de Pelrarca, Gongora şi Catnans n-au fost încă traduse din limbile originale.*

N-am cules in acest proiect de volum poeziile: Fagul (Gîndirea, **1929,);** *Dinu Arbore (Prolog la un poem părăsit) (Viaţa românească,* **\93\);** *Lui Nichifor Crainic — ^uet ~ (Gîndirea, numărul închinat lui N.C. pentru* **50** *de ani)* **şi** *Metamorfoză (Galeria,* **ian, 1942)".**

Dîndu-si scama însă de deosebirea climatului poetic al acestor poeme. Ion Pillat adăuga la sfîrşitul Hstei următoarele: *„Poemele din acest volum, prea disparat, sînt menite la o ediţie definitivă a Operei mele poetice să fie împărţite între diferitele mele volume:* **ŢĂRM PIERDUT (Itinerar grec), UMBRA TIMPULUI** *(Anotimp; Oglindiri; Din fluer ciobănesc; Vînătorul de himere)* **etc."**

Dar în 19-14 Ion Pillat realizează în cele din urmă cea mai potrivită repartizare a poemelor, insemnind pe lista de mat sus o ultimă indicaţie: *„S-a renunţat la acest volum în folosul Ediţiei definitive III"* **VERSURI REGĂSITE,** *volumul inedit* **DRUM LĂUNTRIC** *şi un volum viitor de traduceri".*

La alcătuirea volumelor de mai sus şi la asocierea firească a poemelor între ele. Ion Pillat ajunge — ca şi în alte cazuri — tot prin asocierea lor, in prealabil fie cronologic, fie pe teme. în primul rînd, din listele citate, el extrage *Ultima fugă* **datind din anul 1912, pe care o dă ca sfîrşit volumului VISĂRI PĂGÎNE din E.D.I, Poemul, scris deci în aceeaşi perioadă de timp, tratează tema timpului esenţiala în poezia pillatiană. Poetul evocă peisajul exotic şi fantast al poemelor parnasiene şi sugerează prăvălirea, în vreme, a oricăror lumi şi civilizaţii. în continuare, poemele inspirate de nostalgia şi aderarea sufletească a poetului pentru frumuseţea monumentală a peisajului elin, scăldat de cer şi mare, atît de corespunzător idealităţii artistice şi năzuinţelor filozofiei platoniciene, grupate în ciclul Itinerar grec, sînt atrase în volumul ŢĂRM PIERDUT.**

Din ciclul Vînătorul de himere sc dau ca început la VERSURI REGĂSITE: *Vînătorul de himere* **şi** *Circ planetar,* **ambele sugerînd insolitul şi nemărginirea puterii de imaginaţie a poetului. Ca o contrabalansare şi coexistenţă permanentă a mediului autohton, Ion Pillat Ic alătură:** *Fagul* **şi** *Prolog la un poem părăsit: Dinu Arbore.* **Urmează apoi poemele strînse în ciclul Ispita frumuseţii:** *Sîni; Prund; Ispita frumuseţii; Cupa.* **Acestea decantează pînă la sublimarea în poezie atracţia pentru frumuseţea şi patima iubirii. Din ciclul** *Anotimp* **Ion Pillat alege, — ca o armonioasă trecere şi în acelaşi timp liant, —** *Poteca din Pădure,* **cu drumul printre copacii desfrunziţi şi negri, în primăvara încă neîncepută, nălucit de amintirea iubitei pierdute, regăsite surprinzător în imaginea prunului înflorit, întîlnit la deschiderea poenii din pădure. Pastelurile:** *La iaz* **şi** *Seară la Stîncă,* **inspirate de Miorcani sau** *Cules,* **de Florica, se amplifică prin priveliştile sufleteşti din:** *Drumul din basme; Viersul ţării ; Terţine,* **şi sfirşesc toate discret dar dureros confesiv în** *Cîntec. Crez,* **penultimul din seria celor 18 poeme din VERSURI REGĂSITE, este profesiunea de credinţă şi mărturisirea patimei nesecate pentru poezie. Ca o completare Ion Pillat adaugă:** *La* **o** *alegere proprie din George, Hofmannsthal şi Rilke,* **o succintă evocare şi enumerare preferenţială a poeţilor germani a căror nemuritoare artă ii călăuzeşte destinul poetic.**

Poemele din VERSURI REGĂSITE, atît de disparate aparent, sînt astfel selectate şi asociate incit puterea dc sugestie a fiecăruia din ele este amplificată de cel următor, grupajul lor integrîndu-se în sfera *Ispitei frumuseţii,* poem care le centralizează.

La locul potrivit se va arăta cum poeziile rămase încă pe dinafară vor fi atrase în volumul DRUM LĂUNTRIC (CUMPĂNĂ DREAPTĂ).

UMBRA TIMPULUI

în arhiva familiei se păstrează un caiet (19 **X** 16) cu copcrţtle învelite in piele albastră. După două foi de gardă urmează două pagini de titlu. Pe prima. Ion Pillat a scris: ***Umbra timpului*** iar pe a doua: Ion Pillat. UMBRA TIMPULUI. ***Bucureşti, 1939.*** Au fost numerotate HI pagini. Fiecare poem este anunţat pe o pagină albă de titlu fals, după care vine transcrisă, în formă definitivă, poezia respectivă. Cuprinsul înregistrat de poet este următorul: 1. ***Zodier,*** p. 6; 2. ***In toamnă,*** p. 10; 3. ***Umbre pe iaz,*** p. H ; 4. ***Ceas pierdut,*** p. 18; ***5. Cîntec (Timpul care piere...)*** p. 32; 6. ***Cra-ro-ra-ra,*** p. 23; 7. ***Din ramele iatacului vechi,*** p. 20; **8. *An mort,*** p. 34; 9. ***Elegie;*** p. 38—39; 10. ***Timpul,p.*** 42; 11. ***Pîndă,*** p. 46; 12. ***Panta rhei,*** p. 30. Grupul de poeme este despărţit printr-o steluţă de: 13. ***Soartă,*** p. 55; 14. ***Suflet,*** p. 59; 15. ***Zori,*** p. 62; Acestea sînt despărţite la rîndul lor printr-o steluţă de: 16. ***Tipar,*** p. 66; 17. ***Rod,*** p. 70; 18. ***înserare,*** p. 74; 18. ***Iarnă tîrzie,*** p. 78; 20. ***Şarpele casei,*** p. 82; 21. ***Fraţii,*** p. 86; 22. ***Stele,*** p. 90; 23. ***Scamatorul,*** p. 94; 24 ***Don Quichote,*** p- 98, Pauza, notată printr-o steluţă, este pusă înainte de: ***Trei cîntece. 25.*** I ***(Vrei să vii puţin...)*** p. 102; 26. II ***(Lasă-mi-te lasă...*** p. 104); 27. III ***(Apa de izvor...)*** p. 106. Acestea sînt despărţite la; rîndul lor de: ***Două elegii marine:*** 28. I ***(Ce foloseşte frumuseţea ta*** ?. . .) p. 110, 29. II ***(Nu voi ara cu plug de lemn. . . }*** p. 112; 30. ***Prinos,*** p. 116; 31. ***Piatră*** p. 120; 32. ***Ţărm pontic,*** p. 124; 33. ***Cimitir tătăresc,*** p. 128. Urmează ultimul grupaj: 34. ***Seară pe ape.*** p. 132; 35. ***Insulă, toamna,*** p. 136; 36. ***Pescăruşul,*** p. 146. Pe contrapagina 14 1 poetul a precizat: ***Terminat de transcris la*** 24 ***august 1939. Miorcani. I.P.***

Ion Pillat aduce uncie schimbări in cuprins pe care Ic indică pe cele două pagini următoare: ***Din manuscrisul acesta, un exemplar dactilografiat a fost primit spre editare, in ziua de 5 septembrie 1939, de către „Fundaţia pentru literatură şi artă — Regele Carol II" volumul trebuind să vadă lumina tiparului în primăvară sau cel tîrziu pînă la Ziua Cărţii anului*** 1940.

între timp, isprăvind aproape volumul meu de sonete PRINOS (ÎMPLINIRE), ***inedit încă, şi făgăduit editurii „Universul literar" am înlocuit cele trei sonete, sortite volumului*** UMBRA TIMPULUI ***pe vremuri, adică în august 1939 — cu poeziilc: înnoptare; Roza din urmă şi Aloes, pe care Ic adaog aici. indicîndpaginile respective:***

Poezia „înnoptare", în locul sonetului „Timpul".

Poezia „Roza din urmă", în locul sonetului „Stele" dar după „Scamatorul".

Poezia „Aloes", în locul sonetului „Don Quichote".

Ion Pillat notează data: 29 ***ianuarie*** 1940. ***Bucureşti,*** cînd a făcut rectificările de mai sus,

în manuscris urmează pagini pe care sînt trecute pe curat poeziile nou introduse în volum.

Aşadar, după gruparea poemelor în UMBRA TIMPULUI şi o dată cu închegarea configuraţiei volumului de sonete ÎMPLINIRE, Ion Pillat îşi dă seama că trebuie să scoată din primul volum, sonetele, cerute firesc de cel de al doilea.

Mai departe poetul vrea să ştie ***„Ordinea cronologică a poeziilor din acest manuscris"*** cum şi periodicele şi data la care ele au apărut, însemnări pe care le-am reprodus întocmai la notele poemelor respective. Acest tablou cronologic îi dictează următoarea ***Observaţie,*** din 2 ***april 19-10: Sonetele „Don Quichote", „Stele" şi „Timpul" au fost scrise respectiv la Bucureşti, ta Balcic şi [a Miorcani în ziua de 27 martie (după „Iarnă tîrzie"), de 5 iunie (înainte de „Insulă, toamna") şi âe 9 august 1939 (după „Pîndă" dar înainte de „Vrei să vii puţin. . .") Ele nu fac parte din UMBRA TIMPULUI, ci din volumul meu de sonete: ÎMPLINIRE, inedit încă şi pe care mă gîndisem o vreme să-l intitulez „Prinos".***

Volumul însă nu apare la data anunţată, fapt consemnat astfel de poet: ***Editura „Fundaţiei Regale" nepuiînd din cauza de reduceri bugetare asigura cum fusese convenit publicarea volumului de Ziua Cărţii 1940,*** UMBRA TIMPULUI ***a fost dată la 11 aprilie 1940 F-diturii „Universul" pentru „Colecţia Universul Literar" şi a fost tipărită acolo tn Iurta aprilie 1940, sub directa supraveghere a autorului, in 1000 exemplare.***

Odată apărut, poetul scoate din volum poemele pe care le consideră mai potrivite in ansamblul altora. Şi astfel el rectifică:

„în iulie 1940 s-a tipărit in Editura „Scrisul Românesc, Craiova şi cu ilustraţii de Măria Pillat-Brateş, volumul meu BALCIC ***cuprinzind 20 de poezii luate din: BISERICA DE ALTĂDATĂ (1), CAIETUL VERDE (4), ŢĂRM PIERDUT (14.) si ÎMPLINIRE (inedit — 1). precum şi cele 7poezii: „Prinos" ; „Piatră" ; Ţărm pontic" ; „Cimitir tătăresc" ; „Scară pe ape" ; „Insulă, toamna" fi „Pescăruşul", toate din UMBRA TIMPULUI, dar care-şi găsesc acolo, într-o nouă şi firească unitate locul lor definitiv.***

I.P.

O însemnare a lui Ion Pillat, păstrată în arhiva familiei precizează că poeziile, citate mai sus, au fost inspirate de BALCIC. Dar iată că in momentul în care poetul începe să plănuiască alcătuirea ***Operelor*** sale, volumul suferă din nou mici schimbări, astfel recomandate:

La o ediție definitivă a OPERELOR mele COMPLETE, așa cum fusese bătută la mașină, după indicațiile și ordinea dată de mine, de către M. Rosenhram £are sfirșise transcrierea primelor doua volume de Poezie originală *jvol. I.* PE ARGEȘ ÎN SUS; SATUL MEU; BISERICA DE ALTĂDATĂ; *Voi. II.* CAIETUL VERDE SCUTUL MINERVEI; POEME ÎNTR-UN VERS; ȚĂRM PIERDUT; BALCIC; UMBRA TIMPULUI; *Voi. III* trebuind să cuprindă Opera de tinerețe: *CASA* AMINTIRII; VISĂRI PĂGÎNE; ETERNITĂȚI DE-O CLIPĂ; AMĂGIRI; GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI. Poeme îu proză (POVESTEA CELUI DIN URMĂ SFÎNT; IUBITA DE ZĂPADĂ; LANTERNA MAGICĂ/ *precum și* Anexe, note și variante/. .. UMRRA TIMPULUI *cu textul și cu ordinea volumului din Colecția „Universul Literar" — dar fără poeziile trecute la* BALCIC *și fără elegiile marine „Primăvara" și „Poetul" care trec la* ȚĂRM PIERDUT *— nu va avea decît 27 de poezii. Printr-o singură invertire poeziile: „Soartă"; „Suflet" și „Zori" vin la sfîrșitul volumului.*

Urmează, desigur, notată *Ordinea definitivă a poemelor din* UMBRA TIMPULUI: 1. *Zodier; 2. în toamnă; ,3. Umbra pe iaz;* 4. *Ceas pierduți 5. Cîntec (Timpul care piere...j;* 6. *Cra-ro-ra-ra:* 7. *Din ramele iatacului vechi:* 8. *An mori; 9. Elegie;* 10. *înnoptare;* 11. *Pîndă;* 12. *Panta rhei;* 13. *Tipar;* 14. *Rod;* 15. *înserare;* 16. *Iarnă tîrzie;* 17. *Șarpele casei;* 18. *Frații;* 19. *Scamatorul;* 20. *Roza din urmă;* 21. *Aloes; 22. Cîntec I < Vrei să vii puțin. . . /* ; 23. *Cîntec II jLasă-mi-te lasă...j;* 24. *Cîntec III (Apa de izvor...j; 25. Soartă; 26. Suflet;* 27. *Zori.*

Dar toate precizările de mai sus sînt dislocate de *Adde7idu* adăugată la 27 martie 194 1 cînd introduce în volum citeva poezii care nu intraseră in nici unul din volumele apărute.

în noua întocmire a OPERELOR mele COMPLETE, tot in S volume, așa cum reiese din Planul manuscris, ce înlocuiește acela dat de mine și bătut la mașină de către M. Rosenkranz, acum un an, la Cernăuți — UMBRA TIMPULUI intră in al II-lea volum (întîicle Poeaii și Poemele în proză *trecînâ la I-ul volum) și anume la sfîrșit după* LIMPEZIMI, CAIETUL VERDE; ȚĂRM PIERDUT și BALCIC. *Cartea cuprinde tot 36 de poezii ca în ediția întîia, dar fără cele trecute la* BALCIC *și cele 3 („Primăvară" „Poetul" ; „Aloes") trecute la* ȚĂRM PIERDUT, *în noua lui înfățișare complet schimbată, întregită și definitivă. Se vor adăuga deci poeziile:* 1. *„Cîntec de vremelnicie"* (din Ț.P.) *după „Ceas pierdut" ; 2. „La iaz"* (Viața Rom.) *după „Rod" ;* 3. *Amurg dc Prut* (din Ț.P.) și 4. *Seară la Stînca,* urmînd la rînd; 5. *„Legănat cu tine"...* după *„Inserare"; 6. Credință* (sonet); 7. *„Lui Nichifor Crainic" — sonet;* 8. *„ Vînătorul de himere" ;* 9. *Circ planetar" — sonet,* la rînd după *„Frații" ;* 10. *„Cîntec IV" /Coboară dorule... / și „Roza din urmă".*

Ordinea definitivă a poemelor din UMBRA TIMPULUI era foarte aproape de aceea din E.D.HI:

1. *Zodier; X. în toamnă;* 3. *Umbre pe iaz;* 4. *Ceas pierdut; 5. Cîntec de vremelnicis* (Ț.P.); 6. *Cîntec jTimpul care piere.../;* 7. *Cra-ro-ra-ra;* 8. *Din ramele iatacului vechi; 9. An mort;* 10. *Elegie;* 11. *înnoptare;* 12. *Pîndă;* 13. *Panta rhei;* 14. *Tipar;* 15. *Rod;* 16. *La iaz (inedit ca volum);* 17. *Amurg pe Prut* (Ț.P.); 18. *Seară la Stînca (in);* 19. *înserare;* 20. *Legănat cu line... (in);* 21. *Jarnă tîrzie; 22. Șarpele casei;* 23. *Frații;* 24. *Credință* (I); 25. *Lui Nichifor Crainic — sonet — (in);* 26. *Vînătorul de himere (in); 27. Circ planetar — sonet— (in);* 28. *Scamatorul; 29. Cîntec* I *jVrei să vii puțin...!;* 30. *Cîntec* II *jLasă-mi-te lasăj;* 31. *Cînt III jApa de izvor...j;* 32. *Cîntec IV jCoboară dorule...!;* 33. *Roza din urmă;* 34. *Soartă;* 35. *Suflet;* 36. *Zori.*

Părăsim, pentru un moment, caietul-manuscris, păstrat in arhiva familiei pentru a lua in considerare atît Planul OPERELOR COMPLETE din 29 dec. 1940-26 martie— 12 april 1941 cit și mss. 6076 B.A.R.S.R., caiet cu hîrtie velină, cu coperțile cartonate maron deschis și cotorul legat în piele maron, in care Ion Pillat, la București, în anul 1941 transcrie „UMBRA TIMPULUI" — *versuri* —. *Ediție nouă îngrijită și definitivă.*

in ambele cazuri sumarul volumului a crescut la 54 de poezii, amplificare exagerată, dar din care, ulterior poetul va desprinde poezii care vor trece la VERSURI REGĂSITE și un nou volum: DRUM LĂUNTRIC. Noua asociere a poeziilor era următoarea:

1. *Zodier; 2. în toamnă;* 3. *Umbre pc iaz;* 4. *Ceas pierdut;* 5. *Cîntec de vremelnicie ,/Ț.P./,'* 6. *Cîntec; 7. Cra-ro-ra-ra; S. Din ramele iatacului vechi; 9. An mort;* 10. *Elegie;* 11. *înnoptare;* 12. *Pîndă;* 13. *Panta rhei;* 14. *Ceas tainic;* 15. *Tipar:* 16. *Rod;* 17. *La iaz (in);* 18. *Amurg pe Prut;* 19. *Scară la Stînca; 20. Cîntecul verii;* 21. *Legănat cu tine; 22. Iarnă tîrzie;* 23. *înserare;* 24. *Șarpele casei; 25. Frații;* 26. *Transhumantă; 27. Credință* (I); 28. *Credință* (II); 29. *Lui Nichifor Crainic;* 30. *La un poet;* 31. *Vînătorul de himere;* 32. *Circ planetar;* 33. *Scamatorul;* 34. *Horoscop;* 35. *Cîntec* I *jVrei să vii puțin...!;* 36. *Cîntec II jLasă-mi-te lasă.../;* 37. *Cîntec III jApa de izvor...j;* 38. *Roza din urmă;* 39. *Soartă;* 40. *Suflet;* 41. *Zori.*

În plan poetul indică: *La sfîrșit, despărțite de restul poemelor printr-un titlu fals pe o pagină albă:* Din fluier ciobănesc *(cuprinzînd cele 12 „Cintece de dor" din „Universul literar", anul 1, nr. 7, februarie 1941, în aceeași ordine, dar fiecare începînd pe o pagină nouă și balada: „Stina părăsită", din Gîndirea 1941.* UMBRA TIMPULUI 1-41 *(cu cele adăugate)* Din fluier ciobănesc 42—54. În mss. 6076 stnt enumerate și cele 12 *Cintece de dor* din Fluier ciobănesc: 42. *Foaie verde mieșunea...* 43. *Foaie verde măr rotat...* 44. *Păpădie, păpădie. ..* 45. *Foaie verde de răchită...* 46. *Floarea, floarea-soarelui...* 47. *Foaie verde și-o lalea...* 48. *Brîndușă, brindușă...* 49. *Stele, stele și tot stele...* 50. *Țipă cucuvaiape șură...* 51. *Nouă țări și nouă mări...* 52. *Peste deal la țintirim...* 53. *De gindese la ochii tăi...* 54. *Stîna părăsită.*

La p. 39 a mss. 6076 B.A.R.S.R. Ion Pillat precizează: *Manuscrisul aesla a fost terminat și copiat la sfîrșitul lui septembrie 1941.*

Ulterior, cuprinsului de mai sus, Ion Pillat înţelege să-i mai introducă şi alte noi poezii pe care le notează la p. 40, după cum urmează:

Adaos:

Toamnă (2 octombrie 1941); Regăsire (27 decembrie 1941); Unui cititor peste veacuri (29 decembrie 1941) ; Oglindiri (Aller ego) (31 martie 1942) ; Narcis (7 aprilie seara 1942); Solie (10 august 1942); Zeu marin (10—11 noiembrie 1942); Prezenţă (2 decembrie 1942);,

La p. 47 a mss. 6076 B.A.R.S.R. la data: 14 martie 1943, poetul revine drastic asupra cuprinsului care însă nu devine încă definitiv. El hotărăşte:

Planul acestui volum manuscris a fost părăsit definitiv de autor înfolosul grupării, orînduirii şi textului din „Ediţia definitivă" a POEZIILOR *in 3 volume, luată in Editura Fundaţiei, unde* UMBRA TIMPULUI, *cu 45 de poezii păstrează toate cele din ediţia originală, afară de cele 7 trecute la* BALCIC *şi primeşte în plus din* ŢĂRM PIERDUT: *Cîntec de vremelnicie; Amurg pe Prut; Versuri, cele 4 Cîntece pentru lumină; Stanţele I—IX* şi *Tăcere precum şi următoarele inedite ca volum; Seară la Stîncă; La iaz; Circ planetar; Horoscop; Cîntec /Coboară ăorule.../; Drumul din basme, Credinţă* (I — II). *Cele 12 cîntece şi balade Din jluier ciobănesc rămîn deci în afară, rezervate unui volum viitor, de asemenea poeziile: Ceas tainic; Cîntecul verii; Legănat cu tine; precum şi cele 9 de la Adaos se vor incorpora volumului în pregătire:* DRUM LĂUNTRIC. *„Vînătorul de himere" trece la* ÎNTÎIELE POEZII: GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI (Ediţia Fundaţiilor), *„La un poet"* la CAIETUL VERDE, iar *„Lui Nichifor Crainic" rămîne în afară.*

Dar la 2.XI, 1944 Ion Pillat verificîndu-şi notele cu cîteva luni înainte de moarte, înseamnă laconic: *Pentru ordinea şi textul* UMBREI TIMPULUI *a se vedea ediţia definitivă a* POEZIILOR *în 3 volume apărute în editura Fundaţiilor în vara 1944, volumul III.*

Revenim la caietul legat în piele albastră pentru a completa indicaţiile lui Ion Pillat, însemnate la Izvoraui în iulie 1944, în legătură cu definitivarea cuprinsului voi. UMBRA TIMPULUI în E.D.III, descris la p. 366.

în Ediţia definitivă a POEZIILOR apărută în editura Fundaţiilor în iulie 1944 la Bucureşti, poeziile inedite ca volum şi pe care la un moment dat mă gîndeam să le incorporez la UMBRA TIMPULUI *adică: „La iaz"; „Seară la Stîncă"; „Vînătorul de himere" ; „Circ planetar" şi Cîntecul: „Coboară dorule înfrînt..." au trecut la* VERSURI REGĂSITE. *Pe cînd: „Legănat cu tine..." şi „Credinţă", la volumul meu manuscris:* DRUM LĂUNTRIC *(versuri 1941—1944). Sonetul „Lui Nichifor Crainic" rămîne pe dinafară.*

I.P. Izvorani, iulie, 1944.

în continuare poetul dă în sfîrşit sumarul volumului, aşa cum apare în E.D.III, mareînd cu poeziile luate din ŢĂRM PIERDUT şi ţine să lase ultimele explicaţii:

Notă. Poeziile însemnate cu x sînt luate volumului ŢĂRM PIERDUT, editat la Fundaţia pentru literatură şi Artă „Regele Carol", Bucureşti, 1937 —. „Cîntec pentru line" cuprinde cele trei cîntece din manuscris — formînd ca şi „Stanţe" o singură poezie în mai multe părţi. Poeziile: „Prinos" ; „Piatră" ; „Ţărm pontic" ; „Cimitir tătăresc" ; „Seară pe ape" ; „Insulă", „Toamna" şi „Pescăruşul" din volu~ mul din 1940, trec definitiv la volumul BALCIC.

I.P. Izvorani, 16 iulie, 1944.

Data de compunere a poeziilor adăugate, apărute mai întîi în ŢĂRM PIERDUT — *versuri — 1934-1936, adică:*

Cîntec de vremelnicie (19 noiembrie 1935, Bucureşti)
Amurg pe Prut (5 septembrie 1936, Miorcani, Pădurea de la Stîncă)
Versuri (14 august 1936 — Miorcani)
Stanţe (15—19 noiembrie 1934, Bucureşti)
Cîntec pentru lumină (6 septembrie 1936, Miorcani)
Pasare de lut (13 noiembrie 1936, Bucureşti)
Buratec lunar (13 noiembrie Î936, Bucureşti)
Veveriţa (22 martie 1936, Bucureşti)
Tăcere (primăvara 1934, Bucureşti)

Urmărind etapele de definitivare a volumului observăm că scoaterea poemelor inspirate de BALCIC, adăugarea acelora care diluau atmosfera poetică din ŢĂRM PIERDUT — dar întregeau în schimb unitatea UMBREI TIMPULUI, trecerea unor alte poeme la VERSURI REGĂSITE, care îşi căpătau astfel o intimă legătură şi valorizare în acest nou context şi în sfîrşit, punerea deoparte a poeziilor indicînd direcţia semnificaţiei volumului de sfîrşit: DRUM LĂUNTRIC (CUMPĂNĂ DREAPTĂ) —.creează concentrarea elegiacă, tulburătoare din UMBRA TIMPULUI.

ÎMPLINIRE (1939-1940)

Cronologia poemelor şi etapele alcătuirii volumului sc pot urmări in două manuscrise, unul păstrat în Cabinetul de manuscrise B.A.R.S.R. iar altul în Muzeul Literaturii Române, amîndouă datate identic: 22 martie 1940, Bucureşti.

Primul este un album (27 X 2 3,5) legat în piele maron deschis, împodobit pe marginea coperţii cu un chenar dintr-o linie subţire aurită şi are cota 5991.

Pe primele 14 foi groase ale albumului sint lipite pagini din hirtie subţire, velină (19 X 13), pe care poetul a descris felul în care a ajuns la formarea volumului ÎMPLINIRE, pagini nenumerotate de el, dar numerotate de B.A.R.S.R. de la 1— 14. Pe prima pagină este scris: Primul Manuscris al volumului /PRINOS, titlu şters/ ÎMPLINIRE. *Sonete 1939-1940. Ion Pillat.* în josul paginii: *Sfîrşit la 22 martie 1940, în Bucureşti.* Pe a doua pagină se repetă numele autorului şi titlul volumului şi este notată de Ion Pillat următoarea lămurire: *Volumul căruia mai întîi i se hotărîse titlul de PRINOS va cuprinde cele 54 de sonete originale şi sonetul lui Vincent Muselli ca epigraf. Se exclud: „Circ planetar" în afară de atmosfera generală a cărţii* /trecut la VERSURI REGĂSITE/ *şi de altfel scris în 1930, „Lui Nichifor Crainic" ca prea ocazional şi „Sonetul lui Ronsard"* (1935) /trecut la CAIETUL VERDE/. *Ele îşi vor găsi locul în Opere Complete.*

în volum sonetele nu se vor aşeza cronologic ci grupate în trei cărţi a 18 sonete fiecare:

I. Cartea Priveliştelor

II. Cartea Tăriilor

şi III. Cartea Mărturiilor

aşa cum sînt bătute la maşină în manuscrisul definitiv. Afară de „Don Quichote" „Stele" şi „Timpul", scrise respectiv la Bucureşti, Balcic şi Miorcani — în 27 martie, 5 iunie, 9 august 1939, toate sonetele din volum au fost compuse de la 20 noiembric 1939-22 martie 1940, cu o întrerupere de o lună de la 1 decembrie 1939 — 5 ianuarie 1940, la Bucureşti.

22 martie Î94&

Manuscrisul volumului ÎMPLINIRE aflat în Muzeul Literaturii Române, la cota 218, este format din patru caiete din hirtie velină (19,5 X 15), legate împreună în piele maron roşcat, cu marginile coperţii împodobite cu o împletitură îngustă aurită. Paginile sînt numerotate de la 1 la 64 4- 2 f. Pe pagina de titlu se află scris: ÎMPLINIRE şi sînt şterse titlurile la care autorul a renunţat: PRINOS şi LYRA. *Sonete de Ion Pillat.* Urmează observaţia: *Titlul nu este definitiv, probabil va fi înlocuit prin SONETE ca mai simplu. Pe contrapagină Ion Pillat face următoarele observaţii: Ordinea din caiet nu e cea din volum. Cînd locul compoziţiei nu e indicat, e Bucureşti. Sonetele nu sînt aşezate cronologic. Ele sînt inedite, afară de „Circ planetar" publicat in revista „Gîndirea" (1930).*

La p. 64 poetul ţine să mai adauge şi să mai repete următoarele:

La tipar volumul — căruia mai întîi i se hotărîse titlul de PRINOS (autorul se gîndise mai întîi să-i zică LYRA şi mai insistent, la sfîrşit, MĂRTURII) st va intitula cu mai bună dreptate ÎMPLINIRE şi va cuprinde cele 54 de sonete originale din aceste patru caiete purtînd ca epigraf în versiunea sa românească sonetul lui Vincent Muselli. Se exclud ca in afară de atmosfera generală; „Circ planetar (1930), ca prea ocazional: „Lui Nichifor Crainic" şi ca traducere: „Sonetul lui Ronsard" (1939). Ele îşi vor găsi locul în Opere Complete.*

în volum sonetele nu se vor aşeza cronologic ci grupate după secrete afinităţi în trei cărţi a cîte 18 sonete fiecare: I Cartea Priveliştilor, II Cartea Tăriilor şi Cartea Mărturiilor — aşa cum se află bătute la maşină în textul rămas definitiv pentru tipar. Afară de: Don Quichote, Stele şi Timpul, scrise respectiv ta Bucureşti, Balcic şi Miorcani — în 27 martie, 5 iunie, 9 aug. 1939, toate sonetele din volum au fost compuse la Bucureşti de la 20 noiembrie 1939 — 22 martie 1940 cu o întrerupere dc o lună de la 1 decembrie 1939 la 5 ianuarie 1940. Toate sînt inedite. început la 21 noiembrie 1939, acest manuscris a fost sfîrşit la 22 martie 1940.

Ion Pillat»

în mss. 5991 B.A.R.S.R. la p. 3 este copiata: *Ordinea cronologică* a sonetelor, în mss. 218 M.L.R. aceasta este dată la p. 63. în mss. 5991 B.A.R.S.R. datarea este mai completă deoarece nu se notează numai luna şi anul ca în mss. 218 M.L.R. ci şi ziua şi locul şi în unele cazuri dacă sonetul respectiv a fost scris în timpul nopţii. în schimb, în mss. 218 M.L.R. sonetele scrise în aceeaşi zi sînt unite printr-o acoladă. Din combinarea celor două liste rezultă următorul tablou:

I. *Circ planetar,*
II. *Sonet,* (Ronsard) /17 feb. 1935, Buc./
IU. *Don Quichote, \21* mart. 1939, Buc./
IV. *Stele, j5* iun. 1939, Balcic/
V. *Timpul, j9* aug., 1939, Miorcani/
VI. *Patinor,* /20 noiemb. 1939, Buc./
VII. *Prevestire,* /idem/
VIII. *Basorelief,* /21 noiemb. 1939, Buc./
IX, *Saadi,* /idem/
X. *Roză, J22* noiemb. 1939, Buc./
XI. *Pegas,* /idem/
XII. *Grădinarul,* /idem/
XIII. *Părere,* /idem/
XIV. *Endimion, \25* noiemb. 1939, Buc./
XV. *Farmec,* /idem/
XVI. *Joc de flăcări,* /27 noiemb. 1939, Buc./
XVII. *Faunul,* /idem/
XVIII. *Navigatorul,* /30 noiemb. noaptea, 1939, Buc./
XIX. *Cimitir,* /idem/
XX. *Frate iconar,* /1 dec. 1939, Buc./
XXI. *Cină, 15* ian. 1940, Buc./
XXII. *Centaurul,* /idem/
XXIif. *Lui Atlas,* /idem, noaptea/

XXIV. *Priveghi,* /idem/
XXV. *La moara rea,* /idem/
XXVI. *Hellas,* /6 ian. noaptea, 1940, Buc./
XXVII. *Pustnic, J12* ian. noaptea, 1940, Buc./
XXVIII. *Toamna,* /13 ian. 1940, Buc./
XXIX. *Port breton,* /28 ian. 1940, B„c./
XXX. *Trepte,* /31 ian. 1940, Buc./
XXXI. *Spectrul rozei,* /idem, noaptea/
XXXII. *Chemare,* /idem/
XXXIII. *Viziune polară,* /idem/
XXXIV. ATtwcis, /1feb. dimineaţa., 1940, Buc./
XXXV. *Heruvim, {7* feb. noaptea, 1940, Buc./
XXXVI. *rămas,* /8 feb. noaptea, 1940, Buc./
XXXVII. *Sonetul,* /idem/
XXXVIII. *Datoria,* (Vincent Muselli)
XXXIX. *Potir amar,* /16 feb. 1940, Buc./
XL. *Legende,* /idem/
XLI. Crâfa/, /24 feb. 1940, Buc./
XLII. Zort *primăvară,* /idem/
XLIII. £:« *Nichifor Crainic,* /idem/
XLIV. *Regăsire, }21* feb. 1940, Buc./
XLV. *Natură moartă,* /idem/
XLVI. P<^„Z, /28 feb. 1940, Buc./
XLVII. *Chiparoşii,* /idem/
XLVIII. *Basm,* /idem, noaptea/
XLIX. *Eternităţi, vremelnicii,* /29 feb. 1940, Buc./
L. *împlinire,* /1 mart. 1940, Buc./
LI. *Hokusai,* /idem/
LII. *Ctitorul,* /idem/
LIII. Har, /7 mart. 1940, Buc./
LIV. *Răsărit de soare,* /idem/
LV. *Nomadul,* /17 mart. 1940/
LVI. Floare, /18 mart. 1940/
LVII. *Pastorală,* /20 mart. 1940/
LVIII. *Calendar, \22* mart. 1940/

în mss. 5991 la p.4—5 poetul copiază: *Ordinea definitivă pentru volum,* însemnîndu-şi numele şi data: *23 martie 1940, Bucureşti.* în colţul sting al paginii el menţionează că păstrează ca epigraf sonetul *Datoria* de Vincent Muselli. Cuprinsul este identic cu cel din E.D.HI, pe care-1 reproducem în ediţia de faţă. Vom copia însă sonetul, — la care Ion Pillat renunţă a-I mai da ca epigraf volumului ÎMPLINIRE. înţelesul său simbolic, — cel al datoriei împlinite, este sugerat în volum.

Datoria

Nimica sau orice să ştim
în zdreanţă sau bogat vestmînt,
Oricui, oriunde pe pămînt
Se arată despot legitim.

Dar cînd porunca i-o simţim,
Cu trăznet aspru de ne-a frînt
Nu-i glas să spună un cuvînt
Pe ce altar să ne jertfim.

Şi sfintul piere şi soldatul
Ori pentru Cer ori pentru Stat
Şi pentru-o carte inspiratul.

Ce sacrificiu-nălţător
Prin care ne-am descătuşat
O, noapte, pradă torţelor.

Ion Pillat

Bucureşti, 10 februarie, 1940 noaptea.

La p. 6 a mss. 5991 Ion Pillat ţine să consemneze: *Primul proiect de cuprins neadoptat pentru volum.*

I. Poetul (C.P.); *împlinire* (CM.); *Sonetul* (CM.); *Cristal* (CM.); *Har* (CM.); *Potir amar* (CM.); *Pegas* (CM.); *Părere* (CM.); *Regăsire* (CM.).

II. *Stele* (C.T.); *Joc de flăcări* (CT.); *Chemare* (CM.); *Priveghi* (CT.); *Cimitir* (C.T.); *Chiparoşii* (CT.); *Legende* (CM.); *Timpul* (CT.); *Eternităţi, vremelnicii* (CT.).

III. *Basorelief* (CP.); *Endimion* (CP.); *Faunul* (C.P.); *Centaurul* (CP.); *Narcis* (CP.); *Lui Atlas* (CP.); *Răsărit de soare* (CP.); *Hellas* (CP.); *Pastorală* (CP.).

IV. *Circ planetar; Don Quichote* (CM.); *Navigatorul* (CM.); *Hokusai* (CP.); *Viziune polară* (CP.); *Port breton* (CP.); *Zori de primăvară* (CP.); *Basm* (CM.); *Cină* (CP.).

V. *Ctitorul* (CT.); *Prevestire* (CT.); *Frate iconar* (CT.); *Pustnic (CT.); Toamnă* (CT.); *Heruvim* (CT.); *înger rămas* (CT.); *La moara rea* (CP.); *Vînătorul* (în CT. *Vînătoare).*

VI. *Saadi* (CM.); *Nomadul* (CM.); *Grădinarul* (CM.); *Roză* (CT.); *Spectrul rozei* (CT.); *Natură moartă* (CP.); *Trepte* (CM.); *Patinor* (CM.).

Proiectul de mai Sus pregăteşte ultima ordonare a volumului. Astfel se observă, ca în primul rînd Ion Pillat grupase 8 sonete, repartizate ulterior în Cartea Mărturiilor, păstrînd pentru început *Poetul* (C.P.), începîndu-şi astfel volumul cu poeme mareînd trepte ale regăsirii de sine. în al doilea rînd în afară de *Legende* (CM.) toate sonetele înşirate vor aparţine Cărţii Tăriilor, ciclul năzuinţelor poetului şi al speranţei într-o comunicare cu transcendentalul. Urmează apoi alte nouă sonete în care sufletul poetului se regăseşte în simbolurile şi peisajul miturilor eline şi care vor fi adunate în Cartea priveliştilor. în al patrulea rînd poetul revine Ia ţinuturi văzute sau visate, la eroi care nu sînt decit travestiuri ale eului său şi care vor fi repartizate fie în Cartea priveliştilor fie în aceea a Mărturiilor.

Al cincilea grupaj este format, — în afară de *La moara rea* (CP.), — din sonete care vor mări conţinutul Cărţii tăriilor, iar ultimul grupaj reţine, în afara de *Natura moartă* (CP.), sonetele rămase pe dinafară din Cartea mărturiilor şi Cartea tăriilor.

în ultima ei formă ordonarea cuprinsului va oglindi etapele autobiografiei sufleteşti a poetului corespunzătoare unei evoluţii spirituale.

La p. 7—9 a mss. 5991 B.A.R.S.K. se află: *Cuprinsul volumului meu* ÎMPLINIRE. în colţul drept al p. 7, nota: *Definitiv,* iar la sfîrşitul p. 9: *I.P. 23 martie 1940.*

Cartea priveliştilor: *Poetul; Nomadul; La moara rea; Cină; Pastorala; Viziune polară ; Hokusai ; Port breton ; Natură moartă ; Zori de primăvară ; Hellas ; Răsărit de soare; Endimion; Faunul; Centaurul; Lui Atlas; Narcis; Basorelief,*

Cartea tăriilor: *Ctitorul; Prevestire; Frate iconar; Pustnic; Toamnă ; Heruvim ; înger rămas; Roză; Spectrul rozei ; Vînătoarea ; Joc de flăcări ; Priveghi; Calendar; Cimitir; Chiparoşii; Timpul; Eternităţi, vremelnicii; Stele.*

Cartea mărturiilor: *împlinire; Sonetul; Cristal; Har; Potir amar; Chemare; Pegas; Părere; Farmec; Trepte; Saadi; Grădinarul; Basm; Navigatorul; Don Quichote; Legende; Regăsire; Patinor.*

La p. 10 a mss. 5991, Ion Pillat mărturiseşte lunga perioadă, de 30 de ani, în care a gîndit şi purtat în suflet poemele, complet inedite, din ÎMPLINIRE, notă care a fost reprodusă la descrierea volumului de la p. 362.

Pagina 14 a mss. 5991 B.A.R.S.R. este o pagină de titlu pe care poetul a scris: ÎMPLINIRE. *inttia schiţă.*

Urmează, scrise cu creionul, pe foi de hîrtie velină (19 x 13), lipite pe foile groase ale albumului ciornele sonetelor. Ele sînt numerotate de Ion Pillat, de la 10-78 iar de B.A.R.S.R. de la 15-94.

Bruioanele sonetelor se succed astfel: 1. *Stele;* 2. *Patinor;* 3. *Prevestire;* 4. *Basorelief;* 5. *Saadi;* 6. *Roză;* 7. *Pegas ;* 8. *Grădinarul;* 9. *Părere;* 10. *Endimion;* 11. *Farmec;* 12. *Joc de flăcări;* 13. *Faunul;* 14. *Navigatorul;* 15. *Cimitir;* 16. *Frate iconar;* 17. *Cină;* 18. *Centaurul;* 19. *Lui Atlas;* 20. *Priveghi;* 21. *La moara rea;* 22. *Hellas;* 23. *Pustnic;* 24. *Toamnă;* 25. *Port breton;* 26. *Trepte;* 27. *Spectrul rozei;* 28. *Chemare;* 29. *Viziune polară;* 30. *Narcis;* 31. *Heruvim;* 32. *înger rămas;* 33. *Sonetul;* 34. *Datoria;* (Vincent Muselli); 35. *Potir amar;* 36. *Legende;* 37. *Cristal;* 38. *Zori de primăvară;* 39. *Lui Nichifor Crainic;* 40. *Regăsire;* 41. *Natură moartă;* 42. *Poetul;* 43. *Chiparoşii;* 44. *Basm;* 45. *Eternităţi, vremelnicii;* 46. *împliniri;* 47. *Hokusai;* 48. *Ctitorul;* 49. *Har;* 50. *Răsărit de soare;* 51. *Nomadul;* 52. *Vînătoare;* 53. *Pastorală;* 54. *Calendar.*

Din rîndul ciornelor lipsesc: *Sonet* de Ronsard, *Don Quichote* şi *Timpul.*

De la p. 95 începe prima redactare a sonetelor, scrise cu cerneală în forma lor aproape definitivă. Ele încep cu *Sonet* de Ronsard iar după sonetul *Stele* a fost introdus *Timpul.*

Pe o listă cu sonetele volumului ÎMPLINIRE în ordinea cronologică, păstrată în arhiva familiei, Ion Pillat repetă recomandarea: *Sonetele:* 1. *Lui Nichifor Crainic;* 2. *Sonet (Ronsard); Datoria (Vincent Muselli); nu intră în volum.*

Deşi nu aduce nimic nou pentru etapele de formare ale cuprinsului volumului ÎMPLINIRE, revenim la frumosul manuscris care adună poeme din CAIETUL VERDE (1933 arh. fam.), scrise de Ion Pillat pentru fiica sa Pia şi pe care l-am descris la locul potrivit. La poemele selectate din CAIETUL VERDE poetul adăugase: *Helladâ* (Ţ.P.) *Balcic de seară* (B.), *Balcic biblic* (B.) şi întregul volum ÎMPLINIRE, Ion Pillat începe prin a preciza: *Manuscrisul părăsit în 1933, a fost reluat de mine la data de 20 ianuarie 1940. El cuprinde sonetele volumului inedit:* PRINOS, *în ordinea lor cronologică, ordine care nu e aceea ce ele vor avea în volum.* Urmează apoi pagina de titlu: PRINOS. *Ion Pillat.* Poemele sînt însoţite de data şi locul unde au fost scrise aceleaşi ca şi în manuscrisele descrise deja la p. 471—472. Aşadar înşiruirea lor urmează ordinea cronologică în afară dc faptul că *Sonet* (Ronsard) este plasat la sfîrşit iar *Datoria* (Vincent Muselli) nu mai ocupă locul XXXVIII ci penultimul. Imediat după *Sonet* urmează *Cuprinsul volumului* în care *Datoria* rămîne ca epigraf. în rest, succesiunea poemelor este aceeaşi din E.D.III. Din ultima recomandare pe care Ion Pillat ţine să o repete se vede că postul, bolnav de tensiune arterială, îşi presimţea sfîrşitul: *La tipar volumul de sonete — căruia mai întîi îi hotărîsem titlul de PRINOS mai sus însemnat pe acest manuscris — se va intitula cu mai multă dreptate: ÎMPLINIRE. Din ele se exclud ca în afară de atmosfera generală a volumului: „Circ planetar . ca prea ocazional: „Lui Nichifor Crainic" şi ca traducere: „Sonetul lui Ronsard , care îşi vor găsi locul în Operele mele complete, dacă viaţa îmi îngăduie publicarea lor. Acest manuscris, întocmit pentru iubita mea fiică* Pia, *l-am terminat în Bucureşti, la 23 martie* 1940.

Ion Pillat

Pe ultima pagină se află copiată poezia: *Credinţă* (I)

CUMPĂNĂ DREAPTĂ (1941-1944)

Ultimul manuscris de poeme, nepublicate în volum, dar apărute în periodice şi în unele antologii, este intitulat DRUM LĂUNTRIC, in toate proiectele păstrate în arhiva familiei ca şi în *Testamentul literar* din 2 septembrie 1943.

Alegerea celei mai bune întocmiri a cuprinsului este îndelung căutată de Ion Pillat şi ne-au rămas cîteva schiţe de plan marcînd diversele etape pînă la ultima definitivare. Alcătuirea volumului urmează ciudatul „Drum lăuntric" al sufletului poetului în căutarea celei din urmă limpeziri. Poetul adunase poeme mai vechi şi mai noi şi traduceri, neapărute în volumele deja tipărite pînă în anul 1940, anul de apariţie a UMBREI TIMPULUI. El ar fi vrut să strîngâ aceste poeme rămase răzleţe, scrise între anii 1937— 1942 într-un volum intitulat fie: *Din rodul vremii,* fie: *Cules de si.* într-o notiţă autograf datată *12 martie 1943, la Bucureşti,* Ion Pillat revine asupra acestei decizii: *„La acest volum am renunţat definitiv — vezi şi exemplarul bătut la maşină cu „memento" manuscris de la început — ca fiind „lipsit de unitate de stil şi ton sufletesc, cu multe scăderi supărătoare" — încă de la Miorcani, din ziua de 25 august 1942.*

Poeziile mai vechi şi care nu fuseseră publicate în volum — precum şi cele scrise concomitent cu volumele UMBRA TIMPULUI şi ÎMPLINIRE, le-am reintegrat în volumele Ediţiei Definitive *ce apar în editura Fundaţiei pentru Literatură şi Artă — rezervînd traducerile pentru volumul: ECHIVALENŢE-EXPERIENŢE LIRICE, iar poeziile: „Din fluier ciobănesc" şi celelalte (completate Cu bucăţile scrise după data de mai sus) pentru volumul în pregătire: DRUM LĂUNTRIC".* /Notiţa se păstrează în arhiva familiei/.

Amintim că poemele: *Horoscop; Cîntecul verii; Legănat cu tine...; Din fluier ciobănesc* — 12 cîntece de dor — ; *Stîna părăsită; Oglindiri; Ceas tainic; Unui cititor peste veacuri* şi *Transhumantă* fuseseră la un moment dat — destinate st facă parte din VERSURI REGĂSITE. Dar, pînă la urmă, o secretă logică interioară hotărăşte ca poemele de mai sus să fie respinse de unitatea poetică a acelui volum. Poetul ar fi vrut ulterior, să le includă unei noi ediţii a UMBREI TIMPULUI, adăugind şi: *Toamnă, Regăsire, Solie, Zeu marin, Prezenţă,* scrise între 1941—1942.

Două schiţe de plan din mai 1943, — deci înainte de apariţia Ediţiei definitive, — revăzute în acelaşi an, reunesc în mod hibrid: *Unui cititor peste veacuri : Transhumantă ; Vechime ; împăcare ; Cîntecul verii ; Toamnă ; înserare ; Legănat cu tine...; Necunoscutei* (cele trei sonete); *Horoscop; Destin; Singur; Ceas tainic ; Regăsire ; Oglindiri; Narcis ; Solie ; Prezenţă ; Zeu marin ; Post-mortem,* cu poemele alcătuind ulterior VERSURI REGĂSITE, cu INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE, adăugîndu-se şi *Din fluier ciobănesc* {12 cîntece de dor) iar la urmă: *Cucul şi privighetoarea* şi *Stîna părăsită.*

Adunarea dc poeme, — grupate totuşi, — primele pentru DRUM LĂUNTRIC, celelalte pentru VERSURI REGĂSITE şi INSCRIPŢII PENTRU CĂRŢILE MELE, iar ultimele rămînînd pe dinafară — este anulată la 26 iulie 1944 la Izvorani.

Ion Pillat copiase - între timp — poemele într-un caiet din hîrtie velină cu copcrţilc din carton violet şi cotorul legat în pinză neagră, păstrat In cabinetul de manuscrise B.A.R.S.R. la cota mss. 2543. Ultima formă a cuprinsului a fost elaborată dc Ion Pillat la Izvorani în iulie 1944. Pe eticheta de pe copertă titlul: DRUM LĂUNTRIC este schimbat în: CUMPĂNĂ DREAPTĂ, — *Versuri 1941-1944.*

La p. 83 — 34, poetul copiază:

Ordinea cronologică, data şi locul compunerii poeziilor din CUMPĂNĂ DREAPTĂ *(şters* DRUM LĂUNTRIC/.

î. *Din fluer ciobănesc, jl ianuar, 1941, Ruc.j*
2. *Legănat cu line. jl ianuar, 1941, Buc.j.*
3. *Stîna părăsită. J2—3 ianuar, 1941, Buc. /(versiunea definitivă contentrată, iidie 1944, Izvorani).*
4. *Horoscop. J21 iunie, 1941, Buc.j.*
5. *Transhumantă. \25 iunie, 1941, Buc.j.*
6. *Cîntecul verii. (28 iulie, 1941, Buc.j.*
7. *Ceas tainic. j22 septembrie, 1941, Buc.j,*
S. *Toamnă. j2 octombrie, 1941, Buc.j.*
9. *Regăsire. j27 decembrie, 1941, Buc.j.*
10. *Unui cititor, peste veacuri. \29 decembrie, 1941 Buc.j.*
11. *Oglindiri. J31 martie, 1942, Buc.j.*
12. *Narcis. (7 aprilie, 1942, Buc.j.*
13. *înserare. jlQ. august, 1942, Miorcanij.*
14. *Solie. J10 august, 1942, Miorcanij.*
15. *Zeu marin. jlO—11 noiembrie, 1942, Bucj.*
16. *Prezenţă. j2 decembrie, 1942, Buc.j.*
17. *Necunoscutei. \3—4 decembrie, 1942, Buc.j.*
18. *Post-mortem. j!5 aprilie, 1943, Buc.j.*
19. *Singur. J19 mai, 1943, Miorcanij.*
20. *Cucul şi privighetoarea. JÎ9 mai, 1943, Miorcanij.*
21. *Vechime, J19—2Q mai, 1943, Miorcanij.*
22. *împăcare. \24 mai, 1943, Miorcani, pe o impresie pascali din »ttUf\ an, la Izvoranij.*
23. *Destin. \24 mai, 1943, Miorcanij.*

24. *Umbra. (23 martie, 1944, Buci.*
25. *Terține. f23 martie, 1944., Buc.j.*
26. *Mărturie. fl4 mai, 1944, Izvorani}.*
27. *Creăinfă ți* 3 iulie 1940 București/ *Gîndirea,* XIX (1940), nr. 7, Sept. nr. 8-9.
/II 20 august 1941, București/. *Revista Fundațiilor* VIII (1941) August nr. 10.
/III *26* iulie 1944. Izvorani/. *Revista Fundațiilor* XI (1941) I sept.

La p. 85—86 poetul însemnă conștiincios: *Ordinea cronologică și publicațiile în care au apărut poeziile din acest manuscris,* verificată și dată de noi la note.

Din înșiruirea cronologică a elaborării poemelor. Ion Pillat dislocă în primul rînd: *Unui cititor peste veacuri,* care după cum notează pe marginea unei liste cu *Ordinea cronologică a poemelor,* păstrată în arh. fam-, *trece la începutul volumului, chiar dacă ordinea nu e cronologică.* Poemul constituie introducerea în volum și este un ultim dialog dintre sufletul poetului ars de patima *frumosului* și *cititorul de peste veacuri.* Ca o rechemare a nesecatelor izvoare poetul grupează în primul rînd poeme de dor: *Din fluier ciobănesc;* de trecere și de moarte: *Stina părăsită* și de leagăn: *Legănat Cu tine,* finalizîndu-le în *Transhumantă,* poem al veșniciei regăsite în ritmurile naturii plaiurilor din totdeauna ale țării. *Cîntecul verii* apare ca o slavă închinată sfîrșitului de vară pe străvechile lanuri, iar In *Toamnă,* cu care se încheie de fapt lungul șir de poeme inspirate de cel mai iubit anotimp, poetul face un *racourci* al priveliștilor toamnelor noastre, presimțindu-și propriul sfîrșit. Nostalgia sfîșietoare, — dar atît de discret exprimată, — este agravată de atmosfera tragică ce apăsa țara în acei ani ai dominării fasciste și ai celui de-al doilea război mondial. El simte nevoia să se confrunte încă o dată Cu sine însuși in oglinzile trecutului dispuse caleidoscopîc: *Regăsire; Oglindiri; Narcis; înserare; Zeu marin; Prezență; Singur; Destin,* acceptîndu-și sfîrșitul în *Solie.* Dar încrederea în vecia țării sale și în durata propriei ființe păstrată de opera sa răsună în poemul *Vechime.*

Aceasta este trama ultimului volum în care Ion Pillat găsește CUMPĂNA DREAPTĂ a ființei sale.

La 6 decembrie 1944, deci cu cîteva luni înainte de moarte, Ion Pillat scrie poezia *Menire* cea mai intimă confesiune pe care ne-a lăsat-o.

Ne permitem să-i hotărîm penultimul loc în sumar, încheind cu *Post-mortem,* poem al supremei gratitudini pentru viața și frumusețea pămîntului.

Poemele: *Transhumantă, Vechime, Menire* și *Post-mortem* corespund echilibrului sufletesc al unui poet care sfîrșește îu *„cumpănă dreaptă".*

În ultima sa formă cuprinsul volumului precizat de poet la *Izvorani 5 august 1944* este următorul: *Unui cititor peste veacuri; Din fluier ciobănesc ; Stîna părăsită; Legănat cu tine; Horoscop; Transhumantă; Cîntecul verii; Ceas tainic; Toamnă ; Regăsire; Oglindiri; Narcis ; înserare ; Solie ; Zeu marin ; Necunoscutei ; Prezență; Singur; Destin; Cucul și privighetoarea; Vechime; împăcare; Terține; Umbra; Mărturie; Post-mortem.* (Notiță păstrată în arhiva familiei),..)

La p- 81 și la p- 82 Ion Pillat însemnă următoarele recomandări:

Poeziile de mai sus, așezate — afară de prima și ultima — in ordine cronologică, au fost compuse între anii 1941— 1944. Acest volum s-a tipărit la... /numele 'tipografiei, luna, anul și locul/.

Indicații pentru tipar.

Volumul se va tipări la fel ca UMBRA TIMPULUI: *aceeași literă, numerotație și așezare în pagină, format, hîrtie etc.... Seva urma de altminteri manuscrisul de mai sws, suprimindu-se însă liniile trase sub titluri și la sfirșitul poeziilor. La tipar va cade, de asemenea, la titlul volumului, indicația inutilă: Versuri— 1941 — 1944, deoarece data compunerii e indicată la sfirșit, iar specificarea de „versuri" e subînțeleasă. Motto-urile poeziilor se vor tipări cu „petit" drept. Numerotația ca la* UMBRA TIMPULUI, *în josul paginii.*

I.P. 8 iulie 1944

Izvorani

INSCRIPȚII PENTRU CĂRȚILE MELE (1941-1944)

în mss. 2543 B.A.R.S.R. — caiet care, după cum s-a descris, conține transcrierea poemelor din CUMPĂNĂ DREAPTĂ, la p. 87—95 au fost copiate și INSCRIPȚII PENTRU CĂRȚILE MELE. La p. 87 Ion PUlat dă următoarele indicații: *De publicat la o nouă ediție a Poeziilor în 3 volume -- Ediție definitivă, ed. Fundațiile pentru Literatură și Artă, București, 1944, la sfirșitul voi. III după „Drum lăuntric".* /CUMPĂNĂ DREAPTĂ/.

Urmează transcrierea INSCRIPȚIILOR... iar la p. 94 poetul precizează următoarele:

Cete 16 dintîi, scrise la București
Au fost publicate în aceeași ordine afară de ÎMPLINIRE, reprodusă în facsimil pe pagina primă in „Universul literar" anul L, nr. 17, sîmbătă 29 martie 1941, număr festiv cu ocazia celor 50 *de ani ai autorului: Ultimele 2, scrise la Izvorani, la 14 mai 1944, sînt inedite.*

I.P.

La p. 95 poetul precizează: *acest manuscris s-a isprăvit astăzi: ziua a 26-a din luna iulie a anului 1944, la Izvorani.*

în mss. 4220 B.A.R.S.R. de la p. 28 la p. 38 au fost încă odată copiate INSCRIPŢIILE PENTRU CĂRŢILE MELE.

La p. 39 poetul menţionează iar: *Ultimele două inscripţii pentru Asfodelă şi Drum lăuntric, viitorul meu volum gata de tipar şi cuprinxind poeziile dintre anii 1941—1944, au fost scrise la Izvorani, în ziua de 14 mai 1944 şi sini inedite.*

*I.P**

ADDENDA

în arhiva familiei se păstrează proiectul unui volum de POEZII ALESE (1908— 1940), selecţie pe care Ion Pillat o face din propria sa opera. îl vom da ca atare din curiozitatea de a vedea ceea ce apreciază poetul mai mult. întocmirea culegerii a fost făcută în Bucureşti la 4 dec. 1940 şi este introdusă de următoarea recomandare:

Un volum de 192—200 de pagini de publicat la „Fundaţiile Regale" în colecţia „Ediţii Definitive". Cuprinde o selecţie din toată opera mea poetică — afară de volumele de sonete: SCUTUL MINERVEI (1933) şi ÎMPLINIRE (1940) /inedit/, *menite să formeze împreună şi publicate integrat al doilea volum din Opera poetică selecţionată.*

Urmează numărul poeziilor hotărît astfel:

		CASA AMINTIRII	
18		VISĂRI PĂGÎNE	ÎNTOARCERE (1908- 1916)
		ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ	
		AMĂGIRI	
		GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI [1919)	
	11	PE ARGEŞ ÎN SUS (1923)	
27	8	SATUL MEU (1925)	
	8	BISERICA DE ALTĂDATĂ (1932)	
		LIMPEZIMI (1928)	
27		CAIETUL VERDE (1932)	
	8	ŢĂRM PIERDUT (1937)	
27	9	UMBRA TIMPULUI (1940)	
	10	BALCIC (1928- 1910)	

99 poezii *Adaos:* POEME ÎNTR-UN VERS (1935) (unul pe pagină, nomerotate 1 — IX la Cuprins)

Ion Pillat

POEZII ALESE (1908- 1940)

I CASA AMINTIRII (1908—1910): 1) *Drumul strămoşesc; 2) Casa amintirii* (numai primele 22 şi ultimele 2 versuri)

II VISĂRI PĂGÎNE (1912): 3) Fişat *de o cetate* (fără ultimele 2 versuri); 4) *Renaştere* (Centaurii);

III ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ (1914): 5} *în Luxembourg ;* 6) *Cintecelt stepei* (III, V, VIII, XII partea 2-a) în continuare despărţite cu o stea;

IV AMĂGIRI (1916): 7) *Roata morii;* 8) *Trei călări* (versiunea din B.P.T.); 9) *Din Bretania jArmor}* (B.P.T.).

V GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI (1919}: 1) *în luna în Care pălesc trandafirii...* (B.P.T.); 2) *Septemvrie* /în zare cine-n scrie.../; 3) *în parc;* 4) *Unei amfore; 5) Aci sosi pe vremuri... ;* 6) *Furnica;* 7) *Clopote sună;* 8) *Trei îngeri*9) *Seară la Miorcani.*

VI PE ARGEŞ ÎN SUS (1923): Florica: 1) *Ctitorii;* 2) *închinare;* 3) *Mormîntul;* 4) *în vie; 5) Cucul din Valea Popii;* 6) *Cămara de fructe;* 7) *Străinul;* 8) *Adio la Florica; 9) Acuarelă;* 10) *Bătrînii* (poemul întreg în versiunea din B.P.Ţ.); *Timpul.*

VII SATUL MEU (1925): 1) *Ilie Baciu;* 2) *Vlad Plugarul;* 3) *Anisia;4) Baha Vişa;* 5) *Biserica;* 6) *Cimitirul;* 7) *Hora;* 8) *Stupul.*

VIII BISERICA DE ALTĂDATĂ (1926): 1) *Minăstirea;* 2) *Monahul la taj>re.* Povestea Maîcei Domnului; 3) *Adormirea;* 4) *înălţarea;* 5) *Mreaja;* 6) *Năvodul* ;7) *Morţii* (Poemul întreg în continuare); 8) *Biserica de altădată.*

IX LIMPEZIMI (1928): 1) *Moara uitată;* 2) *Pluta;* 3) *Hanul cu rtndunici;* 4) *Amurg in Deltă;* 5) *Primăvară;* 6) *Dafni;* 7) *Interior;* 8) *Căprioara de porţelan;* 9) *Somn curat.*

Calendarul viei: 10) *Mărţişor;* 11) *Cireşar;* 12) *Chenar.*

Elegii: 13) *Cloşanii; (Elegia Ij;* 14) *Toamnă la Miorcani jElegia VI;* 15) *Cînd voi muri... /Elegia XII};* 16) *Ovidiu /Elegia XlIlţ.*

X CAIETUL VERDE (1932): 1) *Hellada; 2) Centaurul bătrîn;* 3) *Asfodelă;* 4) *Adormind;* 5) *Ţară;* 6) *Scitul;* 7) *Octomvrie;* 8) *Icoană pe Mticlă;*

9) *Scrisoare;* (numai această poezie îşi păstrează în volum dedicaţia); 10) *Elegie în pădure;*

Elegii pentru mine: 11) *A doua elegie.*

XI POEME ÎNTR-UN VERS (1936): *Poemul într-un vers; Pasărea din basm; Murmur etern; Tinereţe; Amurg; Veveriţă toamna; Asemănări; Friză (De cînd îţi legi sandala...); Păstorul.*

XII ŢĂRM PIERDUT (1937): 1) *Ţărm pierdut;* 2) *Insulă;* 3) *Poetul* (din UMBRA TIMPULUI); 4) *Veveriţă...;* 5) *Stanţe* (IV); 6) *Cîntte it vremelnicie; 1) Păstor şi Faun;* 8) *Alesul.*

XIII ÎMPLINIRE (1940): 1) *Zodier;* *2) în toamnă;* 3) *Cîntec;* *A) Elegie;* *5) Panta rhei;* 6) *Scamatorul;* 7) *Lasă-mi-te lasă;* 8) *Frații;* 9) *Zorii.*
XIV BALcrC (1928- 1940): 1} *Împlinire;* 2) *Balcic biblic;* 3) *Cîntecul lui Aii;* 4) *Balcic lunar;* 5) *Cină cu pești;* 6) *Lună pe mare;* 7) *Sarcofag tracic;* 8) *Cimitir tătăresc;* 9) *Insulă, toamna;* 10) *Pescărușul.*

La sfîrșitul antologiei din propria sa operă Ion Pillat însemnă următoarele Observații: *Volumul va cuprinde astfel 99 de poezii, 19 poeme într-un vers, care — la nevoie — ar putea fi publicate la sfîrșitul cărții cu numsrotația 1 — 9 ; celelalte fiind numerotate 1 — 99. Poeziile au fost alese în așa fel ca să cuprindă:*

, 9 *întoarcere* (1908- 1916)
Poeziile de tinerețe 18 <^
\ 9 *Grădina între ziduri* (1916— 1919)

Pe Argeș în sus, Satul meu, Biserica de altădată 27(3 x 9), *Țărm pierdut, Umbra timpului, Balcic* 27(3 x 9) și *Poeme într-un vers — 9 poeme.*

Total 99 poezii -f- 9 poeme intr-un vers ceea ce permite o echilibrare geometrică, dar care e și sufletească și pe care o socotesc necesară.

Fiecare din titlurile interioare de volume: CASA AMINTIRII, VISĂRI PAGINE, *etc, pe o pagină aparte cu verso paginei albe; fiecare din subtitluri:* Florica, Povestea Maicii Domnului... *cu o literă mai mare ca titlurile obișnuite ale poeziilor, in capul paginei — sau pe o pagină aparte, fără verso alb, ca la* Cinteeele Mării *din* ÎNTOARCERE (1927). *Fiecare poezie pe o pagină aparte, chiar pentru poemele intr-un* wers.Nici o dedicație /afară de *Scrisoare/.* SCUTUL MINERVEI (1933) *și* ÎMPLINIRE (1940) nu *pot intra în cadrul acestei culegeri. EU vor țorma un volum aparte, al doilea din* OPERE ALESE *de Ion Pillat.*

Note, variante, comentarii

CAIETUL VERDE (1927-1936)

J85 *Scrisoare.* Miorcani, 7 august, 1928. (Poemul este datat în C.V, (1932), exemplarul autorului şi în mss. C.V., *15 ian. 1933).*

Gîndirea. V i a (1928), nr. 12, dec, p. 487-488; *Universul.* XLIX (1932), nr. 355, 25 dec, p. 8.

Poemul este dedicat Măriei Pillat, soţia poetului, şi el este republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

Ciorna poemului *Scrisoare* se află în arhiva familiei. Ea este plină de ştersături şi înlocuiri de cuvinte. Analizîndu-se asistăm la căutările poetului pentru formularea cit mai pură a ideilor şi la respingerea oricăror aluzii autobiografice.

C. v. 2 Şi *aceleaşi zvonuri* care le-am auzit de ani.
C. v. 3 Cu *aurul* luminii *sosesc* pînâ Ia mine
C. v. 6 E *zgomotul* căruţii pe *lemnul de pe* pod
Gîndirea, „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ « „ „
v. 11 Nu pot decit cu *scrisul...* „ „ „ „ „ „ „ „ „
Universul, „ . . . . „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „
C.V. (1932). . . . „ „ „ . . . . „
C.V. mss. 1933. . . . . „ . . . . . „ . . . . „
C.V. (1936). . . . „ . . . . „ „ „ . . . . . . „ „ „
C.f. mss. arh. fam. v. 12 *Am apucat condeiul să-ţi spun... dar ct să spun* sau
„ „ „ „ „ v. 12 *Pe sujletu-mi zănatic (te-am pus) am pus zăvorul* sau
„ v. 12 *Aci în casa veche rămas-am păzitorul*
„ v. 12 Pe chipul tău *Ce fuge ca timpul* trag zăvorul
„ v. 13 *Şi iar te* prind aicea, *e-acum un an sau* azi
„ v. 14 *Nu ştiu, că eşti aceeaşi* la cuget, la obraz
„ v. 15 *în paycu-aceţta* unde nimica nu se schimbă
„ v. 16 *Şi* numai anotimpul cu pas *tăcut* se plimbă
„ v. 18 *Am apucat* condeiul să *spun că ai* rămas
„ v, 20 *Dar mîine vor da muguri şi pasărea* p3 cracă.

c f. mss. arh. fam. v. 21 *Va veni iar* — tu însă vei sta cînd s-or fi dus
v. 22 *Acuma* înserarea pe ţarini a apus.
v. 23 Cenuşa înnoptării pe *mîna-mi* mi se lasă
v. 24 O lampă *liniştită* a luminat în casă
v. 25 Şi *palida-i lumină pe poze...* sau
v. 25 *Şi-n sufletu-mi iănatic* . .
v. 26 în drumul vieţii mele *aicea m-am* oprit sau
v. 26 *E ceasul cînd* oraşu şi-aprinde cafeneaua

Poetul nu dezvoltă următoarele schiţe de versuri cu un conţinut autobiografic :

C. *t.* arh. fam. *Departe de bîrfeală şi gloată-mi beau cafeaua*
Deschid fereastra suflu in lampă şi o sting
Vezi stelele puzderii ca licuricii ning
Bolnav am fost de setea de-a fi şi eu om mare
Am sîngerat zadarnic zvîrlindu-mă-n viitoare
Bîrfeală, linguşirea alături au crescut
Prietenii viclene m-au Copleşit sub scut.
M-au vindecat copacii, acuma sînt în stare
Uitînd birfeli şi ură şi zilele de...
Cu fruntea lor frumoasă să mă ridic spre cer

Cu frunza lor tăcută să mă anin de cer
M-a vindecat şi iarba poenelor acuma
Dar mai ales iubirea ta.

C. f. mss. arh. fam. v. 26 Aici la cîmp sting lampa *ca* să se apropie steaua
v. 34 *Cu* rază albă *luna un ram* a dezgropat
v. 35 Din umbră mii de ramuri *se-ncheagă* şi se lasă
v. 36 Cu crengi catifelate pe *iarba* de mătase
v. 42 *în* inima *mă* roade *un cari* ca un burghiu
v. 43 *Şi mi-o* fărîmiţează. . .

Poemul este citat de Andrei Pajera /Streinul Mircea/ în *Ion Pillat: Caietul verde* în *Junimea literară, XXI* (1932) nr. 7—12; Al. Robot: *Ion Pillat: Caietul verde* în *Adevărul literar şi artistic,* XI (1932), nr. 628; M.G. Constantinescu, *Caietul verde, versuri* în *Rampa,* XV (1932), nr. 4484; Demostene Botez: *Ion Pillat: Caietul verde* în *Adevărul* XLVI (1932), nr. 15.028; Const. D. Ionescu: *însemnări pe marginea Caietului verde* în *Calendarul* 11 (1933), nr. 275; Aurel Rău, *Ion Pillat: Poezii. Antologie,* p. XXX; Adrian Anghelescu, *Farmecul evanescent al melancoliei* în *Ion Pillat. Poezii,* voi. I... 1983, p. XXII.

386 *Adormind.* Bucureşti, începutul lui aprilie 1930. (Poem datat In C.V.(1932), exemplarul autorului).

Rampa, XV (1930), nr. 3664, 7 apr., p. 3; *Viața românească,* XXII (1930), nr. 11— 12, nov. — dec, p. 26 — 27.

Poemul republicat in volumele: P.L.,C.V. (1936) şi E.D.III. în prima ediție a volumului C.V. (1932) cît şi în a doua ediție a C.V. (1936), poemul face parte din al Il-lea ciclu, cel dedicat poetului Perpessicius. În primul caz poemul *Adormind* ocupă al treilea loc, dar in al doilea caz el este aşezat la început, f. mss. 17.310/16 M.L.R. prezintă modificările aduse poemului şi indicația autograf a autorului: *Publicată cu strofa a patra refăcută. I.P.*

f. mss. 17.310/16, v. 13 Dar ape moi in juru-ţi *se revarsă* (corectat în formă def.)

» » .. „ v. 14 *în zvon subtil Cu legănări de somn* („ „)
„ v. 15 Alunecă... Ascultă... *Parcă ar să* („ „)
„ „ v. 16 *Să facă un străin pe tine* Domn („ „)
„ v. 17 *Tot ce ţi-a fost fălos te părăseşte* („ „)
„ v. 18 *Atiția sclavi te uită* pînă-n zori („ „)
„ v. 19 Ce singură *vei* sta — copilăreşte — („ „)
„ „ v. 22 Liane, vise, o *legați* de-acum („ „)

Poetul renunță la strofa a VII-a:

Oh, soră, unde eşti, în care ape
Trăgtndu-te, incet, încet spre fund}
Oh, tu cea mai mîngiiată pe pleoape,
în lumea ta nu pot să mai pătrund.

Poezia citată de Aurel Rău, *op. cit.,* p. XXX.

387 *Odaia ei.* Miorcani, 9 oct. 1932 (Poemul este datat autograf în f. mss. 17.310/16 M.L.R. unde inițial fusese intitulat *Iubita moartă.* Datarea este aceeaşi şi în C.V. (1932), exemplarul autorului).

Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr. 622, 6 nov., p. 1; *Vremea* VI (1932), nr. 270, 8 ian., p. 7; *Reporter,* V (1937), nr. 11, 14 mart., p. 2.

Poemul republicat în volumul P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. în edițiile C.V. (1932) şi C.V. (1936) el era dedicatoriticului Perpessicius. în primul caz ocupa, în grupaj locul al treilea iar in celălalt locul al doilea.

în arhiva familiei se află prima ciornă a poemului, din care se poate observa, că el fusese inițial închinat unei iubite dispărute.

C. *i.* mss. arh. fam. v. 1 *Cînd am deschis iar poarta casei* — totul, sa»
C. şi f. *mss.* 17.310/15 v. 1 *Cînd am împins iar poarta casei,* totul
C. f. mss. arh. fam. v. 3 Pe canapea rochița rămăsese *moale* (corectat *ta* formă definitivă)

•c. f. mss. arh. fam. v. 4 Sculptind *în vreme* trupul tău de eri (corectat în formă definitivă)
C. f. mss. 17.310/15 v. Deschisă cartea nici o mînă *încă*
•C. f. mss. arh. fam. v. 5 (corectat în formă definitivă).
„ „ „ „ „ v. 6 *Trecea* prin storul tras *(aceleaşi dungi) cu* raze lungi
„ „ „ „ v. 7 *De soare palid pîlpîind (aburit) printre perdele* (şters)
C. f. mss. arh. fam. v. 11 *Doar fructele culese altădată* (corectat în formă definitivă)
„ „ „ „ „ v. 12 *Şi* strugurii *erau de* chihlimbar
„ „ „ „ „ v. 14 *Parfumul tău pierdut ningea uşor* pe scrin (corectat în formă definitivă)
„ „ „ „ „ v. 15 *Pe cînd mătiuşa...* (ncterminat)
„ „ „ „ „ v. 15 Şi-am tresărit *cînd am atins* mănuşa
„ „ „ „ „ v. 16 *Lungea pe-o pernă* degetul tău fin
„ „ „ „ „ v. 17 Tu singură lipseai—*pierită* unde ?
„ „ „ „ „ v. 18 Cînd totul după ani *(era) la fel*
„ „ „ „ „ v. 19 *Dar în oglinzi plăpîndă care fata*
„ „ „ „ „ v. 20 *Plăpînd cu-obrazul tău a tremurat}*

Perpessicius asemuie poemul unui sanctuar al trecutului şi amintirii (în *Mențiuni critice,* voi. VI, p. 63).

Lui M. Rosenkranz evocarea în poem a celei plecate este ca o adiere caldă ce alunecă pe obiectele din odaie: „Amurgul descătuşează răsuflarea păstrată în lucruri topind totul în văzduhul tăcut". (M. Rosenkranz: *Caietul verde de Ion Pillat* în *Gîndirea* XVII (1933) nr. 1-2.

Mihail Sebastian citează poezia în întregime. Grațioasă şi plină de melancolie, poezia îl arată pe Ion Pillat un poet intimist, un poet al banalului, al vieții de fiecare zi. (M. Sebastian, *Eseuri, Cronici, Memorial. . .* p. 267).

Poezia citată de Vladimir Streinu în *Pagini de critică literară,* p. 60, Aurel Rău, *op. cit.* p. XXX; Adrian Anghelescu, *op. cit.,* p. XX.

388 *Sonet. jOriunde îmi duc paşii.„/* Bucureşti, 19 noiembrie, 1933. (Poemul este datat în C.V. (1936), exemplarul autorului).

Universul,UI (1934),nr. 13, 15 ian., p.4.

Poemul a fost publicat prima oară în P.L., şi republicat în volumele: C.V. (1936) şi E.D.III.

El este inclus ulterior în ediția din 1936 a CAIETULUI VERDE şi anume este adăugat poemelor dedicate poetului Perpessicius, ocupind locul al treilea în serie.

Sonetul citat de Constantin Stelian în: *Caietul verde de Ion Pillat io Lanur** IV (1937), nr. 1; *Vladimir Streinu* 1, *op. cit.* p. 59.

389 *Stanțe pe un motiv de Ronsard.* București, 1932, (poemul este datat in voi» C.V. (1936), exemplarul autorului).
Universul. XLIX (1932), nr. 335, 5 dec, p- 4.

Poemul a fost publicat ma> întîi în P.L. apoi în volumele C.V. (1936) și E.D.III. In CAIETUL VERDE ca și în ziarul *Universul* poemul poarta titlul: *Stanțe* și are ca motto* *Quand vous serez bien vieille. ..,* primul vers al sonetului lui Ronsard.

Stanțe este penultimul din poemele dedicate lui Perpessicius. Poemul este citat în Întregime de Pompîliu Constantinescu care arată că Pillat dămotivului ronsardian „un sens mai strins, al orgoliului creator, care salvează frumusețea de decrepitudinea vîrstei" în timp ce Ronsard adaugă aceluiași orgoliu și înțelepciunea horațianului «carpe diem» *(op.* eit.p. 390). Citat de Via- dimir Streinu, *op. cit.;* Aurel Rău, *op. cit.* p. XXX.

390 *Recuerdo.* București, 16 aprilie, 1929 *pe o impresie din 1928 de la Paris.* (însemnarea reprodusă din voi. C.V. (1932). exemplarul autorului și din C.V. mss. 15 ian. 1933. în 1. mss. 17,310/19 M.L.R., aceeași datare autograf și nota: *„Jardin du Luxembourg* Paris, 1928". în E.D.III la sfîrșitul poeziei se păstrează precizarea: *Jardin du Luxembourg, Paris* dar a fost omisă data.
Ramuri, XXIII (1929), nr. 5, mai, p. 156 ; *Muguri,* Rimnicul-Vîlcea, 11 (1929) nr. 6—7, iun.—iul., p. 28—29 /Reprodusă din *Ramuri/. Revista Scriitoarelor" și Scriitorilor români,* IV (1930), nr, 6—7, iun.—iu)., p. 1; *Vremea,* VI(1933), nr. 270, 8 ian., p. 7. Poemul este republicat in volumele: P.L ,C.V. *(1936)* și E.D.III. în voi. C.V, (1932), *Recuerdo* începea seria de poeme închinate poetului Perpessicius, dar învoi. C.V. (1936) el o inchrie. mss. 15 ian. 1933, v. 2 O *Luxembourg,* pe care și *toamna* și amintirea (corectat în formă, definitivă)

mss. 15 ian. 1933, v. 9 Și risul tău *Marcello...* (corectat in formă definitivi) Lui Perpessicius poezia îi evocă un pastel grațios dc stampă veche *(op. cit.* p. 63). în schimb lui M. Rozenkranz ii reamintește poezia de tinerețe; *Jardin de Luxembourg,* fără să remarce că același subiect este privit acum în oglinda interioară a amintirii *(op. cit.,* p, 49). Citată de Vladimir Streinul, *op. cit., p.* 60.

391 *Sînge străbun.* Miorcani, 6 sept., 1936- (Poemul este datat în f. mss. 4 M.L.R. și în Ț.P. exemplarul autorului).
Gînd românesc, IV (1936), nr. 10-11 oct.-nov., p. 462-463.

în volumul ȚĂRM PIERDUT poemul face parte din ciclul: *Versuri pe trunchiul vremii.* în E.D.III el, fost inclus în cuprinsul CAIETULUI VERDE.

Cristian Livescu citează ultima strofă a poemului care conține idee* de „stâpîn", de „strămoș mitic", a cărui întilnire e urmărită ureînd „pe firul sîngelui în sus" ceea ce „conduce imaginarul poetic în stepele nesfirșite, tropotite de sirepi sălbatici" *(op. cit.* p. 270).

392 *Scitul.* Miorcani, 9 octombrie 1932 (Poem datat în C.V. (1932), exemplarul autorului).
Adevărul literar și artistic, XI (1932), nr. 622, 6 nov., p. 1. Poemul este republicat în P.L., C.V. (1936) și E.D.HI.
în voi. C.V. 1932 *Scitul* este ultimul poem închinat poetului V. Voiculescu, dar în vot. C.V- (1936) el începe seria dedicată acestuia,
în arhiva familiei se află prima ciornă a poemului, intitulat inițial *Stnge nomad.* Sînt puține ștersături și înlocuiri de cuvinte, poemul luiud naștere. Cursiv, dintr-o dată.
C v. 1 *Cînd înverzește cerul și norii albi pasc cerul* sau
C. v. 1 *A înverzit cîmpia cit ochii pot s-ajungâ*
C. v. *2 Cînd norii albi pasc cerul și caii și pămîntul*

G. Calinescu descoperă o substanțială idee lirică, căci a te pierde Intr-o entitate care depășește propriul tău eu, a intra în principiul eredității este a atinge o idee poetică. Prin descrierea alergării călare în sălbăticie, prin fiorul neliniștii și al ternarei, Pillat simbolizează fondul scit din noi. Astfel, încheie criticul: ,,d. Pillat este pe rînd hermetic și clar dar totdeauna in propoziții logice și în orice caz în cuprinsul unor idei lirice adevărate, a căror structură mitologică poate fi slăbită prin discursivități, dar nu anulată". (G. Calinescu, *Ion Pillat. Caietul verde* în *Adevărul literar și artistic,* XII <1933), nr. 1-2.

Aurel Rău regăsește în poem obsesia unor epoci străvechi *{op. cit.* p. XXX) /Vezi VISĂRI PĂGÎNE și ETERNITĂȚI DE-O CLIPĂ: *Cintecd* stepei/.*

în poemul *Scitul,* Vladimir Streinu descoperă înrîurirea *Pe Decindea Dunărtî la Vale* de V. Voiculescu (in *op. cil. p. 60).*

Citat de Nicolae Roșu, *(Ion Pillat: Caietul verde* în *Curentul,* X (1937), nr.3239).

393 *Vrăjitorul de șerpi.* București, 24 ianuarie, 1928. (Poem datat în voi. C.V. (1932), în f. mss. 17.310/13- 14. M.L.R. și de asemenea, în C.V., mss. 15 ian. 1983. în ambele manuscrise se află și nota poetului: *„După o impresie di* Snagov august 1927 si o amintire povestită mie de Ion Brătescu-Voineșit)* *Adevărul literar ți artistic,* IX (1928), nr. 374, 5 feb., p. 5. Poemul este republicat in volumele: P.L., CV. (1936) și E.D.III. în voi. CV. (1932). *Vri»-*

torul de şerpi începe seria dc poeme închinate poetului V. Voiculescu, dar îa voi. C.V. (1936) el este al doilea-

c. f. mss. arh. fam.	v. 4 Străveche *ca şi* lotca, *o ţine parcă-n* loc
c. şi f. mss. 17.310/13	v. 6 Străfulgera topirea... *Dar omul (luntraşul)* (corectat în formă definitivă)
c. *i.* mss, arh. fam.	v. 7 Sc-apleacâ şi şopteşte *cuvintele* de traz.net (corectat în forma definitivă)
c. >. „ „ „	v. 9 *Şi* răsturnat *pluteşte mort ca o* buturugi
c .. „ „ »	v. 10* Dar *vraciul* mişcă buza şi vorba veche iar
c. şi f. mss. 17.310/13	v. 10 Dar omul mişcă *lotca* şi vorba *scapă* iar
c. f. mss. arh. fam.	v. 11 Se duce ca jivina *de acum* sâ-i fie slugă. (corectat în formă definitivă)
c ,. „	v. 13 *Şi* alunecă in luntre...
c. ,. „ „ „	v. 15 Şi omul giugiulind-o ca pe-un copil *mi-*arată
c „ „ „ „	v. 16 *Şerpoi care au şuerat* păgin
c „	v. 17 Cu *şerpuituri din stufuri* ieşind la gol de baltă
	v. 18 *Şi omul* iar şopteşte...
f. mss. 17.310/13	v. 18 *Pescarul* iar şopteşte. .. (corectat fn formă definitivă).
f. mss. 17.310/13	v. 19 Şi şarpele deodată *alunecînd...* (corectat in formă definitivă)
c. f. mss- arh. fam.	v. 19 Şi şarpele deodată alunecă...
c. „ „ „ „	v. 20 *Săgeată o porneşte* pe lacul *de* Snagov, sau"
c. . . . ., „	v. 20 *Străfulgerind porneşte-..*

Poemul citat de M. Rosenkranz in *op. cit..* Romulus Demetrescu atrage atenţia asupra motivului de inspiraţie comun cu *Vrăjitorul de şerpi* al lui Sadoveanu *(împărăţia apelor)* şi cu cel al lui Brătescu-Voineşti din *Minunea* (voi. *Firimituri) (Ion Pillat: Caietul verde* în *Pagini literare* IV (19371, nr. 5.)

394 *Mortul.* Miorcani, 7 august. 1928 (Poemul este datat in *i.* mss. 17.310/11— 12 M.L.R-, în C.V. (1932), la fel ca în mss. 15 ianuarie, 1933).

Gîndirea, VIII (1928). nr. 10, oct., p. 397-398; *Românul Cleveland,* XXVII (1925), nr. 5, 3 feb., p. 8.

Poemul republicat în volumele P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

Mortul este penultimul poem dedicat poetului V. Voiculescu in voi. C.V. (1932) dar în ediţia C.V. (1936) el este ultimul.

în arhiva familiei se află prima ciornă a poemului din analiza căreia se poate observa reducerea, din ce în cc mai accentuată, a elementelor descriptive.

îa f. *mss.* 17.310/11- 12 M.L.R., poemul este în formă aproape defi-«itiva.

	Se depărta furtuna-n munte. Iarăş (vers la care se renunţă)
c. f. mss. arh. fam.	2 *Se arătară.* Sbucniră-n ceruri munţii toţi de *stîncă* (corectat în formă definitivă)
«. . . >. ..	3 Se depărta furtuna-ci/£-w« trăznet
c. şi f. mss. 17.310	5 *Lovit la cap de cîte-un pumn de stîncă*
c. f. mss. arh. fam.	5 Lovindu-se din stei în stei *de stîncă*
şi f. mss. 17.310/11	6 Sc-nsenina — *brăditul (şi poiana) îşi scutură*
c. f. mss. arh. fam.	7 Broboane *mari* de apă sclipitoare
c. „ „ „ „	12 Un cioban-nalt cu cuşma *(pe-o ureche,)* sau *cit o oaie,* sau *brumarie*
<• .. ,. „ „	13 *S-a coborît...*
•c.	16 Şi plutele sfărmate sus la *munte*
c.	17 *în toancele de piatră văjîitul* (se renunţă)
•c.	17 *Dar* aştepta cu *trupul strîns în fotă*
•c.	18 *Nahlapilor de apă era groaznic*
c.	18 *Dar* aştepta Măria lui, o fată
•c-	19 Dintr-un sătuc sărăcăcios *din vale*
•c.	20 *Venise cu merindea şi iubirea*
•c.	21 lipseşte
•c.	22 Cu păr bălai şi *trupul strîns în fotă*
•c.	23 Cum *ae-anina mlădie* de grumazu-i
	24 (în formă definitivă)
c. , ...	25 *Cu păru-n vînt si braţele* de gitu-i
•C- -. „ » i.	26 (în formă definitivă)
c „ „ „ „	27 părea un brad *legat de un* mesteacăn
•c- »	28 *Au stat mult timp alături se-nnoptase(sc* renunţă)
c „ „ .,	29 lipseşte
i. mss. 17.310/12	30 *Cînd apa* ce scădea *de-acum eu-ncetul*
	30 Şi rîul ce scădea *de-acum,* ca leşuri (corectat în formă definitivă)
c. f. mss. arh. fam.	31 Lăsînd pe prund butuci de brazi şi trunchiuri
<•• „ i.	32 (în formă definitivă)
c	33. . . . . . .
<• „	34 Cu trup de om *şi o margine de plută*
c „	35 Nu l-au văzut. *îmbrăţişaţi trecură*
•c- „	36 îmbrăţişaţi trecură...
c „ „	37 De tot aproape — *Fata i se rupse*
<•	38 Din *braţe şi-a fugit rizînd.* Ciobanul
f. mss. 17.310/12	. 38 *Rizînd a fugit fata iar* ciobanul

f. mss. arh. fam. v. 39 (în formă definitivă)
„ „ v. 40 „
c. „ v. 41 „
c. „ v. 42 „
c. „ „ „ v. 43 Şi a potmt la munte iar *cu dorul.*
c. „ „ „ v. 44 *Sus la păstrăvii-ncremmiţi pe bită* (se renunţă)
c. „ „ „ !. 45 Ca oile *din strungă ieşeau* stele
c. „ „ „ v. 46 *Din ce in ce* mai mari *pe cer.* Departe
c. „ „ *v.* 47 în toancele de piatră, vîjiitul
c. „ „ „ v. 48 Nahlapilor *de apă* era groaznic
c. „ „ -/. 49 Dar Bistriţa la marginea *poienii*
c. „ „ „ v. 50 in formă definitivă
c. „ „ „ v. 51 Şi murmura un cîntec de *odihnă*
c. „ „ „ v. 52, v. 53, 54 în formă definitivă

Pentru Perpessicius balada *Mortul* este inspirată de acelaşi peisaj etnic din care au răsărit toate baladele populare şi cînlecele bătrînesti. Cu toate podoabele stilului Ion Pillat dă poemului o gravă simplitate *(op. cit.* p. 63).

M. Rosenkranz descoperă în priveliştea descrisă un material magic în care se păstrează mitul duhului pămintean al ţării (in *op. cil.).*

Criticul Ovidiu Papadima afirmă că liniştea lui 1 on Pillat îu faţa morţii, care reiese şi din poemul *Mortul* aparţine clasicului dar este statornicită pe temeiurile străvechi şi fireşti ale folclorului. „Moartea în sinul naturii mîu-gîietoare e senină pentru că este prefigurarea unei renaşteri in ca, iar natura * matenielă fiindcă înţelege totul prin sine însăşi, fiind permanentă viaţă şi moarte totodată". /. . ./ ,,E miezul experienţei celei mai intime a morţii ce se află in poezia lui Ion Pillat" şi, adăogâm care se află şi îti poemele *Florica* şi *Mormîntul* din P.Ag.S. *(op. cit.* p. 154— 155).

395 *Ornic.* Bucureşti, 23 iulie, 1933. (Poemul este datat îu C.V. (1936), exemplarul autorului).
Universul, LI (1934), nr. 34. 5 feb., p. 4.
Poemul este publicat în P.L. şi republicat în volumele: C.V, (1936), şi E.D.III. Poemul face parte mai întîi din cuprinsul volumului P.L. El este adăugat apoi ediţiei a doua a volumului C.V. şi anume printre cele dedicate poetului AL Philippide.
Citat de Vladimir Streinu, *op. cit.*

396 *Călătorire.* Paris, Hotel Delayrac, 11 iulie, 1928. (Poemul poartă aceeaji datare atît în f. mus. 17.310)10, cit şi jn C.V. (1932). exemplarul autorulni şi în mss., 15 ian. 1933).

Gîndirea, IX (1929), nr. 8-10, aug.-oct., p. 288.
Poemul republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.
În toate caturile, în afară de E.D.III, se află dedicaţia: „celui plecat".
În voi. C.V. (1932), *Călătorire* este al doilea poem închinat poetului Al. Phi-Jippide, dar in voi. C.V. (1936) el este primul.
în f. mss. 17.310/10, C.V. (1933) şi C.V. mss. 15 ian. 1933, v. 1
într-un hotel, într-un oraş departe
într•un hotel
într-un oraş

în C.V. (1936) şi E.D.III se rpnunţă la acest vers
in f. mss. 17.310/10, C.V. (1932), mss. C.V. 1933 şi C.V. (1936), v. 2 Nedumirit. ..
în f. mss. 17.310/10, C.V. (1932), mss. C.V. (1933).
v. 9 *îşi vede-n uşă gata geamantanul*
în C.V. (1936) şi E.D.III se renunţă la acest vers.
în f. mss. 17.310/10, C.V. (1932), mss. C.V. (1933),
v. 13 (11) Şi calendaru-u zid *îngheaţă* anul
în f. mss. 17.310/10, C.V. (1932), mss. C.V. (1933),
v. 14 (12) *Dar* eu mai dorm...

Al. Philippide este impresionat de ritmul, pin de o pătrunzătoare tristeţe şi de sentimentul de singurătate pe care o dă poemul. *[Caietul Verde* în *Adevărul literar şi artistic,* XI (1932), nr. 628.]

j 7 *Oglinda fermecată.* Predeal, 7 iulie 1929. (Poemul este datat autograf în f. mss. 17.310/9, datare care se repetă în C.V. (1932) exemplarul autorului şi în mss. 15 ian. 1933).
Gîndirea, IX (1929). nr. *8*— 10, aug. - oct., p. 288.
Poemul republicat în volumele P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. în toate cazurile, în afară de publicarea poemului în P.L. şi E.D.III sc află dedicaţia: „celei rămase".
În voL C.V. (1932). *Oglinda fermecată* este ultimul poem dedicat poetului AL Philippide, dar in C.V. (1936) el este penultimul.
f. mss. 17.310/9 v. 1 într-un *tractir* de ţară părăsit (corectat în formă definitivă)
f. mss. 17.310/9 v. 12 *Cu toţii tac şi tot îi mai ascult* (corectat în formă definitivă)
f. mss. 17.310/9 v. 16 Privirea *mi* se *pleacă* la pâmint (corectat în formă definitivă)
f. mss. 17.310/9 v. 19 Nu pe o femee *goală (vindută),* ci pe şoapte (corectat în formă definitivă)

f. mss. 17.310/9 v. 20 *Dintr-un izvor Curat* ce *l-a* uitat, (corectat în formă definitivă).

Citat de Aurel Rău, *op. cit.* p. XXX.

398 *Cocorii.* Bucureşti, 29 dec, 1932. (Poemul datat în voi. C.V. (1936), exemplarul autorului).

Datina, X (1932), nr. 7, 12 iul.—dec, p. 81; *Universul,* LI £1934), nr. 20, apr-, p. 6.

Poemul publicat în P.L. şi reluat în volumele C.V. (1936) şi E.D.III.

în voi. C.V. (1936) *Cocorii* este ultimul poem din cele dedicate poetului Al. Philippide.

Poemul amintit de Constantin Stelian, *op. cit.*

399 *Ţara.* Bucureşti, 6 april., 1933. (Poem datat în C.V. (1936), exemplarul autorului.)

Catedra, Galaţi, VI (1933). nr. 1-2, sept.-oct, p. 1; *Ibid,.* X (1937), nr. 97, mart., p. 1; *Luminiţa,* XIX (1968), nr. 3, mart-, p. 15. Poemul face parte în primul rînd din cuprinsul volumului P.L. El este ulterior inclus în cea de a doua ediţie a CAIETULUI VERDE şi apoi în E.D.III.

în voi. C.V. (1936), *Ţara* este primul poem dedicat poetului Uarie Voronca.

în poemul *Ţară,* Romulus Demetrescu îl regăseşte pe Ion Pillat ca nostalgiile, melancoliile şi iubirea pentru pămîntul strămoşilor *(op. cit).*

Citat de Vladimir Streinu, *op. cit.;* Constantin Stelian, *op. cil.*

400 *Primăvară nouă.* Bucureşti, 8 aprilie 1931. (Poemul este datat autograf în f. mss. 17.310/20 M.L.R. la fel ca in voi. C.V. (1932), exemplarul autorului, în mss. poemul fusese intitulat: *Primăvară veche.*

Duminica Universului, I (1931), nr. 18, 3 mai,p. 277. în volumul P.L. au fost publicate doar primele două strofe, cu titlu *Primăvara.*

Poemul republicat în: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

în voi. C.V. (1932), *Primăvară nouă* este primul poem dedicat poetului Uarie Voronca iar în voi. C.V. (1936) el este al doilea. în *Duminica Universului* şi C.V. (1932), poemul are 5 strofe pe cînd în P.L. (1934), C.V. (1936) şi în E.D.III au fost reţinute doar primele două strofe.

Strofele la care poetul renunţă sînt următoarele:

E boul Domnului pe-o iarbă verde
E boul alb ce paşte pc suhat.
III. *E zmeul ce-n lumină sus se pierde,*
E barza care cade peste sat.

E fata care cîntă la fîntîna.
E soarele ce joacă pe pîriu.
IV. *E mielul nou cc zburdă Ungă stînă.*
E chiotul din gură de flăcău.

E murmurul de frunze şi de gîze.
E mirosul de cimbru şi pelin.
V. *E un copil ce singur sta şi ride.*
E cucul care cîntă din senin.

401 *Piersicul.* Bucureşti, mai 1932. (Poemul este datat în C.V. (1932) şi se află copiat in f. mss. 17.310/7 M.L.R.) Catrenul a fost republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

în ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE, *Piersicul* este ultimul poem închinat lui Uarie Voronca, pe cînd în aceea din 1936 el ocupă locul al treilea. Lui Ovidiu Papadima poemul îi sugerează o stampă japoneză. *(Ion Pillat. Caietul Verde* în *Gindirea,* XVI (1937), nr. 4.)

402 *De Paşti. ..Bucureşti, april. 1931, scrisă după poezia de la p. 39 jPrimăvara: în apa cerului de primăvară.../* (Notă reprodusă din C.V. (1932), exemplarul autorului).

Curentul literar (magazin), III (1941), nr. 107, 19apr., p. 1;

Vremea, XIII (1941), nr. 598, p. 1.

Poemul este republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. Atît In ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE cit şi în aceea din 1936 este penultimul poem din cele dedicate lui Uarie Voronca.

în poemul *De Paşti* elementele senzoriale auditive flutură ca o boare caldl amintind de muzicalitatea verlainiană (Constantin D. Ionescu, *op. cit.).* Vladimir Streinu consideră poemul: „o idilă falsă de excursionist citadin" *op. cit.* p. 60.

Citat de Constantin Stelian, *op. cit.*

403 *De-o fi să fie raiul...* Bucureşti, ianuar sau februar 1929.

Poemul este datat în C.V, (1932), exemplarul autorului.

Gîndirea, IX (1929), nr. 1-2, ian.-leb., p. 12.

Poemul este republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) *şi* E.D.III.

în ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE el este al treilea poem dedicat poetului Perpessicius, pe cînd în 1936 el esle ultimul din seria celor închinate lui Uarie Voronca. în arhiva familiei se află ciorna cu primele două strofe

ale poemului, prezentînd multe ştersături şi înlocuiri de cuvinte dar din care reiese forma lor aproape definitivă.

c. v. 3 Cu miei priori tot îngeri *mici* plăpînzi şi goi —

c. v. 5 De *nevăzute albine* ce cată mi^re-n flori.

Strofa a doua, în ciornă, are versul 9 trecut ca versul 7, după cum urmează:

c. v. 6 De-o fi să fie raiul să fie-un lan de griu,

c. v. 7 Să intre-n el arhanghelii cu secera în brîu,

c. v. 8 *Sub* soarele de-amiază *sclipească* rfe-aur greu,

c. v. 9 *Sub* vîntul dimineţii să mişte ca un rîu,

c. v. 10 *Şi noaptea să se culce ca maci aprinşi prin griu,* sau

c. v. 10 *Şi seara să le-adune lungiţi cu umbra lor*

Poem citat de M. Rozenkranz în *op. cit.* Petronius /Gr. Tăuşan/, *Poetul Ion Pillat* în *Viitorul,* XXV (1933), nr. 7510. Vladimir Streinu poemul este un exemplu de limpezimi şi armonie *(op. cit.).*

404 *Octomvrie.* Predeal, 14 septembrie, 1930. *Intitulată mai întîi: Septemvrie.* (Notă reprodusă din C.V. (1932), exemplarul autorului. Aceeaşi datare în f. mss. 17.310/8 unde poartă titlul de *Septemvrie). Gîndirea.* X (1930). nr. 10, oct., p. 340; *Universul,* XLIX (1932), nr. 300, 31 oct., p.4; *Calendarul,* Bucureşti, I (1932), nr. 207, 2 nov. p. 2 (reprodusă din *Universul).* Poemul republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.IIL In C.V. (1932), P.L. (1934) şi C.V. (1936) poemul intitulat *Octomvrie.*

în ediţia din 1932 este al doilea poem închinat poetului Perpessicius pe cînd în 1936 el este primul din seria celor închinate lui Lucian Blaga.

t. mss. 17.310/8 v. 9 Căci aerul *afară...* (corectat în formă definitivă).

„ „ „ „ str. 4 *Pe banca unde-o frunză de plută ancorează*
în seara unde-un sufle! se stinge de mai vii
Mi-oi odihni tristeţea de inima ta trează
Ce bate-n golul toamnei ca o toacă sus la vii

în eseul său despre *Caietul Verde,* N. Mihăescu afirmă că originalitatea poeziei lui Ion Pillat stă în miraculoasa integrare a naturii externe Sn climatul sensibilităţii personale. în poemul *Octomvrie* iubirea este împletită cu farmecul dureros al naturii in toamnă. (N. Mihăescu, *Fragmente de critică literară...* p. 233—236). M. Rozenkranz este impresionat de greaua nostalgie pe care o cuprinde poemul, amplificată de amarul unei grădini de toamnă. Poezia a depăşit îndeplinirea unui ideal estetic pătrunzînd în spiritual *(op. cit.).*

Poemul cilat de: Constantin Stelian în *op. cit..* Aurel Rău, *op. cit.* p. XXX.

405 *Seară pascală.* Dîrvari-Ilfov, 1 maî, 1932. (Poemul este datat în copia sa pe curat, aflată în arhiva familiei şi in C.V. (1932), exemplarul autorului). *Universul,* L (1933), nr. 103, 16 apr., p.4; *Acţiunea,* IV (1943), nr. 794, 24, 25 apr., p. 2.

în copia sa şi în C.V. (1932) poemul apare cu versurile în formă de hexametru şi are trei strofe a cîte 4 versuri. în P.L. unde este republicat, în C.V. (1936) şi în E.D.III hexametrul a fost înjumătăţit şi poemul are tot trei strofe, dar fiecare din ele are opt versuri. Atlt în C.V. (1932) cît şi in C.V. (1936) este al doilea poem din seria celor dedicate poetului Lucian Blaga.

c. v. 3 Plutind *coboară* porumbeii şi rugi se-nalţă la altare

c. v. 7 în drumul nopţii...

Poemul citat de Scarlat Struţeanu: *Ion Pillat. Caietul verde, versuri* in *Convorbiri literare,* LXVI (1933), nr. 1.

406 *Icoană pe sticlă.* Bucureşti, 19 decembrie 1931. (Poem datat în C.V. (1932), exemplarul autorului).

Universul, XLIX (1931), nr. 349, 25 dec, p. 9; *România,* I (1938), nr. 207, 25 dec, p. 3.

Poem republicat in volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. în ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE este primul poem dedicat poetului Lucian Blaga, dar în ediţia din 1936 este ultimul. M. Rozenkranz apreciază *Icoană pe sticlă* cea mai frumoasă şi mai românească poezie din volum *(op. cit.).* Citată de Constantin Stelian in *op. cit;* Ov. Papadima: *împăcarea sub zodii* în *Ion Pillat: Mărturii despre om şi poet...* p. 229.

407 *Assisi.* Bucureşti, 1 octombrie, 1932 — *pe o impresie din octomvrie 1931 la Assisi.* (Notă reprodusă din C.V. (1932), exemplarul autorului). *Gindirea,* XII (1932), nr. 12, dec, p. 347.

Poemul republicat în volumele: P.L., C.V. {1936) şi E.D.III. Atît în ediţia, din anul 1932 a CAIETULUI VERDE cît şi in aceea din 1936 este primul poem dedicat poetului M. Rozenkranz.

Poemul citat de: M. Rozenkranz şi considerat ca desăvîrşît ca putere de Sugestie şi perfecţiunea formei *(op. cit.)* şi de Perpessicius tn *op. cit.*

Citată de G. Călinescu *{op. cit.)* care este de părere că pentru cel care cunoaşte oraşul, poezia este plină de farmec, dar că ea nu spune nimic neiniţiatului.

408 *Toledo.* Bucureşti, 20 octombrie 1932 — *pe o impresie din Toledo, 1929.* (Notă reprodusă din C.V. (1932), exemplarul autorului.)

Gindirea, XII (1932), nr. 12, dec, p. 348.
Poemul republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. In ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE, este al doilea poem dedicat lui M. Rozenkranz, pe cînd în ediţia din 1936 el este ultimul din această serie.

Poem citat de Perpessicius în *op. cit.* şi ales pentru farmecul evocării.

409 *Norul.* Tekirghiol - Movilă, 11 iunie, 1928. (Poem datat în C.V. (1932).)
Gindirea. VIII (1928), nr. 6-7, iun.-iul.. p. 261-262.
în C.V. (1932) şi *Gîndirea* este intitulat *Un nor.*
Poemul republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.
în C.V. (1932) poemul este dedicat poetului V. Voiculescu, in C.V. (1936), însă, el este al cincilea poem închinat lui I. N. Herescu.
în arhiva familiei se află ciorna, prea puţin deosebită faţă de forma sa definitivă.
c. v. 5 Iar ploaia cu o mie de *picioare,*
c. v. 14 *Căci* zborul lui puternic îl purta
Poetul renunţă la următoarele versuri:
c- *Spre noi o pasăre din altă Iunie* (şters)
Ce dor nespus îl duse pînă-aicea?
Din ce stihii din care cuib năprasnic
De sus înfipt pe-o stincă neatinsă
De oameni. Părăsit de vremi venea
Poetul renunţă la forma următoarelor versuri:
c v. 26 *Străin de viaţă şi ursit să piară*
c. v. 27 *Un zeu păgîn cu aripi de durere.*

M. Rosenkranz se bucură de a fi primul care afirmă că poemul *Norul* poate fi trecut printre valorile literaturii universale. Nu există în cl nici o rimă, nici o silabă fără rost, nici un sentimentalism, exhibiţionism sau fantezie exagerată. Poetul a pătruns simplu şi firesc în duhul universal dindu-ne senzaţia cosmosului *(op. cil.).*

O detaliată şi frumoasă interpretare dramatică a poemului ne lasă Ovidiu Papadima. Criticul consideră că Ion Pillat, — prin înţelegere poetică, — poate pătrunde adînc in miezul mitului antic, unde acesta se întîlneşte cu folclorul şi anume in acea fericită clipă de contemplare şi înţelegere a armoniei cosmice în care „nimic nu e absurd, in care orice dramă e un prolog de eshatologie şi orice comedie e un ritual de împăcare cu demonul".

Norul este una din cele mai frumoase poeme din epoca ultimă şi este dovada adîncimii la care putea ajunge Ion Pillat. Comentariul poemului înregistrează etapele: I. După furtună poetul, încă sub impresia grandioasei tragedii a naturii, se întoarce cu copiii acasă. II. Deodată pe scena imensă a văzduhului incepe altă dramă, exprimată în linii şi culori şi nu în sunete ca furtuna- Renunţînd la meşteşugul poetic al evocării, al comparaţiei, al metaforei, poetul nu mai este un „artifex" ci devine un „receptacol pur al tainelor lumii în sine şi în totalitatea ei". El se află în acel stadiu sufletesc fermecat „in care poate crede că *norul* este o ciudată fiinţă cerească şi pieirea lui în mare îl cutremură ca o reală tragedie antică". III. Finalul readuce poemul „ca un cerc magic, la aceeaşi stare de limpezire după furtună, de liniştire ca după împlinirea unor lucruri din adîncuri şi calm prestabilite". *(Ion Pillat...* p. 146- 149).

Poemele *Norul* şi *Elegie în pădure,* cu versul lor alb la fel de sugestiv ca şi frazele adesea foarte lungi cu care alternează, au pentru Aurel Rău „ceva din prologurile dramei antice" *{op. cit.).*

410 *Dansatoarea.* Bucureşti, 1933. (Poem datat în C.V. (1936).
Revista scriitoarelor şi scriitorilor români, VII (1933), nr. 1—2, ian.—feb., p. 6; *Universul,* L(1933), nr. 164, 19 iun., p. 4.
Poemul publicat in P.L. şi apoi în volumele C.V. (1936) şi E.D.III.
în ediţia CAIETUL VERDE, 1936, el a fost adăugat poemelor închinate lui I. N. Herescu.

Poezie citată dc Vladimir Streinu *(op. cit.* p. 59); Nicolae Roşu *(op. cit.}.*

4 H *Inscripţie votivă.* Bucureşti, 23 iulie, 1933 — *pe o amintire din muzeul din Athena, 1927.* (Notă reprodusă din C.V. (1936).)
Vitrina literară, II (1934), seria 2, nr.6, 18 mart., p. 1.
Poemul publicat în P.L. şi apoi în volumele: C.V. (1936) şi E.D.III.
în CAIETUL VERDE, ediţia din 1936, poemul este adăugat celor dedicate lui I. N. Herescu

Poem citat de Nicolae Roşu *(op. citJ.*

4 12 *Veghe.* Paris, 2 martie şi Bucureşti, 7 april-, *1933.* (Notă reprodusă din *C.V.* (1936).)
Viaţa românească, XXV (1933), nr. 5, mai, p. 149.
Poemul publicat în P.L. şi ulterior în volumele: C.V. (1936) şi E.D.HI.
în CAIETUL VERDE, ediţia din 1936, el este adăugat poemelor dedicate poetului Ion Barbu.
Din ansamblul de poeme ale CAIETULUI VERDE, Cristian Livescu alege *Veghe,* v. 13—16, pentru a reliefa dedublarea: fiinţa poetului eternizată prin intermediul poeziei şi fiinţa sa omenească, amîndouă pierind din conştiinţă pe curgerea apei timpului *{op. cit., p. 166).*

4 13 *Elegie în pădure.* Bucureşti, sfîrşit august-septembrie, 1929, (Poemul este datat în C.V. (1932), exemplarul autorului).

Viața literară, IV (1929), nr. 112, 5 oct., p. 1.

Poemul este inclus în cuprinsul volumului P.L. şt ulterior în C.V. (1936) şi E.D.III.

în CAIETUL VERDE, ediția din 1932, *Elegie în'pădure* este al doilea poem închinat lui Ion Barbu, dar în ediția din 1936 poezia este prima din scrie.

Aurel Râu este impresionat de combustia reținută a emoției şi de încordarea rece a spiritului, dominînd poemul *(op. cit.,* p. XXXII).

414 *Elegie în toamnă.* Bucureşti, 8—10 decembrie, 1929. (Poemul datat în autograf în mss. 11.316 B.C.S. şi în C.V. (1932), exemplarul autorului.)

Gîndirea, X (1930), nr. 3, mart., p. 78: *Elogie.*

Poemul republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

în ediția din 1932 a CAIETULUI VERDE. *Elegie în toamnă* este primul poem dedicat poetului Ion Barbu. în ediția din 1936 el este al doilea.

în mss. 11516 B.C.S. v. 10 Păstorii au venit de la munte proptiți în *ioiaguri.*

„ „ „ „ v. 22 Şi totul râiuîue în lume, doar *aripa* zboară.

Traian Chelariu arată că timbrul poemului nu este cel al regretului ci este vorba de un „timbru" al mirării şi al ad-mirării,.. al desprinderii de tine însuți şi al pierderii tale în *totul* dăruit ție în mod nemijlocit (în *op. cit.,* p. 179).

Ov. S. Crohmâlniceanu selectează v. 1—7 din *Elegie în toamnă* care exprimă din plin: „sentimentul horațian, cu o răsucire dureroasă, potolită prin reflecții şi împăcare înțeleaptă" *(op. cit.* p. 120).

în interpretarea lui Ovidiu Papadima, Ion Pillat se integrează crugului magic al timpului obținîndu-şi astfel împăcarea şi liniştea fie prin încercarea izbutită de a intra In legătură cu strămoşii, stabilind astfel continnitatea. fie prin coborîrea adîncă în sine, pînă la „răsfringeri din pilpîirea timpurilor dinții ale noastre, ale patriarhalității pastorale", aşa cum se îatîmplă în *Elegie în toamnă* (in *op. cit.,* p. 152).

415 *Elegie în fața mării.* Balcic. Toamna 1936 — Bucureşti, 6 martie 1937. (Poem datat în volumul ȚĂRM PIERDUT, exemplarul autorului). în *Pagini literare,* IV (1937), nr. 5, mai, p. 234—235, poemul apare intitulat: *Elegie marină.*

Pompiliu Constantin eseu citează în întregime: *Elegie în fața mării* pentru prospețimea şi energia ei reținută (ȚĂRM PIERDUT în *Scrieri,* voi. IV... p. 393-394).

Cristian Livescu identifică drama în disperarea poetului de a nu putea intra în contact cu „urmele dc nemurire care incintă existența". Ultima etapă posibilă este de a ajunge la capătul tărîmului şi de a accepta sfîrşitul firesc. (Cristian Livescu *(op. cit.,* p. 166).

Dumitru Şerban Drâgoi, *Ion Pillat... op. cit.,* p. 178).

416 *Elegie pentru mine.* Miorcani, 29—30 august, 1931. (Poem datat M.L.R. In C.V. (1932), exemplarul autorului şi de asemeni în f. mss. 17.3 10/1—2 şi în mss. 700 M.L.R.).

în *Gîndirea,* XII (1932), nr. 1, ian., p. 7—8, intitulată: *Elegia cuvîntului;* în C.V. (1932), intitulată *Elegie pentru mine.* în volumele P.L., C.V. (1936) şi E.D.III cu titlul: *Elegie pentru mine.*

în CAIETUL VERDE, ediția din 1932. *Elegie pentru mine* este primul poem dedicat Hii Ştefan Nenițescu, ordine păstrată şi in ediția din 1936.

La Muirul Literaturii Române se află f. mss. 17.310/1—2, al poemului intitulat: *Intîia elegie pentru mine.* Versurile nu încep cu majuscule, acestea se află, bineînțeles, ca în proză, la începutul unei propozițiuni sau fraze.

Deosebirile față de forma definitivă a poemului sînt următoarele:

f. mss. 17.310/1 v. 9 Ia-mi cartea. Ia-mi *cuvîntul*

„ „ „ „ v. 10 io-mi *buchia.* Ia-mi masca *din stofă neagră: scrisul*

„ „ „ „ v. 11 *care mă pîndeşte sau doreşte*

„ „ „ v. 15 *pe.* pagină *se-ncheagă* (corectat în formă definitivă)

„ „ „ „ v. 16 abecedarul uitâ-1, l-a împietrit *tiparul* (corectat în formă definitivă)

„ „ v. 18 *d\n* spuma mării *creşte...*

„ „ „ „ v. 21 ce-o cheamă pc nisipuri *rămîne.„* (corectat in formă definitivă)

„ „. „ v. 23 s-o mai audâ-n suflet *puțin...*

t. mss. 17.310/2 v. 24 în suflet mai departe — stau *singur. Colo singur.*

„ „ „ „ v. 25 Privesc *acolo* jocul cuvintelor. *Consoana* (corectat in formă definitivă)

„ „ „ „ v. 29 *cu trupuri goale tineri îți dezvelesc minunea (conturul)*

„ „ „ „ v. 30 (29) Acolo văd cuvîntul, nu umbra lui: *furnica* (corectat în forma definitivă).

„ „ „ „ v. 31 (30) *făcută* din cerneală — ci miezul *lui, el* însuşi:

„ „ „ v. 32 (31) *un* arc întins de sunet să săgeteze *capra.*

Dind ca exemplu v. 9— 12 din *Elegie pentru mine,* Victoria Aha Tăuşan evidențiază calitățile proprii poeziei pillatiene: „Nicăieri nu vom g&si la Ion Pillat grandilocvența de gest sau vorbire. Rafinarea simțirii vine prin generații succesive şi din straturi adinei dc cuîtură, din ceea ce ştim »^ cie» ce nu ştim despre noi". Efortul poeziei pillatiene este de a ne restitui pe nolc«

dintotdeauna dar şi surprinşi la un moment dat. *(Ion PUlat contemporanul nostru. ..* p. 32—33).

Citind primele 9 v. ale poemului Ov. S. Crohmălniceanu vrea să arate că prin renunţarea la rimă şi prin păstrarea doar a unuimetru egal I.. Pillat caută şi viea să redea „muzica apăsătoare a melancoliei" *(op. cil.* p. 320)

417 *A doua Elegie. Miorcani,* 12 septembrie, 1931. (Poem datat în mss. 700 M.L.R. şi în C.V. (1932), exemplarul autorului).

în *Gindirea,* XII (1932), nr. 1, ian., poemul apare cu titlul: *Elegia singurătăţii în vreme.*

Poem republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. Atît în ediţia din 1932 a CAIETULUI VERDE cît şi in aceea din 1936 *A doua elegie* este al doilea poem dedicat poetului Ştefan Neniţescu-

în mss. 700 M.L.R. titlul: *Elegia a doua. Elegia singurătăţii în vreme* este şters dc poet.

mss. 700 v. 5, după cuvintul: umbră s-au pus...
„ „ v. 13, cuvîntul: *tată* este început cu majusculi.
„ „ v. 18, după cuvintele: Alt nume, s-au pus..,
„ „ v. 21, Să-şi lase-n vîntul toamnei iar foile *tăcute* (corectat In formă definitivă)
„ „ v. 31, după cuvintele: M-a părăsit, s-au pus...
„ „ v. 35, după cuvintele: Cum flutură, cum cheamă s-au pus...

Poemul citat de G. Calinescu în *op. cit.* p. 778.

Constantin Stelian în eseul său *Omul, prietenul, poetul (Ion Pillat Mărturii despre om şi poet..,* p. 91) citează începutul elegiei pentru a scoate in evidenţă că poetul surprinde în urmaşii săi un sens ontologic, o identificare şi o continuitate a propriei sale fiinţe atît biologiceşte cît şi psiholo» giceşte. în timp ce Dumitru Micu remarcă deznădăjduitul sentiment pe care-1 exprimă. Privhidu-şi copilul, atît de asemănător ca înfăţişare cu propria sa imagine dii\ fotografia din perete, poetul are senzaţia că vremea a Împietrit, ea nu mai desparte pe copilul de azi de cel de ieri. Şi criticul Încheie: „contopiţi cei doi copii alcătuiesc o fiinţă unică, o aceeaşi singurătate" *(op. cit.,* p. 488).

Credem că trebuie completat cu observaţia Iui G. Calinescu şi anume, că elegia are ca mod dramatic imposibilitatea comunicării dintre generaţii, dintre poet şi fiul său.

Ov. S. Crohmălniceanu merge mai departe cu interpretarea, în sensul că prin artificiul întrebuinţat, de a sugera regăsirea de sine însuşi identic cu fiul său care citeşte Ia lumina lămpii, poetul opreşte timpul în loc făcînd dintr-o dată sensibilă imensitatea singurătăţii *(op. cit.,* p. 120).

Citat de Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

4 18 *A treia Elegie.* (Dîrvan — Ilfov), 28 decembrie. 1931. (Poem datat in C.V. (1932), exemplarul autorului, la fel ca în mss. 700 M.L.R.).

Gîndirea, XU (1932). nr. 12, dec, p. 348-349.

Poem republicat în P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

Atît în ediţia din 1932 a CAIETUIAJI VERDE ctt şi în cea din 1936 *A treia Elegie* este al treilea poem dedicat poetului Ştefan Neniţescu.

în mss. 700 M.L.R. se renunţă la titlul iniţial: *Elegia treia. Elegia trupului în vis.*

în arhiva familiei se păstrează prima ciornă a poemului. Manuscrisul este scris îngrijit cu cerneală şi semnat de Ion Pillat. Primul titlu, la care poetul renunţă este *F.legia trupului în vis.* El optează pentru: *Elegie pentru mine: A treia Elegie.* Deosebirile faţă de poemul publicat sînt:

c. f. mss. arh. fam. v. 2 Şi-n umbră — colo — steaua *dinţii. ..*
v. 6 Se sparge *mut,* revine...
c şi mss. 700 v. *7* după cuvintele: „Departe, pretutindeni" s-au pus...
c. f. mss. arh. fam. v. 8 Sub *apă* fruntea albă alunecînd... Sc-nchide
v. 9 după cuvintele: „recade iar", s-au pus:...
v. 9 Pleoapa, se deschide, recade iar... *Dar cine*
v. 10 S-a înecat acolo *aşa* tăcut? *Dar cine*
v. U Cu inima în mine *tot* bate surd? Să intre,
v. 15 Ţi-1 dau. Să faci cu dînsul ce vrei: *o dramă numai ?*

în ciornă urmează versurile Ia care poetul renunţă ulterior:
O comedie numai.' A^w *ştiu. Eşti Regizorul*
Te ascult. Reintră-n loje. Aştept. Sînt în oglindă
c v. 16 *Eşti gata? — Da. . . Pe vremuri,* copil am zărit Visul
în ciornă, v. 17 al poemului în formă definitivă este schimbat cu v. 18.
ţ. v. 2 1 ... — era dc sticlă —
c. v. 23 Cu greeri mulţi. Come/i». . .
c. v. 24 Şi el juca pe o rază — *de* sîrmă? nu — pe-o rază.
c /. 26 *Era Visitl.*
c v. 27 *Opreşte!* Nu vreau astfel...
c. v. 28 A^M *asta* e măsura: *tm-doi — un-doi — Opreşte!*
c. v. 29 *E* inima *cu* tactul *ei vechi* de cînd e lumea.
în forma definitivă a poemului sînt contopite într-un singur vers, 30, versurile 30 şi 31 din ciornă, atenuîndu-se dramatismul invocării:
c. v. 30 *Nu pantomima asta stupidă ~ nu viaţa*
c v. 31 *Vreau visul, mă-nţelege. Ascultă-mă vreau visul*
c şi mss. 700 v. 32 (31) în haina ta *prea strimtă la-ncheieturi, la umeri,*
•*c.* v. 34 (32) Cu gesturi *ca părinţii* sau Cu gestul *greu de vreme.* •. (corectat în formă definitivă).

c. v. 35 (33) *De vreme* ca pruudişiil...
c. v. 40 (38) Salută şi sărută, *doreşte* şi *iubeşte,*
c v. 42 (40) *Ca mine, ca şi mine...*
în ciornă urmează următoarele versuri:
c. v. 43 *Acesta nu e visul, nu-i visul meu — e altul*
c v. 44 identic cu v. 41 al formei definitive,
c. v. 45 *Ştiu bine — îl văzusem. Vreau visul, visul, visul*
c. v. 46 (43) Purta pe Faţa-i albă *un cer de vară-n aur-*
iii ciornă poemul se termină cu versul de mai sus.

Elegie citată de G. Călinescu *(op. cit.)* ; Dumitru Micu, *op. cit.*

419 *A patra Elegie.* Miorcani, 9 octombrie, 1932. (Poem datat In C.V. (1932). exemplarul autorului).

Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr. 628, 18 dec, p. 1. Poem republicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III.

Atît în ediţia din 1932 cit şi în aceea din 1936, *A patra Elegie* este dedicată poetului Ştefan Neniţescn.

în arhiva familiei se păstrează prima şi a doua ciornă a poemului. Primul manuscris este plin de numeroase ştersături dar, din încîlcirea de încercări şi reveniri asupra versurilor, se poate deosebi forma aproape definitiva a poemului, care în a doua ciornă poartă titlul *Altă elegie.*

c. I. v. 3 La. stingă mea pe ceruri al *stolului* departe
I. v. 4 Şi eu aici în *miezul* vieţii...
v, 10 GoQindu-mâ din *spate* spre nicăieri...
v. 11 Ttrzie unde stărui *drumeţ pîndind*
V. 13 Din cer tot mai *departe...*
v. 14 Al păsării pornite spre *miază-zi — Dar* unde
v. 15 Să merg *acum în miezul vieţii mele*
c- II. v. 35 Să merg de-acum. Pe cine să mai aştept *cînd* iarna
c. I. v. 16 *Se-ntoarce-n staul iarna şi asinul şi boul* s-aştepte
c. II. v. 16 *întoarce în staul boul şi asinul* s-aştepte
c. I. v. 17 Pre Domnu-n scutec — Singur *Ia pragul vremii singur*
c. II- V. 17 Pre Domnu-n scutec. Singur... (indescifrabil)
c. I. v. 18 M-opresc să-mi *aleg* calea, *ptndind un* fum
c. I. v. 19 *E sus pe cer...* (indescifrabil)
c. I. v. 20 *Nu ştiu se lasă seara şi toamna. ..* (indescifrabil).

Elegia a IV-a aduce un sentiment de gol şi singurătate într-o atmosferă de toamnă, sfîşiatâ de stoluri şi zboruri îndepărtate (Dumitru Micu, *op. cit.).*

Comentînd v. 6— 10 ale celei de a IV-a *Elegie* Victoria Ana Tăuşan observă că *Elegiile* lui Ion Pillat sînt „reîntîlniri cu sine /.../ o introspecţie dorită şi neimprovizatâ ca întreaga sa creaţie. O conştiinţă despre sine, despre ceilalţi, despre continuitate şi sensul continuităţii prin confesiune"» în versurile citate este vorba de acea „străvechime" şi de conştiinţa că opera sa „este purtătoare de sens în existenţă". (în *op. cit.,* p. 33—34). în schimb Cristian Livescu citează v. 4—9 ale *Elegiei* pentru a demonstra că pentru „Ion Pillat singurătatea nu este o stare prevestitoare a primenirii universale" ca pentru Bacovia, ci „o relaţie nestatornică cu *trecutul viu,* însoţită de nepu-. tinţa de a transmite mai departe mesajul eredităţii mitice" *[op. cit.* p. 271).

420 *Ţărm sudic.* Bucureşti, 25—30 decembrie 1932. (Poemul este datat in C.V (1936), exemplarul autorului).

Vremea, 1932, nr. 318, p. 20-21.

Poemul publicat în volumele: P.L., C.V. (1936) şi E.D.III. în ediţia din 1936 a CAIETULUI VERDE el este închinat Marinetci Stănculeanu, soţia medicului oculist Stănculeanu şi vară a Măriei Pillat, soţia poetului. Cunoscută colecţionară a obiectelor de artă şi tablouri, pe care le-a dăruit Muzeelor de artă din Bucureşti, — după moartea soţului său, — Marineta Stănculeanu a călătorit în ţinuturi exotice.

Lui Cristian Livescu exemplul poemului din care alege v. 19—26 îi serveşte pentru a atrage atenţia asupra „libertăţii poetului de a colinda noi orizonturi ale imaginarului, dispuse înlauntru, conform unei « geografii > care angajează ecoul existenţial şi lentila reformatoare a visului — şi care devine un principiu cultivat cu plăcere cresetndă de subiectivitatea poetică, ce-şi caută imposibila epuizare" (în *op. cit.,* p. 169).

ŢĂRM PIERDUT (1927-1941)

Ion Pillat a făcut, la radio, următoarea prezentare volumului ŢĂRM PIERDXJT. (ed. 1937). Bruionul conferinţei este păstrat în arhiva familiei.

„Voi citi astăzi in faţa microfonului cîteva poezii luate viitorului meu volum ŢĂRM PIERDUT care va apare în curînd. Volumul acesta e închinat in timp ţărmului clasic al Helladei, pe care tot mai pluteşte vraja luminoasă a zeilor de altădată şi unde trupul lor păgîn a rămas, mărturie divină a frumosului etern, săpat in piatră sau crescut în marmură clară — astăzi cînd lumea lor a murit de mult. Dar volumul meu îşi mai leagă versul şi de alt ţărm, mai apropiat de noi }.../ tras din capul Caliacra la Ecrene — în jurul vechiei cetăţi greceşti a lui Dionysos — zeul păgîn al viţei sădite de dinsul la Balcic, numit odată în amintirea-i Dionysopolis.

Aici pe coasta sfirşind în rîpi strălucitor de albe, printre vii cu pomi bogaţi în roade de miază-zi, oglindindu-se in apele adînc albastre ale golfului — dărnicia

terului ne-a dăruit un Colț de Mediterană însorită, o frînlură de coastă elenică, unde sub spoitura asiatic-orientală a năvălirii mahomedane, urnele svelte, coloanele subțiri si sarcofagele înflorite ne aduc de sub pămînt la tot pasul aminte de trăinicia lumii greco-romane a cărei moştenire firească am preluat-o noi Românii. Această regăsire a unui țărm spiritual în cea mai vie înfățişare, iată ce m-am încercat să redau cu glas pierilor pe malurile mării nepieritoare".

421 *Helladă,* „Predeal, 7 sau 8 iulie 1929. *împreuna cu cele trei următoare, scrisă pe impresii de călătorie în Grecia, Paşti, 1927".* Notă reprodusă din C.V. (1932), exemplarul autorului.

Datina, X (1932), nr. 7- 12, iul.-dec., p. 102.

Poemul publicat mai întîi în volumele: C.V. (1932), P.L. şi C.V. (1936) şi trecut apoi în E.D.III la Ț.P.

Pentru I. N. Herescu poemul exprimă vraja deosebită care-l farmecă pe poet descoperind nenumăratele insule greceşti, pierdute în mări de mieşunele, unele din ele renumite prin legendele mitologice, iar altele simple insule anonime. în Grecia poetul are revelația că viața antichității îşi prelungeşte şi azi ecourile. El soseşte acolo ca să se purifice, ca să se închine cerului lui Plato şi Plotin, părinții săi spirituali. *(Prefață* la volumul ASFODELA de *Ion Pillat...* p. 10 şi 13.)

Lui Mihail Scbastian *Helladă* îi aminteşte poemul asemănător, de manual versificat al lui N. Davidescu. I se pare că înregistrarea este directă, fără emoție, prea cenuşie şi că notația este lipsită de forță plastică *(Ion Pillat: Caietul verde* in *Reporter,* V(1937), nr. 11...).

Poem citat de Ionescu D. Constantin, *Ion Pillat: însemnări pe marginea Caietului verde* în *Calendarul,* II (1933), nr. 275; Al. Robot, *Ion Pillat: Caietul verde* în *Rampa,* XV (1932), nr. 4484; Constantin Stelian, *Caietul verde de Ion Pillat* în *Lanuri,* IV (1937), nr. 1; Gr. Pericțeanu, *Ion Pillat Poetul mării noastre, Revista Fundațiilor,* VII (1940), nr. 3; Vasile, Netea: *Poetul Ion Pillat, Vremea,* XV (1943), nr. 705.

422 *Sunium. „Scrisă la Bucureşti. 21 mai 1927 dar concepută împreună cu cele două următoare în excursia de Paşti făcută la Atena — april 1927".* (Notă reprodusă din volumul LIMPEZIMI, exemplarul autorului). *Viața românească,* XIX (1927), nr. 10-12, oct—dec, p. 216-217. Poemul a apărut mai întîi în *L.'jn*ciclul: Ceruri străine - Atice; în P.L.; iar în E.D.III a fost trecut la Ț.P. Citat de Mariana Zamfirescu, *Grecia, în opera lui Ion Pillat* în *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet...* p. 199.

423 *Himet. „Scrisă la Bucureşti, 21 mai 1927".* (Notă reprodusă din volumul L. exemplarul autorului.)

Viața românească, XIX (1927), nr. 10- 12, oct.-dec, pl 217-218.

Poemul a apărut mai întîi în L., în ciclul: Ceruri străine — Atice; apoi în P.L. şi în E.D.III la Ț.P.

Poem citat de Aurel Rău în *Prefață la Ion Pillat. Poezii...* p. XXXV.

24 *Dafni. „Redactată la Bucureşti, 7 mai 1927 dar concepută la Dafni".* (Notă reprodusă din f. mss, 21.441 bis/1—2 M.L.R. şi din volumul L., exemplarul autorului)

Buletinul societății academice de turism „România", I (1927), nr. 4—5,- apr.—mai, 1927, p. 8—9; *Viața românească,* XIX (1927), nr. 10-12, oct.-dec. p. 219-220.

Poemul a apărut mai întîi în L. în ciclul Ceruri străine — Atice; în P.L. şi a fost trecut in E.D.III la Ț.P.

f. mss. 21.44 Ibis. v. 28 *Jalnicul* Pantocrator

Strofele 4 şi 5 sînt citate de Cristian Livescu pentru puterea expresiei poetice de a evoca „o Helladă fremătătoare şi tihnită, incitind gustul nemuririi." *Introducere în opera lui Ion Pillat. ..* p. 170— 171.

Poem citat de Vasile Netea, *op. cit.* şi Mariana Zamfirescu *op. cit.* p. 200.

425 *Acrocorint.* „Miorcani, 2 august 1939. *Pe amintiri din Grecia, 1937, Paşti".* (Notă reprodusă din mss. 21.442 B.C.S. Maculator de poezie II) *Revista Fundațiilor,* X (1943), nr. 1, ian., p. 59.

Poemul nu a fost publicat în volum personal dar a apărut in antologia ASFODELA, în ciclul Helladă, iar în E.D.III a fost trecut la Ț.P.

mss. 21.442 v. 8 Ne-au dat păstori străvechi *propțiți tn băț* (corectat în formă definitivă)

„ „ v. 9 *Un băiat brun trăgea* de coarne un țap negru

„ „ v. 14 Prelinsă vreme, lacrimă de *chihlibar*

426 *Epidaur. — „Teatru antic 25 martie 1911"* — (Poemul este datat pe o notiță, scrisă de Ion Pillat, păstrată în arhiva familiei şi în care sînt trecute poezii, nepublicate în volum, dar care rămîn de inclus în OPERE COMPLETE, în f. mss. 40 M.L.R. se localizează datarea: „Grecia, Paşti, 1937". Poetul înseamnă deci locul şi data impresiei avute de el la Epidaur, şi care va inspira poemul, mai tîrziu).

Revista Fundațiilor, X (1943), nr. 1, ian. Poemul nu a apărut în volum personal. El a fost publicat pentru prima oară în antologia ASFODELA, în ciclul Helladă iar în E.D.III a fost inclus volumului Ț.P.

Dînd ca exemplu ultima strofă a poemului, I. N. Herescu ilustrează atitudinea sufletească a poetului față de locurile sacre ale Atenei, care nu este a unui călător cult ci aceea de „caldă participare, de adeziune, de interpătrundere", *op. cit.,* p, 13.

Cristian Livescu selectează strofele 2 şi 4 pentru a exemplifica felul fn care, pentru Ion Pillat, natura păleşte în competiție cu viața lumii vechi, *op. cit.,* p. 171.

Poem citat dc Vasile Netea, *op. cit.*

121 *Olimpia.* ,,Bucureşti, *25* martie 191 1. *Pe o impresie din Olimpia, Paşti, 1937".* (Notă reprodusă dc pe o f. mss, aflata în arhiva familiei. In colțul drept al foii este indicația: La ȚĂRM PIERDUT— Itinerar grec —).

în *Revista Fundațiilor.* X (194.3), nr. 1, ian. p. CI: OWmpia. Fwniul nu a fost publicat in volum personal dar a apărut mai întîi in antologia ASFODELĂ în ciclul: Hellada iar în E.D.III a fost trecut la Ț.P.

f. mss. v. 6 L'mbre plăpînde şi *a;,*

Prima strofă citată de Ov. S. Crohmălniceami pentru a exemplifica felul în care Ion Pillat ştie să sugereze simbolul eternității prin evocarea peisajului elenic *(Literatura română între cele două războaie mondiale...* p. 121).

Pentru Dumitru Micu poemul este „o coloană de lumini souoia". *(Gîndirea si Gîndirismut...* p. 48(5).

Oprindu-se la acest poem din care alege strofa a 3-a, Cristian Livescu are impresia că in preajma „zeilor reci ai cariatidelor", Icn Pillat visează o contaminare de nemurire. „Tendința e una spre pietrificarea timpului, într-o încremenire imitind cosmosul etern al Helladci" o întoarcere într-o „vîrstă lipsită dc nelinişti", *(op. cit.* p. 172).

428 *Delfi. „Scrisă la 15 decembrie, 1938, Bucureşti, dar concepută la Teatrul iui Apolo din Delfi", cu ocazia călătoriei mele în Grecia, de Paşti, în 1937".* (Notă reprodusă din f. mss. 17.309/19-20 M.L.R.)

Revista Fundațiilor, X (1943). nr. 1, ian., p. *62.*

Poemul nu a fost publicat in volum personal dar a apărut în antologia ASFODELĂ în ciclul Hellada, iar în E.D.IH a fost trecut la volumul Ț.P.

mss. 17.309 v. *5* Sfințită de *olivii milenari*

„ „ *v.* 15 Teatru, *templu, Delfi* — nu-i mai văd

Finalul poemului alcătuit expozitiv, din înşiruiri, îi dă lui Aurel Râu impresia unei circumscrieri a registrului liric. Aurel Rău observă că versurile nu „trădează nimic dintr-o înfiorare adincă, nu arată că autorul ar fi zguduit la presimțirea marilor drame ale antichității" *(op. cit. p.* XXXV).

Starea sufletească a poetului, îmbătat de vraja înserării la Delfi, arată triumful luminii, al splendorii naturii, biruind dramele omeneşti, înghițite de timp. Supraviețuitor râmîne sentimentul poetic mereu reînnoit în sufletul peregrinilor, alții mereu.

429 *Asfodelă.* Bucureşti, 6 noiembrie, 1929, (Poemul este dalat în f. mss. 17.310/ M.L.R. şi în C.V. (1932), exemplarul autorului).

Viața literară, IV (1929), nr. 117, p. 1; *Cele trei Crişuri,* XII (1931), nr. 3-4, mart—april., p.41; *Calendarul Bucureşti,* 1(1932), nr. 8, *Viața literară,* VIII (1933), nr. 140, ian., p. 2.

Poemul a fost publicat mai întîi în volumele: C.V. (1932), P.L. şi C.V. (1936), şi a fost trecut în E.D.III la Ț.P.

Perpessicius dezvăluie simbolul şi rațiunea pentru care Ion Pillat închină unul din poemele sale Asfodelci, floare *„iubită de morți şi de poeți".* La fel ca Epimcnidc care-şi întărea forțele magice ajunînd cu un decoct de asfodele, poetul deschide porțile OUmpului evocînd această floare mortuară de la miazăzi (îa: *Ion Pillat: Caietul verde, versuri* 1928— 1932... *Cuvîntul,* VIII (1932), nr.2745; *Mențiuni critice,* voi. 5. . .).

Po"tn citat de Constantin D. lonescu. *Ion Pillat. însemnări pe marginea caietului verde* în *Calendarul,* II (1923), nr. 275; M. Rosenkranz, *Caietul verde* în *Gîndirea,* XIII (1923), nr. 1-2, p. 48— 52, Mariana Zamfirescu, *op. cit.*

Alice Voinescu citează ultima strofă a poemului, impresionată de mărturia pasionată care răsună în poezia *Asfodelă,* scrisă pe pămîntul Grecii*!: „Artistul *Ion* Pillat se apropie cif mai mult de lumea valorilor eterne, dar totdeodată se aude în poezia lui, glasul păstorului român, al omului în care dăinuie amintirea transhumantei şi care se lasă purtat de valul vremii".

Sunțămintul *trecerii,* care este specific poeziei lui Ion Pillat este biruit de conştiința clară culturală a nemuririi. Aceasta este cmtată în poezia lui Ion Pillat fie în ipostaza evoluției viații, fie în conştiința supraviețuirii individuale şi a perpetuării prin opera sa, a frumuseții nepieritoare. *(Motivul morții în poezia lui Ion Pillat. Mărturii despre am şi poet.. .* p. 166).

430 *Insula. /Amurgul lăsase. . ./•* Bucureşti, 18 martie, 1941. (Poemul este datat pc o f. mss. autograf ce se află in arhiva familiei).

Revista Funda/iilor, X (1943), nr. 1, p. 63.

Poemul nu a fost publicat în volum personal dar a apărut în antologia ASFODELĂ în ciclul Hellada şi a fost trecut apoi, în E.D.III, la Ț.P.

Poem citat de: Constantin D. lonescu, *op. cit.;* Aurel Rău, *op. cit.* p. XXXIV.

431 *PAstor ionian.* Bucureşti, 5 octombrie, 1932. (Poemul este datat în mss. 28.200 B.C.S.; mss. 17.310/21 M.L.R. şi în C.V. (1932), exemplarul autorului)-
Adevărut literar fi artistic. XI (1932), nr. 628, 18 dec, p. 1;
Viaţa literară. VIII (1932), nr. HO, 1-30 ian., p. 1.
Poemul a fost publicat iniţial în volumele C.V. (1932), P.L., C.V. (1936); ASFODELA iar în E.D.IH a fost trecut Ia Ţ.P.
mss. 28.200 v. 4 Şi trupul gol în *antic* bronz *sculptat*
mss. 17.310/21 v-4 Şi trupul gol în bronz *străvechi sculptat* (corectat în formă definitivă).
mss. 28.200 v. 7 *Cînd* capre pe uscatele coline
v. 8 *Pasc* piatră *în* azur dogoritor
.. „ v. 9 Şi *vremez-ncremeneşte deodată*
v. 9 Şi vremea a încremenit *deodată* (corectat in formă definitivă)
« v. 12 *Şi-un glas uitat şi un* plîns înăbuşit
v. 12 *Şi-un glas uitat* cu plîns înăbuşit (corectat in formă definitivă)
v. 13 Pe cînd în *apa* limpede, în care (corectat în formă definitivă)
» „ v. 16 Un *om* tăcut *cu coada* de delfin
> • v. 16 Un zeu *uitat cu coada dc delfin* (corectat în formă definitivă)

- Constantin D. lonescu evidenţiază dinamismul vieţii ce capătă, aici, înmărmurirea monumentală a marmorei, *(op. cit. }.* Pentru M. Rozenkranz poemul este desăvîrşit, prin puterea de evocare a descrierii şi a întrupării *(op. cit.).*

Citat şi de I. Valerian în *Ion Pillat. Caietul verde ... Viaţa literară* VIII (1933), nr. 140; Gr. Perieţcanu *(op. cit.).*

432 *Centaurul bătrîn.* Bucureşti, 19 decembrie, 1930 (Poemul este datat tn f. mss. 21.421 B.C.S. şi în C.V. (1932), exemplarul autorului).
Duminica Universului, I (1931). nr. 1, p. 4.
Poemul a apărut în volumele: C.V. (1932), P.L. şi C.V. (1936) şi ASFODELA, iar in E.D.III a fost trecut la Ţ.P.
La B.C.S. se află f. mss. 21.421 cu copia, pe curat, cu cerneală, a poemului *Centaurul bătrîn* şi cu nota autograf a autorului care precizează că este vorba de prima formă imperfectă. Deosebirile sînt următoarele:
f. mss. 21.421 v. 25 *Dar vara codrul ii ascunde bine*
v. 28 *Şi povestesc* în satele din vale
>. » >, v. 31 *Că fata cea mezină a lui lani*
. . . . . .v. 32 *Ar fi răpit-o el, pe cînd la stînâ*
„ „ „ v. 33 *Mergea să ducă la ciobani merinde -* ' *r^4^1 -iS*
„ „ „ v. 34 *Dar oamenii cuminţi nu cred în basme* " ' **

Ion Pillat reia mitul Centaurului care îi inspirase un întreg ciclu *fa,* primul său volum, scris în tinereţe: VISĂRI PĂGÎNE (Centaurii^ *Vişţi centaur ; Centaurul; Blestemul; Renaştere; Fugă de Centauri; Cel din.urmă centaur ; Rugă pagină ; Vedenie; Arlemis.)* Tema nu este numai un împrumut făcut de poet repertoriului parnasian. Ea fusese aleasă deoarece corespundea unei adinei trăiri care ii bintuia visele. în *Mărturisiri...* Ion Pillat declarase că: „acei critici care în poemul *Centaurii* n-ar vedea decit un motiv literar s-ar înşela cu totul". După cum remarcă Nicolae Balotă lectura poemului in proză a lui Maurice de Guerin Le *Centaure,* a poeziei lui Leconte de Lisle, cit şi compunerea ciclului *Centaurii* aparţin unei epoci în care Ion. Pillat nu vizitase Helladă. Obsesia Centaurilor şi faptul că poetul a ales acest chip ca obiect al veneraţiei sale, se datorează caracterului ambivalenl al mitului, naturii sale divin-animalice, corespunzînd omului sfişiat între cele două contrarii: apolinic şi dionisiac. Imaginea aparţinînd mitologiei mediteraneene, indică înclinaţia spre clasicitate a lui Ion Pillat căci omul este un monstru dual ce tinde spre echilibrarea contrariilor din el, armonie atinsă nu în ultimă instanţă, prin poezie. *(Ion Pillat: Ars poetica* în *Labirint...* p. 47—49).

G. Calinescu, în cronica sa la CAIETUL VERDE, unde poemul *Centaurul bătrîn* apăruse mai întîi, analizează natura calităţii lirice a poemului. Criticul menţionează că deşi Ion Pillat e considerat un poet „clasic" adică inteligibil, el este în fond, „un pur, un iraţional dosit sub cadenţa versului normal". După G. Calinescu forma cea mai sigură de iraţionalitate este mitul. *Centaurul bătrîn* oferă acest spectacol. Titlul însuşi cuprinde o idee poetică. Din punct de vedere livresc centaurul este un „produs nemişcat al imaginaţiunii colective. îmbătrînirea Iui pare o enigmă, înseamnă continuarea peste epoca elină a mitologiei Iui". Poetul subînţelege dispariţia credinţei în centaur, în acest element al Olimpului, a cărei făptură îmbătrînită îşi închipuie că i-a apărut la marginea pădurii. „Astfel mitul lăuntric al poeziei, apariţia neaşteptată şi enigmatică a unui centaur bătrîn e un element pur şi rămîne mereu ininteligibil dar plin dc sens abscons." *(Ion Pillat: Caietul Verde in Adevărul literar şi artistic,* XVIII (1937), nr. 850.) Citat de M. Rosenbranz, *op. cit. ;* Aurel Rău, *op. cit.,* p. XXXV.
Prin îmbătrînirea Centaurului Ion Pillat subînţelege propria sa îmbătrînire şi dispariţie.

433 *Prinos. „Bucureşti, S dec, 1932, pe o impresie din Grecia, 1927".* (Notă reprodusă din C.V. (1936), exemplarul autorului.)
Datina, X (1932), nr. 7- 12, p. 81; *Cleveland,* I (1932), nr. 256, 25 dec.!^>- 2-

Poemul apărut în volumele: P.L., C.V. şi ASFODELĂ, iar in E.D.III a fost trecut Ia Ţ.P.

434 *Bust antic.* Bucureşti, 26 iulie, 1933. (Poemul este datat în C.V. (1936), exemplarul autorului.)
Poemul a apărut în volumele: P.L., C.V. (1936) şi ASFODELĂ, iar în E.D.III a fost trecut apoi la Ţ.P.

435 *Ţărm pierdut. Balcic,* 10 iunie, 1936. (Poemul este datat în f. mss. 701 M.L.R. şi Ţ.P., exemplarul autorului, (nr. 27).)
Gîndirea, XV (1936), nr. 7, sept., p. 330—331.
Poemul a apărut in volumele: Ţ.P., în ASFODELĂ, în ciclul *Hellada,* iar în E.D.III a rămas inclus în Ţ.P.
f. mss. 701 M.L.R. v. 5 Dyonisos tot culege viţa tainic
•» „ „ v. 16 Pe *valul* mii de ani pescarii mai *înalţă* (corectat în formă definitivă)
» „ „ v. 24 *Fugaru cînd se-aruncă iar în ape* (corectat în formă definitivă)
„ .. „ v. 32 *Dar* altul dintr-un laur rupînd ramuri (corectat în v formă definitivă)
» „ „ „ v. 34 Privind cu ochi *lamina cer şi mare* (corectat în formă definitivă)
». „ „ „ v. 40 Veghează zei puternici să nu *fugă* (corectat în formă definitivă).

M. Niculcscu consideră poemul programatic. Evocarea târîmului de linişte şi de armonie fericită sugerează perenitatea unui ideal de viaţă în concordanţă cu ritmul ordonator al succesiunii anotimpurilor şi al rotaţiei întregului cosmos. *(Ion Filial: Ţărm Pierdut (Versuri 1934—1936)... Universul,* LIV (1937), nr. 1S7, iul., p. 8).

Ovidiu Papadima vede în el un refugiu de linişte eleatică în care omul este surprins în atitudini statuare, simple şi permanente. *(Ion Pillat; Ţărm pierdut, Gîndirea,* XVI (1937), nr. 6, iunie, p. 307).

Poemul îi inspiră lui Constantin, D. lonescu reflecţia că zeii par a trăi într-o viaţă adevărată, ei nu sînt scoşi din Panthcon, ca nişte stal ui, spre a fi purtaţi în procesiune, la lumina zilei. Prin intermediul mitului se obţine integratea în substanţa pură a naturii. Este proiectarea, pe linia ideală, a materiei ginditoare spre spiritualizare. *(Un clasic: Ion Pillat cu prilejul volumului „Ţărm pierdut* în *Ramuri* XXIX (1937), p. 364 —368).

Ion Zamfirescu citează ultima strofă pentru a demonstra tehnica poeziei lui Ion Pillat. Poetul „scoate unele aspecte în lumină după cum pe altele le strecoară în penumbră pentru a descrie atmosfera, care trebuie să sugereze stări *di* suflet". în strofa citată, timpul este suveran şi in lumina sa „faptele vii se prind în raporturi cu nemişcarea, după cum faptele moarte intră în circuitele vieţii" *(Pillat şi ideea de timp* în *Ion Pillat, Mărturii despre om şi poet...* p. 181).

Mariana Zamfirescu alege versurile 1 — 4 şi 33—36 ale poemului in care răzbat clanul şi fervoarea poetului, inspirat de puritatea priveliştilor şi trăind miraculosul epopeelor homerice sau simplitatea vieţii pastorale *(op. cit.).* Citat de Al. Philippide în *Ion Pillat şi adîncimea formei* în *Ion Pillat. Amintiri despre om şi poet,* p. 151.

436 *Insulă. jCu fruntea ei. . ./ „Prima sckiţă la Predeal, 14 sept. 1930. Inspirată din Arhipelag, 1927".* (Notă reprodusă din f. mss. 17.310/22 M.L.R. şi din C.V. (1932), exemplarul autorului.)
Cele trei Crişuri, XIII (1932), nr. 9—10. sept.-oct., p. 93.
Poemul apărut cu patru strofe, în forma definitivă, în volumele: C.V. (1932); P.L.: C.V. (1936) şi ASFODELĂ la ciclul Hellada, iar în E.D.HI a fost trecut la Ţ.P.

în f. mss. 17.310/22 M.L.R. se află prima schiţă pe care o dăm ca atare

INSULA (Marea Egee)

1. *Dc peste zări o simţi ca un parfum*
De rodii, oleandri şi lămti.
Pe vîvfuri de cularg dacă rămii
O vezi abia: nălucă, vis sau fum.

2. *Pc marea ca o placă de cobalt*
Amurgul cînd se stinge vişiniu,
— Răsare — din ce parte nu mai ştiu —
Profilu-i sobru, antic si înalt.

3. *Pe fruntea ei tăiată-n marmor clar*
Măslini, naramzi, migdale îi pun cununi,
Şi nori de-omăt, in j\iru-i par cotuni,
Pluthid senini cu zborul milenar.

4. *Pîraiele de munte le auzi*
Cu rîsul licărind uşor pc prund
Sau nimfele cu umărul rotund ?...
Si valuri bat cu murmur de cobuz.

5. *Ulise, unde e corabia ta*
Să ancoreze-n golful ăsta mic.
Sub cerul clasic n-a murit nimic
Şi ce-a cîntat Homer va mai cînta.

6. *Sohor fîntini in amfore mai curg*
Tot spală pînza fetele la mat
Şi-n ape limpezi prinsă în cristal
Nausica se scaldă în amurg

7. *Pe plajă vin centauri in galop.*
Tritoni in larg de mări în scoică gem,
Pe Galate o ptînge Polifem
Cu dorul lui sălbatec de ciclop

8. *Din umbră de păduri răsună lung*
Ecou de nai. Ascultă-l: ciută Pan.
în horă nimfă, fauni şi silvani
Se fugăresc, se prind şi se împung

9. *Dar luna creşte lunecînd pe mări.*
Prin rămuriş pătrunde fără zvon,
Atinge părul lui Endimion
Şi-i dă pe frunte albe sărutări.

10. *E totul Colb de-argint şi vis şi fum*
Sus pe catarg zadarnic mai rămii
De rodii oleandri şi lămîi
Departe-n noapte piere un parfum.

Din această primă variantă a poeziei Ion Pillat a reţinut doar strofele cinci şi şase care au devenit — în ultima versiune — respectiv strofele patru şi trei.

Poem citat de Miriana Zamfirescu în *op. cit.,* p. 499.

Al. Robot *(op. cit.);* Dsmostene Bytez *(Ion Pillat. Caietul verde* în *Adevărul* XLVI (1932), nr. 13.028; Constantin D. lonescu, *op. cit.*

Selectînd ultima strofă, G. Călinescu e de părere câ, prin contemplarea priveliştilor mediteraneene. Ion Pillat „nu evocă umbrele antichităţii ci se mulţumeşte să declare sentimentele sale de admiraţie pentru ea. Un nume propriu, un peisaj îl mişcă, fiindcă se produce in sufletul său un proces livresc de identificare a cărţilor cu viaţa". *(Istoria literaturii române...* p. 778).

Aurel Rău observă că „punerea accentului pe permanentul din peisaj devine fulgerătoarea intuiţie a eternului, care leagă momentul trăit de peregrinările lui Ulise" *(op. cit.,* p. XXXV),

Ov. S. Crolunălniceanu alege ultimele două strofe în care descrierea spaţiului miraculos, mediteraneean, conţine fiorul eternităţii *(op. cit.,* p. 121).

Cristian Livescu citează strofa a doua şi trage concluzia că *Insula* lui Ion Pillat este „un lăcaş de afecţiune intimă, de puritate naturală şi tihnă — meleaguL^pă care tinde veşnic în nostalgia sa un Ulysse, şi după el toţi rătăcitorii *(op. cit.,* p. 175).

437 *Cicladele.* 21 april, 1935 (Poemul este datat în Ţ.P,, exemplarul autorului, (nr. 27).)

Gindirea, XIV (1935), nr. 7, sept. p. 347.

Poemul a apărut *în* Ţ.P. şi în ASFODELĂ, la ciclul Hellada, iar în E.D.HI el a rămas inclus în Ţ.P.

Vladimir Streinu subliniază versurile 7—10 care exprimă *gîndirea-poezie. (Pagini de critică literară. ..* p. 63). Gr. Perieţeanu, *op. cit.*

438 *Mit.* Bucureşti, 29 martie 1937 (Poemul este datat in f. mss. 702 M.L.R. şi în Ţ.P., exemplarul autorului (nr. 27}.)

Poemul a apărut în voi. Ţ.P. şi în voi. ASFODELĂ la ciclul Hellada iar în E.D.IH a rămas inclus Ţ.P.

f. mss. 702 v. 1 Insulă pierdută *între* mări (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 4 *Pe tine* vinturile curg (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 15 *De acolo* vezi oglinzile senine (corectat in formă definitivă)
„ „ v. 24 Endymion in *visul tău* se-ascunde (corectat în formă-definitivă).
„ „ „ v. 38 *îl varsă-ntreg* în noaptea care cade (corectat m formă definitivă)
f. mss. 702 v. 41 Pe *un ţărm* pustiu de zei... (corectat ÎD formă definitivă)

v. 24 *Endimion.* Păstor de o rară frumuseţe care l-a rugat pe Zeus să-> lase să doarmă veşnic ca să rămînă pururea tinăr. Zeus i-a împlinit voia. Văzindu-I dormind *Artemis* (Luna) s-a îndrăgostit de el. Ea cobora din cer noapte de noapte şi îl iubea.

Nostalgia poetului şi viziunea de mitologie pe care o creează, conferA insulei evocate o profundă realitate spirituală, realizată mai degrabă prin ritmul şi muzicalitatea inefabilă a versurilor, decît prin descripţie. (Ion Chrnezu, *Ion Pillat: Ţărm pierdut, Pagini de critică literară...* p. 50—32).

Lui Aurel Rău, acelaşi poem îi dă impresia de studiu mitologic întocmit la rece *(op. cit.* p. XXXIV).

Cristian Livescu relevă prin acest poem felul în care, contemplarea mării helladice, reînsufleţeşte la Pillat puterea vizionară a visului, anemiată în volumul LIMPEZIMI. Astfel, trupul insulei, ieşind din valuri aidoma Venerci, dă poetului impresia că asistă la spectacolul naşterii înseşi a mitului: „Pillat reanimă «metoda» dc mitizare a peisajului, utilizată în PE ARGEŞ ÎN SUS prin care se intră în relaţie cu o fericire dJM&rută. Răsuflarea tainică a Floricăi este acum a Venerci, ascunsă în vegetaţia tropicală a insulei greceşti", unde doar Diana mai colindă *(op. cit.,* p. 173).

Citat de Gr. Perieţeanu, *op. cit.'.* Al. Philippide în *Ton Pillat* şi *adâncimea formei* în *Ton Pillat. Amintiri despre om şi poet. . .* p. 151.

439 *Ovidiu. „Concepută la Constanţa. Scrisă la Bucureşti 14 — 15 ianuarie 1928".* (Notă reprodusă din volumul L., exemplarul autorului.)
Gîndirea. VIII (1928), nr.4, apr., p. 156- 157.
în LIMPEZIMI cu titlul *Elegia XIII - Ovidiu —* şi dedicară ,.Lui V. Voiculescu".
Poemul a reapărut îu volumele: P.L., ASFODELA la ciclul Helladă iar în E.D.III a fost trecut la Ţ.P.
Citat de (ir. Perieţeanu, *op. cit.*

440 *ha un poet.* Predeal. 26 august, 1930. (Poemul este datat în C.V. (19321. exemplarul autorului, unde este intitulat: *Lui Mistral).* Cu acelaşi titlu în *Gîndirea,* X (1930), nr. 8 — 9, aug. —sept., p. 260; *Junimea literară* XXI (1932), nr. 7-12, iul.-dec, p. 312.

A apărut în volumele: C.V. (1932); P.L.; C.V. (1936); ASFODELA, unde se află în ciclul Alte sonete iar in E.D.III i se găseşte locul în Ţ.P.

Fre'de'ric Mistral, scriitor francez, născut la Maiilone (Eouches-du-Rhâne), .183,0—1914. Pasionat de tradiţiile provensal?, ale regiunii din sud-cstul Franţei, cl f?.ce parte din reuniunea celor şapte poeţi provensali care îu 1854 au organizat asociaţia *felibrige,* a celor care promovau prin scrierile lor limba acestei provincii. în 1859 publică *Mirei'.le,* epopre în 12 ciuturi, în limba proveasalâ. Scrie după aceea în 1857 *Calendal,* o epopee eroică, iar în 1875 un volum de poeme *Les îles d'nr* (Insublc de aur). în 1890 Mistral înfiinţează muzeul arlezian care cuprinde toate formele de folclor provensal. în 1904 Mislral a primit Premiul N'obel pentru literatura.

Citat do Andrei Pajera *(Ton Pillat: Caietul verde* ia *Junimea literară,* XXI (1932), nr. 7-12, Al. Robot *(op. cit.);* M. Rozenkranz *(op. cit.);* Constantin D. Ionescu *(op. cit.);* Petronius /Tăuşan Gr./, *(Ion* ***Pillat, Caietul*** *verde* în *Viitorul,* XXV (1933), nr. 7510.)

G. Calinescu comentind poemul din punctul de vedere al celor ce nu-1 cunosc pe Mistral, „ce nu-1 preţuiesc îndeajuns", al celor pentru care cuvmtul Helladă nu e suficient de evocator pentru ca raportarea lui la Maillane să sugereze un cadru „şi al celor care nu au sentimentul sonorităţii versurilor lui Mistral" — arată ca, pentru aceştia, strofele „rămin albe şi asta nu fiindcă ar exprima judecăţi, ci pentru că emoţiile nu sînt create din nou, ci numai amintite. Fără îndoială că pentru oamenii rafinaţi versurile de mai sus spun multe... Pentru cei ncinițiaţi ele sînt opace şi toată această poezie, bizuită pe o conformitate de cultură, rămîne în zona superficială a lirismului estetic". *(Istoria literaturii române...* ***p.119.)***

441 *Păstorul şi faunul.* Miorcani, 6 septembrie, 1936. (Poemul este datat în f. mss. 714 M.L.R. şi în Ţ.P., exemplarul autorului.)
Gîndirea, XVI (1937), nr. 1, ian., p. 10—11.
Poemul a apărut în Ţ.P. şi în antologia ASFODELA, în ciclul Helladă iar în E.D.III a rămas inclu?; în Ţ.P.
f. mss. 714 v. 7 Dar trestiile sub *buzcle-i* nu sună.
„ „ -/• 20 *De soare-n* cornul ascuţit (corectat îu forma definitivă).

I. N. Herescu citind cîtcva din versuri (v. 15— 16 şi v. 33—36), ţine să atragă atenţia asupra emoţiei poetului în faţa frizelor şi a stelelor funerare pe care viaţa a fost prinsă in linii nepieritoare. Mişcările, atitudinile, dăltuite îu piatră silit ale vieţii iar chipurilf sculptate se regăsesc şi acum în poemele şi pădurile Greciei *(op. ci!.}.*

In *Păstorul şi jaumd,* Cristian Livescu vede o replică dată poemului *Monahul la capre* (BISERICA DE ALTĂDATĂ). De această dată „păcatul" este de natură orfică. Păstorul învaţă în vis să chite din nai dc la un tîuăr faun *„înviat"* dmtr-o pialră sculptată. Păstorul se trezeşte din vis dezamăgit de revenirea lui la condiţia umană, după ce crezuse că prin cîntec va obţine înfrăţirea cu ^ul. La pfirşit. nu păstorul rămîne trist ci faunul împietrit în *eternitate (cp. ci!.,* p. 175).

442 *Capre.* 25 martie 1941 fPoemul se află datat pe o notiţă a lui Ion Pillat, păstrată in arin/a familiei, în care sînt însemnate poeziile nepublicate în volum, dar de incorporat la OPERE COMPLETE).
Revista Fundaţiilor, X (1943), nr, 4, ian., p. 65.
Poemul nu a fost publicat în /olum personal dar a apărut în antologia ASFODELA, iar în E.D.III trecut la Ţ.P.

Pc Aurel Rău îl deprimă sacadarea ritmului versurilor pe. care o consideră intenţionata *(op. cit.,* p, XXXIV).

443 *Moartea -păstorului.* Bucureşti, 20 decembrie, 1936. (Poemul este datat îrj Ţ.P., exemplarul autorului.)
Gîndirea, XVI (1937), nr. 5, mai, p. 213.
Poemul apărut în volumele: Ţ.P. şi ASFODELĂ în ciclul Hellada, iar în E.D.HI rămas inclus în Ţ.P.
Cristian Livescu descoperă aici o dramă mioritică transpusă în decor egeic. Dar faunul-frate va mîntui păstorul conducîndu-1 în tărîmul marin unde el va cînta zeilor. Aşadar poeţii nu coboară în Hades ca muritorii de rînd ci iau drumul „cîmpiilor elizee unde continua să cînte". Pentru Ion Pillat este posibil ca omenescul să „fure" însuşiri zeieşti, fără să fie pedepsit, după cum divinul, avid de sentimente umane, renunţă la singurătatea-i trufaşă, *(op. cit.,* p. 176).

444 *Stelă.* 12 aprilie, 1941. (Poemul se află însemnat pe o notiţă a lui Ion Pillat, păstrată în arhiva familiei, în care sînt enumerate poeziile nepublicate în volum, incorporate la OPERE COMPLETE)
Revista Fundaţiilor, X (1943), nr. 1, ian., p. 64.
Poemul nu a fost publicat in volum personal dar a apărut în antologia. ASFODELĂ la ciclul Hellada şi trecut în E.D.HI la Ţ.P.
Citat de Mariana Zamfirescu în *op. cit.*

445 *Sirena.* Miorcani, 12 august 1943. (Poemul este datat pe f. mss., autograf, aflat în arhiva familiei.)
Vremea, XV (1943), nr. 729, 25 dec, p. 18.
Poem inedit ca volum şi publicat doar în E.D.III la ŢĂRM PIERDUT.

446 *Insula, jlnsula mică era.../.* Balcic, 22 septembrie, 1936. (Poemul este datat în volumul Ţ.P., exemplarul autorului.)
Pagini literare, 311 (1936), nr. 10—11, oct.—nov., p. 462-463. Poemul a apărut în volumele: Ţ.P., ASFODELĂ, în ciclul Hellada, iar în E.D.IH a rămas inclus în Ţ.P.
Poem citat de VLB. (Vlaicu Bârna) in *Ultima carte de poezie a d-lui Ion Pillat* în *Societatea de mîine,* XV (1939), iul.—sept.

Motivul insulei, atît de frecvent în poezia clasică a lui Ion Pillat, ii inspiră lui Cristian Livescu observaţia că *„Insula* înseamnă familiarizarea cu tranşa de tip *euihanasic,* în care lumea imaginară o substituie pe cea reală, fără vreo perioadă de tranziţie, bizuindu-se însă pe o sporită energie onirică. . . *Insula,* adăpostind zei, strămoşii mitici substituie cert *casa amintirii" (op. cit.,* p. 173—174).

447 *Alesul.* Balcic, 10 iunie 1936. (Poemul este datat în volumul Ţ.P. exemplarul autorului (nr. 27).)
Gîndirea, XV (1936), nr. 7, sept., p. 330.
A apărut în volumele: Ţ.P., ASFODELĂ, la ciclul Hellada iar în E.D.HI, a rămas la Ţ.P.
Citat de Constantin D. lonescu în *op. cit.;* Mariana Zamfirescu, *op. cit.*

SCUTUL MINERVEI (1933)

448 I. *Ajuns acum pe culmea...* Miorcani 4 august 1933 (Sonetul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R. p. 1, p. 21 şi p. 22) *Pleiada,* I (1934), nr. 1, ian., p. 2.
Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat !n volumele: ASFODELĂ şi E.D.IH.
Sonetul are două ciorne (p. 19 şi p. 20) intitulate *Către Palas.*
în aceste încercări de început formularea este mai nestăpînită, mai conlesivâ, ea exprimînd zbuciumul din sufletul poetului şi aspiraţia sa de a-şi găsi echilibrul invocînd înţelepciunea Minervei. Sonetul are şt o a treia ciornă la p. 21. în aceasta şi în varianta I, de la p. 22, expresiile şi aluziile directe încep să fie din ce in ce mai îndepărtate de realitatea subiectivă ele devenind mai impersonale. Poetul reuşeşte să-şi stăvilească impulsurile afective ajungînd — o dată cu stăpînirea de sine, — la dăltuirea perfectă a sonetului (vezi varianta a II-a de la p. 1). Pentru a urmări această interesantă devenire se va descifra din încîlcirea încercărilor cum se transformă sonetul pe parcursul celor trei ciorne şi a celor doua variante, ultima, de la p. 1, ajungînd la forma definitivă.

Prima ciornă (p. 19)

CĂTRE PALAS

mss. 5923	c. I	v. 1	*Ajuns acum la culmea vieţii, înainte*
„ „	c. I	v. 2	*De-a coborî în valea ţinutului tăcut —*
„ „	c. I	v. 3	*în Suflet, la altare, ţi-nalţ .o rugăminte*
„ „	c. I	v. 4	*Zeiţă înţeleaptă cu lance coif şi scut.*
	c. I	v. 5	*Pe Venerea păgînă destul am urmărit-o*
	c. I	v. 6	*înşelător ca valul din care s-a ivit*
	c. I	v. 7	*Norocul ei. Diano neimblinzito*
	c I	V. 8	*Destul urmindu-ţi Cornul de-argint in asfinţit*

mss. 3923 c. I v. 9 *Dat dinilor tăi pradă mi-am sîngerat ogorul*
„. „ c. I v. 10 *Iubirea ca şi visul nu-ţi lasă decît scrum —*
„ c. I v. 11 *Cu mult mai multă grije mi-oi îngriji odorul*
„ c. 1 v. 12 *Cînd pe cîntare drepte stă sufletul de-acum.*

A doua ciornă:

CĂTRE PA LAS

— sonet —

mss. 5923 c. II v. 1 *Ajuns acum la culmea vieţii, înainte*
„ c. II v. 2 *De-a cobori in taina ţinutului tăcut,*
„ c. II v. 3 *Curat în al meu suflet ţi-nalţ o rugăminte*
„ c. II v. 4 *Zeiţă înţeleaptă cu lance coif şi scut.*

„ c. II v. 5 *De ani destui cu dorul Venerea mă minte*
„ „ c. II v. 6 *Înşelător ca valul din care s-a născut*
„ c. II v. 7 *Dat haitelor Dianei destui ani am zăcut*
c. II v. 8 *Plătind argint de (lună, vise, raze) Cu sîngele-mi fierbinte.*

c. II v. 9 *Cu mai senină grijă îţi voi păzi (odorul, norocul),*
c. II v. 10 *Acest puţin suflet ce-n piept mi-a mai rămas*
c. II v. 11 *Şt crinului...* (indescifrabil)
c. II v. 12 *Măslinul sfint el singur să-mi străjuie ogorul.*

c. II v. 13 *Iubirea mea şi visul le închin ţie*
c. II v. 14 *Şi tot ce-n al meu suflet. . . ţi-aduc. . .*

mss. 5923 c. III vt. I v. 1 Ajuns acum *la* culmea vieţii, înainte
„ c. III vt. I v. 2 De-a *coborî în taina* ţinutului tăcut
vt. II v. 2 *Ca* să descresc in umbra ţinutului tăcut,
mss. 5923 vt. I v. 3 Zeiţă *înţeleaptă* cu lance coif şi scut înarmată „ „ „ „ „
vt. I vt. II v. 3 (corectat in formă definitivă)
III vt. II v. 4 *Curat* în al meu cuget *(ţi,* iţi) înalţ *o* rugăminte.
III v. 5 De ani destui *cu-obrazul ei Venerea* mă minte, sau:
vt. I v. 5 „ „ „ cu *ochii ei Venerea* mă minte

c. III *înşelător* ca valul din care s-a născut
vt. I *Ucigător* „ „ „ „ „ >•
c. III *Sărutul ei. Dianei* destui ani am zăcut
vt. I *E obrazul ei. Dianei* destui ani am zăcut
vt. IIv. (forma definitivă)
c. III 8 Plătind *năluci de raze (priviri de lună) cu patimă* fierbinte
vt. I Plătind *venin de raze cu* lacrima fierbinte
vt. II v. (forma definitivă)
vt. I Cu mai *senină* grijă îmi voi *păzi* odorul
vt. II v. (forma definitivă)
c. III vt. I v. 11 Măslinul *sfint* el singur să-mi străjuie ogorul
vt. II v, II (corectat în formă definitivă)
c. III v. 12 *Iubirea mea şi visul le-nchin, Zeiţă ţie*
vt. I v. 12 *Şt patima şi visul le-nchin. Zeiţă fit*
vt. II v. 12 (corectat in formă definitivă)
c. III vt. I v. 13 *Ia-mi* gînditorul suflet *ce-n piept* mi-a *mai* rămas
mss. 5923 vt. II v. 13 (corectat în formă definitivă)
c. III vt. I v. 14 *Să-l încununi cu dafini şi* verde poezie
vt. II v. 14 (corectat definitiv)

v. 2 „in umbra ţinutului tăcut", este vorba de moarte, închipuită de antichitatea clină ca un alt tărîm.

v. 3 *„Diana* sau *Artemis"* fiica lui Jupirer şi al Letei, soră a lui Apollo şi zeiţă fecioară, considerată zeiţă a luminii al cărei simbol este luna. Era înconjurată de un cortegiu de nimfe şi stăpinea pădurile. Săgeţile sale, dăruite dc Jupiter, aduceau moarte muritorilor vinovaţi de impietate.

v. 4 In acest vers este vorba de Venus, numită şi Venera iar de greci, Afrodita, despre care mitologia antică relatează că s-a născut din spuma mării.

v. 5 *„Cythereenei",* nume dat lui Venus căreia grecii antici îi ridicaseră un altar în Citera, o insulă pustie la sud de Pcloponez.

În primul sonet care prefaţi.-ază ciclul SCUTUL MINERVEI, Cristian Livescu îl află pe poet *„slupîn deplin pe cuget",* îndepărtat atît de lunara Diană cît şi de înşelătoarea Cytliereena (Venus). Singura povară care i-a mai rămas este *Gînditorul suflet* care speră să-şi găsească afirmarea de sine o dată cu optarca pentru Minerva, zeiţa înţelepciunii. *(Introducere în opera lui Ion Pillat...* p. 179.)
Citat de V. Netea *op. cit.*

449 II. *Deoarece, Senino...* Miorcani, 4 august, 1933. (Sonetul este datat autograf în mss. 5923, B.A.R.S.R. p. 2.)

Pleiada, I (1934), nr. 1, ian. p. 30.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele: ASFODELA şi E.D.III.

în ciorna sonetului, de la p. 24, în afară de prima strofă şi dc versurile 5 si 7, elaborate dintr-un început în ultima formă, restul poemului este indescifrabil, fiecare cuvînt fiind barat cu creionul. Modificările făcute variantei, copiate la p. 2, sînt următoarele:

mss. 5923 vt. v. 1 Deoarece *Minervo,* mireasă mi-eşti. . .

» » `- ' Voi cerceta cu ochii */fişia. năluca/...* (corectat în formă def.)

» » v. 8 *Ce se înalţă albă pe zări...*

" « v. 10 Bacchantelc *nebune de teamă...* (corectat in formă def.)

» ✕ » 11 *în umbră fuge Bachus...* (corectatin formă def.)

.. v. 12 *Dar Apolonul* tainic pe frunte cum răsare,

" » " `- 13 Îmi naşte nouă muze */deodată, sub frunze, in noua mea cîniare/, senine* la picioare,

v. 11 Cercetătorii moderni deosebesc pe *Sileni* de *Satiri.* Grecii antici îi considerau deopotrivă tovarăşii lui Dionysos, fiinţe cu înfăţişare omenească dar cu coadă de ţap, alţii cu coadă de cal, cu urechile ascuţite şi nasul cîm.

v. 13 *Apollo,* zeu grec al Luminii, al Artelor şi al Profeţiei. Născut în insula Delos, fiu al lui Zeus şi Lcto şi frate geamăn al Dianei. Avea la Delfi un sanctuar şi un oracol,

v. 14 Cele nouă *Muze,* fiicele Mnemosinei şi ale lui Jupiter (Zeus). Ele patronau aproape toate formele de muzică şi poezie. Corul lor era condu* de Apollo care cinta din liră pentru a le ritma dansurile.

Ionescu D. Constantin reproduce *Sonetul II* care mărturiseşte năzuinţa poetului de a se descătuşa dc impur in favoarea raţiunii strălucitoare. *Ion Pillat. Scutul Minervei* în *Ramuri,* XXVI (1934), nr. 1.

Poem citat de G. Calinescu *{Ion Pillat. Scutul Minervei, Adevărul literar şi artistic,* VIII (1934), nr. 687.

450 III. *Acelaşi zeu profetic...* Miorcani, 5 august 1933. (Sonetul este datat autograf in mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 3).

Pleiada, I (1934), nr. 1, p. 31.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este nepublicat în volumele ASFODELA şi E.D.III.

Sonetul are forma sa aproape definitivă, chiar în ciornă, p. 26, cu prea mici diferenţe faţă de varianta, copiată cu cerneală, la p. 3. Versul 13 este cel mai elaborat.

mss, 5923 c. I v. 1 Acelaş zeu profetic mai *scutură...* (corectat In formă def.)

„ „ c. I v. 5 în temple *ruinate...*

„ „ vt. v. 5 „ „ profanate... (corectat în formă def.)

„ „ c. I v. 7 *Cum vrei să /înţeleagă, cucerească/ ei...* (corectat In formă def.)

„ „ c. I vt, v. 9 *Nici* lauda, *nici* ura...

„ „ c. I v. 13 Din *marmora divină sculptorul...*

„ „ vt. v. 13 Din creştetul *veciei* destinul...

v. 2 Sanctuarul de la *Doăona* e situat în afara limitelor Greciei propriu-zise, în Epir, lîngâ oraşul Ianina de astăzi. Zeus era divinitatea protectoare a ţinutului. Dodona a fost mereu frecventată din cauza oracolelor zeului, care se adresa muritorilor prin foşnetul stejarilor sacri,

v. 2 *Delos* insulă mică, stîncoasă, unde zeiţa Leto s-a refugiat, adâpostindu-se de gelozia Herei, pentru a-i naşte pe Apollo şi Diana, copiii lui Zeus. La poalele muntelui Cintos şi sprijinindu-se de un palmier (care avea să ajungă un arbore sacru) Leto a născut pe cei doi gemeni. Cultul lui Apollon a făcut din Delos cea mai importantă insulă a Cicladelor.

v. 4 *Pindar,* poet liric (518 — 438) născut în Beoţia lîngă Teba. A excelat in toate genurile lirice,

v. 13 *Minerva, Atkena,* la care se referă versul, a încarnat idealul elenic mai mult decît oricare zeiţă. Versul se referă la legenda mitologică care relatează că Minerva s-a născut din capul lui Zeus, gata înarmată. Ea simbolizează înţelepciunea şi inteligenţa, fiind in acelaşi timp o luptătoare. A devenit protectoarea eroilor care luptaseră pentru binele omenirii şi întruchiparea idealului civilizaţiei elenice.

Versul 8 citat de Ion I. Cantacuzino în *O problemă de poezie* cu ocazia apariţiei voi. *Scutul Minervei* în *Convorbiri literare,* LXVII (1934), nr. 2.

în sonetul III, Şerban Cioculescu revelă evocarea barbariei contemporane, repudiate de poet. *(Ion Pillat. Scutul Minervei — sonete — Adevărul,* XLVIII (1934), nr. 15.385.

Ghe. Rapa oprindu-se la sonetul III atrage atenţia asupra desconsiderării — academic de senină — adusă decadentismului poetic. Sub Scutul Minervei poetul va căuta compensaţia în frumuseţi transcendente iar ca expresie se va reculege în realizarea unui poetic supus clasicismului. *(Ion Pillat: Scutul Minervei. . .* în *Facla,* XIII (1934), nr. 930).

451 IV. *Adăpostit sub scutul...* Miorcani, 5 august, 1933. (Sonetul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R. p. 4).

Pleiada, I (1934), nr. 1, ian. p. 32.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat in volumele ASFODELĂ şi în E.D.III.

Cu toate ştersăturile şi înlocuirile de cuvinte, încă din ciorna de la p. 27, se poate desluşi ultima formă a sonetului. Se vor urmări în ciornă şi in copia pe curat de la p.4, diferitele încercări:

mss. 5923 c. vt. v. 3 *Mi-am liniştit viaţa şi focul* • • . înlocuit cu :
/. „ Dc *patima* lumească... (corectat în formă def.)
mss. 5923 c. v. 4 De *amăgirea* înşelătoare... (corectat în formă def.)
„ c. -*i.* 5 *Privesc* pămînt... (corectat in formă def.)
„ c. v. C înaltă în simţire *frumoasă-n.-.* .
„ c. şi vt.v. „ Adun pămînt şi plante şi oameni ea-»tr-o carte
„ c. V. 7 *Tot ce tni-au fost otrăvuri îmi sini azi /crescură/* (corectat în formă def.)
„ c. v. 10 *Deasupra* cîntă-n soare al */formelor/* zeilor alai
„ vt. v. 10 în juru-i saltă-n *piatră* (corectat in formă def.)
„ c. v. 12 Nu-i nimeni deznădejdea *din cînl* să *o* ghicească
vt. v. " Nu-i nimeni deznădejdea din *viers* să mi-o ghicească
„ c. v. 13 Dar tu, Zeiţă clară ca *soarele.* .. •
„ c. v. 14 Puterea să-mi *sap versul* în marmură cerească
vt. v. „ „ „ *uit chinul sub* „ „

1 *Scutul Minervei.* Casca, lancea şi mai ales egida, o piele de capră servindu-i drept scut şi avînd fixat in centru capul Gorgotiei erau atributele cu care artiştii au înzestrat-o pc Minerva.

452 V. *Precum prin crîng. . .* Miorcani, 5 august 1933. (Poemul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R., p, 5).
Pleiada, I (1934), nr. 1, ian., p. 33.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele: ASFODELĂ şi E.D.III.

în ciorna de la p. 28, conflictul din sufletul poetului ţîşneşte exprimat spontan, Dar din modificările aduse imediat se Vede cum biruie stăpînirea de sine. Ultima variantă este copiată pe curat la p. 5.

mss. 5923 c. •/. 2 *Rănită acum de moarte dc vre-un glonte.* ..
„ „ vt, v. „ *Rănită azi de moarte de un glonţ* de vînător (corectat in formă def.)
c. v. 4 *Şi* vrea...
c. v. 5 în singele-mi departe *o patimă* mai ţipă
vt. v. „ (corectat în forma def.)
c. v. 6 Iubirea *ce nu moare şi ochii mari ce* dor;
vt. v. " Iubirea *chinuită* de rănile ce dor;
c. v. 7 Sleită se mai zbate *şi nu mai e izvor*

vt. v. „ (corectat în formă def.)
„ c. v. 8 Sâ-i *dea putere* nouă...
vt. v. „ (corectat în formă def.)
c. v. 9 *La margine de suflet...*
vt. v. De prin afunde *zile...* (corectat in formă def.)
i. c v. 10 în *sîngele* de astăzi. . . („ „ ,< ..)
„ c v. 11 *Revino Zeiţă prinsă-n luciul armurii...* sau
„ ,, Zeiţă prinsă-n zeaua *armurii* ce învinge
vt. v. „ Zeiţă prinsă-n *luciul* „ „ „
' v. 12 *în sufletul noptatic /ucigător/* coboară
vt. (forma definitivă)
„ c v. 13 *Străpunge* fără mila cu *landa de fier*
vt. v. (corectat în formă def.)
„ c. v. 14 *Năluca unei patimi* ce n-a putut să moară
vt. v. „ (corectat în formă def.)

453 VI. *Neptuit pe mări. . .* Miorcani, 5 august, 1933. (Poemul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R-, p- 6).
Pleiada, I (1934), nr. 1, ian., p. 34.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele: ASFODELĂ şi E.D.III.

încă din ciorna de la p. 29 se poate desluşi forma definitivă a sonetului. Ultima variantă este copiată cu cerneală la p. 6.

mss. 5923 c, v. 3 C^bela *îngrijeşte ca grijă* pe pămînt
-*ri.* v. „ Cybela împărăteşte *cu grijă* ., „
c. v. 4 Şi Ceres *nalţă grîul* şi Bachus creşte via.
c. vt. v. 5 Şi-mpart *zei şi zeiţe* văzduhul, apa glia
c. v. 8 *Din cer veni* păcatul şi nevinovăţia (corectat in formă def.)
9 *Nemuritori nc-aşfeaptă* in...
vt. v. „ *Nemuritori veghează* în...
c. v. 11 *Stăm prinşi...* (corectat in formă def.)
c. v. 12 *Să scap nu pot de Olimpul ce* dă şi *cc* culege
vt. v. „ *Să scap nu pot de Olimpul* el dă... (corectat în formă def.)
c. v. 13 *Cu el nebunul luptă, zbâtindu-se-n* zadar
vt. v. „ De *el nebunul fuge zbătîndu-se-n* zadar,
„ c. vt. v. 14 Eu mă supun, *Mimrvo,* la ne-ndurata lege.

v. 1 *Neptun* sau *Poseidon* fratele lui Zeus stăpînul mărilor şi oceanelor,
v. 2 *Zefir,* nume dat de mitologia greacă vîntului de vest; *Boreu,* zeul Vînturilor din nord, fiul unui Titan şi al Aurorei.

v. 3 *Cibela,* zeiță a fecundității.

v. 4 *Ceres* sau *Detneter,* zeița care dă pămiritului rodnicie şi face să crească griul. *Bachus* sau *Dionysos,* zeul vinului şi al iederei a cărei vitalitate şi persistenţă simboliza veşnicia existenţei,

v. 10 *Driade,* hamariade, nimfe ale arborilor in mitologia greacă-

v. „ *Lari,* (în mitologia romană), divinități protectoare ale familiei şi ale căminului).

454 VII. *Cu armonie simplă...* Miorcani, 6 august, 1933 (Poemul este datat autograf îu mss. 5923 B.A.R.S.R.).
Pleiada, I (1934), nr. I. ian., p. 35.

Apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele: ASFODELA şi E.D.III.

Căutările sînt vizibile în ciorna abia descifrabilă, de la p. 30—31. Varianta de la p. 7 prezintă şi ea diferenţe şi modificări pînă la ultima împlinire a versurilor.

inss. 5923 c- v. 1 Cu armonie simplă de *piatră* şi lumină
c- v. 2 Trezind *în gînd comoara de sunete* adinei
vt. v. „ Trezind *în noi ecoul simțirilor* adinei
3 *în țara devastată de barbari, Turci sau Frtnci* — s-a renunțat
„ pentru: *Pe* tragica splendoare *de* dezolate stînci,
vt. v. „ în tragica splendoare *de...*
c. v. 4 Sigiliul *țării rămine: un templu* pe-o colină
vt. v. „ Se profilează templul *pustiu...*
c. v. 5 Dar veac de veac frontonul *lui* crapă, se înclină
vt. v. „ „ „ „ „ „ *se* . . . . . .
c. v. 7 Şi-n țara pustiită do barbari, Turci *sau* Frînci,
vt. v. „ Şi-n țara *năpădită* de barbari. Turci *sau* Frînci,
v. 8 *Sub floarea* de-acantă dau *(cresc)* tufe de sulfină
vt. v. „ Prin pietrele dc acantă *cresc...*
v. 9 *Cind oamenii şi vremea,* Minerva mea te lasă,
v. 10 *Şi slava cînd n~o ține* granitul cel mai dur
vt. v. „ Când slava *n-o mai* ține...
v. 11 *Din visurile mele* ți-oi făuri o casă
mss. 5923 vt. v. 11 (forma definitivă)
c. vt. v. 12 Dar dâ-mi zeiță harul şi *sfaturi* înțelepte
c. v. 13 Sonetul meu să suie în *nesfirşit* azur
vt. V. „ (formă definitivă)
c. v. 14 *Vrăjire* de pilaştrii şi de proporții drepte.

Lucian Boz selectează ultima strofă care exprimă ruga poetului pentru dobîndirea Ilarului de a-şi putea comunica trăirea noilor stări sufleteşti — străbătute de duhul clasicității — în tiparul „dc pilaştrii şi de proporții drepte" a sonetului. *[Ion PUlat- Scutul Minervei* în *Cuvîntul liber,* seria 3, I (1934), nr. 13).

Ghe. Rapa *(op. cit.); Ov.* S. Crohmălniceanu în *Literatura română între cele două războaie mondiale...* p. 122; Dumitru Mîcu în *Gîndirea* şi *Gindirismul. . .* p. 48G, atrage atenția că in sonetul VII, este exprimată dorința poetului ca prin poezia sa să făurească zeiței *o casă* pc care timpul să nu o macine aşa cum sînt fărîmițate de vreme vechile temple protilate de *„dezolate stînci".*

Cristian Livescu citează în întregime sonetul VII pentru „actuala năzuință a imaginarului care se vrea nu la adăpostul formei, ci mintuit prin ea".

Spațiul legitim cuprins în tinereţe în *casa amintirii* apoi în *insula* caldă şi protectoare, este de data aceasta adăpostit în: « *sonetul templu / refugiu pentru cel ce vrea să supraviețuiască vremurilor* *(op. cit.).*

435 VIII. *Sub rod se-ndoaie pomul...* Miorcani, 6 august, 1933. (Sonetul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 8.)
Pleiada, I (1934), nr. 1, ian., p, 36.

Sonetul apare in SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat in volumele: ASFODELA şi E.D.III.

Forma sonetului este foarte lucrată. Prima cristalizare este atinsă pe contrapagina 32 iar lumina versurilor definitive abîa se întrezăreşte din ţesătura corecturilor celei de a doua şi a treia ciorne de la p. 33 şi 34. Ultima formă este copiată cu cerneală la p. 8.

mss. 5923 c- I v. 1 *Supus* se-ndoaie *ramul cînd rodul îl pătrunde*
„ „ c- II v. „ *Supus* se-ndoaie pomul *cînd darul îl pătrunde*
„ „ vt. v. „ *Supus* se-ndoaie pomul *cînd rodul îl pătrunde*
„ „ c. I v. 3 Şi *apa jspumegoasă, răzvrătită, jucăuşe/...*
„ „ c. II v. „ Şi *apa frămîntată. . .*
„ „ vt. v. „ Şi *apa* fâr-astîmpâr (corectat în formă def.)
„ „ c- I v. 4 *jAcuma liniştită* sau: *S-a liniştit adincă cu vasej purtind paşnic corăbiile pe unde.*
„ „ c- II v. „ *Azi fluviul* poartă paşnic corăhiile pe unde.
„ „ vt. v. „ (forma definitivă)
„ „ c. I v. 5 *Dar azi cind* jocul fraged al anilor se-ascunde
„ „ c. II vt. v. „ Departe „ „ „ „ „
„ „ c. I v. 6 Şi *îmi răsar la tîmple* întîii peri cărunți
„ „ c. II v. „ *Şi iată-mi ies pe tîmple* „ „ „
„ vt, v. „ (forma definitivă)

c. I v. 7 *Dar patimile sterpe mai spumegă sub* punţi
c. II v. „ *Dar sterp un val de patimi tot spumegă sub* „
vt. v. . „ (forma definitiva)
c. II 8 *Dar răzvrătite doruri lot înverzesc pro/unde*
la px 33 c. 2 v. 9, 10, 11 indescifrabile
c. III v. 9 *(Ca înţclep!ul şarpe schimb tainic!,* sau-'
v. „ Ca şarpele de-acuma schimb *suflet şi vis* şi piele
vt. v. „ (forma definitivă)
c. III v. 10 *Simt* soarta *cu-mi* apleacă */balanţă}* *viaţa la cintar*
vt. v. 10 (forma definitivă)
c. i n v. 12 */Sub zodiile/* In toamna unde. */totul/* darul se pîrgue *în lapte şi în miere*
mss. 5923 v 12 (forma definitivă)
„ „ c. III vt. v. 13 Aştept să vii *Minerva* cu dreptul tău cîntar,
„ „ c. III v. 14 Să-mi hotărăşti măsura de *untdelemn şi* miere
„ „ vt. v. „ „ „ „ *de-amar* şi de miere

Constantin D. lonescu comentează astfel semnificaţia sonetului: „Cînd patimile împlinite se arcuiesc în punţi şi dorurile fecundate s-au liniştit profunde, sufletul se întoarce spre culmile fericirii" *(op. cil.).*

în sonet Serbau Cioculescu recunoaşte ceva din orgolioasa conştiinţă de sine a poetului francez Moreas *(op. cit.).*

Ov. S. Crohmălniceanu subliniază rolul înţelepciunii, invocată „pentru a stinge tumultul pasiunilor din suflet spre a instaura, în locul lor, calmul olLnpian" *(op. cit.).*

Alexandru Philippide, în *op. cit.* p. 150, atrage atenţia asupra alcătuirii poemului cu o „siguranţă deplină şi cu o perfectă cunoaştere a mijloacelor. Rimele, catrenele n-au fost alese la întîmplarc. Pentru tonal grav care trebuia realizat era nevoie de cuvinte cu sunet adînc, cu sunet de apă vuitoare, de vînt prin funduri dc păduri, un sunet de toamnă sufletească, fără stridenţe, pătrunzător fără sfişieri, potrivit cu firea însăşi a poetului. Rimele catrenelor cuprind, toate, acest sunet întunecat — u — care prin repetarea lui de opt ori realizează perfect intenţia poetului. Aliteraţia ultimului vers este, iarăşi, un mijloc potrivit pentru ca finalul să se fixeze durabil în amintire".

456 IX. *La Roma cînd Horaţiu...* Miorcani, 6' august, 1933. (Poemul este datat autograf în mss. 5923, B.A.R.S.R., p. 9).
Pleiada, I (1934), nr. I, ian., p. 37.
Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele ASFODELĂ si E.D.III,

Prima ciorna, de la p. 35—37, — aproape indescifrabilă — nu poate fi luată în considerare. Rezulta doar ideea fundamentală a poemului, despre prospeţimea graiului nostru în stare de a cînta pe Minerva, mit şî quintesenţă de factori civilizatori, de înţelepciune şi poezie, care era nmlt mai dezvoltată. La început se evoca eleganţa şi forma aristocratică a graiurilor lui: Horaţiu, Dante, Shakcspeare. Rarine şi Goethe, care au proslăvit pe Minerva. Artei şi limbii literare a acestora li se opune puterea sufletească a poetului român, — abia ridicat din lutul ţării sale, — şi expresivitatea, viersul său, ţtşnit din litnba ciobanilor, dar care pus în slujba Minervei ajunge să exprime înalta poezie. La p. 38 a fost transcrisă prima variantă iar la p- IX cea de a doua.

mss. 5923 vt. T v. I *Pe cînd la Roma Goethe* prindea nemuritoare
„ „ vt. 11 v. 1 *Pc* cînd Horaţiu-» *odă* prindea nemuritoare (corectat în formă def.)
vt. I v. 2 Cadenţa ta *divină* în versul *său german*
vt. II v. 2 Cadenţa ta *(la Roma)* în Odă cînd *ritmul* suveran
vt. I v. 3 *Pe piaiutile noastre spunea cîte-un cioban*
vt. II v. 3 (forma definitivă)
vt. I v. 4 *Din frunză tremurată la stele şi izvoare*
vt. II v. 4 La noi, *păstori* din frunză spuneau pe la izvoare */doar la mioare/*
vt. I vt. II v. 5 Dar *îndrăznesc Minervo, să-ţi înalţ azi* la picioare,
vt. I vt. II v. 6 O *laudă să înfrunte* al vremilor noian
vt. I vt. II v. 7 Căci simt sub *mîni că* lira, pe fiecare an
vt. II v. 8 Mai pură, mai *adîncă,* îmi jMMâ-nvingătoare
vt. II v. 8 (forma definitivă)
vt. I v. 10 Un suflet ca un codru *bogat* şi nepătruns
vt. II v. 10 (forma definitivă)
vt. I v. 11 l-ai dat *aerisirea* coloanelor eline
vt. II v. 11 l-ai dat *înariparea* „ „
vt. 1 v. 12 *Barbarul nu* pricepe, *nici azi, nici ieri,* nici mâne
vt. II v. 12 Hilotul nu pricepe *nici azi, nici ieri,* nici mâne
vt. I v. 13 Dar versul meu *în templu-ţi* purificat şi uns.
vt. II v. 13 (forma definitivă)
vt. I v. 14 *Cit vor trăi Carpaţii şi Dunărea rămtnt*
mss. 5923 vt. II v. 14 *jtn simetrii de ceruri/* Şi logodit în tainA cu Muzele (neterminat)

v. 1 //ojaţiu. Quintus *Horaţiu* Flacus, poet latin (65—8 î.e.n.).

v. *2 Odă.* Este vorba de *Odele* lui Horațiu cu caracter familiar, național şi religios.

Sonetul IX îi prilejuocşte lui Ghe. Rapa următoarea apreciere: Ion Pillat se retranşează în aristocrația de marmoră a sonetului, mlădiat savant. Realizarea îți dă voluptatea de a savura o limbă de o minunată frumusețe *(op. cit.).*

457 X. *Pe mări nu poate vasul...* Miorcani, 8 august, 1933. (Poemul este datat autograf in mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 10).
Pleiada, I (1934), nr. 1, ian., p. 3S.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele ASFODELA şi E.D.HI.

Prima ciornă, de la p. 39, este indescifrabilă. A doua ciornă se află la p. 40 şi 4 I, iar prima variantă, la p. 42. Varianta a IT-a se află la p. 10.

mss. 5923 c. II vt. I vt. II v. 1 *Pe val să zboare* vasul *mai trebuie* ca vlntul
v. 2 în pînze chibzuite *să-şi lase* vlaga lui
„ c. II v. 5 *Să facă să răsune divin* şi proaspăt cîntul, sau:
„ c. II v. 5 Din *harpe* să *răsune* deplin şi proaspăt cîntul
vt. I vt. II v. 5 Din *harpă* ca'sâ-nvie deplin şi proaspăt cîntul
„ c. II v. 8 *Doar sub ciocan şi daltă.* La fel e şi cuvîntul.
vt. I vt. II v. 8 *Cind orb* loveşti cu dalta. *Ia* fel e şi cuvin tul
mss. 5923 c. 11 v. 9 Să creadă Sciții *numai în bîlbîiri de-oracol* sau
v. 9 „ „ „ *numai în divagări de oracol*
vt. 1 vt- II v. 9 Năuci să creadă Sciții că bîlciul *e* spectacol
c. II v. 10 Că *cine plînge-n hohot are dureri* adinei
vt. I v. 10 Că-n *lirele stridente* dorm melodii adinei (corectat în formă definitivă)
c. II v. 11 Ca-M vorbe nc-nțelese *t-o vrajă mai deplină,* sau:
„ „ *întunecate se ascunde* un oracol
vt. I vt. II V- 11 Că-n *versuri...* (corectat în formă definitivă)

„ „ c. II v. 12 *O poezie mare e mai anevoioasă*
„ „ vt. I v. 12 *Adevărata artă e mai anevoioasă*
„ „ vt. II v. 12 (forma definitivă)
„ „ c. II v. 13 Nu *se ascunde-n umbra* desişului pe stînci
„ „ vt. I v. 13 Nu *bîjbîie* în noaptea „ „ „
vt. II v. 13 (corectat în formă definitivă)
„ „ c. II v. 14 *înalță în lumină Minervo a ta lege!*
„ „ vt. I v. 14 în soarele Minervei *ea stă armonioasă*
„ „ vt. II v. 14 „ „ „ seînteie *a sa* lege

Ionescu D. Constantin citează ultimele două strofe ale poemului care sintetizează arta poetică a lui Ion Pillat *(op. cit.).*
în *sonetul X* Şerban Cioculescu discerne o polemică nedesluşită cu barbaria contemporanilor îndepărtați dc aticism *(op. cit.).*

458 X L *Abia sosi Prierul...* Miorcani, 8 august, 1933. (Poemul este datat autograf in mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 11 şi 45.)
Pleiada, I (1934), nr. 1, ian., p. 39.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele: ASFODELA şi E.D.III.

Prima ciornă, de ta p. 43 — este plină de ştersături şi reveniri.
La p. 45 se află prima variantă iar la p. 11, cea de a doua.

mss. 5923 c. v. 1 Abia *veni* Prierul cu *pas \zbor\ de* rindunică
„ „ vt. I v. 1 Abia sosi Prierul *în zbor de* rîndunică
vt. II V. 1 (forma definitivă)
„ „ c. v. 5 Tot *ce-am iubit odată* cu aripi se ridică
„ „ vt .1 v. 5 (forma definitivă)
„ „ c. v. 6 *Ca apa si ca vîntul mi-e sufletul oprit*
„ „ vt. I v. 6 Şi *sufletul meu unde-i Cu valul său umbrit,* sau:
v. 6 *Tot ce-am legat de suflet se duce neoprit*
vt. II v. 6 *Tot ce-a* fost... (corectat în formă definitivă)
„ c. v. 7 *Şi mi se scurg alături în pasul liniştit.*
vt. I v. 7 *Şt sufletul te fură pe valu-i* albăstrit
vt. II v. 7 Şi *altădată* suie cu fumu-i albăstrit
„ „ c. v. 8 *Durerea* cea mai mare *(iubirea)* dorința cea mai mică
mss. 5923 vt. I v. 8 *Durerea* cea mai mare *(iubirea)* dorința cea mai mică
vt. II v. 8 (corectat în formă definitivă)
„ c. 1 v. 9 *Chiar bolta înstelată a cerului mi-arată* sau

v. 9 *Chiar bolta înspuzită tn anotimp* roteşte,
v. I v. 9 *în* trecerea rotundă *(a anului)* a lunilor
vt. II roteşte
vt. II (forma definitivă)
„ c. 1 v. 10 indescifrabil-., *un zodier schimbat*
„ vt. I v. 10 *Deasupra-mi* bolta nopţii *un zodier schimbat*
vt. II v. 10 *în noaptea mea o holtăboltă cu zodier schimbat*
.. c. I v. 11 Şi steaua *căzătoare in umbră* vestejeşte
„ c. 1 v. 11 *în scurgerea totală pe care o măsoară*
vt. I v. 11 (lorma definitivă)
„ c. 1 v. 12 (forma definitivă)
., c. 1 " v. 13 *Etern* e doar *Apolon pe* lira-i le măsoară
vt. I v. 13 (forma definitivă)

Al. Philippide analizează „ultimul terţet aliterat in întregime, cu un ton admirabil, poezie pură priu mireasma pa carp. o d-i. indiferent de conţinutul inteligibil, care, de altfel c şi el valoros prin imaginea cc-o evocă" sugcrîndu-se a.stM ştiinţa versificaţiei ia lou Pillat *(op. cit.,* p. *151).*

459 XII. *Irar cu~n îl sfidase...* MiorcaUi, 8 august, 1933. (Sonetul este datat autograf **în** mss. 3923 J1.A..K.S.K., p. 12.)

PLia-li. I (1931). nr. i. **KWI., p.** 40.

Surv'.tnl vjirv' î-i SL'.UTUl, **AllMERV** Ef (1913), şi iu vulumde: **ASFO-DELA** >i **E.D.IiJ.**

Sonetul ,i" • djuj. oi;jnrv — pri-in. hi.l-*-;citrsbili — la p. 46, i;ir cealaltă in p. 17 —49. Poemul ar^ o ^m^ir.i variantă u.i i--~ri",ă.

mss. 5923 c. II /. i *P-eu îndră:iiehi' Di.ii.os* c:i aripi; *di* ceară
„ „ „ '/. 1 C *.iii* **îl ifi**.lj. *Ivir'ss* ei ~.ripe d- ceara
vt I (.-.'.irjcU'. î'i forni i. d'-iiii'i/'ii
„ „ c. II v. *2 Oi.i c,i-r* **i**-*i rricjyi;.' l-a b/'t'jAp?!,* sau:
c. **2** *l.i* ***Jru/i*** *ci^.t'i 'a p.-'i'^nit Apoi*
„ „ vt- •/. *2 L):: :-.'r* **ni** *ui/i c'i-^.t'", l i p.-j'i-iiit Apoi-*
„ „ c. II /. .5 **Şi** p- Act.; j'i c **sr** '-i *p ijAia* tTup.il gol
vt- /. ⁝< Şi p' A:iO>i lirei *(-Ări's)...* (corectat d :îi uli /)
„ „ c. Ii v. 4 *Pi cel care rjp*:e din centri foia-n* pară,
SAU :
f. 4 *Pc Pram?tiu .'it'tusu tui Jos'l ^fişiară*
/. 4 Chiar **Proin**:t.-u *c-~* /ii a **smjVi** un **foi;** îu pară
v. 4 (forma definiţi/ă)

„ „ c. II v. 6 El cc **s-a** vrut ***titanul,*** **al omenirii «ol**
vt. v. 6 (corectat în formă definitivă)
„ „ c. II vt. v. 7 ***De*** stînci legat de Joe **cu** vulturii **ocol**
„ „ c. II vt. v. 10 Comoara ta ***Minervo*** în ***versuri să ţi-o*** fur
„ ,. c. II v. 11 ***în mine toţi erau...*** (corectat definitiv)
., c. II vt. str. IV v. 12 ***Pe aripe de raze Jcar (Dedal) nu-şi conteneşte zborul***
v. 13 ***în vis pe*** *veci* ***Acieon te vede trup de-azur***
v. 14 ***Şi Prometeu de focu-ţi răpit, e-nvingălorul***

La p. 12 a **mss.** 5923, *în* colţul sting al paginii, este transcrisă forma definitivă a acestei ultime strofe.

v. I *Lear r* tatăl său *Dednl* au fost întemniţaţi de Minos. deoarece Dedal i-a ajutat pe Ariadna şi Tezeu sa învingă Minotaurul. Prizonierii au evadat îu zbor, graţie aripilor eonst ruite de Dedal şi fixate **de** umeri cu ceară.

Nesocotind sfaturile date de tatăl său, Icar s-a înălţat prea sus, prea aproape de căldura soarelui care a topit ceara şi nstfe! Icar s-a prăbuşit în niare.

v. 3 ***A/tf-::.*** /înătnr care a ***•••ji*** prins-o)>: zeiţa Di-ina la snlldat. Zeiţa minioasă l-a pr. făcut i.i cerb şi el a fo:-:t Klîşiaî de L.îiuii săi.

v. 5 ***Prn'm*** Vii, zeul focului, fii' TiLarutUu japef -.i /.ir al Lii Zeus. Deoarece a furai focul din cer, a ***îo^*** ped< t>:.i'. d • '/.••\is care. l-u iidAnţuir de o stînca şi a t.iaiis **UN** /ultur s,i-i aiaiiii;!.-: fi,.acul car • eieş^a mereu l.i loc. Citat de Lucian iîoz în *op. ci!.;* fihe. Raţia. *op. cit.*

Cristian LWe>eu e-instald că in „aliiifr,i-**TU**. Steilud. e ţnra perfecţiunii artistic" vizii, ***n<*** a pnetn-ă se cont-'>!>-'-ştecu ,'i:-nrv.l **i'**orm i, « trufie » pe cure Ion PiUat o comoara cu c.ie ale unor Icar, Aeteou şi Prometeu. „Mai mult decit ati), siar **M** de de-:.ivii *fnc* a p.**i**'/i i po.it • /ierna şi -a. printre modal i-tăj'ib' d·' depăşii **l'** a oiii'uesi.ulni, ţintuit de 'an'.ul greu al temporal'laţii". *(cp. cil.,* p. 132).

460 XIII. *Din tonic-ac eu vă rn:-'i...* Miorcani, . 9 august, 19i3. (Sonetul estt-datat autograf la p. 13.)

Pleiada, 1 {i9,V}. ar. 1, iau., p. 4 1.

Sonetul apare în SCUTVi, MINKIiVKI (1933) ţ.i este republicat in volmnel'.:: ASKDDKL\ ***şi*** **E.D.III.**

Prima r.inrnă a p'^mului se află la *y.* 51 iar cea de a doua la p. 521 Forma este îri-.lelu:e* ciutatâ şi *so-n* înc.rca să di::,jin etapele, evoluţiei sale. Prima variantă este la p. 53, iar cea de a doua la p. 13,

m--s. !5923 c. I v. I *Aceasta roză ca>•<-. pr. masa sc (dezleagă) încheagă*

c. II 1 *Această cea din urmă roză ce-şi (leagă)* încheagă
vt. I 1 *A ceasta cea din urmă roză* ce-şi încheagă
Vt. II V. 1 Din toate această roză ce-n *brumă* şi *taina ei* încheagă (corectat în formă def.)
c. I v. 2 *Din catifea şi flăcări o inimă*
c. 2 v. 2 O inimă de flăcări pe palidul *frunziş*
vt. I v. 2 (in formă definitivă)
c. I v. 3 *în moartea Ce-şi întinde...*
c. II v. 3 *în toamnă acum primeşte al morţii luminiş*
vt. I v. 3 *în seara care-ntinde prin parc un luminiş*
vt. I v. 4 Cum tremură *de* purpur îmi este *şi* mai dragă,
Vt. II V. (corectat în formă definitivă)
c. I v. Şi *această grapă blondă a rămas* întreagă
c. II vt. I v. 5 *A Ceasta grapă blondă care-a scăpat* întreagă
mss. 5923 vt. II v. 5 Şi *grapa aceasta blondă* ce s-a păstrat întreagă
c. I v. 6 în via *dezgolită* de-al toamnei *seceriş*
c. II v. 6 (corectat în formă definitivă)
c. II Vt. II v. 7 *Cum mierea şi-o trădează* prin *ultimul* frunziş
c. II 9 *Doresc ce* înfloreşte sub semnul despărţirii
vt. I v. 9 Mi-e dor de ce *mă cheamă „ „ „*
Vt.II V. 9 (corectat în formă definitivă)
c. II v. 10 *Aceste braţe* albe *ce* gîtul *mi-au cuprins.*
vt.II v. 10 (forma definitivă)
c. II v. 11 *Cînd ştiu că peste noapte s-or estompa* privirii
vt. I vt.II v. 11 Mă ţin cînd ştiu că mâne s-or *estompa* privirii
c. II, vt. I v. 12 *învaţă-mi. Zeiţă, iubirile eterne*
vt. I v. 12 (corectat *în* formă definitivă)
vt. I v. 13 *Să cînt tot ce-nfloreşte de moarte neînvins*
vt. I *v.* 13 Ciorchini de stele setea *o* sting şi am întins

„ „ vt. I v. 14 *Deasupra amăgirii ce pulberea îşi cerne*
vt. I, vt.II v. 14 Iubirii tale *roza* petalelor eterne.

Deasupra dorului de farmecul efemer al vieţii se ridică voinţa de răscumpărare, prin artă, a liniştii olimpiene. (lonescu D.Constantin, *op. cit.).*

Cristian Livescu alege ultimele două strofe care i se par mai macedonskiene decît cele din VISĂRI PĂGÎNE. „Pe de o parte, farmecul naturii aflate mereu sub pecetea perisabilităţii şi a despărţirii", pe de alta, tentaţia inefabilului ideal — *„cupa petalelor eterne"* recompun dilema autorului *Thalassei.* Pillat realizează aici „atmosfera stranie de vis şi realitate, care face vraja tulburătoare a marilor poeţi de limbă engleză", observaţie ce-i aparţine privitoare la «spaţiul viziunilor» lui Macedonski, datînd din 1930" *(op. cit.,p.* 182— 183).

461 XIV. *Nespovedită mie...* Miorcani, 9 august, 1933. (Sonetul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 14).
Pleiada, 1 (1934), nr. 1, ian., p. 42.
Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în volumele: ASFODELĂ şi E.D.III.
Sonetul are o primă ciornă la p. 54—55 şi doar ultima variantă transcrisă la' p. 14.

mss. 5923 c. şi vt. v. 2 Profilul pur pe braţul de lan/o răzimat?
„ „ c. v. 3 Ce chin tăcut Zeiţă *ca-n blocul de* marmura săpat
„ „ vt. v. 3 Ce chin tăcut Zeiţă *ca-n...*
„ „ c. şi vt. v. 5 Credeam că numai omul *şi* mintea...
„ „ c. v. 8 *De e nebunul Eros durerea o* să treacă
„ „ vt. v. 8 Chiar rănile lui Eros cu vremea *o* să treacă
„ c. v. 10 Sub alte legi stă neamul din care m-am ivit.
„• c.şivt. v. 12 Ce *l-a* durut odată *îl* doare pe vecie...
„ c. şi vt. v. 14 M-a învăţat *gîndirea* înalta-i simetrie

Lui G. Călinescu i se pare remarcabilă imaginea împietrită a Minervei, a unei divinităţi încruntate de gînduri — pentru noi transcendentale — sub a cărei evocare poetul ascunde, in versuri fericite, imposibilitatea dc a comunica cu ideea universală *(op. cit.).*

Şerban Cioculescu descoperă în sonet ceva din recea pasiune pentru geometrie a lui Valery *(op. cit.).*

'462 XV. *Din Helicon coboară...* Miorcani, 9—10 august, 1933. (Sonetul este datat autograf în mss. 5923, B.A.R.S.R., p. 15.)
Pleiada, I (1934), nr. 1, ian.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) si este republicat în E.D.III.

Sonetul a avut o dificilă elaborare. Ne-au rămas trei ciorne la p. 56-59. Prima din ele este indescifrabilă. Versurile 12, 13 si 14 rămase nedesluşit chiar în ultimele două ciorne. La p. 60 se află prima- variantă, iar la p. 15 cea de a doua.

mss. 5923 c. II şi vt. I v. 2 înconjurînd altarul tău sfînt *cu cerc* pios

„ c. II c. 3 v. 3 *Şi-n sunete de liră* suind armonios

vt. I v. 3 *Şi-n versuri cadenţate* suind armonios

vt. II v. 3 (forma definitiva)

c. II v. 4 *Cu aripi clare versul mi* s-a desprins din buce

c. II v. 4 *Cu aripi clare imnul..* (indescifrabil)

vt. I v. 4 CM *aripi clare versul să nască pe a lor* buze

vt. II v. 4 (forma definitivă)

c. II v. 5 *Acum m-opresc in soare ca raZelt-i lehuze*

c. II v. 5 *Şi cîte* trele Graţii în *zvonuri* de cobuze

c. II v. 5 *Apolon... şi razele-i lehuze*

vt. I v. 5 *Şi* cîte trele Graţii în cîntec de cobuze

mss. 5923 vt. II v. 5 (forma definitivă)

c. II v. 6 *De zei să-mi umfle pasul de-un foc* unduios

c. II v. 6 *De-un singur pas cuprins sub val* unduios

vt. I v. 6 *De zei, fmi* umflă *pieptul c-un foc misterios*

vt. II v. 6 Un singur vînt le umflă *un val* unduios.

c. II v. 7 *în cinstea-ţi să mimeze un val miS' terios*

vt. I v. 7 *Şi iar porneşte imnul larg* şi *unduios*

vt. II v. 7 (forma definitivă)

c. II v. 8 Din *care dansul creşte* din formele confuze

vt. I v. 8 *Din îndoitul fluer din lire şi cobuze*

„ „ vt. II v. 8 Divin se *naşte* Ritmul din formele confuze

vt. I vt. II v. 11 Şi *viersul lui de slavă* dă cerul sâ-1 despice

v. 1 *Helicon.* Munte *în* Beoţîa, închipuit sălaş al Muzelor.

v. 9 *Orfeu,* prinţ trac fiul unei nimfe, Caliope, înzestrat cu geniu poetic. Neconsolat de moartea Euridicei, soţia sa. cl coboară în Infern şi obţine de la păzitorii acestei lumi, revenirea ei pe pămînt. Singura condiţie era să nu-şi întoarcă privirile spre ca pînă nu ajunge să iasă din Infern. Nerespectînd această interdicţie tînăra soţie îi este luată înapoi.

Dar Al. Philippide consideră „deosebit de dure" cele două terţete al căror vers final, admirabil în concizîune, arată firea adevărată a limpezirii lui Pillat *(Ion Pillat şi adîncimea formei* în *Ion Pillat amintiri despre om şi poet,* p. 151).

463 XVI. *în căutarea prăzii. . .* Miorcani, 10 august, 1933. (Sonetul este datat autograf în mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 16.)

Pleiada, 1 (1934), nr. 1, ian., p. 44.

Sonetul apare in SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat in E.D.III. Poemul are o singură ciornă, — la p. 61 — ale cărei ultime două strofe sînt indescifrabile, şi o singură variantă la p. 16.

mss. 5923 c. v. 1 *Spre veşnica-li Coîhidă nou Iason am pornit.*

„ vt. v. 1 (forma definitiva)

„ „ c. v. 2 *în căutarea Unii de aur a cîntării*

„ vt. v. 2 (forma definitivă)

în forma definitivă a sonetului versul 1 se schimbă cu versul 2 şi vice-versa.

„ „ c. v. 5 Iar astăzi cînd din valuri *ieşind* pe clina zării

vt. /- 5 (forma definitivă)

„ c. v. 7 îmi trag la ţărm trirema cu *trupul* proptit.

„ „ vt. v. 7 (forma definitivă)

Şi ultimele două sirofe ale sonetului, transcris la p. 16, sînt în forma definitivă.

v. 1 *Colhida,* ţinut în Asia, la răsărit de Pont Euxiu şi la Sud de Caucaz, unde. Argonauţii — după cum spune tradiţia — au plecat pentru a cuceri Lîna de aur.

Iason. Erou tesalian, căruia Pclias, uzurpatorul tronului tatălui său, ii porunceşte să plece în Colhida pentru a-i aduce „Lîna de aur".[Aceasta era blana pe care Frixos şi sora sa Hele o jupuiseră de pe berbecul miraculos şi au fugit cu ea in Colhida]. Ca să pună mîna pe „Lîna de aur" Iason trece prin mai multe încercări la care îl supune regele Colindei, Aetes, şi iese învingător graţie ajutorului primit de la vrăjitoarea Medeea, fiica acestuia.

464 XVII. *Nu-s vindecat cu totul...* Miorcani, 10 august 1933, (Sonetul este datat autograf în mss. 5923 B.A.H.S.R., p. 17;.
Pleiada, 1 (1934), nr. I, ian,, p, 45.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat In E.D.III.

Sonetul are o singură ciornă — la p. 63—64 şi o singură variantă — la p. 17.

mss. 5923 c. şi vt. v. 1 Nu-s vindecat cu totul, *Minervo,* de Himeră
„ „ c. v. 3 Şi *gura ce odată pe gură m-a muşcat* (se renunţă)
„ „ c. v. 3 *Şi* ochiul rău şi verde pe care *l-a* urmat.
„ „ vt. v. 3 (forma definitivă)
„ „ c. v. 4 Atit dc mult ps vremuri *credinţa-mi* tot *mai* speră
„ „ vt. /. 4 Atit dc mult pe vremuri, *orbirea* mea tot speră
„ c. v. 5 indescifrabil
„ „ vt. v, 5 *Ca ieri* nedczlegată şi a?tăzi îmi oferă
„ c. v. 6 Enigma-i *veninoasă* un Sfinx *neturburat*
„ „ vt. v. 6 Enigma *lui fatală* un Sfinx *neturburat*
„ „ c. vt. v. 7 Şi sufletul ce-n ghia.ra-t atît *mi-a* tremurat,
„ „ c. v. 8 Mai tremură priviudu-1 şi acum din sferă-«aZ*<$
„ „ vt. v. 8 (forma definitivă)
„ c. v. 10 Harpiile *in juru-mi şi* zborul lor *flămind*
„ „ c. v. 11 *Aud cum ertşte în* vraja ei adinei
„ „ vt. v. 11 *Tot mai aud Cum creşte* în vraja ei adîucă
„ „ c. v. 12 *Din marea care şi mişcă argintul r.iu sub lună,* sau:
„ „ v. 12 Iar glasul de Sirenă *cc tot mai dulce* sună
„ „ vt. v. 12 *Din mări murmurătoare de valuri ca' din strună*
„ „ *c.* v. 13 *în cîntecul de moarte* amăgitor şi vast, sau:
„ „ v. 13 *Cîntarea împlinită în moarte grea. pe cînd*
„ „ vt. v. 13 *Cîntarea vestitoare de moarte grea, pe cînd*
mss- 5923 c. v. 14 *Pe* marea care-şi mişcă argintul viu sub lună
„ „ c. vt. v. 14 *Oceanida-şi* mişcă...
„ „ c, v. 14 *îşi leagănă Sirena...*

v. 10 *Harpii,* divinităţi antice, închipuite cu trup de vultur şi cap de femeie, surori reie şi crude.

lonescu D. Constantin scoate în evidenţă strigătul de regret al poetului, pentru ceea ce lasă în urmă, viaţa care-1 ademeneşte încă şi toate himerele ei *(op. cit.).* Frima strofă ci'ată de Şrrban Cioculescu, *op. cit-*

Cristian Lî/escu citează sonetul întreg care-i ilustrează teoria asupra limitelor imaginarului pillatian neputînd ,,să ducă pînă la capăt experienţa (transa) poetică".

-.. „Recitite prin prisma limitelor — de cutezanţă — semnalate in cîteva rînduri, versurile de acum Confirmă, dacă nu eşecul, atunci măcar crisparea

produsă în îndeplinirea unui program poetic mult mai ambiţios decît se lasă desluşit la o analiză sumară." Se subînţelege speranţa poetului, ca prin extazul creaţiei artistice să poată comunica cu eternitatea *{op. cit.,* p. 183—184).

465 XVIII. *Te-am regăsit...* Miorcani, 10 august, 1933. (Sonetul este datat, autograf in mss. 5923 B.A.R.S.R., p. 18.)
Pleiada, I (1934), nr, 1, ian., p. 46.

Sonetul apare în SCUTUL MINERVEI (1933) şi este republicat în E.D.IH.

Sonetul are o singură ciornă la p. 48—49 şi numai o variantă la p. 18.

mss. 3923 c. v. 1 Te-am regăsit de *suflet* cu atita mai aproape (corectat in formă definitivă)
„ „ c. şi vt. v. 3 Erai aici în suflet Profilw-ri cunoscut
„ „ c. v. 4 Cum am putut să-ţi caut *in* cer pămînt şi ape.
„ „ c, şi vt. v. 10 Cu *glas* de muritoare şi gînd nemuritor.

în Cabinetul de Manuscrise al B.A.R.S.R. am aflat un alt caiet cu coperţi albastre, purtind cota: Mss. 5159 (17,5 cm x 21,5 cm.) în care Ion Pillat a copiat cu cerneală, pe curat, sonetele alcătuind SCUTUL MINERVEI. Pe paginile recto sonetele sînt în forma aproape definitivă, iar pe paginile verso Ion Pillat a însemnat variantele unora dintre versuri. Ambele variante se pot uşor compara ele fiind alăturate faţă în faţă. Sublinierile semnalînd diferenţele faţă de forma definitivă sînt ale noastre.

Pe pagina de titlu este scris: *Ion Pillat. Scutul Minervei — Sonete — Miorcani.* 4—10 august 1933.

Pe pagina 1 recto Ion Pillat notează: *Poeziile sînt aşezate in ordinea Compunerii, la publicare această ordine va putea suferi modificări. I.P.*

p. 1 verso şip, 2 recto: *Variante ale sonetului I*
„ „ „ v. 1 Ajuns rfe-acum *la* culmea
„ „ „ v. 2 *De-a cobori in taina. ..*
„ 2 recto v. 2 *Ca să descresc...*
„ 1 verso v. 4 *Curat în al meu* cuget...
„ 2 recto v. 4 Stăpîn *pe-al meu* cuget...
„ 1 verso v. 5. De ani destui *cu ochii ei Venera* mă minte...
„ v. *6. Ucigător* ca valul din care s-a născut, v. <S bis: *înşelător* ca valul...
„ „ „ v. 7. *E obrazul ei.* Dianii destui ani am zăcut.
v. 7 bis: *Sărută ea.. .*
. . . . . .v. 8. Plătind *venin de raze Cu* lacrima fierbinte. Plătind *năluci...*

. . . . . „ v. 9 Cu mai SCHl»» grijă *(minte)* îmi voi păzi. . .
. . . . . .v. 11. Măsltuul *sfînt el singur.* • . 11 bis; Măslinul *tău.* ..
„ „ v. 12. *Şi patima şi visul le-nchin, Zeiţă ţie.*
, „ v. 13. *Ia-mi* gînditorul suflet *ce-n* piept mi-a *mai* rămas.
3. 1 verso *v. 14.* *Să-l încununi cu Dafin* şi verde poezie *(înaltă poezie)*
5. 2 verso *Variantă a sonetului II,* în formă aproape definitivă pe p, 3 recto.
v. 6 *Şi limpezit* de-apururi.., Şi limpede *la suflet*
v. 7. . . . *fişia* (năluca) de uscat.
v. 8. *Ce se înalţă albă pe zări* ca o amforă; sau:
Pe umere de valuri albind...
Pe umere albastre albind. ..
Pe umere de veacuri, albind...
v. 10 Bachantcle *nebune de teama-ţi* se ascund; sau 10 bis: *Strigoii...*
„ v. !! *în umbră fuse Bachus* încununat cu viţă
.. „ v. 12. *Dar Apolonul ţLirofvrul/* tainic pt frunte *iţi* răsare
3 recto v. 12 *Dar Apolonid. . .*
2 verso v. 13. *Şt-n* razele
.. „ v. 14. *.. .Muze senine*
îmi naşte nouă Muze *sub frunzele amare* /adică sub Laur/
• 3 verso : *Variantă a sonetului III,* în formă aproape definitivă pe p. 4 recto
„ v. 1. *. . .inai scutură* stejarii
» „ v. *4.* *Cînd au* tăcut.
» „ v. *5.* *In temple ruinate.. .* ; sau în templul *armoniei*
„ v. 7. Dar n-au *să cucerească lăcaşul* auster
4 recto v. 9. *Nici* lauda, *viei* ura lor oarbă azi. nu-mi pasă.
3 verso v. 11. Pe altă frunte *strimtă mai prăfuit* se lasă
„ v. 13. Din creştetul *veciei...;* sau: Din *umbrele veciei...*
3 verso v. 14. *O fericire mîndră ţi cam* îngîndurată
Tăcută fericire puţin ingmrUirată
O fericire-» *taina-i* puţin îngîndurată
4 verso *Variantă a sonetului IV,* în formă aproape definiţi/ă pe p. 5 recto "
v. 4. *De* vremea-nşelătoare.. .
v. 5. . . - ca-ntr-o carte
v. *6.* Curată in simţiri *şi mindră-n* zugrăviri

' sic) v. 10. *Pe frunzele de-afară e-al* zeilor alai; sau... *saltă-n*
" •• •' '" juru-i *cintă-n piatră* al zeilor alai

(v. 8 sic) v. U. Năuntru *tace* nurtul.. .
„ „ „ v. 12. . . . din *viers* să mi-o ghicească; sau
„ „ „ „ „ . . . din *cîntec s-o* ghicească
„ „ „ v. 14. Puterea să-mi *sap versul in* marmură cerească; sau
>. „ >. h » *las* chinul „ „ „
„ „ „ „ •> „ „ *uit mortul* „ „ „
„ „ „ „ „ „ „ „ *schimb mortul* „ „
5 recto „ „ „ *torn* chinul „ „ „
5 verso *Variantă a sonetului V,* în formă aproape definitivă pe p. 6 recto
2. *Rănită de-apururi...* sau: *Rănită greu, de moarte...*
6 recto *Rănită azi* de moarte...
„ verso 3. *.. .gtasu-i chiemînd* sfîşietor
4. Cînd vrea — şi *tot* nu poate — să *mişte* o aripă
6. Iubirea-mi *chinuită* de rănile ce-o dor
7. . . . cînd tiu *mai e izvor*
8. Să-i dea *putere* nouă... sau ... *viaţă nouă*
p. 6 verso v. 9. De prind afund *de suflet... ;* sau ... *de patimi*
11. Zeiţă prinsă-n *luciul armurei* ce învinge,
12. în 5ufletu-mi noptatic *strătuminînd,* coboară
13. Străpunge-o fără milă cu *lancea* de fier; sau: *Necruţător loveşte...*
14. Năluca unei inimi... sau: Dă-i *moartea, unei* inimi...
p. *6* verso p.7 recto: *Variante ale sonetului VI.*
3. *Împărtăşeşte rodnic Cybela pe pămînt* (corectat in formă definitivă)
7 recto . 3. Cybela împărtăşeşte ca *grijă* pe pămînt
6 verso . 4. Şt Ceres *nalţă* griul,.. sau: leagă *snopul..* . sau: *rodul.* . .
7. Un zeu ne *dă* un leagăn şi altul, *un* mormînt
8. *Ei hotărăsc* păcatul...
. 9. *Nemuritori ne-aşteaptă în* orişice...
La pîndă nemurirea stă-n orişice.. .
7 recto *Nemuritor veghează* pe orişice făptură
6 verso 13. De el nebunul *fugă sbătîndu-se-n* zadar
„ „ „ cerce s& fugă îa zadar
7 recto *Să lupt nu pot cu* zeul: el dă şi el culege.
6 verso 14. Eu mă supau *orbeşte* la ne-ndurata lege
7 recto 14. Eu mă supun *Minervo,* la ne-ndurata lege.
, 7 verso *Variantă a sonetului VII,* în formă definitivă pe p. 8 recto
1. Cu *o simplă armonie* de linii *în* lumină
„ Cu *o* armonie simplă de linii *în* lumină

v. 2 Trezind *în noi ecouri de sunete* adînci sau v. 2 bis: Trezind *în gînd.* , ,
„ „ noi comoara simțirilor"
p. 7 verso v. 2. Trezind *în noi ecoul* gmdirilor
„ v. 3. în tragica splendoare *de* deaolatc stinci
» » „ de detunate
. *Sigiliul tău iată-l:* un templu pe-o colină
„ rămîne „ „ „ „ „
v. (-. *Coloanele în* vremea ce *sapă,..*
v. 7. Şi-n țara *devastată...*
v. 10, Cînd slava *n-o mai* ține...
v. 11,, Din *versurile mele eu ți-oi zidi* o casă.
v. 12. ... şi *sfaturi* înțelepte,
v. 13. Sonetul meu să *fie...* ; sau: ... să *steie*
v. 14. *în* vrajă.. .
Vrăjire.. ,
p. 8 verso *Variantă a sonetului VIII,* în formă definitivă pe p. 9 recto.
Supus se-ndoaie *ramul,* . .
Şi apa jucăuşă.. .
„ „ frâmîntată...
... pe timp/i*
Dar patimi *biruite* au *împietrit* în punți
Şi *înfrînate* daruri s-au *domolit* profunde
au înghețat
Ca şarpele *cuminte...*
v. 14. Să-mi hotărăşti măsura de *untdelemn* şi *miere*
v. 14. p. 9 r. . . de *amar* şi de miere
p. 9 verso *Variantă a sonetului IX,* in formă aproape definitivă pe p. 10 recto.
Pe cînd la Roma...
Pe Palatin, cînd Goethe prindea nemuritoare
p. 9 verso v. 1. *Pe Palatin, cînd Goethe* lega nemuritoare
p. 10 recto v. 2. Cadența ta în Odă cînd *ritmu-ți...*
p. 9 verso v. 4. La noi *spuneau păstorii din frunză la mioare*
p. 10 recto v. 4,. . . . *păstori din frunză spuneau* pc la izvoare
p. 9 verso v. 7. Căci simt sub *miini că* lira.. ,
„ v. 8. . .. *îmi* 5M«d-nvingătoare
„ v. 10. ... ca un codru *bogat...*
„ v. 11. I-ai dat *înariparea...* sau: *nemărginirea...* sau: *aeri-sirea. . .*
v. 12. *Barbarul nu Pricepe. . .*

p. 10 recto v. 12. *Hilotul nu-l pricepe nici azi, nici eri, nici mine*
p. 9 verso v. 13. Dar versul *meu de tine* purificat şi uns
„ „ „ v. 14. *Cît vor trăi Carpații şi Dunărea,* rămîne
p. 10 verso : *Variantă a sonetului X,* în formă aproape definitivă pe p- 11 recto.
1. *Pe val să* zboare. ..
11 recto 1. Pe mări *să zboare* vasul, *mai trebuie* ca vîntul
10 verso 2. în pînze *bine prinse să-şi lase furia* lui
v. 3- Şi *zările* s-aşterne...; sau: Şi *Cîmpului...*
v. 4. ... doar *cînd hățul.* . •
v. 5. *Din harpă...*
v. 6, *Pe coarde măsurate...*
v. 7. Şi *marmora informă se schimbă* în statui
v. 8. *Doar ciocănită-n daltă. Aşa* e şi cuvîntul," sau
„ „ *Doar sub ciocan şi daltă...*
„ „ *Cînd orb loveşti* cu dalta. La fel...
v. 9. *Beoțienii creadă...*
v. 10- ... *sînt patimi mai adinei*
v. 11. *Câ-n versuri* ne-nțelese... ; sau: vorbe *fără noimă* corectat formă definitivă
11 recto v. 11. Că-n vorbe *bîlbiite...*
10 verso 12. Adevărata artă *e (mai) anevoioasă...*
13. Nu *bîjbîie prin umbră de peşteri, ci* pe stînci
14. La soarele Minervei *ea stă armonioasă*
11 recto 14. în soarele Minervei seînteie *a sa* lege.
11 verso p. 12 recto: *Varianta sonetului XI,* în formă aproape definitivă pe p. 12 recto
p, 11 verso 1. *N-a sosit bine Prier in zbor de* rîndunică
„ „ v. 2. *L-a şi strîns galben, vara...*
„ „ v. 6. Şi *sufletul meu unde-i?* în ochi mi s-a umbrit; sau:
„ „ „ „ *Tot ce-mi fu drag* pe lume, *se duce liniştit*
12 recto v. 7. Şi *altădată suie* cu fumu-i albăstrit
11 verso v. 12. Nimic nu se *revine...*
„ v. 14. ... *pe* liră le măsoară.
12 verso : *Variantă a sonetului XII,* în formă aproape definitivă pe p. 12 recto
13 recto v. 1. Cum îl sfidase *Dedal* cu aripe de ceară (corectat în formă definitivă)
12 veiso v. 3. Şi pe Acteon care-i *zărise...* sau: *poftise...*
„ v. 6. El ce s-a vrut *titanic...*
„ „ v. 7. Pe stînci... *(în lanț)*
v. 8. ... *cu* fierea...

„ Strofa IV˙ (var. întîi).

Pe aripi de raze Dedal nu-şi mai sfîrşeşte zborul (opreşte zborul)
în vis, pe veci Acteon le vede, trup de-azur.
Şi Prometeu de focu-ţi răpit, e-nvingătorul.

Strofa IV* (var. a doua)

Cu Dedal tn lumină îmi urc spre tine zborul,
Cu ochii lui Acteon văd trupul tău de-azur
Şi flacăra din minte ţi-o smulg cu Răpitorul

p. 13 recto v. 13. Pe veci văd ochii minţii tiparele-/! de aur
„ 12 verso v. 14. *Şi focul nemuririi îl are* răpitorul
» •> '• >•. . . . . *îl prinde...*
" " " >. . . . . *l-o prinde...*
" •> >•. . . . . *îl smulge...*
p. 13 verso şi p. 14 recto: *Variante ale sonetului XIII*
•» v. 1. *Această cea din urmă grea roză cum* închiagă
>- » .. *Catifelata roză ce-n taina ţmoarteaj ei* închiagă
„ 14 recto v. 1. Din toate, *această* roză...
„ 13 verso v. 3. în seara *ce-şi lungeşte lumina ei* pieziş
" » » „ *In* seara prelungită *de-un tainic* luminiş
» •• » ˋ- 4. Cum tremură în *moarte,* îmi este cea mai dragă.
- » » v. 5. Şi această *grapă de-aur care-a scăpat* întreagă
„ 14 recto v. 5. *Şi grapa aceasta blondă* ce s-a păstrat întreagă.
„ 13 verso v. 6. în via *dezgolită...*
„ 14 recto v. 6. în vta pustiită de-al toamnei *seceriş,*
„ 13 verso v. 7. *Cum mierea şi-o trădează prin ultimul* frunziş
„ v. 8. Mai tare mă *opreşte* şi locului mă leagă.
» „ „ „ Mă *farmecă* mai tare şi...
„ 14 recto v. 8. *Mă bucură* mai tare şi...
„ 13 verso v. 9. *Iubesc tot ce* înfloreşte
•> >• „ ii *Doresc., .*
» » •> Mi-e dor de ce *mă ţine jmă chiamă.,./*
" •• v. 10. . . . *grumazul mi-au cuprins*
« .. » v. 11. *Mi-s dragi* cînd ştiu...
„ 14 recto v. 11. Mă ţin cînd ştiu că mine s-or *estompa* privirii.

Strofa IV-a

învaţă-mă. Zeiţă, iubirile eterne.
Să cînt tot ce-nfloreşte de moarte neînvins,
Deasupra amăgirii ce pulberea îşi cerne

14 verso : *Variantă a sonetului XIV,* în formă aproape definitivă pe p. 15 recto.
i. » v. 1. *Nelămurită* mie ce *taină.. .*
15 recto v. 3. Ce chin tăcut, Zeiţă, *ca-n* marmură săpat.
v. 4. *Ţi-a* adumbrit...
14 verso v. 8. *De-s* rănile lui Eros, *chiar ele o* să treacă
>. •• v. 14. Mi-a *căpătat gîndirea*
„ „ „ „ *balanţa*
„ „ „ „ *dreptatea*
p. 15 verso ; *Variantă a sonetului XV,* în formă aproape definitivă pe p. 16 recto.
,. » v. 1. *Ţinîndu-se de mînă coboară* nouă Muze
„ v. 2. înconjură altarul *tău sfînt cu cerc ţpasj* pios
». >. v. 3. Şi în *cadenţă largă urcind* armonios
,. „ „ v. 4. *Cu aripi clare Versul ICintulţ* li s-a desprins din buze.
„ 16 recto v. 8. *Divin* răsare...
„ 15 verso v, 11. Şi imnul *lui de slavă (slavei tale...)*
,i « v. 13 . . . lasă cînd *tremurat,* cînd *rar* (cînd *repezit. ..)*
p. 16 verso : *Variantă a sonetului XVI,* în formă definitivă pe p. 17 recto
2. Spre *veşnica-ţi Colkidă...*
4. Scăpai *şi de viitoarea...*
5. .. . din neguri *imi ies,..*
13. . . . să *iau* măcar
16 verso v. 14. *Un singur fir, pe liră, (pe struneţ [de soarej* din lina lui de aur.
17 verso : *Variantă a sonetului XVII,* în formă aproape definitivă pe p. 18 recto.
„ „ v, 2. Pe buze tot *mai* arde... /Pe buza *mea. ../*
„ „ v. 4. . . . *orbirea [credinţa]* mea tot speră.
18 recto v. 5. Ca eri *nedezlegată...*
17 verso v. 5. (corectat în formă definitivă).
„ » v. 6. Enigma *lui fatală*
18 recto v. 6. Enigma-i dureroasă un Sfinx *neturburat.*
17 verso v. 10. Harpiile *in juru-nti şi* zborul lor *flâmînă*
18 recto v. 10. Harpiile pe frunte si zborul lor nefast
17 verso v. 11. *Tot mai aud cum creşte în* vraja ei adîncă,
„ *Aud şi azi cum urcă încet, tot mai* adîncă,
12. *Din mări nemuritoare de valuri cum răsună*
„ *. . . ca pe o strună*
13. *Cintarea împlinită in moartea mea, — pe cind*
„ *. . . moarte grea...*

v. 14. *Oceanida-şi mişcă argintul* viu sub lună
» » •• - „ *fals la* lună
» „ *Sirenele îşi...*
„ „ *îşi leagănă sirena...*

sau:

p. 17 verso v. 11 Mai simt *în* vechea spaimă, *cu* vraja *ţgroazaj lui* adinei
v. 12. Iar glasul de Sirenă *ce tot mai dulce* sună
„ ÎS recto v. 12. *Cînd* glasul de Sirenă tot mai suav îmi sună
„ 17 verso v. D. In *cîntecul de moarte...*
v. 14. *Pe* marea care-şi mişcă argintul *fals...*
p. 18 verso *Variantă a sonetului XVIII,* în formă aproape definitivă pe p. 19 recto.
v. 1. ... de *mine* cu atîta mai aproape.
„ 19 recto v. 2. Cu cît credeam, *Minervo...*
18 verso v. 4. . .. *închiselor* pleoape.
v. 5. Cum *puteam* eu *să* caut pe cer, pămînt *şi* ape
... *în* cer, pe munţi...
v. 7. *Să* mă aplec. ..
„ 19 recto v. 10. Cu *glas* de muritoare... (corectat în formă definitivă)
„ 18 verso v. II. Ce laudă mai *mare. . .*
v. 13. *Şi că acolo* cîntă...

BALCIC (1929-1939)

466 *împlinire.* Balcic, 10 iunie, 1936. (Poemul este datat în volumul Ţ.P-, exemplarul autorului).

Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 11, nov. p. 243; *Viitorul,* XXVIII (1936) nr. 8650, 8 nov., p. 2; *Almanahul ziarului Timpul,* Buc. 1939, p. 117.

Poemul a apărut mai întîi în ciclul Versuri pentru Balcic din voi. Ţ.P. şi apoi în volumul BALCIC. în E.D.III. poemul rămîne repartizat la BALCIC.

Poem citat de Romulus Demetrescu *(Ţărm pierdut...* în *Pagini literare,* IV (1937), nr. 68); Enache Pui», *Motivul mării la Ion Pillat,* în *Steaua,* XXXVI (1985), nr. 8, aug-, p. 34.

467 *Balcic biblic.* Balcic, 27 iulie, 1929. (Poemul este datat în C.V. (1932), exemplarul autorului).

în *Gîndirea,* IX (1929), nr. 12, p. 375 poemul este închinat lui G. D. Mugur. A apărut mai întîi în C.V. (1932),apoi în volumele: C.V. (1936) P.L. şi B. în volumele C.V. este închinat lui Dragoş Protopopescu. în E.D.III poemul rămîne repartizat la BALCIC.

Citat de Al. Robot *(Ton Pillat: Caietul verde* în *Rampa,* XV (1932), nr. 4484; I. Valerian, *(Ion Pillat: Caietul verde* în *Viata literară,* VIII (1932), nr. HO. Vladimir Streinu *(Troiţă poetică...* în *Revista Fundaţiilor,* VIII (1941), nr. 5; Enache Puiu, *op. cit.)*

468 *Balcic de seară.* Balcic 26—27 iulie, 1929. (Poemul este datat în C.V. (1932), exemplarul autorului).

Revista Scriitoarelor şi Scriitorilor români, III (1929), nr. 10, oct., p. 1; *Viaţa literară,* IV (1929), nr. 122, p. 1; *Vremea,* VI (1933), nr.270, 8 ian., p. 7; *Familia,* V (1938), nr. 8, sept., p. 56; *Viaţa literară,* IV (1929), nr. 112, 5 oct., p. 1;

Poemul a apărut în volumele: C.V. (1932); C.V. (1936) unde este închinat lui Dragoş Protopopescu şi în volumele: P.L. şi BALCIC. în E.D.III poemul rămîne repartizat Ia BALCIC.

Citat de Ştefan Baciu *[Ion Pillat: Balcic* în *Gîndirea,* XIX (1940), nr. 10; Pan Vizirescu *{Ion Pillat: Balcic, poezii* în *Convorbiri literare,* LXXIV (1941), nr. 1); I. Gr. Pcrieţeanu *(Ion Pillat, poetul mării noastre* în *Revista Fundaţiilor,* VII (1940), 1 martie); Cristian Livescu alege poemul, ilustrativ pentru tehnica impresionistă aceeaşi şi în poezia *Seară la Miorcani.* Schiţele de peisaj sînt luate în funcţie de nuanţele luminoase. *(Introducere în opera lui Ion Pillat. . .* p. 185;.

469 *Cîntecul lui Aii. Bucureşti, cam pe ta 20 ianuarie, 1928 — ultima strofă adăugată mai tîrziu.* (Poemul este datat în C.V. (1932), exemplarul autorului).
Adevărul literar şi artistic, IX (1928), nr. 375, 12 feb., p. 5;
Viaţa literară, 111 (1928), nr. 74, 18 feb., p.4; *Arta,* Bucureşti, 1(1941), nr. 7, 9 iul,, p. 3.

A apărut în volumele C.V. (1932) şi C.V. (1936), unde este închinat lui Dragoş Protopopescu şi în volumele P.L. şi B. în E.D.III poemul rămîne repartizat la B.

Citat de Constantin D. Ionescu *(însemnări pe marginea Caietului verde* în *Calendarul,* II (1933), nr. 275).

•470 *Sarcofag. Miorcani, 3 august, 1933, pe o impresie de la Balcic fi din Greeia.* (Poemul este datat în C.V. (1936), exemplarul autorului).
Universul, L (1933), nr. 318, 20 nov., p. 4.
Poemul a apărut mai întîi în C.V. (1936), unde este dedicat iui I. N. Herescu, apoi în volumele PX. şi B. în E.D.III el rămîne repartizat la B.
Constantin D. Ionescu remarcă în poem seninătatea cu care este privită moartea. *(Un clasic: Ion Pillat cu prilejul volumului „Ţărm pierdut"* în *Ramuri,* XXIX (1937), p. 364-368).

471 *Balcic.* Balcic, 10 iunie, 1936. (Poemul este datat în voL Ţ.P., exemplarul autorului).
Revista Fundaţiilor, 111 (1936), nr. 11. p. 244; *Gazeta,* 111 (1936), nr. 805, 13 nov., p, 2; *Lumea turistică,* III (1937), p. 11 /nesemnatâ/.
Poemul apărut mai intîi în ciclul: Versuri pentru Balcic din Ţ.P. şi apoi în volumul B. în E.D.IH el rămîne repartizat la BALCIC.
Citat de Constantin D. Ionescu *(op. cit.);* T. Păunescu-Ulmu *(Ion Pillat şi V. Voiculescu jCu ocazia voi. Balcicj* în *Revista Fundaţiilor.* VII (1940). nr. 12; Gr. Perieţeanu *(op. cit.).*

472 *Balcic lunar.* Balcic, iunie—octombrie, 1935. (Poemul este datat în f. mss. 709 M.L.R. şi în Ţ.P., exemplarul autorului).
Junimea literară, XXIV (1935), nr. 10-11, oct.-dec, p. 309; *Revista Fundaţiilor,* 111 (1936), nr. 11, nov., p. 245; *Lumea turistică,* 111 (1937), p. 11 /nesemnat/.
Poemul a apărut în volum în ciclul Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi in volumul BALCIC şi în E.D.III unde rămine repartizat la BALCIC.
rass. 709 v. 17 Ca *omul care trece pe pănîînt* (corectat iu formă definitivă)
„ „ v. 23 Şi eu *aici* pe o *piatră grea* („ „ „ „)
„ v. 24 Fîntînă mai şoptea *în amintire* („ „ „ „)
Citind poemul Romulus Demetrescu îşi aminteşte în paralel, de piesele Iui Chopin, unde motivul se insinuează subtil in forfota sclipirilor sonore. *(Ţărm pierdut...* in *Pagini literare,* IV (1937), nr.6—8); Gr, Perieţeanu, *op. cit.*; Vlaicu Bârna *(Ultima carte, de poezie a d-lui Ion Pillat; Ţărm pierdut* în *Societatea de mîine,* XVI (1939), nr. 3); Cristian Livescu aseamănă poemul unei „guaşe austere alcătuită cu simplitate şi rafinament in cîteva tuşe" *(op. cit.).*

473 *Cină cu fişti.* Balcic, iunie, 1935. (Poemul este datat în Ţ.P., exemplarul autorului)
Revista Fundaţiilor, 111 (1936), nr. 11, nov., p. 246.
A apărut mai întîi in ciclul: Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi în volumul BALCIC iar în E.D.HI rămîne repartizat la BALCIC.
Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

474 *Stella maris.* Noiembrie, 1935. (Poemul este datat în f. mss. 704 M.L.R. şi in Ţ.P. exemplarul autorului).
Convorbiri literare, LXVIII (1935), nr. 9—12, sept.-dec, p. 404 ;
Revista Fundaţiilor, IX()936), nr. 11, nov., p. 247.
Poemul a apărut mai întîi în ciclul Versuri pentru Balcic din Ţ.P,, apoi îa volumul BALCIC iar în E.D.IH rămîne repartizat ia BALCIC
Mihai Nicuîescu transcrie întregul poem care cuprinde idealul de clasicitate în versuri de o „puritate şi legănare melodică desăvîrşită" *(op. cit.);* Pan Vizirescu, *op. cit.* Romulus Demetrescu, *op. cit.;* Ion Chiuezu *(Pagini de critică. . .* p. 51),

475 *Lună pe mare.* Balcic, 10 iunie, 1936, (Poemul este datat în Ţ.P.. exemplarul autorului).
Revista Fundaţiilor, 111(1936), nr. II, nov., p. 248; *Vremea,* XI(193S), nr. 531. 27 mart., p. 10.
Poemul a apărut mai întîi în ciclul Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi ia volumul BALCIC iar în E.D.III rămîne repartizat la BALCIC
Şerban Cioculescu declară poemul cel mai frumos din volum, de esenţa liedului şi cu toate că „lett-mottvul este o reminiscenţă argheziană *{„Luna-fi mină lin păunii". Mănăstire* în *Cuvinte potrivite)* poema nu este mai puţin remarcabilă". *(Ion Pillat: Ţărm pierdut... Revista Fundaţiilor,* IV (1939), nr. 7; *Aspecte lirice contemporane...* p. 154).
Ion Chinezu reliefează impresia de plenitudine pe care o poate realiza sonoritatea versurilor *(op. cit.).*
Constantin D. Ionescu, *op. cit.;* Pan Vizirescu, *op. cit.;* Vladimir Streinu, *op. cit.;* Dumitru Micu, *op. cit.;* Enache Puiu, *op. cit.*

476 *Casă la Balcic.* Balcic, 10 iunie, 1936, (Poemul a fost datat în f. mss. 705 M.L.R. şi în Ţ.P., exemplarul autorului).
Revista Fundaţiilor, 111(1936), nr. 11, nov., p. 250.
Catrenul a apărat mai întîi în ciclul Versuri pentru Balcic din Ţ.P., exemplarul autorului, apoi în volumul B, iar în E.D.III rămîne repartizat la B.

i. mss. 705 v. 1 *Îmi* cîntă marea soarele *îmi* cîntă (corectat în fotmă <r finitivă)

„ „ v. 2 *Sînt casa unor suflete senine* „ „

O variantă la care poetul renunţă:

îmi cîntă marea, soarele îmi cîntă
Că armonia lumii n-a pierit
Că frumuseţea singură e sfîntă
în sufletul şi casa ce-am clădit.

-177 *Floarea din fereastră.* Balcic, 10 iunie, (936. (Poemul este datat în Ţ.P,, exemplarul autorului).

Revista Fundaţiilor, 111(1936). nr. 11, nov., p. 250.

A apărut mai întîi în ciclul Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi în volumul BALCIC iar în E.D.III rămîne repartizat la B.

Citat dc Romulus Demetrescu, *op. cit.*

478 *Seară la ţărm.* Balcic. 10 iunie, 1936. (Poemul este datat îu Ţ.P., exemplarul autorului).

Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 11, nov., p. 231.

A apărut mai iutii în ciclul: Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi în volumul B. iar în E.D.III rămîne repartizat la B.

Mihai Niculescu citează prima strofă a poemului „in care peisajul devine o iniţiere pentru suflet, o stare a lui" *(op. cit./;* Enache Puiu, *op. cit.*

479 *Dionysopolis.* Balcic, 10 iunie, 1936. (Poemul este datat în Ţ.P., exemplarul autorului).

Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 11, nov., p, 252; *Lumea turistică,* III (1937), p. II /nesemnată/.

Poemul a apărut mai întîi în ciclul: Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi în volumul BALCIC, iar in E.D.IH rămîne repartizat la BALCIC.

Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.;* Pan Viziicscu, *op. cit.;* Mihai Niculescu, *op. cit.;* Vladimir Streinu, *op. cit.*

480 *Sarcofag tracic.* Balcic, 10 iunie, 1936. (Poemul este datat în Ţ.P., exemplarul autorului).

Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 11, p. 253.

A apărut mai întii în ciclul: Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi în volumul BALCIC, iar în E.D.III rămîne repartizat la BALCIC.

Citat de Vladimir Strtinu, *op. cit. ;* Gr. Perieţeanu, *op. cit.;* Pan Vizire&cu, *op. cit.*

481 *Plajă pustie. „Redactat Bucureşti, 13 iulie, 1936, după o impresie din Balcic. Iunie, acelaşt an".* (Notă reprodusă din f. mss. 3 M.L.R. şi din Ţ.P., exemplarul autorului).

Revista Fundaţiilor, 111 (1936), nr. H, nov., p. 254.

Poemul a apărut mai întîi în ciclul: Versuri pentru Balcic din Ţ.P., apoi în volumul BALCIC, iar în E.D.HI rămîne repartizat la voi. BALCIC.

în f. mss. 3 v. 4 Bakicului de-amurguri *luminat* (corectat în formă definitivă)

„ v. 6 Pe sub finapi *bătrînii* m-au prins; pe povîrniş (corectat in formă definiţi/ă)

„ v. 9 Pe ape *prinse-n* firele luminii, (corectat in formă definitivă)

„ v. 13 Iar eu *întins* am aşteptat pe plajă (corectat în formă definiţi *fă.)*

„ v. 15 Căci scrie *a fost /sub cer'*. . . {corectat tu formă definitivă)

„ v. 16 Pîn *luntrile minunii* vor veni (corectat în formă definitivă).

482 *Cules de zi.* Balcic. 11 octombrie, 1936. (Poem datat în f. mss. 717 M.L.R. şi în Ţ.P., exemplarul autorului).

Viaţa literară, XI (1936), nr. 9, 15-30 dec, p. 1.

A apărut mai intu în ciclul: Elegii marine din Ţ.P., în volumul BALCIC, iar în E.D.III rămîne repartizat la BALCIC.

în f. mss. 717 v. 1& Iar turmele de casa le *coboară*

„ „ „ „ v. 19 La mare *peste* rîpe şi cum seara, (corectat în formă definitivă)

„ „ „ „ v. 21 *Coboară şi ea din cer* peste ape (corectat în formă detinitivă)

Citat de Gr. Perieţeanu, *op. cit.*

483 *Pe ţărm. „Bucureşti, 23 octombrie, 1936. pe o impresie din Dobrogea"•* (Notă reprodusă din Ţ.P., exemplarul autorului).

A apărut mai întîi în ciclul: Elegii marine din Ţ.P., apoi în volumul B. iar în E.D.III rămîne repartizat la BALCIC-

Citat de Gr, Perieţeanu, *op. cit.*

414 *Țărm pontic.* Balcic, 19 octombrie, 1938. (Poemul este datat în mss. 17.309/ 15— 16 M.L.R. şi în voi. U.T., exemplarul autorului).
Revista Fundaţiilor, VI (1939), nr. 1, ian., p. 39—40.

A apărut in U.T., apoi în BALCIC, iar în E.D.III el rămîne repartizat la BALCIC.

în mss. 17.309/15, poemul începe cu opt versuri, la care poetul renunţă, sintetizîndu-le conţinutul în cele patru versuri ale formei definitive,
mss. 17.309/15— 16 *Departe dealuri sterpe, rîpi surpate*
„ „ „ „ *Enorme blocuri albe, bolovane*
„ „ „ „ *Haotice, văi strimte, povîrnişe*
„ „ „ „ *Scoțtndu-şi la iveală stînca surd*
„ „ „ „ *Cu oase uriaşe, văgăune*
„ „ ., *Cascate-n gura iadului-legendă*
„ „ „ ., *De țări pietrificate de-un deseîntec*
„ „ „ „ *Necruțător. De altă parte marea*
„ „ „ v. 5 în bolovani; văi *supte-n* văgăuna (corecta' în formă definitivă)
„ „ „ ., v. 13 Stă îngheţat teluric. Singuratec (corectat în formă definitivă)
„ „ „ „ v. 30 *Să sufle* surd in sufletul Dobrogii... (corectat în formă definitivă)

Se renunţă la următoarele versuri:
mss. 17.309/16 v, 34 *Cămile-ngenuncheate sub povară*
„ „ „ v. 35 *Popoarele uitate din povestea*
„ „ „ v, 36 *Şi ea pierdută de pe faţa lumii.*
Poem citat de Gr. Perieţeanu, *op, cit.*

485 *înserare.* Miorcani, 23 iulie, 1937. (Poemul este datat tn mss. 4218. B.A.R.S.R. „Versuri din Miorcani").
Universul literar, XLVII (1938), nr. U, 30 apr., p. 5; *Familia,* V (1938), nr. 2, sept., p. 53 (fragment).

în mss. 4218 B.A.R.S.R., poemul este intitulat *înserări* şi are două părţi: prima parte o înserare la Balcic iar a doua descriind venirea nopţii deasupra Miorcanilor. Prima parte, de-sinc-stătătoare, este destinată de poet BAIXT-CULUI, iar a doua cu titlul *înnoptare* apare în volumul U.T.

Cu titlul *înserare,* prima parte a poemului este repartizată in E.D.III la volumul BALCIC.

în Cabinetul Colecţiilor Speciale din B.C.S. se păstrează f. mss. 11.275 cu o variantă a poemului, refăcută la 2 aprilie 1940, în Bucureşti, pe care o copiem

ca atare şi la care poetul renunţă. Doar prima strofă este în cea mai mare parte asemănătoare cu eea definitivă.

Pe grumazul zării ţărmul
Braț rotund încet aduce
Ca pe el amurg şi mare
Frunte-n frunte să se eulce

Luminos de alb Balcicul
De pe cap dezleagă-alene
Vînătul turban al serii
Şi îl filfiie pe ape.

Şi din flueru-i de stele
Lung îşi cheamă noaptea turma
De dtlfini Venind pe valuri
Să s-adape-n vis curat.

-486 *Prinos.* Balcic, 19 octombrie, 1938. (Poemul este datat în mss. 17.309/11- 12 M.L.R. şi în U.T., exemplarul autorului).
Revista Fundaţiilor, VI (1939), nr. 1, p. 42.
Poemul apare mai întîi in U.T., apoi In volumul B., iar în E.D.IH el rămîne repartizat la B,.
mss. 17.309/11 v. 2 Ca inima-mi smochine pirguite (corectat în forraă definitivă)
„ „ v. 12 Să guşti, *copilă, clipa ta de vrajă* (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 13. Nu-ţi cer în schimb *iubiri...* (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 15. Din *zare* o duse... (corectat în formă definitivă)

l

487 *Piatră.* Balcic. 19 octombrie, 1938. (Poemul este datat în mss. 17.309/13- 14 M.L.R. şi în U.T., exemplarul autorului).
Revista Fundaţiilor VI (1939), nr. 1, ian., p. 41.
Poemul a apărut mai întîi în U.T., apoi în volumul B., iar în E.D.III el rămîne repartizat la voi. B..
mss. 17.309/13 v. 8 De vis *translucid* pentru tine.

-*88 *Cimitir tătăresc.* Balcic, 20 octombrie, 1938. (Poemul este datat în mss. 17.309/ 17— 18 M.L.R. şi în U.T., exemplarul autorului).

- *Revista Fundațiilor.* VI (1939), nr. I, ian-, p. 38.

A apărut mai întîi in U.T., apoi in /olumul BALCIC, i:ir în E.D.III el rămîne repartizat la voi. BALCIC.

în mss. 17.309/17—18 M.L.R. Ion Pillat însemnă: „Publicat împreună cu *Pescărușul; Prinos; Piatră;* M *Țărm pontic* în *Revista Fundațiilor din ianuarie 1939".*

mss. 17.309/17 v. 2 De *aur roșu* și dc argint vînât în apus (corectat îti formă definitivă)

„ „ v. 4 Pietre *negre* pe mormintele pustii (corectat în formă dc finitivă)

mss. 17.309/17 v. 11 Vișinii portocalii șt *de carmîz* (corrctat în formă definitivă)

„ „ „ v. 12 Joaca *burta și îmi cîntă Kara-Kîs* (corectat in formă definitivă)

Poem apreciat de Dumitru Micu *op. cit.* in timp ce Cristian Livescu ii găsește naiv supărător *(op. cit.);* pe Enache Puiu însă îl incintă lirismul autentic și ideea perisabilității Sugerată in finalul poeziei, in *op. cit.,* p. 39.

489 *Seară pc ape, „București, mai 1939. Pe o impresie din Surtuchioi de la Paști, 1938".* (Notiță reprodusă din mss. 17.309/35-36 M.L.R. aceeași dată, in voi. U.T., exemplarul autorului).

Gîndirea, XIX (1940), nr. 1, ian., p. 9.

Poemul apare mai întîi în U.T., apoi în volumul BALCIC iar în E.D.HI el rămîne repartizat la voi. BALCIC-

Citat de T. Păunescu-TJJmu, *op. cit.*

490 *Insulă, toamna.* Balcic, 5iunie, 1939. (Poemul este datat în mss. 17.309/40—4 1 M.L.R. și in *V.T.,* exemplarul autorului).

Universul literar, XLVIII (1939), nr. 48 (50), 16 dec, p. 1; *Moldova.* I (1939), nr. 4 —5, nov.—dec-, p. 12; (Reprodusă din *Universul literar* — fragment). Poemul apare mai întîi în U.T., apoi in volumul BALCIC, iar în E.D.III el rămîne repartizat la voi. BALCIC.

mss. 17.309 v. 6 *Sufletul* plin de primejdii, (corectat în formă definitivă). Enache Puiu, in *op. cit.* consideră poemul de o inegalabilă frumusețe.

491 *Scoica.* București, 31 martie, 1937. (Poemul este datat in f. mss. 716 M.L.R. și în Ț.P., exemplarul autorului).

Gindirea, XVI (1937), nr. 5.

Poemul a apărut în Ț.P., iar în E.D.III el a fost repartizat la voi. BALCIC.

mss-716 v. 21 Și marea *repezit-a*

v- 22 *Din zarea ca un sol.*

Citat de Constantin D. lonescu, *op. cit.;* Ion Cbinezu, *op. cit.*

492 *Pescărușul.* Balcic, 18 octombrie, 1938. (Poemul este datat în U.T., exemplarul autorului).

Revista Fundațiilor VI (1939), nr. 1, ian., p. 43.

Poemul a apărut în voi. U.T. apoi în volumul BALCIC, iar în E.D.IH, el rămîne repartizat la voi. BALCIC.

POEME ÎNTR-UN VERS (1935-1936)

493 *Poemul intr-un vers.* București, 19—20 noiembrie /1935/. {Datat în mss. 21.436 B.C.S.)

Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Țara Șipenițului,* I (1936), nr. 2, sept., p. 70-

Pocmiil republicat în P.V. și E.D.III.

în mss. 11.011 B.C.S. fără titlu și cu textul:

Un singur *vers* dar cîte ecouri in păduri (corectat în formă definitivă)

și varianta:

Un singur *vers șoptește-mi, aud poemu-ntreg*

în mss. 21.436 B.C.S p. 4 și mss. 22-028/25 M.L.R. poemul este intitulat: *Naiul.*

G. Călinescu constată că farmecul poemului rezultă din complexul intelectual pe care îl naște definiția. Astfel, dacă un vers este un tub de nai, atunci întreaga poezie ar fi un nai poliflaut. Dar naiul este agrest și este mînuit de semidiviuitățile clasice. Asociațiile duc gîndul la antichitatea grecească, în *Ion Pillat. Poeme într-un vers,* în *Adevărul literar și artistic,* XV (1936), nr. 801.

Pentru Octav Șuluțiu însă, versul nu este decît o simplă definiție (in Ion Pillat. *Poeme într-un vers* En *Familia 111* (1936), nr. 5). în schimb lui Ion Chinezu conciziunea și puterea de sugestie a versului îi demonstrează calitățile artei lui Ion Pillat pe care o asemuie „bolții albastre de sigură construcție" (in *Ion Pillat. Poeme într-un vers* în *Pagini de critică literară. .,* p. 48—49). Ovidiu Papadima consideră că *„Poemul într-un vers"* exemplifică acel principiu al esteticii care presupune ca element organic al creației participarea lectorului (în *Scriitorii și înțelesurile vieții... p.* 220). Poemul

mai este citat de N. Mihăescu în *Ion Pillat: Poeme într-un vers* în *Viitorul.* XXVIII (1936), or. 8-168; Trăiau Georgescu, *Poeme în'r-un vers* de *Ion Pillat* in *Pagini Basarabene,* nr. IV—V (1936); Aurxl Râu, *Ion PilHt: Poezii. Antologie..* , p. XXXIII.

•494 *Păstorul mării.* Buţureşti, 19-20 noiembrie /1936/. (Datat in mss. 21.436 B.C.S.)

Gindirea, XV (1936). nr. 1, ian., p. 12; Tara Şipeniţului, 1 (1936), nr.2, sept., p. 70.

Poemul republicat in P.V. şi E.D.III.

în mss. 11.010 B.C.S- el apare fără titlu dar în formă definitivă. în mss. 22,028/25 M.L.R. i se dă şi titlu.

C. Calinescu vede iu multe dintre poeme viziuni de artă şi traducerea in cuvînt a unor statuete. Dar, deosebeşte, cu subtilitate, că poezia din *Pastorul mării* nu constă în imaginea delfinilor strlnşi în jurul acestuia, ci în acel *mai* care arată că scena nu se sfirşeşte niciodată *(op. cil.).*

Pentru Şerban Cioculescu, în schimb, poemul este lipsit de sensibilitate emotivă (în *Ion Pillat: Poeme într-un vers* în *Adevărul,* L(1936), nr. 16.029. Citat de Pompiliu Constantinescu in *Vremea,* IX (1936), nr. 434 şi *Scrieri,* voi. 4, p, 384).

495 *îmbrăţişare.* Bucureşti, 19—20 noiembrie (1936). (Datat în mss- 2 1.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 12. Poemul republicat în P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.010 fără titlu şi cu textul: *Suia o viţă poame pe chiparosul sterp,* (corectat !n formă definitivă).

în mss. 21.436 B.C.S-, p. 1 şi mss. 22.028/25 M-L.R. poemul apare cu textul in formă definitivă dar este intitulat: *Chiparosul.*

Citat de Petronius /Gr. Tăuşan/ în *Versul unui creator de poeme* în *Viitorul.* XXVIII (1936), nr. 8470.

Ion Chinczu selectează poemul pentru marea sa putere de sugestie *(op. cit.).*

496 POM. Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat in mss. 21.436 B.C.S.).
Gindirea, XV (1936). nr. 1, ian., p. 12.
Poemul republicat in P.V. şi E.D.III.
In mss. 11.010 B.C.S. fără titlu şi cu textul:

Prin frunza rară ţapul *în toamnă,* faun trist (corectat in formă definitivi).

fn mss. 21.436 B.C.S. şi mss. 22.028/25 M.L.R. cu textul in formă definitivă dar intitulat: *Faunul.*

G. Calinescu observă în poem „întoarcerea inteligentă a unei banalităţi clasice. Procesul intelectual se desfăşoară astfel: Semidivinitatea a căzut pe scara zoologică pînă la condiţia umilului ţap în tristeţea căruia poetul disceme vaga reminiscenţa a prototipului mitologic" (op. *cil.).*
Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit.*

497 *Zvon.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în ni5s.2L436 B.C.S.).
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 12; *Ţara Şipeniţului.* I (1936), nr.2, sept., p. 70.
Poemul republicat în volumul P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.010 el nu are titlu, dar cu textul:

Un roi de albine-a *mine* sau numai amintiri?

în mss. *21A36* B.C.S., p. 1 şi mss. 22.028 M-L.R. poemul apare intitulat *Boiul* dar cu textul în formă definitivă.

Citat de Octav Şuluţiu în *op. cit.*

499 *SUld funerară.*
Ţara Şipeniţului, I (1936), nr.2, sept., p. 70.
Poemul este republicat în volumele P.V. şi E.D.III.
Citat de Pompiliu Constantinescu *op. cit.;* Ov. S. Crohmălniceanu In *Literatura română intre cete două războaie mondiale* voi. II... p. 122.
Lui Ovidiu Papadima poemul îi dezvăluie înălţarea inspiraţiei poetului pînă la marile înţelegeri ale vieţii *[op. cit.* p. 220).

499 *Stelă de mim.*
Poemul republicat in volumele P.V. şi E.D.HI.
Citat de Ovidiu Papadima, în *op. cit.,* pentru puterea poemului de a sugera contururile lumii antice.

500 *Groapă nouă.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat In mss. 21.436 B.C.S.)
Gindirea, XC (1936). nr. 1, ian., p. 12.
Republicat în volumele P.V. şi E.D.III.
Poemul este fără titlu în mss. 11.010 B.C.S.. dar cu textul:
Vorbeţte lin drumeţe pe moartă să n-o scoli.
El apare in formă definitivă în mss. 21.436 B.C.S., p. 1 şi mss. 22028/25 M.L.R.
Lui G. Calinescu poemul îi aminteşte o celebră epigramă a lui Mietaelangelo la mormintele Medicilor din San Lorenzo în Florenţa.

301 *Stelă de dansatoare.*
Luceafărul, 11(1936), nr.3, mart., p. 117.
Republicat în volumele P.V. şi E.D.III.
Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit.:* Aurel Râu în *op cit* p. XXXIII.

302 *Trup de fată.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1933/. (Poem datat In mss. 21.436 B.C.S.).
Gîndirea, XV (1936). nr. 1, ian., p. 12.
Poemul este republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
El nu are titlu în mss. 11.010 B.C.S. dar cu textul:
O salcie mlădie cum e tulpina *ta*
Poemul apare cu acelaşi text în mss. 21.436 B.C.S., p. 1 şi mas. 22.028/26 M.L.R. însă cu titlu definitiv. -

El este citat de Ovidiu Papadima şi dat de exemplu pentru metoda lui Ion Pillat de a recurge la date cunoscute, banale, dar care conţin cuprinsuri bogate *(op. cit.).*

503 *Dorinţa.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.
Poemul republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.
în mss. 11.010 B.C.S. el nu are titlu dar cu textul:
Iubire *pînă cînd* al inimii tăun?
în mss- 21.436 B.C.S-, p- 2 şi mss. 22.028 M.L.R. poemul este transcria in formă definitivă dar este intitulat *Tăunul.*

504 *Colori.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21-436 B.C.S.)
Gîndirea. XV (1936). nr. I, ian., p. 13.
în mss. 11.010 B.C.S. fără titlu şi cu textul:
Poemul este republicat în volumele P.V. şi E.D.HI.
Zambilele *furtună* şi cerul flori purta.
în mss. 21. 436 B.C.S., p. 2 şi în mss. 22.082/26 M.L.R. el este transcris Ia formă definitivă.
Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit.*

505 *Intîlniri.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B C S)
Gîndirea. XV (1936), nr. 1, ian., p. 13.
Poemul este republicat în volumele P.V. şi E.D.IH.

în mss. 11.010 B.C.S. el nu are titlu, dar la fel ca în mss. 21.436 B.C.S., p. 2, el este in formă definitivă.

Poemul citat de Vladimir Streinu in *Jon Pillat: Poeme într-un vers* în *Gazeta,* 111 (1936) nr. 637; *Pagini de critică literară...* 1968, p. 68; Ovidiu Papadima în *op. cit.*

506 *Veghe.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
în *Gîndirea,* XV (1936), nr. 1, ian., p. 13: *Veghe.*
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.
în mss. 11.010 B.C.S. el nu arc titlu şi are texIuL
La gura sobei gîndul *si tu ca el tăcut.*
în mss. 21.436 B.C.S., p. 2, în formă definitivă,
în mss. 22.028/26 M.L.R. cu titlu, dar cu textul:
La gura sobei gîndul. tovarăşul *tăcut.*
Citat de Ovidiu Papadima *(op. cit.).*

507 *Pasărea din basm.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, 111 (1936), nr.2, feb., p. 324;
Viaţa românească, XV (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.
Poemul republicat în P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. fără titlu şi cu textul:
Priveau fazani de aur în focul din cămin,
în mss. 21.436 B.C.S. şi mss. 22.028 M.L.R. el este intitulat: *Pasărea de foc* dar are textul în formă definitivă.

Citat de: i. val. /Valerian I./ in *Poeme într-un vers... Viaţa literară,* XI (1936), nr. 6; pentru G. Călinescu, imaginile poemului creează o feerie de covor *(op. cit.) ;* Petroniu /Gr. Tăuşan/, *op. cit.*; Pompiliu Constantinescu, *op. cit.* Vladimir Streinu, *op. cit. ;* Traian Georgescu, *op. cit. ;*Mihail Sebastian *Ion Pillat, Poeme intr-un vers, Rampa,* XIX (1936), nr. 5488; D. Micu. *Gindirea şi Gîndirismul.. .* p. 490; Ov. S. Crohmâlniceanu în *op. cit.,* p. 122 ; Victoria Ana Tăuşan în *Ion Pillat ceremonia naturii...* p. 26; Dumitru Şerban Diăgoi în *Icn Pillat...* p. 193.

508 *Iarnă.* Bucureşti 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gindirea, XV (1936). nr. 1,ian.,p. 13; *Universul,* LUI (1936), nr. 89, 31 mart. p. 4.
Republicat in P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 3 şi mss. 22.028/27 M.L.R., în formă definitivă.

Lui *M.* Niculesca versul li sugerează o imensă deschidere panoramică evocată nu numai prin imagini vizuale dar şi prin notarea sonorităţii „zurgălăilor de sănii" (tn *Ie» Pillat: Poeme tntr-un vers* în *Universul,* LIII (1936). nr. 89).

Gheorghe Seltea este impresionat de concordanţa sufletului omenesc cu natura, cuprinsă în cele cîteva cuvinte ale versului (în *Ion Pillat: Poeme într-un vers* îa *Românul,* IV (1936), nr. 135).

Citat de Tratau Chelariu: *Poeme într-un vers* in *Glasul Bucovinei,* XIX (1936), nr. 4.802; Aurel Rău, *op. cit.,* p. XXXIV; Ovidiu Papadfana, *op. cit.,* p. 224.

509 *Artă poetică. fifu vorbele...}.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat in mss. 21.436 B.C.S.)
Gindirea, XV (1936), nr. 1. ian., p. 13.
In mss. 21.436 B.C.S., p. 7 şi mss. 22.028/26 M L R . el are textul: N „ vorba *ci* tăcerea, *umbrire de eintări.*
Citat de Vladimir Streinu, *op. cit.;* Traian Chelariu, *op. cit.;* Ov.S Crohmălniceanu, *op. cit.;* Laurenţiu TJlici, *Ion Pillat* în *Contemporanul* XVII (1960), nr. 1224.

510 *Amurg.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.
Gîndirea. XV (1936), nr. 1, ian., p. 13; *Universul,* LIII (1936), nr. 89 mart p.4.
Republicat în volumul P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S. p. 2, el este intitulat: *Apus.*
în mss. 22.028/26 M.L.R. în formă definitivă.
Lui M. Niculescu, adlnca şi subtila rezonanţa sufletească provocată de vers este prelungită cu atît mai mult de titlul poemului (in *op. cit.).* Ovidiu Papadima este impresionat de deplina mişcare interioară a poemului *(op. cil.* p. 224). Cristian Livescu observă că în unele poeme, ca şi în acesta, metaforele nasc din alăturarea unor elemente de meditaţie asupra vremelniciei (în *Introducere in opera tui Ion Pillat...* p. 193).

511 *Melancolie.* Bucureşti, 19-20 noiembrie/1935/. (Datat în mss. 21.436" B.C.S.)-
în *Gtndirea,* XV (1936), nr. I, ian., p 13 cu titlu: *Foşnet; Viaţa literară,* XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.
în mss. 11.011 B.C.S. el are titlul *Brumar.*
în mss. 22.028/27 M.L.R., este intitulat: *Foşnet.*

Descrierea melancoliei în ton cinegetic şi vesperal 11 face pe G. Calinescu să presupună că ideea poemului i-a fulgerat poetului la o vînătoare *(op. cit.).* Ion Chinezu remarcă plenitudinea maximă a expresiei *(op, cit.).* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.,* p. 29.

512 *Logodna.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1933/. (Datat îa mss. 21.436 B.C.S.).
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart-, p. 117.
Republicat în P.V. şi E.D.IH.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 2 şi mss. 22.028/26 M.L.R. el are titlul: *Singurătate,* dar textul este în formă definitivă.
Claudia Millian disceme în acest poem melancolia singurătăţii. Evocarea In peisajul nopţii a *logodnei* bucolice dintre un paltin «i o stea invită la o stare sufletească şi meditaţie rară. (Claudia Millian: *Poemeîntr-un vers de Ion Pillat* în *Dimineaţa,* XXXII (1936), nr. 714).

513 *Pasărea mării.*
Luceafărul, 11(1936), nr. 3, mart., p. 117.
Republicat In volumele: P.V. şi E.D.III.

514 *Calea nopţii.* Bucureşti, 19-20 noiembrie (1935). (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Republicat în volumele P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. poemul apare fără titlu dar cu textul în formă definitivă.
în mss. 21.436 B.C.S. şi 22.028/27 M.L.R. în formă definitivă.
Citat de Petronius (Gr. Tăuşan) in *op. cit.*

515 *Mare sudică.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.).
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Ramuri,* XXVII (1936), nr. 5-7, mai—iul., p. 150.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 2 şi mss. 22.028/27 M.L.R. el este în formă definitivă. Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit. ;* I. Gr. Perieţeanu: *Ion Pillat poetul mării noastre, îs. Revista Fundaţiilor,* VII (1940), 1 mart.

516 *Insula de mirodenii.*
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.

517 *Navigatorii.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.).
Luceafărul, II (1936), nr.3, mart., p. 117; *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
In mss. 11.011 B.C.S., fără titlu:

Pe mări amurgul singur *şi* clorul *tău* pustiu

în mss. 21.436 B.C.S-, p. 3 şi mss. 22.028/27 M.L.R,, el este transcris in formă definitivă. Poem citat de M.G. Constantinescu în *fon Pillat: Poem* intr-un vers* în *Universul* LIII (1936), nr. 126.

518 *Marinarul.* [Bucureşti], ianuarie 1936. (Datat in mss. 22.028M.LR.)
Gîndirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 72.
Republicat în volumele: P.V şi E.D.III.
în mss. 11.011 B. *:.S.* nu are titlu iar textul este următorul:

Din larg zăream pămîntul acum privesc în *golf.*

în mss. 22.02S/30 M.L.R. el este transcris in formă definitivă.

519 *Trecutul.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în rnss. 21.436 B.C.S.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S-, şi mss. 22.028/27 M.L.R., el este in formă definitivă
Versul lapidar al poemului are pentru Ion Chinezu economia liniilor dintr-o inscripţie *(op. cit.).*
Citat de I. Gr. Perieţeanu in *op. cit.*

520 *Plaja.* [Bucureşti] ianuarie 1936. (Datat. în mss. 22.028 M.L.R.)
Viaţa literară, XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S., el este fără titlu si cu textul:

Delfini — talazuri — spume — *un golf.* .. tu nicăieri,

în mss. 22.028/27 M.L.R. intitulat iniţial: Plajă *pustie* dar corectat in formă definitivă.
Claudia Millian descoperă în vers exprimarea regretului nemăsurat al unei iubiri pierdute dar dureros prezente. Pentru ea, *Poemele intr-un vers* sînt sinteze ale inimii şi gîndului unui poet solitar *(op. cit.).*
Citat de i. val. /Valerian I./ în *op. cit.*

521 *Tinereţe.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss- 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 325.
în mss. 11.011 B.C.S., fără titlu dar cu textul în forma definitivă,
în mss. 21.636 B.C.S. p. 4 şi mss. 22.028/28 M.L.R. el are titlul: *Căprioara* dar textul este în formă definitivă.
N. Mihăescu, în *op. cit.* se opreşte la acest poem pentru contrastul intrinsec al versului evocînd sentimentul înmuguririi unei emoţii noi într-o inimă bătrînă.
El este citat de Petroniu /Gr. Tăuşan/ în *op. cit.:* Ion Chinezu în *op. cit.;* Laurenţiu Clici in *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi în *cp. cit.*

522 *Apă neîncepută.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. Datat în mss. 21.436 B.t'.S.).
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 110— 11 B.C.S. el este fără titlu dar cu forma definitivă.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 4 şi mss. 22.028/28 M.L.R., în formă definitivă.

523 *Dezamăgire.* Bucureşti, 19 — 20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B. C. .S.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S. şi mss. 22.028/27 M.L.R. el are titlul: *Oglinda* dar textul în formă definitivă.
Poemul citat de Petronius (Gr. Tăuşan), *op. cit.;* Dumitru Micu, în *op. cit.*

524 *Seara la Voroneţ.*
Luceafărul, 11 (1936), nr.3, mart, p. 117.
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.III.
Citat dc Aurel Rău, *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan, *op. cit.;* p. 26 ; Laurenţiu Ulici, *op. cit.*

325 *Vecernie.*
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 325; *Ţara Şipeniţului,* I (1936), nr. 2, sept., p. 70.
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 22.028/33 M.L.R. el este transcris cu textul în formă definitivă, dar, la început, intitulaf *Veghe,* titlu la care se renunţă ulterior.

Octav Şuhiţiu în *ep. cit.* apreciază că versul este o „frumoasă şi izbutită" imagine.

Citat de N. Mihăescu, *op. cit.*

526 *Heraclit.* Bucureşti, 19-20 noiembrie 1935. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 324.
Republicat în volumele P.V. şi E.D.in.
în mss. 11.011 B.C.S. apare fără titlu dar cu forma definitivă.
în mss. 22.028/28 M.L.R. el este intitulat *Goana zilei* dar titlul este corectat apoi în formă definitivă.
Poem citat de Traian Tiberiu în *op. cit.*

327 *Tipar.* Bucureşti 19-20 noiembrie 1935 (Datat în mss. 21.436 B.C.S)
Revista Fundaţiilor. IU (1936), nr. 2, feb., p. 324.
Republicat în volumele P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 4 şi mss. 22.028/28 M.L.R. el este intitulat *Amintire,* dar în mss. 22.028/28 M.L.R., titlul este corectat in formă definitivă.
Citat de Perpessicius: *Cărţi noi,* conferinţă la radio, 27 sau 28 mai, 1936.

528 *Artă poetică (Iubiri, dureri, amurguri...)*
Revista Fundaţiilor. III (1936), nr. 2, feb., p. 324; *Universul,* XLIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.
Republicat în volumele E.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S. el are textul:
Iubiri dureri amurguri *şi scrum de ani,* un vers.
în mss. 22.028/28 M.L.R., el este transcris în formă definitivă.
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

329 *Portret.* Bucureşti, 19-20 noiembrie 1935 (Datat En mss. 21.436 B.C.S.)
Gindirea, XV (1936), nr. 1, ian., p. 13; *Universul,* LIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.
Republicat In volumele: P.V. şi E.D.III.
în rriss. 21.436 B.C.S., p. 2, şi mss. 22.028/26 M.L.R., el este în formă definitivă.
în mss. 11.010 B.C.S. poemul apare fără titlu şi cu textul:
Revii cu ochi *mai negri sub* părul *tău* mai alb.
Citat de M.G. Constantinescu in *op. cit.* "

530 *Flcarea vremii.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1937/. (Datat In rusa. 21.43A B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2, feb., p. 324.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
In mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul în formă definitivă, în mss. 21.436 p.S. cu titlul *Toamnă.* în mss. 22.028/29 M.L.R., titlul *Toamnă* înlocuit cu *Floarea vremii.*

331 *Stol coborît.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2, feb., p. 324.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu şi cu textul:
Cad frunzele... pămîntul e plin de *păsări* moarte (stolul mort)
în mss. 21.436, p. 5, poemul are titlul: Stol *căzut* şi textul în forma definitivă.
în mss. 23.028/29 M.L.R. titlul Stol *căzut* înlocuit cu: *Stol coborît.*
G. Călinescu explică noua realitate pe care o sugerează poemul prin metaforizarea frunzelor prin păsări. Deasupra pămîntului acoperit de frunzele toamnei trec rîndunelcle care au obiceiul să radă cîmpul care ar putea fi intuit, astfel, ca un cer răsturnat *(op. cit.).*
Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit.;* Mihail Sebastian în *op. cit.*

532 *Murmur etern* Bucnreşti, 19-20 noiembrie 1939. (Dotatin în mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 324.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu şi cu textul:
în golul scoicii, marea *şi-n* suflet *o aud.*
în mss. 22.028/29 M.L.R. cu titlul şi textul în formă definitivă.
Citat de Ovidiu Papadima în *op. cit.*

533 *Darul.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 325;
Universul, XLIII (1936), nr. 126, p. 10.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul în formă definitivă, în mss. 21.436, p. 5, cu titlul *Pace.* în mss. 22.028/29 titlul *Pact* înlocuit cn *Darul.*
Citat de M. G. Constantinescu în *op. cit.*

534 *Poetul trădat.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat tn mss.21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr.2, feb., p. 325.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
îu mss. 11.011 B.C.S. el nu are titlu dar are textul in formă definitivi, în mss. 21.436 B.C.S., p. 5 şi mss. 22.028/29 M.L.R., intitulat *Poetul trădat.*
Citat de Perpessicius in *op. cit.*

535 *Vasul lovit.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.CS->
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 325.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu şi cu textul:
Urcior crăpat şi suflet rănit, de *suflet* gol.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 5, cu titlul: *Vasul gol* şi cu textul:
Urcior crăpat şi suflet rănit *cind îl credeai cleştar.*
în mss. 22.028/29 cu titlul şi textul în forma definitivă.
Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit.*

536 *Belşug.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat in mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 324; *Viaţa literară,* XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2; *Universul.* XLni (1936). nr. 125, 9 mai. p, 10.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p, 4, el are titlul *Toamna şi* textul:
Am întîlnit azi toamna venind *cu carul plin.*
în mss. 22.028/28 M.L.R. cu titlul şi textul în formă definitivă.
Citat de i. val. /Valcrian I./ în *op. cit.;* M. G. Constantinescu in *op. cit.*

537 *Castana.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/ (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XII (1936"), nr. 2, feb., p, 72.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
îu mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul în formă definitivă, în mss. 21.436 B.C.S., p. 6 şi mss. 22.028/29 M.L.R. cu titlul şi cu textul în formă definitivă.
Citat de Ov. S. Crohmălniceanu în *op. cit.*

538 *Drum de noapte.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436, B.C.S.)
Luceafărul, II (1936), nr. 3. mart., p. 117.

Republicat în volumele: P.V. şi E.D.ni.
în mss. 11.011 B.C.S. fără titlu dar cu textul în formă definitivă.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 6, poemul are titlul *Colb de lună.* în mss. 22.028/30 M.L.R. titlul *Colb de lună* schimbat în *Drum de noapte.*
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

539 *Nocturnă.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.}.
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Viaţa literară,* XI (1936) nr. 6, 25 mart., p. 2.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul în formă definitivă, în mss. 21.436 B.C.S., p. 6, intitulat *Cuibul.* în mss. 22.028/29 M.L.R. titlul *Cuibul* înlocuit cu *Nocturna.*
Citat de i. val. /Valeriu, I./ în *op. cit.* Vladimir Streinu, *op. cit.;* Ovidiu Papadima *op. cit.*

540 *Casa copilăriei.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat in mss. 21.436 B.C-S.)
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 115.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu şi cu textul:
Sub lună casa alhă *ca-n visul meu* de-atunci.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 6, cu titlul şi cu textul în formă definitivă,
în mss. 22.028/30 intitulat: *Casa amintirii.*
Citat de Pompiliu Constantinescu în *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

341 *Menire.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Luceafărul. II (1936), nr. 3, mart-, p. 117.
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul în formă definitivă,
în mss. 21.436 B.C.S., p. 6, intitulat: *Clopot.*
în mss. 22.028/30 M.L.R. cu titlul: *Chiemare* şi cu textul:
Un clopot peste lanuri şi vremuri te *urma.*

542 *Reîntoarcere.* Bucureşti, ianuarie 1936 (Datat în mss 22.028. M.L.2)
Gîndirea. XV (1936), nr.2, feb-, p. 72.
Republicat în volumele P.V. şi E.D.III.

în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu doar cu textul In formă definitivă. Ia mss. 22.028/30 M.L.R. cu titlul şi forma definitive.

Citat de Traian Chelariu în *op. cit,*

«43 *Asemănări.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.4.36 B.C.S.) *Gindirea,* XV (1936), nr. 1, ian., p. 13 cu titlul *Fumul.*
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S-, p. 5; mss. 11.011 B.C.S. şi mss. 22.028/27 M.L.R. el este intitulat *Fumul.*

Pentru Octav Şuluţiu versul are caracterul unei maxime filosofice (in *op. cit.}.* Citat de Perpessicius în *op. cit.;* Dumitru Micu în *op. oit.*

544 *Păreri.* Bucureşti, 19-20 noiembrie, /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.). *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr.2, feb., p. 324.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul tn formă definitivă, în mss. 21.436 B.C.S., p.4 şi mss. 22.028/28 M.L.R. cu titlul definitiv.
Citat de Pompihu Constantinescu in *op. cit.;* Mihail Sebastian în *op. cit.*

545 *Amurg în crîng.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.43* B.C.S.)
Viaţa literară. XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.
Republicat în volumele: P.V. *şi* E.D.HI.
în mss. 21.436, p. 7 şi mss. 22.028/30 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.

Citat de i. val. /Valerian I./ în *op. cit.;* Octav Şuluţiu în *op. cit.*

546 *Casă la* Balcic. Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat in mss. 22.028 M.L.R) *Gîndirea,* XV (1936), nr. 2, feb., p. 72; *Familia,* V (1938), nr. 8, sept., p. 33.
Republicat în volumele P.V. şi E.D.IH.
în mss. 11.011 B.C.S. el este fără titlu dar cu textul în formă definitivă- în mss. 22.028/30 M.L.R. în formă definitivă.
Considerat o simplă declaraţie de Octav Şuluţiu, în *op. cit.* Citatde Dumitrik Şerban Drăgoi în *op. cit.*

547 *Fată la fintîna.* Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat în mss. 22.028 M.L.R.)' *Gindirea,* XV (1936), nr.2, feb., p. 72; *Ramuri,* XXVII (1936), nr. 3-6. mai—iul., p. 151.

Republicat în volumele: P.V. si E.D.IH.
!n mss. 22.028/30 M.L.R. el are textul:

Coboară *purtînd vasul* din frizele greceşti.

348 *Turc bătrîn.* Bucureşti. 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.) *Gindirea,* XV (1936), nr.2, feb., p. 72.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.HI.
în mss. 21.436, p. 7 şi mss. 22.028/30 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.

349 *Măgăruşul.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr. 2, feb-, p. 73.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.HI.
în mss. 21.436, p. 7 şi mss. 22.028/30 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.

530 *Cimitir tătăresc.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb., p. 73.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 7 şi mss. 22.028/31 el este transcris în formă definitivă.
Citat de I. Gr. Perieţeanu în *op. cit.;* Cristian Livescu în *op. cit.,* p. 192. Ovidiu Papadima surprinde în poem evocarea lumii antice pe care Ion Pillat o descoperise de la orientul nostru pînă la ţărmurile Eladei *(op. cit.).*

531 *Golful.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.) *Gîndirea,* XV (1936), nr.2, feb., p. 73; *Viaţa literari,* XI (1936), nr. 6, 25 mart-, p. 2.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 7 şi mss. 22.028/31 poemul este transcris in formă definitivă.
Citat de i. val. /Valerian I./ în *op. cit.;* Şerban Cioculescu consider* versul o ghicitoare mai mult sau mai puţin reuşita *(op. cit.);* Ovidin Papadima alege poemul atragiod atenţia că Pillat caută în imagine „focul ei de preţ, de piatră scumpă" *(op. cit.);* Octav Şuluţiu *(op. cit.);* I. Gr. Perieţeanu *(op. cit.).*

352 *Camee.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B C S i
Gindirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 73.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.

în mss. 21.436 B.C.S., p. 8 şi mss. 22.028/31 M.L.R. el este transcris în ferm*, definitivă.

553 *Driada.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în)mss. 21436 B C SI
Gîndirea, X V (1936), nr. 2, feb., p. 73.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.

In mss. 21.436 B.C.S., p. 8 şi mss. 22.028/31 M.L.R.. el este transcris în formă definitivă.

554 *Marepămîtiteanâ.* Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat iu mss. 22.028 M.L.R.)
Luceafărul, 11(1936), nr. 3, mart., p. 117.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.

în mss. 22.028/31 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.
Citat de: Traian Chelariu in *op. cit.*

555 *Ciocîrlia.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, X V (1936), nr.2, feb., p. 73; *Universul.* XLIII (1936). nr. 9, 30 mart., p. 4.

Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.

în mss. 21.436 B.C.S., p. 8 şi 22.028/31 M.L.R. el este transcris En formă definitivă-

M. Niculescu analizează jocul metaforelor îmbinate într-un uimitor acord. Elanul izbucnit, *din praştia ctmpiei* se continuă infinit în imaginaţie. Mişcarea astfel sugerată şi lumina deasupra cimpiei se împrăştie deopotrivl in reverberaţia cin tecului *(op. cit.).*

Ovidiu Papadima este impresionat, de asemenea, de puterea de evocare a imaginii *(op. cit.).*
Citat de Ov. S. Crohmălniceanu în *op. cit.*

556 Norii. Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Luceafărul, 11(1936), nr. 3, mart., p. 117.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.HI.

în mss. 22.028/31 M.L.R. şi fn mss. 22.028/31 M.L.R. el este intitulat mai întii: *Munţii amurgului* şi apoi *Norii* şi cu textul în formă definitivă.
Citat de Traian Chelariu în *op. cit.;* Victoria Ana Tăuşan . în *op. cit.*

557 *Popor nomad.* /Cu norii şi cu vîntul. - -/
Luceafărul. II (1936), nr. 3, mart., p. 117.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.

t

558 *Popor nomad. ţFoc stins, cort strîns... /*
Citat de Ov. S. Crohmălniceanu în *op. cit.*; Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

559 *Sclave.*
Viaţa literară, XI (1936), nr. 6, 25 mart., p. 2.
Citat de i. val. /Valerian I./ în *op. cit.*
Claudia Millian este impresionată de ritmul bogat şi de mişcarea nervoasă a verbului. Ea recunoaşte arta lui Ion Pillat de a aprinde, — prin cuprinsul doar a citorva cuvinte, — lumini arzătoare în spiritul cititorului. El este un stilist de mare clasă care cunoaşte ascunzişurile nespuse ale verbului românesc dezvâluîiidu-i p_terea semteietoare *(op. cit.).*

560 *Popas.*
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117.
Poemul republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.

561 *Descălecătorii.*
Luceafărul. II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Universul,* XLIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4.
Republicat *în* volumele: P.V. şi E.D.in.
M. Niculescu revelă măiestrita îmbinare a imaginilor vizuale cu cele auditive contribuind la evocarea ambianţei unei privelişti panoramice *(op. cit.).*
Citat de Cheorghe Selten în *op. cit.;* Cristian Livescu în *op. cit.,* p. 192.

562 *Crăciun.*
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.

563 *Artă poetică. jDin teascurile vremii.../*
Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
In mss. 21.436 B.C.S., p- 7 şi mss. 22.028/31 poemul este transcris în formă definitivă.

564 *Zile şi nopţi.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mas. 21.436 B.C.S.)
Gindirea, XV (1936), nr.2, feb., p. 72.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.m.
în mss. 11.011 B.C.S. el este intitulat *Zi şi noapte* şi are textul:
Pe urma ciutei albe *un neguros ogar.*
în mss. 21.436 T3.C.S., p. 6 în formă definitivă.
Citat de Şerban Cioculescu în *op. cit.,* care, la fel ca Octav Şuluţiu acordă versului doar valoarea unei ghicitori *(op. cit.).*

565 *Hanul vechi.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb., p. 73; *Ramuri,* XXVII (1936), nr. 5-7, mai—iul., p. 151.
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 8 şi mss. 22.028/32 el este transcris în formă definitivă.

566 *Prevestire.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr.2, feb., p. 73.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 9, el este transcris în formă definitivă.

567 *Copilărie.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S)
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.HI.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 9, el apare intitulat *Copilăria moartă* dar cu textul in forma definitivă. în mss. 22.028/31 s-a optat pentru titlul: *Copilăria.*
Citat de Ovidiu Papadima în *op. cit.*

568 *Toamna copilăriei.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în nus.21.436 B.C.S.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 9 şi mss. 22.028/32 el este transcris în formă definitivă.
Citat de Cristian Livescu, în *op. cit.,* p. 192; Dumitru Serbau Dragei în *op. cit.*

569 *Părăsire.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.CS)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.HI.
în mss. 21.436 B.C.S. el are titlul *Parcul părăsit* şi textul în formă definitivă, în mss. 22.028/32 M.L.R. intitulat la fel dar cu textul:
Pe orice cărăruie *dă* iarbă *amintirea.*
Citat de Cristian Livescu în *op. cit.,* p. 193.

570 *Conac de altădată.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.CS-, p. 9 şi mss.22.028/32 el apare cu textul:
La scări paraginile *din* suflet, *patru cai.*
Citat de Ov. S. Crohmălniceanu in *op. cit.;* Cristian Livescu în *op. cit.,* p. 192.

571 *Singur.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.CS.)
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117; *Universul,* XLIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 9 şi mss. 22.028/32 poemul este trasncris în formă definitivă.
Lui M. Niculescu, rezonanţa şi tonul sugestiv al versului, îi evocă un peisaj de atmosferă sadoveniană *(op. cit.),* pe cînd lui Gheorghe Selten expresiile plastice îi redau în mod simbolic stări sufleteşti *(op. cit.).*
Poem citat de M. G. Constantinescu în *op. cit.*

572 *Veveriţă, toamna.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936), nr. 2, feb., p. 73; *Viaţa literară,* XLIII (1936), nr. 126, 9 mai, p. 10.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 9 şi mss. 22.028/32, poemul este transcris în formă definitivă.
Citat de i. val. /Valerian I./ în *op. cit.;* Petronius /Gr. Tăuşan/ î« *op. cit.*; Şerban Cioculescu *(op. cit.);* Ovidiu Papadima în *op. cit. ;* Ov. S. Crobmălniceaivu în *op. cit.*

573 *Poetul.* /Bucureşti/ianuarie 1936 (Datat în mss. 22.028 M.L.R.)
Universul, LIII (1936), nr. 89, 30 mart-, p. 4.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.

în mss. 22.028/32 M.L.R. poemul este intitulat inițial: „Poetul *fecund"* dar s-a renunțat pentru titlul: *Poetul.*
M. Niculescu consideră acest poem ca o demnă traducere in forma şi esenţa versului unic, a poemului: *Palme* de Valery *(op. cit.).*
/Este vorba de: Patieuce, patience/ Patîence dans l'azur!/ Chaque atome de silence / Est Ia chance d'un fruit mur / Viendra l'heureuse surprise: / Une colombe, labrise, / L'dbroulement le plus doux /. Fera tomber cette pluie. / Ou l'on se jette ă genoux. /

574 *Vînătoare.* Bucureşti, 19-20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Gîndirea, XV (1936). nr.2, feb., p. 73.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S.. p. 9 şi mss. 22.028/33, el este transcris în formă defin itivă.

575 *Inima.*
Luceafărul, II (1936), nr. 3, mart., p. 117.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.IH.
Citat de Ion Zamfirescu în: *Pillat şi ideea de timp* în *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet,* 1946, p. 186.

576 *Templul antic.* Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat în mss. 22.028 M-L.R.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 22.028/33 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.
Citat de Ion Zamfirescu în *op. cit.*

577 *Marmură greacă.* Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat în mss. 22.028 M.L.R.)
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 22.028/33 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

518 Friză. jStrunindu-şi calul.../ Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat în mss. 22.028 M.L.R.)
în *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 2, feb., p. 325 şi *Universul,* LIII (1936), nr. 89, 30 mart., p. 4, cu titlul *Friză de templu.*
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 22.028/33 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.
Pentru M. Niculescu reuşita poemelor intitulate *Friza* nu stă în sugerarea desenului şi a proporţiilor ideale, ci în crearea senzaţiei unei: „neîntrerupte pendulări datorită contrastului între fundalul curgător al timpului şi gestul de-a pururi încremenit în marmura versului" *(op. cit.).*
Citat de: Traian Chelariu în *op. cit.;* Ion Zamfirescu, în *op. cit.;* Ovidiu Papadima în *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

579 Friză. */De cînd îţi legi sandala...}* Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat în mss. 22.028 M-L.R.)
în *Revista Fundaţiilor,* III (1936), nr. 2, feb., p. 325 cu titlul: *Altă friză.*
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.m.
în mss. 22.028/33 M.L.R. el este transcris în formă definitivă,
în versul poemului Claudia Millian află exprimată regăsirea timpului în relieful unei frize şi acea cutremurare a eternităţii prinsă în piatră (în *op. cit.).*
G. Calinescu găseşte că jocul de cuvinte al poemului sugerează colosala durată a mişcării Fiinţei văzute în actul legării sandalei — atît de viu prezente *(op. cit.).*
Citat de M. Niculescu în *op. cit.;* Perpessicius, *op. cit.*; Ion Zamfirescu, *op. cit.*

580 *Friză.* /Pe piatră stau eroii.../ Bucureşti, ianuarie 1936. (Datat în mss. 22.028 M.L.R).
Gindirea, XV (1936), nr.2. feb., p. 73.
Republicat in volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 22.028/33 M.L.R. el este transcris în formă definitivă.

581 *Păstorul.* Bucureşti, 19—20 noiembrie /1935/. (Datat în mss. 21.436 B.C.S.)
Revista Fundaţiilor, III (1936), nr. 2, feb., p. 325.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.
în mss. 21.436 B.C.S-, p. 9 şi mss. 22.028/32 el este transcris în formă definitivă-

582 *San Francesco nel deserto.*
Ţara Şipeniţului, I (1936), nr.2., sept., p. 70.
Republicat în volumele: P.V. şi E.D.III.

583 *Amintirea.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din: Arh. I. Pillat I mss. 11 B.A.R.S.R)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april-, p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.

583 *Gorgane pe Bărăgan.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusa din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului. II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.

584 *Sfirşit de iarnă.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 1, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului. 11 (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.
Citat de Victoria Ana Tăuşan în *op. cit.,* p. 26.

585 *Primăvară pastorală.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. P. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.in.

586 *Primăvară.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I, mss. 11, B.A.R.S.R.)
Tara *Şipeniţului,* II (1937), ur. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.

587 *Cetatea din mare.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1936), nr. 1—2. ian. april., — p. 62.
Republicat în voi. E.D.HI,

388 *Stăpînul mării.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, 11 (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.m.
Citat de Victoria Ana Tăuşan în *op. cit.*

590 *Căţelul pămîntului.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, 11 (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.IH.

591 *Ţara.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.

592 *Lacrimi.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss.11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III,

593 *Luntraşul.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. 1. Pillat I mss. 11 B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.

594 *Floare tîrzie.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. II, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.
Citat de Ov. S. Crohmălniceanu în *op. cit.*

595 *Cer răsturnat.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.HI.

396 *ţVemuriri plăpînde.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.HI.

597 *Clopot de taină.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11 B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.IH.

598 *întoarcere.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.RS.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III.

599 *Cimitir tătăresc.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11 B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.III,

600 *Cimitir turcesc.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.HI.

601 *întîiele micşunele.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, 11 (1937, nr. 1—2 ian.—april., p. 63.)
Republicat în voi- E.D.ni.
Citat de D. Micu în *op. cit.*

602 *Bujori sălbatici.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, 11 (1937), nr. 1—2, ian,—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.HI.
Poem citat de Cristian Livescu în *op. cit.,* p. 192.

603 *Lalele.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11 B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.HI.

604 *Prier.* Balcic, Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 62.
Republicat în voi. E.D.HI.

605 *Pescăruşi.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.III,
Citat de D. Micu în *op. cit.*

606 *înserare.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. II, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.III.

607 *Zarzăr la mare.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.IH,

608 *Despăduriri.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.HI.
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

609 *Sîngele vieţii.* Balcic. Paşti, 1936. (Datare reprodusă din Arh. I. Pillat I mss. 11, B.A.R.S.R.)
Ţara Şipeniţului, II (1937), nr. 1—2, ian.—april., p. 63.
Republicat în voi. E.D.HI.
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi în *op. cit.*

Inedite

în mss. 10.011 B.C.S., poemul este fără titlu dar are textul următor:
Iubirea e o floare, credinţa e un rod.
în mss. 21.436 B.C.S., p. 3 şi mss. 22.028/28 M.L.R. poemul este intitulat *Floare şi rod* şi are textul:
Iubirea ta mi-e floare, credinţa ta mi-e rod.

în mss. 11.OU poemul este fără titlu dar are textul următor:
Nu-s lacrime, e doar roua durerii peste ochi,

în mss. 21436 B.C.S., p. 5 şi 22.028/29 M.L.R. poemul este intitulat *Rouă* şi arc textul următor:

Nu-s lacrimi, e doar roua amară peste ochi.

în mss. 21.436 B.C.S., p. 8 şi mss. 22.028/32 M.L.R. poemul este intitulat: *Victor Hugo* şi arc textul următor:
Smarand în care parcă tot rătăceşte marea.

în mss. 11.011 B.C.S. poemul nu are titlu dar are textul următor:
Taci nai al primăverii lăuta toamnei Sună.

în mss. 22.028/32 M.L.R., poemul apare cu titlul -.*Bunica* şi cu textul următor:
Borcane de dulceaţă din sobă ne scotea.

la mss. 21.436 B.C.S., p. 9 şi mss. 22.028/33 M.L.R. poemul este intitulat: *Dorinţă* şt are textul următor:
Dă-mi duna albă, scaii albaştri, valul verde.

VERSURI REGĂSITE (1927-1941)

610 *Vînătorul de himere.* Prin 1920 (Datare însemnată de autor pe o notiţă, păstrată în arhiva familiei).

în *Rampa,* (1921), 10 mart., p. ; *Lumea, Bazar săptămînal,* I (1925), nr. 24, 19 apr., p. 7cu titlul: *Pseudokynegeticos* şi dedicată lui G. Topîrceanu. în mss. 6076 B.A.R.S.R-, caiet în care Ion Pillat alcătuieşte o ediţie nouă, îngrijită şi definitivă a volumului UMBRA TIMPULUI, el trece poemul *Vînătorul de himere* în sumar, potrivit între: *La un poet* şi *Circ planetar.* în 14 martie 1943 Ia p. 47 a mss. 6076 B.A.R.S.R. Ion Pillat însearnnă că în E.D.HI *Vîn&torul de himere* (1920) va fi repartizat (probabil datorită cronologiei) Ia GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI. în E.D.IH poemul este trecut la VERSURI REGĂSITE.

în arhiva familiei se păstrează poemul *Vînătorul de himere* transcris de autor.

mss. v. 12 Să *trag, ia* dulce leagăn, cu carabina-n dropii (corectat în formă definitivă)

v. 10 Poetul face aluzie la opera Iui A. Odobescu *Pseudo-hinegeticos (Falsul tratat de vînătoare)* şi la personaje ale acestei povestiri,

v. 13 Iermalai—personaj din *Povestiri de vînătoare* de I. Turgheniev (scriitor rus (1818— 1882) — care-1 însoţeşte pe povestitor în incursiunile sale vînătoreşti.

v. 19 *MUnchhausen* (Karl Hieronymus baron von (1720— 1797) ofiţer german celebru pentru lăudăroşeniile cuprinse în povestirea vieţii sale.

v. 21 *Tartarin de Tarascon (Aventurile lui. . .)* roman de A. Daudet (1840— 1897). Ion Pillat face aluzie la Tartarin, care pentru a fi luat în serios în urma născocirii povestirilor sale vînătoreşti, pleacă în Algeria unde sfîrşeşte prin a omorî un leu.

v. 24 *Licorna,* animal fabulos cu corp de cal şi cu un corn în mijlocul frunţii.

v. 28 *Simbad marinarul* personaj celebru pentru numeroasele sale aventuri imaginate în *O mie şi una de nopţi. Vulturul Roc* de dimensiuni fantastice, venit in ajutorul lui Simbad.

611 *Circ planetar,* 23 noiembrie, 1930. (Poem datat de autor pe o notiţă păstrată în arhiva familiei).

Gîndirea, X (1930), nr. 12, dec, p. 433.

în mss. 6176 B.A.R.S.R. poemul se află inclus de poet în noua ediţie îngrijită şi definitivă a volumului UMBRA TIMPULUI, plasat după *Vînătorul de himere,* ordine păstrată şi în VERSURI REGĂSITE.

€12 *Fagul,* 16 aprilie, 1929. (Poem datat de autor pe o notiţă păstrată în arhiva familiei).

Gîndirea, IX (1929), nr. 4, apr., p. 125.

în arhiva familiei se păstrează transcrierea — pe curat — a poemului *Fagul,* însoţită de indicaţia: *„La Versuri regăsite în Ed. Def, a Poeziilor, voi. IIP'*

mss. v. 4 Şi turma care *urcă* la munte în Prier (corectat în formă definitivă)

„ v. 17 Doi bieţi creştini *suiră* purtînd un fierăstrău (corectat in formă definitivă)

„ v. 22 Le dărui *tulpina pe lut crucificată* (corectat în formă definitivă)

613 *Prolog la un poem părăsit: Dinu Arbore.* Miorcani, 7 aug., 1929 (Poem datat de autor pe o notiţă păstrată în arhiva familiei). în *Viaţa românească,*

XXIII (1931), nr. 9—10, sept.—oct., p. 288—289 poemul este intitulat *Prolog.*

în arhiva familiei se află ciorna primei părţi a poemului şi planul după care acesta ar fi trebuit să se desfăşoare:

Cap. I. *Invocaţie — Poetul cintă pentru Puţini — Graiul păstorului si aî plugarului — Rugă Domnului si-i dea puterea de cîntec a vîntului şi a copacilor —*

Harul cerut.

Răzăşia din Frunzeni — Dinu împreună cu prietenul Vlad se întorc de la studii la ţară. — Cei doi prieteni — Dinu: tradiţia; Vlad: spiritul modern. — Introducerea în casa veche — Boala bătrînului Arbore — Moartea lui patriarcala. — Durerea lui Dinu. — Amintiri despre mama moartă de mult.

Cap. II- *Dinu a luat in mină vechea gospodărie. — va rămîne legat de pămîntul străbun. — Viaţa şi zbuciumul lui Vlad la oraş. — Izbinzile lui politice şi literare. — Capitala şi ispitele ei. — Viaţa lui Dinu. — Parastasul de un an. — Primăvara: muncile agricole. — Vizite în împrejurimi.*

în mss. v. 3 *Vrea* tot trecutul să m-oprească
„ v. 10 Smerit *vreau şi eu* să ctitoresc
„ v. 15 Decit puţini — *in poezie*
„ v. 16 *Cînd toţi o uită, de ce* crezi,
„ v. 17 *Poet nerod,* cu-nvierşunare
„ v. 18 Ce-otravă dulce *ţi-a.* turnat
„ v. 19 *E* boală şt leac nu are
„ v. 21 'Pămîntul *ţarinilor* mele
„ v. 25 O, Doamne, îţi adună *norii*
„ v. 26 *Cuvîntului* în pieptul meu,
„ v. 27 *Şi graiul ce-l vorbesc păstorii*
„ v. 29 Dă-mi graiul ce-l vorbesc ciobanii (formă definitivă)
„ v. 28 *Şi cei ce merg cu plugul greu*
„ v. 30 Şi cei ce merg cu plugu-n pas (forma definitivă)
„ v. 29 *Pe buza mea îl fă să cînte*
„ v. 30 *Ca frunza verde-n primăvară*
„ v. 31 *Călit în dragoste fierbinte*
„ v. 32 *Să fie fierul care ară*
„ v. 35 *Ca* ajutor să-mi dai în dar
în mss. v. 37 Tot ce-am iubit *cu* dor năprasnic
„ v. 43 Şi *coaptă-n arşiţă de soare*

614 *Sîni.* Martie 1932 (Poem datat de autor pe o notiţă păstrată în arhiva familiei).
Adevărul literar şi artistic, XI (1932), nr. 604, 3 iul., p. 3.
Viaţa literară, VII (1932), nr. 138, iul.-sept., p. 4.

în însemnarea citată mai sus, poemul fusese intitulat *La un tors antic.*

615 *Prund.* Martie 1932. (Poem datat de autor pe o notiţă păstrată în arhiva familiei).

616 *Ispita frumuseţii.* Bucureşti, noiembrie, 1934. (Datare cu autograf pe manuscrisul poemului păstrat In arhiva familiei şi pe mss. 11.770 M.L.R.)
Universul literar, XLIX (1940), nr. 52, 21 dec, p. 1.

Pe manuscris se află însemnarea: *„Incorporat la Versuri regăsite din POEZII voi.* III.E.D. 1944".

în mss. 11.770 intitulat mai întîi: *Catren* apoi: *Strofă* dar renunţat în favoarea titlului *Ispita frumuseţii.*

mss. 11.770 v. 1 Ispita *cărnii tale* n-o-nvinge nici-o moarte

617 *Cupa.* Bucureşti, 15 april, 1940. (Datare cu autograf pe manuscrisul poemului păstrat în arhiva familiei).

Universul literar, XLIX (1940), nr. 25, 21 dec, p. 1.

Poemul a fost intitulat mai întîi *Vers* apoi *Pahar* şi in cele din urmă *Cupa.*

Pe manuscris se află însemnarea: *„Scrisă după tipărirea volumului* UMBRA TIMPULUI".

618 *Poteca din pădure.* Bucureşti, 30 octombrie, 1937, (Poem datat pe *i.* mss. 10.013 B.C.S.)

în *Viaţa românească,* XXX (1938), nr. 12, dec, p. 21, poemul este intitulat *Primăvara — Elegie.*

Poetul menţionează pe o notiţă, păstrată in arhiva familiei, că poemul a fost scris după publicarea volumului ŢĂRM PIERDUT. în mss. 17.309 M.L.R.: *Ion Pillat. Maculator de poezie* 1938,— 1939, poemul este trecut de asemenea printre cele nepublicate în volumele: ŢĂRM PIERDUT, UMBRA TIMPULUI şi ÎMPLINIRE.

în mss. 10.013 B.C.S., Ion PUlat propune titlurile *Sfîrşit de iarnă* sau *Primăvară* pentru a opta pentru *Poteca din Pădure.*

619 *La iaz.* Miorcani, 23 iulie 1937. (Poem transcris şi datat de poet în mss. 4218 B.A.R.S.R.: *Ion Pillat. Versuri din Miorcani, 1937,* p. 9—11).

în *Viaţa românească,* XXX (1938), nr. 5, mai, p. 33-34 poemul are dedicaţia: *Lui G. Topîrceanu in memoriam.* în *Sfarmă Piatră,* VI (1940), nr. 11, 3 mart., p. 5, poemul este intitulat *Amurg la cîmp.*

Pe o notiţa, păstrata Sn arhiva familiei se arată că poemul a fost scris după publicarea volumului ŢĂRM PIERDUT. Aceeaşi precizare se află si In mss. 17.309 M.L.R.

620 *Seară la Stîncă.* Miorcani, 29 iulie, 1937. (Poem datat în mss. 4218 B.A.R.S.R.: *Ion Pillat. Versuri din Miorcani,* 1937, p. 17).

Pe o notiţă păstrată în arhiva familiei este menţionat de poet: *„variantă Posterioară poeziei Amurg pe Prut din* ŢĂRM PIERDUT.

Cu titlul: *Amurg pe Prut* în *Gîndirea,* XV (1936), nr. 8, oct. p. 397; *Pagini Basarabene,* I (1936), nr. 9, sept., p. I; *Rampa,* XIX (1936), nr. 5675, 10 dec, p. 1. Cu titlul *Seară la Stîncă* în *Gind românesc;* VI (1938), nr. 5— 12 mai—dec, p. 273; 27 nov., p. 5; *Gazeta cărţilor,* VIII (1939), nr. 10-12, 15 — 31 ian., p. 2. în mss. 17.309/1-49 M.L.R. poemul este trecut în seria celor scrise şi publicate după apariţia volumului ŢĂRM PIERDUT, în mss. 6176 B.A.R.S.R. caiet în care Ion Pillat copiase în anul 1941 volumul UMBRA TIMPULUI într-o ediţie nouă şi definitivă, fusese inclus şi poemul *Seară la Stîncă.* Dar în E.D.III el este trecut la VERSURI REGĂSITE.

621 *Cules.* Miorcani 23 iulie 1937. (Poemul este datat în mss. 4218. *Versuri din Miorcani,* p. 7, unde se precizează că a fost inspirat de o amintire de la *Florica.)*

Ramuri, XXXII (1940), nr. 2, feb., p. 42.

în arhiva familiei se păstrează manuscrisul poeziei în forma sa definitivă.

în mss. 17.309 M.L.R.: *Ion Pillat: Maculator de poezie 1938—1939,* poemul este trecut în seria celor care au fost scrise după apariţia volumului: ŢĂRM PIERDUT.

622 *Drumul din basme. „Pe o strofă din iarna 1929—1930, — 30 dec. 1940, Bucureşti".* (Datare însemnată de poet pe o notiţă şi pe manuscrisul poemului in forma sa definirivâ, ambele păstrate în arhiva familiei.)

Viaţa literară, XV (1941), nr.2, 13-27 apr., p. 1; *Tribuna Avîntenilar,* VI (1941), nr. 2, p. 54.

Din mss. 6076 B.A.R.S.R., p. 47, reisecăla 14 martie 1943, Ion Pillat plănuia să încorporeze poemul într-o ediţie nouă, îngrijită şi definitivă a volumului UMBRA TIMPULUI. în 1944 însă *Drumul din basme* a fost trecut în E.D.III la VERSURI REGĂSITE.

623 *Viersul ţării.* Iarna 1929- 1930 - 30 dec. 1940 Bucureşti. (Datare însemnată de poet la 30 mai 1943 pe sumarul VERSURILOR REGĂSITE, manuscris păstrat în arhiva familiei şi pe f. mss. 1057 B.C.S.)

Poemul fusese intitulat iniţial: *Graiul ţării* (f. mss. 1057 B.C.S.)

624 *Terţine.* Bucureşti, 1944. (Poem datat pe f. mss. 10.658 B.C.S-'unde se află şi menţiunea: „La VERSURI REGĂSITE voi. III. Ediţia definitivă a POEZIILOR).

Gîndirea, XXIII (1944), nr.2, feb., p. 65.

625 *Cîntec. /Coboară dorule înfrînt.../.* 5 april. 1938. (Poemul datat în mss. 17.309/4 M.L.R.

Steaua, XX (1969), nr. 12, dec, p. 40; *Argeş,* 1975, nr.2, iun., p. 5. Din mss. 17.309/1—49: *Ion Pillat. Maculator de Poezie. 1938—1939,* reiese că poemul a fost scris după apariţia volumului ŢĂRM PIERDUT şi nu se află cuprins nici în volumele UMBRA TIMPULUI şi ÎMPLINIRE. *In mss.* 6076 B.A.R.S.R., p. 47, la 14 martie 1943, Ion Pillat decide ca poemul să fie incorporat într-o ediţie nouă, îngrijită şi definitivă a volumului: UMBRA TIMPULUI. El a fost repartizat, în cele din urmă, în E.D.III, la VERSURI REGĂSITE.

în mss. 17.309/3—4 poemul *Cîntec* are patru strofe. Din acestea poetul renunţă la primele două şi anume:

Din aripi, dorule mai lin
în seară tristă ce sporeşte
Tot visul viu ţi-a fost senin
Iubirea ei nu te doreşte

Zadarnic. Zboară mai domol
Ce ţi-a fost drag cu zarea piere;
Iluziile te lasă gol
Cînd dragostea nu te mai cere.

De altfel în colţul drept al paginii din manuscris, poetul recomandase: *a nu se publica.* El revine şi reţine ultimele două strofe.

626 *Creț-* București, M iunie, 1942. (Poem datat de autor pe manuscrisul autograf, păstrat în arhiva familiei.)

Gindirea, XXIII (1944), nr.2, feb., p. 66.

Poemul fusese destinat la început să facă parte din volumul DRUM LĂUNTRIC, dar ulterior în E.D.III, a fost trecut la VERSURI REGĂSITE.

627 *La o alegere proprie din George, Hofmannsthal și Rilke,*

Gindirea, XXIII (1944), nr.2, feb., p. 65.

UMBRA TIMPULUI (1934-1939)

628 *Zodier. 29 iulie, 1937, Miorcani. Trimisă spre publicare la revista Junimea literară din Cernăuți, unde nu știu dacă și cînd a apărut. Publicată tn Universul Literar XLVII (1938), nr. 36, 22 oct.* (Notiță reprodusă din mss. U.T. din arh. fam. Aceeași datare în mss. 4218 B.A.R.S.R., p. 18 și In U.T. exemplarul autorului.)

Junimea literară, XXVII (1938), nr. 11—12, ian.-dec, p. 16.

Republicat în U.T. și E.D.UI.

mss. 4218. v. 10 Gonesc telegarii *năprasnic* (corectat în formă definitivă)

Citat de Vladimir Streinu și ales pentru arta lui Ion Pillat de a cînta în surdină declinul, goana timpului, melancolia. *(Ion Pillat: Umbra timpului* în *Viața românească.* XXXII (1940), nr. 6.)

în schimb pentru Ovidiu Papadima dominanta firii hii Ion Pillat este „integrarea în rugul magic al timpului, supunerea la semnele rotirii încete și eterne a zodiilor", ceea ce ii dă certitudini și liniște. Volumul UMBRA TIMPULUI „se deschide prin frumosul poem *Zodier.* care dă tocmai expresie acestei liniști". Criticul îl citează in întregime de dragul „frumuseții lui de fină cizelură" (în *Ion Pillat,* p. 151— 152).

629 *în toamnă. 29 iulie 1937, Miorcani. Publicată în Gîndirea.* (Notiță reprodusă din mss. U.T. arh. fam- Aceeași datare în mss. 4218 B.A.R.S.R. p. 14 și U.T., exemplarul autorului).

Gîndirea, XVI (1937), nr. 10, dec, p. 484.

Republicat în U.T. și E.D.III.

în mss. 4218 v. 10 *Din care zboară* hșița (corectat in formă definitivă),

în versiunea poemului din mss. 4218 B.A.R.S.R. poetul renunțase la strofele a H-a și a HI-a pentru că la publicarea in volum să revină asupra acestei omiteri.

Cristian Livescu face legătura intre PE ARGEȘ ÎN SUS și UMBRA TIMPULUI. Invocate „nălucile trecutului contopiri de amintiri și vise" — pun st&pînire pe *„casa amintirii"* readusă în memorie. „Eroul" liric (poetul) mimează gesturile bunicului „ale strămoșului mitic" devenindu-și sieși „strămoș". *(Introducere în opera tui Ion Pillat...* 198).

Citat de C. D. Fortunescu pentru copleșitoarea lui tristețe *(Umbra timpului, poezii de Ion Pillat* in *Arhivele Olteniei,* XIX (1940), nr. 107-112).

430 *Umbre pe iaz. 27 decembrie 1938. București. Pe o reminiscență din Miorcani, Publicată în Universul literar (An XLVIII, nr. 23, 10 iunie 1939 \p.* 1/, (Notiță reprodusă din mss. U.T., exemplarul autorului- Aceeași datare în mss. 17.309/21 — 22 M.L.R. și în U.T., exemplarul autorului, unde se precizează *inspirată de iazul din Miorcani).*

Republicat în U.T. și E.D.III.

mss. 17.309/21 v. 6 Anii *ăe-atunci* sau obrazul (corectat în formă definitivă)

„ 17.309/22 v. 15 Trec prin *clătitele* porți „

în poem Constantin Pântâneru vede atracția poetului către adîncul, abisul trecutului și în același timp, fuga lui de prăpastia care-1 atrage *(op. cit.).*

Citat dc Cristian Livescu, *op. cit.* p. 198.

431 *Ceas pierdut. 2 august 1939, Miorcani. Publicată în Universul (Pagina literară de Duminică, An. 57, No. 27, 29 ianuarie 1940).* (Notiță reprodusă din mss. U.T. arh. fam. în mss. 17.309/46—47 M.L.R. și în U.T., exemplarul autorului aceeași datare).

Poemul a fost republicat în U.T. și E.D.UI.

mss. 17.309/46 și mss. U.T. arh. fam. v. 1 Pe clae văd timpul *cum leneș* se duce (corectat în formă definitivă)

„ „ „ v. 6 *Privesc* cum piere pe aripi d-erete (Corectat in formă definitiva)

Se renunță la strofa treia din mss. 17.309/46—47:
mss. 17.309/46-47

De-acum îl las să se legene moale
Cu zboruri de rațe-n rogoz
Și apei, cuprinsă în brațele-i goale
Să-i ia pe furiș vălul roz
De-un mugur de stea sfîșiat

r. 18/13/ L-aud cum foșnește *lung* din păr de mătasă (corectat în formă definitivă) .

«32 *Cîntec de vremelnicie.* București, 19 noiembrie 1935. (Poem datat în *mss.* 1 M.L.R. și în volumul Ț.P., exemplarul autorului).

în *Gindirea*, XIV (1935), nr. 10, dec. p. 494 şi în *Vremea*, XI (1938). nr. 53 l. 27 mart. p. 10 cu dedicaţia: „în memoria lui Gib".
Republicat în Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.

Acest „straniu" poem a fost apreciat de Cristian Livescu drept unul din cele mai izbutite piese din ciclu. Groaza în faţa prâvălirii timpului care— atragem atenţia că îl obseda pe poet încă din epoca VISĂRILOR PĂGÎNE —, se transforma acum în groaza de a nu putea retrăi clipele de odinioară deci este vorba de ştergerea amintirii însăşi *(op. cit.* p. 197).
Vladimir Streinu selectează strofa a doua pentru forţa sa de seducţie ca rezultata]uneiguidiripoetice. *(Ţărm pierdut* în *Pagini de critică literară...* p. 63).

Citat de Romulus Demetrescu *(Ţărm pierdut, versuri... Pagini titerare,* IV (1937), nr. 6-8.

633 *Cintec. /Timpul care piere.../ 30 iulie, 1937, Miorcani. Publicată in Gindirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în U.T., exemplarul autorului).
Gindirea, XVI (1937), nr. 10, dec., p. 483.
Republicat tu U.T. şi E.D.III.

Constantin Fântâneru se opreşte la acest poem care exprimă neputinţ a de a cuprinde ceva şi de a rămîne cu o certitudine finală *(op. cit.).*

t

634 *Cra-ro-ra-ra. — 1 august 1939. Miorcani. Publicată cu titlu fi refren greşii In Universul literar (Anul XLIX, nr. 1, 30 decembrie, 1939).* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare in mss. 17.309/44 — 45 M.L.R. şi în U.T. exemplarul autorului).

în *Universul literar,* XLIX (1939). nr. 1, 30 dec, p. 1 cu titlul şi refrenul: *Ga-ro-ra-ra. (Idem* în mss. U.T. arh. fam. şi în mss. 17.309/44 — 45 M.L.R-
Republicat în U.T. şi E.D.III.

mss. 17.309/44 v. 9 *Şi patru cai năpraznic* din *zurgălăi* sunînd (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 10 Ne tot *ducea* pe drumuri... (corectat în formă definitivă)
17.309/45 v. 16 Ţesind pe geamuri *umbre...*
„ „ „ v. 17 *Şi peste tot uitare. . .* „ „ „

635 *Din ramele iatacului vechi. 10 august 1939. Miorcani. Publicată în Universul Literar. Anul XLVIII, nr. 38, 23 septembrie 1939.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 21.422 B.C.S. şi în U.T., exemplarul autorului).

Republicat în U.T. şi E.D.III.
în mss. 21.422 şi mss. U.T. arh. fam. poemul fusese intitulat iniţial *Ornic.*
în mss. 21.422 şi mss. U.T. v. 1 Ornicul *vechi* de pe comoda bătrînă (corectat în formă definitivă)
„ „ „ „ v. 8 Romantic, *pletos şi* cu barbă, j*ben pe urechi (corectat în formă definitivă)
în mss. 21.422 şi mss. U.T. v. 12 *Calpacul blănit al Marelui Ban* (corectat *în* formă definitivă)

Cristian Livescu copiază întreaga poezie deoarece o consideră o variantă „reluată" şi simplificată a poemului: *Aci sosi pe vremuri.* Criticul este de părere că poetul „reimaginează" secvenţele de culminaţie a artei sale... datorită unei plăci a „reîntoarcerii" *(op. cit.,* p. 195).

Citat de Augustul Z. N. Pop: *Ion Pillat: Umbra timpului,* poezii în *Convorbiri literare,* LXXIV(1941), nr. 7; Adrian Anghelescu, *FarmecuT evanescent al melancoliei...* p. XXI.

S36 *An mort. 15 decembrie 1938. Bucureşti, Pe o reminiscenţă din Miorcani. Publicată in Gindirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în U.T., exemplarul autorului şi precizarea: *Pe o reminiscenţă din Miorcani).*
Gindirea XVIII (1939), nr. 1, ian., p. 17; *înnoirea,* Arad, II (1939), nr. *8,* 15 ian., p. 7.
Republicat în U.T. şi E.D.III.

637 *Elegie. 29 martie 1939. Bucureşti. Publicată in Gîndirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 17.309/34 — 35 M.L.R., în. f. mss. 2 M.L.R. şi în U.T., exemplarul autorului unde acesta precizeazăr *sufleteşte în parcul din Miorcani.*
Gîndirea. XVHI (1939). nr. 15. 5 mai, p. 233.
Republicat în U.T. şi E.D.III.

mss. 17.309/34 şi f. mss. 2 v. 1 Pe aleea *seculară* de castani (corectat în formă definitivă)
„ „ „ „ „ „ „v. 3 Simt: *mă prind* din urmă... (corectat în formă definitivă)
mss- U.T..arh. fam. şi mss. 2 v. 10 *Lin* în zori, greu în amiaz *blînd* în mormînt (corectat in formă definit.)
mss. 17.309/35 şi mss. 2 v. 11 Pe aleea *seculară* nici un om (corectat în formă definitivă)
în versiunea din f. mss. 2 strofa a 111-a era a 3V-a — ultima — iar strofa a IV-a era a IH-a.

Poem citat de Vladimir Streinu, *op. cit.*

Cristian Livescu selectează strofa a H-a a poemului pentru a desprinde ideea împietririi imaginarului, a izolării sale într-o lume în care nu mai poate fi retrăit trecutul dar în care gustul vieţii este pierdut deopotrivă, ceea ce are ca efect esenţial pierderea cronologiei: „Imaginile, chiar şi cele care reconsideră trecutul ies de sub controlul raţiunii, depind de o ordine tainică" *(op. cit.,* p. 198).

638 *înnoptare. 23 iulie 1937 Miorcani. Publicată sub titlul „înserare" în Ramuri.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 4218 B.A.R.S.R., p. 3 şi în U.T. exemplarul autorului).

în *Ramuri* XXX (1938), nr. 11, 30 april., p. 115 poemul este intitulat *înserare* şi este dedicat lui T. Păunescu-Ulmu.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

Amintim că in mss. 4218 B.A.R.S.R. fusese copiat pe curat poemul *înserări.* Partea întîi a poemului inspirat de amurgul unei zile Ia malul mării a fost trecut — cu titlul *înserare* la volumul BALCIC. Partea a doua evocînd lăsarea nopţii deasupra priveliştilor de la Miorcani, a căpătat titlul *înnoptare* şi a fost dată volumului UMBRA TIMPULUI,

mss. 4218 v. 14 Mări deschise, *amintirea*

„ : v. 15 *Zilelor copilăriei*

Citat de G. D. Fortunescu *(op. cit.).*

639 *Pîndă. 9 august 1939, Miorcani. Publicată in prima versiune — nu cea definitivă — cu 2 strofe în plus, în Preocupări literare. (Anul IV, nr. 9, noiembrie 1939).* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în {. mss. 10.656 B.C.S., mss. 21.422 B.C.S. şi în U.T., exemplarul autorului). Poemul copiat de poet pe f. mss. 10.656 B.C.S.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

Vladimir Streinu citează poemul care conţine ideea că întoarcerea ìtt trecut înseamnă negaţia vieţii *(op. cit.)*

Prin analiza poemului Constantin Fântâneru explică sensul titlului: UMBRA TIMPULUI. Poetul evocă locul umbrit de floarea-soarelui, asociată cu o iubire trecută. Azi, în acelaşi lan creşte grîu şi nimic nu mai contribuie ca să fie ţinut minte acel lan, ca altădată floarea-soarelui, floarea iubirii. Lanul nu va mai fi reţinut în memorie, el nu mai are *timp* ci numai *umbra timpului* care cade peste el *(op. cit.).*

Cristian Livescu subliniază ideea morţii necruţătoare care coseşte retrăirea trecutului „acţiune recuperatoare care naşte căutări zadarnice" *(op. cit.).*

640 *Panta rhei. 31 iulie 1939. Miorcani. Publicată în Gindirea.* (Notiţă reprodusa din mss- U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 17.309/42-43 M.L.R. şi m U.T., exemplarul autorului.)

Gindirea, XIX (1940). nr. 1, ian., p. 8.

Republicat în U.T. şi E.D.UI.

în poem este evocată o defilare fantomatică a făpturilor şi lucrurilor sensibile în faţa unui nebulos spectator care cuprinde In privirile sale — ca într-un cerc al neantului — tot ce trece. (Constantin Fântâneru, *op. cit.}*

Citat de C. D. Fortunescu *(op. cit.)* şi Petru Comarnescu *(op. cit.).*

Cristian Livescu scoate în evidenţă ideea poemului: „a căuta înapoi înseamnă a întreba de moarte" *(op. cit.,* p. 197 L

641 *Soartă. 13 ianuarie 1939. Bucureşti. Publicată în Universul literar. (Anul XLVIII, nr.3, 21 ianuarie 1939).* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 17.309/27 M.L.R. şi în U.T., exemplarul autorului.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

*642 *Suflet. 18 ianuarie 1939. Bucureşti. Reprodusă in facsimil sub titlul: „Sufletul" în numărul dedicat mie, al liarului bucovinean Suceava (Anulî, no. 64, 20 martie 1939). Publicată în Gîndirea (ianuarie 1940).* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare mss. 17.309/28-29 M.L.R. şi în U.T.„ exemplarul autorului).

Gindirea, XIX (1940), nr. 1, ian., p. 8.

Republicat în U.T, şi E.D.III.

Poetul renunţă la versurile 1-8 din mss. 17.309/28-29 M.L.R.

v. 1 *Din ce metal, din care piatră eşti făcut-*
v. 2 *Că lutul nu te poate murdări?*
v. 3 *Suni clar şi feciorelnic ca un scut,*
v. 4 *Eşti limpede cum e văzduhul din tării*
v. 5 *Zadarnic, nici-a pată nu se leagă*
v. 6 *De luciul tău. în van te-am împroşcat*
v. 7 *Cu greu nămol, lumina te încheagă*
v. 8 *Tot mai senin mai tînăr şi curat*

Citat de Augustin Z. N. Pop *(op. cit.)* şi Petru Ccmarnescu *(op. cit.).*

643 *Zori. 5 septembrie, 1937. Miorcani. Tot în Gîndirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în mss, 4218 B.A.R.S.R. p. 53-54 st în U.T., exemplarul autorului).

Gîndirea. XVI (1937), nr. 10, dec, p. 484.

Republicat iu U.T. şi E.D.III.

In mss. 4218 poemul fusese intitulat iniţial: *Cine-mi loveşte-n inimă.*

Citat de C. D. Fortunescu, *op. cit.*

Ion Marin Sadoveanu afirmă că în poezia lui Ion Pillat, păcatul nu se rezolvă prin credinţă. „Astfel în poezia *Zori,* Ion Pillat deşi se adresează unui Dumnezeu, pe care în curînd îl va dizolva în peisaj şi în culori, asociază prezentarea păcatului ca un adevărat creştin. Conştiinţa păcatului e deci, manifestă. Aşezarea ei, însă, între om şi Dumnezeu, ca o piedică în calea mîntuirii e mărturisită. Prin această afirmare care, fireşte, nu înseamnă încă o trăire, întîlnim aci poate pasul cel mai înalt intuit şi mărturisit de Ion Pillat pe drum de pietate, drum negăsit şi neafirmat. *(Motive izolate in poezia lui Ion Pillat* în *Ion Pillat amintiri despre om şi poet...* p. 159).

Cristian Livescu se opreşte la strofa a doua a poemului îmaginind sufletul, în peregrinările sale, luînd înfăţişarea unei cetăţi ferecate, în care nu mai poate nimeni intra *(op. cit.)* în schimb, Constantin Fântâneru *(op. cit.)* şi Petru Comarnescu *(op. cit.)* găsesc exprimată pînă la urmă, ardoarea nădejdii unei ultime credinţe şi abolirea orgoliului existenţei umane.

-644 *Tipar. 8 ianuarie 1939. Bucureşti. Publicată în Artă şi Tehnică grafică* (Caietul 7, martie—iunie, 1939).* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fan». Aceeaşi datare în 17.309/23—26 M.L.R., în mss. 28.433 B.C.S. şi în U.T., exemplarul autorului).

Artă şi tehnică grafica, 1939, nr. 7, mart.—iun., p. 17—18.

Republicat in U.T. şi E.D.III.

mss. 2S.433 v. 5 Desenul ei mă *prinde* ca o vrajă

mss. 17.309/25—26 v. 6 ...zugra/, pentru a rima cu

v. 8 ...seraf.

mss. 28.433 v. 7 Culoarea ei mă *leagă* intr-o mreajă

„ v. 10 Surd amintiri troenesc *sub* orice vreasc

645 *Rod. 4 april 1938. Bucureşti. Publicată în Universul literar.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T-, arh. fam. şi în mss. 17.309/3 M.L.R. Aceeaşi datare în U.T., exemplarul autorului).

Universul literar, XLVIII (1938), nr. 11, 30 april., p. 4.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

Citat de Petru Comarnescu, *op. cit.*

646 *Amurg pe Prut. Miorcani. Pădurea de la Stînca. 5 sept. 1936.* (Poem datat autograf în mss. 713/1-2 M.L.R. şi în voi. Ţ.P. (exemplarul autorului.)

Gîndirea, XV (1936), nr. 8, oct., p. 397; *Pagini Basarabene,* I (1936), nr. 9-sept., p. 1; *Rampa,* XIX (1936), nr. 5675, 10 dec, p. 1-

Republicat în U.T. şi E.D.III.

mss. 713/1 v. 3 Am regăsit frunzarele *rărite jpăduriif*

„ 713/2 v. 15 Cu roata *ei ce strălucea* la soare (corectat în formă definitivă)

713/2 v. 27 *Că pleacă şi ea cu-un* stol de rîndunele

Primele două strofe ale poemului sînt citate de Vladimir Streinu pentru a-şi exemplifica teoria sa asupra *spiritului-proză* în poezie „care afirmă, povesteşte şi descrie chiar în versuri de o nobilă corectitudine, cum îndeosebi ştie Pillat să compună" *(Ţărm pierdut* in *Pagini de critică literară...* p. 62/ M. Niculescu declară *Amurg pe Prut* printre cele mai frumoase poeme scrise în limba romană. *(Ţărm pierdui, versuri 1924-1936* în *Universul,* LIV (1937), nr. 187. Citat de Al. Philippide în *Ion Pillat şi adîncimea firei* .. • p. 151.

*47 *Iarnă tîrzie. 27 martie 1939, Bucureşti şi refăcută la Miorcani, 2 august, 1939- Publicată în Preocupări literare.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 17.309/31 M.L.R. cu însemnarea: *corectată la Miorcani, 2 aug.* La fel în U.T., exemplarul autorului).

Preocupări literare, V (1940), V (1940), nr. 1, ian., p. 1; *România,* III (1940), nr. 594, 25 ian., p. 6.

Poemul a fost republicat în U.T. şi E.D.III.

mss. 17.309/31 v. 1 *Norii* se lasă greoi (corectat în for uă definitivă)

„ „ v. 3 *Muguri nici umbră* n-au încă {„

„ „ v. 4 *Codrii pustii ca şi noi* „

„ „ v. 9 Greşind anotimpuri *venea* „

„ „ v. 10 *Să cadă* în iarnă, buimacă „

„ „ v. 11 *Roata la moară a stat* „

„ „ v. 12 *Sub maldăr veşted* de frunză „

„ „ v. 13 *Auzi} In noi înfundat* „

„ „ v. 14 *Ani vechi cum vin să-şi ascunzi*

„ „ v. 15 *în suflet împovărat*

648 *înserare, jîn virful carului cu snopi. ..} 5 septembrie 1937. Miorcani. Pubtieat în Gîndirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare in mss. 4218 B.A.R.S.R. şi în U.T., exemplarul autorului).

Gîndirea, XVI (1937), nr. 10, dec, p. 483.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

Poem citat de Al. Philippide pentru notaţiile crepusculare exprimate intr-u» ritm precis, într-o formă parnasiană *(op. cit.* p. 153).

649 *Scamatorul. 10 august 1939. Miorcani. Publicată in Universul Literar. (Anul XLVIII nr. 41. 14 octombrie 1939.)* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 21.442 B.C.S. şi notiţa: *pentru* UMBRA TIMPULUI. La fel în U.T., exemplarul autorului).

în mss. U.T., arh. fam. poemul intitulat iniţial *Iluzionistul* dar s-a optat pentru *Scamatorul.*

Republicat în U.T. şi E.D.III.

mss. 21.442 v. 3 *Doar un ciolan, un dinte scos din lut*
v. 4 *Şi-n faţa noastră creşte un mormînt*

Citat de Petru Comarnescu, *op. cit.*

650 *Poza din urmă. 29 iulie 1937. Miorcani. Publicată în Gîndirea sub titlul Roză tîrzie.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare ta mss. 4218 B.A.R.S.R., p. 16, şi în U.T., exemplarul autorului).

Gîndirea, XVI (1937). nr. 10, dec, p. 482-483.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

în mss. 4218 poemul apare cu titlul: *Roză tîrzie şi* cu trei strofe. Poetul renunţă la această ultimă strofă:

mss. 4218 v. 9 *Dar cintărindu-i trist desăvirşirea*
„ „ v. 10 *Simţeam în mine un parfum*
„ v. 11 *De primăvară-n muguri şi-amintirea*
„ v. 12 *Umilei micşunele de pe drum.*

651 *Aloes. 13 ianuarie 1939. Bucureşti. Publicată în Convorbiri Literare. Revăzută 23 august 1939 Miorcani şi publicată in forma ei definitivă în Universul. (Pagina literară de duminică, anul 57, nr. 90, 1 april., 1940.)* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în U.T. exemplarul autorului şi mss. 17.309/29-30 M.L.R.)

Convorbiri literare, LXXII (1939), nr. 5, mai, p. 535-536; *Universul* LVII (1940), nr. 90, 1 april., p.4.

Republicat în U.T. şi E.D.III.

Varianta din *Convorbiri literare* dată şi în mss. 17.309/29—3<\ nste următoarea:

SPINUL

înalt şi dur, în ghimpi legat
El singur viu din zare în zare —
Cum dune ard in lung şi lat
Stă candelabru verde-n soare.

Ţepos ca un arici el n-are ram
Să înfrunzească umbră şi răcoare,
Să prindă-n leagăn, tam-nesam,
Solii de aripi foşnitoare

Dar cînd sleit de sete un drumeţ
înfige-ofl'frte cuţitu-n coaja tare.
Din inima-i străpunsă-i dă ca preţ
Al rănii seva ei izbăvitoare,

în mss. 17-309/29 şi *Universul* v. 4 *Ard dune albe-n lung şi lat*
v. 5 *Ursuz cu ţepi* nu-i umbră şi răcoare
v. 8 *Înfige adînc* cuţitu-n coaja tare

652 *Poetul. /Nu voi ara cu plug de lemn.../ A doua elegie marină. 5 şi 14 april 1938. Bucureşti. Publicată sub titlul „Poetul" în Gîndirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 17.309/7-8 M.L.R. şi U.T., exemplarul autorului, unde s-a precizat: *inspirată la Balcic).*

Gindirea, XVII (1938), nr. 6, iun., p. 291 cu titlul: *Poetul.*

Republicat în U.T. şi E.D.III.

în mss 17.309v. 7 după „Adus de vînt" s-a pus:
„ „ „ v. 16 Comori de *peruzele* şi smarande (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 17 Iar peste ele norii, *pînze albe* (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 27 *Ciclopecne.* Voiniceşte singur (corectat în formă definitivă)
„ „ „ v. 29 *Şi dezgolită* de mătasea verde (corectat în formă definitivă)
„ v. 36 Furtună măsurată şi *senină* (corectat îa formă definitivă)
„ „ „ v. 38 înaripaţi struniţi de *un* zeu cu liră (corectat în formă definitivă).

Citat de Petru Comarnescu, *op. cit.*

653 *Primăvară. întiia elegie marină. 4 april 1938 Bucureşti, Pe 0 reminiscenţă din Balcic. Publicată sub titlul „Primăvară" în Gîndirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în U.T., exemplarul autorului. în mss. 17.309/5—6 M.L.R. poemul este însoţit de recomandarea: *A se adăuga la sfirşitul celor din* ŢĂRM PIERDUT.

•*Gîndirea,* XVII (1938), nr. 6, iun., p. 290
Republicat în U.T. şi E.D.III.
în *Gîndirea* şi mss. 17.309 v. 1 *La ce bun* frumuseţea ta...
v. 6 *A* dragostei curate ? *Şi* la ce bun. (corectat în formă, definitivă)
ta. *Gindirea ți mss.* 17.309 v. 8 Sînt ochii tăi izvoare *limpezite* (corectat în formă definitivă)
•• v. 13 Deschiză-te ca *mugurull...* (corectat îa formă definitivă)
.. v. 16 Pe *ţărmul alb* al mărilor *albastre* (corectat în formă definitivă)
» v. 28 *La ce bun* frumuseţea ta (corectat în formă definitivă),
v-, 32 Cu-amară spumă
Citat de C. D. Fortunescu, *op. cit.*

654 *Versuri.* Miorcani, 14 aug. 1936. (Poem datat de poet în mss. 711 M.L.R, şi în volumul Ţ.P. exemplarul personal.)
Pagini literare, 111 (1936), nr. 10—11, oct.-nov., p. 462.
Republicat in Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.

Stanțe

655 *Cu sculptorul stă piatra...* Bucureşti, noiemb., 1934. (Poem datat în mss. 71» M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul autorului.)
Lanuri, IV (1937), nr. 2, p. 85.
A fost republicat în Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.
în mss. 710 v. 1 Sculptorul *are* piatra *şi* pictorul culoarea (se renunţă)
» v- 3 Dar eu n-am *decît vorbe* sâ-ncerc fermecătoarea (sa renunţă şi se corectează)
« » » v- 3 D» n v*nt suflat prin buze* vreau să-ţi cioplesc conturul (se renunţă şi se corectează)
Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

Atît ţi-am privit trupul... Bucureşti 15 noiemb. 1934 (Poem datat îm mss. 710 M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul autorului.)
Revista Fundaţiilor, II (1935), nr. 4, april., p. 30.

A fost republicat in Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.
Iniţial poemul fusese intitulat: *Iubtge.*
în mss. 710 v. 3 Doar umbra ta rămîne *mişcînd un* vis de rochii (se renunţă şi se corectează)
v. 10 Cum crezi că plîng *păpuşa* cu buzele de lut (se reaunţă şi se corectează)
v. 10 Cu moartea mea *rupîndu-ţi* eternul tău sărut (se renunţă şi se corectează)
Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

Precum de orice lucru... Bucureşti, 18 noiemb., 1934. (Poem datat în mss. 710 M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul autorului.)
Revista Fundaţiilor, 11 (1935), nr. 4, april., p. 30—31.
Republicat în Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.

Cînd rizi îşi scutur salba... Bucureşti, 18 noiembrie 1934 (Poem datat îa mss. 710 M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul autorului.)
Revista Fundaţiilor, II (1933), nr. 4, april., p. 31.
Republicat in. Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.
Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

Izvorul unde tînăr.. . Bucureşti, 18 noiemb., 1934. (Poem datat în mss. 710 M.L.R. şi în volumul Ţ.P-, exemplarul autorului.)
Revista Fundaţiilor, 11 (1935), nr. 4, april., p. 31.
Republicat în Ţ.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.
mss 710 v. 49 Izvorul unde tînăr *am mai băut odată* (şters şi corectat)
„ v. 57 Mai bine lasă *ghimpul* în floarea lui de sînge (şters şi corectat)
mss. 710 v. 59 *Căci vremea nu se-ntoarce...* (şters şi corectat)
„ „ v. 60 Şi *stai* înfăşurată *în biruinţa* ta (şters şi corectat).

Şerban Cioculescu comentînd *Stanţele,* caracterizează „fericita alcătuire morală a poetului ale cărui sentimente se pacifică înainte de a-şi fi schiţat intenţia de zbucium. Gama sa psihică o străbat cu temperanţă sentimente paşnice de reverie sau nostalgie. Este ca o pînzâ de ape joase şi liniştite peste care adie o boare răcoroasă".
Stanţa de mai sus reia motivul mclancolizării în faţa îmbătrînirii. (*Ţărm pierdut in Aspecte literare contemporane..* . p. 153).
Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

Nu-mi pasă... Bucureşti 18 noiemb., 1934. (Poem datat în mss. 710 M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul autorului.)
Revista Fundaţiilor, 11 (1934), nr. 4, april., p. 32.

Republicat în Ț.P. iar in E.D.IH a fost trecut la U.T.

mss. 710 v. 65 Nu-mi pasă *de-i^olravă sau miere* pe a ta buză (corectat în formă definitivă).

„ v. 66 în care cu nesațiu *m-am adăpat din plin* (corectat în formă definitivă)

„ v. 68 De porți în piept cenușe sau *jocul inspirat* (corectat în formă definitivă)

„ v. 69 Ești tu și îmi ajunge, *ești tu și ești* unică (corectat în formă definitivă)

„ v. 72 Din toată omenirea doar *un poet* tăcut (corectat in formă definitivă)

Pe rugul ce mă arde,.. București, 18 noiemb., 1934. (Poem datat în mss. 710 M.L.R. și în volumul T.P., exemplarul autorului.)

Revista Fundațiilor, II (1935). nr.4, april., p. 32.

Republicat în T.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.

mss. 710 v. 77 *Trufia* frunții nalte se va lăsa umilă (corectat în formă definitivă)

„ „ v. 79 *Și dulcele tău* zîmbet ce n-a știut de milă (corectat îu formă definitivă)

„ „ v. 80 L-o turbura *amorul* (pojarul) fierbintelui... (corectat in formă definitivă)

„ „ v. 81 în *marea* vîlvătaie de patimi *vor cădea* în cenușe (corectat în formă definitivă)

„ v. 82 *Frumoase* brațe albe și visuri la un loc (corectat in formă definitivă)

Ultima strofă este aleasă de Cristian Livescu pentru a-și confirma ipoteza, dezvoltată în studiul său, și anume aceea că Pillat a dorit ca prin intermediul poeticului să treacă printr-o „tainică ușă". La zenitul ființei sale poetul se închipuie pe rugul unei purificări, înconjurat de cenușa dorințelor, rămînîndu-i drept consolare îndrăzneață aventură a creației sale poetice. *{op. cit.,* p. 199).

^4,50 *cum în furtună,..* București, 18 noiemb., 1934. (Poem datat în mss. 710 M.L.R. și în volumul Ț.P., exemplarul autorului).

Revista Fundațiilor, II (1934), nr. 4, april., p. 32—33; *Rampa,* XVIII (1935), nr. 5169, p. 1.

Republicat în Ț.P. iar în E.D.III a fost trecut la U.T.

mss. 710 v. 85. Așa cum în furtună *grozav* troznesc tufanii (corectat în formă definitivă).

Să-ți pot uita făptura... București, 18 noiemb. 1934. (Poem datat în mss. 710 M.L.R. și în volumul Ț.P., exemplarul autorului.)

Revista Fundațiilor, II (1934), nr.4, april-, p. 33.

Republicat în Ț.P., iar în E.D.III a fost trecut la U.T.

Șerban Cioculescu reia primele două versuri ale ultimei strofe înțelegî«d că „Interiorizarea dramatică și solitudinea morală sînt la Ion Pillat '»r simultane" *(op. cit.).*

Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

656 Cîntec pentru tine /I *Vrei să vii puțin.../ 9 august 1939. Miorcani.*

(Notiță reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeași datare în f. mss. 91*1 M.L.R. și in U.T., exemplarul autorului. în U.T, poezia este intitulate *Cîntec* I iar in E.D.III: *Vrei să vii puțin...* este prima parte a poeziei: *Cîntec pentru tine.*

în f. mss. 9161/1 și in mss. 21.442 B.C.S. poemul, intitulat inițial *Cîntec mic,* are 5 strofe

f. mss. 9161/1 v. 7 *Să ți-o strîngi* în plic
mss. 21.442
B.C.S. v. 7 *Vîră-ți-o* în plic

i. mss. 9161/1 v. 11 Dorul tău *să-l* plimb

Strofa V-a la care poetul renunță:

4. mss. 9161/1 șt *Și apoi la pas*
mss. 21.442 *Alinat ușor*
într-un joc rămas
Vis aminduror

/II *Lasă-mi-te lasă,'. 27 decembrie 1938. București. Publicată sub titlul: „Cîntec" în Universul literar (An. XLVIII, nr. 18, 6 mai. 1939). Primeie 12 versuri scrise în iunie 1938 Buziaș.* (Notiță reprodusă din mss. U.T. ark. *am. Aceeași datare în mss. 17.309/23—24 M.L.R. și în U.T., exemplarul autorului.)

în U.T. intitulată *Cîntec II,* iar în E.D.IH, a doua parte a poeziei, *Cîntec Pentru tine.*

în mss. 17.309/23 v. 3 (19) Tînără *crăiaasi* (corectat in formă definitivă)
„ 17.309/24 v. 20 (36) *Sîn* cu *rodul* greu

în mss. 17—309/23—24 M.L.R. poemul are 32 de versuri pe cînd în versiunea definitivă din U.T. și E.D.III el are doar 28 de versuri. Versurile 21—24 di* mss. 17.309/23—24 au fost înlocuite cu respectiv v. 25—28 din U.T. și E.D.HI.

mss. 17.309/23—24 v. 21 *Să culeg ca mierla*
„ „ „ v. 22 *Viea bob de bob*
„ v. 23 *Sufletul ți-e perla*
„ y. 24 *Dinților de-i sorb*

Poetul a renunţat la v. 29—32 din manuscris:

mss. 17.309/23-24 v. 29 *Iar îmi umplu ţara*
» „ » v. 30 *Trandafiri involţi*
•> „ „ v. 31 *Toată primăvara*
» „ „ v. 32 *Dragă, hate-n porţi*

/III *Apa de izvor.../ Miorcani. Pădurea de la Stîncă, 24 aug.. 1939* (Notiţa reprodusă din mss. U.T. arh. fam., mss. 21442 B.C.S. şi U.T., exemplarul autorului). *Universul literar,* XLIX (1939), nr. 18, 27 aprilie p. 1; *Seara,* III (1940), nr. 762, 7 mai, p. 2 cu titlul: *Cîntec.*

în U.T. intitulată Cîntec III, iar în E.D.III a treia parte a poeziei *Cîntec pentru tine.*

<57 *Cîntec pentru lumină.* Miorcani 6 sept. 1936. (Poem datat în *t.* mss. 707 M.L.R. şi în voi, Ţ.P., exemplarul autorului).

Gîndirea, XV (1936), nr. 8, oct., p. 396.

în volumul Ţ.P. poemul începe ciclul Cîntece pentru lumină.

Republicat în E.D.III la volumul U.T.

f. mss. 707 M.L.R. v. 3 Amară e *frunza* de nuci

M. Niculescu enumera poemul printre cele mai frumoase care s-au scris în limba română *(op. cit.).* Ion Chinezu îl consideră de asemenea esenţial pentru poezia lui Ion Pillat *(Ţărm pierdut* în *Pagini de critică...* p. 50— 52;. Citat de Romulus Demetrescu *(op. cit.)* şi de Constantin lonescu *(Un clasic Ion Pillat cu prilejul volumului „Ţărm pierdut"* în *Ramuri,* XXXIX (1937), p. 364—368). Al. Philippide, *op. cit.,* p, 152.

658 *Pasăre de lut.* Bucureşti, 13 noiemb., 1936. (Poem datat de poet în f. mss. 708 M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul personal).

Gindirea, XVI (1937), nr. 5, mai, p. 212.

în volumul Ţ.P, poemul face parte din ciclul Cîntece pentru lumini. Republicat în E.D.III la volumul U.T.

f. mss. 708 v. 7 Şi *zburătoare* de lut (corectat în formă definitivă)

Citat de Romulus Demetrescu, *op. cit.*

659 *Buratec lunar.* Bucureşti, 13 noiemb., 1936. (Poem datat de poet în f. mss. 709 M.L.R. şi în volumul Ţ.P., exemplarul personal.)

Gîndirea, XVI (1937), nr. 5, mai, p. 212-213.

în volumul Ţ.P. poemul face parte din ciclul Cîntece pentru lumină.

Republicat în E.D.III Ia volumul U.T.

VUdimir Streinu reţine ultima strofă a poemului care exprimă *gindirea poezie* care, spre deosebire de *gîndirea proză,* se supune „Fanteziei" *(Ţărm pierdut* în *Pagini de critică literară... 63).*

660 *Veveriţă.* Bucureşti, 22 mart. 1936. (Poem datat de poet în volumul Ţ.P., exemplarul personal.)

Lanuri, Mediaş, 111 (1936), nr. 5—6, p. 244; *Calendarul gospodarilor* pe 1939 de I. Simionescu, Bucureşti, Cartea Românească, 1939, p. 79.

în volumul Ţ.P. poemul face parte din ciclul Cîntece pentru lumină. Republicat în E.D.III la volumul U.T.

Citat de lonescu D. Constantin, *op. cit.*

661 *Şarpele casei. 23 iulie 1937. Miorcani. Publicată în revista „De strajă" An. II, nr. 1, ian., 1938.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T., arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 4218 B.A.R.S.R., p. *5)*

Republicat în U.T. şi E.D.III.

mss. 4218 v. 4 *Ţi-aduc* din blid
v. 8 *Luată* din stup
v. 9 Lasă *pădurea* (corectat în formă definitivă)
v. 10 *Frigul poienii*
v. 21 *Boul si vaca*
v. 22 *Oaia, viţelul*
v. 25 *Babă şi vrajă*
v. 26 Rugă *şi* preot
v. 28 Nu *fac* nimic
v. 33 *Vmo-napoi*

Ovidiu Papadima disceme în poem efortul lui Ion Pillat de a înţelege structura profundă a lumii folclorice, de a se identifica cu ea, astfel încît poezia să apară ca o expresie a însăşi realităţii intime a poetului. „Credinţa străveche că de prezenţa *şarpelui casei* ar fi legată însăşi existenţa întregii comunităţi de fiinţe, oameni şi lucruri a căminului patriarhal, răbufneşte aici atît de intens în ruga pentru înapoierea şarpelui dispărut, încît nu mai are nimic de joc poetic amabil, ci capătă simplitatea tragică, de litanie a unui rit primitiv din vreme de primejdie" [...] „identificarea poetului Cu unul din gesturile lumii folclorice a putut fi desăvirşită" *(Ion Pillat...* p. 136— 137).

662 *Fraţii. 23 iulie 1937 Miorcani. Publicată în Gîndirea.* (Notiţă reprodusă din mss. U.T. arh. fam. Aceeaşi datare în mss. 4218 B.A.R.S.R., p. 8 şi în U.T., exemplarul autorului.)

Gindirea, XVI (1937), nr. 10, dec, p.-482—483.
Republicat în U.T. şi E.D.HI.
mss. 4218 v. Vreau să mă duc *spre* fraţii adevăraţi.

663 *Tăcere. Scrisă la Bucureşti in anul 1934 după publicarea volumului meu* PASĂREA DE LtlT. (Notiţă reprodusă din voi. Ţ.P., exemplarul autorului.) In voi. Ţ.P. poemul făcea parte din ciclul: Versuri pe trunchiul vremii. In E.D.IH a fost trecut la voi. U.T.
Viaţa literară, IX (1934), nr. 165, 25 dec.-lOian., 1935; *Lanuri,* Mediaş, III (1936), nr. 3-6.

ÎMPLINIRE

Cartea priveliştilor

«64 *Poetul /Cînd unul spumă de săpun.../* Bucureşti 28 februarie 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 138. Prima ciornă la p. 78 iar prima redactare la p. 138.)
Revista Fundaţiilor, VIII (1941). nr. 5, mai, p. 273; *Gazeta cărţilor,* XI (194 1), nr. 1-2, 15—30 sept. p. 3.
mss. 5991 c v. 9 Păstoru-şi *cheamă-n* fluier dorul
I vt. v. 9
„ „ c. v. 13 Mai *născoceşte* o chitare
I vt.v. 13 „
Poem citat de N. Roşu, *Ion Pillat. împlinire* în *Gindirea* XXI (1942), nr. 6 şi de Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *Ion Pillat* în *România tinără,* I (1942), nr. 2- 3.

665 *Nomadul.* Bucureşti 17 martie 1940 (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 147. Prima ciornă la p. 89, a doua la p. 90 şi p. 91. Prima redactare la p. 147. *Revista Fundaţiilor,* VIII (1941), nr. 1, ian., p. 155.
Poemul intitulat în ciornă: *Movile pe Bărăgan.*
mss. 5991 c. I v. 1 Gorgane taine unde dorm *vitejii*
mss. 5991 c. II v. 1 în formă definitivă
„ „ c. I v. 2 Un dor *nevindecat* de pribcgiri

„ c. II v. 2 în formă definitivă
„ c. I v. 3 *Cu cai mărunţi Cu suliţe subţiri*
„ cil v. 3 în formă definitivă
„ c. I v. 4 Călări *rămîn* cu arcu-n mîini vitejii
vtl. v. 4 în formă definitivă
„ c. I v. 5 Adînci seminţe în bătaia *sorţii*
vtl v. 5 în formă definitivă
„ c. I v. 6 *Lăsară* roiul slobod de *porniri*
vt. I v. 6 in formă definitivă
c. I v. 8 *Umplînd* pămîntul *si călcînd* betegii
vtl. v. 8 în formă definitivă
„ c. IsilI v. 9 *Cum cresc nâpraznic apele din iazuri* sau *Şivoiul* ploilor cum *creşte-n* iazuri
vt. I v. 9 în formă definitivă
„ c I v. 10 *Pornind puhoaie* şi *spărgînd* zăgazuri
„ c II v. 10 *Pornesc puhoaie* şi *se sparg zăgazuri* sau *Lovesc puhoaie* şi se. ..
vt. II v. 10 în formă definitivă
„ c. I v. 11 în mine *valul lor s-a revărsat* sau în mine bate valul lor *grozav*
„ c. II v. 11 în mine *toţi strămoşii îşi fac vad*
v. I v. 11 în formă definitivă

Prima ciornă a ultimei strofe are un cu totul alt cuprins decît forma ei definitivă.
mss. 5991 c. I v. 12 *Mă duc pe-a stepei largă nostalgie*
„ c. II v. 12 în formă definitivă
„ „ c. I v. 13 *Mă arde a nomadului beţie*
„ „ c. II v. 13 Să nu-/i *găseşti* iar sufletul *bolnav*
„ *c.* I v. 14 *Vitind de ţară de moşii de sat*
mss. 5991 c. II v. 14 De *drum etern* sub glie şi obiele.
Se mai află şi versul: Şt *regăsindu-mi sufletul uitat pornesc...*
Citat de: Ov. S. Crohmălniceanu în *Literatura română între cele două războaie mondiale,* voi. II... p. 123; Cristian Livescu, *Introducere în opera lui Ion Pillat...* p. 197.

666 *La moara rea.* Bucureşti, 5 ianuarie 1940. (Poem datat în mss. 218 la p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. la p. 3 şi p. 118. Prima ciornă la p. 47 iar prima redactare la p. 118.
Familia, LXXVI (1941), nr. 2-3, feb.-mart., p. 18; *Curentul literar,* III (1941), nr. 111, 17 mai, p. 10.
mss. 5991 c vt.v. 8 Un an *întreg* că nu-i încurcă leatul

vt. v. 8 în formă definitivă
» c. v. 14 *Cei copți* de vii, într-un cuptor rotund
vt. v. 14 în formă definitivă
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi în *Ion Pillat...* p. 190.

667 *Cină.* Bucureşti, 5 ianuarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 114. Prima ciornă la p. 4 1 iar prima redactare la p. 114.

Revista Fundațiilor, VII (1940), nr. 9, sept. p. 488; *Flamura,* Brăila.IV(1940), seria 3, nr. 1, 1 nov., p. 8.

mss. 3991 c. v. 3 Ia caşul alb prin *pinzS* strecurat
vt. v. 3 corectat în formă definitivă
c. v. 5 Livada *mea* de pruni *cu* frunza deasă
vt. v. 5 în formă definitivă
c. v. 6 Goldanele *rotunde le-am furat*
vt. v. 6 corectat în formă definitivă
c. v. 8 Din *stupii mei* o miere luminoasă
vt. v. 8 corectat în formă definitivă

Strofa a HI-a este de multe ori încercată cu reveniri şi ştersături pînă la forma:

mss. 5991 c. V. 10 Şi luna *iese lunecînd* pieziş
vt. v. 10 în formă definitivă
c. v, 11 *Ne-or aştepta priveliştele-n* tindă
vt. v. 11 corectat în formă definitivă
c. v. 13 Şi văi de ulmi *brumați* în luminiş
vt. v. 13 în formă definitivă

Citat de Ov. S. Crohmălniceanu, *op. cit.*

668 *Pastorală.* Bucureşti, 20 martie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 p. 3 şi p. 149. Prima ciornă la p. 93 iar prima redactare la p. 149.

Gindirea, XIX (1940), nr. 9, nov., p. 591-592.

mss. 5991 c. v. 2 *De* veacuri *curînd* prin vecie
vt. v. 2 în formă definitivă
c. v. 4 A *morții* ce ni l-a adus
vt. v. 4 in formă definitivă
c. v. 9 *Dar* jos pe-o gură de rai
c. vt. v. 10 Trei baci în Prier *iau iar* drumul
c. v. 11 *Legendei* pe verdele plai
vt. v. 11 în formă definitivă

„ „ c. v. 12 Mioara *îl* plînge şi azi
„ * „ vt. v. 12 în formă definitivă "
„ „ c. v. 13 Cind toamna *pustiu* lasă fumul
„ „ vt. v. 13 în formă definitivă

C. Buzdugan-Haticganu vede în *Pastorală* o transpunere interioară a Mioriței *(op. cit.).*
Citat de Ov. S. Crohmălniceanu, *op. cit.*

669 *Viziune polară.* Bucureşti, 31 ianuarie, 1940, noaptea, (Poem datat în mss. 263 M.L.R., p. 18 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 126. Prima ciornă la p. 59 iar a doua redactare la p. 126.

Viața literară, XV (1941), nr. 5, 18 mai, p. 1.

în mss. 5991 cu titlurile: *Noapte polară* sau *Licornd,* optîndu-se pentru *Viziune polară.*

5991 c. v. 3 îşi duc solemn *pe valul* ce le-nghîte
„ vt. v. 3 în formă definitivă
„ c. v. 5 Pe bolta *nopții* gerul pironit e
vt. v. 5 in formă definitivă
» c. v. 6 Cu reci sclipiri *de stele şi polar*
vt v. 6 în formă definitivă
„ c. v. 7 Răsfrînge-H cataracte împietrite
vt v. 7 în formă definitivă
„ c. v. 8 *Păreri de stînci pe albul solidar*
vt v. 8 în formă definitivă
„ c. v. 9 *Smaragd aprins aruncă-n peşteri* marea
vt v, 9 în formă definitivă
„ c. v. 10 Vuind *arare* cu adincu-i glas
vt v. 10 în formă definitivă
„ c. v. 11 indescifrabil
vt v. 11 în formă definitivă
„ c. v. 12 *Şi umbra unui nor trăgînd pologul*
vt v. 12 corectat în formă definitivă
„ c. v. 13 indescifrabil
„ v. 14 C-un singur corn în lună inorogul
vt. v. 4 >, ,t » ti »

N. Roşu este impresionat dc expresiile şi rimele sonetului care îi evocă cristalina înghețare a Nordului *(op. cit.).*
Citat şi de Ov. S. Crohmălniceanu, *cp. cit.*

670 *Hokusai.* Bucureşti, 1 martie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi In mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 143. Piima ciornă la p. 84 iar redactarea definitivă la p. 143.)

Viața literară, XV(194I), nr.3, 18 mai, p. 1.
mss. 5991 c. v. 7 Rupîndu-si *țesăturile* dc ceață
„ „ vt. v. 7 în formă definitivă
„ „ c. v. 8 îți suie piscul *sfînt* ca să-1 visezi
„ „ c. v. 13 Cu-o *singură mişcare de* penel
„ „ vt.v, 13 în formă definitivă
„ „ c. v. 14 *Rechiemi* din nori eternul Fuji-Yama
„ „ vt. v. 14 idem.
Citat de Ov. S- Crohmălniceauu, *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

671 ***Port breton.*** Bucureşti, 28 ianuarie, 1940, pe un motiv din 1915, *„Armor"* refăcut în 1933 *„Din Bretania"* {Poem datat în mss. 218 M.L.R., p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R-, p. 3 şi p. 122. Prima redactare la p. 122.
Revista Fundațiilor. VII (1940), nr. 9, sept., p. 489.
mss. 5991 c. v. 6 în zori de zi *de pînze-i* marea *plină* (corectat în formă definitivă)
„ c. v. 8 Prelung *se duc şi* se goleşte marea (corectat în formă definitivă)
„ „ c.v. 11 *Şi stau tăcut şi* inima Ie seacă (corectat în formă definitivă)
„ c. v. 14 Ca pe vitralii *stinsele* Madone (corectat în formă definitivă)
Citat de Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. cit.* şi de Ov. S. Crohmălniceanu. *op. cit.*

672 *Natură moartă.* Bucureşti, 27 februarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R., p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 63 şip. 137. Prima ciornă Ia p. 75 şi p. 76 şi 77, prima redactare la p. 137.)
Gîndirea. X X (1941), nr. 6, iun., p. 290.
Prima ciornă are doar două strofe.

mss.	218		v. 2	Lăsînd petala *(grea) lin* să cadă.
	5991	c. I	v. 4	Din apa *vechiului cleştar*
»	..	c. II	v. 4	în formă definitivă
		c. I	v. 5	*Şi-n cupa grea de porțelan* (şters)
		c. II	v. 5	în formă definitivă
		c I	v. 6	*Cu-obrazul ei plăpinda fată*
		c. II	v. 6	în formă definitivă
		c. I	v. 7	Marchiza-n Sevres *se* arată
»	»	c. II	v. 7	îu formă definitivă

»	218		v. 11	*Sfidînd în unanimă nemişcare* (şters
„	c II		v. 11	*Sfida tăcere şi uitare*
„	c III		v. 11	*în unanimă nemişcare*
„		vt. I	v. 11	în formă definitivă
„	218		v. 12	Străvechiul ornic sună *clar*
„	c III		v, 12	Străvechiul ornic sună *clar*
„	c II		v. 12	*Un orologiu sparge clar*
„		vt. I	v. 12	în formă definitivă
„	c II		v. 13	Cu *picături sunînd din cer*
		vt. I	v. 13	in formă definitivă
„	c II		v. 14	*Al timpului brumat cleştar*
	218		v, 14	*Din alt tărîm şi sub alt cer*
	c. III		v. 14	*Pe alt tărîm şi sub alt cer*
		vt. I	v. 14	în formă definitivă

N. Roşu scoate în relief darul imaginii vizuale, conturul şi relieful plastic al lucrurilor evocate, o densitate de arhaice parfumuri şi decor patriarhal, obținută printr-o maximă sinteză verbală *(op. cit.)*

673 *Zori de primăvară.* Bucureşti, 24 februarie, 1940. *Pe o impresie din Balcic, Paşti. 1939.* (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 3991 B.A.R.S.R. p. 3, şip. 134. Prima ciornă datată şi ea la p. 70, iar prima redactare la p. 134.)
Pontice, II (1950), nr.2, mai—aug. p- 15.
mss. 5991 c. vt. v. 9 Pe plaja *inundată* de lumină
„. „ vt. v. 9 corectat în formă definitiva
Citat de N. Roşu în *op. cit.* Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. *U.*

674 *Hellas.* Bucureşti, 6 ianuarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218 p. 63 şi în mss. 3991 B.A.R.S.R- p. 3 şi p. 119. Ciorna la p. 48 iar prima redactare la p. 119).
Revista Fundațiilor, VII (1940), nr. 9, sept., p. 491.
mss. 5991 c v. 1 Măslini *damnați,* munți numai stînci, şi colo
„ „ vt. v. 1 în formă definitivă
„ „ c. v. 6 Dormind *in* umbra crîngului sfințit
„ „ c v. 11 *Ce* vîntul viu în marmoră *l-a prins.*
„ „ vt.v. 11 Şi vîntul viu in marmoră *cuprins?*
mss. 218 v. 11 corectat în formă definitivă
mss. 5991 c. v. 12 Dar mie dă-mi *de vrei* să mă împaci
„ vt. v. 12 în formă definitivă
, „ c. v. 13 în rama *lui* de-argint fluid, departe
„ „ vt.v. 13 în formă definitivă

N. Roşu arată că Acropole, Propilcclc, cariatidele au fost pentru Ion Pillat o lecţie de artă poetică. In construcţiile simetrice, armonioase care incită la contemplaţie, în largi spaţii dc gindire şi în atmosfera suprasaturată dc lumină, poetul a descoperit linia olimpică a versului clasic *(op. cit.)*

Pompiliu Constantinescu selectează sonetul *Hellas* pentru aeriana sa transparenţă, pentru extraordinara sa frumuseţe şi seninătatea sa clasică dc simţire şi expresie (în *Scrieri...* voi. 4, p. 397—402).

Citat de Ion Şiugariu în *Ion Pillat, împlinire* in *Revista Fundaţiilor,* X (1943), nr. 5.

Poemul citat în întregime de Aurel Rău *(op. cit.* p. XXXVI).

675 *Răsărit de soare.* Bucureşti, 7 martie, 1940 (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 146. Ciorna la p. 88 iar prima redactare la p. 146.)

Universul literar, L(1941), nr. 28, 5 iul., p. 3.

Ciorna prezintă primele două strofe fără ştersături. Ultimele două strofe sînt foarte corectate dar se desluşeşte forma definitivă a sonetului.

Ov. Papadima *op, cit....* p- 145.

676 *Endimion.* Bucureşti, 25 noiembrie, 1939. (Poemul este datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 107. Prima ciornă şi a doua se află respectiv la p. 29 şi 30 iar prima redactare la p. 107.)

In *Revista Fundaţiilor,* VIII (1941), nr. I, ian., p. 156 şi în volumul ÎMPLINIRE *Endymion.*

mss. 5991	c. I		v.	1	*în codru seara fructul îşi desface*
	c. I		v.	2	*Lumina scade şi falanga tace*
	c. I		v.	3	*Pier oi si raze-n viers de cimpoier*
„	c. I		v.	4	*Endymion adoarme ascuns în paza frunzelor opace* sau
„	c. I		v.	1	*Arcadian amurg prin codrii trece*
„	c. I		v.	2	*Pier oi şi raze-n vers de cimpoier*
>;	c. I		v.	3	*Endymion întins pe-un...*
	c. II		v,	1	în formă definitivă
	c. II		v.	2	în formă definitivă
„	c. II		v.	3	Păstorul gol *albeşte* sub frunziş
" ..		vt. II	v.	3	în formă definitivă
•	c. II		v.	4	în somn *destinde* trup rodit de soare
„ „		vt. I	v.	4	în formă definitivă. '
	c. II		v.	6	*Dezvăluind alei de* luminiş

„ „	c.	vt. I	v.	fi	in formă definitivă
„ „	c. II		v.	7	Imensul dor al lunii *stînd* pieziş
„ „		vt. I	v.	7	corectat în formă definitivă
,, „	c. II		v.	9	*Atinge ţărmul negru şi-l aprinde*
„ „		vt. I	v.	9	corectat în formă definitivă
„ „	c. II		v.	10	*Pe ţărmuri zugrăvite pe păduri*
„ „	c. II		v.	10	indescifrabil
		vt. I	v.	10	corectat în formă definitivă
„ „	c. II		v.	11	*Şi pe* păduri *apleacă alba-i frunte*
„ „		vt. I	v.	11	Şi prin *adinei păduri* durează punte.

Ultima strofă, în ciornă, este foarte mult lucrată.

„ „	c. II		v.	12	*Cu mîini* de raze crengile desface
„ „		vt. I	v.	12	corectat în formă definitivă
„ „	c. II		v.	13	*Privind din cer tăcut pe muritor* sau
„ „	c. II		v.	13	*Pe faţa lui cad lacrimile reci*
„ „		vt. î	v.	13	corectat în formă definitivă
„	c. II		v.	14	*Pe fruntea celui ce adcarme-r* pace.
„ „		vt. I	v.	14	corectat în formă definitivă

Citat de Ion Şiugariu, *op. cit.* şi Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

677 *Faunul.* Bucureşti, 27 noiembrie, 1939. (Poem datat In mss. 218 M.L.R. p. 63. în mss. 5991 B.A.R.S.R. la p. 3 si p. 10. Ciorna la p- 34, iar prima redactare la, p. 110.)

Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 1, ian., p. 157.

mss. 5991	c. I		v.	6	*învăluit de-o lume* de mistere
>	c. I	vt.	v.	6	corectat în formă definitivă
»	c. I		v.	.7	în *pîrguiri de seve straniu vezi*
a „		vt.	v,	7	în formă definitivă
„ „	c. I		v.	9	*Un nor l-a şters dar iar* din umbră sare
„ „		vt.	v.	9	în formă definitivă
„	c. I		v.	10	*Strîngînd* la piept plăpînda îniiodare
ı, ,.		Vt.	v.	10	în formă definitivă
mss. 5991	c. I		v.	11	nimfe, lebezi *albe* sau păreri
» .i		vt.	v.	11	in formă definitivă
,. „	c. I		v.	12	*Spărgîndu-şi coaja de aur zorii scapă*
• „		vt.	v.	12	in formă definitivă
» „	c. I		v.	13	lipseşte
„ i,		vt.	v.	13	în formă definitivă
»	c. I		v.	14	Un faun *suge luminoase rodii*
H »		vt.	v.	14	în formă definitivă

Citat de N. Roşu, *op. cit.;* Ion Şiugariu, *op. cit.;* Ov. S. Crohmălniceanu, *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

678 *Centaurul [Veniră stinci căzind în rostogol.. ./* Bucureşti, 5 ianuarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 115. Prima ciornă la p. 42, a doua ciornă la p. 43. Prima redactare la p. 113). *Revista Fundaţiilor,* VII (1940), nr. 9. sept., p. 490.

3991 c. I		v. 1	*Vuind auzi* căzîhd în rostogol
„	c. II	v. 1	(corectat în formă definitivă)
„ c. I		v. 2	Prttt *rîpi adînci pietroaiele lovite*
		v. 2	(corectat în formă definitivă)
» c. I		v. 3	Şi *scapără scinteie sub copite* (devine v. 2)
	c. II	v. 3	(corectat în formă definitivă)
„ c. I		v, 4	*Cînd în galop prin jepi sui la* gol
„	c. II	v. 4	(în formă definitivă)
«	c. II	v. 8	*Purtind* sălbatec inima-i rănită
„	vt. I	v. S	(corectat în formă definitivă)
„	c. II	v. 9	*Sta arcuită* fruntea grea de gînd
„	vt. I	v. 9	(în formă definitivă)
„	c. II	v. 10	Ca bolta *ce purta pe sus stihia*
„	vt. I	v. 10	(în formă definitivă)
„	c. II	v. 11	Şi cu tăceri solemne *văi* umplînd
„	vt. I	v, 11	(corectat în formă definitivă)
„	c. II	v. 12	Privirea lui de stea păstra *pustia*
„	vt. I	v. 12	(în formă definitivă)
„	c. II	v. 13	*Dar lung nechiez* de iepe în nopţi vibrînd
„	vt. I	v. 13	(corectat în formă definitivă)
„	c. II	v. 14	*Cu patimi vechi* îi răscolea stihia sau
„	c. II	v. 14	*întărîtat* îi turbura stihia
	vt. I	v. 14	(în formă definitivă)

Pompiliu Constantinescu dă ca exemplu *„Centaurul"* pentru a măsura distanţa între „parnasianismul" VISĂRILOR PĂGÎNE şi relieful artistic al maturităţii poetice dovedit în ÎMPLINIRE. Poemul oferă un „contur şi sugestie minunat împletite, cu sentimentul lucid al «împlinirii expresive» (în *op. cit.* p. 399.)

Citat dş Ion Şiugariu, *(op. cit-);* N. Roşu, *(op. cit.)*

Nicolae Balotă decupează strofa a doua a sonetului şi comentează: „Obsesia Centaurilor, care precede şi anunţă revelaţia Eladei, va da un fior cultului pentru spiritul elin, mediteranean, ca şi idealului clasic al poetului". /.../ Ca şi enigma Sfinxului pe care Oedip o rezolvă prin unicul ei tîlc polivalent, Omul — tot astfel mitul Centaurului, făptură monstruoasă, divin zoologică, revelează măsura clasic-umană. Căci omul e un monstru dual ce tinde spre echilibrarea contrariilor din el. Armonie atinsă, nu In ultimă instanţă, prin poezie". (Nicolae Balotă, *Labirint...* p. 47 şi p. 49.) Citat de Ov. S. Crohmălniceanu *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi *(op. cit.).*

679 *Lui Atlas.* Bucureşti, 5 ianuarie, 1940, noaptea. (Poem datat in mss. 218 M.L.R. p. 63 si în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 si p. 115. Ciorna la p. 44, a doua la p. 45, iar prima redactare la p. 44.)
Revista Fundaţiilor, VIU (1941), nr. 5, mai, p. 274.

mss. 5991	c. I		v. 1	*în cumpeni stă* pe umăru-i pămîntul
„	„	C.II	v. 1	în formă definitivă
	» c. I		v. 2	*Uriaşe greu îngenunchiat sub jug*
„	„	c. II	v. 2	în formă definitivă
„	„ c. I		v. 3	Cu chică grea de bivol *frînt* de plug
„	„	C.II	v. 3	în formă definitivă
		I	v. 5	Loc *fanteziei,* lasă-i ei avîntul
„	„	C.II	v. 5	în formă definitivă
„	c. I		v. 6	*ţie ea pe-un* deget *greul jug*
>	ll	c. II	v. 6	în formă definitivă
„	► c. I		v. 7	Rotundă tavă cu *imens* belşug
„	„	c. II	v. 7	„ „ „ „ „
••	,r	vt. I	v. 7	în formă definitivă
„	r. c I		v, 8	De ţări şi mări *în care joacă* vîntul
„	„	C.II	v 8	în formă definitivă
mss. 3991		C.II	v. 12	*Şi Libia pustiilor de soare*
	„	vt. I	v. 12	în formă definitivă

Citat de Ion Şiugariu, *op. cit.;* Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cit.;* Ov. S. Crohmălniceanu, *op. cit.*

680 *Narcis.* Bucureşti. 1 februarie, 1940, în zori, (Poem datat în mss. 21S M.L.R. p. 63 şi in mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 127. Prima ciornă la p. 60 iar prima redactare la p. 127.)
Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai, p. 275; XI (1944), nr. 1, ian., p. 123.

mss. 5991	c. I		v. 6	*De* taină răspunde
„	„	vt.	v. 6	în formă definitivă
„	„	c I	v. 8	*Din ceruri* pe unde
„	„	vt.	v. 8	în formă definitivă
„	„	c. I	v. 9	Cu mîna *dai* să-1 atingi

„ ..: ..vt.v, 9 „ „ „ „ „
:„ c. I. VJ 10 *Alin* cum răsare
'. :„ • vt,.:/'. .10 în. .formă definitivă
. „ ;c. I . v.11 Dar chipul *din* ape îl stingi
„ vt. v. 11 în formă definitivă
„ c. I v. 12 Grumazul şi *brațeh-i limpezi* îi pier
„ vt. v. 12 Grumaz, faţă, *brațe* îți pier
mss. 3991 c. I v. 13 . *Şi-amurguri* şi stele şi cer
• „. • vt.v..13 corectat îu formă definitivă
Citat de Ion Şiugariu, *. op. cit.;* Ov. S. Crohmălniceanu, *op. cit ;* Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

681 *Basorelief.* Bucureşti, 21 noiembrie, 1939. (Poem datat in mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 101. Ciornă se află la p. 19—20 în mss. 5991 B.A.R.S.R., iar prima redactare la p. 101.)
Revista Fundațiilor, VIII (1941), nr. 1, ian., p. 138.
În ciornă sonetul fusese intitulat mai întîi: *Eternitate.*
mss. 5991 c. I v. .9 *Dar în pămînt deschis cu hărnicie*
„ vt: v. 9 în formă definitivă
„ c. I v, 10 *Un vas fragil minunea şi-a păstrat*
„ . . . vt-v. 10 în formă definitivă
„ c. I v. 11 *Sfidind ce a fost a morții veşnicie*
„ vt. v, 11 în formă definitivă
„ c..I v. 12 *Şi-n veacul meu ridic îngenunchiat*
vt. v. 12 în formă definitivă
„ q. I - v. 13 *înaltul dar Cu care mă îmbie*
„ vt.v. 13 în formă definitivă
„ c. I v. 14 *Un frate viu de mii de ani uitat*
vt. v. 14 în formă definitivă
Cornelia Buzdugan-Haţieganu. *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.,* p. 190.

Cartea^ țăriilor

682 *Ctitorul. jDegreu păcat. . ./.*Bucureşti. 1 martie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 144.)
Familia, LXXVI (1941), nr.2—3, februarie-martie, ni p. 17.
mss. 5991 v. I v. 3 *Sub pavăza ta. Sfinte* Niculai

„ c. II v. 3 în formă definitivă
„ c. I v. 4 *înalț* smerit din viaţă mînăstire
„ „ c. II v. 4 corectat in formă definitivă
;:. c. I v. 5 Ales-am o poiană-n *miez de munți*
„ „ c. II v. 5 în formă definitivă
„ „ c. I v. 6 De *codrii vechi* să-i stea împrejmuire
„ „ c. II v. 6 în formă definitivă
„ » c. I v. 8 Tătari *gonind legați* de cai
„ „ c. II v. 8 *Nici-un tătar s-o* calce-n trap dc cai
„ „ vt. v. 8 Tătarii şi *s-o* calce-n trap de cai
„ „ c. I şi II v. 11 *Iar* Preacuratei în cucernic crez
„ „ vt. v. 11 în formă definitivă
„ c. I v. 13 Şi-acum aştept încrezător în soartă
„ „. c I v. 13 în formă definitivă
„ c. I şi II v. 14 Arhanghelul trimes de Dumnezeu.
„ vt. v. 14 Pe-arhanghelul trimes de Dumnezeu.

683 *Prevestire.* Bucureşti, 20 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. la p. 3 şi p. 100. Ciorna se află la p. 18, iar prima redactare Ia p. 100.)
în *Revista Fundațiilor,* VII (1940), nr. 12, dec, p. 488; *Familia,* LXXVII (1942), nr. 7-8, iul.-aug., p. 87-88 si ÎMPLINIRE cu dedicaţia: *Fiului meu.*
La prima redactare Ion PiUat renunţă la dedicaţie.
mss. 5991 c. I v. 5 Ce n-am putut */să spun! eu* oare *a ta* gură (corectat în formă definitivă)
» > c. I v. 6 De *vremuri* grele oare *a ta* gură
vt. v. 6 în formă definitivă
„ c. I v. 8 Va *prooroci cu* glas curat de riu
" " vt. I v. 8 în formă definitivă
.. .. c I vt. I v. 9 *O fiul meu tu singur bronz îa* care corectat îa
vt. I v. 9 *O fiul meu, tu* clopot sfînt în care
„ „ c I v. 11 Cînd voi porni spre *moarte* şi uitare
vt. I v. 11 Cind voi porni spre *moarte* şi uitare
. c I v, 12 *M-opresc în drumul meu plecat spre tine*
vt. I v, 12 *Mă-ntorc în drum de seară către tine*
v. 13 *Cum stă să prindă veşti un peregrin*
vt. I v. 13 *Cum stă să prindă zvon un peregrin*
c II v. 14 *De clopotul sunat peste coline*
vt. I v. 14 *De clopot sfînt sunat peste coline*

La p- 100 Ia sfîrşitul poemului este dată forma- definitivă a ultimei strofe.
Citat de Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cit.* şi de Constantin Stelian, în *Omul, prietenul, poetul* în *Ion Pillat. Mărturii ăespre om şi poet* p. 91.

684 *Frate iconar.* Bucureşti, 1 decembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 113. Prima ciornă la p. 40 iar prima redactare la p. 113.)
Familia, LXXIII (1941), nr. 2-3, feb.-mart., p. 17-18.
mss. 5991 c. I v. 5 Dar cînd amurgul sare clar *pdrleatul*
vt. I v. 5 corectat în formă definitivă
c. I v. 9 A *luat* albastru nou din ceruri pure
vt. I v. 9 în formă definitivă
c. I v. 10 Şi aur viu din lanul greu *la* spic
vt. I v. 10 în formă definitivă
Citat de Pompiliu Constantinescu *op. cit.;* Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*.

685 *Pustnic.* Bucureşti, 12 ianuarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218, p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 120. Prima ciornă Ia p. 49, a doua la p. 50, iar prima redactare la p. 120.)
Ethnos, 1 (1941/1942), nr.2, p. 20.
mss. 5991 c I v. 1 De atît amar de vremi se *pustnicise*
„ vt. v. 1 în formă definitivă
„ c. I v. 6 Acolo *pui* de om să-i *facă* vină
„ ». c. II v. 6 în formă definitivă
„ c. I v. 7 *De înfrăţirea lui Cu* brazi şi tise
i. „ c. II v. 7 Că *zilele* Ie-a dat pe brazi şi tise
» » vt. v. 7 în formă definitivă
„ c. I v. 8 Că *fraţii lui şi-a dat* pentru-o *tulpină*
„ » c. II v. 8 în formă definitivă
„ r. c. I strofa a IH-a indescifrabilă
c. II „ „ „ în formă definitivă
I v. 12 *Stînă locului cunoaşte depărtarea*
„ c. II v. 12 în formă definitivă
„ „. c. I v. 13 *în lira lui ca marea e mişcarea*
„ „ c. I v. 13 în formă definitivă
i. c. I v. 14 *Şi ramuri, valuri înverzite cîntă*
c. II Cu *buchii de stele* tălmăceşte cerul
„ c. I v. 14 în formă definitivă

686 *Toamnă. ţTîrziul luminiş de foi gălbuie...{.* Bucureşti, 13 ianuarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 121. Ciorna la p. 51 iar prima redactare la p. 121.)
Ethnos, I (1941/1942), nr.2, p. 21.
mss. 5991" c. I v. 6 Cu tîmpla *rumenită* de lumini
„ „ c. I v. 6 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v. 7 *La care stau slujind stejari* senini
„ „ vt. v. 6 în formă definitivă
„ „. c. I v. 10 Şi linişti cu *evlavie* mă-mpresoară
„ „ vt.v. 10 in formă definitivă
„ „ c. I v. II *Cum stau in duhul meu încremenit*
„ „ vt. v. 11 corectat în formă definitivă
•• c. I v. 12 *Şi n-am văzut* sfioasă şi uşoară
„ „ vt.v. 12 Şi am *văzut* sfioasă şi uşoară
Citat de Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cit.;* Mihai Niculescuj *op. cit.*

687 *Heruvim.* Bucureşti, 7 februarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 127. Prima ciornă la p. $1, a doua la p. 62, iar prima redactare la p. 127.)
Gîndirea, XX (1941), nr. 6, iun., p. 289.
91 c. I v. 2 în *jilţul* vechi privind oglinda stai
„ c. II v. 2 în *jilţuri* „ „ „ „
„ vt. v. 2 în formă definitivă
„ c. I v. 3 Un singur *foc o luminează* mai
„ c. II v. 3 Un singur fulger *o aprinde* mai
„ vt. v. 3 în formă definitivă
„. c. I v. 4 *Tremurător* ca ochii-/* de vâpae
„ c- II v, 4 înfricoşat *Cu* ochii de văpae
„ vt. v. 4 în formă definitivă
.• c. I v, 5 Şi cum pîndeşte *iată* se întretae (şters)
,.' c. II v. 5 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 6 *Geruri* de ape, aripe de rai. ..
c. II v. 6 în formă definitivă
„ c. I v. 7 Să fie *sfintul stol cel* aşteptat (şters)
„ c. II v. 7 Să fie El */vînatulţ, ţcuvintut}, {solia)* ce-aşteptai?
„ vt. v. 7 în formă definitivă
„ c. I v. 8 *Lumina-n sufletu-fi* ce grea e!
" c II v. 8 corectat în formă definitivă
» c I v. 9 *O vînător de zboruri urmărit*
c II v. 9 *Pe faţa lui te-apieci* fără putere

„ vt. v, .9 corectat in formă definitivă
„ v. II De *focul aripat care* te cere
„ vt.v. 11 în formă definitivă
„ c. I v. 12 *Rămin oglinzi ou fețele* pustii
vt. v. 12 corectat în formă definitivă
Citat de Mihai Niculescu, *op. cit.*

688 *Înger rămas.* Bucureşti, 8 februarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi in mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 128. Ciorna poemului la p. 63, iar prima redactare la p. 128.)
Revista Fundațiilor, VII {1940), nr. 12, dec, p. 491; *Credință şi muncă,* VII (1943), nr. 9- 10, oct., p. 9.
mss. 5991 c.I v. 2 Şi sub un piersic *tremurînd* sau */despuiat* de floare/ *la soare*
vt. v. 2 Şi sub un piersic *despuiat* de floare
c. I v. 7 Cu aripile-n cruce *ca un* dor
vt.v. 7 în formă definitivă
c I v. 10 *Şi pe căpşor tighel rotund de* lună
vt.v. 10 corectat în formă definitivă
c. I v. 11 Fetița *mea cea* mică l-a văzut
vt.v. 11 corectat în formă definitivă
In *înger rămas* Ion Pillat reia în tiparul sonetului imagismul aceluiaşi popas creator Ia temele ortodoxe, în prelungirea BISERICII DE ALTĂDATĂ (Pompiliu Constantinescu *cp. cit.* p. 401.)

689 *Roză.* Bucureşti, 22 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. la p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 103. Ciorna poemului se află Ia p- 22 iar prima redactare la p. 103).
Gîndirea, XX (1941), nr. 20, iun., p.289-290.
La prima redactare apare cu titlul: *Roză mistică.* Strofele 2 şi 3 Iu ciornă sînt foarte căutate, indescifrabile.
mss. 5991 c. I v. 8 *Ungi* mină cui te-a rupt cu mirul sfint
„ vt.v. 8 în formă definitivă
„ c. 1 v. 9 *Nu-i numai* fruntea grea...
„ c. I v. 9 *Cum* fruntea *ți se pleacă*
vt.v. 9 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 10 Pe un boboc *in leagănul de* cracă
vt.v. 10 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 11 £ *Maica prea curată cu al ei Prune*
„ c. I v. 11 *Vid Vifleinu şi iesle, bou, asin*

„ „ c. I v. 11 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v, 13 Prin *pocăință* ca să scap de chin
„ „ vt. v. 13 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v. 14 Dă-mi *frumusețea* ta să uit de viață
„ „ vt, v. 14 corectat in formă definitivă
Citat de Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. cit.*

690 *Spectrul rozei.* Bucureşti, 31 ianuarie, 1940, noaptea. (Poem datat in mss 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 124. Prima ciornă la p. 55, a doua la p. 55 şi prima redactare la p. 124.)
Preocupări literare, VI (1941), nr. 1. ian., p. 709; *Familia*.* LXXVII (1942). nr. 7—8, iul,-aug„ p. 89,
c I c. II v. 4 *Mindra* grădinii
vt. v. 4 în formă definitivă
c I v. 5 Moartea *petalei* ca
c. II v. 5 în formă definitivă
c I v. 7 *Vintului frate o da*
c. II v. 7 corectat in formă definitivă
c I v. 8 *Smulgîndu-i* spinii
c II v, 8 corectat în formă definitivă
c I v, 9 *Singur un fluture* sau *Sufletul rozei pe drum*
c. ir v. 9 corectat în formă definitivă
c v. 10 *Albă* cenuşe
c. II \. 10 corectat în formă definitivă
c I v. 11 *Astăzi şi mîine doar* fum
c. II v. 11 corectat în formă definitivă
c I v. 12 Tremur prin tremur de *stele*
c. II v. 12 în formă definitivă

691 *Vînătoarea.* Bucureşti, 18 martie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 18 şi mss, 5991 B.A.R.S.R., p. 3 şi p. 148. Prima ciornă la p. 92 iar prima redactare la p. 148.)
Gîndirea, XIX (1940), nr. 9, nov., p. 592.
mss. 5991 c.I v. 1 Ogarii Tăi, o Doamne-mi *prind* de urmă
vt, v. 1 corectat în formă definitivă
„ c. I v, 4 Adînc m-ascund de *tainica* lor turmă
„ c. I v. 9 *Pe-oglinzile* curate îți apleacă
vt. v. 9 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 13 Şi-acuma poți Părinte, să-mi fii scutul.
„ vt. v. 13 în formă definitivă

„ „ c.I v. 14 *Cînd* prada *ta îşi* leagă Vînătorul
vt. v. 14 corectat în formă definitivă
Citat de Mihai Niculescu, *op. cit.*

Pentru Ion Marin Sadoveanu poemul este o semnificativă încheiere a unui păgînism formal ce are o lungă evoluţie în opera lui Ion Pillat. „în strofele poemului se simte un răsărit de creştinism încă palid şi difuz. Există străfulgerări ascunse însă într-o tonalitate de sentiment încă orgolioasă"..., „Ceea ce înstrăinează însă pe cititor de elementele arătate, silindu-1 să creadă în altă orientare, e încadrarea. Dumnezeul acesta întrezărit e aşezat în atribute de formaţiune helenizantă. Primul lucru de care iţi aduc aminte ogarii sînt Eriniile. Obsesia materialului estetizant îl împiedică pe poet să-şi găsească altă formă şi se aşează între noi şi sinceritatea şi mărturisirea lui" *(op. cit.,* p. 159-160).

*92 *Joc de flăcări.* Bucureşti, 27 noiembrie, 1939, (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 la p. 3 şi p. 109. Ciorna la p. 32 şi 33 iar prima redactare la p. 109.)
în mss- 5991 intitulat: *Joc de lumini* dar optat pentru *Joc de flăcări.*
Universul literar, LI (1942), nr. 18, 2 mai, p. 3.
mss. 5991 c I v. 4 Şi lupii umbrei *fripţi* îşi mută locul
» vt. v. 4 în formă definitivă
c- I v. 6 Luminii *aripate* şi rebele
vt. v. 6 în formă definitivă
,. c. I v. 11 Pe cel cu *umbra* timpului pe faţă
vt. v. 11 in formă definitiva
» „ c. I v. 12 *Pe geamul spart dă ceru-n vijelii* sau
» c. I v. 12 *Cascade sdnteind prin veşnicii* sau
» c. I v. 12 *Şi cum prin geam ard nopţile pustii*
vt. v. 12 în formă definitivă
c. I v. 13 *Nopţi de pîndesc...*
,. c. I v. 13 *Şi cum in geam ard focuri* siderale
vt. v. 13 în formă definitivă
» > c. I v. 14
Citat de Mihai Niculescu, *op. cit.*

693 *Priveghi.* Bucureşti, 5 ianuarie, 1940, noaptea- (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss- 5991, p. 3 şi p. 117, unde este intitulat iniţial *Sfirşiri,* iar apoi *Priveghi.* Ciorna Ia p. 46 iar prima redactare la p. 117.)
Revista Fundaţiilor, VII (1940), nr. 12, dec, p. 489.
mss. 5991 c.I v. 10 La florile *din care* te-au ales.
„ „ c. I v. 12 Să te *topeşti* lumină de eres

mss. 5991 vt.v. 12 în formă definitivă
„ „ c. I v, 14 *Avarule* cu masca ta de var
vt. v. 14 în formă definitivă
Teoria lui Ovidiu Papadima despre faptul că Ion Pillat işi păstrează atitudinea, distantă, de orăsean şi de rafinat estet, nepătrunzlnd de fapt in esenţa culturii şi a riturilor folclorice, se întregeşte cu analiza pe care o face sonetului *Priveghi.* însăşi alegerea formei de artă cea mai geometrică, mai subtilă în rigorile canonice — sonetul — pentru a evoca realitatea folclorică a „priveghiului", SI denunţă, pe orăşeamil care încremeneşte în faţa morţii. Moartea nu are pentru poet mmic din misterul folcloric. „Este o împietrire a vieţii... /..-/- Tot tabloul pare mai mult creionat de dragul urmăririi fiinţei picturale, a luminii făcliei de veghe — lumină de eres, — după însăşi expresia poetului" *(Ion Pillat...* p. 134).
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

694 *Calendar.* Bucureşti, 22 martie. 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 150. Prima ciornă p. 94 iar prima redactare p. 150.)
Cetatea Moldovei, 11(1941), nr. 8, 1 mai, p. 128; *Calendarul Universul,* 1942, p. 131.
mss. 5991 c.I v. 1 O foaie cade, *zboar-o* zi
„ „ vt. v. 1 în formă definitivă
„ „ c. I v. 5 Copil rîdeai cînd *o răpi*
„ „ vt. v. 5 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v. 8 *La* calendar *cu nostalgie*
„ „ vt. v. 8 corectat în formă definitivă
Citat de N. Roşu pentru care, seinnificaţia sonetului constă în credinţa poetului „in înfrăţirea cu morţii ca o totală dăruire tradiţiei, eternului subpămîntean din care în fiecare primăvară naşte o nouă viaţă" *(op. cit.).* Citat şi de Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cil* şi Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

695 *Cimitir.* Bucureşti, 30 noiembrie, 1939, noaptea- (Poem datat In mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 112. Prima ciornă la p. 38 şi p. 39, prima redactare la p. 112.)
mss. 5991 c. I v. 1 Revin în cimitir *ca într-o* casă
„ „ vt, v. 1 în formă definitivă
„ c. I v. 2 Alţi oaspeţi dragi să *însoţesc* mereu
„ „ vt.v, 2 în formă definitivă
„ „ c. I v, 3 *De fiecare dată mi-e mai greu*
„ „ c. I v, 3 corectat în formă definitivă

„ c. I v. 11 *In strat cresc* flori pe cei ce le uitară
vt.v. ti în formă definitivă
ultima strofă în ciornă este aproape indescifrabilă
vt.v. 12 Dar eu *mă țin* de vechea mea oștire (corectat in formă definitivă)
c. I v. 13 *Sub steagul negru* girbov, merg la rînd
vt.v. 13 corectat în formă definitivă —
» c. I v. 14 *Așa cum se Cuvine la război*
" » vt.v. 14 în formă definitivă

696 *Chiparoșii.* București, 28 februarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 și mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 și p. 139. Prima ciornă la p. 79, a doua la p. 80 iar prima redactare la p. 139.
Itevtsta Fundațiilor, VII (1940), nr. 12, dec, p. 490.
mss. 5991 c. I v. 5 Sub piatra *ce* acoperă strămoșii
c II v. 5 în formă definitivă
c I v, 6 închiagă glia mari/ir-nrudiri
c II v, 6 închiagă glia wari/e-nrudiri
vt. v. 6 în formă definitivă
c. I v. 8 Și *rîvna lor* înalță nemuriri
c. II v. 8 în formă definitivă
c. I v. 9 *Decît* tremurătorii plopi *sau* ulmi
c. II v. 9 *Nu vreau* tremurătorii plopi *nici* ulmi
vt.v. 9 în formă definitivă
c. I v. 10 *Umbroși și* sălciile ce pb'ng
c. II v. 10 în formă definitivă
c 1 v. 11 *Stejarii chiar stăpini ai lumii*
c II v. 11 *Și nici stejarwnalt slăpin al* culmii
vt.v. 11 în formă definitiva
c I v. 12 Cipreșii-Hfl//(*îmi iau umbra întreagă*
c II v. 12 Cipreșii *mi-au robit iubirea-ntreagă*
vt.v. 12 în formă definitivă
c. I v. 13 *Ei ce departe de păduri și crîng*
c II v. 13 Ei ce-n azur *virful lor* și-1 fring
vt.v. 13 în formă definitivă
c. I v. 14 *De azurul veșnic moartea noastră* leagă
c II v. 14 în formă definitivă
Pompiliu Constantinescu găsește în sonetul *Chipurcșii,* reluată ideea de tradiție din PE ARGEȘ ÎN SUS *(op. cit.* p. 401).
A1. Philippide *op. c:t..* p. 152.

fi97 *Timpul, iln sticlă nu-i, î;i ceasul cu nisip ț.* Miorcani, 9 august, 1939. Lipsește ciorna poemului in mss. 5991 B.A.R.S.R. dar există copiată format sa definitivă la p. 98.
Gindirea, XIX (1940), nr. 9, nov-, p. 592.
Citat de Cornelia Buzdugan-Hațieganu *(op. cit.)* și Dumitru Șerban. Drăgoi *(op. cit.)*
Sonetul este citat în întregime dc Ov. S. Crohmălniceanu ca exemplu de concentrare și esențiaVizare *(op. cit.,* p. 124).

698 *Eternități, vremelnicii.* București, 29 februarie, 1940. (Poem datat în mss. 218: M.L.R. p. 63 și în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 și p. 14 1. Ciorna la p. 82 iar prima redactare la p. 142).
Preocupări literare, XII (1942), nr. 4, april., p. 154; *Pevista Fundațiilor,.* IX (1942), nr. 4. april., p. 149.
mss. 5991 c. I v. 12 *Cînd* pe un cer proteic norii
vt.v. 12 in formă definitivă
„ „ c. I v. 14 *Doar ei rămîn nemuritorii*
„ „ vt.v. 14 în formă definitivă
Ov. S. Crohmălniceanu rezumă succint tema sonetului: „clipele, zilele și anii în fuga lor neoprită" *(op. cit.,* p. 123); Adrian Anghelescu înțelege că poetul ne descoperă eternitatea tocmai în această perindare a lumi în continuă preschimbare și devenire. *(Farmecul evanescent al melancoliei* in *Ion Pillat: Poezii,* 1980, voi. I... L
Citat de Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. cit.;* Dumitru Șerban Drăgoi *op. cit.*

699 *Stele <Lumini de limpezimi de veșniciei.* Balcic, 5 iunie 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 și în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 și p. 97; în mss 5991 B.A.R.S.R. ciorna poemului este la p. 15 iar prima redactare la p. 97).
Pevista Fundațiilor, VIII (1941), nr. 5, mai, p. 276.
„ .. I v. 1 Lumini pe *oceanul veșniciei* /șters: *pe oceanul mort prin veșnicieț*
(corectat în formă definitivă)
„ c. I '!• 2 *De faruri...* Stînd pironitc-n *țărm sau* călătoare..
(corectat în formă definitivă)
„ c. I v. 3 *înalte stele încă vestitoare De Betleem* (corectat în formă definitivă)
i:\s«. 5991 ci v. 4 *Închisă pururi ghidului* sau
Sintcti zarul aruncat de miini nemuritoare

vt. v. 4 *Ort* zar scăpat din mîini nemuritoare,
c. I v. 7 *Ființe de foc alb și armonie,* apoi indescifrabil și în cele din urmă:
Născute din cristaluri de ninsoare
vt.v. 7 corectat in formă definitivă
v. 7 al strofei din ciornă și versiunea I devine v. 8 în formă definitivă, iar
v. 8 îi ia locul.
c.I v. 11 Pe oglinzi *de lacuri,* ați rămas fecioare
vt.v. 11 corectat în formă definitivă
c. I v. 12 *Neprihănite duceți universul*
c. I v. 13 *în pintec de lumină — Singur versul*
c. I v. 14 *Meu vă pricepe, reci strălucitoare* sau
C.I v. 12 corectat în formă definitivă
c. I v. 13 Pe *cer* urcați și reci scînteetoare (corectat în formă definitivă)
„ c . I vt.v. 14 V-aprindeți taina în *pustietate* (corectat in formă definitivă)

Cornelia Buzdugan-Hațieganu *op. cit.*

Cartea mărturiilor

700 *împlinire. jNc-nvinsul vers în care inspirarea...* /. București, 1 martie, 1940 (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63, și mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 și p. 143 Ciorna Ia p. 83 iar prima redactare la p. 142).

Gîndirea, XXI (1942), nr 4, april., p. 117; *Familia.* LXXVII (1942), nr. 7—8, iul.—aug., p. 88.]

mss. 5991 c. I v. 4 Obștească, *ctitorind-o* în norod
vt. v. 4 „ „ „ „
„ c. I v. 8 Mă copleșește-n suflet *trainic* rod
vt. v. 8 „
„ c . I v. 10 *înalță* holdele de grîu etern
vt.v. 10
„ c.I v. 11 *Cînd nemurirea-n mine* se-ascunde
„ vt. v. 11 în formă definitivă

•Citat de Mihai Niculescu și considerat ca una din realizările cele mai importante ale liricii românești *(op. cit.).*

Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. cit.;* Cristian Livescu, *op. cit.*

701 *Sonetul. {încerc și eu corabia cu minuni.. .j.* București, 8 februarie, 1940V noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 și în mss. 5991 B.A.R.S.R-, p. 3 și p. 129. Prima ciornă la p. 64, iar prima redactare la p. 129).

Revista Fundațiilor, IX (1942), nr. 1, ian., p. 52.

mss. 5991 c.I v. 1 Încerc și *azi* corabia *de* minuni
vt. v. 1 idem
„ „ c. I v. 2 Catarg înalt severă *geometrie* (devine în formăm definitivă v. 3)
„ „ vt.v. 3 Catarg înalt severă *geometrie*
„ c. I *t. 3 A pînzelor* încrezător să-mi fie (devine în formă-definitivă v. 2)
vt. v. 2 corectat în formă definitivă
„ c.I v. 4 *O* punte arcuită pe genuni
vt. v. 4 in formă definitivă.
mss. 5991 c. I v. 6 *încalec deșclatele* furtuni
„ c. I v. *6 Cu aripi arcuite* de furtuni
vt. v. 6 corectat în formă definitivă
„ c i v. 7 *încerc și azi dîrzenia* din străbuni (șters)
vt. v. 7 Cu *sufletul legat din moși* străbuni
„ c. I v. 8 înfrunt senin talaz și *vijelie*
vt. v. 8 Semeț înfrunt talaz și *vijelie*
„ c.I v. 9 La cîrmă simt sub mina *mea tot* vasul
vt. v. 9 „ „ „ „ „ „ „ „

Citat de Mihai Niculescu, *op. cit.;* Ion Șiugariu, *op. cit.;* Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. cit.*

702 *Cristal.* București, 24 februarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 și în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 și p. 133. Prima și a doua ciornă la p. 68 și p. 69. Prima redactare la p- 133).

Revista Fundațiilor, IX (1942), nr. 4, april., p. 150. Din prima ciornă extrem de încîlcită de ștersături și reveniri se deosebește totuși forma definitivă.

mss. 5991 c I v. 4 Curatul chip *străluminat* de soartă
„ „ c II v. 4 Curatul chip *încătușat dc* soartă
„ vt. v. 4 în formă definitivă
» c I v. 5 */Joc puri Tulpini de orgă. ..*
„ c 11 v. 3 în formă definitivă
„ c I v. 6 Doar *în priviri* pe a tăcerii poartă
„ c II v. 6 în formă definitivă
„ „ c. I v. 7 indescifrabil
„ „ c. II v. 7 *Culci* soarele in urne fără toarta
" .. vt. v. 7 in formă definitivă

c I v. 8 *Rechiemi năluci de raze-n* infinit
c II v. 8 *Chiemi* stele strălucind la infinit
vt. v. 8 în formă definitivă
c I v. 10 *Cristal* de care mi-am legat şi eu
c. II v. 10 » « 'i >i » a „
vt. v. 10 in formă definitivă
c I v. 11 indescifrabil
c II v. 11 Un suflet clar *şi* un trup opac de argilă
vt. v. 11 ___
c. I v. 12 *în tine vreau desăvîrşind natura*
c. II v. 12 ,, ,, ,, „ „
vt. v. 12 în formă definitivă
c. I v. 13 *Să-mi recunosc deplin arhitectura*
c. II v. 13 » " a » >
vt. v. 13 în formă definitivă
c. I v. 14 *Străfulgerînd vecia ca un zeu*
c. II v. 14 ,i i, ., sau
c. II v. 14 *Fringînd vecia-n scînteieri de zeu*
c. II v. 14 „ „ *zămisliri*,, „
c. I v. 14 „ i. „ *cleştar* „ „
vt. v. 14 în formă definitivă

Citat de N. Roşu, *op. cit.;* Mihai Niculescu, *op. cit.* ; Cornelia Buzdugan-Haţieaganu, *op. cit.*

703 *Har.* Bucureşti, 7 martie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 p. 3 şi p. 145. Prima ciornă la p. 87 iar prima redactare la p. 145). *Gîndirea,* XX (1941), nr. 6, iun., p. 290,

Dintre ştersăturile şi revenirile care împinzesc ciorna se desluşesc versurile:

mss. 5991 c. I v. 1 *Zeul ce ţi-a dat* nu-l lăsa să cadă sau
a ti v. 1 *Cerul ce ţi-a dat* nu-l lăsa să cadă
» vt. v. 1 în formă definitivă
c. I v. 2 *Lasă-te ca-n somn cerurilor pradă* apoi
mss. 5991 c I v. 2 in formă definitivă
c. I v. 3 *Crească în adînc griul* Sub zăpadă sau
i. c. I v. 3 Ţi-a blagoslovit *un tăcut* străbun
•i ,i vt. v. 3 în formă definitivă
» c. I v. 4 *Gîndul* îngropat tainic sub pămînt
•• ,i vt. v. 4 în formă definitivă
,i c. I v. 8 Vei uita *umbrirea norilor cu* sfadă
i, vt. v. 8 în formă definitivă

„ „ e. I v. 9 Ce-o *născut deplin* moartea nu *o* sfarmă
„ „ vt. v. 9 în formă definitivă
„ „ c. I v. 10 Veşnicia dă sîmhure cu *har*
„ „ vt. v. 10 în formă definitivă
„ „ c. I v. 11 Şi din-naltc vrăji *ţine* o fârîmă
„ „ vt. v. 11 în formă definitivă

Citat de Mihai Niculescu, *op. cit.!* Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cit.*

Spre deosebire de *Elegiile* din CAIETUL VERDE in care Timpul este o cataractă prăbuşindu-se fără milă peste fire (şi adăugam noi *Ultima fugă. Sfirşitul pămîntului* din VISĂRI PĂGÎNE) în sonetul *Har,* — observă Ovidiu Papadima, — trecerea timpului e simţită ca rotire, „Sentimentul acestei mişcări cristaline a zodiilor e atit de puternic încît ai impresia că îi generează poemului ţînă şi ritmul sacadat însă deloc mecanic, ca un murmur vioi de apă". Integrarea în rotirea zodiilor dă înţelepciunea şi fericirea, prin *harul* de a înţelege nu numai viaţa dar şi moartea. De aici vine liniştea atît a clasicului cît şi a omului povăţuit de folclor. (în *împăcarea sub zodii* din *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet....* p. 236).

704 *Potir amar.* Bucureşti, 16 februarie, 1940*. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss! 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 131. Prima ciornă lap. 66, iar prima redactare la p. 131).

mss. 5991 c. I v. 2 *înveninată azi* cînd anii scad.
vt. v. 2 corectat in formă definitivă
c. I v. 3 Paradisiacul vin se schimbâ-n iad. (v. 3 devine v. 4 în forma definitivă)
vt. v. 3 în formă definitivă
c. I v. 5 Cînd fraţii *jslugarnicij* de la altar decad
vt. v. 5 în formă definitivă
c. I v. 8 Tu singur să *salvezi ce te tortură*
vt. v. 8 corectat în formă definitivă
c. I v. 12 Ci tot *înfrunţi norodul* lor nătîng
vt. v. 12 în formă definitivă

Citat de Mthai Niculescu, *op. cit.*

705 *Chemare. {M-apasă seara.../.* Bucureşti, 31 ianuarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 125. Prima ciornă la p. 57, a doua la p. 28 iar prima redactare la p. 125).
Revista Fundaţiilor, XI (1944), nr.2, feb., p. 281.

în a doua ciornă se propusese ca titlu: *Durus Amor* sau *întomnare.*

•c. I v. 2 Şi ce pustiu căminul *lui* sub nea.
c II v. 2 corectat în formă definitivă
•c. I v. 3 Dâ-mi jarul *gîndului* tău *bun.* să stea
c. II v. 3 în formă definitivă
«. I v. 5 întind *miini reci flămînd de a ta faţă*
c II v. 5 în formă definitivă
•c. I v. 7 Eşti *vraja* caldă după iarna grea
c. II v. 7 în formă definitivă
c. II v. 9 *Iar frumuseţea /tinereţea!* lumii şi îndemnul
vt. v. 9 în formă definitivă
c. II v. 10 *Divin* al ciocîrliei prin tării
vt. v. 10 in formă definitivă
c. II v. 12 Privirii tale. Dă-mi *iar jărăgaiul*
vt. v. 12 „ „ a » n
c. II v. 13 *Mistuitor* de patime pustii
vt. v. 13 〃 〃 〃 〃
c. II v. 14 *Blestemul-nalt mai sfînt e decît raiul*
vt. v. 14 *Blestemul sfînt ce năruie chiar raiul*

706 *Pegas.* Bucureşti, 22 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R- p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. la p. 3 şi p. 104. Prima ciornă se află la p. 23, a doua ciornă la p. 24—25, iar prima redactare Ia p. 104).
Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 1, ian., p. 53; *Gîndirea,* XXI (1942), nr. 6, iun., p. 350.
mss. 5991 Prima ciornă a strofei de început

jCe-ai suferit tăcut n-o ştie nimenij /şters/
Purtînd senina mască si Conturnul
jO suflet nu te-ai Coborit din turn! /şters/
Cum vrei să ştie ei ce-ai suferit
De jocul lor de bilei de zgomot turnul
Înalt al artei tale l-ai ferit.

De biletul lor vulgar ferit-am turnul /arta/
Unei simţiri născute pe Hymet
N-au bănuit ce-ascunde un poet
Purtînd senina mască şi conturnul

mss. 5991 c. II vt. V. 3 *Şi-şi* umflă inspiraţii slăbănoage,
mss. 5991 c. II v. 6 *Stînd la o parte*

„ *c.* II v. 6 *Să bat în tobe sparte*
„ c II v. 6 Să mă amestec la murdarul *joc*
vt. v. 6 în formă definitivă
» c II v. 7 Şt *încasînd discret sub obroc*
vt v. 7 în formă definitivă
c II v. S *Să bat in tobe sparte şi în doage*
» c II v. 8 *Să cînte marii...*
vt v. 8 în formă definitivă
» c II v. 9 Clădindu-şi *dintr-un vers* de fildeş turnul
vt v. 9 corectat în formă definitivă
c II v. 10 *Ce-mi* pasă dacă singur *stau* tăcut
vt v. 10 în formă definitivă
> c II vt v. 11 *Purtînd* senina mască şi conturnul
i. c 11 v. 12 Căci zi de zi tot mai cumplit *răsare*
vt v. 12 în formă definitivă
» c II v. 13 Cu gîtul *arcuit* ca şi un scut
vt v. 13 corectat în formă definitivă
> c II v. 14 *Înaripat de zori un* cal în *zare*
vt v. 14 corectat în formă definitivă

Citat de N. Roşu, *op. cit.;* Mihai Niculescu, *op. cit.;* Cornelia Buzdugan-Haţieaganu, *cp. cit.*

707 *Părere.* Bucureşti, 22 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 108. Ciorna poemului la p. 27—28).
Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 1, ian., p. 50.
mss. 5991 c.I v. 1 *Nu suferi mai* cumplit *de* ţipi mai tare sau
De-ai suferi cumplit n-ai ţipa tare
mss. 5991 c. I vt. v. 1 în formă definitivă
ii *ii* c. I v. 3 indescifrabil... *puterile* cereşti sau:
Decît luceafărul pe bolţi cereşti
vt. v. 3 în formă definitivă
c. I 4 *Şi nopţile frumoase sînt nopţi clare* sau:
"Un foc de *stînă* noaptea e mai mare.
vt. v. 4 în formă definitivă
c. I v. 7 Prin umbră doar eşti *seu* de te-nveleşti
vt. v. 7 corectat în formă definitivă
c. I v. 10 Dăltuitor de *marmoră* în soare
vt.v. 10 în formă definitivă
c. I v. 13 *în* suflet *prins de stelele* din cer
vt.v. 13 corectat în formă definitivă

„ c. I v. 14 *S-ascnlt Cum* cîntă rîuri de cleştar
„ „ vt.v. 14 în formă definitivă

Citat de N. Roşu, *op. cit.* ; Miliai Niculescu, *op. cit.* ; Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cit.*

'708 *Farmec.* Bucureşti, 25 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R., p. 63 şi în mss. 5991 B.A.R.S.R., p. 109. Prima ciornă la p. 31 iar prima redactare la p. 108.)

în mss. intitulat: *Fermecătorul de şerpi,* titlu la care poetul renunţă pentru: *Farmec.)*

Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 1, ian., p. 51.

mss. 5991 c II v. 2 Foşnind *uscat prin ierburi şi* pe prund
>i c II v. 2 corectat în formă definitivă
„ „ c II v. 3 *Cînd cîntec vechi* din fluerul rotund
> c II v. 3 corectat în formă definitivă
mss. 5991 c II v. 4 *Sămînţa lor cea înţeleaptă* cheamă sau
„ „ c II v. 4 *înţelepciunea lor* umbrit o cheamă
„ „ vt v. 4 corectat în formă definitivă
» » c II v. 7 Şi el *plecat pe taine* fără fund.
„ „ vt v. 7 corectat în forma definitivă
„ „ c II v. 8 *Pătrunde-n* piei de vis ca-ntr-o *maramă*
c. II v. 9 *Ca spice-n* snop *se leagă prinşi de cîntec*
> „ vt v. 9 corectat în formă definitivă
« " c II v. 10 *Şuierătorul cap triunghiular*
i. " vt v. 10 corectat în formă definitivă
„ „ c. II v. 13 indescifrabil
vt v. 13 *Senin şi sfînt un tainic* vrăjitor
" " c. II v. 14 *îşi limpezeşte versul cu* otravă
„ ,, vt. v. 14 corectat în formă definitivă

709 *Saadi.* Bucureşti, 21 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi in mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 102. în mss. 5991 ciorna se află la p. 21 iar prima redactare la p. 102.

Saadi (Muşarin al Din) poet persan (1184— 1290).

Gîndirea, XX (1941), nr. 6, iun., p. 291.

în mss. 5991 B.A.R.S.R. intitulată mai întîi *Hafis* apoi *Poetul* şi în cele din urmă *Saadi.* Ciorna cu multe ştersături, la prima vedere aproape indescifrabilă.

mss. 5991 c. I v. 1 *Pe Ispahan* o seară de Safir
„ „ vt. v. 1 corectat în formă definitivă

c. I v. 2 *Cădea pe chiparoşi şi minarete*
vt. v. 2 *Urcau cipreşi, havuzuri,* minarete
c. I v. 3 *Pe cînd Hafir visind pe îndelete*
vt. v. 3 corectat în formă definitivă
c. I 4 *Hafiz visa privind un roşu trai*
vt. v. 4 corectat în formă definitivă
mss. 5991 c. I 5 *Rotea poemul sus ca* un erete *IColunii guruiau pe îndeletej*
vt. v. 5 corectat în formă definitivă
c. I 7 Al *florii* har şi al luminii mir
vt. v. 7 in formă definitivă
c. I v. 8 înaripau *a versurilor ceti*
vt. v. 8 corectat în formă definitivă
c. I v. 9 *Pe Ispahan* ardea un cer de aur
vt. v. 9 corectat în formă definitivă
c I v. 11 *Război vuind* cu mugete d? taur
vt.v. 11 corectat în formă definitivă
c. I v. 12 *Barbari pe deşelate veneau stol*
vt.v. 12 in formă definitivă
c. I v. 13 Pârînd *în* lume singurul tezaur
vt. v. 13 Pârînd *al lumii* singurul tezaur
c. I v. 14 indescifrabil
vt. v. 14 în formă definitivă

Ov. S. Crohmălniceanu citează prima strofă a poemului pentru graţia exemplară a stilului *(op. cit.* p. 123).

711 *Grădinarul.* Bucureşti, 22 noiembrie, 1939. (Poem datat in mss. 218, p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R., p. 3 şi p. 105. Ciorna se află la p. 26, iar prima redactare la p. 103.).

mss. 5991 c. I v. 1 Le ştie *şi privind* uscate cepe
„ „ vt. v. 1 în formă definitivă
„ „ c. I v. 2 *Pe poliţa dughenii vede-n* zori
vt. v. 2 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 4 *Pe braţul primăverii ce* începe
„ „ vt. v. 4 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v. 5 Cu eJe-mbracă ţarini *cîmp* şi stepe —
mss. 5991 vt.v. 5 Cu mintea-mbracă-M *taină cîmp* şi stepe —
„ «.I v. 6 *Oştiri de flori pămîntul să-l* masori:
„ „ vt. v. 6 in formă definitivă
i, „ c, I v. 7 *Zambile ca* turbane de ninsori
vt. v. 7 *Zambile cu* turbane de ninsori,

„ „ c. I v. 8 Lalele *ca* paşale *prinse-n* ţepe.
„ „ vt.v. 8 în formă definitivă
„ c. I v. 9 Cunoaşte cu migăli de *grădinar*
„ „ vt.v. 9 în formă definitivă
„ „ c.I v. 11 *Şi creşte flori ca oale un olar*
„ „ vt.v. 11 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 12 *Visez şi eu să merg c-o* stropitoare
„ „ vt.v. 12 corectat in formă definitivă
„ „ c. I v. 13 Cădelniţînd belşug *sub cerul clar*
„ „ vt.v. 13 corectat in formă definitivă
„ „ c. I v. 14 *Să-mi înflorească truda* din răzoare
„ „ vt. v. 14 Visînd la *floarea trudei* din răzoare

712 *Basm.* Bucureşti, 28 februarie, 1940, noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R.p. 63 şi mss. 3991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 140. Ciorna la p. 81, iar prima redactare la p. 140).
Ciorna Cu multe corecturi din care reiese forma aproape definitivă a versurilor.
mss. 5991 c. I v. 4 De-omizi îl *scapă,* de furnici
vt. v. 4 în formă definitivă
c. I v. 5 ... *de grindinile iuţi,* de pară
„ „ vt. v. 5 în forma definitivă
„ „ c. I v. 7 indescifrabil
„ „ vt. v. 7 *Şi bine* îmi păzesc comoara
mss. 5991 c. I v. 8 Ca *koţule* să nu mi-o strici
„ „ vt. v. 8 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v. 11 *în* dorul soarelui păgîn
vt. v. 11 în formă definitivă
„ „ c.I v. 12 *Dar mai viclean e grădinarul*
„ vt. v. 12 corectat în formă definitivă
„ c. 1 v. 13 *Cu mîna cintărindu-şi* darul
„ „ vt. v. 13 în formă definitivă
„ „ c. I v. 14 Rotund *şi tare* ca un sînt
„ „ vt. v. 14 în formă definitivă
Citat de Dumitru Şerban Drăgoi, *op. cit.*

713 *Navigatorul.* Bucureşti, 30 noiembrie, 1939, noaptea. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 111. Prima ciornă la p. 36, a doua ciornă la p- 37. Prima redactare la p. 111).
mss. 5991 c. I v. 1 *Pe cînd stai gîrbovit pe caietul unde*
„ „ c II v. 1 *Pe cînd* în geam îşi desfăşoară pînza clar

„ „ vt. v. 1 corectat In formă definitivă
„ c. I v. 2 *De-nCerci in van să prinşi albastru colbul* lunii,
„ „ c. II v. 2 în formă definitivă
„ „ c. I v. 3 *Prin geamuri umbra cade peste cărţi*
„ „ c. II v. 3 în formă definitivă
„ „ c.I v. 4 Sioi *pironit cu sufletul in hărţi*
„ „ c. II v. 4 corectat în formă definitivă
„ „ c- I v. 3 *Străvechi purtînd pe necuprinsul mării*
„ „ c. II v. 5 corectat în formă definitivă
„ „ c. I v. 6 *Imagini de sirene şi de bărci*
„ „ c. II v. 6 Pe cari *au pictat naiv* străbunii
„ „ vt. v. 6 în formă definitivă
mss. 5991 c. II v. 11 Pe *un* ţărm *lipsit* de zet şi vis baccantic
vt. v. 11 „ „ . . . „ „ „ „
Poem citat de Cornelia Buzdugan-Haţieganu, *op. cit.*

714 *Don Quichote.* Bucureşti, 27 martie, 1939.
Lipseşte ciorna sonetului din mss. 3991 B.A.R.S.R.
Universul literar, L (1941), nr. 28, 3 iul., p. 3.
N. Roşu, *op. cit.*

715 *Legende.* Bucureşti, 16 februarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R. p. 63 şi în *mss.* 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p. 132. Prima ciornă la p. 67, iar prima redactare la p. 132).
Universul literar, LI (1942), nr. 14, 4 april., p. 3.
mss. 5991 c. I v. 2 Şi de pe ţărmul *nisipos* al mării
„ „ vt. v. *2* Şi de pe ţărmul *împlinit* al mării.
c.I 4 Adinei *migraţii,* suitor asalt
vt. v. 4 corectat în formă definitivă
c. I v. 5 *Cad în cenuşe focurile* zării
„ „ vt. V. 5 în formă definitivă
„ „ c. I v. 10 Şt *vii la picioare le-a rostogolit*
vt.v. 10 în formă definitivă
„ c. I v. 13 Al mărilor *cuvinte* migratoare
vt. v. 13 corectat in formă definitivă
Citat de M. Niculescu, *op. cit.*

716 *Regăsire.* Bucureşti, 27 februarie, 1940. (Poem datat în mss. 218 M.L.R- p. 63 şi mss. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 şi p.- 136. Prima şi a doua ciornă datată autograf, respectiv la p. 73 şi p. 74, prima redactare la p. 136).

Revisla Fundațiilor, IX (1942), nr -4, april., p. 152; *Revista română,* II (1942) nr. 1—3, ian.—mart., p. 18; *Viața,* București, TI (1942), nr. 421. 20 iun., p. 2. în ciorna a doua cu titlul: *Deplinătate,* dar se renunță pentru *Regăsire.*

mss. 5991 c. I v. I *Lăsai Cu* ani *în urmă veri și scrum*
c. II v. 1 *Ajung cu* anii toamna și, precum
vt. v. 1 în formă definitivă
c.I v. 2 Pădurea mea *de gînduri* își așterne
c. II v.2 în formă definitivă
c. I v. 3 Frunzișul *drag* în veștedele perne
c II v. 3 Frunziș *trecui* în veștedele perne
vt. v. 3 în formă definitivă
C-I v. 5 Pieri culoarea verii: foc si *scrum.*
c. II v. 5 „ „ „ „ „ „
vt.v. 5
c. I v. 9 M-am despuiat *de toate* și de mine
c. II v. 9 „ „ „ „ ,'. „ „ .
vt.v. 9 corectat în formă definitivă
c. I v. 10 Ca să-mi găsesc *eu singur* bogăția
c. II v. 10 Ca să-mi găsesc *tot singur* bogăția,
vt.v. 10 în formă definitivă
c. I v. 11 *O* marmoră cu-nfiorări *divine*
c. II v. 11 în marmoră cu-nfiorări *divine*
vt. v. 11 în formă definitivă
c. I v. 12 indescifrabil
c. II v. 12 Deasupra turmei ce *înșeală timpul*
vt.v. 12 în formă definitivă
c. I v. 13 indescifrabil
c. II v. 13 în formă definitivă
mss. 5991 c. I v. 14 *Nepăsător să-mi cuceresc Olimpul*
c. II v. 14 *Jertfindu-mă să cuceresc Olimpul* sau
c. II v. 14 *Desprins de veacul meu să-mi vreau Olimpul*
vt.v. 14 în formă definitivă

Citat de Mihai Niculescu *(op. cit.);* Cornelia Buzdugan-Hațieganu *(op. cit.).* Ion Zamfirescu surprinde în poem ultima năzuință a lui Ion Pillat, aceea spre poezia pură, înțeleasă „ca act de cunoaștere și de înălțare ideală". /.../ în această străduință spirituală, ideea timpului îl însoțește și ea, așa cum l-a însoțit întotdeauna pe Pillat, împrumutîndu-i liniște și măreție de cadru, suflu metafizic și demnitatea seninelor renunțări". (în *Pillat și ideea de timp* în *Ion Pillat. Mărturii despre om fi poet...* 187),

716 *Patinor.* București, 20 noiembrie, 1939. (Poem datat în mss. *21S* M-L.R. p. 63 și In msi. 5991 B.A.R.S.R. p. 3 și p. 99. în mu. 5991 B.A.R.S.R- ciorna l-a a poemului se află la p. 16, iar ciorna a Il-a la p. 17. Prima redac tare este transcrisă la p. 99.
Universul literar, L (1941), nr. 52, p. 1.
în mss. 5991 B.A.R.S.R. poemul fusese intitulat inițial *Artă poetică.*

mss. 5991 c. I v. 2 Ca lacul *prins sub tiare bolți* de ger
c. II v. 2 Ca lacul prins tub *setnteieri* de ger
vt. v. 2 corectat în formă definitivă
„ c.I c. II v. 3 *Ce* patinor *alunecind* pe cer
vt. v. 3 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 4 *Brăzdez* în zodii *versul meu* subțire
„ c. II v. 4 înscrie-n zodii semnul *lui* subțire
„ vt. v. 4 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 5 *Călctiul meu se-naripă în* spire
„ c. II V. 5 în formă definitivă
„ c. I v. 6 Șt *strofe albe* ninse de mister
mss. 5991 c.II v. 6 în formă definitivă
„ c. I v. 7 Și sub.călcîi înaripat *îmi* pier
„ c. II v. 7 corectat in formă definitivă
„ c. I v. 9 *Las pe-al dor drum să* ef«ie-ncuminații
„ c. II v. 9 corectat în formă definitivă
„ c. I v. 11 *Iar eu mă duc senin prin* simetrii de constelații
„ c. II v. 11 *S-a dus prin* simetrii de constelații (corectat *im* formă definitivă)
„ c. I v. 12 *Sclipind de suferința ninsă-n stele*
„ c. II v. 12 Cum crește *rece* jar pe alba cale
„ c. I v. 13 *Alunecă tăcut și solitar,* sau
„ c. I v. 13 *Dezvălue arzînd de foc și solitar* sau
„ c. I v, 13 *înscrie fără greș pe înalt hotar*
„ c. II v. 13 în formă definitivă
„ c. I v. 14 *Armoniosul* cerc al lirei *mele*
„ c. II v. 14 *Armoniosul* cerc al lirei *sale*

Citat de Mihai Niculescu, *op. cit.;* Cornelia Buzdugan-Hațieganu, *op. cit.*

CUMPĂNĂ DREAPTĂ (1941-1944)

717 *Unui cititor peste veacuri.* București, 29 dec. 1941. (Poem datat pe f. mas-" arh.fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 3-4.)

Calendarul Universul, 1943, p. 146; *Vremea;* XVI (1943), nr. 695, 18 april., p. 18; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6. iun., p. 16.

718 *Din fluier ciobănesc.* Bucureşli, noaptea, 31 dec-, 1940 — 1 ian. 1941. (Poem datat de autor pe f. mas. arh. fam. şi în mss. 21.420 B.C.S. unde este intitulat *Cîntece de dor.* în mss. 2543 B.A.R.S.R. copiat la p. 5—18).
în *Universul literar,* L(1941), nr. 7—8, 8 feb., p. 1 cu titlul: *12 cîntece de dor (1—*XII). Poemul: *Din fluier ciobănesc,* format din 12 cîntece de dor, în stil popular, a fost copiat de autor pe un caiet cu pagini din hîrtie velină (17x 12) confecţionat de el. Pe copertă este scris: *12 Cîntece de dor de Ion Pillat, 1 ianuarie 1941.* Manuscrisul cu nr.21.420 se păstrează la B.C.S.

719 *Stîna părăsită.* Bucureşti, 2—3 ian., 1941. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 19—20.)
Gindirea, XX (1941), nr. 1, ian., p, 9—10.

720 *Legănat cu tine.* Bucureşti, 2—3 ian., 1941. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 22—25.)
Universul literar, L(1941), nr. 5, 25 ian.; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p.7.

721 *Horoscop.* Bucureşti, 21 iun., 1941. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. In mss. 2543 B.A.R.S.R-, copiat la p. 25—26).
Universul literar, LI (1942), nr. 7-8, febr.

722 *Transhumantă.* Bucureşti, 25 iun., 1941. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 27—28.)
Gindirea, XX (1941), nr. 7, sept., p. 348; *Calendarul Universul,* Buc, 1944, p. 113; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 19.

723 *Cîntecul verii.* Bucureşti, 28 iulie, 1941. (Poem datat de autor pe f. mss. arh-fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R-, copiat la p. 29—30.)
Universul literar, LI (1942), nr. 33, 15 aug-, p. 1; *Viaţa,* II (1942), nr. 480, 18 aug., p. 2; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun., p. 18.

724 *Ceas tainic.* Bucureşti, 22 sept., 1941. (Poem datat de poet pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543, B.A.R.S.R., copiat la p. 31-32.)

Universul literar, LI (1942), nr. 11, 14 mart., p. 3.
Citat de Adrian Anghelescu, *op. cit.,* p. XXIII.

725 *Toamnă, jSclipeau pe zid şopîrle de smarald/.* Bucureşti, 2 oct. 1941. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 33-34).
Gîndirea. XX (1941), nr. 10, dec, p. 528; *Ramuri,* XXXIV (1942), nr. 1—2, ian.—feb., p. 38; *Săteanca,* 1967, nr. 10, oct., p.7.

726 *Regăsire.* Bucureşti, 27 dec, 1941. (Poem datat de autor pe f. mss- arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 35-36.)
Revista română, 11(1942), nr. 1—3, ian.—mart., p. 18; *Viaţa,* Bucureşti, II (1942), nr. 421, 20 iun., p. 2.

727 *Oglindiri.* Bucureşti, 31 mart., 1942. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 37-38.)
Universul literar, LI (1942), nr. 50, 30 dec, p. 1; *Revista Fundaţiilor* XI (1944), nr. 1, ian., p. 124; *Viaţa românească,* XVI (1963), nr. 6—7, iun.—iul., p. 74-75.
Citat de Adrian Anghelescu, *op. cit.*

728 *Narcis.* Bucureşti, 7 april., 1942. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543 B.A.R.S.R., copiat la p. 39-40.)
Revista Fundaţiilor, VIII (1941), nr. 5, mai, p. 175; *ibid.,* XI (1944), nr. 1, ian-, p. 123.

729 *înserare. jE ceasul umbrei lungi...\.* Miorcani, 10 aug., 1942. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2543, copiat la p. 41—42.)
Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 11. nov., p.410.)

730 *Solie, jîn ceardacul meu... /.* Miorcani, 10 aug., 1942. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2453, B.A.R.S.R., copiat la p. 43—44.)
Revista Fundaţiilor, IX (1942), nr. 11, nov., p. 409.
Citat de Alice Voinescu în *Motivul morţii in poezia lui Ion Pillat* în *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet...,* p. 164.

731 *Zeu marin.* București, 10— 11 noiemb., 1942. (Poem datat de autor pe f. mss. arh-fam. în mss. 2453, copiat la p. 45—46).
Gindirea, XXII (1943), nr.3, mart., p.120; *Acțiunea,* IV (1943), nr. 774, 1 april., p.2; *Steaua,* XIV (1963), nr. 6, iun,, p. 18.

732 *Necunoscutei.* București, 3—4 dec, 1942. (Poeme datate dc autor pe f. mss. arh. fam., unde se precizează că au fost scrise noaptea. în m;:s. 2453, copiat Ia p. 47-49.)

I. *jCînd alții te privesc.. ./. Revista Fundațiilor,* X (1943), nr. 10, oct., p. 16; *Seara,* VII (1943), nr. 1805, 28 oct., p.2; *Viața românească,* XVI ((963), nr. 6—7, iun. —iul., p. 75.

II. *ITi-e numele străin ca bucuria.../. Revista Fundațiilor,* X (1943), nr. 10, oct., p. 17.

III. *jCînd zorii tăi se-aprind in dimineață. ../ Revista Fundațiilor,* X (1943), nr. 10, oct., p. 18.

I. v. 9 Cum ești Ia trup, *la cap,* nimic nu știu,
„ v. 10 Mi-o *simte* numai inima nebuna (corectat în formă definitivă)
„ v. 11 Obrazul să-ți descopăr *cum* să viu „ „ „ „

II. v. 1 *Laetiția,* nume *rar* ca bucuria (corectat în formă definitivă).
„ v. 3 Laetiția, nume *rar* ca poezia „ „ „
„ v. 4 Cînd *biruind* în suflet izvorești „ „ „ „
„ v. 5 în *zilele* neguroase să-mi revie
„ v. 7 Fierbinte *soare.* . . . . .„ „ „ „
„ v. 9 Minunea Primăverii *mi-o* rechiamă „ „ „ „
„ v. 11 *Sub* coaja mea de ghiață cu ce teamă „ „ „ „

III. v. 11 M-azvirl în *cutezate pină colo*
„ v. 12 în dafin verde *toată* mi-ai rămas „ „ ,. „
„ v. 13 Dar dacă *scapi,* iubire neatinsă „ „ ., „

733 *Prezență.* București, 3—4 dec, 1942. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam, în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 53—-54.)
Revista Fundațiilor, XI (1944), nr. 1, ian., p. 125,

734 *Singur.* Miorcani, 19 mai, 1943. (Poem datat de autor in f. mss. afli. fam. în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p 55—56.)

Revista Fundațiilor, X(1943), nr. 10, oct., p. 15.
Ion Marin Sadoveanu citind poemul ajunge la concluzia că Ion Pillat nu găsește drumul de pietate căci urma acestui pas întrezărită în *Vînătoare* și *Zori,* „decade amesteeîndu-se iarăși într-o concepție îndepărtată de creștinism în care păcatul e privit ca o contrapondere într-un dualism existențial" *(op. cit.,* p. 160 j.

735 *Destin.* Miorcani, 24 mai, 1943. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam. în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p- 57—58.)
Gîndirea, XXII (1943), nr. 8, oct., p. 433.
A doua schiță în f. mss. arh. fam. v. *Te măsuri cerc* închis din zars-n

„ „ „ „ „ „ v. 8 în *adîncimea* duhului
„ „ „ „ „ „ v, 11 *Tu singur far, neantului de pază*
„ „ „ „ „ „ v. 12 *Ce singur țipă trist vîltorile*
„ „ „ „ „ „ v. 14 indescifrabil
„ „ „ „ „ „ v. 15 *Și peste slăvi te regăsești* întreagă
A doua schiță în f. mss. arh. fam. v. 16 Cum /i-au menit ursitele.
Citat de Adrian Anghelescu, *op. cit.*

736 *Cucul și privighetoarea.* Miorcani, 19 mai, 1942. (Poem datat pe f. mss. arh. fam. în mss. 2453 B A.R.S.R., copiat la p. 59—60.)
Gindirea, XXII (1943) nr. 6, iun., p. 306.

737 *Vechime.* Miorca >', 19—20 mai, 1943. (Poem datat în f. mss. arh. fam. în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 61—6 2.)
Gîndirea, XXII (1943), nr. 6, iun., p. 305-306.
Citat de Alice Voinescu, *op. cit.,* p. 162.

73S *împăcare.* Miorcani, 24 mai, 1943. (Poem datat pe f. mss. arh. fam. în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 64.)
Gîndirea, XXII (1943), nr. 6, iun., p. 306.

739 *Terține.* București, 23 mart., 1944. (Poem datat pe f. mss. arh. fam. în mss-2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 65—56.)
Gîndirea, XXIII (1944), nr.2, feb., p. 65.

740 *Umbra.* București, 23 mart., 1944. (Poem datat pe f. mss. arh. fam. In mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 67—68.)
Gîndirea, XXIII (1944). .nr. 2, feb., p, 65-66.

741 *Mărturie.* Inițial intitulată: *Țărm de vremuri.* Izvorani 14 mai, 1944. (Poem datat pe f. mss. arh. fam. în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 75—76). *Steaua,* XIV (1963). nr.6, iun., p. 19; *Viața românească,* XVI (1963), nr. 6—7, iun., p. 76.

742 *Menire.* București, 6 decembrie, 1944. (Poem datat de autor pe f. mss. arh. fam.).
Universal literar LIV (1945), nr. 14—15,20 mai. p. 7.
în f. mss. arh. fam. poemului i s-au dat următoarele titluri: *Neînțelesul,* sau *Poetul* sau *Destin* sau *Epilog,* dar s-a optat pentru: *Menire.*
f. mss. arh. farm. v. 1 Au spus că-s rece și n-au bănuit
„ „ „ v. 2 Ce patimă *îmi* clocotește în vine,
„ „ „ v. 3 Au spus că nu-s adînc și n-au simțit
„ „ „ v. 4 Genunile ce-mi dorm sub limpezime.
„ „ „ v. 5 Un răsfățat al soartei *m-au* ținut
„ „ „ v. 6 Cînd încordat și dur *nii-ant biruit* destinul
„ „ „ v. 7 Stăpîn pe. fericire îj;-au crezut.
„ „ „ v. 8 Cînd pe furtuni wti-am așezat seninul
„ „ „ v. 9 *Sînt* om, *sînt* om și-aw* suferit și *eu*
„ „ „ v. 10 Dar *n-am* vrut plîns și bocet de muiere
„ „ „ v. 11 Să *lupți pentru frumos e mult mai* greu
„ „ „ v. 11 Să *te jertfești frumosului e* greu
Citat de Alice Voinescu, *op. cil.,* p. 165; Dumitru Șerban Drăgoi, *op. cit.*

743 *Post-mortem.* București, 15 april., 1943. (Pocni datat de autor pe f. mss. arh. fam.). în mss. 2453 B.A.R.S.R., copiat la p. 77 — 78)
Revista Fundațiilor, XI (1944), nr. 1, iau., p. 125; *Steaua,* XIV (1963), nr.6, iun., p. 19; *Gazeta literară,* XII (1965), nr. 17, 22 april., p. 6; *Almanahul literar.* Buc, 1977, p. 151.

Alice Voinescu comentează astfel poemul; „Ion Pillat a fost dintre acei puțini aleși la care simțirea morții se trezește din chiar prea-plinul vieții, ca maturitatea însăși a instinctului lor vital". „In *Post-mortem* el trăiește cu conștiința limpede și reculeasă desprinderea de viațapămîntcaEcă" *(op. cit.,* p. 162- 163).

Adrian Anghelescu vede în anticipata călătorie finală, ascensiunea spiritului către alte zone ale cunoașterii. *(Farmecul evanescent al melancoliei. . .* p. XXXIV).

INSCRIPȚII PENTRU CĂRȚILE MELE (1941–1944)

744 *întîile cărți. Visări păgins. Eternități de-o clipă. Amăgiri.* București, 1941 (Datare reprodusă din mss. 4220 B.A.R.S.R. p. 28).
Universul literar, L (1941), nr. 14, 20 mai.

745 *Grădina între ziduri.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L (1941), nr. 14, mai.

746 *Pe Argeș în sus.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

747 *Satul meu.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(I941), nr. 14, mai.

74S *Florica.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

749 *Biserica de altădată.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.
Universul literar, 1.(1941), nr. 14, mai.

750 *întoarcere.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

751 *Limpezimi.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

752 *Caietul verde.* București, 1911 (mss. 4220 B.A.R.S.R.
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

753 *Scutul Minervei.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.
Universul literar, L(194!), nr. 14, mai.

754 *Pasăre de lut.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

755 *Poeme într-un vers.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

756 *Țărm pierdut.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

757 *Umbra timpului.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

758 *Balcic.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 14, mai.

759 *împlinire.* București, 1941 (mss. 4220 B.A.R.S.R.)
Universul literar, L(1941), nr. 17, 29 mai.

760 *Asfodelă.* Izvorani, 14 mai 1944 (mss. 4220 B.A.R.S.R. p. 39)

761 *Drum lăuntric (Cumpănă dreaptă).* Izvorani, 14 mai 1944 (mss. 4220 B.A.R.S.R. p. 39).

Comentarii critice

CAIETUL VERDE

în MĂRTURISIRI. .. (p. 285—2S6) Ion Pillat declaiă că perioada de timp, tn care a scrii, şi publicat: CAIETUL VERDE (1932), SCUTUL MINERVEI (1933), POEME ÎNTR-UN VERS (1936"), ŢĂRM TIERDUT (1937), UMBRA TIMPULUI (1940), BALCIC (1940) şi mai ales sonetele din ÎMPLINIRE, — inedite încă la data „mărturisirilor" —, este etapa pe care o consideră: *„Cta mai rodnică în creaţii originale şi în strădania de a da un stil clasic sau neoclasic valabil pentru poezia românească".*

în 1932 Ion Pillat vorbise în treacăt despre călătoria sa din 1927, de Paşti, din Grecia, presimţind însă că revelaţia Acropolei îi va înrîuri arta sa viitoare. Contactul cu peisajul grecesc din suişuri şi povîrnişuri scoborînd spre amfiteatre de cîmpii absorbind privirile, lumina mărilor Egeii şi Medileranci orientale, cerurile vaste scăldînd Coloanele templelor în ruină, perfecţiunea zeiascâ a unei sculpturi care are ca model proporţiile corpului omenesc nu i-au îmbogăţit numai trăirile sale livreşti, dar i-au provocat o profundă ardere sufletească.

Poetul care în tinereţe se frămîntase în găsirea unei credinţe care să-i satisfacă întrebările minţii şi ale inimii *(Sînt zile),* expansiunea dionisiacă a fiinţei sale şi dorurile unei vieţi nomade ancestrale, păstrate in adîncul fiinţei, mărturisite în atitea din poezii *(Centaurii, Cîntecele stepei, Cinte.cele mării),* deznădejdea în faţa fragilităţii si efemerităţii vieţii (PE ARGEŞ ÎN SUS), deziluziile şi rivalităţile vieţii politice la care asista de pe al doilea plan, amărăciunea şi înveninarea invidiei confraţilor poeţi, care răzbesc în unele din poeme, toate acestea se potolesc, dominate acum de dezvoltarea, — în acest climat prielnic, — a facultăţii sale latente, apolinice de a le stâpini năvala prin lumina inteligenţei şi a generozităţii sufleteşti.

Deşi deseori citate, redăm, la rîndul nostru, cele mărturisite de Ion Pillat despre însemnătatea peisajului şi a artei greceşti, socotindu-le absolut necesare la începutul acestui tom.

„Aceste călătorii, vizitarea templelor şi a muzeelor din Athena, Acrocorint, Olympia şi Delfi, a teatrului din Epidaur, a coloanelor de pe capul Sunium, a ruinelor ciclopeene de la Miyhene — priveliştea Helladei, a mării Egee si a insulelor sale, toate aceste minuni, deşi sorbite cu patimă şi trăite cu intensitatea neofitului.

nu s-ar fi adincit atît de mult în sufletul meu, de n-aş fi avut pentru ele comprehensiunea mai matură a virstei, căci arta clasică, în opoziţie cu cea romantică fecundată de vis, îşi pretinde experienţa vieţii reale şi se cere pregătită şi desăvârşită prin studii şi lecturi. Descoperirea Helladei şi a artei sale, a sculpturii eline şi a templului grec în special, a fost un eveniment capital în viaţa mea. îndrăznesc să cred că am trăit cu o prospeţime şi cu un entuziasm mai aproape de acela al unui contimporan al Renaşterii declt al unuia din epoca noastră. Mi-am regăsit sentimentele de atuncea, dcschizînd mult mai tîrziu, „Italienische Reise" a lui Goethe. Cred că toată poezia mea, de la „Caietul verde" încoace, a fost influenţată de miracolul elin. Graţie lui, idealul clasic şi-a scuturat pentru mine colbul didactic şi rece de pe băncile şcolii şi din sălile muzeelor europene. Nu pot uita frizele lui Fidias din Muzeul Britanic, privite prin ceţurile londoneze! Clasicismul şi-a lepădat astfel vechimea posomorită luată din manuale, ca să-şi recapete veşnica şi glorioasa tinereţe, la căldura soarelui e.geic, învietor pentru mine de mitologii."

în descrierea etapelor de alcătuire a CAIETULUI VERDE s-a arătat că cele două ediţii, din 1932 şi din 1936 se deosebesc de volumul publicat în ultima Iui formă în E. D. III, deoarece Ion Pillat scoate din conţinutul acelora poemele inspirate de peisajul şi vestigiile de artă ale Greciei antice trecîndu-le la ŢĂRM PIERDUT, cele închinate Balcicului, pe care le adaugă volumului BALCIC, şi traducerile hărăzite unui volum care urma să apară sub titlul SUFLETUL ALTORA. Poetul opreşte pentru CAIETUL VERDE doar poemele prin care transpare o intimitate sufletească nuanţată din ce în ce mai elegiac Trebuie ţinut deci seama că toate comentariile critice se referă la primele două ediţii şi nu Ia alcătuirea din urmă a volumului. De aceea vom extrage din referinţele critice doar ceea ce ni se va părea că pune în lumină caracteristica volumului publicat în E.D. III, rămînînd ca părerile despre ciclurile scoase să le înglobăm aparatului critic privind volumele respective.

Interviul luat lui Ion Pillat, cu ocazia primei apariţii a CAIETULUI VERDE, oferă minunatul prilej, ca, la începutul comentariului referinţelor critice asupra poemelor acestui tom, să fie trecută în revistă opera poetului văzută de cl însuşi. Indicînd numai acele cărţi, în care a căutat să strîngă producţia poetică a unei perioade, cl consideră că ÎNTOARCERE (1928), — selectînd tot ceea ce merita să fie salvat din prima sa creaţie poetică de dinainte de război, şi căruia îi adaugă şi GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI (1918), adunînd poezia simbolistă, — este volumul cel mai reprezentativ. Poetul ne încredinţează că a publicat ÎNTOARCERE din dorinţa de a da un volum care să fie divers dar unitar, variat dar grupat în jurul unor teme caracteristice. Dintre acestea, cele mai rodnice pentru poezia sa de mai tîrziu sînt Cîntecele stepei publicate în ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ (1914) şi AMĂGIRI (1916) şi cărora le datorează imboldul ulterior de a traduce ANABASIS.

Poetul nu se opreşte la PE ARGEŞ ÎN SUS (1923) socotind că asupra acestui volum lumea a stăruit cam mult. Mai interesant pentru el e „poemul" SATUL MEU (1925) compus dintr-o scrie de poezii de doua strofe.

Ele pot fi. numite cu cuprinzătorul titlu *Motiftafeln* întrebuinţat de Ştefan George pentru *Siebende Ring,* care însă nu a stat la baza poemului de la Miorcani. Ion Pillat apreciază că.cel mai bun, Înainte de CAIETUL VERDE, este volumul LIMPEZIMI ţ 1928), rezumativ pentru epoca post-belică după cum este ÎNTOARCERE pentru cea dinainte de război- Precum prin Calendarul viei, LIMPEZIMI se leagă de PE ARGEŞ ÎN SUS - tot astfel prin poeziile Atice si ciclul *Elegiilor,* volumul anunţă CAIETUL VERDE.

.. La nedumerirea cronicarului provocată de titlul CAIETUL VERDE, care i se pare în contrazicere cu titlurile volumelor anterioare, toate cu înţeles poetic precis, strîns legat de cuprins, Ion Pillat deschide un sertar al mesei de luern scoţînd un caiet, un fel de agendă, în piele moale verde, care nu era altceva decît manuscrisul volumului. Deci concludem, sperind, că manuscrisul original există.

I-a întrebarea despre motivele de inspiraţie ale poemelor din CAIETUL VERDE Ion Pillat răspunde că fiecare din ele îşi are propriul său izvor de inspiraţie purtat în sine, „cum îşi poartă un om viu inima".

Noutatea în CAIETUL VERDE este, ca atmosferă, elementul elegiac iar ca fond peisajul antic. (Este vorba despre C.V. ed. 1932). (Cronicar: *De vorbă cu Ion Pillat cu ocazia apariţiei „Caietului verde"* în *Universul,* XLIX (1932), nr. 353).

Primii care au scris despre CAIETUL VERDE, apreciindu-1 cu sensibilitate, au fost trei poeţi: Perpessicius, Al. Philippide şi Demostene Botez.

La fel ca în VISĂRI PĂGÎNE, ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ, GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI şi LIMPEZIMI, poetul şi eseistul *PERPESSICIUS* recunoaşte şi în CAIETUL VERDE bogatul filon parnasian, graţie căruia poezia lui Ion Pillat s-a bucurat de o mare puritate formală şi de un timbru tot atît de pur, dar din decorativă şi formală poezia a evoluat deschizînd adîncimi de suflet. Miniaturalele ostrovuri de graţie ale *Interioarelor,* din LIMPEZIMI, fragile în aparenţă dar care conţin esenţe de meditaţie, sînt continuate în CAIETUL VERDE *(Odaia ei, Călătorire, Oglinda fermecată),* ele devenind sanctuare ale trecutului şi amintirii.

Criticul nu priveşte volumul în ansamblul său ci continuă să se oprească la unele din poeme, ca de pildă la balada *Mortul,* — inspirată de peisajul etnic din care a răsărit şi *Mioriţa* şi cîntecele bătrîneşti —, pentru a admira simplitatea stilului perfect adecvat subiectului. în Elegiile care amintesc problematica geamănă din Elegiile XII şi XIII din LIMPEZIMI, Perpessicius găseşte că poetul s-a depăşit pe sine însuşi, dar fără să motiveze de ce. *(Ion Pillat: Caietul verde* în *Opere* voi. VI... p. *60-64).*

Pentru *ALEXANDRU PHILIPPIDE,* CAIETUL VERDE reprezintă în opera lui Ion Pillat o chintesenţă a tuturor posibilităţilor sale de pînă acum, o antologie a tuturor aspectelor reţinute de talentul său „făcut din limpede contemplare, plasticitate parnasiană şi calm misticism". Poetul Alexandru Philippide continuă generos notaţiile impresioniste afirmînd că, deşi mereu acelaşi, Ion Pillat

se înnoieşte mereu oferind în fiecare volum un accent nou şi inedit, o sensibilitate în continuă frămîntare şi prefacere. Dar se desprinde din CAIETUL VERDE pătrunzătoare tristeţi, o impresie de singurătate şi de toamnă sufletească *(Ion Pillat, Caietul verde* în *Adevărul literar şi artistic,* XI (1932), nr. 628. ..).

Poetul *DEMOSTENE BOTEZ* constată că timpul cu toată încărcătura sa trecută devine ceva personal. Ion Pillat reuşind să ne facă să participăm la tot ce a fost al lui, ca la ceva care constituie substanţa sufletului nostru. Filozofia poemelor, — născută din acceptarea melancolică a dispariţiei în trecut ţt concepţia după care vieţile noastre trebuie să sfîrşească asemenea frunzelor, natural şi fără inutile zbateri, — au o nobilă resemnare amintind de antici. Ion Pillat „înfrăţeşte destinul nostru personal cu intîmplările simple ale naturii şi-1 priveşte cu seninătate netulburată". Demostene Botez deduce mai departe temperamentul clasic al lui Ion Pillat care nu şi-a exprimat niciodată direct sentimentul dintr-o rezervă sufletească, aristocratică, obiectivare proprie ţinutei clasice. /Atragem atenţia asupra treptelor pe care le urcă Ion Pillat pentru a obţine această decenţă şi discreţie. Ciornele unora din poeme dovedesc că Ion Pillat le începea ca o confesiune personală, epurîndu-le apoi de orice aluzie autobiografică şi trecindu-le la persoana a Hl-a (vezi *Scrisoare)!.*

în schimb, remarcă Demostene Botez, poetul îşi revarsă plinul sufletesc în evocarea peisajului pe care-1 face viu, participînd la viaţa noastră şi noi trăind în devenirea lui- *(Ion Pillat: Caietul verde* in *Adevărul,* XLVI, 1932, nr. 15.028).

Din însemnările lui *CONSTANTIN D. IONESCU* reţinem încercarea de a defini CAIETUL VERDE „o plămădire dintre universal şi autohton", şi în acelaşi timp caracterul clasic al poeziei lui Ion Pillat- Poemele inspirate de peisajul ţării nu mai păstrează culoarea şi conturul viu de pastel local. /Fezi PE ARGEŞ ÎN SUS şi SATUL MEU/. Au pierdut acea tiranie a contingenţelor imediate istorice sau spaţiale, ele căpătînd în schimb o entitate abstractă, încărcată de frumuseţea naturii în generalitatea ei. Ele nu pierd însă căldura vieţii şi calitatea plastică superioară. O atitudine echilibrată, armonică este păstrată şi în *Elegiile* care nu pătrund sufletul cu o incisivă melancolie, ci îl învăluie blînd ca apusul soarelui toamna. *(Ion Pillat: însemnări pe marginea Caietului verde* în *Calendarul,* II (1933), nr. 275 şi nr. 276.)

în cele două articole consacrate CAIETULUI VERDE, *G. CĂLINESCU* se arată mai puţin drastic faţă de Ion Pillat decît în *Istoria literaturii române.* Ne oprim deocamdată asupra definiţiei pe care marele critic o face poemului cu ocazia apariţiei ediţiei din 1932: „...d. Pillat este pe rînd hermetic şi clar, dar totdeauna în propoziţii logice şi în orice caz în cuprinsul unor idei lirice adevărate, a căror structură mitologică poate fi slăbită prin discursivitate dar nu anulată". (în *Adevărul literar şi artistic,* XII (1933), nr. 632.)

în altă cronică G. Călinescu descoperă în CAIETUL VERDE un Ion Pillat reînnoit. Sufletul matur al poetului, Supus la noi întrebări, dă răspunsuri grave „pentru expresia cărora e nevoie de un vers mai sever şi un cuvînt mai dur. Şi

cum rima este aceea care cu sclipirea ei, dă un fast artificial încăperilor sufletului dl. Ion Pillat a stins toate luminările rimelor şi a rămas în semi-obscuritatea lineară a unui vers elegiac şi meditativ, bizuit pe simpla respiraţie interioară..." *„Elegiile* sînt remarcabile pentru versurile albe, printre puţinele izbutite în poezia românească". în *Viaţa românească,* XXV (1933), nr. 1—2.

în *Istoria literaturii române,* G. Calinescu recunoaşte în CAIETUL VERDE rigiditatea goetheană peste înrîurirea clasicismului francez, iar elegiile îi amintesc de Samain şi Rainer Măria Rilke. Erudiţia poetică l-a dus pe poet la o „rarefacţie a emoţiei". Acelaşi lucru se poate reproşa şi criticului pe care erudiţia îl împiedică să discearnă modul în care sinceritatea emoţiei este exprimată de un poet de mare cultură. Şi criticul continuă: „Contemplînd priveliştea mediteraneană, Ion Pillat nu evocă umbrele antichităţii ci se mulţumeşte să declare sentimentele sale de admiraţie pentru ea". „Un nume propriu, un peisaj îl mişcă, fiindcă se produce în sufletul său un proces livresc de identificare a cărţilor cu viaţa." Oare nu este aceasta singura posibilitate de a evoca umbrele antichităţii identifieîndu-te cu ele printr-un proces livresc ? Cum s-ar putea altfel ?

Este evident ceea ce spune criticul mai departe, cu aer de reproş, că toată poezia „bizuită pe o conformitate de cultură rămîne pentru neiniţiaţi în zona superficială a lirismului estetic". Atunci trebuie deci să fie abolită cultura ? Considerentul de mai sus îl determină pe eruditul critic să declare: „estet se dovedeşte a fi Ion Pillat în multe din poemele din CAIETUL VERDE, care sub acest raport e un caiet de însemnări personale". Din „dibuiri" poetul a scos un vers elegiac cu respiraţii dese, neprevăzute în interior, prea sacadat uneori în care criticului îi place să accentueze „înrîurirea lui Rilke şi prozodia lui Samain". Dar, la sfîrşit, cu o reţinută pudoare, criticul recunoaşte: „Poetul cîntă acum cu gravitate şi în tonuri cenuşii labilitatea vremii, varietatea existenţei, singurătatea individului între două infinite, reluînd în stil meditativ vechea paralelă între generaţii".

în ultima caracterizare a *Elegiilor* îl recunoaştem pe marele scriitor G. Calinescu: „Toate elegiile sînt străbătute de această cucută amară a deşertăciunii, de nedumerire în faţa existenţei universale. A patra este poate cea mai încărcată de cenuşe". Pînă la urmă G. Calinescu concede că *Elegiile* lui Pillat au cu totul altă substanţă şi ton decît *Elegiile Duineze* ale lui Rilke *(Istoria literaturii române...*p. 778—779).

Referindu-se la schimbările aduse primei ediţii a CAIETULUI VERDE prin adăugirea a 12 noi poeme şi prin omiterea tălmăcirilor, păstrate pentru un volum anume, *POMPILIU CONSTANTINESCU* scoate în evidenţă permanentul control autocritic al lui Ion Pillat. Revizuirea şi gruparea poemelor era o obsesie permanentă şi năzuinţa unei perfectări formale. Ne permitem să dezvoltăm observaţia bazîndu-ne pe analiza alcătuirii volumelor, pe grija deosebită ce o avea poetul pentru atracţia poemelor între ele din punctul de vedere al atmosferei poetice şi al fondului, el arnionizînd ciclurile unui volum, ca părţile formînd unitatea unei simfonii. Faptul că în E.D. III Ion Pillat scoate

nu numai traducerile dar şi poemele inspirate de ţărmurile Helladei sau de Balcic înseamnă că cl a vrut să accentueze calităţi pe care Pompiliu Constantinescu le numea astfel: „o matură adîncire a lirismului nostalgic în elegii şi în cîteva din poemele erotice în versuri condensate, simplificate, şlefuite, cu rezonanţa şi transparenţa unui nou clasicism".

Pentru a defini autenticitatea lui Ion Pillat şi pentru a scoate în evidenţă binefacerile culturii asupra uneia din cele mai tradiţionaliste sensibilităţi, criticul semnalează etapele carierii poetului care s-a alimentat din atîtea izvoare, pe rînd, şi a beneficiat de fructuoasele influenţe ale liricii apusene. Pompiliu Constantinescu aminteşte eseurile din PORTRETE LIRICE care dovedesc serioasa şi variata orientare a lui Ion Pillat în lirica franceza, germană, engleza şi americană, într-o istorie a poeziei noastre, — continuă criticul, — va trebui să se arate ce au însemnat sfîrşitul veacului trecut şi cele patru decenii din cel actual pentru valoarea rezultatelor născute din contactul unei literaturi tinere cu experienţele celor mai vechi şi agitate literaturi apusene. El afirmă că: „între Macedonski şi Arghezi, cel mai mare contemporan, lirica noastră numără mai mulţi poeţi însemnaţi, unii excepţionali, decît între *Văcăreşti* şi *Semănătorişti,* exceptînd pe Eminescu, care reprezintă el însuşi o lume în care s-au topit atîtea materiale străine, modelate după geniul lui şi după structura sensibilităţii etnice. Iar poetul considerat de critic ca cel mai puternic, Arghezi, a asimilat eminescianismul, macedonskismul, semănătorismul şi simbolismul, la fel ca şi baudelairianismul, toate acestea servindu-i să se regăsească pe sine însuşi, cristalizîndu-şi sensibilitatea autohtonă." „Numai spiritele moarte nu pot asimila influenţele". *(Caietul verde.* în *Scrieri,* voi. 4, ... p. 375-380 şi p. 386-390;.

înregistrăm, pentru a nu trece cu vederea, cronica superficială dar peremptorie a lui *MIHAIL SEBASTIAN,* autorul tulburătoarei cărţi: *De două mii de ani* şi al atît de gustatelor piese de teatru. *Jocul de-a vacanţa* şi *Ultima oră.*

Este explicabil ca frămîntatul tînăr scriitor să decreteze că opera lui Ion Pillat „nu are etape". „Ea este desfăşurarea omogenă a unui spirit care nu a trăit drama de a se căuta /.. ./ nici un moment de cumpănă nu tulbură operele sale complete. Un fel de conformism liric face marea lor unitate. Mihai Sebastian configurează locul lui Ion Pillat în lirica românească: „e un poet de sensibili, tate semănătoristă trecut prin şcoala franceză". Poezia sa exprimă mici tristeţi regrete neînsemnate şi nostalgii potolite.

în CAIETUL VERDE eseistul găseşte tratate, fără nici o diferenţă şi accent vechile teme, vechile motive pe care le cîntă cu aceeaşi „cuminte şi aşezată simţire semănătoristă trecută prin Francis Jammes".

Nimic despre atmosfera elegiacă şi discret mărturisită dramă din *Elegii* *(Ion Pillat. Caietul verde. Reporter* V (1937), nr. 11; *Eseuri. Cronici. Memoriale..* . p. 263-267;.

în schimb *L. VALERIAN* începe lectura pentru a căuta vechi eufonii din FLORICA şi întîlneşte un cu totul alt poet. Un poet care-şi „rafinează cu fanatism" toate resursele poetice.

în cele patru *Elegii,* cronicarul surprinde un Pillat aplecat cu melancolie deasupra prăpastiei trecutului. Stingher, el îşi caută cu disperare propriul său suflet ce se va pierde în neant, *(Ion Pillat. Caietul verde... Viața literară,* VIII (1933), nr. HO.)

CLAUDIA MILIAN MINULESCU caracterizează sensibil *Elegiile* în a căror versuri „rostite încet şi dureros" există un „zbucium nespus" şi o „oarbă răscolire". Poeta atrage atenţia asupra ţinutei de extremă discreţie a lui Ion Pillat, a cărui poezie devine adesea greoaie din dorinţa de a cuprinde mult şi de a adînci rostul firii. Dar, constată Claudia Milian, „Cuvîntul scapă ca o săgeată prin norii întunecaţi ai suferinţei, pentru a da glas cercetării lăuntrice şi nădejdii în taina generatoare a vieţii". *(Caietul verde* de *Ion Pillat* în *Adevărul* LI, 1937, nr. 16260 J.

Din articolul lui *ION BIBERI* se va spicui doar ceea ce se refera ia cuprinsul CAIETULUI VERDE din E.D. III, iar consideraţiile asupra poemelor inspirate de lumea clasicismului elin vor fi trecute la ŢĂRM PIERDUT.

Desigur că ediţia a Il-a îl îndreptăţea pe Ion Biberi să afirme că volumul îl reprezenta pe Ion Pillat în toată complexitatea sa, prin varietatea şi bogăţia conţinutului, prin reuşi+a artistică şi nivelul înalt al gîndirii. Se simte în poeme vibrarea unui suflet în faţa vieţii, dar încărcat de amintiri şi de dragoste, de tristeţe şi de reculegere, dc expansiune şi îndoială. „Este vorba de confesiunea totală a unei fiinţe omeneşti".

în *Elegii* răbufnesc toate tristeţile refulate. Poetul se simte izolat după ce a străbătut precum o nălucă existenţa ale cărei ecouri încep să se piardă. Prin accentul străpungător şi intensitate, prin deznădejdea întrebărilor şi suflul patetic, elegiile sînt mărturisirile cele mai directe şi mai puţin reticente ale lui Ion Pillat şi, — preţuieşte cu generozitate criticul, — opera cea mai autentică a literaturii române. *(Ion Pillat. Le cahier veri,* poemes, în *Le Moment,* IV (1937), nr. 597, 15 feb., p.4;.

O nuanţată caracterizare a *Elegiilor* ne-a lăsat-o *TUDOR VIANU.* Este evident că în *Studii şi portrete literare* Tudor Vianu vorbea despre primele două "ediţii ale volumului pc care, împreună cu LIMPEZIMI le socotea cele mai eclectice din cîte a publicat. Poetul reia motive mai vechi dîndu-le o nouă dezvoltare. *Elegiile* aduc o adîncime de sentimente neîntîlnite încă în lirica lui Pillat alcătuind expresia ei cea mai subiectivă. „O lume de presentimente, de visări îndepărtate^ trimise cerului şi stelelor, un univers al singurătăţii. Alteori este o deşteptare dintr-un vis al vieţii, plină de îndoielile drumului pe care călătorul nu-1 mai recunoaşte. Totul se desfăşoară în ritmul solilocului, cu- subite luminări dc gînduri, ieşind şi reintrînd în negură, cu repetiţiile şi reluările meditaţiei intime. *(Studii şi Portrete literare,* Craiova, 1938, p. 83 — 84.)

După anul 1965, aproape toate studiile consacrate lui Ion Pillat privesc ultima etapă a poeziei sale, considerată de poet „ca cea mai rodnică în creaţii originale", din perspectiva expansiunii sufleteşti şi a avîntului creator generate de călătoriile sale în Grecia din anii 1927—1937.

Eseul lui *TRAIAN CHELARIU, Elegiile, (Ion Pillat: Mărturii despre om şi poet...* p. 175—180; pune în valoare caracterul *Elegiilor* din CAIETUL VERDE şi-1 socotim preţios ca introducere acestui grupaj compact de poeme.

Criticul afirmă că „lumile lui Ion Pillat sînt lumi ale dorului şi cine iubeşte astfel de lumi" în a căror existenţă trăieşte aievea poetul, nu putea sa nu scrie elegii „gen literar în cuprinsul căruia sufletul şi inima omului cunosc cufundarea în marea taină a existenţei..." „Dacă *Elegiile Duineze* (ale lui Rainer Măria Rilke) pot fi luate drept mod expresiv exemplar al stărilor sufleteşti celor mai intime ale fiecăruia dintre noi şi, totodată, mai integral comunicante cu infinita iluzie care ne înconjoară şi ne străbate, atunci Ion Pillat trebuie orînduit alături dc Rainer Măria Rilke, — poetul român deosebindu-se de vizionarul duinez numai prin mai familiara, mai pămînteasca şi mai apropiata înţelesurilor noastre claritate şi am putea adăuga, numai prin limbă, căci metalul german al verbului rilkean, vibrînd oarecum dur şi abscons urechii noastre, destăinuic implicit şi alte adîncuri. Limba cu limpezimi mediteraneene a lui Pillat, în schimb, are cadenţe inevitabil mai sistematice şi poartă, în mod inevitabil accente mai dulci, mai melancolice. „Bineînţeles Rilke este un poet al Apocalipsurilor, pe cînd Ion Pillat nu insistă niciodată asupra momentului propriu-zis al destăinuirilor cîte i se arată în mod ca şi firesc..."

„. . .Ion Pillat începe de fapt acolo unde ajunge Rilke: la hotarul acelei realităţi în cuprinsul căreia nu mai are nici un sens să pui întrebări şi să aştepţi răspunsuri şi nu mai are nici un sens să fii elocvent, căci toate lucrurile vorbesc şi tac deopotrivă, fiind în acelaşi timp, elocvente şi tăinuitoare". începuturile *Elegiilor* din CAIETUL VERDE „sînt tot atîtea peisaje sufleteşti adiate de vîntul eternităţii. Omul retras din lumea aparenţelor, se confruntă cu ceea ce este, totuşi, perpetuitate şi, adunat în sine însuşi, cunoaşte cea mai tainică faţă a destinului şi a tuturor celor supuse schimbării a toate plinitoare.

Versul care concretizează sau, mai bine zis, ne apropie cu ritmurile sale lente de mersul neoprit al vremii trăite ca dimensiune unică, nu poate fi decît simplu, naiv de simplu chiar.. . „Tensiunea lirică ce se naşte astfel, o încerci ca pe o stare de dar şi har, stare preţuită numai de cei deprinşi cu vecinătatea absolutului, cu vecinătatea lumii care nu ni se mai înfăţişează ci ni se impune direct, nemodal, şi căreia ne impunem la fel de imediat şi fără vreo măsură. . ."

Elegia pillatiană e o cucerire românească a cărei pure înălţimi „ar trebui să orienteze, măcar pentru descifrarea unor anumitor orizonturi, toţi căutătorii de vers viu, iar poetul Ion Pillat trebuie venerat drept mare creator al elegiilor noastre".

AUREL RÂU îşi începe expunerea sa despre poezia acestei perioade citind, din *Mărturisirile* poetului, ceea ce-a însemnat pentru el contactul cu miracolul elin.

Poetul şi eseistul Aurel Rău arată că după întoarcerea în ţară, în 19ÎS, tînărul Ion Pillat, impresionat de regăsirea peisajului de la Miorcani şi Florica, „revelează esenţa talentului său peisagistic şi descoperă adevărul că drumul spre universal trece prin autohton şi individual". A doua descoperire de sine o are Ion Pillat sub cerul albastru al Mediteranei şi al soarelui egeic „învietor de mitologie" şi în contact cu „vestigiile unei arte păstrînd, cum ar spune Eminescu:, *i* acea simetrie intelectuală a artei antice »".

împreună cu admiraţia pentru Goethc — continuă Aurel Rău — pe care Ion PUlat îl consideră: „cel mai mare poet al vremurilor moderne", entuziasmul pentru arta elină îi deschide drumul către atingerea idealului clasic şi dezvoltarea unor latenţe native ale personalităţii sale.

Pasiunea pentru clasicism va înrîuri structura metrică a unor poezii ca: *Elegie în toamnă, Elegie în pădure, Norul,* „depanare ritmică", în stare să dea „un spor dc respiraţie, o resuscitare lirismului". Comparînd Elegiile din LIMPEZIMI cu cele din CAIETUL VERDE, Aurel Rău Ie diferenţiază în sensul că elementele sensoriale, conturarea peisajului, aluziile biografice din primele, se estompează in celelalte, se sublimează formînd substanţa poetică însăşi. Din materializarea timpului şi din interferarea efemerului cu eternul, poate fi desluşită o melodie interioară „ureînd învăluitor şi regăsind cu acorduri diferite verticala fiorului liric din PE ARGEŞ ÎN SUS". (Aurel Rău: *Ion Pillat. Poezii. Antologie...* p. XXXI—XXXIII).

DUMITRU MICU pune de asemenea ultima perioadă din opera lui Ion Pillat sub semnul descoperirii „ţărmului clasic". „Temperamental acest poet căutător al *limpezimilor,* al soarelui şi al mărilor sudului a regăsit în climatul elin o patrie morala proprie." Dumitru Micu continuă linia lui Aurel Rău prelungind-o şi adîncind-o. „Daca Florica restituisc poetului sufletul de copil, sub cerul Helladei, el dispare ca ins, devine ochiul absolut, vrăjit dc peisajul şi perfecţiunea artei clasice antice. Se petrece /. . ./ un proces invers celui datorită căruia a luat naştere PE ARGEŞ ÎN SUS. Un proces nu de subiectivare ci de obiectivare a creaţiei la alt mod însă decît în volumul etapei parnasiene. Poetul rămîne oarecum simbolist, în sensul că se autozugrăveşte în imaginile pe care le creează însă într-o ipostază supraindividuală. El nu mai e o sensibilitate prin care priveliştile iau o nouă existenţă ci un suflet abstract, extaziat, oglindă pură, ce restituie vestigiilor helene, frumuseţea lor originară /. . ./ „CAIETUL VERDE e un fel de *Divan oriental-occidental"* /Aluzie la *Westostlicher Divan* al iui Goethe/. Dumitru Micu este dc părere că Ion Pillat oferă un joc rafinat şi variat de versificaţii abandonîndu-se cu o „linişte olimpiană tuturor voluptăţilor delicate, celor de artă în special". Pe critic nu-l opreşte gravitatea poemului *Scrisoare,* tristeţea înecăcioasă din *Călătorire.* Ca foarte mulţi dintre criticii care au văzut în Ion Pillat „un fericit al soartei" şi Dumitru Micu omite să facă vreo legătură între omul în sine şi scriitorul suprasaturat de cultură, exultînd într-o reuşită viaţă mondenă, neadmiţind că discreţia şi obiectivarea scot din poeme notele prea acute pe care le descoperim însă în ciornele unora dintre poeme. în *Elegii* recunoaşte totuşi o notă gravă nemaiîntîlnită în opera lui Ion Pillat şi care nici nu se va mai întîlni, trecînd uşor asupra tristeţii obsedante a întregului volum UMBRA TIMPULUI şi neînregistrînd efortul de a se depăşi pe sine însuşi şi de ase ridica din marasmele vieţii. Deşi deosebeşte evidenta influenţă a *Elegiilor duineze* ale lui Rilke în ton şi atmosferă sufletească, criticul recunoaşte că în *Elegii* nucleul emotiv îi aparţine lui Ion Pillat în exclusivitate.

Foarte utilă este binevenita observaţie a lui Dumitru Micu asupra activităţii lui Ion Pillat paralelă cu perioada apariţiei celor două ediţii ale CAIETULUI VERDE. Sînt ana în care apar: PORTRETELE LIRICE (1936) culegerea de articole şi conferinţe din TRADIŢIE ŞI LITERATURĂ (1934), PAGINI ALESE DIN SCRIITORII ROMÂNI şi cele mai multe dintre traduceri, jaloane ale ariei intelectuale şi aderărilor sufleteşti ale lui Ion Pillat şi care îl ajutau să trăiască. (Dumitru Micu, *Gîndirea şi Gindirismul...* p. 488—489).

OV. S. CROHMĂLNICEANU constată că arta lui Ion Pillat se clasicisează din ce în ce mai definitiv cu CAIETUL VERDE (1932), SCUTUL MINERVEI (1933), POEME ÎNTR-UN VERS (1935), ŢĂRM PIERDUT (1937), BALCIC (1940) şi UMBRA TIMPULUI (1940). Ca întotdeauna criticul se referă la înrîuririle străine. Ov. S. Crohmălniceanu descoperă cauza perfecţionării clasicismului la Pillat în primul rînd în studiile pe care acesta le consacrase „poeziei pure" realizate pe două căi diferite în operele lui Valery şi Rilke. *„Pe cînd Rilke pleacă de la revărsarea muzicală a sentimentului, ca la extrema sa decantare să o toarne in tiparul unei forme sensibile, iradiind gîndire, Valery — invers — pleacă de la tiparul etern al formei spiritualizate, ca la extrema sa vibrare să elibereze sentimentul muzical"* (PORTRETE LIRICE). Aşadar, conchide Ov. S. Crohmălniceanu, graţie unui Rilke şi a unui Valery vede Pillat în poezia pură o posibilitate de clasicizare a lirismului, durata „eternă" timpul psihologic privilegiat sustras existenţei materiale trecătoare. în ceea ce ne priveşte ne închipuim expansiunea sufletească simţită de Ion Pillat găsindu-şi aspiraţiile şi corespondenţele realizate în poezia unui Valery şi Rilke!

În al doilea rînd, Ov. S. Crohmălniceanu recunoaşte că poezia lui Pillat se elasicizează prin contactul direct cu lumea elină, ale cărei peisaje ca şi formele perfecte ale artei antice statuare „sînt cîntate ca simboluri ale eternităţii".

în *Elegii* criticul discerne un „ecou veritabil din Rilke" /. . ./ „motive lirice comune ambilor poeţi: limitele existenţei umane, fragilitatea ei, moartea, reveliudu-se a fi faţa secretă a vieţii...," filozofie care adăugam noi, germinează, însă în surdină, încă din poemele din: VISĂRI PĂGÎNE, ETERNITĂŢI DE-O CLIPĂ, AMĂGIRI, GRĂDINA ÎNTRE ZIDURI şi PE ARGEŞ ÎN SUS şi a cărei amărăciune izbucneşte în *Elegii.* Criticul remarcă însă interiorizarea reflexivă

I

a liricii *Elegiilor* care, „plecînd de la experienţele cele mai concrete ale existenţei, reuşeşte să evite orice uscăciune conceptuală şi să rămînă sentiment pur". *(Literatura română între cele două războaie mondiale,* voi. II. . . p. 119— *121.)*

în studiul său,despre ultima etapă a poeziei lui Ion Pillat *CRISTIAN LIVESCU* sugerează, atrăgător şi original, drumul sinuos al transformării simbolisticii majore a poeziei pillatiene, a cărei esenţă rămîne aceeaşi, căpătînd o nouă expresivitate în noi imagini. Criticul începe prin a scoate în evidenţă pasiunea pe care o are acum poetul pentru „poezia pură" pentru captarea *«fluidului poetic** eliberat de sentimentalism, imagine sau «subiect». «Strămoşul mitic* şi «casa amintirii», teme recunoscute de critic ca fundamentale în opera pillatiană, se consolidează pe alte făgaşuri. Strămoşul mitic va continua să apese cu umbra sa poetica pillatiană, dar din Strămoş al unei familii, al unui clan, el devine Strămoş al unei largi comunităţi depăşind graniţele româneşti, cuprinzînd o întreagă sensibilitate mediteraneană helenă. Dar uitarea înaintaşului accentuează la Pillat „spirala însingurării". „Casa amintirii", invocată în ciclul cu acelaşi nume. Sub forma unei reale şi odihnitoare aşezări natale, la care poetul se întoarce mereu pentru a-şi reface forţele sufleteşti, căpătase în volumul PE ARGEŞ ÎN StIS o valoare mitică. în ultimele volume «casa amintirii» este metamorfozată, absorbită de «simbolul marin şi insular». Aşadar, afirmă Cristina Livescu, „pe baza arhetipului unei puteri protectoare şi primenitoare «moşia» străbună îşi pierde forţa integratoare, este înglobată în simbolul venusian, reductibiHtate în urma căreia marea preia la Pillat, virtuţile avute anterior de lăcaşul intimităţii infantile, inclusiv acela al activării memoriei şi al contactului cu strămoşii". Toate ecourile trezite în sensibilitatea şi imaginaţia lui Pillat, dc călătoriile din Grecia, Spania şi Italia din anii 1927— 1931, descoperirea Balcicului în 1935 şi revenirea în Grecia în 1937 sînt considerate de critic ajutătoare, dar exterioare transformărilor interioare ale imaginarului. „Marea va înlocui «casa amintirii», înlocuire mai degrabă de peisaj decît de esenţă. Este vorba de o «mare» cu totul alta decît aceea din volumele parnasiene şi simboliste, o mare a reîntoarcerii în mediul primordial, pe ale cărei ţărmuri cu cetăţi în ruină poate fi imaginată o aderare la o veche civilizaţie cu putere magică asupra prezentului". Noua aşezare protectoare şi regenerativă este închipuită ca o *insulă* sau ca un *ţărm pierdut.*

CAIETUL VERDE este important deoarece este un volum de tranziţie între perioada tradiţionalistă şi aceea neo-clasică, şi în care se surprinde „topirea vechii priveli şti în cadrele noii lumi". Criticul alege un citat din poemul *Veghe* pentru puterea de a exprima momentul de înalt dramatism în care are loc despărţirea iluzorie a omenescului de „masca sa eternă, modelată prin intermediul poeticului". Nefiindu-i posibil de a stăpîni „profilul etern" şi de a reuşi intrarea în contact cu urmele dc nemurire presimţite în existenţă, poetul ajunge la capătul limanului, — în faţa mării—, „unde toate ambiţiile eşuează".

încă din anii 1911, remarcă Cristian Livescu, poemele inspirate de mare prevesteau traiectoria pe care avea să o parcurgă poetul de la faza «centaurizării» —,a dualităţii dintre dionisiac şi apolinic, — pînă la aceea a evadării la «ţărmul sudic*. Pe linia metamorfozării simbolurilor este şi *Elegie pentru mine* în care este comparată „rezonanţa cuvîntului aşa cum era simţită în adolescenţă cu esenţa sa de taină descoperită acum". După pilda lui H5lderlin, continuă criticul, poetul evocă puterea şi profunzimea cuvintelor a căror sugestie creşte şi se schimbă, la nesfîrşit, în încercarea de a reda varietatea imensă a simţirii şi vieţii sufleteşti. învestirea cuvîntului imaginaţiei cu inefabile şi nesfirşite posibilităţi, diferite de înţelesul cuvîntului obişnuit corespunde infinitelor calităţi ale cuvîntului imaginaţiei în concepţia lui Maurice de Guerin.

Poemul *Ţărm sudic,* care evocă o procesiune pagină venita în luntri pe mare pentru a aduce pe un imens rug jertfă dc flori şi fructe, este pentru Cristian Livescu simbol al creaţiei aduse ca sacrificiu, o ardere interioară «în folosul extazului» şi o speranţă de unire «cu viaţa mitică». {Cristian Livescu, *Introducere in opera lui Ion Pillat...* p. 162—169.)

ŢĂRM PIERDUT

Cu ocazia apariţiei volumului, majoritatea criticilor au căutat sa deosebească nuanţa specială a clasicismului poeziei lui Ion Pillat.

OVIDIU PAPADIMA afirmă dintru început că întreaga poezie are o linişte eleatică. în CAIETUL VERDE şi POEME ÎNTR-UN VERS caracterul ci statuar, tendinţa de a surprinde omul în atitudini simple şi permanente se accentuează iar ŢĂRM PIERDUT aparţine unei lumi asemănătoare- Criticul declară că primeşte senzaţii estetice chiar de la poeme de vădit filon livresc şi de aceea trage concluzia că deşi punctul de plecare este cărturărismul, impulsul il duce pe poet la contemplaţie lirică. Reminiscenţele de istorie şi mitologie provoacă în mişcarea sentimentului imagini poetice de un farmec discret, nostalgic.

Lirismul lui Ion Pillat este o strămutare voluntară pe tărîmul neoclasicismului. *(Ţărm pierdut* în *Gîndirea,* XVI (1937), nr. 6, iunie, p. 307—308; idem, *Scriitorii şi înţelesurile vieţii...* p.218 — 226,)-

CONSTANTIN D. IONESCU susţine la rîndul său că Ion Pillat este un clasic înnăscut. El este departe de a fi un clasic parnasian, tip Leconte de Lisle, găsindu-şi liniştirea la umbra amintirilor antichităţii eline la care este condus de livresc. Clasicismul său este organic. Poetul este el însuşi avid de echilibru, seninătate, culoare, soare, care-1 poartă spre elogiul vieţii. Criticul face fina deosebire că inspiraţia poetului nu pleacă de la fri/a Parthcnonuîui, ci creează ea însăţi

o friză proprie din nesfîrşita dragoste pentru proporţie şi simetrie, iar lumina este înţeleasă ca **o** condiţie primordială a vieţii. Pentru poet zeii trăiesc aievea, el îşi simte sufletul revărsîndu-se peste mări şi cufundîndu-se în cer şi priveşte moartea cu seninătate. Este vorba de **o** lirică superioară, de senzaţii spiritualizate.

Criticul încheie cu afirmaţia că în literatura noastră clasicismul lui Ion Pillat este unic deoarece este organic la fel ca la poeţii germani Goethe şi Ştefan George. *(Un **clasic: Ion** PiUat **cu Prilejul volumului** « Ţărm pierdut «în Ramuri,* XIX (1937), nr. 6, iun., p. 364 — 368

La citirea volumului, ***ŞERBAN CIOCULESCU*** constată că „fostul cîntăreţ al zărilor familiale ale Miorcanilor şi Floricăi, după etapa programatic clasicistă din SCUTUL MINERVEI şi-a statornicit inspiraţia senină în apele Cicladelor, pe tărîmurile antichităţii eline sau în pitoreştile ţinuturi ale Balcicului". Şerban Cioculescu scoate în evidenţă arta împlinită a poemelor, cadenţa lor regulată şi , luminozitatea lor netulburată de nelinişti". El afirmă la rîndul său că formula sufletească a poetului este clasicismul apolinic şi surizător şi încheie cu maliţie că: „în peisajul nostru liric, de îndrăzneţe experimentări formale, de anxietăţi sufleteşti, de revolte sociale, într-uh cuvînt, de, dramatice frămîntări, exemplul lui Ion Pillat este dintre cele mai confortabile". *(Ion Pillat, Ţărm pierdut, versuri, 1934-1936. Revista Fundaţiilor* IV (1937), nr. 7, iul., **p.** 167- 169; idem. *Aspecte lirice contemporane...* p. 214—216; idem. *Aspecte lirice contemporane...* p. 153- 154 }.

în frumosul său articol *Ion Pillat poetul slrălimpezimilor noastre,* Şerban Cioculcscu defineşte calităţile poeziei lui Ion Pillat şi nuanţele deosebite ale clasicismului său. Şerban Cioculescu mărturiseşte că din toată poezia română nu cunoaşte un mai bun meşteşugar al versului ca Ion Pillat. Printre contemporanii săi se află poeţi mai „tulburători, mai relevanţi" decît el, ca de pildă: T. Arghei, O. Bacovia, Ion Barbu sau Lucian Blaga. Meritul lui Ion Pillat este însă altul. „A făcut înconjurul poeziei universale, a experimentat toate formele expresiei poetice, scrutind şi cîntărind vocalele şi consoanele, pe toată gama instrumentelor sonore" /. .. / A scris de asemenea în toate genurile stăpînind toate formele dc versificaţie şi a inventat poemul într-un vers" / . . ./ „în toate însă, şi-a găsit unitatea de ton, acel timbru propriu al personalităţii, pe registrul limpede al versului clasic, luminos, optimist, cu tot simţul acut al labilităţii universale, al vremelniciei noastre pe acest pămînt" /.,./

„În noua orchestraţie, reintegrată geniului naţional. Ion Pillat ilustrează mai bine decît toţi contemporanii săi acea seninătate clasică a sufletului care se scaldă în lumină şi îşi primeşte destinul, ca partea lui pe acest pămînt, fără «probleme*, fără «complexe», fără murmur, la vatra lui, întărit prin simţul intim al solidarităţii cosmice cu tot ce a fost înainte şi tot ce urmează a fi mai departe pe aceleaşi locuri, imemorial hărăzite nouă" (în *România literară,* IV 1971, nr. 15).

Pentru a scoate în evidenţă atmosfera cu totul deosebită a volumului, *ION BIBERI* aminteşte de drama înăbuşitoare a *Elegiilor* din CAIETUL VERDE, care se schimbă de data aceasta în îmbătare de frumuseţe şi dragoste pentru formele plastice. Poetul este un călător care se pierde pe sine însuşi în contemplaţia pură. Lumea este pentru el un spectacol în care descoperă in acelaşi timp jocul infinit al metamorfozelor şi al formelor dc artă antica mediteraneană supravieţuitoare. Ion Biberi observă cu deosebită fineţe că poetul urmăreşte cu încîutare irizările luminii şi conturul lucrurilor înconjurătoare, dar este pătruns, în acela.-i timp, de sentimentul trecutului, al devenirii, al permanenţei dar şi a nesfirşitei schimbări a lucrurilor. Criticul continuă să iscodească psihologia poetului care interpune între el şi lume armătura ideilor şi a cunoştinţelor dar, în acelaşi timp, prinde direct freamătul luminii şi prezenţa imaterială a personajelor mitologice care-i bînhiie imaginaţia. Absorbit dc contemplaţie, cl sfîrşeşte prin a se contopi cu universul şi participă la imensa mişcare a fluxului şi refluxului realităţii, evadind din sine însuşi.

Şi pentru Ion Biberi, Ion PiUat este cel mai autentic reprezentant al spiritului mediteranean şi al echilibrului clasic din poezia noastră- Poetul este atras însă în aceeaşi măsură de vestigiile clasice şi de peisajul autohton şi a ştiut să armonizeze în poezia sa ecoul celor două civilizaţii diferite, afirmîndu-şi astfel entuziasmul deschis receptării tuturor miracolelor. *(Ion Pillat: Rivages eloignâs — Poemes* în *Le Moment,* V (1937), nr. 764, 5 sept., p. î, ***2.)***

Volumul îi dă lui *ION CHINEZU* idtea deosebirii, în poezia lui Ion Pillat, a doua fire: unul venind din contemplarea pămîntului natal iar celălalt pornit dintr-o mare tradiţie de cultură şi limpezime mediteraneană. Aceste două fire sînt strins împletite pînă la contopire. Şi astfel „ciclurile închinate vieţii contemporane au totdeauna arhitectura solidă şi transparenţa clasică după cum cele dm a doua categoric păstrează toată seva sensibilităţii româneşti şi a specificului etnic".

Ion Chinezu face observaţia că ŢĂRM PIERDUT nu este o culegere de poeme inspirate de un motiv dominant. Dar ceea ce leagă toată această varietate de teme este tonalitatea de elegie cîntînd în surdina. Omogenitatea volumului este formată şi de înalta calitate a poeziei, de simplitatea şi adîncă ei claritate, realmnd o esenţă pură *(Ion Pillat: Ţărm pierdut* în *Pagini de critică,* p. **50— 52).**

Desigur că, subînţelcgmd şi opera sa de tinereţe, *POMPILIU CONSTANTINESCU* recunoaşte în poezia lui Ion Pillat nu lung itinerar artistic. Lirica sa a ţinut seama dc experienţele atîtor poeţi modernişti şi n-a încetat să se prefacă, tmzînd spre perfecţiune. Criticul atrage atenţia că la Ion Pillat inspiraţia s-a împletit cu scrupulul unei conştiinţe poetice laborioase. După peregrinările in climatul poeziei parnasiene şi simboliste, poetul s-a reîntors la peisajul autohton şi s-a statornicit într-un lămurit registru de sensibilitate. Artistul însă nu s-a mulţumit să se realizeze într-un tipar unic. După imagismul din PE ARGEŞ IN SUS considerat, de Pompiliu Constantinescu decorativ. Ion Pillat a cultivat peisajul luminos, reveria mediteraneană şi seninătatea clasică supunîndu-se unei veuta-

bile decantări a expresiei, în CAIETUL VERDE popasul poetului într-un nou decor, în care năzuie să se regăsească pe sine însuşi, se continuă în ŢĂRM PIERDUT. Această zonă de neoclasicism în care simte renăscînd mitologia şi folclorul bucolic, peisajul marin care sugerează un infinit clar, se amplifică prin noi înţelesuri. Marea devine un refugiu de linişte şi un învăţ al spiritului cu destinul omului care sfîrşeşte în moarte. In ultimele poeme sînt accentuate resemnarea şi acceptarea zădărniciei de a fi *(Scrieri,* voi. 4. . . p. 391 — 394).

VLADIMIR STREINU îşi începe cronica stabilind două deosebiri în modurile gîndirii omeneşti: „gîndirea proză, care afirmă, contrazice, argumentează, discută încbinîndu-se Logicei, şi gîndirea poezie care insinuează, ispiteşte, cîntă, închinîndu-se Fanteziei". Criticul adaugă că la cei mai mari poeţi se constată goluri de gîndire-poezie, „pe care gîndirca-proză le umple cum poate". Vladimir Streinu este de părere că în ultimele sale volume, Ion Pillat versifică o gîndire-proză şi de aceea consideră necesar să dea cîteva exemple de gîndire-proză si gîndire-poezie în poemele volumului ŢĂRM PIERDUT. Pentru a exemplifica gîndirea-proză selectează versuri din: *Lună pe marc, Plajă pustie, Amurg pe Prut* şi alege versuri din *Cicladele, Buratec lunar, Cîntec de Vremelnicie* exprimînd seducător gîndirea-poezie. în versurile în care răsună fiorul horaţian al scurgerii vremii „prin care poezia sa este identificabilă" corectitudinea logică rămîne pe al doilea plan faţă de poezie. Frumuseţea suplimentară a volumului este socotită de Vladimir Streinu ca venind din „reminiscenţe de lectură". De pildă din Duiliu Zamfirescu *(Sarcofag tracic),* din Arghezi *(Lună pe mare).* Criticul sfîrşeşte prin a afirma printr-o negaţie că: „ŢĂRM PIERDUT nu este aşadar n volum de versuri neinteresant. Chiar Titu Maiorescu ar fi recunoscut claritatea artei şi frumuseţea permanentă din opera lui Ion Pillat, care-i exemplifică recomandarea: ca arta să odihnească spiritul" *(Ion Pillat: Ţărm pierdut* în *Pagini de critică literară...* 1938, p. 70—74; idem. *Pagini de critică literară,* voi. I. .. 1968, p. 61 — 64

Pentru *C. CĂLINESCU,* volumul „nu mai aduce nimic nou. E acelaşi clasicism cu Pan, Ulise, Elena, păstori într-acelaşi eclectism Goethe-Stefan George-Rilke-Moreas, cu prea mari cantităţi de vorbe, într-un duh îngheţat şi cărturăresc, evocîndu-se arheologiceşte Dobrogea şi recurgîndu-se la subtilităţi prozodice" *(Insula mică era...), (Istoria literaturii române. ..* p. 780).

Enumerînd următoarele poeme din ŢĂRM PIERDUT: *Sunium, Himet, Dafni, Epidaur, Păstor ionian, Cicladele, Olimpia, Insulă, OVIDIU S. CROHMĂLNICEANU* ne descoperă că toate acestea sînt evocate ca „simboluri ale eternităţii". De data aceasta „Pillat nu mai practică reconstituirile arheologice din VISĂRI PĂGÎNE. Locurile sînt scăldate dc o lumină strălucitoare şi egală şi trezesc în suflet sentimentul perfecţiunii". Lirismul poemelor „rezultă dintr-o mcîutare care ridică armonia şi echilibrul clasic la o filozofie a vieţii" (Ov. S. Crohmălniceanu : *Literatura română între cele două războaie mondiale..* . voi. 2, p. 121).

DUMITRU MICU, afirmă că poemele din SCUTUL MINERVEI, ŢĂRM PIERDUT şi BALCIC au „eleganţa statuilor greceşti şi traversînd volumele

avem sentimentul de a înainta printre colonade" [...] Arta lui Ion Pillat ajunge la o perfecţiune care, prin rafinamentul pe care îl implică, este aproape o perversiune" (Dumitru Micu, *Gîndirea* şi *Gindirismul...* p. 485).

CRISTIAN LIVESCU consideră oportună stabilirea unor relaţii între ŢĂRM PIERDUT şi PE ARGEŞ ÎN SUS. El începe studiul său adîncind observaţia schiţată de unii dintre critici şi anume că Hellada pentru Pillat nu este o descoperire arheologică ci este vie cu templele şi coloanele ca *nişte trupuri netede de zei,* însufleţite de lumina solara, cu pădurile de măslini şi eucalipţi la umbra cărora se odihnesc şi azi păstorii asemănători celor sculptaţi în bronz. Pentru Cristian Livescu descinderea lui Pillat pe tărîmurile egeice înseamnă o „altfel de întoarcere la părinţi" [. . .] „Hellada este o Florica aridă, năpădită de zei binevoitori [.. .]" simbolizînd puterea şi raţiunea supravieţuitoare şi veghind ca vremea *fugară şi nebună* să nu prăvale lumea în haos" [...] „o Hellada fermecătoare incitînd gustul nemuririi". Pacea sufletească obţinută altădată în *Pădurea din Valea Mare,* este resimţită acum la umbra coloanelor antichităţii. Aşadar reintegrarea In trecutul edenic nu este facilitată numai de natură, ci de întreaga ambianţă zeiască — a miturilor născute dc aceste meleaguri — pulsînd în coloanele templelor, în vestigiile dc artă antică, în foşnetul pădurilor bătrine dc măslini şi chiar în viaţa oamenilor rcpetînd îndeletniciri străvechi. „Timpul pare oprit într-o încremenire asemănătoare cosmosului etern al Helladei şi unde marea, cea dătătoare de viaţă, are acelaşi glas antic şi pare că naşte ţărmul ca pe un altar".

Criticul disceme, în această colindare a lui Pillat în sudul hellenic, reanimarea „metodei" de mitizare a peisajului din PE ARGEŞ ÎN SUS, prin intermediul căreia el stabileşte legătura cu *«bătrînii** [. . .] „cu o fericire dispărută" [. . .] „Răsuflarea Floricăi devine acum a Venerei, palpitînd fecund în vegetaţia insulei". Insula izolată, fără punţi de comunicare, devine o retragere eutanasică, un mod de a obţine extazul, ca la Eminescu. Pentru imaginând pillatian drumul de întoarcere dispare şi apare conturat simbolul închiderii perfecte într-o lume care »e intimizează-

Insula „substituie cert *casa amintirii,* iar căldura este elementul comun al *casei amintirii* şi al *insulei* helladice" [. . .] „Ea facilitează profunzimea reveriei şi cufundarea într-o binefăcătoare matrice eternă".

Pentru a explica modul şi raţiunea poetului de a personifica peisajul. Cristian Livescu citează din studiul acestuia: SPIRITUL MEDITERANEAN (martie 1944. Vezi PORTRETE LIRICE, ed. pentru lit. şi artă /Bucureşti/, 1969, p. 386—404). *„El (omul) cu ajutorul mitologiei anexează marea, cerul; nemuritorii Olimpului îi împrumută nu numai chipul idealizat, dar patimile si gîndurile sale. Peisajul devine uman şi civilizaţia imită peisajul.*

Asemenea forme de evaziune — observă Cristian Livescu — sînt specifice poeticii pillatiene, al cărei extaz nu-şi propune să treacă de *limitele vieţii.* Calitatea adînc şi elementar umană a miturilor justifică perenitatea lor în lumea modernă. Ele sînt simboluri închegate în forme umane ale evoluţiei naturii şi a

desfăşurării nesfirşite a schimbărilor ei ciclice. Legătura mitului — la greci— cu „ritmul şi cadrul naturii" este regăsită de Cristian Livescu *tn* imaginarul pillatian şi de aceea, el afirmă: „descoperirea Helladei de către poetul nostru nu e deloc întîmplătoare. Avem de-a face cu o etapă de confirmări şi aprofundări, şi nicidecum cu una de schimbare a perspectivei Cum au văzut unii critici". Pillat găseşte punţi de contact între felul său de a simţi şi vedea lumea şi cel al sensibilităţii mediteraneene dincolo de caracteristicile specifice temperamentului său r. . .] „El îşi conturează un sistem lăuntric de spaţializare adaptîndu-se altor zone de speculaţie vizionară şi capătă astfel conştiinţa *clasicităţii sale." [...]* „Helladă absoarbe datele virtualităţii autohtoniste in care pe prim plan se situa •amintirea», evoluînd mai amplu *clipa tietrăită,* tărîmul viitual din umbra timpului" *(Introducere în opera lui Ion Pillat...* p. 169— 178

SCUTUL MINERVEI

Cu ocazia sărbătoririi lui Ion Pillat la împlinirea a 50 de ani, prietenul său, poetul V. Voiculescu, îi dedică următorul sonet, închinat jertfei de sine, şi al răscumpărării prin creaţia poetică.

Lui Ion Pillat

Pe volumul *SCUTUL MINERVEI*

îţi încordaşi în Suflet senina ta cruzime
Şi vers Cu vers ca Hercul luptînd să-nvingi tăcut
Poema ca pe o Hidră cu Capete de rîme,
Cu gîndul şi cuvîntul eroic te-ai bătut.

Tăiat stă în sonete un vis de înălţime
Isprava lapidară in cer a străbătut.
Misteriosul înger păgîn, peste mulţime
Minerva luminată te-naltă azi pe scut.

Ţi-ai stins în piept ecoul de aur al iubirii
Pui patimei zăbală şi frîu închipuirii
Cleştarul minţii tale zeiţei dînd în pază.

Şi simţi cum prin amurgul de lut al tinereţii,
Altoi de nemurire pe sterpul trunchi al vieţii
Un zeu se zbate-n tine cînd ea te-mbrăţişează.

în *Universul literar.* L(1941), nr. 14, 29 mart.

ION CANTACUZINO în cronica sa: *O problemă de poezie. jCu ocazia apariţiei volumului* SCUTUL MINERVEI/ consideră că cele 18 sonete alcătuiesc de fapt o artă poetică în care temele au fost repudiate ca şi aparenţele fermecătoare ale vremii in continuă prefacere sau impulsurile pasiunilor barbare. Poetul se consacră numai *ginditorului suflet* călăuzit de-acum dc raţiunea rece a Minervei. Transfigurarea prin cuget şi prin forma clar construită dată gîndirii poetice este premergătoare ultimei trepte, a purificării poeticului, în care cuvîntul — concretizare a conţinutului — devine conceptul însuşi.

Prin potenţarea expresivităţii limbii remâneşti, poetul reuşeşte să adecveze termenul la conţinut. Rămînînd la constatarea perfecţiunii formale a sonetelor. Ion Cantacuzino încheie cu observaţia asupra valorii raportului dintre formă şi fond care naşte măsura, devine gînd şi creează senzaţia permanentă a esenţialului (în *Convorbiri literare.* LXVII (1934), nr.2, feb., p. 151-161).

LUCIAN BOZ declară că ciclul de sonete: SCUTUL MINERVEI este un „jurnal de bord" al unui suflet ajuns — după multe peregrinări – în preajma limpezimilor şi a tăriilor. Evoluţia poeziei lui Ion Pillat lasă să se întrevadă, chiar în miresmele tari ale simbolismului, o dorinţă dc puritate a gîndului şi a formei. Din SCUTUL MINERVEI transpare starea de fervoare a năzuinţei sufleteşti spre adîncimea senină a artei clasice. De aceea acest imn consacrat Minervei, născut dintr-o adîncă trăire şi zbucium nu are liniştea măreaţă a odelor lui Pindar sau Hesiod. El este o rugă, un drum sufletesc spre claritate şi armonie simplă, spre limpezirea inimii şi a gîndului.

„Năvalnica actualitate şi pasiunile trecătoare sînt abolite pentru ca viaţa, în escnţialitatea ei superbă, să se înalţe ca o friză parthenonică". *(Ion Pillat: Scutul Minervei* în *Cuvîntul liber,* seria 3, 1, III (1934), nr. 13, 3 feb.)

CONSTANTIN D. IONESCU observă că încă din poemele din CAIETUL VERDE începe să se simtă descătuşarea poeziei de substanţă terestră şi de istorie, arta plutind ca o entitate abstractă dar caldă totuşi, deasupra omenescului. Clasicismul lui Ion Pillat a căpătat conştiinţa de sine în preajma Parthenonului, el fiind un ideal suprem de artă răsfriiigînd o atitudine de viaţă.

SCUTUL MINERVEI este rezultatul examenului făcut sufletului de poetul însetat de eliberarea din robia frămintărilor dionisiace şi care năzuie spre obţinerea echilibrului şi purităţii apolinicului. Poetul alege Sonetul deoarece marginile fixe şi neîndurate ale acestei forme de poezie corespund exprimării limpezi şi pure ale esenţei unei gîndiri superioare. Direcţionarea lui Ion Pillat către clasicism trebuie interpretată ca o aderare integrală la *poezia pură,* pisc pe care va

încerca să-1 atingă în ultima etapă a poeziei sale *(Ion Pillat. Scutul Minervei* în *Ramuri,* XXVI (1934), nr. 1).

în *Istoria literaturii române* G. CĂLINESCU înseamnă lapidar: „Cu *Scutul Minervei,* culegere de sonete uscate şi efect al unei călătorii în Grecia, Ion Pillat mai stăruie pe calea greşită a poeziei livreşti de admiraţie a culturilor" *(Istoria literaturii române...* p. 779).

Mult mai revelatoare ni se pare cronica lui G. Călinescu scrisă la data apariţiei volumului. Criticul percepe, cu sensibilitate, întunecarea şi amărăciunea de Cocyt — fluviu al infernului — acceptată dc poet cu acea împietrire mîndră pe care sufletele clasice o dau problemelor capitale ale existenţei. Pe Acropole în preajma Dianei şi a Minervei poetul a regăsit o stare care de altfel îi era proprie: „Acea încenuşare a simţirii în faţa devenirii, a schimbării continue, revelate deodată cu regresiunea, îmbătrmirea. Unele din versuri au „măsura clasică a unei inscripţii pe marmură neagră". G. Călinescu încheie cu această sugestivă comparaţie: „închinate unor stări cu lumină crepusculară versurile alunecă line şi întunecate ca nişte valuri de Pont Euxin" *(Adevărul literar şi artistic,* VIII (1934), nr. 687).

ŞERBAN CIOCULESCU, la începutul cronicii sale face afirmaţia: că „nimeni nu a făcut în asemenea grad din poezie un act de voinţă ca Ion Pillat, eare s-ar zice că lucrează după un program prestabilit". Criticul decide că, pregătindu-se să scrie PE ARGEŞ ÎN SUS, poetul şi-a ales mai înainte de toate o formă: versul alexandrin, încadrat perfect în poemă iar aceasta a fost organizată apoi în cicluri.

Criticul nu găseşte în noul ciclu de sonete decît un „accent testamentar, o solemnitate artificială de legămînt sacru", pronunţat la 7 ani după călătoria în Grecia din 1927. Şerban Cioculescu comentează: „Tocmai faptul că i-au trebuit 7 ani sa cristalizeze azi stări sufleteşti *presimţite* ne face atenţi asupra caracterului circumstanţial şi speculativ al emoţiilor grupate în acest ciclu". Şerban Cioculescu nu vrea să sesizeze conflictul sonetelor, lupta dintre dionisiac şi apolinic şi năzuinţa disperată spre apolinic şi nici nu ţine seama de arta poetică a lui Ion Pillat care nu scria niciodată sub impresia imediată a emoţiilor, aşteptînd ca acestea să se decanteze în timp, să se clarifice şi să se cristalizeze.

Şerban Cioculescu constată că „emoţiile au un caracter intelectual", „teoretic" şi observă „neaderenţa lui Ion Pillat la poezia subconştientului, a inefabilului, a misterului". El disterne în sonete recea pasiune pentru geometrie a lui Valery şi orgoliul lui Moreas. Dar recunoaşte, totuşi, o reîmprospătare a liricii lui Ion Pillat prin aceste sonete de echilibru formal şi sufletesc „cărora nu li se poate imputa decît egalitatea, cam monotonă şi puţină emoţie reală" *(Ion Pillat: Scutul Minervei, sonete* în *Adevărul,* XLVIII (1934), nr. 15.385).

OV. S. CROHMĂLNICEANU relevă sensul ascuns al poemului SCUTUL MINERVEI şi anume: lupta împotriva acţiunii devoratoare a timpului prin arta îndeplinită în sensul clasic, al surprinderii permanenţei valorilor eterne. „Lecţia

de clasicism" este compusă din sonete, impecabil realizate, prin care poetul celebrează liniştea şi calmul olimpian, dominat de înţelepciune *(Literatura română intre cele două războaie mondiale, 11...* p. 122).

DUMITRU MICU constată de asemenea că cele 18 sonete ale volumului sînt atît de legate între ele încît întregul volum poate fi socotit un poem, „o mică estetică normativă pentru uz propriu, un program clasicizant radical". Dumitru Micu rezumă astfel semnificaţia volumului: „dispreţuind gloria lumească şi *„vrăjirile vremii înşelătoare"* poetul invocă pe zeiţa Minerva *„Zeiţa clară ca jlacdra"* care-i dă puterea să-şi *„toarne chinul în marmoră cerească".* Prin sonetele sale, ca nişte perfecte coloane de templu, „Ion Pillat doreşte să-i ridice Minervei „o casă" care să înfrunte vremurile- înalta simetrie a sonetelor modelate în *„tipare de azur",* realizează ..arta senină" a cărei *„albă Itge"* seînteie în *„soarele Minervei" (Gindirea şi Gîndirismul. . .* p. 486).

în teza sa de doctorat: *Aspecte stilistice ale poeziei ha Ion Pillat,* 1974, Felicia Giurgiu sintetizează semnificaţia poemelor din SCUTUL MINERVEI. Ion Pillat, caracterizat de autoare drept un temperament apolinic, a căutat să-şi astimpere dorul de armonie şi puritate şi şi-a exprimat credinţa în virtuţile purificatoare ale artei, în stare să înfrunte vremelnicia. Dar în lupta dintre sentimen şi raţiune nu întotdeauna aceasta din urmă iese victorioasă. In penultimul sonet Ion Pillat se arată conştient de influenţa malefică a „amăgirilor" împotriva cărora nu poate lupta. Poetul nu-şi poate găsi vindecarea ci se adînceştc in iluzii deşarte. Dar chiar dacă echilibrul cîştigat se dovedeşte uneori fragil, iar vechile nelinişti ameninţă să invadeze sufletul poetului, procesul creaţiei clasice reinstaurează în cele din urmă domnia calmului şi a seninătăţii. Felicià Giurgiu încheie cu constatarea că „veneraţia pentru Minerva înseamnă renunţarea la tînguire, înseamnă victoria lucidităţii şi a durabilităţii asupra a ceea ce înfloreşte sub semnul despăr" ţirii" şi-apoi Sub „pulbere se cerne".

în *Observaţii stilistice asupra ciclului „Scutul Minervei" de Ion Pillat (Lim bă şi literatură,* III (1973), p. 475—484), Felicia Giurgiu demonstrează că ideea poetică fundamentală, opoziţia *afectivitate — luciditate,* determină structurarea vocabularului în două mari cîmpuri semantice adecvate perfect celor două noţiuni antagonice. Sentimentul contemporaneităţii in mitologie este creat de forma *adresată* a sonetelor, abundenţa *numelor proprii* aparţinînd mitologiei greco-romane, frecvenţa *vocativelor,* a *imperativelor* şi timpul *prezent* al majorităţii verbelor.

Coloratura arhaică a stilului e datorată cîtorva *termeni, comparaţiilor* ample, numeroaselor *paralelisme* dezvoltate şi *topicii.*

Ion Pillat imită retorica şi stilul odelor clasicilor latini.

CRISTIAN LIVESCU formulează, la rîndul său, ipoteza că, în SCUTUL MINERVEI, poetul aspiră să dobîndească armonia şi iluminarea, prin străduinţa dc a realiza o artă perfectă şi pură. Criticul disterne sentimentul imposibilei renunţări la o „poeto-existenţâ" — abolind temporalitatea — care coexistă paralel cu aspiraţia ca prin aderarea la „legile înţelepte" să poată atinge perfecţiunea. în

cele 18 sonete — formînd laolaltă subiectul unei „avîntate meditații" eate preamărită autoritatea lucidității și a rațiunii. La. fel ca și alți critici, Cristian Livescu scoate în evidență conflictul dramatic al poemelor: „trecerea vertiginoasă a anotimpurilor, aducînd „umbrirea" amintirii, „vestejirea visului" și dezamăgirea suferită în mrejele Dianei și ale Afroditei, față de care singura pavăză rămîne scutul Minervei. *«Gînditorul suflet»,* expresie ce definește imaginarul pillatian in această fază, speră să-și cucerească seninătatea o dată cu opțiunea pentru înțeleaptă zeiță. *«Senina fericire puțin îngindurată»,* oferită de supunerea acestui concept de viață și ordine, va fi in stare sâ-i dea forța de a schimba chinul *ta* „marmura cerească" a creației artistice, punte de legătură cu eternitatea. Forma poetică aleasă este sonetul, „un templu robust, capabil să înfrunte zădărnicia". Cristian Livescu stabilește corespondența între *tcasa amintirii** — „leagănul paradiziac al intimității afective și protectoare" din copilărie și *insula* caldă și primitoare din ȚĂRM PIERDUT. în SCUTUL MINERVEI *«sonetul templu** devine la rîndu-i refugiu pentru cel ce căuta adăpost în calea timpului. *Sonetul* reintensifică deci funcțiile bătrînei «case a amintirii». Așadar, „Realitatea imaginii și expresia ei prin convertiri succesive, își are un numitor comun, derivlnd diatr-o imagine descriptivă de copilărie, preluată de dinamica poetică" f_...] „Spațiul legitim și spațiul substitut se identifică, ele devin interdependente, fiecare fiind pentru celălalt o „rațiune necesară". Astfel viziunea se contopește cu realizarea formelor normative ale „tiparelor de-azur", stare dinamică de elaborare a desăvîrșirii prin intermediul căreia poetul tinde să depășească omenescul, prizonier al temporalității.

Intrat însă în sfera olimpiană de puritate, poetul are nostalgia vieții omenești, simțindu-se atras iar de condiția obișnuit-terestră. El nu sc poate dărui cu totul extazului poetic căci visul fuzionînd cu amintirea face să apară «Wi*mera** în care el rămîne înlănțuit. Criticul face legătura între drama din SCUTUL MINERVEI și uncie poeme din PE ARGEȘ ÎN SUS. [Amintim: *Cămara de fructe, Aci sosi pe vremuri,* în care poetul recade in dezamăgirea de a nu putea să-și găsească izbăvirea în extazul poetic] *(Introducere în opera lui Ion Pillat* p. 178- 184 A

BALCIC

Puțini sînt acei critici care, recenzînd volumul BALCIC, țin să confrunte profesiunea de credință, cuprinsă în prefața „monografiei poetice" a Balcicului — Cum este numită de poet, cu realizarea artistică.

După parcurgerea poemelor închinate Balcicului ne întoarcem cu mai multă plăcere la volumul VISĂRI PĂGÎNE pentru a-l răsfoi și a reciti Divanele, a căror

dulceață senzuală și farmec oriental era imaginat de poet in tinerețe. Atmosfera și mirajul celor *0 mie și una de nopți,* arhitectura Helladei, scăldată de mările Mediteranci, reamintite de coastele, lumina și culorile Balcicului cît și freamătul istoriei păstrat de acel peisaj, corespundeau unor trăsături structurale, organice, ale ființei poetului. Poemele atît. de acuarelate nu sînt o mimare a picturilor contemporane reprezentînd Balcicul ci sînt sublimări în poezie ale unor puternice trăiri atit senzoriale cit și spirituale. Nu am făcut decît să schițăm înțelesul prefeței dată volumului în care regăsim stabilit circuitul operei pillatiene.

*Priveliștile sînt **ca** oamenii: cu unele te înrudești din copilărie, pe altele **le alegi cu** afinitatea trainică ce hotărăște soarta sufULlor noastre. Cu dealurile, viile **și** zăvoaiele argeșene de la Florica și la fel cu stepa unduită din Miorcani de pe Prutul moldovenesc legătura mi-au făout-o sîngele părinților și cele mai vechi amintiri. Balcicul însă mi**-a** fost hărăzit ca încununarea dragostei mele pentru mările sudice și **cerul** mediteranean. M-a cuprins treptat ca **o** iubire nouă, cu nostalgia atotputernică **a apelor** și **a** luminii. Mi**-a** fost o îneîntare pentru ochi, o inițiere pentru suflet șt **pentru** minte un învățămînt. Peste pitorescul cetății cu minarete, case vechi turcești, **cișmele în** șoaptă și cafenele pitite sub platani; peste feeria ripelor albe pe care se cațără mahalale asiatice, măgari de culoarea cemișei și lălâroaice in șalvari ca portocala ; peste vraja aceasta oarecum ireală de Halima, Balcicul mi**-a** dăruit legenda biblică și mitul elin. Cînd in fapt sub smochin descopeream la fîntînă, trâgînd vălu**-i Pe** ochi, pe Samarineanca însăși Cu vas de aramă pe umăr, cînd în albia de piatră **sub** jgheab curgător recunoaștem sarcofagul tracic: sub decor trăiam o realitate mai adîncă si zei ascunși îmi arătau limpede drumul Helladei și înțelesul sufletului meu adevărat. Sub cerul însorit în străvechea Dionysopolis, închinată de către greci zeului **viței,** echilibrul **se** naște firesc intre beția dionisiacă **și** seninătatea lui Apolo. Astfel în **mine** avintul nomadului scit se potolește în așezări geto-romane pe **un** tărîm **de vis** ancestral. Adîncirea privcliștei **o** dată cu arheologia sufletului cheamă **pe buze ființa** pură **a** cuvîntului **și** ritmul armonic al lumii, **pentru care** Balcicul **ne poate** fi **o cheie** și prilej. Orice împlinire tinde la despuiere: peisajul **ca** și poetul.*

*Sub romantismul multicolor al Orientului, clasicismul dezgropat își impune **temeliile** și marea veșnică legile **ei** eterne. Particularul **se** rotunjește în simbol **și** formele pămîntului frămîntat, **în** linii **senine** de țărm clasic. Și **pe** măsură **ce** desăvir**șeam** cunoștința locului, **un sens** nou al artei îmi răsărea luminos **ca** pînzele **acelei** corăbii **în** taina amurgului, pasăre albă spre regăsitul Balcic.*

ALICE BOTEZ nu acordă nici o valoare poemelor Balcicului. Versurile sînt lipsite de poezie iar vibrarea sentimentală este vagă, palidă și rece. Balcicul c la fel de absent ca în acele cărți poștale lipsite de sugestivitate care sînt aruncate intr-un sertar *(Ion Pillat: Balcic* în *Vremea,* XII (1940), nr. 578).

Din cronica lui ȘTEFAN BACIU se întrezărește suprapunerea dintre trăirea poetului mărturisită în prefață și realizarea artistică. Astfel, Ștefan Baciu apreciază că, monografia lirică BALCIC, palpită și trăiește prin ea însăși avînd ciudatul aspect al unui *clasicism romantic.* Filtrate prin inimă și prin creier, privelis-

tile Balcicului, alese tîrziu în viață corespund unor adinei afinități sufletești, şi adaugă, „ca o verigă necesară celor ale Floricăi sau ale Miorcanilor cu care poetul se înrudea din copilărie".

Ştefan Baciu descoperă modul de aşezare al poemelor, după un plan gîndit anume, care să dea ființă unui Balcic recreat de poet. *(Ion Pillat: Balcic. Ilustrații de Măria Pillat-Brateş* în *Gindirea,* XIX (1940), nr. 10.)

PAN M. VIZIRESCU remarcă alcătuirea culegerii, formate din poeme grupate omogen, dar publicate deja în alte volume. Poemele răsfrîng o trăire personală în atmosfera de orientalism şi mitologie elină. Ion Pillat este un misticul peisajului şi el este singurul nostru poet actual, care cultivă cu o pasiune fără egal acest gen de poezie. El creează o atmosferă poetică în care derularea schimbărilor sufleteşti, dă operei sale un accent autobiografic.

Volumul BALCIC este o risipire de spațiu şi timp dominate de fiorul unei uşoare melancolii. *(Ion Pillat: Balcic, poezii,* in *Convorbiri literare,* LXXIV (1941), nr. 1.)

Ținînd seamă de declarațiile din prefață, *MIHAI NICULESCU* afirmă că peisajul „coastei de argint" a fost decisiv pentru desăvîrşirea artei poetice a lui Ion Pillat. El a fost o „cheie şi prilej" de pătrundere în adîncimea propriului său suflet. Idealul de clasicitate pe care-1 propune, şi realizează arta sa poetică este un ecou al unui înțeles sugerat de Paul Valcry în poemul său „Palme". Realizarea idealului de artă propus este un exemplu dcsăvîrşit „de unitate de timbru şi ecliilihru armonios" ceea ce înseamnă pentru cititor bucurii dăruite atît minții ți sufletului cit şi imaginației vizuale. Criticul analizează poemele: *Smochinul neroditor, Dionysopolis, Seară pe țărm, Stella maris,* urmărind consecvența între idealul de credință poetică al autorului şi realizarea lui în poezie, şi ajunge la Concluzia că, „desfăşurarea acestui ideal este dusă pînă la desăvîrşita lui împlinire In expresia euforică a unei arte care sintetizează într-un echilibru statornic, tendințe şi împliniri sufleteşti aparent contradictorii, — *«beția dionisiacă** se împleteşte cu «seninătatea lui Apolo»" *(Ion Pillat şi Balcicul* in *Universul literar* L (1941), nr. 14).

VLADIMIR STREINU, în recenzia sa intitulată „Troița poetică", dedicată poeților V. Voiculescu, Ion Pillat şi D. Ciurezu, se opreşte la volumul BALCIC observînd că acesta a luat naştere din spiritul „gospodăresc" al lui Ion Pillat de tl-şi regrupa opera în ediție definitivă. Poemele inspirate de Eakic au fost culese din volumele: B.A.; C.V.; Ț.P.; U.T.; şi ÎMP. IJrmînd linia criticii care-1 asociază pe Ion Pillat cu Vasile Alecsandri, Mlrceştii acestuia fiind înlocuiți cu Florica, Vladimir Streinu discerne în actuala operă ceva din neoclasicismul lui Duiliu Zamfirescu, Pillat arătindu-şi preferința pentru civilizația antică grecească în locul celei latine.

Balcicul, aşezare a cărei istorie rezumă succesiunea multor civilizații atrage cu atît mai mult virtualitățile structurale ale lui Ion Pillat, ademenit dc urmele

unei preistorii locale. în acel peisaj, — nealterat, atunci, de civilizație, poetul simte renăseîndu-i ecourile descendenței scitice *(Sarcofag tracic),* contemplă un decor biblic *(Balcic biblic),* află „fericita Hellada în fundul istoriei" *(Dionysopolis)* cît şt tradiționalismul local, toate evocate cu acel rafinament al poetului legat profund de tradiția culturii europene. Neverosimilul istoric se pierde sub vraja versului plenar. Vladimir Streinu încheie cu observația că nimic nu răneşte dar nici nu exaltă în această artă de suprafață. *(Troiță poetică. ..* în *Revista Fundațiilor Regale,* VIII (1941), nr. 5, mai.)

DUMITRU MICU reține aspectul descriptiv al poemelor. Ion Pillat pictează: „cu o pastă subțire, cretoasă un BALCIC patriarhal, cu migdali, smochini şi duzi, piersici, sarcofage preistorice, fîntîni, turci cu măgari, cadîne şezind pe pietre ori dueîndu-se să ia apă în vase de aramă". Criticul constată astfel asemănarea evocărilor cu subiectele pictate de Izer şi Dărăscu, inspirați şi ei ca şi alți pictori şi ca Ion Pillat de Balcic *(Gîndirea şi Gîndirismul...* p. 4S7).

CRISTIAN LIVESCU este de părere că ciclul BALCIC nu aduce noutăți în devenirea poetului, dar face observația ca: „în circuitul metaforic, ținiiid de *«casa amintirii»* şi de incinta intimizată — trebuie acum menționată *«cetatea** (Balcicul intrînd astfel în *«familia»* arhetipală cunoscută, loc izolat şi refractar la modernitate, ca toate aşezările tematice ale poetului" *(Introducere în opera lui Ion Pillat...* p. 185).

Un interesant studiu ne oferă ENACHE PUIU în *Motivul mării la Ion Pillat* in *Steaua* XXXVI (1985), nr. 8, aug., p. 34 şi p. 39.

Ion Pillat a fost atras magnetic dc realitatea marină, subiect care i-a inspirat poemele chiar din primul volum: VISĂRI PĂC-ÎNE (1918) şi a fost amplificat din ce în ce mai intens în ETERNITĂȚI DE-O CLIPĂ (1914), AMĂGIRI (1916), (Cîntecclc mării), POEME ÎNTR-UN VERS (1937), ȚĂRM PIERDUT (1937), pentru ca în BALCIC (1940) să fie realizat pe deplin.

Criticul se opreşte anume la BALCIC, realizat din contactul lui Ion Pillat cu realitățile dobrogene de Ia Pontul Euxin, volum care are o deosebită semnificație în ansamblul operei pillatiene, deoarece el încheie ipostaza exotică a liricii mării şt o începe pe aceea autohtonă. în primele sale volume, Ion Pillat evoca mediul mediteraneean, cu fauni, tritoni, sirene şi alte zeități marine, pe cînd m BALCIC el părăseşte aceste antice simboluri în favoarea realităților şi prezențelor dobrogene, ca: tătari, măgăruşi, țigănci, pescari, cadine, năvoade, smochini, harbuji, eaicuri, migdale, cimitire tătărăşti ş.a. Schimbarea decorului a dus firesc la modificarea limbajului poetic, dînd naştere Ia un „contrast tranşant" între formația clasică a poetului şi balcanismul noului mediu, căruia i se substituie, dovedindu-se astfel extrem de sensibil la „frumusețea dulce-amarâ tezaurizată de natura şi oamenii acestor locuri", atît dc apreciate dc pictorii: Steriadi, Dărăscu, Iser, Şirato, Florian şi Lucian Grigorescu. Enache Puiu înțelege pe drept cuvînt că „realizarea poemelor din acest volum nu reprezintă o simplă şi mecanică strămutare a autorului de la munte Ia mare, ci echivalează cu procesul de profunde im-

plicaţii intime ale unei împliniri a personalităţii acestuia." (...) Analizînd poemul *Cimitir tătăresc,* în care revelă marea „ca o velinţă cu chenar de pescăruşi" şi poemul *Balcic biblic,* „în care tot efectul provine din abilitatea cu care realităţii prezentului îi sînt contrapuse imagini şi implicaţii biblice întru totul adecvate şi aflate în deplină familiaritate", criticul atrage atenţia asupra forţei poetului „de a extinde viziunea tradiţionalistă" din PE ARGEŞ ÎN SUS şi BISERICA DE ALTĂDATĂ (1926) şi „asupra unui teritoriu necontaminat pînă atunci de această direcţie literară" (. ..) „Emanînd deci în egală măsură din dragostea poetului pentru acest spaţiu geografic, ca şi din gustul pentru frumos al omului dc aleasă cultură, volumul comentat reprezintă negreşit cartea deplinei împliniri a motivului mării la Ion Pillat. S-au Consolidat în lirica românească elementele dc specific dobrogean, intrînd în nemurirea literară mi numai un spaţiu geografic, ci şi o umanitate plină de poezie, cărora acest fecund creator al epocii interbelice lc-a înălţat un frumos imn".

POEME ÎNTR-UN VERS

Pentru nici un.l din volumele sale de poezii Ion Pillat nu pare să fi fost atît de sensibil faţă de reacţia criticilor, ca pentru POEME ÎNTR-UN VERS. Mss. 22.028/1-34 M.L.R. reuneşte, - copiată dc însuşi poetul, - o selecţie făcuta de el, din recenziile şi cronicile la acest volum, semnate de: Constantin Stelian, Matei Alexandrcscu, Erasm (Petru Manoliu), Cicerone Thecdorcscu, Octav Suluţiu, I. Valerian, M. Niculescu, M. G. Constantinescu, Petronius (Tăuşan Gr.), N. Mihăescu. Ion Biberi, Claudia Milian, Pompiliu Constantinescu, G. Calinescu.

El şi-a intitulat culegerea: *Pro şi contra Poemului într-un vers. Spicuiri din critica epocii.* Criticii au luat atitudine, pentru sau împotrivă, iui numai faţă de operă dar şi faţă de teoria literară care prefaţează „noul gen" de poezie al lui Ion Pillat. O amintim pentru ca dialogul dintre operă şi fiecare critic în parte să fie uşor de înţeles.

Astfel, în primul rînd, poetul face deosebirea dintre *Poemul într-un vers* - în care ca sugestie intră şi titlul, - a cărui concentrare lirică esle d.să pînă la esenţă şi din înţelesul căruia se pot dezvolta poeme întregi, după puterea de sugestie a fiecăruia, şi epigrama greacă, rubaiul persan sau liai-kaiul japonez a căror concentrare lirică rezultă dintr-un descriptivism redus la limitele esenţiale. Ion Pillat cunoştea încă din 1910- 1932 acest gen de poeme a căror rezonanţă o aflărn chiar în primul său volum: VISĂRI PĂGÎNE, în unele versuri din Divane sau din Samisen.

O lectură în care cititorul s-ar substitui poetului ar descoperi că multe din ele sînt mărturisirea unor experienţe de viaţă, sentimente personale, sau au luat naştere dintr-o dorinţă imperioasă de a reveni, de a concentra la maximum, ***ca o picătură de parfum*** unele din fostele sale poeme care ar constitui *coşul* ***de flori.***

în continuare Ion Pillat declară că ideea acestei forme de poezie ia venit recitind poeme din Victor Hugo, cînd a fost *izbit că unde din versuri* ***se izolau de la sine ca*** *adevărate poeme într-un vers.* El aminteşte că Paul Valery numeşte «versuri dăruite» acele versuri care izvoresc spontan ca hărăzite nouă de soartă spre deosebire de cele construite Cu migală şi care doar desăvîrşesc *ceea* ***ce*** *primele* ***nc-au*** *indicat printr-o străfulgerare adîncă a conştiinţei.*

Mărturisirea pe care o aşteptăm şi asupra căreia criticii nu au insistat, mărginindu-se mai mult îa forma poemului decit la conţinutul său, vine în sfîrşit: ***Un*** *singur vers, nasc-ut nu făcut, purtat ani de zile, adesea inconştient, filtrînd pcate* ***ani*** *de patimi, rezumînd în el versuri multe, nescrise şi atîtea feţe şi locuri* ***— să ne poată*** *reda taina călătoare* ***a*** *poeziei redusă la unica ci bogăţie de a fi goală şi eternă.* Pentru ca înţelesul versului să nu fie prea individual şi intransmisibil sau obscur, poetul s-a străduit ca cl să aibă *maximum de simplitate şi rezonanţă sufletească.* Autorul simte nevoia să completeze definiţia *Poemului într-un vers* care *ar fi acela* ***in*** *care unul singur* ***e*** *scris, cel dătător de mişcare, iar celelalte rămîn sugerate pînă* ***la*** *sfîrşitul poemului presimţit* şi cere în acelaşi timp *o susţinută şi întinsă colaborare* ***a*** *cititorului* **[. .. j** *un efort de imaginaţie şi fantezie creatoare [. . .]*

Amintim că în diagrama poeziei sale, pe care am reprodus-o in volumul I al ediţiei de faţă POEME ÎNTR-UN VERS sînt trecute la rubrica „poezie pură".

MATEI ALEXANDRESCU consideră că *Poamele intr-un* ***vers*** sînt o greşeală de neiertat. Criticîndu-le şi comparîndu-le, de pildă, cu realizarea posibilă a unor „romane într-o pagină sau a unei tragedii în două replici", Matei Alexandrescu respinge acest fel de a scrie poeme. El le alătură „poeziei unui Voronca şi a acelora din jurul revistei *Unu* care şi-au dovedit şi justificat existenţa prin imagini". Prin compararea *Poemelor într-un vers* cu imagismul modernist, Matei Alexandrcscu îşi exprimă dezaprobarea faţă de acest curent literar la care, Ion Pillat era departe de a adera (Vezi: Ion Pillat: *Tradiţie şi inovaţie* în TRADIŢIE ŞI LITERATURĂ, 1943, p. 9—13.) Şi Matei Alexandrescu continuă cu patimă şi superficialitate:... „vom stărui să se aplice şi d-lui I. Pillat aceleaşi aprecieri ca şi acelor „modernişti" vinovaţi evident de a fi deplasat emoţia estetică de linia întreagă, de pe conturul unui tot unitar, pe anumite colţuri ale obiectului, pe anumite accente deformante". Autorul conchide că *„Poemul într-un* ***vers*** este o perversitate poetică" şi ii denunţă piuă la urmă caracterul de *cimilitură (Pctme într-un vers?* în *îndreptar* I (193(5), nr 2, 21 feb.).

Articolul romancierului si publicistului ERASM (PETRU MANOLIU), cu un vădit caracter pamfletar, nu ţine deloc seamă de intenţiile poetului pe care le răstălmăceşte după cum vrea să înţeleagă. Astfel, ca şi alţi critici pe care-i vom

cita pe rînd, pentru Petru Manoliu *„Poemul într-un vers* nu are valoare decît în măsura în care face parte dintr-un poem construit, ştiut nu presimţit, dar în cazul acesta poemul într-un vers este un simplu vers şi nu mai este poem. Iată de ce volumul domnului Pillat este vicios". Criticul enunţă în continuare eroarea lui Pillat care recomandă: *O astfel de poezie mai cere din partea cititorului un efort de imaginaţie şi o fantezie creatoare.* „Tema aceasta domnul Pillat a luat-o din Paul Valery care crede că nu autorului ci lectorului îi revine sarcina de a avea inspiraţie".. •

Ion Pillat retează cu discreţie citatul pe care noi îl continuăm totuşi: „De aceea, în orice caz, «genul nou» al domnului Pillat trebuieşte îngropat în cea mai perfectă uitare pentru sănătatea şi demnitatea limbii române" *(Ion Pillat: Poemt într-un vers* în *Credinţa* IV (1936), nr. 574, 24 mai).

Şi G. Călinescu, în cronica sa literară. *Ion Pillat: Poeme într-un vers, (Adevărul literar,* XII (1936), nr. 801, 12 april., articol prescurtat apoi în *Istoria literaturii române* (p. 779) ia în discuţie teoria literară a lui Ion Pillat, obiectînd că, dacă într-o operă de mare tensiune sînt momente care se pot izola, în schimb nu se poate crea un singur vers care să sugereze un poem întreg). în articol G. Călinescu recunoaşte că Ion Pillat a izbutit deoarece „versurile sale trebuie să fie căzute din poeme care s-au uscat, flori din pomi care n-au rodit". Criticul nu vrea fă observe că multe din versuri sînt chintesenţa unor poeme scrise cîndva. G. Călinescu face o paralelă între fragmentariştii italieni, care, pornind de la teoria lirismului pur al lui Croce, au început a cultiva poezia de notaţie scurtă, şi intre poemele lui Ion Pillat, pc care, în *Istoria literaturii...,* le socoteşte „prea abundente, vinovate de necondensare în ciuda scurtimii".

în articol, G. Călinescu se ridică împotriva colaborării dintre poet si cititor, dar colaborînd el însuşi cu poetul analizează minunat: *Păstorul mării. Friză, Groapa, Pasărea din basm, Stol coborît* recunoscînd pînă îa urmă că „cele mai multe, aproape toate versurile lui Ion Pillat sînt graţioase, adesea admirabile". în *Istoria literaturii. . .* insă, la sfîrşitul analizei, declară cu toate acestea: „jocul devine anost" şi adaugă că ideea versului unic „este greşită, versificaţia începînd de la distih". Totuşi găseşte printre ele „graţioase miniaturi şi imagini-definiţii amintind de tehnica Iui Jules Renard".

Intr-o altă cronică: *Ion Pillat şi Emm. Lochac* din *Adevărul literar,* XV (1936), nr. 807, 24 mai, p. 10, G. Călinescu insinuează că Ion Pillat s-ar fi inspirat din tehnica *Monostihurilor* poetului francez, apărute in *La Kouvelle Revue Frangaise,* 1 mai, 1936. Redăm conţinutul scrisorii trimise ca răspuns de Ion Filial:

Stimate Domnule Călinescu,

Mulţumindu-ţi pentru interesul pe care l-ai arătat ultimului meu volum de versuri: „Poeme într-un vers" şi pentru subtila şi documentata discuţie a problemei poetice, pe care acest volum îl pune, ţin de datoria mea să răspund notiţei, publicate,

sub semnătura d-tale, la sfîrşitul Cronicei Literare din „Adevărul Literar" din duminică 24 *mai 1936. îmi permit să reproduc notiţa:*

„în numărul pe mai din La Nouvelle revue francaise un poet Emm. de Lochac publică o serie de Monostiches, care sînt foarte asemănătoare cu poemele recente intr-un vers ale d-lui Pillat. Evident, d. Pillat a descoperit însuşi acel mod şi nu poate fi vorba de imitaţie după modele ulterioare. Sînt în lumea literelor idei care plutesc în aer (şi mă întreb dacă d. Lochac e la rîndu-i un model) de aceea supun istoricilor literari ai lucrurilor mai recente, această problemă".

Mărturisesc că am fost cam surprins citind-o, deoarece s-ar părea că reiese dintr-însa că aş fi fost inspirat de „monostiches" ale lui Lochac sau de un eventual model mai vechi, căci „sînt in lumea literelor idei care plutesc în aer". Nu eu voi tăgădui acest lucru, dar ceea ce pot afirma cu toată tăria e că n-am cunoscut pînă azi, cînd am cumpărat „La Nouvelle Revue Francaise" pe mai 1936, nici din auzite, nici din citite, numele sau versurile d-lui Emm. Lochac — şi cu atît mai puţin vreun model al d-sale. în ce priveşte „ideile care plutesc în aer" — de asemenea pînă la citirea versurilor d-lui Lochac n-am întîlnit niciodată poeme într-un vers (sau „monostiches" ca să întrebuinţez acest barbarism) în vreo literatură străină cunoscută mie — sau cel puţin o discuţie în jurul acestui gen poetic.

Citirea versurilor d-lui Lochac, într-adevăr asemănătoare cu ale mele m-a tulburat totuşi — întîiele poeme într-un vers le-am scris în noiembrie 1935, ultimele din volum în decembrie; prima serie am publicat-o in Gîndirea *din ianuarie 1936, volumul de la „Cartea Românească" a fost tipărit în februarie. In martie, cu ocazia unei călătorii la Paris, am luat cu mine cîteva volume. Unul din ele l-am dat eminentului eseist şi romancier, dar şi poetului căruia Paul VaUry i-a scris o prefaţă celebră, lui Lucien Fabre, cu care sînt prieten de mult şi care, cunoscînd foarte bine limba română — a trăit cîţiva ani la noi în ţară — mi-a făcut întotdeauna cinstea să-mi urmărească cu interes versurile. Poeme într-un vers şi prefaţa lor au avut darul să-l intereseze şi m-a rugat ca — dorind să dea din ele la „Nouvelle Revue Francaise" o versiune în limba franceză - odată reîntors în ţară să-i trimit pe un alt exemplar, o traducere „mot ă mot" ca să-i servească de „juxtă" pentru traducerea plănuită.*

Reîntors în ţară m-am executat întocmai.

Nu vreau să trag nici o concluzie — regret însă că în locul tălmăcirii făgăduite, au apărut aceste „monostiches" ale d-lui Emm. Lochac.

Rugîndu-te să primeşti cele mai bune sentimente, rămîn al d-tale

Ion Pillat

Bucureşti, 25 mai 1936

P.S. Te-aş ruga mult, bazat pe dreptul meu de răspuns şi de simpatia şi comprehensiunea arătată de d-ta operei mele, să publici această scrisoare (sau de e prea lungă, părţile ei esenţiale) chiar în numărul viitor şi în acelaşi loc, din „Adevărul Literar" — pentru care îţi mulţumesc colegial.

Scrisoarea a fost publicată în *Adevărul literar şi artistic* XV (1936), 31 mai.

în *Istoria literaturii române...* (p. 780) G. Calinescu recunoaşte că *„les Monostiches"* inventate de poetul francez Emm. Lochac sînt numai nişte ecouri din *poemele într-un vers,* date de Ion Pillat revistei franceze spre publicare.

în cronica sa, *Ion Pillat: Poeme într-un vers (Adevărul,* 1- (1936), nr. 16.029, 25 april, *ŞERBAN CIGCULESCU* continuă ideile lui G. Calinescu si fărîmiţează atît valoarea teoriei literare a lui Ion Pillat cît şi a operei sale. In primul rînd diminuează sugestia poetică a versului din poemul *Le Pape* dc Victor Hugo: *Cette emraude oii semble errer toute la mer,* care i-a inspirat lui Ion Pillat ideea *„poemului într-un vers".* Şerban Cioculescu nu ia în considerare versul în sine extras din contextul poemului, a „pamfletului versificat care este «LePape» ", format „din pretenţioase caracterizări prozaice aparţinînd numai formal lirismului prin haina scrisului". în continuare, criticul nu gradează procesul de creaţie al poemului, adică naşterea spontană a versului *purtat ani de zile, adesea inconştient, filtrînd poate ani de patimi* şi apoi prelucrarea lui în cele 14 silabe ale versului clasic alexandrin, cu scopul de a reda ideea poetică, în cea mai limpede formă.

Amestecînd etapele între ele astfel încît să se creeze confuzii şi contradicţii, criticul denunţă „artificialitatea procedării poetice" [...] care „anulează pretinsa geneză intuitivă a versului [-. -] supus unei *uniformizări* dc laborator şi transformat, printr-o altă operaţie în alexandrin". Şerban Cioculescu este împotriva generozităţii şi încrederii poetului dc a atribui „cetitorului de vers mai puţin simţitor [.. .] capacitatea de a reface poema de variabilă întindere, prin „efort de imaginaţie" şi „fantezie creatoare [.. .] ceea ce înseamnă „a atribui insului cu potenţial emotiv redus, rolul preponderent în poezie". în cazul acesta — adăugăm noi — poezia unui Rimbaud, Mallarme, Paul Valery, Ştefan Neniţescu — la noi —ar rămîne de neînţeles. Judecind puterea emoţională a versului, Şerban Cioculescu ia discreţia pdlatiană drept lipsă de simţire, „sugestibiîitate emotivă redusă".

Ion Pillat spune clar că *poemul* este format din *vers* cît şi din *titlul* acestuia, Or, la fel ca Matei Alexandrescu, şi Şerban Cioculescu le disociază, adică citeşte mai întîi textul şi caută apoi sâ-i potrivească titlul dînd astfel *poemului într-un vers* valoarea unei ghicitori.

CICERONE THEODORESCU în *Poeme într-un vers* (in maniera lui Ion Tillal), *Eloarea de foc,* III (1936), nr, 22, 2 iul., minimalizează valoarea poemelor, reluînd ultima idee a lui Şerban Cioculescu, despre caracterul de ghicitoare al poemului — nicidecum scontat de Ion PiUat — şi afirmă: „Mai degrabă succes de salon periferic decît nobilă artă poetică, noul mod liric al d-lui Pillat s-a întîmplat să amuze — pentru a nu fi nedrepţi, pe foarte mulţi oameni de gust". Criticul continuă să pastişeze — la modul vulgar — poemele.

MIHAIL SEBASTIAN recunoaşte frumuseţea prefeţei volumului care stabileşte o întreagă artă poetică dar consideră că aceasta este disproporţionată faţă de valoarea poemelor. Pentru Mihail Sebastian *„poemul într-un vers"* este „un vers dintr-un poem", şi îi lasă impresia de fragmentar, de neisprăvit. Nesesizînd puterea de sugestie a *poemului într-un vers* rupt de orice context şi luat în sine, criticul conchide că un vers îşi capătă plenitudinea în măsura în care el se integrează unui poem. „Rupt de acolo, devine în cel mai bun caz un detaliu ornamental izolat" *(Poeme într-un vers* în *Rampa,* XIX (1936), nr. 5488, 1 mai).

OCTAV ŞVLUŢIU declară de la începutul cronicii sale că „Tentativa lui Ion Pillat de a face un poem dintr-un singur vers este principial neavenită". Tînârul critic explică apoi, în termeni comuni, dezvoltînd ideea antecesorilor săi, că „poezia este o curgere complexă de poziţii psihologice şi deci fiecare vers este un moment psihologic" [...] „mai multe versuri colaborează Ia crearea blocului întreg al stării sufleteşti care să provoace emoţia estetică". De aceea, „un vers nu poate rămîne decît o parte a unui tot care singur poate da valoare unei părţi". Contrazicînd teoria literară a lui Ion Pillat, Octav Şuluţiu continuă glosînd exagerat pe marginea celor spuse de unii dintre critici :— :„-Versul singur nu poate sugera decit foarte puţin [...] E tot aşa ca şi cînd un muzicolog ar pretinde să facă o simfonie Cu un singur acord! Versul e doar un acord al poemului care nu se poate împlini decît din concursul tuturor acordurilor. Poetul vrea să sugereze cu părţi totul. Dar sugestia unui tot se face tot printr-un tot..."

„Toate versurile acestea sînt simple versuri şi de loc poeme. Unele sînt imagini izbutite şi frumoase" [...] (Octav Suluţiu: *Ion Pillat: Poeme într-un vers, în Familia,* III (1936), nr. 5, mai-iun., p. 93-94).

Pornind de la teoria literară a lui Ion Pillat, *POMPILIU CONSTANTINESCU* defineşte într-un fel propriu valoarea *Poemelor într-un vers.* Criticul începe prin a observa strădania lui Ion Pillat ca pe parcursul operei sale să se purifice de discursivitate. Ultima sa experienţă este hotărîtoare în acest sens, şi dă prilej criticului să ia în discuţie idei în legătură cu structura şi esenţa poemului- La fel ca şi alţi critici, Pompiliu Constantinescu este împotriva izolării unui vers de poemul care-1 conţine. Relativ la citatul pe care-1 face Ion Pillat din Vale>y cu privire la *„versurile dăruite" acele versuri care izvoresc spontan ca hărăzite nouă de soartă,* Pompiliu Constantinescu e de părere că Ion Pillat „omite esenţa cugetării valeryste", care socoteşte aceste „versuri dăruite ca o învingere a unui obstacol a materiei exprimate, in corpul unui întreg poem, nu în afara Iui" şi conchide deci că experienţa Iui Ion Pillat nu purcede din Valery decît exterior. El afirmă în continuare că ceea ce „bănuia Ion Pillat a fi *poezia pură* este numai fantezism dus la cea mai mare simplificare, la o sugestie fulgurantă".

Pompiliu Constantinescu continuă, generos, — eliberat de nevoia de a contrazice teoria literară a *poemului într-un vers,* — insistînd asupra frumuseţii şi puterii de evocare a imaginilor, alcătuind „tablouri concentrate, incisive", unele din ele „de un bucolism, pur de o fantezie minuţioasă, savanta". El sfîrştşte prin a recunoaşte: „o artă dc miniaturist preţios, dc un impresionism plin de sugestive impresii, de ingenioase decoruri în cuvinte. .. o salbă de imagini rare"... *(Ion Pillat: Poeme intr-un vers, edit. Cartea Românească* in *Vremea,* IX (1936), 26 april., nr. 434).

în articolul său *Poeme într-un vers sau Versificația în vacanță* (*Gazeta,* III (1936) nr. 637, 28 april., și *Pagini de critică literară...* p. 64-70), VLADIMIR STREINU trece in revistă unele din poeziile lui Ion Pillat pentru a atrage atenția că din „contextul mai tuturor poemelor lui Ion Pillat putem desprinde versuri de-sine stătătoare, grupuri memorabile de cuvinte, ca o colecție de proverbe, de sentințe, adică *Poeme într-un vers".* Acestea țin deci dc întreaga operă poetică a lui Ion Pillat, „poet de structura clasicistă care se joacă la sfîrșitul carierii, cu prisosul puterii sale de lapidaritale".

Criticul se ridică împotriva năzuinței lui Ion Pillat de a concentra în vers o esență lirică- Reluîndu-1 pe C. Călinescu, Vladimir Streinu caracterizează, — printr-un joc de cuvinte, arta hii Ion Pillat, „Cu fantezie dar lipsită de fantezie, energică fără îndrăzneală și cu limite — dar nu „limitată". Astfel, dacă prin întrebuințarea „versului dicton", *Poemele într-un vers* se integrează întregii opere a poetului, teoria din prefață „prin care Ion Pillat a ieșit din natura măsurată a talentului său", dovedește numai manifestarea unui iubitor dc poezie.

Se va continua cu cronici, mărunte, mai puțin uniforme în deprecieri dar unanime în aprecierea *Poemelor într-un vers.*

PERPESSICIUS începe cu constatarea că Ion Pillat cu fiecare din volumele sale de poezii și-a împrospătat nu numai temele, dar înseși instrumentele de expresie: de la amplul vers alexandrin, la stanțele „Satului meu", de la „strofele de marmoră ale peisajului elin", la versul liber „de un rar cristal". *Poeme într-un vers* este ultima din aceste experiențe, care cere nu numai un cititor împătimit de poezie dar unul hotărît sâ se supună jocului de sensibilitate și de inteligență impus de Ion Pillat. Ele sînt departe de a fi un semn de sterilitate, ci trebuiesc considerate ca „un joc de artă subtil și ademenitor". Recunoscînd farmecul intrinsec al acestor „poeme într-un vers", Perpessicius înțelege să risipească cele două confuzii la care au dat naștere. în primul rînd ele oferă o lecție de asceză lirică (considerată sterilitate). în al doilea rînd, jocul cuvintelor duce gîndul la *epigramă* și *calambur.* Multe din poemele într-un vers ale lui Ion Pillat par a fi epigrame numai că: „locul jocului de cuvînt îl ia jocul de spirit". Criticul sfîrșește prin a constata că *Poemele într-un vers* alcătuiesc un foarte bogat repertoriu de teme lirice ce se cer dezvoltate. (Conferință ținută la radio la 26 sau 27 martie 1936.)

Sugestia lui Perpessicius a avut urmări. Desigur nu ca un răspuns la recomandarea lui Perpessicius, MIRCEA STREINUL la 14 mai 1936, scrie lui Ion Pillat o carte poștală, păstrată în arhiva familiei și din care reproducem: „Stimate domnule Ion Pillat, vă mulțumesc pentru volum. Vom scrie despre el. Dar nu acesta este rostul prezentei cărți poștale. La volumul D-vs „Poeme într-un vers" am scris niște comentarii lirice. Aș vrea să tipăresc în curînd aceste comentarii sub titlul: Comentarii lirice în terține la poeme intr-un vers de Ion Pillat. Deși nimeni nu-mi poate interzice în public un astfel de volum țin, totuși, să am aprobarea D-vs. Vă transcriu patru din aceste terține. Urmează comentarii lirice la poemele: *Vecernie, Stelă de mim, Păstorul mării, Casă la Balcic.*

V
"ge
M
,s|
;m
[M
1

Cartea lui Mircea Streinul: COMENTARII LIRICE LA POEME ÎNTR-UN VERS DE ION PILLAT cu 12 gravuri de Rudolf Rybiczka, Editura George Dr.mur, a apărut în 1936 la Cernăuți. Exemplarul trimis lui Ion Pillat poartă următoarea dedicație:

Domnului Ion Pillat această încercare de cunoaștere lirică la „Poeme într-un vers", care mi-au prilejuit cea mai frumoasă muncă literară și mi-au vegheat tristețea de a fi om, împreună cu omagiile lui Mircea Streinul.

Cernăuți, într-a 29-a lui decembrie din 1936.

Comentarii la Poeme într-un vers de Ion Pillat (și anume: *Lalele; Lacrimi; întoarcere; Amintirea; Primăvară: Sfîrșit de iarnă; Cetatea din mare; Zarzăr la mare ; Bujori sălbatici; Luntrașul; Despăduriri ; Țară)* a scris și Vasile I. Posteucă In *Iconar,* II (1937), nr. 8.

N. MIHĂESCU declară că *Poemele într-un vers* sînt „adevărate bijuterii lirice". „Deoarece ele nu au nimic din he.rmetismul poeziei moderniste ele vor răsplăti cititorului, neînsemnatul efort dc înțelegere, cu cele mai bogate dăruriri de emoție estetică. Subtilele și sugestivele nuanțe de fond și orchestrația verbală mărturisesc încă o dată arta poetică a lui Ion Pillat" *(Ion Pillat. Poeme într-un vers* în *Vitrine,* XXVIII (1936), nr. 8468, 3 april.).

i". *VALERIAN* recunoaște limpezimea de cristal și puterea dc expresie a poemelor. Ele reprezintă pentru cititor o delectare inedită și o invitație de a se lua la întrecere cu poetul: „in sarabanda de imagini, căutind să împlinească goluri lăsate înadins, oferă deci o piatră de încercare pentru gradul de sensibilitate al fiecărui iubitor de poezie" *(Poeme într-un vers de Ion Pillat* în *Viața literară,* XI (1936), nr. 6, 25 mart.).

Analizind valoa rea realizării artistice a *Poemelor într-un vers, M. NICULESCU* încheie: „Artă de inspirație nobilă, clasică prin echilibrul proporțiilor juste și armonia accentelor egal răspîndite, dar o artă îmbogățită cu toate sugestiile unei fertile experiențe poetice, la capătul căreia „Poemele într-un vers" însemnează nu numai culegere de versuri unitare în intenție, atmosferă și putere de sugestie, dar o *carte* în înțelesul atribuit dc Mallarme acestui cuvînt și o operă de maturitate artistică ce se impune admirației noastre, cu autoritatea desăvîrșirii" *(Ion Pillat. Poeme într-un vers* în *Universul,* LIII (1936), nr. 89, 30 mart.).

în cronica sa *CONSTANTIN STELIAN* încearcă sâ împrăștie zeflemeaua unora dintre critici care au comparat „poemul într-un vers" cu cimilitura, afirmînd că asemănarea e bună și în favoarea poetului căci cine poate contesta ingeniozitatea cimiliturilor în folclorul nostru? Cu deosebirea că „poemul într-un vers" rezultă din maxima concentrare a unui liric descriptiv pe cînd cimilitura este brodată pe numorul didactic. „Efortul intelectual și imaginativ le înrudește pe amîndoua, ca și contribuția de colaborare subiectivă pe care trebuie să o depună

cititorul" [...] Şi profesorului de literatură care a fost Constantin Stelian, volumul lui Ion Pillat îi aminteşte „miniaturile" scriitorului francez Jules Renard (1864— 1910) în *Ion Pillat: Poeme într-un vers* în *Convorbiri literare,* LXIX (1936), nr, 4 — 7 april.— iul.).

OR. TĂUŞAN apreciază *Poemul intr-un vers* ca un dar pe care I-a adus Ion Pillat literelor româneşti. El este o originală reuşită care-şi propune să prezinte poezia sub forma ei cea mai pură — adică „sub forma deşteptării în sufletul nostru a marei vrăjitorii [...] a tainelor lumii" [...] *Versul unui creator de poeme. Poezia nouă a d-lui I. Pillat* în *Viitorul* XXVIII (1936), nr. 8470, 5 april.)

GII. SELTEN este de părere că „la fel ca Paul Valery, Ion Pillat a căutat să dea poeziei sale o cît mai marc perfecţiune, o cît mai mare puritate a simţirii sale, exprimată în cea mai adecuată formă posibilă". *(Ion Pillat. Poeme într-un vers in Românul,* IV (1936), nr. 155, 6 april.)

în *Ion Pillat: Poemes en un seul vers* în *Le Moment,* IV (1936), nr. 342, 6 april., *ION BIBERI* caracterizează astfel opera:

„Tehnica lapidară a versurilor sale, expresia sobră şi clară, limpezimea gîndirii, au dus din ce în ce mai mult către o artă pură. Artistul a băgat de seamă că vraja poetică a marilor poeme poate fi rezumată într-o singură formulă evocatoare".

„Versul prelungeşte în suflet presentimentul unui miracol, penumbra unei tristeţi sau profunzimea unui gînd"

Tot atît de poetic caracterizează *CLAUDIA MILLIAN MINULESCU* forma şi fondul poemelor, scoţînd în evidenţă expresia lor pură rezuUînd din cea mai concentrată sinteză şi din arta lui Ion Pillat dc cercetător în orfevreria versului. Arta de a sugera este mai mult decît a descrie în forme precis conturate. „Cuvîntul laconic creează în jurul lui un arabesc de gesturi şi se înscrie în tăcere ca un comandament viu, plin de sentinţe viiloare." Poeta sfîrşeşte cu remarca: Ion Pillat „este un stilist de mare clasă". *(„Poeme într-un vers de Ion Pillat"* în *Dimineaţa.* XXXI (1936), nr. 10.521, 8 april.)

TRAIAN CHELARIU e impresionat de lumina lină a unui suflet contemplativ răspîndită de poeme. Mişcarea interioară „atinge perfecţiuni ce se integrează de-a dreptul în poezia de totdeauna a sufletului omenesc, aplecat deasupra propriului peisaj şi al lumii. [. . .] Cartea d-lui Pillat e astfel una din cele mai limpezi culmi lirice atinse de un mare poet român" *(Poeme într-un vers. . .* în *Glasul Bucovinei,* XIX (1936), nr. 4802, 29 april.).

ION CHINEZU remarcă, în primul rînd, că rolul pe care îl are tăcerea în poezie, în general, în aceste poeme devine de o importanţă esenţială: „Protecţia pe fondul de imensă tăcere albă a acordului unic, capabil să stîrnească în suflet o melodie întreagă dintr-un crîmpei, acesta este poemul într-un vers [. ..] El scapă de banalitatea epigramei sau de inconsistenţă prin profunda şi autentica sensibilitate a autorului". Poemele sale sînt: „zvelte, triste ca plopii tineri presăraţi la mari depărtări pe şesuri întinse". *(Pagini de critică literară,* 1969, p. 48—49).

în revista *Le Mois,* 1 iul.—aug.. 1936, *ILARIE VORONCA* (1903-1946) apreciază *poemele într-un vers* traducînd în limba franceză: *L'île d'aromates* (Insula de mirodenii); *La maison de l'cnfance* (Casa copilăriei); *Retour* (Reîntoarcere); *Maison a Balcic* (Casă Ia Balcic)," *Art poetique* (Arta poetică III); *Le berger* (Păstorul).

în *Les Annales* 25 iulie 1938, Uarie Voronca împreună cu scriitorul francez Jacques Lassaigne traduc: *Le golfe* (Golful); *Canide* (Camee); *Dryade* (Driadă); *Mer terrestre* (Mare pămînteană); *Valouette* (Ciocîrlia); *Nuages* (Norii); *Temple antique* (Templu antic); *Marbre grec* (Marmură greacă); *Frise* (Friză II).

Menţionăm şi elogiosul articol apărut la Buenos-Aires în *La Nacion,* 7 sept., 1936: *Un libro de poemos en un solo verso, ha publicado Pillat* (Par los caminos del Mundo) de (Mărgărita Abella Caprile, poetessa).

Sînt traduse: *La isle de los aromas* (Insula de mirodenii); *La casa de la niiiez* (Casa copilăriei); *Relorno* (Reîntoarcere); *Casa en Balcic* (Casă la Balcic); *Arte poetica* (Artă poetică III); *El pastor* (Păstorul).

La cronicile scrise cu ocazia apariţiei volumului vom adăuga o scrisoare primită de la *EUGENIU SPERANŢIA* şi trimisă din Cluj, la 16 aprilie 1936:

Prietene dragă,

Poemele într-un vers sînt un mijloc excelent pentru a recunoaşte spiritele cu adevărat înzestrate artisticeşte. Ca reactivii în chimie. Am şi făcut încercarea şi mi-a dat rezultate surprinzătoare.

Valoarea lor ? De acelaş gen ca schiţele în creion cu care un Rembrandt sau un Rubens îşi pregătesc marile lor pînze. Extrem de elocvente in ce priveşte procesul de inspiraţie şi elaborare artistică. Psihologiceşte: continuă ideologia mărci poezii simboliste.

Personal mi-au plăcut multe, precum: Copilăria, Plaja, Oglinda spartă, ele, ctc.

îţi mulţumesc pentru acest rezervor de sugestii. Poezii sau Substanţă pentru reverie in formă de comprimate.

Cu veche şi afectuoasă prietenie

Speranţia

O delicată analiză a POEMELOR ÎNTR-UN VERS este semnată de *OVIDIU PAPADIMA* (în *Scriitorii si înţelesurile vieţii.* Editura Minerva, 1971, p.218 — 226, eseu repetat în *Creatorii si lumea lor).*

Criticul vorbeşte la început, cu Subtilitate, despre clasicismul lui Ion Pillat, înlesnit de clarităţile sale înnăscute sufleteşti, dar care este în fond o proiectare de nostalgii, o neobosită căutare a luminii:de la *Cîntecele stepei,* la *Pe Argeş in sus,* de la *Biserica de altădată* la *Scutul Minervei.* în *Biserica de altădată* Ion Pillat a luat din cultura populară setea de viaţă, facultatea străveche a poporului de a-şi

azvîrli sufletul în afară, în soare, iar nu ele a se apleca peste el ca peste o fîntînă. Lirismul lui Ion PUlat s-a strămutat firesc pe acest tărîm de lumină, dar care are o nuanţă amară. Căci pentru poet „tot ce e mişcare, fie cît de încărcată de viaţă, duce către conştiinţa, atît de acută a nesfîrşitei treceri către neant. în vremile noastre dc nestăvilită izbucnire dc energii, sentimentul tragic al existenţei creşte copleşitor". Din cele scrise de critic reiese că, „încremenirea în statuar, liniştea eleaticâ a poeziei sale", accentuate in CAIETUL VERDE şi desăvîrşite în POEME ÎNTR-UN VERS, surprinde omul şi sufletul său în atitudini simple şi permanente ca rezultat al năzuinţei Iui Ion Pillat de liniştire a întrebărilor de nedezlcgat ale conştiinţei. Pentru Ovidiu Papadima *poemele într-un vers* sînt „o răscruce a evoluţiei sale poetice". După SCUTUL MINERVEI, acestea amplifică accentul clasic prin simplificarea la extrem, prin reducerea la esenţă a poeziei. ŢĂRM PIERDUT este tot o ancorare într-o lume de frumuseţe şi pace nemişcată.

Ovidiu Papadima continuă să caracterizeze *poemele într-un vers* comparîndu-le cu poezia modernistă. în timp ce punctul terminus al poeziei moderniste este imaginea luată în sine ca mijloc absolut de expresie, dar făcînd parte dintr-o succesiune de alte imagini dc cele mai multe ori fără nici o legătură între ele, evocînd Uimi şi stări sufleteşti ce coexistă, dc-sine-stătâtoare, tocmai pentru a sugera dinamismul vieţii şi al ritmului sau nestăvilit, *Poemele într-un vers* sînt înregistrări ale unor realităţi ce încremenesc alături unele de altele. Tehnica lirismului modern este aceea a filmului. O succesiune de momente sufleteşti accelerate, condensate în rapiditatea nebună a filmului care după rularea sa este îngropat in u itare. Tehnica *Poemelor într-un vers* este aceea a basoreliefului. Ion Pillat şi-a dat seama „că anticii încremenesc viaţa în statui ca să o facă să trăiască milenii". Criticul întrevede in aceste poeme „contururile statuare ale lumii antice". Dar pentru descifrarea maximei lor frumuseţi se cere participarea cititorului, a imaginaţiei şi bogăţiei sale sufleteşti care le poate amplifica conţinutul ca o cutie de rezonanţă.

AUREL MARTIN oferă o simplă şi originală interpretare. în *Poeme într-un vers,* explică criticul, Ion Pillat încearcă aventura poeziei pure într-un mod care-1 individualizează căci intenţia sa nu ilustrează nici teza valerystă nici pe aceea a abatelui Bremohd. Poetul nu are nici vocaţia „algebrei poetice" a primului şi nici pe cea a dăruirii mistice a celui de al doilea.

Deoarece Aurel Martin a pomenit de cei doi teoreticieni care împreună cu Mallarme au încercat să definească conceptul de „poezie pură" ne permitem să amintim felul în care Ion Pillat sintetizează dezbaterile în jurul acestei formule: *„Poezia pură e o armonie verbală, care nu-şi bazează forţa magică pe. nici-o contingenţă. Poezia pură e în afară de idei, de sentimente, de imagini, • - ca nu cunoaşte subiect, cu atît mai mult teză morală sau filozofică" [...] „Poezia Pură absolută — aşa cum o cer canoanele de mai sus — e aproape imposibilă; elemente străine, prozaice, îi vor aburi — mai mult sau mai puţin - - limpezimea ideală. Sînt totuşi cazuri cînd ea rămîne totală în orbitoarea ei strălucire — fie intr-un vers izolat al cărui farmec pătrunzător nu provine nici din idee, nici din sentiment, nici din imagine,*

nici măcar din muzica silabelor răzleţe, dar din o armonie a cuvîntului in sine preexistentă tuturor. . ." (Ion Pillat. *Eminescu şi poezia pură* în TRADIŢIE ŞI LITERATURĂ, 1943, p. 191-192).

Este interesant chipul in care Aurel Martin priveşte realizarea poeziei pure •de către Ion Pillat. Criticul observă, în primul rînd, că poetul este „un plastic, un auditiv subjugat de concretitudinî nu de abstracţiuni, un îndrăgostit de peisaj, de forme, chemat de amintiri şi de doruri, un sentimental ce-şi supraveghează trăirile afective şi cerebrale, ordonîndu-şi fantezia şi elanurile în limite ce exclud exagerările de orice tip. Astfel condiţionat temperamental experimentul său se personalizează, nuanţînd, prin atitudine şi rezultate, însuşi conceptul de poezie pură" [•••]• »E vorba la Pillat nu de oaze de frumos şi esenţial" [...] „ci de renunţarea conştientă prealabilă sau nu, dintr-un posibil text, la toate versurile cu implicaţii nelirice şi de consemnarea doar a momentului apogeu, cînd Poezia atinge nivelul maxim de concentrare şi perfecţiune, cînd expresia cunoaşte, deci, formula ideală".

Elocventa expunere a lui Aurel Martin ar fi fost perfectă dacă ar fi fost însoţită de câteva exemplificări asemănătoare acelora date de Ion Pillat pentru a scoate în evidenţă poezia pură din versurile lui Mihai Eminescu *(Metonimii..* . p.228 —230).

DUMITRU MICU aminteşte că, spre sfîrşitul carierei sale poetice, idealul estetic al lui Ion Pillat este „poezia pură" despre care discută în *Valery, Rilke şi poezia pură* din PORTRETE LIRICE şi în *Poezia pură* din *Viaţa românească,* nr. 6, 1938. *Poemele într-un vers* sînt rezultate din nevoia de purificare a propriei creaţii.

Dumitru Micu trece asupra teoriei estetice a Iui PUlat, „discutabilă, ca orice estetică", şi este interesat de ceea ce a reuşit să realizeze poetul afirmînd că multe din *Poemele într-un vers* sînt „versuri dăruite" şi nu fabricate (în *Gîndirea şi Gindirismul.* .. p. 490).

VICTORIA ANA TĂUŞAN declară că POEMELE ÎNTR-UN VERS „sînt cea mai acută formă a căutării în poezia lui Ion Pillat", „siguranţa cu care operează poetul este a unui magician, al unui stăpîn de vers dar şi de tăcere..." „plină de sensuri, „semnul cel mare al inspiraţiei". *(Ion PUlat: Ceremonia naturii. ..* p. *26*—27).

OV. S. CROHMĂLNICEANU observă că, în timp, Ion PUlat preferă formele fixe cum sînt de pildă sonetele din SCUTUL MINERVEI sau versul alexandrin din STANŢE. Criticul este de părere că, în mod formal, „principiul concentrării" l-a condus pe Pillat la ideea „poemelor într-un vers", definiţii care apar ca „frize graţioase". *(în Literatura română intre cele două războaie mondiale,* voi. II... p. 122J

CRISTIAN LIVESCU începe analiza volumului desfăşurînd teoria lui Ion Pillat despre poezia pură de care acesta era preocupat încă din 1920. Criticul menţionează eseul: *Eminescu şi poezia pură* (1930) /În TRADIŢIE ŞI LITERATURĂ.. p. 202 — 213/ în care poetul analizează armonizarea perfectă a „puterii unei revelaţii" cu „expresia pur poetică". Cristian Livescu relevă că Ion Pillat nu

credea în realizarea Poeziei pure absolute căci „elemente străine, prozaice, *ii* vor aburi — mai mult sau mai puţin — limpezimea ideală". Ion Pillat este de părere că limpezimea ideală se găseşte *într-un vers izolat* dar ea nu provine nici din idee şi nici din sentiment dar „din armonia cuvîntului în sine". La Eminescu poezia pură provine „dintr-o *sinteză nouă a aşezării cuvintelor,* sinteză care de multe ori Ie împrumută o putere neaşteptată unită cu un element muzical propriu".

Aşadar oarmunla poetică» se bizuîe pc crearea «acelor sinteze favorabile fluidului poetic pur» şi descătuşarea acestui fluid este cea mai «autentică» direcţie In arta poetică". Acestea — observă Cristian Livescu, ne-ar determina să credem că „Pillat porneşte împotriva imaginii, în căutarea *armoniei cuvîntului în sine". Poemele într-un vers* sînt năzuinţa lui Pillat spre poezia pură, anti-imagine, „o decupare a secvenţei celei mai preţioase din *fluidul* poetic de nedefinit". Dar, continuă criticul, ele nu sînt decît reluarea „unor obsesii mai vechi", „reve niri asupra unor momente deja cunoscute din devenirea poeziei lui Pillat [.. .}

Nu este nici pe departe vorba de o dezagregare a imaginarului [...], ci o rcsintetizare a sa, o „reorganizare" a materiei poetice [. . .] Aşezate într-o anumită ordine, aceste poeme ar putea rezuma volumele anterioare [.. .] Avem de-a faccnu cu anti-imagine, ci cu *imagini sintetice,* decurgînd din împăcarea perfectă, încadrul vizionarului, a spaţiului lăuntric şi al logosului poetic" [. . .]

Cristian Livescu enumera motivele poeziei piliatiene reapărute pe calea „fluidului poetic" şi astfel reîmprospătate. Noutatea mai constă din efortul de concentrare, de lapidaritatc, cît şi din «sinteza nouă» a aşezării cuvintelor. Tocmai aşteptarea *«iradierii misterioase a cuvintelor** asigură poemelor un farmec special, ele reflcctînd adincurile unei intimităţi sufleteşti. Cristian Livescu încheie cu fineţe: „dintr-o doctrină savanta asupra *poeziei pure* şi forţele ei considerate magice,. Pillat şi-a întocmit o teorie a sa privind *armonia poetică,* pe care a aclimatizat-o» propriei interiorităţi vizionare, scoţînd-o astfel din inerţie" (în *Introducere în opera lui Ion Pillat...* p. 187—19-1).

DUMITRU ŞERBAN DRĂGOI apreciază *Poemele într-un vers* ca Urnita supremă la care a ajuns Ion Pillat Sn efortul său de a se concentra şi purifica de discursivitate. Criticul constată, la rindul său, că regăsim în ele toate motivele şi temele poeziei sale exprimate în metafore de o virtuozitate indiscutabilă (în, *Ion Pillat...* p. 191- 192).

ÎMPLINIRE

în volumul apărut în 1942 la Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, Ion Pillat are grijă să lase o notă scrisă în Bucureşti, Ia 18 februarie 1942, — din care reţinem că: *„poeziile din acest volum, afară de trei din ele care datează din primăvara şi vara anului 1939, au fost toate scrise, eu o întrerupere de o lună, de la 20 noiembrie 19391a 22 martie 1940".* Nu putem să nu atragem atenţia asupra grabei şi febrilităţii cu care au fost scrise sonetele volumului. Au rămas puţine dovezi din care să se studieze modul lui Ion Pillat de a-şi elabora opera. Poetului îi plăcea să transcrie liniştit şi pe îndelete poeziile, în formă definitivă, pe paginile curate ale unor-caiete, unele din ele legate, preţios, în piele. Claritatea şi fluiditatea versurilor, ritmul lor perfect şi tihna pe care o resimţi contemplînd o asemenea, transcriere nu te face să bănuieşti cazna şi chinul compunerii poemelor. Ne întrebăm pentru ce Ion Pillat a făcut o excepţie cu poeziile volumului ÎMPLINIRE, ale căror ciorne, scrise cu creionul, au fost lipite, îngrijit, pe foi de album. Ciornele, în marea lor majoritate, nu sînt decît o încîlcire de cuvinte. Din ştersăturile si adăugirile pe deasupra, se impune cu greu, dar definitiv, cea mai limpede exprimare a ideii. Avem impresia că în timpul scrierii acestui volum, ultimul din seria celor apărute în E.D.III, poetul era posedat, împins de o forţă lăuntrică, sub imperiul căreia, — într-un răstimp atît de scurt, — el a dat formă celor 54 de sonete care aşteptaseră 30 de ani în sufletul său. Viaţa lor latentă, semnalată de atîtea ori şi în atîtea feluri în operă, cerea o ultimă cristalizare în lumină, înainte ca poetul, .cu o sănătate fragilă, să-şi încheie viaţa-

Unul din primii critici care recenzează volumul, NICOLAE ROŞU, se întreabă dacă ÎMPLINIRE este ultima etapă a poeziei lui Ion Pillat, recunoscînd că volumul închide în el experienţa unei vieţi. Fără să se refere la poemele cu motive şi teme asemănătoare din volumele anterioare, Nicolae Roşu arată că sonetele sînt momente centrale din viaţa poetului şi alcătuiesc o sinteză expusă într-o arhitectură de o gradaţie perfectă. Criticul deosebeşte îndoita înfăţişare a motivelor poetice: aspiraţia către eternitate, pe de o parte, şi frămîntarea dionisiacă şi temporală, pe de alta. El nu înţelege însă să insiste asupra organicităţii structurii volumului, ci analizează fulgurant cîteva dintre sonete, oprindu-se asupra stilului. Din *Cartea priveliştilor* el alege: *Podul, Viziune polară. Port breton. Natură moartă, Zori de primăvară* şi *Hellas,* pentrua demonstra puterea de evocarea poetului mulîndu-se perfect asupra unor motive diverse, darul imaginii vizuale, conturul şt relieful plastic, sugerarea atmosferei exotice sau patriarhale. în legendele şi eresurile din Cartea tăriilor criticul deosebeşte, în împlinirea creştină, unda de păgînîsm, pe care o descifrase şi Ovidiu Papadima (în *Scriitorii şi înţelesurile vieţii,* p. 224). în poemele din Cartea mărturiilor, Nicolae Roşu se lasă impresionat de durităţile corosive alunecînd pe panta pamfletului", [...] „de vehemenţa expresiei care se preface către sfîrşit în liniatura olimpiană de concepţie de viaţă". Profesiunea de credinţă a lui Ion Pillat constă în faptul că împlinirea se află în elanul creaţiei *{împlinire...* în *Gîndirea...* XXI (1942), nr. 6).

în continuare, majoritatea criticilor contemporani au interpretat,— mai mult sau mai puţin formal — mărturisirile lui Ion Pillat privind fondul şi alcătuirea volumului ÎMPLINIRE.

POMPILIU CONSTANTINESCU înțelege că. afirmația: *„Aceste sonete-alcătuiesc un singur poem"* trebuie luată în sensul că în cuprinsul lor se regăsesc aproape toate temele liricii pillatiene. El își întărește judecata formală pe ceea ce continua să declare poetul: *„Purtate și frămîntate timp de 30 de ani în sufletul și cugetul autorului"....* constatînd că perioada de care este vorba durează de fapt între data apariției celui dintîi volum al lui Ion Pillat: VISĂRI PĂGÎNE (1012) și anul tipăririi culegem ÎMPLINIRE (1942).

Amintim că în postfața volumului I, al ediției de față, am încercat să sugerăm că prin motivele și temele care au inspirat poemele, scrise în stilul parnasian și simbolist, se străvedeau complexitățile, virtualitățile sufletești, aspirațiile de cuprindere ale tînărului poet Ion Pillat, firea lui intimă mărturisindu-se prin subiectele selectate din repertoriul acestor curente.

De asemenea volumul, alcătuind al doilea tom care culminează Cu PE ARGEȘ ÎN SUS, poate fi raportat la programul tradiționalist, din care evadează prin trăirea personală, profundă a tradiției românești. Sufletul său era adînc înfipt nu într-un trecut istoric cunoscut în mod livresc, ci în trecutul sentimental al unei copilării trăite in bucuria iubirii, în atmosfera de exaltare patriotică ce a urmat războiului dc independență și a celui de întregire și în intimitatea fermecătoare a locurilor natale.

Criticii au văzut în volumul ÎMPLINIRE, râsfringerca temelor și motivelor, ușor de identificat în volumele anterioare, un Ion Pillat care se pastișa pe sine însuși, în realitate, dc data aceasta Ion Pillat plutea deasupra propriului său trecut, simțind nevoia să privească *ă rebaurs* dar din vîrful spiralei, pentru ultima oară, proteicele aventuri ale sufletului. Era un remember dinaintea morții, mai ales. Graba în care și-a scris poemele, ciornele pline de modificări, reveniri și ștersături dovedesc înfrigurarea unei ultime confesiuni, oferite însă cu discreție, poetul ascunzîndu-se după forma lor impersonală, fină șî definitiv șlefuită.

Pompiliu Constantinescu e de părere — pe bună dreptate — că Ion Pillat a adoptat sonetul ca un rafinament în plus, ca o virtuozitate a maturității sale creatoare, deoarece această formă fixă îl ajuta pe poet să clasicizeze, să dea un înțeles valabil în eternitate nu numai fondului său de simțire, dar și motivelor de inspirație fecundate de lirismul contemporan european, care i-au îmbogățit patrimoniul sufletesc și artistic. Criticul descrie volumul, împărțit în trei cicluri: Cartea priveliștilor, Cartea țăriilor. Cartea mărturiilor, fiecare ciclu alcătuit din 18 poeme, recunoscînd că această simetrie formală corespunde și unei simetrii de conținut, dar și unei filiații lirice dintre ciclurile prezente și motive cunoscute din volumele anterioare. în primul ciclu Ion Pillat reia intr-o formă concentrată, subtilă și maturizată teme din. parnasianismul VISĂRILOR PĂGÎNE cu subiect exotic șî mitologic. Criticul diferențiază poemele din VISĂRI PĂGÎNE pe care le decretează „descripții abundente și impersonale" și noile versiuni din; ÎMPLINIRE care „reliefează artistic maturitatea poetului".

Referitor la Cartea tăriilor, Pompiliu Constantinescu constată că poetul revine fie Ia meditația horatiană asupra scurgerii timpului, fie reînsuflețește ideea de tradiție din PE ARGEȘ ÎN SUS sau recurge la imagismul temelor ortodoxe in prelungirea BISERICII DE ALTĂDATĂ.

Cartea mărturiilor cuprinde teme bucolice: tablouri fericite de contemplație senină sau de izolare în „turnul de fildeș" întărit fiind de un puternic sentiment al conștiinței artistice și de strădania împlinirii unui ideal de creație. Pompiliu Constantinescu își sfîrșește cronica prin afirmația: „Prin temele sale, prin ecoul lor în sufletul iubitorilor de poezie, prin arta sa poetică Ion Pillat e sortit să se clasicizeze cel dintîi dintre moderni". *(Ion Pillat: împlinire* în *Vremea,* XIV(1942), nr. 654 și *Scrieri,* voi. IV...)

MIHAI NICULESCU observă, cu sensibilitate, că în unele poeme Ion Pillat micșorează distanța dintre el și cititor creînd o intimitate pe care n-a mai atins-o în alt volum. Expusă într-o claritate de cleștar, a cărei limpezime poate ascunde cititorului adîncimea, poezia are plenitudinea robustă a unei senzorialități receptive la toate solicitările firii surprinse între infinitele oglinzi ale aparențelor senzoriale și ale înțelesurilor. Importantă este observația că „împărțirea în cicluri nu este o delimitare didactică ci mai mult o orientare către climate sufletești asupra cărora poetul revine arcuindu-se asupra lui însuși". Mihai Niculescu consideră sonetele vocației poetice din Cartea tăriilor și Cartea mărturiilor realizările cele mai de seamă ale poeziei și limbii românești. Ele ascund ca într-o scoică: „un murmur care e o melodie tăcută [. . .] necontenită mișcare lăuntrică, efervescență a înțelesurilor ce se interferează cu jocul de răsfrîngeri al aparențelor concrete, cu aluziile ideale și echivalențele simbolice" *(împlinire de Ion Pillat* in *Universul literar* LI (1942), nr. 23).

DAN PETRAȘINCU se oprește mai întîi asupra titlului ÎMPLINIRE care a fost ales de Ion Pillat în urma unei necesități interioare'și din a cărui transparență reiese o maturitate ajunsă la ultima sa limpezire. Alegîndu-și sonetul ca formă de poezie, Ion Pillat își manifestă idealul clasic și realizează biruințe de conținut și expresie cu rezonanța cristalurilor veritabile. Interpretează afirmația lui Ion Pillat: *„Aceste sonete sînt un singur poem"* în sensul că sonetele sînt părțile unui tot, „momente ale unei inspirații, ale unei stări de poezie continuă". Superficial și elegant — fără sa găsească unitatea sufletească și corespondența dintre subiectele selectate și firea poetului —.criticul continuă: „Rafinat și iubitor al naturii, totodată eclectic, bucolic și stilizat, poetul nu disprețuiește niciun subiect, neavînd preferințe violente și nici obsesii liniare: cuprinzător în gestul trist al iubitorului de frumos, fără insă marea tensiune care arde și deformează, el e fără dificultate cosmopolit și autohton". Dar Dan Petrașincu găsește că temele disparate sînt unite prin egalul liniar temperamental și sensibilitate poetică *(împlinire, foeme de Ion Pillat* în *Viața,* II (1942), nr. 418).

După ce afirmă că esenţiala caracteristică a artei lui Ion Pillat este „nota clasică, de împăcare şi de eleganţă reţinută Cu rezonanţe potolite, patriarhale", fără goana nebună după „noutate" şi „originalitate", *ION ŞIUGARIU* decretează volumul ÎMPLINIRE ca o sinteză poetică şi un „triumf al artei" lui Ion Pillat. Cartea priveliştilor şi Cartea tăriilor li reamintesc criticului de peisajele mediteraneene în plină atmosferă parnasiană şi de cîntare a „energiilor străbune" şi a meleagurilor natale de mai tîrziu.

Sonetele reuşite mai degrabă din punctul de vedere al efectelor de Culori reţinute şi plastice decît din cel al muzicalităţii îi amintesc criticului de „neuitatele *Triomphes* de Jose Măria Heredia". Mai interesantă ni se pare observaţia că, prin reluarea materialului volumelor anterioare, pe care-1 concentrează în tipare stăpînite, de autentică maturitate „poetul dă un răspuns in adînc al întrebărilor de ordin general din sufletul său", păstrînd aceeaşi linie de împăcare şi de rezervă clasică. Cartea mărturiilor oferă sonete, care, — într-o formă limpede, cu versuri naturale şi simple, într-un cadru de sobrietate şi de aristocraţie naturală, — mărturisesc profesiunea de credinţă a poetului. „Peste frămîntările şi tristeţile generale, poetul se retrage în chilia luminoasă a artei sale, împăcînd setea de veşnicie a sufletului cu melodia nepieritoare a artei pure" *(Ion Pillat. împlinire* în *Revista Fundaţiilor* X(1943), nr. 5.)

CORNELIA BUZDUGAN-HAŢIEGANU consideră că Ion Pillat îndeplineşte, la noi, însuşirile pe care Boileau le cere *poetului de vocaţie:* claritatea stilului care să transpună perfeet ideile şi inefabilul poetic. Volumul ÎMPLINIRE ar conţine din comandamentele artei poetice a lui Boileau.

Critica se opreşte la *Mărturisiri. . .* unde Ion Pillat spune că producţia sa poetică din ultimii ani e fecundată de „îndoitul aport al artei clasice şi a celei populare". Astfel in *Hellas, Endimion, Faunul, Centaurul, Lui Atlas, Narcis, Basorelief se* deosebeşte filonul clasic iar în: *Pastorală, Cină* şi Cartea tăriilor transpar, interiorizate, liricul şi eresul poeziei populare. Din acest ciclu al dematerializării, al plutirii în zonele neliniştilor şi tainelor, poetul nu se mai întoarce către natura exterioară de la care a pornit, ci către el însuşi, Caracterizînd volumul, Cornelia Buzdugan-Haţieganu schiţează portretul poetului aşa cum reiese din acesta. In Cartea mărturiilor poetul se află în faţa vieţii cu toată povara de aspiraţii, iluzii şi speranţe dar şi de amărăciune şi decepţie în contact cu lumea. *împlinirea* el nu şi-o mai caută şi nu şi-o mai găseşte decît în artă. Este eterna atitudine de amară ironie şi stoică stăpînire şi retragere a *Luceafărului* lui Mihail Eminescu.

Poemele ati o dublă calitate: parnasiene, — prin puterea de evocare a reliefului plastic, a luminii şi subtilităţii cromatice, prin cultul pentru antichitate şi artă înţeleasă ca ideal suprem, prin disimularea sentimentelor în haina simbolurilor sau draparea sub mantia orgoliului, — ele au în acelaşi timp haloul poeziei pure prin suflul de transcendenţă şi adîncime a simbolurilor *(Ion Pillat, împlinire..* Fundaţia pentru literatură şi artă, 1942 în *România thiără,* I (1942), nr.2 —3).

Critica de după anul 1965 nu se opreşte prea des la volumul ÎMPLINIRE *AUREL RĂU* remarcă doar că gustul pentru sonet semnalat în volumele de tinereţe devine stăpînitor deplin în volumele SCUTUL MINERVEI şi ÎMPLINIRE. Criticul caracterizează perioada clasicizantă a operei lui Ion Pillat citîiidu-1 pe Vladimir Streinu care decretează ca versul poetului „e lucrat şi rareori ţîşnit, tropul — construit şi dezvoltat, compunerea — învinsă, artă perfectă, în sfîrşit, a unui talent înverşunat fără crispare, armonios fără vraja şi limitat fiindcă e perfect" (Madimir Streinu, *Pagini de critică literară...* p. 76). (Aurel Rău: *Ion Pillat, Antologie...* p. XXXIII.)

Observaţiile lui Ov. S. CROHMĂLNICEANU scot în evidenţă, cu subtilitate, structura artei poetice a lui Ion Pillat care este şi fundamentul volumului ÎMPLINIRE. Criticul aminteşte mărturisirea lui Ion Pillat despre aspiraţia sa de a-şi acorda năvala inspiraţiei cu sensibilitatea universală. El ajunge la aceasta prin procesul epurării „experienţei vitale" dc orice *«.contingenţă logică** în vederea obţinerii acelui *«cutremur sufletesc** care muzicalizează priveliştile şi dă plasticitate sunetelor. *(Ion Pillat: Mărturisiri...)* Ov. S. Crohmălniceanu comentează în continuare, atrăgînd atenţia că poetul nu scria Sub primele, puternice impresii, deoarece subiectivismul său nu s-ar fi putut sincroniza cu sensibilitatea unui cititor „normal". Cu toate acestea emoţia îşi continua viaţa sa secretă în subconştient, revenind în conştient ca un fruct copt. Poetul aşteaptă momentul în care trăirile ating gradul de *«universalizare esenţializatăt* şi devin astfel *«transmisibile».* Ov. S. Crohmălniceanu crede, pe bună dreptate, că ÎMPLINIRE rezultă din conştiinţa poetului ajuns la revelaţia adîncului său sufletesc pe care şi-1 destăinuie prin intermediul tuturor motivelor sale anterioare pe care le tratează cu o seninătate clasică fixîndu-le în marmora sonetului. în schimbul spontaneităţii, criticul găseşte în sonete o concentrare şi o esenţializare de o nespusă graţie. *{Literatura română între cele două războaie mondiale,* voi. II. . • p. 123— 124).

în ultimele volume: ÎMPLINIRE şi CUMPĂNĂ DREAPTĂ, *CRISTIAN LIVESCU* regăseşte preluate amintirile şi «himerele» care l-au însoţit pe poet urmîndu-1 şi acum în virsta exilului, a izolării. Poezia pe care continuă să o genereze fostele motive şi teme va beneficia de aceeaşi statornică pasiune a poetului „de a plasticiza abstracţiuni şi de a esenţializa însuşiri din cele mai concrete". Spre deosebire de alţi critici. Cristian Livescu nu descoperă nici un fir conducător în poemele ultimelor volume „în care stampele trecutului sînt fixate" [.. .] „ca intr-o galerie cu lucrări cunoscute cărora încerci să le determini sensuri noi" *(Introducere în opera lui Ion Pillat.. .* p. 199—200)

DUMITRU ŞERBAN DRĂGOI, — referindu-se la cele trei cicluri ale volumului ÎMPLINIRE în a căror poeme pot fi identificate motive şi teme din volumele anterioare, — simte pulsînd meditaţia horaţiană asupra scurgerii timpului, împotriva inexorabilei piciri a existenţei nu poate fi opusă decît durabilitatea operei de artă *(Ion Pillat...* p. 190).

UMBRA TIMPULUI

Cronicile mai importante la volumul UMBRA TIMPULUI scot în evidenţă. unanim amplificarea tonului elegiac, odată cu înaintarea în vîrstă a poetului. Din punctul nostru de vedere unele poeme marchează trepte ale unei coborîrt în infernul rătăcitoarelor umbre ale trecutului.

C. D. FORTUNESCU va observa că adinca melancolie porneşte tocmai din faptul că poetul iubeşte viaţa ca un păgîn şi este deznădăjduit de vremelnicia ei. în privinţa formei, G. Fortunescu reliefează notele evolutive: cristalizarea ideilor în versuri concise, uneori chiar eliptice care sugerează mai mult decît spun *(Umbra timpului, poezii de Ion Pillat* în *Arhivele Olteniei,* XIX (1940), nr. 107—112),

VLADIMIR STREINU începe prin a reaminti cele două izvoare preţioase ale poeziei lui Ion Pillat din PE ARGEŞ ÎN SUS: sentimentul horaţian al fugii timpului şi acel al copilăriei pierdute care fie că se împletesc, fie că sc desfăşoară deosebit. în *Versificaţia modernă...* (p. 218), Vladimir Streinu remarcase că deşi poezia lui Ion Pillat este aceea a unui „posident", îndrăgostit de artă. de felul lui Alecsandri, el este atins deodată de melancolia trecutului ireversibil şi mai cu seamă de resimţirea adîncă şi turburătoare a zborului vremii. Volumul *Umbra timpului* accentuează identitatea lirică a lui Ion Pillat care ne atrage „pe noi cei de azi" şi care-1 va recomanda posterităţii: aceea a unui poet obsedat „de ascunsa paradă a timpului, de melancolia trecerii proprii, derivată din conştiinţa procesivităţii vîrstelor". Doar în al doilea rînd Ion Pillat va rămîne ca „stăruitor cîntăreţ al Floricăi şi al MiorcanUor".

Criticul disociază deci poemele inspirate de Florica şi Miorcani ca şi cum ele nu ar fi scăldate de aceeaşi vrajă dulce-amară a timpului care absoarbe in nefiinţă orice frumuseţe şi simţire *(Ion Pillat: Umbra timpului* în *Viaţa românească,* XXXII (1940). nr. 6).

CONSTANTIN FÎNTÎNERU îşi începe de asemenea cronica prin constatarea că în UMBRA TIMPULUI Ion Pillat cîntă dureros transformarea timpului surprinsă în succesiunea vîrstelor. *Umbra timpului* cade atunci cînd nimic nu mai contribuie ca momentul să fie reţinut de memorie. Golul din prezent, imposibilitatea de a individualiza clipa prezentă printr-o bucurie sau trăire intensă face să se confunde *ieri* cu *azi.*

Dispare *timpul* — subiectivizat deci — care să reţină în amintire experienţele şi care să fixeze astfel lumea sensibilă. Poetul simte golul din jurul său, constată fărîmiţarea chipurilor, risipirea şi pulverizarea lumii în care trăieşte. El simte că se apropie de amurg şi caută cu un ultim efort să simtă timpul. Poetului nu-i rămîne decît să caute datele vieţii în trecut căci pentru el ciclul lor de producere s-a încheiat, viaţa a fost măsurată. Ceea ce a mai rămas se află doar în amintirea trecutului, nu mai este un istrument al vieţii sufleteşti prezente, este *umbră de timp.* Poezia lui Ion Pillat excelează prin sinceritatea tristeţii (Ion *Pillat: Umbra timpului* în *Universul literar,* XLIX (1940), nr. 26).

PETRU COMARNESCU subliniază resemnarea stoică, din care respiră nădejdea de răscumpărare prin credinţă. Poetul opune veşnicia naturii, vremelniciei omului ce se oglindeşte doar în amintirile trecutului şi este împins de timp spre moarte. Dar Ion Pillat este un om al marei contemplaţii, un clasic, limpede, deprins Cu limitele omeneşti „vrăjit dar nu amăgit" de frumuseţile trecătoare. *(Note: Ion Pillat: Umbra timpului. Revista Fundaţiilor Regale,* VII (1940), nr. 9.)

CRISTIAN LIVESCU pare mai puţin convins de drama volumului şi de sincera sa melancolie. Criticul consideră reîntoarcerea poetului in trecut numai ca o plăcere a „reîntoarcerii" şi ca un joc al „imaginarului care apelează la propria sa memorie pentru a rămîne în vigoare, aflîndu-şi înstrăinarea". Cristian Livescu disceme, totuşi, cu sensibilitate: „Este contemplat *nu demultul* ci umbra acestui demult", .. timpul deteriorează nu numai amintirea vieţii trăite, ci şi viaţa „imaginarului", a cărui „memorie interioară — aşa-zisa „himeerizare" — se dovedeşte ea însăşi şubredă".

Criticul regăseşte o nouă întrupare a *„casei amintirii"* tocmai în faptul că imaginarul „se oglindeşte la nesfîrşit pe sine, devine robwl propriei sale reflectări, fiindu-şi incintă intimă". Dar „a căuta înapoi înseamnă a întreba de moarte". Cristian Livescu vede spaţiul poetic invadat de umbre „multiplicînd umbra timpului" şi de himere desprinse din aducerile aminte ale emergenţei imaginare" *(Introducere in opera lui Ion Pillat-.* • p. 194—198).

W >

T&yee^

4*

fa

SCUTUL MINERVEI. Sonetul XVII, (Cabinetul de Manuscrise al Bibliotecii Academiei R. S. România)

INDICELE ALFABETIC AL POEMELOR ŞI VOLUMELOR TOMULUI III

V

CUPRINS

ERATA LA: ION PILLAT: OPERE, voi. II 1983

Pagina VII r. 8 *Sonetul lui Ronsard* se elimină deoarece este trecut la r.

Pagina VII r. 8 Se va citi Jose Măria Palacio în loc de Jos* Măria Placido.

LECTOR; *DOINA VHICARIU DROGEANU*
TEHNOREDACTOR : GHEOHGHE *POPOVICI*

APĂRUT 1986. BUN DE TIPAR 24.11.1986.
COLI TIPAR 46,50.

TIPARUL EXECUTAT SUB COMANDA NR. 1184 LA
I. P. „13 DECEMBRIE 1B18", BUCUREŞTI,
REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA

